

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

2024. év

Érkezés dátuma: 2025-06-02 16:07:00. Érkeztetési szám: EB00814043

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

Nyilvántartási szám: 0 6 — 0 2 — 0 0 0 0 6 1 8

Tárgyév: 2 0 2 4

Időszak terjedelme: egész év töredék év 2 0 2 4 — 0 1 — 0 1 2 0 2 4 — 1 2 — 3 1
időszak kezdete időszak vége

A beszámolót az alábbi devizanemben készítjük el:

forint

Külföldi devizanem alkalmazása esetén a beszámoló készítésekor érvényes MNB árfolyam

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

A szervezetet nyilvántartó bíróság megnevezése:

06 Szegedi Törvényszék

Tárgyév:

2 0 2 4

Időszak terjedelme: egész év töredék év

2 0 2 4 - 0 1 - 0 1

időszak kezdete

2 0 2 4 - 1 2 - 3 1

időszak vége

Válassza ki, hogy a beszámoló (és közhasznúsági melléklet) az alábbiak közül melyikre vonatkozik!

a. Szervezet

b. Jogi személy szervezeti egység (származtatott jogi személy)

Szervezet neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

Szervezet székhelye:

Irányítószám: 6 7 2 6

Település: Szeged

Közterület neve: Kockaház

Közterület jellege: utca

Házzszám: 4.

Lépcsőház:

Emelet: 2.

Ajtó: 6

Jogi személy szervezeti egység neve:

Jogi személy szervezeti egység székhelye:

Irányítószám:

Település:

Közterület neve:

Közterület jellege:

Házzszám:

Lépcsőház:

Emelet:

Ajtó:

Nyilvántartási szám:

0 6 - 0 2 - 0 0 0 0 6 1 8

Ügyszám:

0 6 0 0 / P k . 6 0 0 6 3 / 1 9 9 2

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1 9 0 8 4 9 6 3 - 2 - 0 6

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

Martinkovics Katalin

Képviselő aláírása:

Keltezés:

Szeged

2 0 2 5 - 0 5 - 3 1

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlege

Adatok ezer forintban

	Előző év	Előző év helyesbítése	Tárgyév
ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)			
A. Befektetett eszközök	3 004		2 146
I. Immateriális javak			
II. Tárgyi eszközök	3 004		2 146
III. Befektetett pénzügyi eszközök			
B. Forgóeszközök	69 515		41 176
I. Készletek			
II. Követelések	213		268
III. Értékpapírok			
IV. Pénzeszközök	69 302		40 908
C. Aktív időbeli elhatárolások			
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	72 519		43 322
FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)			
D. Saját tőke	47 564		27 901
I. Induló tőke/jegyzett tőke	112		112
II. Tőkeváltozás/eredmény	40 261		47 453
III. Lekötött tartalék			
IV. Értékelési tartalék			
V. Tárgyévi eredmény alaptevékenységből (közhasznú tevékenységből)	7 191		-19 664
VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből			
E. Céltartalékok			
F. Kötelezettségek	23 847		10 313
I. Hátrasorolt kötelezettségek			
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek			
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	23 847		10 313
G. Passzív időbeli elhatárolások	1 108		5 108
FORRÁSOK ÖSSZESEN	72 519		43 322

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

Az egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatása

Adatok ezer forintban

	Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen		
	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév
1. Értékesítés nettó árbevétele	5 113		6 892				5 113		6 892
2. Aktivált saját teljesítmények értéke									
3. Egyéb bevételek	43 983		24 020				43 983		24 020
ebből:									
- tagdíj	11		11				11		11
- alapítótól kapott befizetés	0		0				0		0
- támogatások	43 972		24 009				43 972		24 009
ebből: adományok	2 457		740				2 457		740
4. Pénzügyi műveletek bevételei									
A. Összes bevétel (1+-2+3+4)	49 096		30 912				49 096		30 912
ebből: közhasznú tevékenység bevételei	49 096		30 901				49 096		30 901
5. Anyagjellegű ráfordítások	20 243		29 215				20 243		29 215
6. Személyi jellegű ráfordítások	18 876		20 231				18 876		20 231
ebből: vezető tisztségviselők juttatásai	0		0				0		0
7. Értékcsökkenési leírás	1 235		1 115				1 235		1 115
8. Egyéb ráfordítások	1 550		15				1 550		15
9. Pénzügyi műveletek ráfordításai	1		0				1		0
B. Összes ráfordítás (5+6+7+8+9)	41 905		50 576				41 905		50 576
ebből: közhasznú tevékenység ráfordításai	41 905		50 576				41 905		50 576
C. Adózás előtti eredmény (A-B)	7 191		-19 664				7 191		-19 664
10. Adófizetési kötelezettség									
D. Tárgyévi eredmény (C-10)	7 191		-19 664				7 191		-19 664

Ny.v.:1.3 A nyomtatvány papír alapon nem küldhető be!

Nyomtatva: 2025.06.02 16.11.40

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

Az egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatása 2.

Adatok ezer forintban

	Alaptevékenység			Vállalkozási tevékenység			Összesen		
	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév	előző év	előző év helyesbítése	tárgyév
Tájékoztató adatok									
A. Központi költségvetési támogatás	27 703		5 042				27 703		5 042
ebből: - normatív támogatás	0						0		
B. Helyi önkormányzati költségvetési támogatás	3 000		3 300				3 000		3 300
ebből: - normatív támogatás	0		0				0		0
C. Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	0		0				0		0
D. Az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás	49		0				49		0
E. A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény alapján átutalt összeg	763		927				763		927
F. Közszolgáltatási bevétel	10 000		12 000				10 000		12 000
G. Adományok	2 457		740				2 457		740

Könyvvizsgálói záradék

Az adatok könyvvizsgálattal alá vannak támasztva.

Igen

Nem

Ny.v.:1.3 A nyomtatvány papír alapon nem küldhető be!

Nyomtatva: 2025.06.02 16.11.40

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendéggjáték program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közlése
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjártása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

2008. évi XCIX. tv. 1. § és 3. § (1) meghatározott közfeladat teljesítése

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

tárgyévben tartott összes előadás: 79
az összesből saját előadás: 43
az összesből fogadott előadás: 36
az összesből székhely településen tartott előadás: 46
az összesből székhely településen kívül tartott előadás: 33

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendéggjáték program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közlése
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjártása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

tárgyévben tartott összes előadás: 79
az összesből saját előadás: 43
az összesből fogadott előadás: 36
az összesből székhely településen tartott előadás: 46
az összesből székhely településen kívül tartott előadás: 33

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendéjáték program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közlése
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjuttatása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

nonformális tanulási, képzési lehetőségek megteremtése
művészeti értékek megismertetése, művelődési szokások gazdagítása
helyi, hazai és határon túli alkotóközösségek, civil szervezetek tevékenységének támogatása,
kultúrák közötti kapcsolatépítés

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendégmentés program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közzétele
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjuttatása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendégmentő program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közzéte
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjuttatása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

önkéntes segítők, szakmai gyakornokok foglalkoztatása kulturális programjaink lebonyolításában (egyetemisták), a Megálló Közösségi Házban (közép- és időskorúak is), közösségi szolgálat középiskolások részére (1 partnerintézmény)

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendéggjáték program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közzlése
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjártása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönsséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendéjáték program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közlése
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjuttatása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

A nemzeti és etnikai kisebbségekkel, a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység: együttműködés kulturális intézményekkel, szervezetekkel, hazai bemutatkozási lehetőségük növelése, munkájuk támogatása; vendéjáték

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

1. Szervezet / Jogi személy szervezeti egység azonosító adatai

1.1 Szervezet

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.1 Jogi személy szervezeti egység

1.2 Székhely

Irányítószám: Település:
Közterület neve: Közterület jellege:
Házszám: Lépcsőház: Emelet: Ajtó:

1.3 Ügyszám:

 /

1.4 Nyilvántartási szám:

1.5 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység adószáma:

1.6 Szervezet / Jogi személy szervezeti egység képviselőjének neve:

2. Tárgyévben végzett alapcél szerinti és közhasznú tevékenységek bemutatása

1 koprodukciós előadás (ösbemutató); Ex-stasis vendéjáték program a Régi Zsinagógában
34. THEALTER fesztivál, THEALTER Híradó (9), fotódokumentáció, blogjr, online szakmai beszélgetés (21)
a Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról kiadása és digitális közzlése
hazai és nemzetközi koprodukciós előadásaink (4) továbbjuttatása (3 budapesti helyszín, Szeged, Debrecen, Szentendre)
IV. Tricikli irodalmi fesztivál megrendezése
Komposztfutár projekt, önkéntes program
Megálló Közösségi Ház és közösségi kert működtetése, civil aktivitás, képzések
az egyesület honlapjainak, közösségi profiljainak rendszeres frissítése, kapcsolattartás a közönséggel
részvétel hivatalos és informális szakmai szervezetek munkájában helyi és országos szinten

3. Közhasznú tevékenységek bemutatása (tevékenységenként)

3.1 Közhasznú tevékenység megnevezése:

3.2 Közhasznú tevékenységhez kapcsolódó közfeladat, jogszabályhely:

2011. évi CCXI. tv. 3. § (2), 4. § (2) meghatározott közfeladat teljesítése

3.3 Közhasznú tevékenység célcsoportja:

3.4 Közhasznú tevékenységből részesülők létszáma:

3.5 Közhasznú tevékenység főbb eredményei:

Megálló Közösségi Ház működtetése; a Régi Zsinagóga közösségi-kulturális színtérként való működtetése; részvétel a művészeti szervezetek érdekvédelmi és szakmai szervezeteiben; helyi, megyei és országos együttműködés civil partnerszervezetekkel

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

5. Cél szerinti juttatások kimutatása

Adatok ezer forintban

5.1	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgyév
	Kacsacsőrű Művészeti Nkft.	1 100	0
5.2	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgy év
5.3	Cél szerinti juttatás megnevezése	Előző év	Tárgy év
	Cél szerinti juttatások kimutatása (összesen)	1 100	0
	Cél szerinti juttatások kimutatása (mindösszesen)	1 100	0

6. Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás

6.1	Tisztség	Előző év (1)	Tárgyév (2)
		0	0
6.2	Tisztség	Előző év (1)	Tárgy év (2)
A.	Vezető tisztségviselőknek nyújtott juttatás (mindösszesen):	0	0

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

7. Közhasznú jogállás megállapításához szükséges mutatók

Adatok ezer forintban

Alapadatok	Előző év (1)	Tárgyév (2)
B. Éves összes bevétel	49 096	30 912
ebből:		
C. A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény alapján átutalt összeg	763	927
D. Közszolgáltatási bevétel	10 000	12 000
E. Normatív támogatás	0	0
F. Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	0	0
G. Korrigált bevétel [B-(C+D+E+F)]	38 333	17 985
H. Összes ráfordítás (kiadás)	41 905	50 576
I. Ebből személyi jellegű ráfordítás	18 876	20 231
J. Közhasznú tevékenység ráfordításai	41 905	50 576
K. Adózott eredmény	7 191	-19 664
L. A szervezet munkájában közreműködő közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek száma (a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvénynek megfelelően)	42	40
<i>Erőforrás ellátottság mutatói</i>	<i>Mutató teljesítése</i>	
	<i>Igen</i>	<i>Nem</i>
<i>Ectv. 32. § (4) a) [(B1+B2)/2 > 1.000.000, - Ft]</i>	☒	☐
<i>Ectv. 32. § (4) b) [K1+K2>=0]</i>	☐	☒
<i>Ectv. 32. § (4) c) [(I1+I2-A1-A2)/(H1+H2)>=0,25]</i>	☒	☐
<i>Társadalmi támogatottság mutatói</i>	<i>Mutató teljesítése</i>	
<i>Ectv. 32. § (5) a) [(C1+C2)/(G1+G2) >=0,02]</i>	☒	☐
<i>Ectv. 32. § (5) b) [(J1+J2)/(H1+H2)>=0,5]</i>	☒	☐
<i>Ectv. 32. § (5) c) [(L1+L2)/2>= 10 fő]</i>	☒	☐

A kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet egyszerűsített éves beszámolója és közhasznúsági melléklet

PK-1042

2024. év

Szervezet / Jogi személy szervezeti egység neve:

MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület

CSATOLT MELLÉKLETEK

(Melléklet típusonként csak 1 dokumentum csatolható)

1. Megjelenítésre kerülő mellékletek

PK-1042-01 Könyvvizsgálói jelentés	Melléklet csatolva:	☐
	Eredetivel rendelkezik:	☐
PK-1042-02 Szöveges beszámoló	Melléklet csatolva:	☒
	Eredetivel rendelkezik:	☒
PK-1042-03 Kiegészítő melléklet	Melléklet csatolva:	☒
	Eredetivel rendelkezik:	☒

2. Megjelenítésre nem kerülő mellékletek

PK-1042-04 Meghatalmazás	Melléklet csatolva:	☐
<i>jogosultság igazolása, amennyiben nem a szervezet saját Cégkapuján vagy nem a bejegyzett képviselő Ügyfélkapuján keresztül kerül előterjesztésre a beszámoló</i>	Eredetivel rendelkezik:	☐

Összességében azt mondhatjuk, sikeres volt a munkánk, hiszen az elmúlt 4 év váratlan és drasztikus nehézségei ellenére még működünk.

Továbbra is prioritásként kezeltük az elmúlt két évben

- hogy megőrizzük a munkahelyeket, illetve kollégáinkat – hiszen ilyen kis létszámnál ez a működés alapfeltétele;
- hogy egyesületi és személyes szempontból is fejlődjünk – ezért szakmai képzéseken vettünk részt; kialakítottuk az együttműködés új formáit; tovább építettük a szakmai és civil kapcsolati hálónkat, közös projektek, illetve pályázatok tervezésével és részben megvalósításával;
- hogy ne csak a jövőbe tekintünk, és a jelenben álljunk helyt, de megőrizzük a kapcsolatot a múlttal is, ezért kiadtuk, és [lapozhatóan](#), illetve [letölthetően](#) is ingyenesen, bárki számára elérhetővé tettük az **egykori Szegedi Egyetemi Színpad tagjaival készült, Szabálytalan és kíméletlen** című interjúkötetet. A könyvbemutató [hanganyagát is rögzítettük, és közzé tettük.](#)
- és hogy mindezt úgy valósítsuk meg, hogy közben az egyesület is működőképes maradjon – elsősorban pénzügyileg.

Sikerült teljesítenünk a céljainkat, de a folyamatos, évek óta tartó bizonytalanság mindannyiunk számára igen megterhelő volt, minden szempontból.

A szakminisztérium támogatása – abban bízunk, hogy munkánk, eredményeink elismeréseképpen, a folyamatos innovációt elősegítendő – 2009-ig évente növekedett, **ami igen örömteli volt, hiszen az euró-forint árfolyam nagyban befolyásolja a munkánkat**, (hiszen hazai viszonylatban is kiemelkedően sok határon túli magyar, illetve külföldi alkotóval kooperálunk, hívunk vendégjátékra) és mind a szakmai elvárások, mind az adminisztrációs terhek folyamatosan növekedtek az elmúlt években. **2019-től a minisztériumi támogatás ismét visszaesett, 2020-ban már jelentősen, a 2003-as szintre, majd 2021-ben 0 Ft megítélt támogatás szerepelt a nevünk mellett.**

2022-ben újra kap(hat)tunk működési támogatást, ami az előző évhez képest nagy segítség volt. 2023-ban azonban újra kiestünk a támogatottak köréből, így 2024-ben nem próbálkoztunk ezzel a pályázattal.

Ugyanakkor az elmúlt két évben minden intézménynek – függetlenül a működés területétől – újabb súlyos kihívásokkal kellett szembe néznie, ami minket sem került el: a gyorsuló infláció, az euró drágulása, a rezsiköltségek növekedése, a kata eltörlése mind-mind a működés nem tervezett drágulása irányában hatottak – miközben a vásárlóerő a kulturális területen igencsak megcsappant.

A pénzügyi bizonytalanságok ellenére az előző 2 évet szerencsésen túléltek, terveink nagy részét 2024-ben is megvalósítottuk, és bízunk benne, hogy idén újra a támogatottak között szerepelhetünk. Igyekszünk továbbra is optimisták maradni, tervezünk és dolgozunk, újra pályázunk, és örülünk, hogy még vagyunk, ahogyan fellépőink és kitartó közönségünk is.

Ilyen bizonytalanságok közepette készülünk az idei jubileumi, 35. THEALTER fesztiválra, ami nem könnyíti meg a munkát, és jelentősen korlátozza a lehetőségeinket.

Együttműködés, produkciók és projektmenedzsment

A kezdetektől támogatjuk – adminisztrációs és pályázati munkával, próba- és bemutatóhely biztosításával, illetve lehetőség és igény szerint pénzügyileg (nyomda- vagy útiköltség átvállalásával) – **a szegedi alkotócsoportokat.**

Eleinte alkalmilag került rá sor, **az utóbbi 23 évben azonban évente több előadás is készült a MASZK, illetve a THEALTER felkérésére és részben finanszírozásával, hazai, határon túli magyar művészek közreműködésével, illetve nemzetközi együttműködésben és finanszírozásban is.** Arra törekszünk, hogy ezek az előadások lehetőség szerint ne csak a fesztiválon jelenjenek meg, hanem tovább éljenek.

Amennyiben lehetőségünk engedi, felkérésekkel igyekszünk segíteni azokat a partnereinket (barátainkat), akik szakmai vagy pénzügyi nehézséggel küzdenek (erre egyre kevésbé van módunk, ők viszont egyre többen vannak).

Tagjai vagyunk szakmai szervezeteknek (Magyar Fesztivál Szövetség, Független Előadó-művészeti Szövetség), igyekszünk ezek munkájában lehetőségeinkhez mérten minél intenzívebben és hasznosabban részt venni.

Urbán Andrással és társulatával 2003 óta dolgozunk együtt. Urbán András 2023-ig a szerbiai színházi életben egyre jelentősebb helyet elfoglaló szabadkai Kosztolányi Dezső Színház igazgatója volt, utódja, Mészáros Gábor is számos közös előadásban vett részt színészként – ez nagyban megkönnyíti, elősegíti a közös munkát, illetve a létrejövő előadások továbbjártását. Munkáikat nem csak Magyarországon, hanem hazájukban és Európában is egyre nagyobb érdeklődés kíséri, szakmai siker igazolja, de bemutatkoztak már Indiában és Brazíliában is. **Az együttműködés keretében 13 előadás jött létre – a 2011-ben bemutatott Béres Márta One Girl Show című előadás nem csak számos díjhoz, fesztiválmeghíváshoz, illetve [egy filmfőszerephez segítette hozzá](#) a tehetséges vajdasági színésznőt, de Budapesten is többször látható volt az előadás, amely a századik előadás után tavaly búcsúzott a közönségtől.**

Az Aradi Kamaraszínházzal 2008 óta tart az együttműködésünk. 2008 és 2010 között 4 produkciójukat láttuk vendégül programjainkon, nagy sikerrel. Az együttműködés nem egyirányú: több szegedi, illetve a MASZK Egyesület támogatásával készült előadás (Urbán András, illetve Döbrei Dénes munkái) ennek köszönhetően kaptak meghívást az Aradi Kamaraszínház évente megrendezett színházi fesztiváljára. 2011-ben ez az együttműködés is új szakaszához érkezett, létrehoztunk az első közös produkciót, ezt követően pedig, gyakran más koprodukciós partnert is bevonva, évente újabb előadásokat állítottunk közösen színpadra, amelyek számos díjat nyertek romániai fesztiválokon, de láthatta a produkciókat a hazai (szegedi és budapesti) közönség is.

Ez az a terület, ahol ugyan az utóbbi években az évek óta tartó együttműködések szakmailag beértek, illetve új partnereket-jelentkezőket (kicsiket és nagyokat) is bevonzottak, ugyanakkor **a legmarkánsabban talán itt jelentkeznek a kiszámíthatatlanságából fakadó tervezési-finanszírozási nehézségek is** (nem véletlen, hogy gyakorlatilag már alig van olyan társulat vagy befogadó intézmény, amely nem kényszerül – sokszor 2-3 másik partnerrel – koprodukciónak).

Ezeket a nehézségeket esetünkben tovább fokozta a TAO-támogatás kivezetése, miközben évek óta ez a forrás volt az, amiből elsősorban a fiatal alkotókat, a koprodukciónak, a tantermi (tehát fiataloknak szóló előadásokat), illetve a szükséges technikai eszközpótlást finanszíroztuk. Ezt a nehéz helyzetet tovább nehezítette a járványhelyzet, illetve az ebből adódó és az ettől független további pályázati és saját bevételkiesés az elmúlt négy évben.

Ennek ellenére partnereink (és a közönség) segítségével **igyekszünk életben tartani az elkészült előadásokat – a mai napig rendszeresen, teltházzal játszott, többszörös díjnyertes Egy örült naplóját 2016-ban mutattuk be** -, illetve továbbra is folyamatosan keressük az együttműködési lehetőségeket, melynek keretében továbbra is igyekszünk különös figyelmet fordítani a fiatalokra, pályakezdőkre, hogy minél több lehetőséghez jussanak. Évről-évre számos fiatal alkotót mutatunk be a szegedi közönségnek, illetve szegedi független csapatok munkáját is láthatja a fesztiválközönség (ami egyúttal helyi és országos (szak)sajtót, mozgóképes tudósításokat is jelent a fellépők számára).

- A THEALTER Fesztivál keretében évek óta megrendezett blogjir elnevezésű kritikus műhelynek 2024-ben is igen nagy sikere volt a fiatal, egyetemista vagy pályakezdő résztvevők körében. A létrejött írások bárki számára hozzáférhetőek az interneten. Mindenképpen folytatni kívánjuk ezt a munkát 2025-ben is.
- **Tavaly újabb koprodukciónban vettünk részt:** ez is **szegedi vonatkozású ősbemutató**, kiváló művészek közreműködésével. E mellett készül helyspecifikus, Szegedre igazított előadást is a THEALTER fesztiválon – az alkotók között mindkét produkcióban számos fiatallal is találkozhat a közönség.

Valódi, értékek mentén működő, széles közönség- és szakmai bázist elérő kapcsolatrendszert működtetünk, amely már messze túlmutat Szeged város határain. Ezt szeretnénk megőrizni és tovább működtetni, hiszen ebben tudunk új, sikeres produktumokat felmutatni – az elmúlt 15 év nehézségei ellenére is.

A MASZK menedzsmentjében, támogatásával létrejött előadások 2024-ben

2024-ben 1 színházi előadás és 1 művészeti projekt (2023: 1, 2022: 3, 2021: 3; 2020: 1, 2019: 4; 2018: 7, 2017:10, 2016: 10, 2015: 11, 2014: 10, 2013: 8, 2012-ben 13, 2011-ben 6, 2010-ben 12) létrehozásában, illetve helyszínre adaptálásában vettünk részt, illetve budapesti előbemutatót tartottunk egy 2025-ben bemutatandó produkcióból.

KOPRODUKCIÓ 2023

Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról – személyes színház

ősbemutató

Színészek: Tóth Ildikó, Zsótér Sándor, Hevesi László, Jenővári Miklós, Kárpáti Péter

Látvány: Veronika Keresztesová

Díszlet-kivitelező: Kárpáti Pál és Veronika Keresztesová

Fény: Langó Ádám

Dramaturg: Zsigó Anna

Mozgás: Horkay Barnabás

Produkciós vezető: Vajdai Veronika

Író, rendező: Kárpáti Péter

„Egyébként a vadvirágok nem vad virágok, csakhogy őket nem mi nemesítettük: a kertészek a méhek voltak. Évről-évmillióra ők válogatták a szirmokat, és önfeledten hemperegtek a virágpör habzó tengerében. A vadvirág a méhek esztétikája. Csakhogy van egy kis bökkendő. Mi, emberek, nem látjuk a vadvirágot, egyszerűen nem látja a szemünk. A retinánk nem érzékeli. Például a méhbíbor színét. Pont annyit érzékelünk belőle, amennyit a méh a Talmudból, amikor zümmögve elszáll fölötte. De van valaki, aki még nálunk is kevesebbet lát a vadvirágból. Tudja, ki? A vadvirág. Nincs szeme. Nem lát. Azt se tudja, mi az: látva lenni. Ő a vak szépségkirálynő. A halálos szépségverseny győztese, akinek fogalma sincs arról, hogy mi a szépség.”

Lőw Immanuel, szegedi főrabbi, megmutatja Jászai Marinak az ő kis édenkertjét, az üvegházat, a Szentföldről hozott virágokkal. Sétálnak, beszélgetnek, és nem sejtik, hogy valaki elbújt az óriáskaktusz mögött. Ott ül és leskelődik, a lélegzetét is visszafojtja...

“A Somogyi Könyvtárban találtam egy régi, megbarnult kartonlapot. Ez állt rajta:

Dr. Lőw Immanuel prémsapkái, molymentesen becsomagolva.

Hálás köszönettel küldöm vissza Szegedre.

A maga szerető és tisztelő Jászejja.

Nocsak, egy kis fehér folt a magyar színháztörténetben! Rejtély, hogyan került a nemzet nagyasszonya, Jászai Mari fejére a világhírű szegedi tudós főrabbi prémsapkája.

Nyomozni kezdtem, és korabeli újságcikkek, illetve a fantáziám segítségével rekonstruáltam a teljes történetet.”

Kárpáti Péter

2023-ban jelent meg Kárpáti Péter életmű-kötete Térkép a túlvilágról címmel, benne válogatott színdarabjaival és új regényével. A regény egyik drámai fejezetéből született darab nemcsak Jászai Mari életének eddig ismeretlen, titokzatos epizódját bontja ki, hanem mélyen személyes vallomás.

“Tavaly jelent meg Kárpáti Péter azonos című életműkötetete válogatott színdarabjaival és új regényével. A regény egyik drámai fejezetéből született előadás nemcsak Jászai Mari életének eddig ismeretlen, titokzatos epizódját bontja ki, hanem mélyen személyes vallomás is. Az író rendezte, Tóth Ildikó, Zsótér Sándor, Hevesi László és Jenővári Miklós játsszák. Az előadás másnap is látható.”

Snoblesse Oblige 2024/20.

<https://magyararancs.hu/interaktiv/snoblesse-oblige-202420-268002>

magyararancs.hu, 2024.05.15. ajánló

“Ilyenkor inkább azon kell igyekeznünk, hogy ne maradjunk le a megnézni tervezett, de valószínűleg utoljára játszott előadásokról. Kivételek azért akadnak, a Trafóban például előbemutatót tartanak Kárpáti Péter új darabjából. A szerző a Térkép a túlvilágról című, tavaly megjelent regényének egy fejezetét írta át színpadra. A tizenhat éven át írt könyv egyszerre napló, esszé, regény és színdarab, a drámaíró saját története, családregegy és történelmi utazás híres személyiségek nyomában. Az előadásba kerülő fejezet egyik főszereplője Jászai Mari, és megjelenik benne a szerző dédapja is.”

Turbuly Lilla: Furcsalmányoskodnak

<https://magyararancs.hu/szinhaz2/furcsalmannyoskodnak-268014>

magyararancs.hu, 2024.05.15. ajánló

“A játszóköre – Tóth Ildikó, Kárpáti Péter, Jenővári Miklós, Hevesi László – kiegészült Zsótér Sándorral, aki Löw Immanuel, szegedi főrabbi szerepében csodálatos kettőst alkot Tóth Ildikó Jászai Marijával. [...] A mozgást Horkay Barnabás tervezte, amitől a középső, Szent Pétör és Krisztus urunk parasztbibliai meséje szépen elkülönül az elbeszélő részeketől és a rabbi és a színész találkozásától, dinamikus és nagyon szórakoztató szekvenciát alkotva az előadásban belül.”

Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról – előbemutató a Trafó House-ban

<https://faktura.webleg.hu/karpati-peter-terkep-a-tulvilagrol-elobemutato-a-trafo-house-ban/>

faktura.webleg.hu, 2024.05.19. beszámoló

“Löw Immanuel szerepében a Szegedhez és a Régi Zsinagóghoz is ezer szállal kötődő Kossuth-díjas rendező, színész és színházpedagógus, Zsótér Sándor lépett a közönség elé, Jászai Mari pedig Tóth Ildikó alakította.

Már csak kettejük miatt is érdemes volt megnézni az előadást, és akkor még nem beszélünk a fordulatosságról, hol kacagató, hol szívszorító sztoriról, amellyel Szeged 80 évvel ezelőtt, 90 éves korában deportált legendás főrabbijáról is méltóképp megemlékeztek.”

Hollósi Zsolt: Sétaelőadás az időről, Löw és Jászai Mari, szobaszínház a halálról – erősen indult a THEALTER Fesztivál

<https://szeged.hu/cikk/setaszinhaz-az-idorol-low-es-jaszai-szobaszinhaz-a-halalrol-erosen-indult-a-thealter-fesztival>

szeged.hu, 2024.07.29. beszámoló

“[...] a fikció és valóság szétszalazásának kérdéseiben merül el Kárpáti Péter Térkép a túlvilágról című előbemutatója. A darab az Ezeregyéjszaka meseszövegét követi a zsidó kultúrába átültetve: egy ősi rejtélyes szökése utáni nyomozást humoros, a Teremtő és Pétör viszonyáról és kalandjairól szóló parafrázisok törik meg, majd hirtelen Löw Immanuel főrabbi és Jászai Mari kapcsolatának boncolgatásába csöppenünk.”

Bálint Zsófia: Játék a színházzal - 34. THEALTER, Szeged / 1-4. nap

<https://revizoronline.com/34-thealter-szeged-1-4-nap/>

revizoronline.com, 2024.08.05. beszámoló

“Ha a Szélcsendélet burkolt vitája fizika és filozófia között pattan ki, akkor a Térkép a túlvilágról esetében úgynevezett tények és mesék közt. És nem kérdés, hogy a csapat melyik oldalon áll. Legfeljebb az, hogy a színészek hová állnak a Régi Zsinagóga szakrális terében. Mert végre-végre nincs törekvés a gyönyörű tér reménytelen „blackboxosítására”: egy pillanatra Zsótér Sándor bukkan elő egy oszlop mögül már jóval azelőtt, hogy színre lépne; szempárok villannak a terem rejtett pontjairól, mint vadak a vadonban. Ülök a hokedlin, és ennek a színháznak a közönségét ugyanúgy látom, ahogy a Szélcsendéletben sétapartneremet.”

Herczog Noémi: Térkép és táj

<https://www.es.hu/cikk/2024-08-16/herczog-noemi/terkep-es-taj.html>

es.hu, 2024.08.16. beszámoló

“[...] a lélegzet akkor áll el, amikor a két nagyvad, Tóth Ildikó (Jászai Mari-ként) és Zsótér Sándor (az idős Löw rabbi-ként) színre lép. Ebben a hosszú (így szerencsére sokáig élvezhető) jelenetben nem csak a szerző lírikus oldalának szarkasztikus humorral kevert csúcsformáját élvezhetjük, de, és főleg a két művész megejtően érzékeny alakítását, az illemtudóan határt szabó kölcsönös vonzalom és az intimitás tűzközelségét óvatosan kikerülő játékát.”

Ibos Éva: Történelmi történetek

<https://tizzatajonline.hu/szinhaz/tortenelmi-tortenetek/>

tizzatajonline.hu, 2024.08.23. beszámoló

“Az előadás Kárpáti Péter életművéből idézett meg egy izgalmas részletet, a Térkép a túlvilágról című kötet egyik drámai fejezetét adaptálva. Kárpáti Péter mesteri módon ötvözte a történelmi tényeket és a fikciót, a múltbeli újságcikkek és a saját fantáziája segítségével rekonstruálva Jászai Mari és Löw Immanuel különös kapcsolatát.”

Mátó Gábor: Színházi élmények a 34. THEALTER fesztiválról

<https://magazin.apertura.hu/szinhaz/szinhazi-elmennyek-a-34-thealter-fesztivalrol/11534/>

apertura.hu, 2024.08.07. beszámoló

”Tóth Ildikó és Zsótér Sándor bravúros munkáját ki kell érdemelni, színpadi találkozásukat ugyanis jó néhány etűd előzi meg. De milyen kifizetődő a várakozás! A hosszú, de szépen vezetett gondolatok ritmusa és a két színész közös dinamikája abszolút lehetővé teszi a befogadó átszellemülését – Tóth és Zsótér párosa megállítja az időt. Mozdulataikat, gesztusaikat öröm követni, hiszen azok nem egyszerűen illusztrálják az elhangzó mondatokat, minden rezzenésnek önálló jelentése van.”

Szabó Réka Dorottya: Egyszer volt...

<https://szinhaz.net/2024/08/26/szabo-reka-dorottya-egyszer-volt/>
szinhaz.net, 2024.08.26. kritika

Koproduktions partner: Trafó Kortárs Művészetek Háza, FÜGE Produkció

Bemutató: 2024. július 27., Szeged, Régi Zsinagóga

Budapesti bemutató: 2024. szeptember 30., Trafó

Támogató: Nemzeti Kulturális Alap

[az előadás felvétele \(nem nyilvános\)](#)

[MASZK Híradó az előadásról](#)

A 2016-2023 között a MASZK Egyesület támogatásával készült előadások közül az alábbiak továbbjátssza zajlott idén is:

Koproduktions partner	Előadás/bemutató éve	Előadásszám 2024-ben
Katona József Színház-Füge- Orlai Produkció	Egy örült naplója (2016)	17
Füge-Orlai Produkció	Greccs-Bíró: Megyek utánad (2018)	8

Koproduktions előadásaink idén Magyarországon Budapest (Trafó, Jurányi) és Szeged mellett Szentendrén és Debrecenben voltak láthatóak.

„EX-STASIS” PROGRAM (vendéjátékok, oktatási-nevelési tevékenység)

A MASZK alapcélja továbbra is az ALTERRA – Kortárs Előadóművészeti Központ véglegesítése a Régi Zsinagógában, mely befogadói programunk állandó helyszíne.

SORVEZETŐ – BEAVATÓ SZÍNHÁZI NEVELÉSI PROGRAM

A 2010-es év legfontosabb innovációja a Sorvezető beavató színházi nevelési program elindítása volt, amelynek keretében 5 szegedi és egy szentesi középiskolával működünk együtt. A tapasztalatok azt mutatták, hogy mind a fiatalok, mind a fellépők részéről továbbra is van igény a kommunikációra, így a programot [2024-ben is folytattuk](#), a Régi Zsinagógában megrendezett programok mellett azonban a törvényi szabályozás okozta bizonytalanság miatt ebben az évben sem tudunk iskolákba vinni előadásokat. Így, sajnos, ezt a projektet továbbra sem tudtuk oly mértékben segíteni, kiterjeszteni, ahogyan eredetileg szeretnénk volna, mégis sikerült egyfajta folyamatosságot fenntartanunk az elmúlt közel másfél évtizedben. A fenntartás, illetve a továbblépés finansziális kérdés is, és nem csak számunkra, hiszen a diákok-iskolák finansziális lehetőségei is egyre korlátozottabbak, bár igény és érdeklődés folyamatosan mutatkozik részükről.

A 2012-es év legfontosabb innovációja a programjainkról beszámoló mozgóképes filmek sorozata, a közösségi portálokon is nagy népszerűségnek örvendő [Híradók](#) létrehozása volt, melyre a szegedi egyetemen frissen végzett – de már tanulmányai alatt is számos szakmai sikert felmutató – fiatal kommunikációs szakembert kértünk fel. Sikerült köré építenünk egy lelkes és igényes csapatot, így a filmek segítségével bővíteni tudtuk azok körét, akikhez eljutunk munkánkkal, mondanónkkal, az általunk képviselt értékekkel, fiatalokkal, alkotókkal.

Nehézségek árán, korlátozottan, de mindkét innovációt fenntartottuk 2024-ben is.

A 2024-es év fontos eredménye, hogy **kiadtuk**, és [lapozhatóan](#), illetve [letölthetően](#) is ingyenesen, bárki számára elérhetővé tettük **az egykori Szegedi Egyetemi Színpad tagjaival készült, Szabálytalan és kíméletlen** című interjúkötetet.

A könyvbemutató [hanganyagát is rögzítettük, és közzé tettük](#).

A Zsidó Hitközséggel és a Tourinformmal együttműködve vezetett kultúrtörténeti sétáknak is helyszíne volt a Régi Zsinagóga. E mellett a Kulturális Örökség Napjai keretében is kinyitottuk az épületet, és magyar, illetve angol nyelvű vezetéssel ismerhették meg a programjainknak 33 éve otthont adó épület történetét az érdeklődők.

AZ EX-STASIS PROGRAM KERETÉBEN AZ ALÁBBI PRODUKCIÓKAT, ALKOTÓKAT LÁTHATTA A KÖZÖNSÉG 2024-BEN:

Egy földrengés epicentruma – A Törzsasztal Műhely fiatal szerzőinek bemutatkozása
Freeszfe Egyesület: Ventilátor - monodráma
Horváth Florencia – Karádi Gergő: Valójában senki – zenés irodalmi-színházi est
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka) – Újvidéki Színház: Lovas Ildikó: Amikor Isten hasba rúg
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka): Szindróma - Dedovity Tomity Dina monodramája
MILF – vagy amit akartunk -- Beszélgetés a Kovács ikrekkel a drámaírás kötelmeiről és szabadságáról - ha van olyan

Orlai Produkció: Halász Rita: Mély levegő
Pesti Magyar Színiakadémia II. év: Csinálj engem szabadra!
Tér12 Kulturális Egyesület & AztaBanda: Szabadságra hajlamos – részvételi előadás
bOdyssey Projekt (Budapest): Búcsú
Marom Klub Egyesület: Dobozaink – színházi játék
Szeged zsinagógái – vezetett séta
Ismerd meg a Régi Zsinagógát! - vezetett épületbejárás a Kulturális Örökség Napjai keretében
Szabálytalan és kíméletlen: Beszélgetések a Szegedi Egyetemi Színpadról – könyvbemutató

34. THEALTER Fesztivál

34. alkalommal rendeztük meg a THEALTER nemzetközi színházi fesztivált. Szeged évtizedek óta részese a regionális és a nemzetközi színházi életnek – ezt kevés magyar város mondhatja el magáról. Ennek a jelenlétnek meghatározó alkotóeleme a THEALTER.

Hogy ezt nem csak mi látjuk így, azt két díj jelezte 2024-ben.

A **Színházi Kritikusok Céhe** a THEALTER fesztiválnak adományozta azt a különdíjat, amellyel több évadon át ívelő teljesítményeket, törekvéseket ismer el. [A THEALTER-t Nánay István laudálta.](#)

2024-ben [Szeged városa nyerte el turizmus kategóriában az Art is Business díját](#), amelynek indoklásában ott szerepel a több évtizedes hagyományra visszatekintő THEALTER fesztivál is: „*az alföldi város méltán híres kulturális gazdagságáról és turisztikai vonzerejéről, amely régiója és az ország egyik legkiemelkedőbb úti céljává teszi. A település történelmi és építészeti öröksége, valamint pezsgő kulturális élete egész évben vonzza a látogatókat. A „fesztiválváros” elnevezés sem véletlen: Szeged ad otthont olyan nemzetközi hírű eseményeknek, mint a Szegedi Szabadtéri Játékok, a Szegedi Ifjúsági Napok (SZIN), a Borfesztivál és a THEALTER Nemzetközi Színházi Fesztivál.*”

A 34. alkalommal megrendezett THEALTER fesztivál több mint három évtizede a hazai független szcéna legizgalmasabb színházainak előadásait tűzi műsorára nyaranta. A programsorozat fő helyszíne ezúttal is a szegedi Régi Zsinagóga különleges hangulatú épülete volt, de játszottak még többek közt a Szegedi Nemzeti Színház balett-termében, a Grand Caféban, a Motiváció Egyesület közösségi terében, a ZUG-ban és szabadtéren, a Laponon is.

A nézőtereket megtöltő, Szeged és Budapest mellett Magyarország 12 megyéjének 52 kisebb-nagyobb településéről és a határon túlról – 3 országból – érkező lelkes közönség a független színházcsinálók legújabb generációjának tagjaival ismerkedhetett meg, és számos alkalommal saját vita- és párbeszédkészségét is tesztelhette. A fesztivál nyitónapján egy ősbemutatót és egy nemzetközi együttműködésben készült helyspecifikus előadást mutattak be a szervezők, de a fesztivál műsorán szerepeltek klasszikus irodalmi művek adaptációi, báb- és táncszínházi előadások, VR-szemüveges szellemidézés, séta-, részvételi és főzés alapú közösségi színház is. Szeged újra a függetlenek fővárosa volt: 7 nap alatt 7 helyszínen 25 különböző produkciót láthattak a nézők.

Július 27-én délután igazi csemegével indul a fesztivál: a holland **Collectief Walden** a Tisza és Szeged kapcsolatára adaptálja **Szélcsendélet** című szabadtéri sétaelőadását, amit másnap még kétszer lehet megtekinteni. Szombat este a Régi Zsinagógában ősbemutatóval folytatjuk: a **Trafó** és a **MASZK Egyesület** koprodukciója **Kárpáti Péter Térkép a túlvilágról** című előadása, melyben az író mellett **Tóth Ildikó** és **Zsótér Sándor** is színpadra lép.

Két különleges bábelőadás érkezik Szegedre, melyek ismerős történeteket mesélnek el rendhagyó módon. A szombathelyi **Mesebólt Bábszínház**ból a **Szegény Dzsoni és Árnika** jön **Kovács Géza** delikát rendezésében, míg a marosvásárhelyi **Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház** és a **Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem** Móricz Zsigmond **Árvácskáját** dolgozza fel **Vidovszky György** rendezésében.

Erős lesz az erdélyi jelenlét: a **Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemről** felolvasószínház is érkezik **Meneküljünk ebből a rettenetes házból!** címmel, a kolozsvári **Reactor**, a **Váróterem Projekt** és a budapesti **STEREO AKT** pedig a román-magyar együttélésre okos humorral reflektáló **Wonders of Transyvaniát** hozza **Boross Martin** rendezésében.

Tavaly nagy sikert aratott **Bagossy Júlia** két rendezése: idén a **Katona József Színház Sorstalanság** című, a Nobel-díjas **Kertész Imre** regénye nyomán készült tantermi előadásával (és a kapcsolódó feldolgozó beszélgetéssel) lesz jelen a fiatal rendező. Testvére, **Bagossy Bálint** is bemutatkozik Szegeden: **Thomas Bernhard Irtása** a **Trafó** és a **Freeszfe** koprodukciója, a gyűlölt rajongott Burgszínművész szerepében **Zsótér Sándorral**.

A színház és a történelem határvidékére kalauzol a fiatal rendezőgeneráció egyik legfontosabb tagja, **Kelemen Kristóf**: a **Szeánsz** során a nézőket VR-szemüveg repíti a balatonboglári kápolna betiltott performanszai idejébe. Különleges élményt ígér **Kocsonya Zsófi Örökölt bors** című, főzés alapú közösségi színházi előadása épp úgy, mint a szegedi **Homo Ludens**

Project Pygmalion kosara című, a magyar panaszgént közösen kiiktató produkciója. A **Szegedi Nemzeti Színház Kooperáló Színházpedagógiai Alkotótér** provokatív vitaszínházzal jelentkezik: ez a **Minden ember halandó**. A **Dioráma Csoport Barátságkert workshopja** szintén számít a nézői közreműködésre: játszunk együtt magyarságunk apropóján! A független társulatok a szükségből erényt kovácsoló, kreatív és innovatív alkotócsoportok. Alkalmi társulásokból és régóta együtt dolgozó műhelyekből is színes kínálatot nyújt a THEALTER. A **Trainingspot Társulat Boda Tibor** rendezte **Sűrítettje** életről és halálról gondolkodik, a **Keserű Imre** köré szerveződött **bOdyssey Projekt** a **Búcsúban** családi (rém)álmat mutat meg, míg a **Hódi Virág Noémi** írta **Bonci** az orvostanhallgatók bizarr hétköznapjaiba les be. **Szabó Veronika** és **Lestyán Attila** mindössze hét próbával hozta létre a **Dühöngőt**: ez a **Hétpróbas Társulat** egyik első bemutatója. A Szegeden is jól ismert **KV Társulattal** ezúttal a nemzetközi hírű filmrendező, **Reisz Gábor** dolgozott: a **Nem beszélve arról, hogy...** a THEALTER fesztiválon is látható lesz. Az **Andaxínházat** nem kell Szegeden bemutatni: Petőfi verseivel találkozunk most zenés estjükön, amiben **Hajduk Károlyt** újra üdvözölhetjük.

A hazai színházi nevelési társulatok közül két kedves ismerős is visszatér: a győri **RÉV Színház** a **Szivák-Tóth Viktor** által írt és rendezett **Belém égsz** című előadással, a **KÁVA Kulturális Műhely** a **Megzabállak!**-kal érkezik.

A tánc és a színház határvidéke iránt érdeklődők **Molnár Csaba**, **Vadas Zsófia Tamara** és **Vass Imre game changerének**, illetve **Fehér Ferenc**, **Lőrinc Katalin** és **Pál Zoltán DISCO 142**-jének tapsolhatnak.

A THEALTER lényegesnek tartja, hogy az elnyomottak hangját kihangosítsa: a **Független Színház Magyarország Országépítők** című produkciója és az **RS9 Színház Mariella Mehr élete** című monodrámája egyaránt a roma kisebbséget állítja fókuszba.

Augusztus 2-án este a Kiszínházban zárul a 34. THEALTER fesztivál: **Pető Kata** és **Rohonyi Barnabás** fergeteges humorú, a változó nőiségről megrendítő őszinteséggel gondolkodó előadásában érkezik a **MILF**, melynek rendezője **Gergye Krisztián**.

A programsorozatot könyvbemutató gazdagítja: **Upor László**nak a Színház- és Filmművészeti Egyetem autonómiaharcait feldolgozó **Majdnem lehetetlen** című kötetéről a szerzővel Jászay Tamás beszélgetett.

[A könyvbemutató hanganyagát rögzítettük](#) és közzétettük.

Egy részlet **Balog József**, a MASZK Egyesület elnöke, a fesztivál művészeti vezetője szubjektív összegzőjéből: „Van Lázár Ervin, Móricz, Kertész, Mariella Mehr. Talán a Svájcban született roma író nő kevésbé ismert, mint Árvácska. Köves Gyuri, aki kettőjüktől eltérően, nem volt árva. Szerető család. Aztán KZ láger, 15 évesen. A lányoknak kevesebb szerencsésük volt. Bocs, mondom, kevesebb szerencsésük, mint Köves Gyurinak. Kora gyermekkoruktól éhezették, erőszakolták, verték, égették, elektrosokkolták, intézetbe zárták, tanyára adták, éhezették, erőszakolták - és a végtelenig, tovább - őket. A másik a düh. Mi írtuk, a mi életünk. Vagyis a tiétek. Is. Harag, düh. Előadásról előadásra. A harmadik a döntés. Megkérem minket, nézőket, hogy döntsünk. Mondjuk el, mit gondolunk, mit érzünk. Mit? Mit? Mit? Molnár Csabáék tánca csapdába csal, hurrá, Fehér Feriék meg felrobbantják a Zsinát. Bravó! Bocs, annyi, de annyi remek férfi színész és női színész. Eléneklük, elmozogják, elmondják. A magukét.”

Proics Lilla színikritikus, a Kritikus szekció társműsorvezetője nagyra értékeli, hogy a fesztivál állva tud maradni a nehezedő körülmények között is: „Az idei program már a szívósan túlélő függetlenek fesztiválja, akik közt történetesen több a hazai csapat, mint a külföldi. Már van egy olyan társadalmilag elkötelezett, a működésben is tudatosan, értékápolón orientálódó, jellemzően fiatalok alkotta közeg, akiknek a THEALTER a fesztiválja lett. Az ő munkáik megerősítették és újrateremtették azokat a minden fennhíjazástól mentes színházi nyelveket, amelyek már maguk mögött hagyták az idillinek látszó polgári színházat, és autonóm módon jelennek meg a szélesebb közönség számára is. A THEALTER nézői eltökélten jönnek, kíváncsian követik a már ismert vagy vadonatúj csapatokat. A fesztivál minden emblematikus helyszínén, illetve az azok között jövő-menő-guruló nézők összetéveszthetetlen nyomot hagytak az időben.”

Lencsés Gyula szociológus, színházrajongó a fesztivál törzsnézője, aki nélkül nincs THEALTER. Az egyetemi oktató ünnephez hasonlítja a fesztivált, melynek idején programjából kiemelte kedvenceit: „Gyönyörűen adta meg az alaphangot a természeti környezetbe ágyazott filozofikus-meditatív **Szélcsendélet**. Ennek technikai értelemben ellenpontja volt a VR-szemüveggel élvezhető, igen tömény **Szeánsz (Necromancy)**. Maradandó, intenzív élményt jelentett mindkét bábelőadás: a **Szegény Dzsoni és Árnika**, és az egészen döbbenetes **Árvácska**. Pintér Béla és Székely Csaba darabjainak legjobb pillanataival volt egyenértékű a bOdyssey project sziporkázó **Búcsúja**. Magával ragadott a **Sorstalanság** letisztultsága. A **Wonders of Transylvania**-t elismerés illeti a választott – még ma is nehéz – téma sokoldalú, elfogulatlan és kritikus, a reflexiót sem nélkülöző, végkicsengését tekintve nem túl optimista körüljárásáért. A közönséget közvetlenül megszólító és bevonó előadások közül kettőt emelek ki. A **game changer** kockázatos játéokra ösztökélte a nézőket, míg az **Örökölt bors** nem csak a színészek személyes történeteivel ajándékozott meg, de kellemes meglepetésként meg is vacsoráztatott. A fesztivál által képviselt értékek tágabb társadalmi kontextusát érzékeltette, és így szervesen kapcsolódott a programhoz az SZFE erőszakos 'modellváltásáról' szóló könyvet bemutató tartalmas beszélgetés a szerzővel, Upor Lászlóval.”

A fesztivál plakátját ezúttal is Baráth Ferenc készítette.

Az eseményekről idén is a [fotók](#)kal illusztrált [blogjírások](#) tudósítottak, rögzítettük a fesztivál alatt élőben közvetített, zoomon zajló (így bárki által „látogatható”) [kritikus szekció beszélgetéseit](#), és idén is forgattunk [THEALTER Híradók](#)at, melynek adásai bárki számára elérhetőek a fesztivál [honlapján](#), illetve a MASZK Egyesület [youtube-csatornáján](#).

A 34. THEALTER fesztivál fő támogatói Szeged MJV Önkormányzata, az NKA Kulturális Fesztiválok Kollégiuma, az NKA Színházművészet Kollégiuma, a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő és a Szegedi Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft., médiatámogatója a Revizor – a kritikai portál volt. Megvalósult a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Szeged évtizedek óta részese a regionális és a nemzetközi színházi életnek – ezt kevés magyar város mondhatja el magáról. Ennek a jelenlétnek meghatározó alkotóeleme a THEALTER fesztivál, amely a független színházak és alkotók egyik legfontosabb hazai fóruma, megjelenési lehetősége, találkozási pontja a közönséggel – amely idén is igennel szavazott a színházra Szegeden. A THEALTER tizenkét éve új fejezetet nyitott a fesztivál történetében: az ismert és népszerű, érett alkotók felvonultatása mellett legfontosabb missziója lett a tehetséges és markáns hangon megszólaló új generáció felkarolása, bemutatkozásuk elősegítése. A szisztematikus munka beérett: nem csak a színpadon, de a nézőtér is folyamatosan helyet követel magának az új generáció is, és adott a lehetőség a generációk közötti párbeszédre, együttműködésre, az odafigyelésre is mind az alkotók, mind a közönség részéről, amit a THEALTER egyik legfontosabb eredményének tartunk.

A THEALTER FESZTIVÁL RÉSZTVEVŐI VOLTAK 2024-BEN:

Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház - Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia): Árvácska – oratórikus játék bábbal
bOdyssey Projekt: Búcsú
Collectief Walden (Hollandia): Szélcsendélet – szabad-
téri helyspecifikus színházi sétaelőadás
Dioráma Csoport: Barátságkert workshop
Fehér Ferenc - Lőrinc Katalin - Pál Zoltán: DISCO 142
Freeszfe Egyesület - Trafó Kortárs Művészetek Háza:
Thomas Bernhard: Irtás – indulatszínház
Füge Produkció: Kovács Viktor - Kovács Dominik:
MILF – zenés one-woman show
Független Színház Magyarország: Illés Márton-Balogh
Rodrigó: Országépítők – punk opera
Hétprobás Társulat: Dühöngő
Hódi Virág Noémi: Bonci – anatómia szigorlat szünet
nélkül
Homo Ludens Project (Szeged): Pygmalion kosara –
közösségi performansz
Katona József Színház (Budapest): Sorstalanság
Káva Kulturális Műhely Egyesület: Megzabállak!
Kelemen Kristóf-FÜGE Produkció: Szeánsz (Necro-
mancy) – dokumentarista VR-installáció
Kocsonya Zsófi: Örökölt bors
KV Társulat: Reisz Gábor: Nem beszélve arról, hogy...

Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia): Me-
neküljünk ebből a rettenetes házból!
Mesebolt Bábszínház (Szombathely): Lázár Ervin: Sze-
gény Dzsóni és Árnika
Molnár Csaba - Vadas Zsófia Tamara - Vass Imre:
game changer – kortáránc-performansz
Reactor - Váróterem Projekt (Románia) - STEREO
AKT: Wonders of Transylvania – áldokumentarista elő-
adás
RÉV Színház (Győr): Szivák-Tóth Viktor: Belém égsz
RS9 Színház: Mariella Mehr élete
Szegedi Nemzeti Színház - Kooperáló Színházpedagó-
giai Alkotótér: Minden ember halandó
Trafó Kortárs Művészetek Háza - MASZK Egyesület
(Szeged) – FÜGE Produkció: Kárpáti Péter: Térkép a
túlvilágról – személyes színház - ősbemutató
Trainingspot Társulat: Sűrített – élet|GENIés halál|NEM
választással – kortárs szobaszínházi dráma
Upor László: Majdnem lehetetlen – Az SZFE autonó-
miaharcának története – könyvbemutató
[Szakmai beszélgetések](#) - zoomon
[THEALTER blogj](#) kritikumműhely
[THEALTER Híradó](#) – kisfilmekkel

A nyári fesztivál és az őszi kifestivál programjait bemutató [fesztiválbulletint](#) ezúttal is elektronikus formában tettük közzé

ÖSSZEFOGLALÓ ADATOK:

**2024. január 1. és december 31. között a szegedi Régi Zsinagógában, illetve a THEALTER Fesztivál egyéb helyszí-
nein élőben, közönség előtt lezajló előadásaink száma: 45 alkalom (2023:43; 2022: 52; 2021: 49; 2020: 48, 2019: 79
alkalom). E mellett 1 ingyenes előadásunk volt.**

**41 különböző produkciót láttunk vendégül, ebből 2 saját (koprodukciós) előadásunk volt, mindkettő ősbemutató;
3 produkciót láthatott 2-2 alkalommal, és szintén 3 előadást 3 alkalommal a közönség.**

**A jegybevétel szegedi előadásaink száma 41 közönség előtt zajló előadás (2023: 40; 2022: 49; 2021: 43, 2020: 44,
2019: 58, 2018: 54, 2017: 54, 2016: 54), a fizető nézőszám 1 962 (2023: 1 775; 2022: 2 793; 2021: 3 666; 2020: 2 990,
2019: 5 061 fő, 2018: 4 895 fő, 2017: 3 546 fő, 2016: 3 547 fő) volt, a bevétel előadások össz nézőszáma 2 239 (2023:2
076; 2022: 3 292; 2021: 3 883; 2020: 3 465, 2019: 5 660 fő, 2018: 5 732 fő, 2017: 4 384 fő, 2016: 4 183 fő), az átlagos
nézőszám az előadásokon: 52 fő (2023:59; 2022: 71; 2021: 79; 2020: 79, 2019: 98 fő, 2018: 106 fő, 2017: 81 fő, 2016:
77 fő) volt.**

**Fizetős és ingyenes előadásaink össz nézőszáma 2 303 fő volt (2023: 2 318; 2022: 3 528; 2021: 4 108; 2020: 3 465,
2019: 6 411 fő, 2018: 6 003 fő).**

Az online követhető, illetve visszanezhető, a fesztivál előadásait követő 21 szakmai beszélgetés összesített nézőszáma 2024. december 31-ig 14 136 fő volt, a két, online is közzétett könyvbemutató nézőszáma pedig 1 402 fő.

A megtartott előadások – mind a nyári, mind az őszi időszakban – 90-92%-os kihasználtsággal zajlottak – vagyis a nézők érdeklődése töretlen, ugyanakkor pénzügyi lehetőségeink, illetve az alkotók között tapasztalható trendnek köszönhetően is elvétve volt a programkínálatban nagylélegzetű, sok nézőt elbíró előadás, és több a személyes teret, korlátozott nézőszámot kívánó, sokszor részvételi színház, ennek is köszönhető a tavalyinál alacsonyabb átlagos nézőszám. Ugyanakkor tagadhatatlanul okozója az is, hogy a fokozódó infláció, a gazdasági nehézségek itt is sokakat visszavetettek a kulturális kiadások luxusától. Mindez természetesen a jegybevételünkre is visszahat.

Érzékeltük, hogy a nézők mellettünk állnak, támogatnak minket a nehéz helyzetben, de úgy éreztük, hogy nem lenne etikus, ha a jegyáraink nem tükröznék: tisztában vagyunk vele, hogy nem csak a művészet területén dolgozók életét nehezítik meg a gazdasági nehézségek, így jegyárainkat nem emeltük. Ugyanakkor differenciáltunk: a pénzügyi nehézségeink ellensúlyozása érdekében támogatói jegyeket is árusítottunk idén is.

A bruttó jegybevételünk a nehézségek ellenére is 25%-kal nőtt az előző évhez képest: 5 869 800 Ft (2023: 4 634 600; 2022: 5 323 800; 2021: 7 161 300, 2020: 8 437 201, 2019: 14 813 500 Ft; 2018: 11 575 350 Ft, 2017: 6 604 100 Ft, 2016: 5 776 200) volt, ami segített egyensúlyban tartani a költségvetésünket, és életben tartani az egyesületet.

Egyelőre, minden nehézség ellenére, sikerült túlélnünk szervezetként-intézményként, és sikerült megtartanunk, illetve megújítanunk a közönségünket is. Ugyanakkor jelenleg – 34 éves múltunk ellenére – gyakorlatilag rövidtávra sem tervezhetünk magabiztosan, ami óriási nyomást helyez munkavállalóinkra is. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy soha nem látott fluktuáció zajlott az elmúlt 3 évben: 5 állandó munkatársunkból 3 fő távozott, valamennyien 40 alattiak, közülük két kolléga 5 éve állt alkalmazásban, előtte mindketten évtizedig önkénteseink voltak. Őket még sikerült pótolnunk, igaz, pályakezdőkkel, majd tavaly újabb fiatal kollégától vettünk búcsút, és az ő státuszát már nem is sikerült állandó alkalmazottal betöltenünk. Így bár a működés kifelé továbbra is zavartalan volt, de belül ez további átstrukturálódást, a maradék számára (ketten 55 feletti) jelentős plusz munkaterhet jelentett, ami tovább fokozta a ránk nehezedő nyomást.

És pénzügyileg is tovább nőtt a feszültség, hiszen az újonnan felvett pályakezdők (főleg a 25 alattiak) kötelező minimálbérhez igazított bére nem áll arányban az évtizedek óta velünk dolgozó kollégák bérével, hiszen a növekvő kiadások (rezsi) mellett a bevételeink nem teszik lehetővé az utóbbiak bruttó bérének megfelelő arányú emelését.

KULTURÁLIS ÉS KÖZÖSSÉGI INNOVÁCIÓ – TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

Felmutatható eredményeink megvalósítása idén – a pénzügyi nehézségek és a stáb átstrukturálódása és személyi összetételének változása miatt is – még több energiába került, **felkészült, alapos, komoly és a váratlan helyzetekre is reagáló szakmai munkát igényelt.** A célunk az elmúlt 14 évben nem csak az volt, hogy éljünk az adódó lehetőségekkel, hogy új előadásokat hozzunk létre, hanem az is, hogy – a kultúrpolitikai változékonyságtól igyekezve távol tartani magunkat – tervszerűen, a MASZK Egyesület szakmai múltjának, színvonalának megfelelő módon, felelősséggel, a széles értelemben, az edukációt is érintő kultúra elkötelezettjeként, saját és városunk hírnevének szem előtt tartásával alakítsuk és bonyolítsuk programjainkat. A kultúra pénzügyi problémái, a gazdasági válság, az elszegényedés, és ebből következően a vásárlóerő és vásárlókedv csökkenése a közönség részéről, a fiatal felnőtt korosztály elérésének nehézségei olyan problémák, amelyekre nekünk is válaszokat kellett adnunk továbbélésünk, és terveink megvalósítása érdekében. Így az elmúlt nyolc-tíz évben a korábbiaknál is sokkal fontosabb szerepet kapott a munkánkban az innováció, az együttműködések továbbfejlesztése, illetve minél több szakmai partner bevonása a szakmai előkészítő munkába, valamint új források bevonása a finanszírozásba – és természetesen közönségünk, és ezzel együtt jegybevételeink lehetséges növelése is, a kínálat gazdagításával, illetve átstrukturálásával, a minőség megtartásával. Mindezeket a törekvéseket az elmúlt években nem csak a váratlan, és a teljes szakmát (és más szakmákat is) kihívás elé állító járványhelyzet, hanem a minket sújtó, és ugyancsak váratlan és drasztikus forrásmegvonás(ok), illetve a begyűrűző gazdasági nehézségek is nagyban veszélyeztették.

Állandó projektjeink, vállalásaink megtartása mellett ezekre a problémákra kerestünk innovatív megoldásokat az elmúlt három évben is, a korábbinál sokkal nehezebb körülmények között.

Legfontosabb történések, előrelépések:

- Az elmúlt három évben megerősítettük kapcsolatunkat a szegedi Tourinform irodával: együttműködésünknek köszönhetően a Régi Zsinagóga is helyszíne lett a tavaszi és őszi zsidó tematikájú városi sétáknak, így az ide látogató turisták is megismerhetik az épületet, illetve múltját és jelenét.
- A lehetőségeinkhez mérten, de nem ok és cél nélkül, igyekeztünk a Régi Zsinagógán kívül is jelen lenni programjainkkal szegedi terekben – igyekeztünk „szem előtt maradni” akkor is, amikor a Régi Zsinagóga a fűtés hiánya miatt használhatatlan.
- Önkéntes programunkban is előreléptünk: megtartva hagyományainkat (32 éves gyakorlatunk van az önkéntesség területén), idén is foglalkoztattunk önkénteseket programjaink lebonyolításában, hiszen a fiatalokkal való együttműködést – az alternatívák felkínálását – ezen a területen is nagyon fontosak tartjuk, így nem csak a fiatal

alkotókat segítjük, hanem önkénteseinket is megbecsüljük. Nem csak saját szervezésben fogadunk önkénteseket: **partnerei vagyunk az SZTE hallgatókat és civil szervezeteket összekötő igyekvő projektjének, a Roma Szakkollégiumnak, és fogadunk kommunikáció szakos hallgatókat is**, gyakorlati képzési helyet biztosítva számukra. E mellett **4 középiskolával állunk kapcsolatban**, ahonnan a **közösségi szolgálat** program keretében fogadtunk diákokat, hogy közreműködjenek programjaink lebonyolításában – ez utóbbi együttműködések alátámasztja a járványhelyzetet, de folyamatosan próbáljuk visszaépíteni ezeket a kapcsolatokat is. **Művészeti programjaink mellett a Megálló Közösségi Ház programjainak kitalálásába és lebonyolításába is számos, többféle korosztályt képviselő felnőttet sikerült bevonnunk**, ami fontos momentum a vállalatunknak, a civil közösségépítésnek. Így elmondhatjuk, hogy önkénteseink száma, ha nem is látványosan, de évről-évre növekszik, erős, és folyamatosan megújuló közösséget alkotva.

- Az elmúlt három évben igyekeztünk élni a külső lehetőségekkel a szervezet-, illetve a humán erőforrás fejlesztése terén is: többek között **IT-biztonság, társadalmi bázis építés, pr- és kommunikáció** témában képeztük tovább magunkat, de rendszeres látogatói vagyunk pályázatíró, illetve egyéb szakmai workshopoknak is (elsősorban az ingyenes, vagy kis költséggel járó képzéseket előnyben részesítve).
- A **társadalmi beágyazottsághoz** kapcsolható a 2015-ös év legfontosabb projektje, a **Megálló Közösségi Ház kialakítása és működtetése**, melyet Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatának eszmei támogatásával indítottunk újtárra 2013 decemberében. A TÁMOP 5.5.4 témában nyertes „Egyedül nem megy...” projekt a közösségépítést célozta Szeged Tarján városrészében, egy **közösségi szolgáltató ház, valamint – Szegeden elsőként – egy közösségi kert létrehozásával**. Bár nem volt korábban tapasztalatunk ezen a területen és sok váratlan nehézséggel kellett szembe néznünk a projekt megvalósítása során, mindenképpen sikeres és nagyon hasznos volt ez a projekt, mind a benne résztvevők, mind az egyesület, mind a célközönség és Szeged város számára is. A Megállóban az elmúlt tíz évben megvalósuló családi és közösségi programok, klubfoglalkozások, a közösségi kert nagy sikert aratott, ezzel párhuzamosan **kulturális tevékenységünket, az általunk kínált programokat is egyre többen ismerték meg, városi beágyazottságunk és szakmai kapcsolatrendszerünk is bővült** a projektnek köszönhetően. E mellett a **Megálló alkalmas arra is, hogy néhány háttérprogramunkat, melyekre a Régi Zsinagóga nem alkalmas, befogadja**. Nagyon fontos tényező az is, hogy a **Megállóban nem csak középiskolások töltik le a (kötelező) önkéntes szolgálatukat, de közép- és időskorúak is érdeklődnek** a szabadidő hasznos eltöltésének ezen formája iránt. Ma már látszik, hogy **fennmaradásunk szempontjából is jó döntés volt belevágni ebbe a projektbe**, illetve megteremteni a feltételeket, hogy a projekt lezárása után is működtetni tudjuk a házat. Jelenleg az irodánk is itt működik, és további tervezett projekteknek, illetve pályázatoknak lesz, lehet a bázisa a Megálló. **Ezzel a vállalással 2 új munkahelyet is teremtettünk**, ennek köszönhetően fiatal közösség-szervező koordinátorok működtetik a Megállót – azaz a tarjáni közösségi házat. Ezeket a státuszokat az elmúlt három, nagyon nehéz évben is sikerült megtartanunk. **A tovább működéshez támogatást kértünk és kaptunk Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatától, és a Közösségi Ház saját bevételét is termel.**
- **Az utóbbi három év legfontosabb innovációja is a Megállóhoz és egy új kolléga érkezéséhez köthető: közösségi kertünk mellett 2022-ben elindítottuk az országosan is nagy visszhangot kiváltó Komposztfutár projektet, amelyhez számos önkéntes és háztartás csatlakozott, és ezzel egyidőben hangsúlyosabbá tettük a fenntarthatósággal, a környezetvédelemmel kapcsolatos programokat és edukációt is, a művészeti területet is integrálva.**

Természetesen tisztában vagyunk vele, hogy bár **lehetőségeink financiálisan meglehetősen korlátozottak** (akár a jegy-bevételeket, akár a szponzorok/egyéni adományozók lehetséges számát tekintjük), **elképzeléseink megvalósítása nem függetleníthető a rendelkezésre álló pénzügyi háttértől**. Ennek megfelelően **továbbra is azon dolgozunk, hogy meg tudjuk teremteni a szükséges feltételeket** – nem csak a **stabil szakmai háttér**, hanem a **finanszírozás** terén is.

Bízunk benne, hogy **idén, a fesztiválunk jubileumi évében ismét sikerül meggyőzni a kurátorokat, hogy a munkánk támogatásra érdemes, a tevékenységünk pedig transzparens, és abban is reménykedünk, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan idén is sikerül talpon maradnunk, továbbra is megőrizni a több mint három évtizedes munkával megteremtett fesztiválunkat, befogadói és koprodukciós tevékenységünket és nem utolsó sorban az ezek megvalósításához szükséges munkahelyeket, kapcsolati hálót és a Megálló Közösségi Házat.**

Bízunk benne, hogy **a nem tömegkultúra is érték lehet, maradhat Magyarországon, vidéken is** – 34 éves múltunk, a minden nehézség ellenére felmutatható eredményeink és díjaink az alkotók és a nézők ezen igényét demonstrálják, és mi is **igyekszünk kiegyensúlyozni a művészeti és a közösségépítő munkánkat, hogy azok továbbra is segítsék egymást**, a következő években is hasznára válva a helyi, az országos, és nem utolsó sorban a határon túli magyarsággal alkotott közösségeknek.

Ugyanakkor **ezt az egyensúlyozást már rövid távon is veszélyezteti, ha nem tudjuk stabilabbá tenni a finanszírozást** – továbbra is ez a legfontosabb megoldandó problémánk.

A gazdasági körülmények romlása, és az ebből is eredő nehézségeink, a pályázati támogatások kiszámíthatatlansága és visszaesése ellenére, a visszajelzések alapján úgy véljük, hogy változatos, gazdag és színvonalas programot biztosíthatunk a közönségnek 2024-ben, fennállásunk 33. évében is, s reméljük, illetve minden tőlünk telhetőt megteszünk érte, hogy erre 2025-ben is maradjon lehetőségünk, hiszen a közönségünk számít ránk.

MEGÁLLÓ Közösségi Ház

Szakmai beszámoló 2024

Célkitűzés:

A Megálló közösségi ház célja, hogy kortól, nemtől, világnézettől, lakhelytől függetlenül programjaival segítse a város polgárait személyiségük kiteljesítésében, életvezetési gondjaik megoldásában, a közösségépítésben, illetve a közösségteremtés értékeinek (újra)felfedezésében..

A MASZK Egyesület „Tarján felett az ég – Megálló” közösségépítő projekt az Európai Unió támogatásával valósult meg, Szeged Tarján városrésze a „panelprogram” után így közösségi programot is kapott 2015-ben.

A több mint 30 éves MASZK Egyesület (www.maszk.hu), a térség meghatározó független művészeti műhelye új, közösségépítő programot indított annak érdekében, hogy szervezési tapasztalata, kiterjedt kapcsolati hálója, az egyesületre jellemző szociális érzékenység segítsen a városrész életének felpezsdítésében. Ugyan ilyen fontos az Egyesület számára, hogy megismerje azokat, akik nem jutottak még el kulturális programjaira, hogy közösség és közönség egyszerre alakuljon, fejlődjön. A projekt keretében programjainkkal elsősorban a Retek utcai lakótelepen élőköt szólítottuk meg, hiszen a városközponttól viszonylag távol eső városrészben eddig kevés lehetőség adódott a kulturális kikapcsolódásra, kapcsolatépítésre.

A Megálló Közösségi Ház lehetőséget biztosít minden korosztály számára a találkozásra, az ismeretszerzésre, kikapcsolódásra tematikus klubfoglalkozások, tanácsadási órák és egyéb sport-, családi, szabadidős programok és önkéntes, illetve civil aktivitási projektek keretében.

Alaptevékenységünkben nagyon fontos a közösségépítés, a társadalmi beágyazódás. A kulturális esélyegyenlőség megteremtésére törekszünk, kiemelten a tarjáni városrészben megvalósított közösségi programokkal, amelyeket azonban nem csak az itt élők, hanem a város valamennyi polgárának igénybe vehet. Célunk, hogy aktív lakóközösségi élet jöjjön létre a lakótelepen.

Emellett létrehoztuk és működtetjük Szeged első közösségi kertjét, melynek köszönhetően a városi embereknek is lehetősége nyílik a természethez közeli életmódot folytatni. A 2022-es év legfontosabb, és legnagyobb érdeklődést kiváltó innovációja, a Komposztfutár projekt elindítása és folyamatos működtetése/fejlesztése is a közösségi kerthez kapcsolódik, és erőteljesen fémjelzi a fenntarthatóság, a környezetvédelem és a kultúrákövetítés iránti elkötelezettségünket egyaránt.

Mindezek mellett a Megálló Közösségi Ház az elmúlt tíz évben a civil aktivitás, azaz a civil szervezetek fontos találkozási és képzési pontja, illetve programhelyszíne lett, mind helyi, mind országos szinten is.

Vállalt és teljesített alapfeladatok:

- **Az épület működtetése, tisztántartása, a programokhoz szükséges felszerelések biztosítása 2024. január 1. és december 31. között**
- **közösségszervező koordinátor munkatársak alkalmazása heti 40 órában**
- **Akadálymentes épület, heti 30 óra nyitva tartás (1 napon délelőtt, 4 napon délután)**

Vállalt és teljesített programok és szolgáltatások:

- Havonta átlagosan legalább 15 program / **teljesített: 629 program/1 év, átlagosan 52/hó.**
- Klub, közöttük: baba-mama, ifjúsági klub és kézműves műhely / **teljesített: 106 klub/1 év, átlagosan 8,8/hó, amely 30%-kal több, mint a tavalyi mutató. A látogatók 20%-a (+7%), vagyis 1027 fő, ezeken a programokon vett részt – utóbbi 65%-os növekedést jelent az elmúlt évhez képest.**

- sport-, családi és egyéb szabadidős programok, köztük: jóga, életvezetési tréningprogramok, ismeretterjesztő előadások, tanfolyam, tanácsadás / **teljesített: 229 program/ 1 év, átlagosan 19/hó, amely 15%-os csökkenés a tavalyi mutatóhoz képest. Ugyanakkor 1-1 alkalom látogatottsága jelentősen nőtt az elmúlt évhez képest, hiszen a látogatók aránya mindössze 2%-kal csökkent: 2168 fő, a látogatók 43%-a ezeken a programokon vett részt.**
- alkalmi programok szervezése, pl. kiállítás, könyvbemutató, közösségi és civil programok, irodalmi események, filmvetítés stb. / **teljesített: A programok között kertmozi, a Verzió Filmfesztivál vetítései, LMBT+ filmklub és olvasókör mellett a Törzsasztal irodalmi műhely alkotótáborra is helyet kapott idén is. De rendeztünk városrésztörténeti beszélgetéseket és fotókiállítást, közösségi napot a városrészben élőknek, és a – szegedi és határon túli partnerek bevonásával megvalósuló – IV. Tricikli irodalmi fesztiválnak is helyszíne és szervezőpartnere voltunk 2024-ben is. Az ide sorolható programok kínálata és alkalmainak száma nem változott az előző évhez képest, de a látogatottsági mutatóink itt is csökkentek, 5%-kal: a látogatók 37%-a (1882 fő) ezeken a programokon vett részt.**
- havonta átlagosan 100 fő látogató (jelenléti ívek, fotódokumentáció) / **teljesített: 5 077 fő/1 év, átlagosan 423 fő/hó – mindkét mutató közel 4%-kal haladja meg a 2023-as számokat.**
- **közösségi kert (11+1 parcella) folyamatos működtetése (eszközök biztosítása, illetve tárolása, szerződéskötés a parcellatulajdonosokkal, kertszabályzat összeállítása, a kisközösség programjainak koordinálása) – a 2022-es év nagy sajtóvisszhangot keltő innovációja, melyet önkéntesekkel közösen indítottunk, azaz a komposztfutár projekt idén is tovább bővült. Igyekszünk ezt a kezdeményezést nem csak hétről-hétre fejleszteni, de ennek segítségével igyekszünk egy újabb közösséget építeni-erősíteni, miközben egy fontos problémára (pazarlás/újrahasznosítás) adunk gyakorlati, bárki számára elérhető választ a hétköznapi életben.**
- **együttműködés más civil szervezetekkel, programjaik befogadása, közös programsorozatok megvalósítása – 2 együttműködés / teljesített: összesen 30 helyi és országos együttműködés: a KÉP-SZÍN-HÁZ Művészmozi Alapítvánnyal (kertmozi), egyetemi karokkal és intézményekkel (együttműködés a SZTE Desing és Művészet Menedzsment szak hallgatóival, SZTE Fűvészkerttel és az Eötvös Lóránd Szakkollégiummal), kulturális és oktatási intézményekkel (Somogyi Könyvtár Északvárosi Fiókkönyvtára, Kaszap István Jezsuita Egyetemi Szakkollégium, Kemes utcai óvoda, Szikra Általános iskola, Cső utcai óvoda) és szervezetekkel (Törzsasztal Műhely, Kultúrtérkép Egyesület), valamint zöld programjaink révén szegedi Rotary Clubbal, a Tízmillió Fa Ma közösséggel, a Critical Mass Szegeddel, az Erdőmentők Alapítvánnyal, a Mondolo Egyesülettel, a Makkosházi Közösségi Kerttel, a Tarján széli Közösségi Kerttel, a Kisdíófa Közösségi Kerttel (Bp.), az Auróra klimakerttel (Bp.) és a Bay Zoltán Kutatóközponttal. Konferenciák, találkozók, illetve civil-érdekvédelmi programjaink keretében idén is együttműködtünk a Civilizáció Koalíció, a Szabad Terek és az Aspektus csoport szegedi csoportjaival, illetve intézményeivel (Grand Café, Motiváció Műhely, Jazz Kocsma), valamint országos tagszervezeteivel (KöFe, Emberség Erejével, Közélet Iskolája); a Háttér Társasággal, a Partiscum és a Szimpozium Egyesülettel. Számos képzésen is részt vettek kollégáink: a Közélet Iskolája által szervezett Szerveződj! - társasjátékvezető képzésen, a Közösségfejlesztők Egyesületének kunbányai nyári táborán, illetve a Fejlődésben+ pályázati felkészítő képzésében, valamint a pécsi Emberség Erejével által szervezett ECK Katalizátor program képzés-sorozatán.**

- lehetőség biztosítása önkéntes munkára felnőtteknek (pl. korrepetálás) – programok 34%-a önkéntes vagy bartel-alapon jött létre, közöttük olyan fontos, illetve új szolgáltatásokat kínálunk, mint a komposztfutár szolgáltatás, vagy a háziállatok egészségügyi szűrése, illetve rendszeres LMBT+ klubprogramok.
- lehetőség biztosítása önkéntes munkára, illetve szakmai gyakorlat végzésére egyetemistáknak; **együttműködés a Szegedi Tudományegyetem több karával, a komposztfutár csapatának további bővítése.**
- lehetőség biztosítása önkéntes szolgálat teljesítésére középiskolásoknak – legalább 3 tanintézménnyel való együttműködés / **teljesített: 1 iskola** – sajnos, a civil szervezeteket és az iskolákat elválasztó vonalnak a covid után az ezt korlátozó központi rendelkezések sem tettek jót, ezt a kapcsolatrendszerét még nem sikerült stabilan visszaépítenünk.
- **akadálymentes weboldal (<http://www.maszk.hu/megallo>) és FB oldal (<https://www.facebook.com/megallo.tarjanfelettazeg>) működtetése**
- bekapcsolódás országos programokba, civil együttműködési akciókba (pl. szemégyűjtési akciók, Állampolgári Részvétel Hete) évente két alkalom / **teljesített: együttműködés a Civilizáció platformmal, illetve tagszervezeteivel (országos civil ügyek, 1%-os kampány); illetve folyamatos együttműködés a Szabad Terek Hálózattal (budapesti, nyíregyházi, pécsi, debreceni, kecskeméti, szombathelyi és zalaegerszegi civil szervezetek és független közösségi terek hálózata: <https://szabadterek.hu/>), pl. részvétel a Szabad Terek hálózati találkozóan az Aurórában; együttműködés a Kortárs Építészeti Központtal (Közösségi Kertek Éjszakája).**
- kiadványainkon feltüntetjük Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzatát, mint támogatót (ennek keretében az önkormányzatnak az arculati kézikönyvében szereplő logóját használja)

A látogatottsági adatokból is látszik, hogy a Megálló szolgáltatás-kínálata az idei évben is tovább, illetve átstrukturálódott – részben az örömteli fejlődésnek, kapcsolati hálónk helyi és országos szinten is tapasztalható további bővülésének-erősödésének köszönhetően, amely új forrásokat is biztosított az itt folyó munkához, részben – előbbieknél köszönhetően hangsúlyosan - a lakossági igényekre reagálva. De természetesen hatással vannak a működésre azok a jelentős, részben specifikus, részben az ország (és lakosai) gazdasági helyzetétől nem független problémák is, amelyekkel idén is szembe kellett néznünk.

Három kardinális területen néztünk szembe kihívásokkal az idén:

- **Az állandó alkalmazottak 60%-a lecserélődött 2022-ben, 2023-ban pedig az egyesület alkalmazottainak száma eggyel csökkent – ez utóbbi igen komoly kihívást jelentett mind a pótlást, mind a munkamegosztás átstrukturálását illetően, és komoly pluszterheket rótt a maradó állományra 2024-ben is.** Ennek ellenére a Megálló működése zökkenőmentesen zajlott egész évben, sőt, sokféle új programot, kapcsolódási lehetőséget is kínáltunk a lakosságnak.
- **Továbbra sem sikerült tartósan pótolni a katás vállalkozók ellehetetlenítésével kiesett klubfoglalkozás vezetőket, azaz jógaoktatókat.** Ez ugyan a látogatottsági mutatóinkat nem befolyásolta, mégis, továbbra is fájó hiány a szolgáltatásaink rendszerében, ami a saját bevételeink nagyságát, kiszámíthatóságát is befolyásolja, annak ellenére, hogy mind a belépődíjaink, mind a fogadható létszámunk nagyon limitált. Továbbra is igyekszünk megoldást találni erre a problémára, amit megnehezít, hogy az egyszerűsített foglalkoztatás terhei is tovább emelkedtek az elmúlt évben is.

- **Az évek óta tapasztalható** **financiális bizonytalanságot** **nem csak a kiszámíthatatlan/tervezhetetlen/átláthatatlan pályázati rendszer, a működési támogatás megvonása, a minimálbérek emelése, az ún. „rezsicsökkentés csökkentése”, vagyis a gáz- és áramszolgáltatás árainak korábbi drasztikus emelése növelte 2024-ben, hanem az infláció nyomán emelkedő szolgáltatás-árak, illetve a tartósan és látványosan tovább csökkenő vásárlóerő (és ezzel együtt saját bevételeink csökkenése).** Továbbra is igyekeztünk minden téren még takarékosabbá tenni a működésünket, és új forrásokat bevonni. Így a nehézségek ellenére, illetve az alapvetően takarékos működésnek köszönhetően egész évben a szokásos nyitvatartással üzemeltünk, és szívesen láttunk bárkit, aki esetleg csak olvasni, vagy társasjátékozni jött el hozzánk, hogy az otthoni rezsiszámláját csökkentse, vagy a társaság iránti igényét kielégítse.

Igyekeztünk tehát az idei évben is nem csak megoldani a nehézségeket, hanem a lehető legjobbat kihozni a váratlan-kénytelen változásokból-változtatásokból is. Mindezeknek köszönhető, hogy bár összbevételeink, és azon belül is a pályázati támogatásunk tovább csökkent, **a látogatószámot tovább tudtuk növelni a Megállóban az előző évhez képest, és így mind a programok, mind a látogatók számának mutatója (629 program, 5 077 látogató) 2024-ben is többszöröse volt a támogatási szerződésben vállalt minimális értéknek.**

Ez, illetve a sajtódosszié is azt mutatja, hogy a Megálló továbbra is jól beágyazott a szegedi intézményrendszerbe, fontos bázisává vált a civil szervezeteknek is, amelyek helyi és országos szinten is nagyon fontos érdekvédelmi és szakmapolitikai munkát végeznek annak érdekében, hogy élhető hétköznapiakat, érdek- és jogvédelmet biztosítsanak az állampolgároknak. Sikerült tehát nem csak felépíteni, de az elmúlt évek kihívásai (pandémia, alkalmazottak cserélődése, csökkenő támogatási lehetőségek és elnyert pályázati támogatások) ellenére meg is tudtuk tartani, sőt, bővíteni tudtuk ezt a Megálló segítségével épített közösséget. Ugyanakkor míg a működés korábbi éveiben az általunk kínált belépőjegyes szolgáltatások igénybe vétele nem függött az érdeklődők anyagi helyzetétől, alacsony jegyáraink ellenére ezen a téren továbbra is a tavalyi jellemzők fennmaradására számítottunk. **Azaz a magas infláció és az elszegényedés miatt – amennyiben a Közösségi Házat továbbra is bárki számára elérhetőnek szeretnénk megtartani – továbbra sem fogjuk tudni a kiadásaink növekedését kompenzáló mértékben növelni itt a saját bevételeinket, illetve egyáltalán a belépőjegy-köteles programok és szolgáltatások számát, arányát emelni a programkínálatban.** Ez mindenképpen drágítja az alapműködésünket, ugyanakkor egy olyan évben nézünk szembe ezzel a kihívással, amikor az ország gazdasági és mentális állapota miatt az állampolgároknak továbbra is minden támogatásra, közösségi aktivitásra, kikapcsolódásra nagy szükségük van (lesz).

Programjainkat 2024-ben is a hozzánk méltó magas szakmai színvonalon valósítottuk meg, és nem csak megtartottuk, de tovább is bővítettük-erősítettük az elmúlt évtizedekben felépített szakmai, civil és közönség-közösségkapcsolati hálózatot, amit igen fontos eredménynek tartunk. Ezt jelzi az is, hogy 2024-ben 21%-kal növekedett az adófizető polgároktól kapott 1%-os támogatásunk – fontos visszajelzés ez számunkra akkor is, ha ez az összeg csak töredéke a működéshez minimálisan szükséges (és egyre növekvő) kiadásainknak.

A korábbiaknál is kiszámíthatatlanabbá, tervezhetetlenné vált pályázati rendszer és a várható további nehézségek ellenére 2025-ben is szeretnénk tovább működni, és tapasztalatainkat, kapcsolatainkat továbbra is a közösség szolgálatába állítani. Így, bár tudjuk, hogy az önkormányzatok is egyre nehezebb helyzetbe

kerülnek, bízunk benne, hogy Szeged város idén is támogatásra méltónak ítéli a Megállóban végzett munkánkat is, amely nem csak a szabadidő hasznos, közösségi eltöltéséhez nyújt lehetőséget bárki számára elérhetően, hanem a szakmai és civil közösségek bázisaként is funkcionál helyi szinten, és ebben a minőségében, elsősorban a komposztfutár projekt, vagy kulturális programjai (például az immár hagyománnyá vált Tricikli Irodalmi Fesztivál) révén is, országosan is egyre ismertebbé válik. Így nem csak szakmapolitikai, de érdekvédelmi területen is egyre aktívabbá és célirányosabbá válhatott a munkánk az elmúlt évben, és ezt az irányvonalat idén is folytatni kívánjuk, remélhetőleg az Egyesület irodájának is helyet adó Megálló Közösségi Házban.

Szeretnénk még egyszer megköszönni ezt a támogatást, amely nagyon fontos fundamentum volt ahhoz, hogy az elmúlt évet is túléljük szervezetként-intézményként, hogy a civil kapcsolati hálónk és a társadalmi beágyazottságunk tovább erősödjön, hogy további forrásokat tudjunk felkutatni és bevonni a programfinanszírozásba, hogy kollégáink egyre képzetesebb civil szakemberekké válhassanak, és így együtt lehetőségünk legyen továbbra is képviselni Szeged várost, illetve az általunk is fontosnak tartott értékeket mind kulturális, mind civil szervezetként.

Szeged, 2025. január 31.

Martinkovics Katalin
a MASZK Egyesület alelnöke
gazdasági vezető

MASZK Egyesület (Szeged) - Sajtómappa 2024

Koprodukciós előadások

Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról – személyes színház – ősbemutató

Bemutató: 2024. július 27., Szeged, THEALTER fesztivál

Budapesti bemutató: 2024. szeptember 30., Trafó

Koprodukciós partnerek: MASZK Egyesület (Szeged), Trafó Kortárs Művészetek Háza, FÜGE Produkció

az előadás felvétele (nem nyilvános):

https://drive.google.com/file/d/1CVOFKpUYudFEzQZDoWDNpO4KFbsYzTMC/view?usp=drive_link

MASZK Híradó az előadásról: <https://www.youtube.com/watch?v=enG04i6hQ9s>

“Tavaly jelent meg Kárpáti Péter azonos című életműkötete válogatott színdarabjaival és új regényével. A regény egyik drámai fejezetéből született előadás nemcsak Jászai Mari életének eddig ismeretlen, titokzatos epizódját bontja ki, hanem mélyen személyes vallomás is. Az író rendezte, Tóth Ildikó, Zsótér Sándor, Hevesi László és Jenővári Miklós játsszák. Az előadás másnap is látható.”

Snoblesse Oblige 2024/20.

<https://magyararancs.hu/interaktiv/snoblesse-oblige-202420-268002>

magyararancs.hu, 2024.05.15. ajánló

“Ilyenkor inkább azon kell igyekeznünk, hogy ne maradjunk le a megnézni tervezett, de valószínűleg utoljára játszott előadásokról. Kivételek azért akadnak, a Trafóban például előbemutatót tartanak Kárpáti Péter új darabjából. A szerző a Térkép a túlvilágról című, tavaly megjelent regényének egy fejezetét írta át színpadra. A tizenhat éven át írt könyv egyszerre napló, esszé, regény és színdarab, a drámaíró saját története, családregegy és történelmi utazás híres személyiségek nyomában. Az előadásba kerülő fejezet egyik főszereplője Jászai Mari, és megjelenik benne a szerző dédapja is.”

Turbuly Lilla: Furcsalmányoskodnak

<https://magyararancs.hu/szinhaz2/furcsalmannyoskodnak-268014>

magyararancs.hu, 2024.05.15. ajánló

“A játsszók köre – Tóth Ildikó, Kárpáti Péter, Jenővári Miklós, Hevesi László – kiegészült Zsótér Sándorral, aki Löw Immanuel, szegedi főrabbi szerepében csodálatos kettőst alkot Tóth Ildikó Jászai Marijával. [...] A mozgást Horkay Barnabás tervezte, amitől a középső, Szent Péter és Krisztus urunk parasztbibliai meséje szépen elkülönül az elbeszélő részekről és a rabbi és a színésznő találkozásától, dinamikus és nagyon szórakoztató szekvenciát alkotva az előadásban belül.”

Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról – előbemutató a Trafó House-ban

<https://faktura.webleg.hu/karpati-peter-terkep-a-tulvilagrol-elobemutato-a-trafo-house-ban/>

faktura.webleg.hu, 2024.05.19. beszámoló

“Löw Immanuel szerepében a Szegedhez és a Régi Zsinagóghoz is ezer szállal kötődő Kossuth-díjas rendező, színész és színházpedagógus, Zsótér Sándor lépett a közönség elé, Jászai Marit pedig Tóth Ildikó alakította.

Már csak kettejük miatt is érdemes volt megnézni az előadást, és akkor még nem beszéltünk a fordulatossá, hol kacagtató, hol szívszorító sztoriról, amellyel Szeged 80 évvel ezelőtt, 90 éves korában deportált legendás főbbijáról is méltóképp megemlékeztek.”

Hollósi Zsolt: Sétaelőadás az időről, Löw és Jászai Mari, szobaszínház a halálról – erősen indult a THEALTER Fesztivál

<https://szeged.hu/cikk/setaszinhaz-az-idorol-low-es-jaszai-szobaszinhaz-a-halalrol-erosen-indult-a-thealter-fesztival>

szeged.hu, 2024.07.29. beszámoló

“[...] a fikció és valóság szétszalazásának kérdéseiben merül el Kárpáti Péter Térkép a túlvilágról című ősbemutatója. A darab az Ezeregyéjszaka meseszövegét követi a zsidó kultúrába átültetve: egy ős rejtélyes szökeése utáni nyomozást humoros, a Teremtő és Pétör viszonyáról és kalandjairól szóló parafrázisok törik meg, majd hirtelen Löw Immanuel főrabbi és Jászai Mari kapcsolatának boncolgatásába csöppenünk.”

Bálint Zsófia: Játék a színházzal - 34. THEALTER, Szeged / 1-4. nap

<https://revizoronline.com/34-thealter-szeged-1-4-nap/>

revizoronline.com, 2024.08.05. beszámoló

“Ha a Szélcsendélet burkolt vitája fizika és filozófia között pattan ki, akkor a Térkép a túlvilágról esetében úgynevezett tények és mesék közt. És nem kérdés, hogy a csapat melyik oldalon áll. Legfeljebb az, hogy a színészek hová állnak a Régi Zsinagóga szakrális terében. Mert végre-végre nincs törekvés a gyönyörű tér reménytelen „blackboxosítására”: egy pillanatra Zsótér Sándor bukkan elő egy oszlop mögül már jóval azelőtt, hogy színre lépne; szempárok villannak a terem rejtett pontjairól, mint vadak a vadonban. Ülök a hokedlin, és ennek a színháznak a közönségét ugyanúgy látom, ahogy a Szélcsendéletben sétatartnereimet.”

Herczog Noémi: Térkép és táj

<https://www.es.hu/cikk/2024-08-16/herczog-noemi/terkep-es-taj.html>

es.hu, 2024.08.16. beszámoló

“[...] a lélegzet akkor áll el, amikor a két nagyvad, Tóth Ildikó (Jászai Mariként) és Zsótér Sándor (az idős Löw rabbiként) színre lép. Ebben a hosszú (így szerencsére sokáig élvezhető) jelenetben nem csak a szerző lírikus oldalának szarkasztikus humorral kevert csúcsformáját élvezhetjük, de, és főleg a két művész megejtően érzékeny alakítását, az illemtudóan határt szabó kölcsönös vonzalom és az intimitás tűzközelségét óvatosan kikerülő játékát.”

Ibos Éva: Történelmi történetek

<https://tizzatajonline.hu/szinhaz/tortenelmi-tortenetek/>

tizzatajonline.hu, 2024.08.23. beszámoló

“Az előadás Kárpáti Péter életművéből idézett meg egy izgalmas részletet, a Térkép a túlvilágról című kötet egyik drámai fejezetét adaptálva. Kárpáti Péter mesteri módon ötvözte a történelmi tényeket és a fikciót, a múltbeli újságcikkek és a saját fantáziája segítségével rekonstruálva Jászai Mari és Löw Immanuel különös kapcsolatát.”

Mátó Gábor: Színházi élmények a 34. THEALTER fesztiválról

<https://magazin.apertura.hu/szinhaz/szinhazi-elmanyek-a-34-thealter-fesztivalrol/11534/>

apertura.hu, 2024.08.07. beszámoló

“Tóth Ildikó és Zsótér Sándor bravúros munkáját ki kell érdemelni, színpadi találkozásukat ugyanis jó néhány etűd előzi meg. De milyen kifizetődő a várakozás! A hosszú, de szépen vezetett gondolatok ritmusa és a két színész közös dinamikája abszolút lehetővé teszi a befogadó átszellemülését – Tóth és Zsótér párosa megállítja az időt. Mozdulataikat, gesztusaikat öröm követni, hiszen azok nem egyszerűen illusztrálják az elhangzó mondatokat, minden rezzenésnek önálló jelentése van.”

Szabó Réka Dorottya: Egyszer volt...

<https://szinhaz.net/2024/08/26/szabo-reka-dorottya-egyszer-volt/>

szinhaz.net, 2024.08.26. kritika

Thomas Bernhard: A színházcsináló

Budapesti előbemutató: 2024. május 23., Apertúra

Szegedi bemutató: 2025 július 26-augusztus 2., Szeged, THEALTER fesztivál

Koprodukciós partner: MASZK Egyesület (Szeged), KV Társulat

Felvétel a szegedi bemutatóhoz kapcsolódóan fog készülni

"Itt szeretném elmondani, hogy a fő- és egyetlen támogatónk a MASZK Szeged, akiknek elképesztő hálások vagyunk, és nagyon remélem, és így is egyeztünk meg, hogy Szegeden biztos, hogy látható lesz, csak nem nyáron, hanem majd valamikor ősszel."

Abúzus a színházban, abúzus a családban - Kalmár András interjúja Urbanovits Krisztinával

<https://tenger.media/2024/05/12/urbanovits-krisztina-szinhazcsinalo-podcast>

Trend FM Kapcsolódjunk! c. műsor, 2024.05.08 / tenger.media, 2024.05.12. interjú

"Nagyon érdekes tapasztalás ez, és Urbanovits Krisztával, aki rendezi ezt az előadást és a főszerepet, Bruscont is játssza benne, nagyon sokat beszélgetünk arról, hogy milyen megéléseink vannak arról, hogy milyen most színházat csinálni. És ezek valamennyire talán bele is kerülnek ebbe az előadásba, akárcsak például az, hogy mi Lestyán Attilával a fiait játszuk a színházcsinálónak, Brusconnak, és például a mi egyetemi élményeink, vagy feszültségeink, vagy megfelelési vágyaink is valahogy belecstornázódnak ebbe az előadásba."

Ötös – Kultúrcsütörtök - Martinkovics Mátéval Warholik Zoltán beszélget

<https://www.klubradio.hu/archivum/otos-kulturcsutortok-2024-majus-09-csutortok-1005-40947>

https://www.klubradio.hu/adas?hanganyag_id=40947

Klubrádió, 2024.05.09. interjú

54:11-88:54

"[...] már nagyon régóta azt érzem, hogy valami statementet vagy valami állásfoglalást kell tennem arról, ami most történik így a színházban körülöttem, a független területen meg egyáltalán a színházi életben. És valahogy ehhez annyira adta magát ez a darab, ami egy örült színházcsinálónak tulajdonképpen egy napját foglalja össze, ahogy megérkezik egy ilyen lepusztult helyre és ott a családjával, akik maga a társulata, velük előadja a saját művét. És valahogy ez most annyira tükrözi a kilátástalanságát és a reménytelenségét ennek az egész területnek, ahol én ugye leginkább dolgozom, ilyen független színházi produkciókban vagyok benne, valahogy most annyira szimbolikusan kifejez mindent, hogy úgy éreztem, hogy ennél jobb statementet nem tudok letenni az asztalra."

Női színházcsináló a KV Társulattal - Kanapé Argyelán Krisztával 2024. 05. 12.

<https://soundcloud.com/mannafm/noi-szinhazcsinalo-a-kv-tarsulattal-kanape-argyelan-krisztaval-2024-05-12>

Manna FM 98.6 Kanapé c. műsor, 2024.05.12. interjú

"Thomas Bernard remekművét, a Magyarországon is jól ismert és nagy sikerrel játszott darabot ezúttal Urbanovits Krisztina állítja színpadra, akinek ez lesz az első rendezése. Nem kevésbé fontos témát véve célkeresztbe, mint a színházcsinálást, az olykor teljesen kilátástalannak tűnő, néha sziszifuszi művészeti alkotást és megmérettetést. Impresszió rovat vendége Urbanovics Krisztina dramaturg, rendező."

Szélvész után is szép vagy és A színházcsináló előadások a keddi Intermezzóban

<https://klasszikradio.hu/podcast2/szelvesz-utan-is-szep-vagy-es-a-szinhazcsinalo-eloadasok-a-keddi-intermezzoban/>

Klasszik Rádió, 2024.05.14. interjú

"Én úgy érzem, hogy annyira általános érvényű ez a darab, hogy én nagyon remélem, hogy ez nem csak a független területről szólt. Nyilván azáltal, hogy olyanokkal csináltam, akik ezen a területen dolgozunk és főállaltan és direkt egy ilyen fájdalmasan és bosszantóan szegény és lepusztult és lerohadt volt az egésznek a vizualitása, én ezt nagyon szerettem volna, hogy legyen az, ami. Amiben mi vagyunk. De ezen túl én nagyon remélem, hogy mondtunk valamit a színházcsinálásról úgy anblokk."

A hazugság, amit szeretünk | Urbanovits Krisztina a Klubrádióban

<https://www.klubradio.hu/adasok/a-hazugsag-amit-szeretunk-144377>

<https://www.youtube.com/watch?v=FtPYaFWgkT0>

Klubrádió, 2024.05.29. interjú

"Én komolyan gondolom, hogy amit megpróbálsz, az sose kudarc. A kudarc az, hogy ha meg se próbálsz. Eszembe jut A színházcsináló, az első önálló rendezésem, amit tavasszal mutattunk be, és amelynek az alkotófolyamata egy komoly személyes válságot eredményezett: elégedetlen voltam a végeredménnyel, és el is bizonytalanodtam. [...] Átírtam benne egy csomó mindent, és nekifutunk újra. Muszáj hagyni, hogy a saját hülyeségeimbe belefejeljek, hogy aztán bízva a saját tehetségemben megpróbáljam kijavítani a hibát."

Gócza Anita: „Kötelezővé kéne tenni a bukást, mert anélkül semmi nincs

<https://jo.444.hu/2024/11/30/kotelezove-kene-tenni-a-bukast-mert-anelkul-semmi-nincs>

jo.444.hu, 2024.11.30. interjú

"Aki Thomas Bernhard nevét ismeri és szereti a munkáit, az pontosan tudja, hogy itt egy nagyon gonosz szerzőről van szó, aki szerelmes a színházba, ez nyilvánvaló. Ezért aztán megírt egy szörnyeteg alakot, Bruscont, aki gyakorlatilag végigonoszkodja az előadást. [...] Én mégis úgy olvasom ezt az előadást, és engem azért érdekelt, mert szerintem ez egy szerelmi vallomás a színházhoz, összességében."

A KV Társulat decemberben és jövőre is várja a nézőket - Bálint Edina Intermezzo c. műsora, a vendég Urbanovits Krisztina

<https://klasszickradio.hu/podcast2/a-kv-tarsulat-eloadasai-es-bolyongasok-kiallitas-a-keddi-intermezzoban/>

<https://open.spotify.com/episode/1DHKTflvu5qdtzNf3Ghw0N>

Klasszik Rádió, 2024.12.10. interjú

Béres Márta One Girl Show

Bemutató: 2011. május 15., Szeged, Régi Zsinagóga

Szegedi bemutató: 2015. július 21., THEALTER Fesztivál

Koprodukciós partner: MASZK Egyesület (Szeged), Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)

"[...] a One Girl Show-nak olyan hatása volt, hogy az ember nem tudta letenni. Elképesztő adrenalinlöketet adott, ami vitt tovább. András mondta, hogy komponáljuk bele a gyerekeket, de én úgy éreztem, hogy az már erőltetett lenne. És most jött el az ideje, hogy tényleg letegyem. Most, amikor még nem rongyolódott el, amikor úgy érezhetem, hogy még az utolsó előadása is ünnep lehet."

Szerda Zsófia: Amikor átadtam magam a világ gyengéd közönyének, megnyíltak előttem kapuk

<https://szinpad.kultura.hu/amikor-atadtam-magam-a-vilag-gyenged-kozonyenek-megnyiltak-elottem-kapuk>

kultura.hu, 2024.02.01. interjú

"A feszültséget a színházi szituáltság teremti meg: mivel a hangzó szöveg sűrűn és explicit módon alkalmazza a színházi önreflexió eszközét (pl. „[a]z Andrással csináltunk egy monodrámát, ahol az életemről beszéltem közvetlenül a nézőkkel”), minden, ami elhangzik azonnal elszakad Béres személyétől, és színházzá válik.

A színházi keretek hangsúlyozásának egyik eszköze, hogy Béres többször is kitekint a közönségre. Olyan kiszólások jelennek meg a szövegben, mint az előadás első mondataként elhangzó „[n]em tetszik?”, a nézők feltételezett gondolatait kihangosító „[m]ost akkor ez a csaj le fog vetkőzni? [v]agy akkor ez csak ilyen magamutogatós színház?”, illetve a „[j]ó volt, mi?” -féle kérdések."

Szabó Réka Dorottya (Szegedi Tudományegyetem): (Nem) magamról mesélek. Urbán András: Béres Márta One-Girl Show, 2011

https://theatron.hu/theatron_cikkek/nem-magamrol-meselek-urban-andras-beres-marta-one-girl-show-2011/

Theatron folyóirat, 18. évfolyam 1. szám, 2024 tavasz (2024.11.06.), tanulmány

34. THEALTER

Szeged, 2024. július 27-augusztus 2.

Mozgóképes anyagok - híradók, előadásrészletek, ajánlók:

[a MASZK Egyesület youtube-csatornáján](#)

[a THEALTER fesztivál FB-oldalán](#) (a fesztivál szakmai beszélgetéseinek és a könyvbemutatóknak a felvétele is)

[az Alterra – Régi Zsinagóga FB-oldalán](#)

[a Megálló Közösségi Ház FB-oldalán](#)

THEALTER HÍRADÓK:

[Megnyitó hangulatok](#)

[Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról](#)

[Thomas Bernhard: Irtás](#)

[Kertész Imre: Sorstalanság](#)

[Móricz Zsigmond: Árvácska](#)

[Illés Márton-Balogh Rodrigó: Országépítők](#)
[Wonders of Transylvania](#)
[Mariella Mehr élete](#)
[Kovács Viktor - Kovács Dominik: MILF](#)

A blogjr kritikuskurzus írásai

szerzők: Bálint Zsófia, Kocsis Kata, Pamlényi laura, Szabó Réka Dorottya, Vanyák Dóra

“Ha már Szeged, egy másféle szerelem, de ez is örök, a Thealter. Balog József művészeti vezetővel beszélgetünk nemcsak az eseményekről, de arról is, hogyan lehet egyáltalán ebben a kulturális közegben megrendezni egy független fesztivált.”

Lábjegyzet – Vlasics Sarolta műsora

https://www.radiobezs.hu/radiobezs_files/Arch%C3%ADvum/2024/0621_1600.mp3 - 26:23-tól

radiobezs.hu, 2024.06.21. interjú

“Merem állítani: bitang erős az idej program, az utóbbi évek talán legerősebbje. Hogyan alakult ki? Előzetes koncepcióhoz keresték a megfelelő előadásokat, vagy bűvópatakként tört magának utat valamiféle vezérével? Utalva a Kárpáti Péter-ösbemutatóra vagy a Szegedi Nemzeti Színház Kooperáló Színházpedagógiai Alkotótér vitaszínházára, Tamás aláhúzza, soha nem jelent kizárólagosságot a saját, a koprodukciós vagy a szegedi illetőség, csak a minőség számít. A koncepció pedig kialakul magától, a tematika leginkább attól függ, ami a kortárs független alkotókat érdekli, azaz a világtól, amelyben élünk.”

Papp Tímea: Szeged szeizmográf érzékenységű színházi fesztiválja

<https://kultura.hu/szeged-szeizmograf-erzekenysegu-szinhazi-fesztivalja/>

kultura.hu, 2024.07.26. interjú

szeged.hu

“Igazi csemegével indul július 27-én, szombat délután a fesztivál: a holland Collectief Walden a Tisza és Szeged kapcsolatára adaptálja Szélcsendélet című szabadtéri sétaelőadását, amit másnap még kétszer lehet megtekinteni. Szombat este a Régi Zsinagógában ösbemutatóval folytatják: a Trafó és a MASZK Egyesület koprodukciója Kárpáti Péter Térkép a túlvilágról című előadása, amiben az író mellett Tóth Ildikó és Zsótér Sándor is színpadra lép.”

Hollósi Zsolt: Szombaton kezdődik a 34. THEALTER, újra Szeged a függetlenek fővárosa – ma indult az online jegyvásárlás

<https://szeged.hu/cikk/szombaton-kezdodik-a-34-thealter-ujra-szeged-a-fuggetlenek-fovarosa-ma-indult-az-online-jegyvasarlas>

szeged.hu, 2024.07.23. hír

“Végül annyira jutottam, hogy a harmincnyedik fesztivál lesz az elmúlt tizenöt év legjobb fesztiválja. Maradjunk ennyiben. Mindenkit arra kérek, tegye hozzá, amit nézőként vagy színjátszóként tud – mondta a harmincnyedik fesztivál megnyitása alkalmából Balog József, a Thealtert rendező MASZK Egyesület elnöke.”

Rafai Gábor: Elkezdődött a független színházak szegedi fesztiválja, a Thealter

<https://szeged.hu/cikk/elkezdodott-a-fuggetlen-szinhazak-szegedi-fesztivalja-a-thealter>

szeged.hu, 2024.07.27. beszámoló

“Löw Immánuel szerepében a Szegedhez és a Régi Zsinagóghoz is ezer szállal kötődő Kossuth-díjas rendező, színész és színházpedagógus, Zsótér Sándor lépett a közönség elé, Jászai Mari pedig Tóth Ildikó alakította.

Már csak kettejük miatt is érdemes volt megnézni az előadást, és akkor még nem beszélünk a fordulatos, hol kacagtató, hol szívszorító sztoriról, amellyel Szeged 80 évvel ezelőtt, 90 éves korában deportált legendás főabbijáról is méltóképp megemlékeztek.”

Hollósi Zsolt: Setaelőadás az időről, Löw és Jászai Mari, szobaszínház a halálról – erősen indult a THEALTER Fesztivál

<https://szeged.hu/cikk/setaszinhaz-az-idorol-low-es-jaszai-szobaszinhaz-a-halalrol-erosen-indult-a-thealter-fesztival>

szeged.hu, 2024.07.29. beszámoló

“Ha akad még iskolaigazgató és irodalomtanár, aki komolyan veszi a hivatását, akkor ne habozzon, próbálja meghívni ezt a kivételesen erős produkciót, amit szinte bárhol, tornateremben, könyvtárban, ebédlőben, tanteremben el lehet játszani! A szükséges tárgyakat, a szappant is helyettesítő téglákat, a rokonságot megidéző cipőket, a könyvet, tükröt, ládákat magukkal viszik a játszó. Kertész mondatai ma hatnak, a katarzis garantált.”

Hollósi Zsolt: Sorstalanság, csíksomlyói búcsú és Irtás a Thealteren

<https://szeged.hu/cikk/sorstalansag-csiksomlyoi-bucsu-es-irtas-a-thealteren>

szeged.hu, 2024.07.31. beszámoló

“Félig tele, félig üres az a bizonyos pohár, amit a freeSZFE hagyott maga mögött. A harmincöt fokos hőségben a legyezők csattogása között vallott színt Upor László: „nem lehet dolgokat visszacsinálni, viszont a 2017–18-as időszak eszméjéhez kellene visszatérni, amikor mindenki égett a tettvágy, hogy megreformáljuk a felsőoktatást és a művészképzést.”

Mező Anna: Majdnem lehetetlen – Upor László megírta a freeSZFE történetét, Szegeden a THEALTER-en mutatták be a kötetet

<https://szeged.hu/cikk/majdnem-lehetetlen-upor-laszlo-megirta-a-freeszfe-torteneseit-szegeden-a-thealter-en-mutattak-be-a-kotetet>

szeged.hu, 2024.08.01. beszámoló

“Lassan körvonalazódott, hogy a beszélgetésnek álcázott játékban a két alkotó-előadó-mindenek, Lestyán Attila és Szabó Veronika egy hosszú asztalnál ülve stopperórával azt keresi, hogy hova és hogyan csatornázzuk a dühünket. A monológjaikból és dialógusaikból nemcsak az alapvető témákról – anya, apa, színház, világ, szerelem, önmagunk – ismerhettük meg viccesen fájdalmas személyes tapasztalataikat, esetleg meglepő nézeteiket, hanem a publikumot is bevonták a dühöngésbe.”

Hollósi Zsolt: A Dühöngőben poroltóval verték szét a nippeteket a Thealteren

<https://szeged.hu/cikk/duhongobben-poroltoval-verték-szét-a-nippeket-a-thealteren>

szeged.hu, 2024.08.02. beszámoló

“A parádés ötletet tovább lehetett volna fejleszteni mai orvostanhallgatók abszurd sztorijaival, a karaktereket is jobban ki lehetett volna bontani, de tulajdonképpen enélkül is működött az etikai dilemmákról is szóló darab néha abszurdba hajló humora, krimibe illő feszült pillanatok, drámai fordulatok részese lehetett a Szegedi Nemzeti Színház balett-termében felállított boncasztalt körbeülő közönség.”

Hollósi Zsolt: A szarkasztikus MILF-fel a Kisszínházban zárult az idei THEALTER Fesztivál

<https://szeged.hu/cikk/a-szarkasztikus-milf-fel-a-kisszinhazban-zarult-az-idei-thealter-fesztival>

szeged.hu, 2024.08.03. beszámoló

Szeged TV

Hét nap alatt nyolc helyszínen huszonhárom előadás lesz az idei Thealter Fesztiválon. A szabad színházak szemléjét immár harmincnégy éve rendezik meg nyaranta Szegeden. Az állami támogatást bár tavaly megvonták, ennek ellenére a főszervező célja, hogy elérje a negyvenedik fesztivált.

Szabad színházak a szabad Szegeden

<https://www.facebook.com/watch/?v=1043062770553321>

Szeged Televízió, 2024.07.25. beszámoló

Temetéssel kezdődött az idei Thealter Fesztivál. A független színházak szegedi fesztiválján több mint harminc alternatív előadás várja a nézőket hét napon át. A hazaiakon kívül, társulatok érkeznek még Erdélyből sőt Hollandiából is. A seregszemle főszervezője már a megnyitón azt mondta: az összes közül ez a legjobb fesztivál.

Szabad színházak harmincnyedszer

<https://www.facebook.com/watch/?v=1231315644573986>

Szeged Televízió, 2024.07.29. beszámoló

Egy hétig ismét izgalmas és sokféle szabad színházi előadást láthatunk Szegeden. A Thealter hét nap alatt, nyolc helyszínen, több mint harminc színházi produkciót kínál. A palettán található prózai előadás, bábszínházi produkció, könyvbemutató, és monodráma is.

Egy hét THEALTER - Körút c. műsor (2024. augusztus 1.)

<https://www.facebook.com/watch/?v=797842649217146>

Szeged Televízió, 2024.08.02. beszámoló

A magyar kormány 2020 tavaszán fogott neki a teljes felsőoktatás átalakításának. Az autonómiamegvonással járó „modellváltás” ellen a Színház- és Filmművészeti Egyetem közössége is határozottan tiltakozott. Upor László, az események idején rektori kinevezés előtt álló egyetemi oktató a mozgalom történetét meséli el márciusban megjelent könyvében.

Upor László a free SZFE-ről írott könyvéről - Körút c. műsor (2024. augusztus 1.)

<https://www.facebook.com/watch/?v=817220736843977>

Szeged Televízió, 2024.08.03. interjú

Revizor

“A közös mesélés örömét helyezi középpontjába a Mesebolt Bábszínház Szegény Dzsoni és Árnika előadása is. Kovács Géza rendezésében egy feltételezhetően válás miatt egymástól távollévő apa és kislánya közös pillanatában elevenedik meg Lázár Ervin ismert meséje. A szereplők? Minden, amit az apát alakító Lukács Gábor a szerényen berendezett lakásban csak fellel. Bögrék, esernyők, zoknik és csavarkulcsok állnak csatasorba, hogy kellő ügyességgel és kreativitással felhasználva a telefonon közvetített mese résztvevőiként egyszerre varázsolják el a nézőket és kislányt, akinek hangját Varga Bori kölcsönzi.”

Bálint Zsófia: Játék a színházzal - 34. THEALTER, Szeged / 1-4. nap

<https://revizoronline.com/34-thealter-szeged-1-4-nap/>

revizoronline.com, 2024.08.05. beszámoló

“Negyven perc erejéig a THEALTER közönsége végre elengedheti a lineáris gondolkodást: a produkcióban igazi érzetekkel, nyers energiákkal találkozhatunk – referenciamentesen. A főszerep a testé, három lélegző, dolgozó (diszkózó) és pihenő testé. Olyan, mintha a két férfi bizalmas duettjébe a nő kívülállóként csatlakozna, a háttérből oldva a maskulin erőket. Az előadás egyszerű scenikája remekül igazodik a táncosok változatos, hol széles, hol tömör térhasználatához: a játéktéren gomolygó füstöt a színpad hátsó fala előtt, a földön elhelyezett diszkógömből visszaverődő fénysugarak hasítják át.”

Szabó Réka Dorottya: Színház az egész - 34. THEALTER / 5–7. nap

<https://revizoronline.com/34-thealter-5-7-nap/>

revizoronline.com, 2024.08.06. beszámoló

KultZóna

“Az Árvácska megrendítően mutatja be a kiszolgáltatottság poklának legmélyebb bugyrait, talán nem meglepő, hogy az érzelmekben gazdag előadás végén a taps sem hangzik fel rögtön. A néhány másodpercnyi sötét alatt szinte egyszerre akad el közel száz ember lélegzete. A tipikusan hazavívós cselekmény viszont sokkal tovább él bennünk, sajnos és szerencsére lelkünk egy darabját mi is ott hagyjuk a Zsinagóga épületében.”

Bondor Ferenc: Egy állami zsoldárjai

<https://kultzona.blogspot.com/2024/07/thealter-arvacska-oratorikus-jatek.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.07.31. beszámoló

“Tudniillik, Pygmalion és társai, a Homo Ludens kutatócsoport munkatársai, pontosan erre invitálnak bennünket. Kísérletezni. Kilépní a komfortzónánkból és szembenézni önmagunkkal. Elmélyülni egy problémában, és addig nem tágítani, amíg fel nem fedte magát a megoldás. Újjászületni, miközben nemcsak a

fénnyel kell szembenéznünk, hanem saját magunkkal is. Erre pedig keresve sem találhatnánk jobb utat, mint a játékot.”

Szabó Anna: A panaszkodás művészete – avagy kísérleti nyúl voltam egy estére

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/theater-pygmalion-kosara-kozossegi.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.03. beszámoló

“Van itt minden, mi szem-szájnak ingere... Eszter főnökét például a kollégák egymás között Óznak becézik, ehhez párosul főhősnőnk piros, Dorothy által viselt cipellője és a díszletben erőteljes színhatásokat prezentáló „szivárvány” is, azaz egy keskeny félkörívű kapu. Aztán rendre felbukkan az operairodalom egyik nagy klasszikusa, A Kékszakállú herceg vára is. Katartikus pillanat, amikor egy múltbéli esemény megelevenedése során Esztert akkori párja bántalmazza, eközben pedig (egyébként túpontos énekléssel) elhangzik a „Ne bánts, ne bánts, Kékszakállú” című részlet.”

Bondor Ferenc: Frau Kékszakáll – avagy milfing in the rain

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/theater-milf-zenes-one-woman-show.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.04. beszámoló

“Az egész előadás ugyanis tényleg egy dühöngés. Dühöngés a szerelmen, anyán, apán, Magyarországon, a színházon, a testemen, a telefontársaságon, amit nem nevezünk nevén. És az egyetlen tényező, ami határt szab a szabad dühösségnek, az idő. Az ugyanis témáról témára csökken. Két mérkőzés között, pedig, lehetőségünk van arra, hogy a színészekkel együtt, mi is lecsillapodjunk kicsit: törhetünk-zúzhatunk, beszélhetünk, ehetünk, ihatunk, szerelmet kereshetünk, elképzelhetünk egy ideális világot; csak lépünk ki az előző téma dühéből, hogy ne vigyük tovább a következőre.”

Nagy Rita Anna: „Én leszarom, ha baloldali vagy jobboldali, csak mosolyogjon rám”

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/theater-duhongo.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.05. beszámoló

“A Boncit mindenkinek érdemes megnézni, akár orvosok vagyunk, akár nem. Érdemes megnézni, mert nem engedi, hogy elfordítsd a fejed a dilemmák elől és az együttérzés vagy a tudomány köntösébe burkolózva bezárd ajtóid a másik fél előtt. Nem, megállít a két út találkozásánál, ahonnan nem tudsz továbbmenni és a megadás feszültségével a gyomrodban és nyomásával a mellkasodban arra kell, hogy rájössz, egyik oldalt sem lehet elítélni.”

Nagy Rita Anna: Maradj velünk, amíg felvágjuk...

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/theater-bonci-anatomia-szigorlat.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.06. beszámoló

“Habár először mindenki nagyon lelkes, ahogy az sejthető, a próbák végül állandóan vitába torkollnak, hiszen akármennyire is szeret itt mindenki mindenkit, még abban se tudnak megegyezni, hogy Hunyadi Mátyás román vajda vagy magyar király volt-e, esetleg tényleg fontos-e a büdzsé legnagyobb részét egy műóriáskerékre áldozni. Aztán amikor Székelyföld megszavazza az autonómiát, miközben a rendező elkezd vampírnak képzelni magát, a szereplőkről pedig kiderül, hogy mindegyiket jobban leköti a saját egzisztenciális krízise, mint az előadás, a feszültség és a nemzetközi helyzet egyre fokozódik.”

Szabó Anna: Office – Transylvania edition

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/theater-wonders-of-transylvania.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.07. beszámoló

“Egy csíksomlyói legenda szerint azok a zarándokok, akik éjjel virrasztva várják a napfelkeltét a Somlyó-hegyen, és hajnalban belenéznek az első sugarakba, meglátják a Szentlelket és megtisztulnak. Szerencsére a Theater nézőinek nem kellett Erdélyig zarándokolni egy kis tisztánlátásért, elég volt beülniük a bOdyssey Projekt Búcsú című darabjára. Keserű Imre rendezése ugyanis kegyetlen őszinteséggel vázolja fel számtalan magyar család, magyar fiatal útkeresését a keresztény-konzervatív értékrend, a folyamatosan a fülünkbe zakatoló, egyre kétségbeejtőbb hírek, és az illékony ideológiák útvesztőjében, ahol tapasztalatból mondom, egyáltalán nem könnyű eligazodni.”

Szabó Anna: A kamu zabigyerek és a csíksomlyói búcsú legendája

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/theater-bucsu.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.08. beszámoló

“Legyen szó ókori mondák hőseiről, depressziós írónőkről, vagy tulajdonképpen bármilyen emberi konfliktusról, Bagossy Júlia mindig megtalálja a módját, hogy egy kompakt, kicsi térbe olyan komplex tragédiát sűrítse be, hogy a színház padlója is beleremegjen. A Kertész Imre Nobel-díjas író könyvét feldolgozó Sorstalanság című drámával sincs ez másképp. Egyszerű, szinte szegényes díszletéről és kellékeiről valahogy ordít a minden pátoszt nélkülöző, a történetet mégis az eposzok magasságába emelő hétköznapiság, amely minden percben érezteti a nézőkkel, hogy ezek a történetek valódiak.”

Szabó Anna: Ketten egy marhavagonban

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/thealter-sorstalansag.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.08. beszámoló

“Ha egy darabot Reisz Gábor írt és rendezett, akkor tudhatjuk, hogy ott valami egészen egyedi nézőponttal ismerkedhetünk meg, főleg, hogy az alkotót inkább a filmvászonról ismerhetjük, így feltehetőleg ötvözni is fogja a két műfajt. Egyik megérzésünkkel sem tévedünk, hiszen a Nem beszélve arról, hogy... valóban a hétköznapiok egy sajátos aspektusát ragadja ki és nagyítja fel, amolyan reiszgáborosan, illetve a darab valóban a színház és a mozi határán mozog – nemcsak témájában, de megoldásaiban is.”

Szabó Anna: Polaroidok egy életről

<https://kultzona.blogspot.com/2024/08/thealter-reisz-gabor-nem-beszelve-arrol.html>

kultzona.blogspot.com, 2024.08.09. beszámoló

tiszatajonline.hu

“Két színészt mondok, pedig ők mindketten Köves Gyuri. A monodráma is lehet elsőprőben jó (a Thealter mindig hoz ilyet), de itt most a szimbiózisban lévő (s koránt sem kettőzött) én erős morális és esztétikai többlettel jutalmazza meg a nézőt. Egyrészt utal e sorstalan sors tömegességére, másrészt mozgalmassabbá, szituációt teremtővé, egyszóval többretegűvé teszi az előadást. Valami láthatatlan köldökzsinór kötheti össze a két szereplőt, másképp ezt nem is lehetne véghezvinni.”

Ibos Éva: Történelmi történetek

<https://tiszatajonline.hu/szinhaz/tortenelmi-tortenetek/>

tiszatajonline.hu, 2024.08.23. beszámoló

“A game changer című performanszban három élvonalbeli táncos verte át a közönséget, ugyanis a nyitóképben a színpadon székekben ülve(!) arról faggatták a nézőket, kinek hogy tetszett az előadás. Volt is egy kis kavarodás, sőt reklamáció azzal kapcsolatban, hogy most ki van rossz időpontban rossz helyen, a művészek vagy a közönség. Elsőként és azonnal persze a fővárosi alter világban járatosak vették a lapot, vagyis, hogy ez maga az előadás, és direkt ülünk fordítva a lovon. A helyiek, kiéhezve egy kortárs táncprodukcióra kissé nehezebben törődtek bele, hogy azt most nem kapnak.”

Ibos Éva: Látszat és valóság

<https://tiszatajonline.hu/szinhaz/latszat-es-valosag-2/>

tiszatajonline.hu, 2024.08.26. beszámoló

“Pető Kata fergetegeset játszik rengeteg színnel és ízzel. Az egyszerre rendezőként és koreográfusként közreműködő Gergye Krisztián úgy megmozgatta e majdnem monodrámát, hogy szinte elszállt a több mint kétórás játékidő. S most már illő, hogy a majdnemre is magyarázatot adjak: végig ketten vannak a színpadon, a férfi és a nő. Rohonyi Barnabás abszolút partner, ő egyszerre adja „önmagát” és mindenki mást, vagyis vele kelnek életre az elmesélt helyzetek néha dialógusban, máskor duettben vagy mozgással.”

Ibos Éva: Álcák nélkül

<https://tiszatajonline.hu/szinhaz/alcak-nelkul/>

tiszatajonline.hu, 2024.08.29. beszámoló

SZTE hírek

“Különleges élményt ígérnek a szegedi kötődésű előadások is. A Homo Ludens Project Pygmalion kosara a magyar panaszcégnél közösen kiiktató produkció lesz, amelynek egyik alkotója Benkő Imola Orsolya, a Homo

Ludens Project művészeti vezetője, valamint az SZTE BTK magyar-színháztudomány szak és az SZTE Színház- és Drámatudomány OT szak oktatója. A Szegedi Nemzeti Színház pedig Kooperáló Színházpedagógiai Alkotótér provokatív vitaszínházzal jelentkezik: ez a Minden ember halandó.”

Mátó Gábor: 34. alkalommal is várja a THEALTER a színházkedvelőket

<https://u-szeged.hu/sztehitek/2024-julius/34-alkalommal-is-varja-a-thealter-a-szinhazkedveloket>

u-szeged.hu, 2024.07.25. hír

“A 34. THEALTER hivatalos megnyitóját megelőzte a Collectief Walden társulat Szélcsendélet című előadása. A Tisza-parti Laposon tartott sétaelőadás különleges élmény volt. Az indulás előtt a szervezők megkértek minden nézőt, hogy adják le az értékmezőben minden olyan eszközüket, amely valamilyen formában az időt jelzi. Cserébe mindenki kapott egy zajvédő fejhallgatót, amely az előadás egy bizonyos pontján fontos szerepet kapott. A Szélcsendélet az idő fogalmát járta körül, ehhez filozófiai megközelítéseket használtak az alkotók, máskor pedig személyes élményeket osztottak meg.”

Mátó Gábor: Különleges sétaelőadás, Kárpáti Péter ősbemutatója és egy szobaszínházi dráma a 34. THEALTER első napján

<https://u-szeged.hu/sztehitek/2024-julius/thealter-első-nap-2024>

u-szeged.hu, 2024.07.30. beszámoló

“Az előadás erőssége az interaktív közösségi élményben rejlett, amely megfelelően bevonta a nézőket. Egy adott ponton mindenki megoszthatott egy személyes történetet, hogy a héten milyen élménye volt a panaszkodással kapcsolatban. A közösségi performansz az érdekes interakcióknak köszönhetően végig aktív részvételt követelt a nézőktől, mindössze az utolsó feladatot tartottam unalmasnak, amikor mindenki egyesével felvonult és tapsot kapott.”

Mátó Gábor: A panaszkodás megszüntetését ígerte a Homo Ludens Project a 34. THEALTER-en

<https://u-szeged.hu/sztehitek/2024-augusztus/panaszkodas-megszuntetese-igerte-a-homo-ludens-project-thealter>

u-szeged.hu, 2024.08.06. beszámoló

kulter.hu

“A színházi műfajok mumusa rég adott nekem ilyen szórakoztató és természetes élményt; nézőként az a benyomásunk, hogy valóban egy cigiszünetekkel és beszélésekkel megszakított, feszült próbafolyamat szemtanúi vagyunk, amelyben az egyetemisták sikertelenül próbálnak megküzdeni azzal az áldatlan helyzettel, hogy „mindenki ismer mindenkit, és mindenki kavart mindenkivel”.

Az eredeti szöveg csattanói jó érzékkel vannak elhelyezve és vegyítve a diákok kiszólásaival, privát csörtéivel és sértődéseivel, ami összességében humoros és méltó Karinty-újragondolássá teszi ezt a projektet.”

Bodor Emese: Szatíra és számonkérés - Beszámoló a 34. THEALTER fesztivál második napjáról

<https://www.kulter.hu/2024/08/34-thealter-fesztival-tudositas/>

kulter.hu, 2024.08.09. beszámoló

“Az előadást egy feldolgozó foglalkozás követte, ahol a közönség megoszthatta egymással a gondolatait. Az alkotók elmondták, hogy ezek a foglalkozások mindig nagyon népszerűek, és sokszor értékes hozzászólásokkal gazdagodnak. Ez most is így volt a balett-teremben. A nézők kiválaszthatták a térben otthagytatott kellékek közül, melyiket tartották a kedvencüknek, és miért. Ezt színesítette, hogy Jakab Balázs és Gloviczki Bernát is részt vettek a foglalkozáson, akiktől kötetlenül lehetett kérdezni. Megtudtuk, hogy előadás közben szeretik figyelni a közönség reakciót, és sokszor ez alapján alakítják az adott pillanatot.”

Mátó Gábor: Színházi sokszínűség Szegeden - 34. THEALTER fesztivál

<https://www.kulter.hu/2024/08/thealter-fesztival/>

kulter.hu, 2024.08.10. beszámoló

Színház folyóirat

“[...] mi lehetne megfelelőbb díszlete egy, a Régi Zsinagóga udvarában játszódó cselekménynek, mint maga a Régi Zsinagóga klasszicista oltára? Szegeden a színészek kis térben, boltívek alatt, akantuszlevelekkel

díszített oszlopok előtt alkotnak. A szakrális tér persze a THEALTER minden előadásának új, más színezetet ad, de a több mint egy évszázados helyi történet esetében ez hatványozódik. Nem beszélve arról, hogy a cselekmény számos valós, szegedi kötődésű személyt és eseményt vonultat fel (a főrabbi mellett gondoljunk Kálmány Lajos tudós papra vagy az 1879-es szegedi árvízre) – az előadás műfaja ilyen szempontból lehetne akár fiktív elemekkel dekorált helytörténet is.”

Szabó Réka Dorottya: Egyszer volt...

<https://szinhaz.net/2024/08/26/szabo-reka-dorottya-egyszer-volt/>

szinhaz.net, 2024.08.26. kritika

“Ülünk a szegedi Régi Zsinagóga deszakralizált kultikus terében. Középen áll egy kis lóca. Nem is kell több egy „személyes színházhoz”. Kárpáti Péter fogadja a nézőket, majd valahol a játék- és a nézőtér határán megállva mesélni kezd. Oly közvetlenül, mintha nem színházi előadáson, hanem egy intim társaságban lennénk.”

Nánay István: A mese ereje

<https://dossziek.szinhaz.net/12/nanay-istvan-a-mese-ereje>

szinhaz.net, 2024.09.09. recenzió

“Július 27. és augusztus 2. között rendezik meg a 34. THEALTER Színházi Fesztivált Szegeden, aminek szombaton volt a megnyitója a régi zsinagógában. A hétnapos rendezvényen lesz többek között Szegedre szabott árvízszínház, VR-szemüveges multidézés, közös főzés, klasszikus meséből kibomló kortárs bábszínház, nézőmozgató vitaszínház és könyvbemutató is.”

Megkezdődött az idei THEALTER fesztivál – Galéria

<https://www.delmagyar.hu/helyi-kultura-2/2024/07/megkezdodott-az-idei-thealter-fesztival>

delmagyar.hu, 2024.07.27. hír

“A marosvásárhelyi Ariel Színház és a Művészeti Egyetem közös produkciója, az Árvácska két magyarországi fesztiválon is részt vesz júliusban. 30-án 17:00 órától Szegeden, a Thealter Fesztiválon, másnap, 31-én 14:30 és 18:00 órától a dél-dunántúli Ördögkatlan Fesztiválon vendégszerepel a felnőtteknek ajánlott előadás.”

Magyarországi turnén az Árvácska

<https://jatekter.ro/magyarorszag-i-turnen-az-arvacska/>

jatekter.ro, 2024.07.30. hír

“A nagyszerű, ám folytonos bizonytalanságban szerveződő, állami támogatás nélkül létrejött színházi fesztivál, a Thealter 34. alkalommal is létrejön, Vidnyánszky szovjet típusú színházi politikája ide vagy oda. Innen is kívánunk szép zárónapot a szervezőknek és sok sikert a Káva Kulturális Műhely új részvételi színházi produkciójához, amelyet Milák Melinda és Takács Gábor adnak elő.”

Snoblesse Oblige 2024/31.

<https://magyarnarancs.hu/interaktiv/snoblesse-oblige-202431-269954>

magyarnarancs.hu, 2024.07.31. ajánló

“Az előadás alatt a Laposon és környékén sétáltunk, időnként megállva, hogy elmerengjünk az idő fogalmán. Ehhez a produkcióhoz az alkotók filozófiai megközelítéseket és személyes élményeket használtak fel, amelyek elgondolkodtatóan hatottak. Mindeközben a Laposon nem állt meg az élet, több alkalommal elsétáltunk a ránk csodálkozó strandolók mellett. Sokszor olyan érzésem volt, mintha egy városi idegenvezetésen vennék részt, mert az alkotók beépítették a város és a Tisza történetét a sétaelőadásba. A délutáni hőség ellenére emlékezetes és különleges volt a Szélcsendélet, amely sokakat fesztiválhangulatba hozott már a hivatalos megnyitó előtt.”

Mátó Gábor: Színházi élmények a 34. THEALTER fesztiválról

<https://magazin.apertura.hu/szinhaz/szinhazi-elmennyek-a-34-thealter-fesztivalrol/11534/>

apertura.hu, 2024.08.07. beszámoló

“Hódi Virág Noémi történetében talán az a legnagyobb csavar, hogy bár ott fekszik a hulla a színpadi bonctermi(nek kinevezett) asztalon, mégsem miatta érezzük a testhez való egészséges emberi viszony fontosságát. A szereplők egytől egyig küzdenek valamivel, ami másodlagossá teszi kapcsolatukat a saját

testükkel. Szó esik bulimiáról, abortusról, drogproblémákról – mindegyik el tudja homályosítani a tényt, hogy valaki fekszik előttünk (maga a szerző). De csak addig, amíg ki nem derül a holttest személyazonossága, ami aztán feledtet minden korábbi nehézséget. A boncolásból előbb rajtaütés lesz, majd csendháborítás, végül pedig búcsúztatás.”

Tóth Anett: Orvos leszek bármi áron | Hódi Virág Noémi: Bonci / 34. Thealter

<https://olvassbele.com/2024/08/09/hodi-virag-noemi-bonci-34-thealter/>

olvassbele.com, 2024.08.09. beszámoló

„Igaz, hogy a Szélcsendélet viszont lelassítja az időnket, az mégis elröppen. Előbb elveszik többségünk egyetlen időmérő eszközét, mobiltelefonját, majd zajvédő fülest raknak a fejünkre, hogy ne tudjunk beszélgetni. A sétaszínház egy mondatban az időről szól. De ezt az időt, így annak múlását is a Szegeden még viruló, nyugalmat árasztó tájban, egy Tisza-parti sétában méri. A koncepciónak is megvan a maga ideje, van vagy nyolcéves, a holland Collectief Walden csoport – például a most is ideutazó René van Bakel, Thomas Lamers – munkája, magyar változat a köztéri Placc Fesztiválnak köszönhetően lett belőle.”

Herczog Noémi: Térkép és táj

<https://www.es.hu/cikk/2024-08-16/herczog-noemi/terkep-es-taj.html>

es.hu, 2024.08.16. beszámoló

„A díszlet (Cserhádi Dániel, Holecz Gál) központi eleme az irtást reprezentáló nagy, kör alakú, fűrészpórral borított emelvény, aminek a közepén egy asztalként funkcionáló tuskó áll. A felület színészek által generált körforgása szépen illusztrálja a bernard-i szöveg végtelennek tűnő körmondatait és a szereplők önkényes tehetetlenségét. A jellemző idegenségérzetet növelik a kellékek: az élénk kék ital és a gőzölgő, korallszínű leves az előadás fontos elemei.”

Szabó Réka Dorottya: Nem marad úgy, ahogy van

https://epa.oszk.hu/03900/03946/00047/pdf/EPA03946_szinpad_2024_03_22-23.pdf

Színpad folyóirat (nyomtatásban), 2024/3. szám, 2024. szeptember, beszámoló

„Aki temetni akarta volna a közelmúltban a függetleneket és ezt a találkozót, az álmélkodhatott, mert ismét színvonalas produkciók érkeztek Szegedre. Hollandiából a Collectief Walden Szélcsend-élet című filozofikus szabadtéri előadása három alkalommal is látható volt a Laposon, s hangsúlyos volt az erdélyi jelenlét is a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemnek köszönhetően. Az univerzum szélesre tárta ablakát Szegeden 2024. július 27. és augusztus 2. között, s végül „hét nap alatt hét helyszínen 25 produkciónak” tapsolhattak az idelátogatók. Régi fesztiválozóként az ismerős arcok mellett örömmel fedeztem fel új érdeklődőket is, akik szintén szorgalmasan zárandokoltak egyik helyszínről a másikra két produkció között.”

Ódor Klára: Variációk stációra

<https://www.criticailapok.hu/2-uncategorised/39916-vari%C3%A1ci%C3%B3k-st%C3%A1ci%C3%B3ra>

Critical Lapok, 2024/09-10.szám (print), beszámoló

„A 34. THEALTER fesztivál mindenesetre nyolc helyszínen kínálta különböző báb-, felolvasó-, vita-, fizikai, roma, multidiszciplináris, interetnikai, helyspecifikus, dokumentarista vagy sétaszínházi előadásait, regényadaptációit, virtuális valóságot teremtő installációját, düh-performanszát, többnyire a magyarországi független szcéna reprezentálásában. A program tehát a köztudottan szűkös anyagi források ellenére is színes és átfogó: izgalmas szemezgetni belőlük. (...) Istit, valamint a Csanaki Eszter összes korábbi partnerét megformáló Rohonyi Barnabás aktív és figyelmes jelenléte, sokszínű ének- és beszédhangja, látványos mozgása, és Pető Kata észbontó, összetett és rétegzett játéka tökéletes záróakkordja lehetett az alternatív és független színházak idej szegedi találkozásának, és csak bízni tudunk benne, hogy jövő ilyenkor egy olyan harmincötödik THEALTERen vehetünk részt, melyen már nem központi téma a mindeneket meghaladó forráshiány.”

Torner Anna: Elvárásokkal érkeztem

<https://jatekter.ro/torner-anna-elvarasokkal-erkeztem/>

Játéktér 2024/4. Szám (print), beszámoló

MASZK tavaszi és őszi programok, kiadványok

Ex-stasis programsorozat

“A Gólem Színház: Receptkönyv a túléléshez előadását június 30-án a szegedi Régi zsinagógában mutatják be. A 15 órakor és 18.30 órakor kezdődő produkció egy olyan asszony történetét ábrázolja, aki át- és túlélte a XX. századot. Hédi néni a lichtenwörthi koncentrációs táborban tanult meg főzni – elméletben, 28 kilósan. A Szakácskönyv a túlélésért című írás szolgál e rendhagyó színdarab alapjául, amit további túlélők és rokonaik visszaemlékezéseiből állítottak színpadra. Az előadás során a receptek alapján a színészek egyes ételeket el is készítenek, amelyeket a közönség megkóstolhat.”

Egyedülálló vagon érkezik a rókusi pályaudvarra – Kulturális programokkal emlékezik Szeged a holokauszt 80. évfordulóján

<https://www.delmagyar.hu/pr/2024/06/egyedulallo-vagon-erkezik-a-rokusi-palyaudvarra-kulturalis-programokkal-emlekezik-szeged-a-holokauszt-80-evfordulojan>

delmagyar.hu, 2024.06.05. ajánló

“Június 30-án a Régi Zsinagógában a Gólem Színház játssza két alkalommal Szakácskönyv a túlélésért című előadását.

[...] Szegeden a gettósításra vonatkozó polgármesteri rendeletet 1944. május 17-én adták ki. A zsidók nem hagyhatták el a számukra kijelölt területet, és semmiféle kapcsolatot nem létesíthettek a külvilággal. A zsúfoltságot, az egészségügyi kellékek hiányát és a mind rosszabb élelmezési helyzetet súlyosbította, hogy megszakították a gettó áram- és gázellátását.

A városban már hetekkel korábban gyűjtőtábor jelöltek ki – a Pick szalámigyár egyik sertésóljában, valamint a kis zsinagógában – mintegy 2200 délvidéki, elsősorban adai, magyarkanizsai és zentai zsidó számára.”

Hollósi Zsolt: A holokauszt szegedi áldozataira emlékeznek vasárnap az egykori téglagyári gettó bejáratánál és a zsinagógában

<https://szeged.hu/cikk/a-holokauszt-szegedi-aldozataira-emlekeznek-vasarnap>

szeged.hu, 2024.06.21. hír

“Emléklappal ismerte el Tasnádi Gáborné Zsike kimagasló önkéntes munkáját a Szegedi Nemzeti Színház. A nyugdíjas pedagógus Szeged minden jelentős kulturális intézményében jelen van. [...]

A múzeum után a MASZK Egyesülettel együttműködve a Régi Zsinagógában is vállalt önkéntes munkát, 14 éve pedig társalapítója volt a Szeged Tourismának, amelynek berkeiben Nyári Zsuzsanna kolléganőjével már csaknem félszáz különböző tematikában vezettek sétákat Szegeden.”

Koós Kata: Önzetlenül szolgálja Szeged kultúráját

<https://www.delmagyar.hu/helyi-kultura/2024/07/onzetlenul-szolgalja-szeged-kulturajat>

delmagyar.hu, 2024.07.12. hír

“A darab intim közelségbe hozza a nézőt, ahol a színésznő ereje és sebezhetősége egyszerre válik tapinthatóvá, a pillanatok szinte szívszorítóan valóságossá varázsolva.

Szekeres Blanka Ventilátor című monodrámája pontosan és erőteljesen idézi meg a gyerekkor és a felnőttkor közötti nehézségeket, amelyek az Y és a Z generációt jellemzik. Az előadás energikusan tárja fel azokat a belső dilemmákat, amelyek az útkeresésről, a felnőtté válás nehézségeiről és a gyermekkor nosztalgikus emlékeiről szólnak.”

Mátó Gábor: Közel a lélekhez

<https://www.kulter.hu/2024/11/thealter-plusz-kisfesztival/>

kulter.hu, 2024.11.27. beszámoló

Szabálytalan és kíméletlen - interjúkötet

“- Mi adta az apropót ennek a megírásához?

- Szerintem a legfőbb apropó az az, hogy a magyar színháztörténetben, meg a szegedi lokális színháztörténetben is rengeteg olyan történet van, amit nem mondtak el, nem mondtunk még el. A "mi" az most itt azt jelenti, hogy én, mint egyetemi oktató, meg színháztörténész, meg kulturális újságíró, és egész egyszerűen úgy érzem, hogy tartozásunk van sokunknak, és hogyha egy picit ebből a tartozásból vagy adósságból le tudok faragni egy ilyen kötet révén, akkor az fantasztikus dolog.”

Szabálytalan és kíméletlen a SZESZ

<https://soundcloud.com/radio88szeged/szabalytalan-es-kimeletlen-a-szesz>

Rádió 88, 2024.10.03. interjú

“– Akit csak megkerestem, felhívtam, mindenki azonnal igent mondott a Szegedi Egyetemi Színpad tagjai közül – árulta el a szerző, Jászay Tamás a keddi esti rendhagyó könyvbemutatón [...]

Az SZTE BTK adjunktusa, a Revizor főszerkesztője 14 interjút készített, 13-at a Színpad egykori tagjaival, egyet pedig a magyar kritikusok doyenjével, Nánay Istvánnal, aki a jubileumra összefoglaló monográfiát adott közre. Ezek a beszélgetések azért is kultúrtörténeti jelentőségűek, mert nincsenek videó- vagy hangfelvételek a produkciókról, kritikák is alig, így más módon nehéz lenne rekonstruálni a Szegedi Egyetemi Színpad működését.”

Hollósi Zsolt: Rendhagyó premier: bemutatták Jászay Tamás Szegedi Egyetemi Színpadról szóló online interjúkötetét

<https://szeged.hu/cikk/rendhagyó-premier-bemutattak-jaszay-tamas-szegedi-egyetemi-szinpadrol-szolo-online-interjukotetet>

szeged.hu, 2024.11.05. beszámoló

“Online interjúkötet jelent meg a Szegedi Egyetemi Színpad 70-es évekbeli munkájáról, amikor Paál István vezette az együtttest. Több országos hírű előadást is színre vittek, ilyen volt a Hamlet a 40-es években vagy a Petőfi Rock 1972-ben. Az elektronikus kiadványban 14 szubjektív visszaemlékezést gyűjtöttek össze.”

Online interjúkötet a Szegedi Egyetemi Színpadról – Szegedi Híradó – 24.11.05.

<https://www.facebook.com/watch/?v=1558785541410833>

teljes híradóban 18:20-tól: <https://www.facebook.com/SzegedTV/videos/1571804470085774>

Szeged Televízió, 2024.11.05. beszámoló

Néhány téma a mai egy órából: A tartalomból: szó lesz színházról, a sajtófotóról és a 100. évfordulójához közeledő Egyetemi Énekkarról. De vendégünk lesz az épp most zajló mRNS-konferencia szegedi szervezője is.

Körút - 2024. november 7. - kulturális magazin

<https://www.facebook.com/szegedponthu/videos/1111436187366311> - 41:56-55:54

<https://www.facebook.com/SzegedTV/videos/607871571743457>

<https://tv.szeged.hu/cikk/fotokon-az-elmult-ev-magyar-valosaga-kariko-katalin-ujra-szegeden-korut-2024-november-7>

Szeged Televízió/szeged.hu, 2024.11.07. interjú

KÖRÚT - 2024.11.07. - SZABÁLYTALAN ÉS KÍMÉLETLEN

Időutazunk egyet, még pedig a 60-as évek végére, a 70-es évek elejére. Ez volt ugyanis a szegedi egyetemi színjátszás egyik legendás időszaka, az ún. Paál Isti korszak. A Szegedi Egyetemi Színpad ikonikus előadása a Petőfi rock volt. A héten mutatták be Jászay Tamás Szabálytalan és kíméletlen című online interjúkötetét. A szerzővel és egyik interjúalanyával, Szajbély Mihály professzorral beszélgettünk.

<https://www.facebook.com/watch/?v=1072380767499176>

Szeged Televízió, 2024.11.09. interjú

“A MASZK Egyesület megalakul valamikor 1992... talán? Vagy lehet, hogy [1991], de csak úgy párhuzamosan velünk. A Fábán Zsolt, Dési András filmrendező, a Martinkovics Kati, akivel azóta is együtt dolgozom, meg még néhányan akarnak csinálni egy színházi egyesületet, merthogy szabadság van, lehet egyesülni, és nem visznek el a börtönbe, stb. És ugye mi csinálunk három fesztivált Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója néven 91 és 93 között, és 94-re valahogy átmegyünk a MASZK Egyesület égisze alá. Fábán Zsolt kitalálja ezt a THEALTER nevet, és akkor azóta ezt pöngetjük, az idén volt belőle a 34.”

Gedzo: Mindig meleg vízben fürödhettem, mindig ágyban alhattam, mindig jóllakhattam – Itt az Embőr nyolcvanharmadik portrépodcastja Balog Józseffel

<https://szeged.hu/cikk/mindig-meleg-vizben-furodhettem-mindig-agyban-alhattam-mindig-jollakhattam-itt-az-embor-nyolcvanharmadik-portreodcastja-balog-jozseffel>

közvetlen link: <https://soundcloud.com/gedzo/embor-podcast-balog-jozsef-s05-e18>

szeged.hu, 2024.11.03. podcast

"Amennyire az általam megismert forrásokból meg a beszélgetőtársaimtól ez kiderült, én az ő életét egy ilyen nagy, egyszerre beteljesedett és be nem teljesedett tragikus útként látom. Amivel kapcsolatban azt tartom leginkább fontosnak, hogy legyen róla szó, az egész kötet azért készült el, hogy azok az emberek, akik a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején ebben aktívan részt vettek, közülük már sokan nincsenek velünk - megint egy olyan pillanatban vagyunk, ami [...] mégiscsak egy utolsó pillanat."

Lábjegyzet – Vlasics Sarolta

https://www.radiobezs.hu/radiobezs_files/Arch%C3%ADvum/2024/1206_1600.mp3 - 02:29-34:53

Rádió Bézs, 2024.12.06. interjú

Egyéb szakmai sajtó – THEALTER, Kritikusok Díja, Art is Business Díj

"Ami nagyon nagy különbség a Reactor esetében, hogy itt van mobilitás, az év bizonyos szakaszában nagyon sokat turnéznak, nagyon sok vendégjátékuk van, ami szerintem fontos dolog, nagyon más impulzusokat kaphatnak, nagyon más közönséggel találkoznak. Magyarországon alig van mobilitás, vízfejű az ország, nincsenek nagy presztízsű fesztiválok, csak az állandóan a túlélésért küzdő Thealter, ezen kívül talán egy-egy nyári zenei fesztivál, de ami másfél évtizede a POSZT volt, az a kategória teljesen eltűnt. Ez egy másik dolog, amire irigykedem."

Zsizsmann Erika: Az etnikai feszültségek feloldása nem egyéni munka, a társadalom egészét igényli

<https://transtelex.ro/kultura/2024/02/20/boross-martin-interju-wonders-of-transylvania-kolozsvar>

transtelex.ro, 2024.02.20. interjú

"A legjobb előadás Szegeden volt! Nem Záhony, nem Budapest - Szeged. Senki ismerős, jó, egy THEALTER-en edzett közönség, nagyon jól kapcsolódtak hozzá. Én azt hiszem, hogy akkor kezdtem el hinni ebben az előadásban. Visszajelezték, ugye közben is elég interaktív, hogy ez igenis nagyon szól hozzájuk, és mindent értenek arról."

Hangosító 48. – Vidékiesség: tabuk és dilemmák

<https://szinhaz.net/2024/02/22/hangosito-48-videkiseg-tabuk-es-dilemmak/> - 35:51-36:50

szinhaz.net, 2024.02.22. podcast

közvetlenül:

<https://open.spotify.com/episode/2UJzw6MPxG4EVpYvIKrknU?si=47cH6s5HT4uNO41rFOzaXA&nd=1&dlsi=a40f20dbff144590>

"Fábián Péternek van gyakorlata mai témákban, tetszett például a Thealter Fesztiválon is vendégszereplő, felesége által játszott, Záhonyról szóló egyszemélyes (dokumentum)játék. Ebben a komédiában is felfedezhető némi kordokumentáló vonulat, de igazából az abszurditást végletekig fokozó groteszk szerencsejátékot kapunk, ami segít túllendülni az írott alapanyag következtelenségein, kidolgozatlanságán."

Hollósi Zsolt: Lakásvásárlás, avagy életre szóló groteszk szerencsejáték dobókockával

<https://szeged.hu/cikk/otthon-edes-otthon-groteszk-szerencsejatek-dobokockaval>

szeged.hu, 2024.03.10. kritika

"A három legfontosabb munka

Ambrus Mária: Én két olyat tudok mondani, ahol maradéktalanul elégedett voltam az eredménnyel. Az egyik Britten Szentivánéji álma a Szegedi Nemzeti Színházban. Szintén Szegedhez kötődik a másik: Hans Henny Jahnn-tól a III. Richárd megkoronázása a Régi Zsinagógában."

Jászay Tamás: "De hát oda van írva, hogy várromban játszódik" - Ambrus Mária és a Devich Botond beszélgetése

https://epa.oszk.hu/03900/03946/00046/pdf/EPA03946_szinpad_2024_01_28-33.pdf

Színpad folyóirat, 2024/1. szám (print), interjú

"A korábban már Dresch Mihály mellett is zenélő vajdasági Lajkó Félix a saját együttesével tizenkilenc évesen, 1994-ben adta első magyarországi koncertjét a szegedi Thealter fesztiválon a helyi MASZK Egyesület szervezésében, mely két és fél évvel később a budapesti Rana In Fabula minikiadóval közösen jelentette meg a [...] hegedűvirtuóz első stúdióalbumát."

Top 10 magyar album - Azok a 90-es évek...

Pesti Est programmagazin (különkiadás, print), 2024.04.04. hír

"A megnyitón, a Régi Zsinagóga Szokola Mária által színes textilekkel ötletesen beburkolt fáinak árnyékában a fesztivál igazgatója köszönetet mondott a stábnak és a jegyet váltó nézőknek is, majd a bejárat felett lógó tarka nyakkendők alatt ő is megkötötte – vagy felkötötte – a magáét az esemény és annak résztvevői tiszteletére. Megtette ezt aztán minden nap. Mert egy úr a pokolban is úr, s a szervezői szándék az volt, hogy

változtassuk azok édenévé ezt a hat napot, akik képesek látni, továbbá szembenézni mindazzal, ami körülöttünk zajlik napjainkban. Ezáltal az egyén nem csak elszenvedője lesz az eseményeknek, hanem aktív alakítójává válhat.”

Dr. Ódor Klára: „Csakazértis fesztivál” - Thealter 33.

<https://www.criticailapok.hu/archivum/2-uncategorised/39846-%E2%80%9Ecsakaz%C3%A9rtis-fesztiv%C3%A1l%E2%80%9D>

Critica! Lapok, print XXXII. ÉVFOLYAM 11-12. 2024. január / online 2024. április, beszámoló

"Az FAQ társulat, ami most már 10-11 éve működik és a Jurányiban is és a KuglerArtban is játszottunk előadásait [...] Még ez egy ilyen nagyon erős közösség vagy közeg az én életemben. Tavaly a THEALTER-en volt gyakorlatilag egy temetése a társulatnak, mert nem kapott a működésre támogatást, és kicsit azt éreztük, hogy már talán bennünk is kihunyott ez az ilyen minden áron csináljunk színházat fajta lelkesedés. És ott a Régi Zsinagógában Szegeden a THEALTER fesztiválon volt egy ilyen gyönyörű, kicsit ilyen rituális elbúcsúzásunk a társulattól [...]"

Ötös – Kultúrújsütörtök - Martinkovics Máté

<https://www.klubradio.hu/archivum/otos-kulturcsutortok-2024-majus-09-csutortok-1005-40947>

https://www.klubradio.hu/adas?hanganyag_id=40947

Klubrádió, 2024.05.09. interjú

54:11-88:54

"A teljes kötetet olvasva is minduntalan az az érzésem, egy kiterjedt, jóval több mint harminc évnyi alkotót, döntéshozót, elméleti szakembert, nézőt átfogó viszonyrendszerben járok (én nem futok, inkább lassan figyelem meg a látottakat), melynek központjában a THEALTER áll. Ezen a bonyolult térképen saját pillanatnyi érdeklődésemnek megfelelően újabb és újabb gondolatok irányába indulhatok tovább."

Balázs Nóra: Kifulladásig

<https://jatekter.ro/balazs-nora-kifulladasig/>

jatekter.ro, 2024.05.23. recenzió

Kritikusdíj, Art is Business Díj

<https://szinhaz.online/a-thealter-kapja-a-szinhazi-kritikusok-cehe-kulondijjat/>

<https://szegeder.hu/helyi/2024-08-16/kulondijjat-nyert-a-szegedi-thealter-nemzetkozi-szinhazi-fesztival/66bf61c647d3c002f0044d79>

<https://szeged.hu/cikk/a-thealter-kapja-a-szinhazi-kritikusok-cehenek-kulondijjat>

<https://kultura.hu/a-thealter-kapja-a-szinhazi-kritikusok-cehenek-kulondijjat/>

<https://szeged365.hu/2024/08/16/34-eve-toretlenül-a-szegedi-thealter-kapja-a-szinhazi-kritikusok-cehe-kulondijjat/>

<https://magyarnemzet.hu/kultura/2024/08/szinhazi-kritikusok-cehenek-kulondijjat>

"A Céh korábban már nyilvánosságra hozta, hogy az idei életműdíjat Hernyák György rendező kapja, a Jövődíjat – amely évadokon átívelő, progresszív, társadalmi értelemben is jelentős munkát végző társulatok vagy személyek, illetve ilyen előadások számára adható – a STEREO AKT, a gyerek- és ifjúsági kategória győztese pedig az Örkény István Színház Klara és a Nap című előadása lett. A kritikusok idén különdíjjal jutalmazzák a THEALTER fesztivált."

Red Carpet Live a Színkritikusok díjátadója előtt a Színház Online-on!

<https://szinhaz.online/red-carpet-live-a-szinikritikusok-dijatadoja-elott-a-szinhaz-online-on/>

szinhaz.online, 2024.09.12. hír

<https://szinhaz.online/ok-nyertek-iden-a-szinikritikusok-dijat/>

<https://index.hu/kultur/2024/09/18/szinikritikusok-dija-trafo-marosvasarhelyi-nemzeti-szinhaz-tompa-miklos-tarsulata/>

<https://telex.hu/kult/2024/09/17/szinikritikusok-dija-2023-2024-trafo-atadas-loupe-tarsulat-marosvasarhelyi-szinhaz-igazsag-gyertyai>

<https://jo.444.hu/2024/09/18/tarolt-a-marosvasarhelyi-szinhaz-a-szinikritikusok-dijan-eloszor-volt-harmas-holtverseny>

https://hvg.hu/kultura/20240918_Dijaztak-a-tavalyi-evved-legjobb-szinhazi-darabjait

<https://magyarnemzet.hu/kultura/2024/09/atadtak-a-szinikritikusok-dijat>

<https://litera.hu/hirek/atadtak-a-szinikritikusok-dijat-a-legtobb-elismeres-szekely-csaba-dramajanak-jutott.html>

<https://maszol.ro/kultura/Erdelyi-tarsulat-bizonyult-a-legjobb-nak-a-Szinikritikusok-Cehenek-45-dijatadojan>

<https://www.prae.hu/news/45265-atadtak-a-szinikritikusok-dijat-marosvasarhelyre-kerult-a-legtobb-elismeres/>
<https://24.hu/kultura/2024/09/18/szinikritikusok-dija-dijazottak-listaja-2/>
<https://kronikaonline.ro/kultura/dijeso-a-marosvasarhelyi-szinhaznak-a-varadi-teatrumnak-is-jutott-elismeres-a-szinhazi-kritikusok-cehenek-budapesti-galajan>
<https://www.radio88.hu/dijaztak-a-tavalyi-evad-legjobb-szinhazi-darabjait/>
<https://art7.hu/szinhaz/szinikritikusok-dija-2024/>
<https://fidelio.hu/szinhaz/atadtak-a-szinikritikusok-dijat-marosvasarhelyre-kerult-a-legtobb-elismeres-181713.html>
<https://www.e-nepujsg.ro/articles/atadtak-a-szinikritikusok-dijat-1#>
<https://hang.hu/kultura/harmas-holtverseny-es-magyarorszag-legjobb-musora-atadtak-a-szinikritikusok-dijat-167702>

„A THEALTER kezdetektől fogva azt tűzte ki céljává, hogy fiatal kísérletező művészeknek és innovatív alkotóközösségeknek megmutatkozási lehetőséget teremtsen. E törekvésükben nem voltak határok, sem fizikai sem művészi értelemben. Felmérték, hogy a magyar színházi élet belterjessége miatt fontos küldetésük lehet a külföldi kitekintés lehetőségeinek megteremtése, s e missziójuk változatlanul lényeges része minden fesztiváljuknak. -írta Nánay István kritikus, a Színházi Kritikusok Céhe által az idén a THEALTER-nek ítélt különdíja laudálásában.”

A THEALTER-t szervező MASZK Egyesület elnökével, Balog Józseffel és Jászay Tamás kritikussal beszélgetünk.”

Fekete fehér – Marton Éva

<https://www.radiobezs.hu/marton-eva-fekete-feher/>

https://www.radiobezs.hu/radiobezs_files/Archivum/2024/1014_1500.mp3

Rádió Bézs, 2024.10.14. interjú

“Az Art is Business kétévente ad át díjat Kulturális turizmus kategóriában, amit ezúttal Szeged városa kapott. Az alföldi település méltán híres kulturális gazdagságáról és turisztikai vonzerejéről, amely régiója és az ország egyik legkiemelkedőbb úti céljává teszi. Történelmi és építészeti öröksége, valamint pezsgő kulturális élete egész évben vonzza a látogatókat. A „fesztiválváros” elnevezés sem véletlen: Szeged ad otthont olyan nemzetközi hírű eseményeknek, mint a Szegedi Szabadtéri Játékok, a Szegedi Ifjúsági Napok (Coca-Cola SZIN), a Borfesztivál és a THEALTER Nemzetközi Színházi Fesztivál.”

A fenntartható kultúra prioritás – Átadtuk az idei Art is Business Díjakat

<https://www.artisbusiness.hu/hu/hireink/a-fenntarthato-kultura-prioritas-2788/>

hír

“A független színházaknak már fügefalevelet sem nyújtanak, Szkéné, Stúdió K, színházi nevelésiek zéró, hogy Pintér Bélát ne is említsem. (Remélem, legalább befizetniük nem kell.) Trafó, Füge, a szegedi MASZK örüljön 3 vagy 4 milliónak, miközben a Zikkurat Színpadi Ügynökséget támogatjuk 58 millióval. Azt nem tudni, hogy kik döntöttek négy és fél milliárdról a pénzünkből, milyen szakmai indoklással.”

Stuber Andrea naplója - 2024. december 8.

http://stuberandrea.hu/materials/HUN/naplo_2024_dec.htm#8

stuberandrea.hu, 2024.12.08. naplóbejegyzés

Megálló Közösségi Ház programjai, IV. Tricikli Fesztivál, Komposztfutár

IV. Tricikli Fesztivál

“A Tricikli Fesztivált Szegeden az előző évek a Grand Café, a Megálló Közösségi Ház és a Jazz Kocsma neve fémjelzte. A kortárs irodalmi csapásirányok évenkénti bemutatását a közös kerékpározással egészítették ki. A kezdeményezéshez több szegedi kulturális intézmény és közösségi tér is csatlakozott az elmúlt években, köztük a Somogyi-könyvtár, a Kövér Béla Bábszínház, az Agárúr és a Kék Elefánt is.”

Ancsin Zsuzsanna: Helyi és határon túli közösségek nyomában a Tricikli Fesztivállal

<https://szeged.hu/cikk/helyi-es-hataron-tuli-kozossegek-nyomaban-a-tricikli-fesztivalal>

szeged.hu, 2024.04.10. hír

ugyanez:

<https://szegeder.hu/helyi/2024-04-12/mi-az-osszetarto-kozossegek-titka/6619348e47d3c06f2e842767>

"A tricikli onnan jött egyébként, hogy az első évben három, lényegében testvérszervezet volt az, aki megrendezte ezt a rendezvényt. Ez a MASZK által működtetett Megálló Közösségi Ház volt, ami Tarjánban van, a Jazz kocsmá, [...] illetve a Grand Café, ami a belváros szívében található. Mind a három helyen egyébként erős irodalom iránti érdeklődés van, a szervezőknél és a közönségnél is, úgyhogy már az elején tudtuk, hogy ez fogja megmozgatni az embereket."

Délmagyar podcast: irodalmi tricikli

<https://www.delmagyar.hu/helyi-kultura/2024/04/delmagyar-podcast-irodalmi-tricikli>

delmagyar.hu, 2024.04.17. podcast

"A fesztivált Petró Annamari szervezőtársammal találtuk ki még 2021-ben, vagy talán még egy kicsit visszamenőleg is, az egyik kocsmái beszélgetésünk során, amikor kitaláltuk azt, hogy azt a három helyet, amit mi nagyon gyakran látogatunk, ami pedig a Megálló Közösségi Ház, a Grand Café és a Jazz Kocsmá, valamiképp össze kéne kötni egy napra úgy, hogy különböző stílusú eseményeket rendezünk a különböző terekben, mindegyiknek kicsit felmutatva azt, hogy milyen profillal is rendelkezik a hely, és végigvezetni a közönséget."

Irodalom három keréken – közlekedéstörténeti kiállítás a Somogyi-könyvtárban

<https://hetikozelet.wordpress.com/2024/06/14/irodalom-harom-kereken-kozlekedestorteneti-kiallitas-a-somogyi-konyvtarban/>

<https://www.youtube.com/watch?v=29Xu2A-YC88>

Heti Közélet magazin, 2024.06.14. riport

"2021-ben indultunk, akkor három közösségi teret kötöttünk össze egy nap alatt. Az idea az volt, hogy egyik helyszínről a másikra csábítsuk a közönséget és mindenhol egy-egy irodalmi programmal örvendeztessük meg az embereket. Ez egy irodalmi kalandtúra, hiszen egy egész napot kell „bírní” és közben még tekerni is. Ahogy a fesztivál elkezdett fejlődni, egyre több helyszín csatlakozott hozzánk és egyre több napos lett a rendezvény. 2022-ben már jóval több helyszín kapcsolódott be az alap háromhoz, amely a Megálló Közösségi Ház, a Jazz Kocsmá és a Grand Café volt."

Ancsin Zsuzsanna: Négy nap irodalom meg egy kis biciklizés

<https://szeged.hu/cikk/negy-nap-irodalom-meg-egy-kis-biciklizes>

szeged.hu, 2024.06.20. hír

Komposztfutár-projekt

"Lényegében csak besétáltunk a Megálló Közösségi Házba és bedobtuk ezt az ötletet, nekik pedig ez pont úgy rezonált a küldetésükkel, mert közösséget is építettünk és egyben valami hasznosat tettünk a környezettel. És hát elég nagy érdeklődés lett egyből rá, nem számítottunk erre, de egyből lett húsz címünk. Akkoriban azt hiszem, úgy kezdtük, hogy valami heti hetven liter komposztot tudtunk elvinni, most a rekordunk 330, és ezt nagyjából tartjuk is."

A szegedi Komposztfutár projekt

<https://hetikozelet.wordpress.com/2024/02/16/a-szegedi-komposztfutár-projekt/>

<https://www.youtube.com/watch?v=NVSvXE736H0>

Heti Közélet magazin, 2024.02.16. riport

"Raklapokból és csirkehálóból épült meg tavaly augusztusban Szeged első közösségi komposztálója a Csongrádi sugárút mellett. A Megálló Közösségi Ház 2022-ben indította el a Komposztfutár projektjét, akkor még csak kerékpárral szállították a konyhai zöldhulladékot. Tavaly pedig elkészült a komposztgyűjtő az Ág utcában."

Szegedi Híradó 2024. július 1.

<https://www.facebook.com/watch/?v=434873839384734>

Szeged Televízió, 2024.07.01. riport

Egyre nagyobb az igény a komposztálásra. A Makkosházi Közösségi Kertben már 2018 óta foglalkoznak a zöldhulladék újrahasznosításával, az előállított talajjavítóval teszik még szebbé a lakók által gondozott magas ágyásokba ültetett növényeket. A Megálló Közösségi Házban is régóta komposztálnak az önkéntesek, sőt futáraiik folyamatosan járják Szegedet. Az újrahasznosítást bárki elvégezheti otthon is, ehhez csak építeni vagy vásárolni kell egy komposztálót.

A komposztálás a jövő – Szegedi Hírek – 2024. 07. 05.

<https://www.facebook.com/watch/?v=538412658511811>

Szeged Televízió, 2024.07.05. riport

“Külső helyszíneken zajló programokkal is színesednek a táborozók délutánjai, így a résztvevők ellátogatnak a Megálló Közösségi Házba, ahol drámapedagógiai foglalkozás vár rájuk Bálint Zsófia drámatanár és Veszprémi Szilveszter költő, közösségszervező közreműködésével, valamint a Motivációs Műhelybe is, ahol önismereti foglalkozáson vesznek majd részt Steigler Anett és Horváth Anna vezetésével.”

Rafai Gábor: Kamasztükör címmel kezdődött olvasótábor Északvárosban: fejlesztik önismeretet és az önkifejezést is gyakorolják

<http://www.szeged.hu/cikk/kamasztukor-cimmel-kezdodott-olvasotabor-eszakvarosban-fejlesztik-onismeretet-es-az-onkifejezest-is-gyakoroljak>

szeged.hu, 2024.07.15. hír

“Alapvetően ez egy olyan terület Szegeden, amiről azt gondolják a belvárosban, hogy panelos alvó városrész, és sokszor az itt élők is így hivatkoznak ránk. Azért dolgozunk, hogy Tarján kinőjön ebből a címkéből, és a tarjáni identitás része legyen például az, hogy mennyire élhető ez a városrész. Például egy panelos térséghez képest kifejezetten sok csodálatos zöldterület található itt, rengeteg játszótér van, óvoda, iskola, ami azt jelenti, hogy sok család él a környéken. Ennek az élhetőségére szerettünk volna rámutatni.”

Mátó Gábor: „A tarjáni identitás erősítésén dolgozunk” - Interjú Veszprémi Szilveszterrel

<https://www.kulter.hu/2024/09/interju-veszpremi-szilveszterrel/>

kulter.hu, 2024.09.09. interjú

– A közösségi komposztálás nem volt megoldott kérdés a városban, és most sem az, különösen a panelos, társasházas városrészekben, de azon dolgozunk az elmúlt két évben, hogy meglévő intézményekkel, közösségi kertekkel, óvodákkal, iskolákkal együtt dolgozva építhessük ki ennek a lehetőségeit – mondta Herczeg Richárd, a Megálló Közösségi Ház egyik közösségszervezője, és a Komposztfutár önkéntes koordinátora, akit ezt követően az előző évi munkáikról kérdeztük.

– Ebben a két évben egész sok minden történt. Talán az első legnagyobb sikerünk a Komposztfutárral az volt, hogy egy év után felállítottunk egy nyitott közösségi komposztálót az Ág utcában, ami a mai napig működik.”

Ancsin Zsuzsanna: Két éves a Komposztfutár: garázsvásártér és zöld civil projektnap a Megálló Közösségi Házban

<https://szeged.hu/cikk/ket-eves-a-komposztfutar-garazsvasarter-es-zold-civil-projektnap-a-megallo-kozossegi-hazban>

szeged.hu, 2024.10.26. hír

Az elmúlt két évet ünnepelték – Szegedi Híradó 2024. október 28.

Két éve járják a várost zöld hulladékkal teli dobozokkal a komposztfutárok. Ezt ünnepelték a Megálló Közösségi Ház Önkéntesei. A garázsvásáron például humuszt is haza vihetek az érdeklődők, de kerekasztal beszélgetést is szerveztek, ahova szegedi zöld civil szervezeteket, és komposztáló oktatási intézményeket, valamint a helyi közösségi kertek vezetőit hívták el.

241028 hír komposztfutár

<https://www.facebook.com/watch/?v=795847802585117>

Szeged Televízió, 2024.10.28. riport

“Nagyjából 30-40 címre járnak, ezek többsége többszemélyes háztartás, de akad templomi közösség, kávézó, salátabár, és két kollégium, meg meri kockáztatni, hogy akár 200 fő is lehet hetente az aktív partnerük. [...] A Megálló közösségi kertjében komposztálnak. Egy átlagos családnál akár 10 liter zöldhulladék is termelődhet hetente, 3-400 litert hoznak el összesen a címekről.”

Králik Emese: New Yorkból jött az ötlet: bringával mennek a zöld javakért Szegeden az önkéntes komposztfutárok

https://nepszava.hu/3260597_new-yorkbol-jott-az-otlet-bringaval-mennek-a-zold-javakert-szegeden-az-onkent-es-komposztfutarok

nepszava.hu, 2024.12.07. beszámoló

REFERENCIA RÉSZTVEVŐK ÉS PROGRAMOK 1991-2024

THEALTER FESZTIVÁL

Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója I.

Könny és Mosoly Színháza (Bulgária)
KEREK Színház (Franciaország)
Artus (Budapest)
Próbatársulat (Szeged)
Epilóg Kamara (Szeged)
Varga Rita (Budapest)
Andaxínház (Budapest)
JATE Stúdiószínház (Szeged)

Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója II.

DO Színház (Oroszország)
Vassilis Lagos (Görögország)
A-HA (Budapest)
AIOWA (Újvidék)
Alkalmi Színház (Szeged)
ART Kísérleti Stúdió (Pécs)
ART Kontakt (Veszprém)
Anselmus Repülőszínház (Szeged)
JATE Stúdiószínház (Szeged)
Jay Scheib és Rebecca Miller (USA)
M.é.G. Színház (Budapest)
Szárnyc Színháza (Budapest)
Pont Színház (Jászberény)
Utolsó Vonal (Budapest)
Stoka (Szlovákia)
Közép-Európa Táncszínház (Budapest)
Pótszék Színpad (Kecskemét)
filmes program: a Laboratóriumszínház tréningjeit,
előadásait bemutató filmek:
Opolei képelepl
Lengyel volt-e Szókratész?
Akropolis
Az állhatatos herceg
Cieslak-tréning
Játékterápia
Nemzetek színháza
Nemzetek Színháza Kutatóegyetem
Szent rituálé, tele varázslattal
Isteni löember
A Hamlet és az 1944 próbája
meghívott előadó: Bruno Chojak, a wroclawi Grotowski
Központ Filmlaboratóriumának főmunk egy része a
retatársa

Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója III.

Arvisura (Budapest)
Bán János (Budapest)
Főnix Diákszínpad (Debrecen)
Kerekasztal Színházi Társulás (Budapest)
Alföld Színpad (Debrecen)
Andaxínház (Budapest)
Mákófalva (Erdély)
Egyetemi Színház (Szeged)
Hold Kör (Budapest)
Tanyaszínház (Újvidék)

THEALTER International - Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója IV.

Andaxínház (Budapest)
Andreas Georgiou (Görögország)
Civil Negyed Színházi Társulás (Budapest)
Csokonai Színkör (Kaposvár)
DAH Színház (Szerbia)
Dream Team (Budapest)

FIGURA Stúdiószínház (Gyergyószentmiklós)
Horváth Mihály Gimnázium (Szentes)
JEL Színház (Franciaország)
Komédióm Színház (Budapest)
Lajkó Félix and Royal Shadows (Szabadka)
Maurits Ferenc kiállítása (Újvidék)
METANOIA (Szeged)
MOT Project 94 (Macedónia)
Nyári Mozi Színházi Közösség (Szabadka)
OMMA Színház (Görögország)
Pont Színház (Jászberény)
SHOW Színház /Karagöz/ (Törökország)
Somlósi Lajos fotókiállítása (Franciaország)
Szárnyc Színháza (Budapest)
Szöllösi Rita bábkiállítása (Budapest)
Új Bolgár Egyetem (Szófia)
Vincenzo Cozzi (Olaszország)

THEALTER International - Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója V.

ACHE Színház (Szentpétervár): A hősök katalógusa
AIOWA Színház (Budapest-Szabadka): Pestis - Camus
nyomán
ANDAXÍNHÁZ (Budapest): A Torta
ARTUS Színház (Budapest): A konyhaasztal lovagjai
/Magyarországi bemutató/
DEREVO (Olaszország-Szentpétervár): A női vonal
keresése
Dresch Quartett (Budapest)
FORMAL Színház (Szentpétervár): Orlando Furioso
Garaboncos Együttes (Zenta-Szeged-Csóka-Budapest)
Kinetik Színház (Moszkva): Samsa táncok - Kafka nyomán
Lajkó Félix (Szabadka)
METANOIA Színház (Szeged): Átkozott történet
Mozgó Ház (Budapest): Jeanne d'Arc
Music-ex (Szevasztopol)
Osobniak Színház (Szentpétervár): Szent Jeromos
megkísértése; Petruska
Roma Dubinikov (Szentpétervár)atár zenész
STÚDIÓ "K" (Budapest): Veszteglés
Szárnyc Színháza (Budapest) - válogatás
UTOLSÓ VONAL (Budapest): Ysa por s hamu...
filmes program: A Mediawave filmjeiből
Filmek a volt Szovjetunió területéről
(13 animációs, kísérleti, dokumentum- és játékfilm)
Díjnyertes filmek 1995
Villányi László (HUN): Rejtőzködések
Maciej Wszelaki (AUS): Bukfenc
Kotnyek István (HUN): Árnyék vetül a porszemre
Dave Borthwick (GB): Hüvelyk Matyi titkos kalandjai
meghívott előadó: Hartyándi Jenő, a Mediawave Fesztivál
igazgatója

THEALTER International - Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója VI.

Andaxínház (Budapest): Mélyvizek
Black Water Fiver (Budapest): Hőbörgő
Krétakör Színház (Budapest): Teatro Godot
Mozgó Ház (Budapest): Rómeó és Júlia
Pont Színház (Jászberény): Galván
Utolsó Vonal(Budapest): A történelem kereke (szegedi
bemutató, a Maszk menedzsmenájében)
Wegajty (Lengyelország): Vincenzo története; Canterbury
mesék

THEALTER International - Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója VII.

ACHE (Szentpétervár): A fehér kabin
Andaxínház (Budapest): A vágy szarvai
Artus (Budapest): Portré C/VIII-IX.
Jay Scheib (USA): Galileo sziderál
Kas Színház (Sopron): Robinzon-torzó
Metanoia Színház (Szeged): Védett állatok
Mozgó Ház (Budapest): Beckett-dalok
Oleg Zsukovszkij (Szentpétervár): Különóra
Pályi János és barátai (Budapest): Szerelem, szerelem
Picaro (Budapest): Pinokkió
Picaro-Szkéné (Budapest): Emberforduló - 368 nap
Pont Műhely (Budapest): Lépéshiba
G. Urciuoli/V. De Piante (Olaszország): Átutazóban
Panja és Puttó (Németország/Magyarország): Passomezzo, Csend ének
The Modern Theatre of Myth (USA): Oedipus
Utolsó Vonal (Budapest): Troid Vekdrael lovag egyszerű, igaz, őszinte élete az ő szeretett női körében, halálával bevégezve
Tin Tin Trió (Budapest)
Dévényi Ádám (Budapest)
Korai Öröm (Budapest)
Kása Béla (Tordas): Vándorcigányok c. fotókiállítása
Baráth Ferenc (Kanizsa): Színházi plakátok
Kovács Melinda (Budapest): Élőképek c. fotókiállítása
Bánki Róza (Kecskemét): No-Art ruhák
film program: válogatás az 1997-es budapesti Open Film Festival és a győri Mediawave filmjeiből
Hamlet kövületek:

Laurence Olivier: Hamlet (1947)
Grigorij Kozincev: Hamlet (1964)
Bódy Gábor: Hamlet (1982)
Franco Zeffirelli: Hamlet (1990)
Tom Stoppard: Rozencratz és Guildenstern halott

(1990)

Kenneth Branagh: Hamlet, vagy amit akartok... (1995)

THEALTER International - Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója VIII.

Andaxínház (Budapest): 1998... egy ezredvégi lebujsban
Atlantis Tánc-Színház (Budapest): Spoon River-i holtak
Az Álló Idő Színháza (a Szegedi „Csillag” Fegyház és Börtön színházi csoportja): Alfred Jarry: Übü király, avagy a lengyelek
Clipa Theater (Izrael): Wanted
Halász Péter (Budapest - New York): Éjszakai repülés
Hattyú Dal Színház (Budapest): Árgyilus királyfi és Tündér Ilona
Hattyú Gárda (Budapest): Hófehérke
LádaEgyüttes (Biatorbágy): Vásári játékok
Metanoia Különítmény (Szeged): Védett állatok
OFF Táncszínházi Társulat (Budapest): Tsz., Rakéta
Opál Színház & barátai (Budapest): Szamba Dance Macabre
Picaro Produkciós Műhely (Budapest): Michael Moorcock: Harcikutya
Sztuációk Színháza (Lengyelország) Dichotomos
Szkéné Színház (Budapest): Szerelem. Szerelem!
Szerelem? Szerelem... Szerelem
Frutta di mare - Európai illatjáték
Szöke Szabolcs és társulata (Budapest): Hólyagcirkusz
Tatjana Kabarova (Oroszország): Tükröződés
Teatr Novogo Fronta (Csehország): Ólomkőd
Film program:
Jeles András retrospektív:
A meghallgatás/1969
Fehér sereg/1971
Töredék/1971
A vándor/1974
Félálom/1974/75
A vasárnap gyönyöre/1973/74

Csokonai/1979
Montázs/1980
Thália szekeren/1985
Szerbusz, Tolsztoj (részlet az előadásból)/1993
Drámai események (Szélvihar)/1985
A mosoly birodalma/1986
Arc és Álarc/1990
Játék a kastélyban (olasz nyelvű előadás, magyar szöveg nélkül)/1991
Valahol Oroszországban/1991
Kleist meghal/1994
Következik a következetesség/1972
Revizor/1997
A kis Valentino/1979
Álombrigád/1983
Angyali üdvözlét/1984
Senkiföldje/1993
Christmann/Frangenheim/Lehn Trio (Németország)
Kampec Dolores (Budapest)
Grencsó Kollektíva (Budapest)
Kanizsa Csillagai (Nagykanizsa)
Kátai Zoltán Muzsikáló Erato c. önálló estje
DJ Palotai (Budapest)
Ózsvár Péter(Jugoszlávia) kerámia-kiállítása
Sziilági Lenke és Demeter Miklós fotói Jeles András rendezéseiből
Képek Jeles András naplójából
nagy Z. (Szeged) fotókiállítása

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója IX.

* Mozgó ház: Cseresznyés kert (r.: Hudi László)
* Szkéné: Népi rablét (r.: Pintér Béla)
* Halász Péter: A sisakkészítő gyönyörű felesége
* Andaxínház: Még tovább '99 (r.: Zsalakovics Anikó)
* Szemző Tibor: Örvény – bemutató
* Alekszej Merkusev (Oroszország)
* Az Álló Idő Színháza (Szegedi Csillag Börtön)
* Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház: Az ember tragédiája
* Hattyú Dal Színház: A Kékszakáll lovag avagy a nőzsarnok
* Hólyagcirkusz Társulat: Zene-Katasztrófa
* Krétakör Színház: Szerelem, vagy amit akartok
* Maskarás Céh: Világfa
* Metanoia Színház (Szeged): Védett állatok
* Picaro Művészeti Műhely: Hollófennyiges
* Utolsó Vonal: ÉS
* Újvidéki Színház: Genet: Cselédek
* Büntetőszázad – Jeles András olvas fel írásaiból

ZENE:

* Dévényi Ádám koncert
* Egy Kiss Erzsébet Zene
* Tereskova koncert
* Ágens koncert
* DJ Yónee Hungaroldschold Party
* DJ Nomád Balkán Orient World Disco
* „Láthatatlan” magyar filmek – Válogatás az elmúlt néhány év kísérleti, kisjáték- és nem fikciós filmjeiből
* Kicsimarapagoda (r.: Hajdú Szabolcs)
* Necropolis (r.: Hajdú Szabolcs)
* Biztosítás (r.: Antal Nimród)
* Keresztutak (r.: Győrik Mihály)
* A Morel fiú (r.: Xantus János)
* Bóbita (r.: Szederkényi Júlia)
* Angst (r.: Mispál Attila)
* Altamira (r.: Mispál Attila)
* A túlpárt (r.: Szemző Tibor)

KIÁLLÍTÁS:

* Hajnalok – Rakovics Klára rajzai

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója X.

Artus Stúdió: **CHINVA** – A kilencedik híd
Hólyagcirkusz Társulat: Kesorú bolondok
ANDAXÍNHÁZ: THE END – Táguló pupillák
Nyári Mozi Színházi Közösség (Szabadka-Horgos):
Tomato, avagy a paradicsom
Teatr Novogo Fronta (Csehország) – Ólomkőd; Aki engem néz

Szárnyak Színháza: Aisa
Utolsó Vonal - Szkéné produkció: Piroska – családi hisztériák
Az Álló Idő Színháza (Szeged) √*: Zártkörű rendezvény
Baltazar Színház: Tollasbál
Halász Péter: „Egy örült naplója” avagy Az aknaszedő feljegyzései
Hattyú Dal Színház: Szent László királyról
Ache (Oroszország): Balett; Pihe és por
Theatre La Pushkin (Oroszország): A nyugati szlávok dalai

FILMES PROGRAM – „LÁTHATATLAN MAGYAR FILMEK” II.

Válogatás az elmúlt néhány év kísérleti, kisjáték- és nem fikciós filmjeiből
Dyga Zsombor: Gyilkosok (1999)
Buzás Mihály: A kis utazás (2000)
Mundruczó Kornél: Nincsen nekem vágyam semmi (1999)
Gayer-Molnár: Ponyvapotting (2000)
Szénási Ákos: Autóban (1999)
Durst-Komár: Freeport (1999)
Stefanovics-Kálmánchelyi-Végh: Pesti mese: Óz, a nagy varázsló (1998)
Stefanovics-Kálmánchelyi-Végh: uristen@menny.hu (1999)
Forgács Péter: Angelos' film (1999)

ZENE

DJ DINI és FRASER
Yonderboi
Kálmánia
Berkó
Pop Ivan – Káosz Kemping
Bes o DroM
Szabó Benke Róbert

KIÁLLÍTÁS

THEALTER 10-fotókiállítás
Döbrei Dénes: Csend - élet c. installációja

AKADÉMIA

Nemzetközi Body Weather Laboratory workshop Christine Quoiraud vezetésével

KÖNYVBEMUTATÓ

Bérczes László: Talált ember – beszélgetés Kovács Lajossal és Bérczes Lászlóval

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XI.

Andaxínház: A nemkívánatos személy
ARTeast Alapítvány (Marosvásárhely): Alexanderplatz
Artus: Káin kalapja
Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház:
Sardaffass, a hímbozorkány
Gledalisce Glej (Szlovénia): Su és Sid – I Did It My Way
Hólyagcirkusz: Az utolsó pacc
Közép-Európa Táncszínház: Ős K. (városi busman)
Metanoia: Túlment (Harminc méter)
Női Vonal: Föld, Anya-föld
Quoiraud-Oguri (Franciaország/Japán): bevésődés; Levegő
Picaro-Szkéné: A sehova kapuja
Picaro-Szkéné: Kórház, Bakony
Teatr Academia (Lengyelország): Karma
Újvidéki Színház (Jugoszlávia): Sziveri János: Szelfidítések
Főnix Company: Lélekkutatás
Tűzperformance
Két világ határán: Seres Géza fotókiállítása

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XII.

Hólyagcirkusz Társulat: Kontrapunkt (Zenés végjáték)
Krétakör: Leonce és Léna
Cuháres Bábműhely: Boszorkányos históriák
Számadás/Kosztolányi
Közép-Európa Táncszínház: Barbárok
Fehér Ferenc: Wert király
Andaxínház: Egyáltalán nem (színházi - költészeti est)
Pinceszínház Produkció: Vizsgálat a rózsák ügyében
Duna Táncműhely: Vendégszerető
Nemodin Színház: /sona (Játék egy felvonásban)
Zene - soron kívül
Super 8mm Party - DJ-k: Kő és Don Leon, mozigépész: Sziszi
Korom Attila zenekara koncertj
Special Gizda koncert

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XIII.

Ache (Szentpétervár): Plug 'n' Play
Ágens-Gergye Krisztián: Tenebrae
Aglia Youth Theatre Studio (Litvánia): Csehov: A medve
Andaxínház produkció: Egyáltalán nem
Artus: Izisz 7 arca
Bozsik Yvette Társulat: Lakodalom
Civil Negyed Táncszínház: Kaspar
Híd Színház: Balázs Béla: A kékszakállú herceg vára
Hólyagcirkusz: Bohóc Biblia
International Institut for Theatre Research (USA): Trójai nők
Kolibri Stúdió: A gyapotmezők magányában
Kompánia Színházi Társulat: Táltosjáték
Közép-Európa Táncszínház: Ketten
Legal Art Centre (Bulgária): Genet: Cselédek
Soltis Lajos Alternatív Színház: Örkeny István: Tóték
Szárnyak Színháza: Verkli
Theater Tetrapiloktomie (Németország): Woyzeckcirkusz
Urbán András Társulata (Szerbia és Montenegró): Könyök Kanyar
Válaszút Táncegyüttes: Brassói pályaudvar
Zentai Színtársulat (Szerbia és Montenegró): Gyerekek
Még 1 Mozdulatszínház: Rítus
Cuháres Bábműhely: Varionett
Civil Negyed Táncszínház: Molto vivace!
Baltazar Színház: Repülési engedély – angyaloknak
Kampec Dolores
Navrang
Kiss Erzsébet Zene
Kamu
Révész Róbert kiállítása: Barbárok

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XIV.

Újvidéki Színház (Szerbia-Montenegró): Via Italia
Barbara L. (SZASZSZ)
Magyar Királyi Bábszínház: Hejjető
Artéria Színház: Arabeszk (SZASZSZ)
Mitsoura koncert
Oleg Zsukovszkij (Oroszország): Hárfesz
Fosszília-est (irodalom, művészet, bölcselet)
Hólyagcirkusz Szemétre a vénasszonnyal! (SZASZSZ)
Andaxínház: Belső hangok
Utolsó Vonal: Üvegfigurák (SZASZSZ)
Honvéd Kamaraszínház: Bozgorok (SZASZSZ)
Theater Tetrapiloktomie (Németország): Bon Voyage
József és testvérei (rend.: Jeles András)– filmpremier, valamint találkozás az alkotókkal
BK Cie (Németország): Cityzens
Opera In/Vita – Compania dell 'Arte: Négyhangú opera (SZASZSZ)
Közép-Európa Táncszínház: Medeia (SZASZSZ)
Urbán András Társulata: 0,1 mg
Zugszínház: Per (SZASZSZ)

Artus: Retina (SZASZSZ)
Pavel Vangeli (Csehország): Szvingelő marionettek
Komuna Otwock (Lengyelország): Perekhodnik/Bau-man
H.U.D.I. Társulat: Kárhozat kertje (SZASZSZ)
Bozsik Yvette Társulat: Táncterápia (SZASZSZ)
Colorstar koncert
Ágens: Purcell piknolepszia
Fesztiválzáró Retro Disco Party
Kiállítások: Dusa Gábor, Frank Yvette, Katkó Tamás, Molnár Kata és Révész Róbert tánc- és színházi témájú fotói; az idei veszprémi Összművészeti Fesztivál fotósainak képei; válogatás Korniss Péter „Volt egyszer egy (25.) Színház” című sorozatából, valamint PLAKARt címmel alternatív színházi plakátok
Szakmai programok: délutánonként nyitott beszélgetés az előző napi előadások kapcsán színházi szakemberek részvételével; ötnapos mozgástréning (tai chi, jazz-funk és vívás–kontakt verekedés); EU kulturális pályázati tájékoztató; valamint nemzetközi kritikus-szeminárium

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XV.

Árnyékszínház – Line Knutzon: Közeleg az idő
BK Cie (Németország/Franciaország): In:Errance
blackSKYwhite Színház (Oroszország): Triada
Bozsik Yvette Társulata: Tüzes Angyal
compagnie drift (Svájc): machine á sons (hanggép)
Hólyagcirkusz Társulat: Csódcsicsergő
Honvéd Kamaraszínház: Ragaszkodók
H.U.D.I. Társulat: Isten éltesen, Hedvig Ekdal!
Ivo Dimchev (Bulgária): Lili Handel – vér, költészet és zene a fehér kokott budoárjából
Kosztolányi Dezső Színház (Szerbia-Montenegro): Samuel Beckett: Godot-ra várva
Közép-Európa Táncszínház: Nagyvárosi ikonok
La Dance Company: Olyan, mint Szűz Mária.../6913
Oleg Zsukovszkij (Oroszország): Kisegítő iskola
Pintér Béla és Társulata: A Sütemények Királynője
Szabó Réka DC: Karc
Urbán András Társulata (Szerbia-Montenegro): 0,1 mg
Urbán András Társulata (Szerbia-Montenegro): A lány, aki ugatott a Holdra (munkabemutató)
Cengiz Özek Árnyszínház (Törökország): A Csudafa
Figurina Animációs Kisszínpad: A Nap és a Hold elrablása
Theatre Nobodies (Bulgária): 1,67 m
Bábránczók / Q'-TEAM: Androgün
Felszeghy Ádám-Papp Teodóra: Mirror
Kövér Béla Bábszínház: A rátóti legényanya
Az árnyjátékos – az OSZMI Bábgyűjteményeének kiállítása
GNM Kontúr Fizikai Táncszínház: Párbaj
Fotókiállítások
VIP-Art
Táncfilmek
Švankmajer mágiái
Gyertek táncolni! – Szabó Benke Róbert
THEALTER Rádió a Rádió Mi hullámhosszán

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XVI.

Külföldi fellépők:
DEREVO: Ketzal (RUS)
Legal Art Centre: Sarah Kane: Psychosis 4.48 (BG)
Malij Theatre (RUS): A herceg és az óriás lánya (bábelőadás gyerekeknek is!)
Malij Theatre (RUS): Thanatos – az utolsó út
Oleg Zsukovszkij-Perovics Zoltán: Danyii Harmsz Projekt (RUS-HU)*
Teatr A: Exultet (PL)
Theatre of Jack and Joe: Az iroda (RUS-IT)
Theatre Trafik: Üdvözlét az Adriáról (HR)
Urbán András Társulata: Drakula (SCG)**

Vol Plané: Van valami nagyon kielégítő a modern világban (FR)

Hazai fellépők:

Andaxínház: Suttogók
Artus – Goda Gábor társulata: Don Quijote Mauzóleum
Finita la Commedia: Message
Gangaray Táncszínház: Vörös / Magyar Mozdulatművészeti Társulat-KET: Káin-Ábel
GK Impersonators: Mindenhol jó, de legjobb a paradicsomban...
Hólyagcirkusz Társulat: Don Cristóbal pályázat
Kövér Béla Bábszínház: Szaszuni Dávid lakomája*
OFF Társulat: Fészek
Pintér Béla és Társulata: Anyám orra
Szabó Réka Társulata: Priznic
TÁP Színház: Minden rossz varieté – Worst of
Bábszínházak és szabadtéri előadások:
Aranyszamár Színház: Szekrénymesék
Figurina Animációs Kisszínpad: Grim/m/aszok
Figurina Animációs Kisszínpad: Microcircus
Harlekin Bábszínház: Bartók Béla: Gyerekeknek
Kéi itt a tér? – a szentesi HMG drámatagozatos diákjainak előadása

Filmvetítések:

Pig! Child! Fire! – a Squat Theater előadása (filmvetítés)
Andy Warhol's Last Love – a Squat Theater előadása (filmvetítés)
Mr. Dead and Mrs. Free – a Squat Theater előadása (filmvetítés)
Független Táncfilmek
Zene
Sziámi koncert
Ági 50! Kontroll Csoport válogatás koncert
Csókolom koncert
Rutkai Bori és a Specko Jedno zenekar: Cifra
Hormon koncert performance
Lajkó Félix és Zenekara koncert

I Feel Love Disco Baby *farewell-sett* – Fesztiválzáró táncmulatság

Kiállítások

Köszönjük, Oscar Barnack! – kiállító fotósok: Bege Nóra, Dusa Gábor, Éder Vera, Gáspár Gábor, Kenyeres Csilla, Orosz Péter, Varga Gábor György
Katkó Tamás: Még egyszer – fényképek a THEALTER - SZASZSZ előadásairól, 2005-ből
Kenyeres Csilla: Ahogy nekem táncoltak
Bege Nóra: Akik nevetve születtek – fotók a Baltazár Színházról
Felvégi Andrea: Ilyen hideg a víz – koncertfelvételek
Varga Gábor György: Mozdulat – lépek a Magyar Mozdulatművészeti Társulatról
Révész Róbert: Halász Péter Szegeden
Oleg Zsukovszkij: Ahol jártam, amit láttam – kiállítás és performansz

Szakmai programok

Kritikus szeminárium fiatal kritikusok számára Jászay Tamás vezetésével
Izzasztó 3. Mozgás-workshop: tai chi, színpadi vívás és táncritmika
Hűsítő: Nyitott szakmai beszélgetések a Bárka Színház Hajónapló Műhelye kritikusainak vezetésével
THEALTER Rádió a Rádió Mi hullámhosszán

THEALTER International – Szabad Színházak Nemzetközi Találkozója XVII.

Hazai előadások:

Andaxínház: Forte Piano* (SZASZSZ)
Artus – Goda Gábor Társulata: Sztélé
Árvai György és a Természetes Vészek Kollektíva: Pre Actio (SZASZSZ)
Don't EAT Group – Juhász András: Landscape – videóáldozat (SZASZSZ)

Finia la Commedia: Woyzeck-koncert (SZASZSZ)
Közép-Európa Táncszínház – GK Impersonators: T.E.S.T.
(SZASZSZ)
LA Dance Company – Ladányi Andrea Társulata: 1 duo 2
solo (SZASZSZ)
Réti Anna: Lélek pulóver nélkül (SZASZSZ)
SZTE Színház és Filmművészeti Egyetem IV: évfolyam: K.
MAMA (SZASZSZ)
TÁP Színház: Keresők (SZASZSZ)

Külföldi előadások:

A beszélgetés – színházi trilógia – A megbeszélés*
A beszélgetés – színházi trilógia – Az interjú / His Master's
Voice*
A beszélgetés – színházi trilógia – Urbán András Társulata
(Szerbia): Brecht – The Hardcore Machine**
ACUD Színház (Németország) - Urbán András Társulata
(Szerbia): A megbeszélés*
Compagnie József Trefeli (Svájc): Real Life Wrong
DAH Színház (Ukrajna): Előszó a III. Richárdhoz
Döbrei Dénes–Varga Henrietta (Szerbia): 5kettőnek (fejből
írt könyv)***
Erre Que Erre (Spanyolország): Lehulló üveg***
„Lesz Kurbasz” Országos Színházi Központ (Ukrajna):
Odüsszeia
Teatr A (Lengyelország): Genézis
Urbán András Társulata (Szerbia): Pilinszky János: Urbi et
Orbi**

Szegedi produkciók:

Barboncás Társulat (Szeged): Álom-kép-tár**
Szegedi Focus Műhely: INGER-kísérletek**

Zene:

Dj Palotai és Dj. Fraser
Dyas ajándékkoncert a börtönben*
Iskon (Szerbia) koncert, utána RETRObbanás
J Chillout Dj. TYLER-rel
Jazzdancefusion fesztiválzáró parti – Dj Zöld
Latin Negyed koncert
Vodku koncert

Szabadtéri és gyerekelőadások:

HMG Műhely (Szentés): Az aranyszőrű bárány**
Volt egyszer egy Scotland Yard – a szentesi HMG
drámatagozatos diákjainak előadása

Irodalom, film és képzőművészet:

Artus filmek a Grand Caféban
Fosszília est és táncparti
Maurits Szalon: Maurits Ferenc képei és versei
Révész Róbert: THEALTER 2001-2005 – fotókiállítás a
Fotó Dusha Galériában

szakmai programok

Fotó-sok: kiállítás a 2006-os szegedi LEICA fotós
mesterkurzuson készült képekből
Hűsítő: Nyitott szakmai beszélgetések a Bárka Színház
Hajónapló Műhelye kritikusaival
Színpad a kápolnában: Kiállítás és beszélgetések a több
mint tíz éve megszűnt ELTE Egyetemi Színpadról
Ex-stasis – fesztiválújság, THEALTER-blog és napi filmes
összefoglaló – www.thealter.hu
THEALTER Rádió a RádióMI 89.9 hullámhosszán és az
interneten (www.radiomi.hu)

18. THEALTER – metamorphosis

Külföldi előadások:

Aradi Kamaraszínház (RO) és Hetek Csoportja (Szeged):
Rudolf Hess tízparancsolata
Bacači Sjenki (HR): Ex-position
Compagnie József Trefeli (CH): Oorpeus
Kapu Színház (SRB-FR): Szivárványkigyó
Kobez-Centre Memoire de Corps (Franciaország) - Nyári
Mozi (Szerbia): Csend-ért (Pour la Silence)
Les Sages Fous (CDN): Bizzarium: Aquarium
Penoplast (UA): Nyelv
SPACE Színház (NL): Holland cunami

The Winged Cranes (E): Ne csókolj meg, épp edzek –
bábjáték felnőtteknek

Urbán András Társulata (SRB): Turbo Paradiso

Hazai előadások:

a szentesi HMG drámatagozatos diákjai: Első Magyar
Garantáltan Pártsemleges Politikusképző Artistaiskola
vizsgacirkusza

Andaxínház: Körvonalkorrekció

Bozsik Yvette Társulata: Lélektánc

Keserű Imre: A Törzs

Menzátor Héresz Attila: Jászai

Pogány Judit: Pedig én jó anya voltam...

Ekisfeszt Akadémia:

Barna Gábor workshop

KonzervArtaudrium (Debrecen): Induló

Radikális Szabadidő Színház (Budapest): Brutus

SZESZ-Szegedi Egyetemi Színház: Hubay Miklós új
drámája/felolvasás

színházi kisesszé írói pályázat

MASZKALAND gyerekkoncertprogram:

Dvorák Gábor: A szavakon túl

Gyerekszaj Rádió

Gyerekszem Filmfesztivál díjnyertes filmjei

Kolibri Színház: Klamm háborúja

LAN DART

Makám: Ákom-bákom – interaktív gyerekkoncert

Szegedi Fókusz Műhely Gyermektársulat:

Metamorfózis játék

Koncert:

Cabaret Medrano

Dj. Zöld

Lidérc!

Napra

Pelvax

Ex-stasis – fesztiválújság, THEALTER-blog és napi

filmösszefoglaló – www.thealter.hu

THEALTER Rádió a RádióMI 89.9 hullámhosszán és

az interneten (www.radiomi.hu)

THEALTER blog – www.thealter.hu és www.szinhasz.hu

19. THEALTER – illúzió

Külföld

Nagy József Regionális Kreatív Műhely (SRB): Sho-bo-gen-
zo / Az igazlátás ösvényei

Jelena Stikova (RU): Tula

Figura Stúdió Színház (RO): 3 tánc Beckettre

Aradi Kamaraszínház (RO) - Szegedi Hetek Csoportja:

Cocteau: Emberi hang

Kobez-Center du Memoire du Corps (FR) – Nyári Mozi

(SRB): Ékezet (Accent aigu)

Ache (RU): A dráma-gépezet imitációja

Ivo Dimcsev (BG): Néhány kedvenc (munkabemutató)

Compagnie Alise (FR): Tachvir ** (Soror)

Faifai Társulat (Japán): Az ingyenélő

Faifai Társulat (Japán): Faifai Menet

Urbán András Társulata (SRB): Idegen-reflexiók

Ljud Színházi Csoport (SLO): Elektromos inváziók - színházi

beavatkozás a köztereken

Hazai

Menzátor Héresz Attila: Hamlet-illúziók

Szegedi Hetek Csoportja: Kassák: A ló meghal, a madarak
kirepülnek

Várszegi Tibor: A bot

Frenák Pál Társulata: Trace, Menonno

Ágens: Ira (Düh)

Góbi Rita Társulata: Tükör mögött

a szentesi HMG drámatagozatos diákjai: Színház a

mellényzsebben

E-Kisfeszt

SZESZ – Szegedi Egyetemi Színház: Szerelmesek és Don

Quijoték

Radikális Szabadidő Színház (Bp.): Gyros-törédek 1.0, 2.0, 3.0

Janus Egyetemi Színház (Pécs): Körtánc
Konzervartaudrium (Debrecen): Játsszuk azt, hogy...
Mozgástréning és munkabemutató
színházi kisesszé írói pályázat

Maszkaland

Barboncás Társulat: Mese Mátyás király udvarából
Szalóki Ági: Cipity Lőrinc – gyermekkoncert
Pályi János: Órajáték
Kolibri Színház: Kikatt
Gyerekszaj Rádió
Gyerekszem Filmfesztivál díjnyertes filmjei
LAND ART
Kőrösi András fotókiállítás: Messze
Szín-Anyag-Forma: Szántó Cecília Mária, Brzózka Marek és Kendrella Balázs kiállítása
Ex-stasis – fesztiválújság – www.thealter.hu
THEALTER Rádió a RádióMI 89.9 hullámhosszán és az interneten (www.radiomi.hu)
THEALTER blog – www.thealter.hu és www.szinhaz.hu

20. THEALTER – Tolnai Világlexikona

Derevo (Oroszország-Németország): Harlekin
Kosztolányi Dezső Színház-Urbán András Társulata:
Tolnai Ottó: A kisinyovi róza – avagy Manhattan
Döbrenyi Dénes (Franciaország) – Lajkó Félix (Szerbia):
Börkert (Jardin du peau) – Tolnai lexikon D-től L-ig zenére és táncra
Bicskei Zsuzsanna (Románia): Abzu – Mélység s aki ott csak hal
Élőkép Társulat - Harmadik Hang Háza (Budapest):
(F)eltűnések
GoBe Társulat (Budapest): Tolnai Táncllexikon - Az eszéki zsiráf
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés): Vonaton – utcajátékok tolnaiul
Nyemcsok Éva Eső (Szeged): Zenedoboz – a vajdasági szív
Szakonyi Györk (Budapest): Marginális
Tolnai Jelen Kor: „Ha mi lennének Kosztolányi”
Tolnai köpönyege – felolvasóest
Aradi Kamaraszínház (Románia): Raymond Cousse:
Gyerekeségek
Aradi Kamaraszínház (Románia) – Pécsi Harmadik Színház: Matei Visniec: Lovak az ablakban
Pintér Béla és Társulata (Budapest): Szutyok
Bozsik Yvette Társulat (Budapest): Újravágva
Andaxínház (Budapest): Nincs mitől félni
Unokák Színháza (Debrecen): F.A.L.
Moncsicsi Tanulmányi Kör (Budapest): Vannak tervei?
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés): Didergő
Szegedi Focus Műhely: Happy Hour
Metanoia Artopédia (Szeged): Tizenhárom hónap (házi őrizetben)
Metanoia Artopédia (Szeged): Kispendrájv avagy a szegedi panyiga
Fészek Színház (Gárdony) – Cziczó Attila: FÉM
A Teatr Laboratorium 50 éve – dokumentumkiállítás
Symposion LIFT kiállítás – képregény-adaptációk magyar, szerb, szlovén és horvát képzőművészekről, Tolnai Ottó szövegei nyomán
Érzékelés - bevezetés a fizikai és mozgástréning módszerébe, Barna Gábor Botond vezetésével
Érzékelés - Mozgástréning munkabemutató
Grotowski filmek
Ex-stasis – fesztiválújság – www.thealter.hu
THEALTER Rádió a RádióMI 89.9 hullámhosszán és az interneten (www.radiomi.hu)
THEALTER blog és kisfilmek – www.thealter.hu

21. THEALTER U21

Aradi Kamaraszínház (Románia) – Andaxínház (Budapest): Rejtőzködők – Utolsó Tangó Párizsban – premier*
Aradi Kamaraszínház (Románia) – MASZK Egyesület (Szeged): Heiner Müller: Kvartett – premier*
Bitef Teatar (Belgrád) & Grad Teatar (Budva) (Szerbia): Othello
DJ Zöld - záróparty
Forget it! / Felejtsd el!* – FÜGE és a MŰHELY Alapítvány produkció
GoBe Társulat (Budapest): VaDULva – generációs táncerotika – premier*
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés): Vissza a természetbe – premier*- szabadtér, 5 ea
KIMI (Budapest): TestOdüsszeia – érintésszínház – 9 ea
Kosztolányi Dezső Színház (Szerbia): Éljen a szerelem!
Különjártat - Éder Enikő estje – a Csillag Börtön Dankó Pista Fesztiválján
Lábjegyzet Színház (Szeged): Az élők vágyai
Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Akadémiai Műhelye (Románia): Nóra Reloaded
Metanoia Artopédia (Szeged) : Tizenhárom hónap (házi őrizetben) – 2 ea
Moncsicsi Tanulmányi Kör (SZFE Budapest): Michael Ende: Az anya arca sötét, mint a láp
Montažstroj (Zágráb) & Zágrabi Ifjúsági Színház (Horvátország): Vatrotehná 2.0
Neptun Brigád-Manna Produkció (Budapest) : A magyar Belmondó
PanoDrama (Budapest): Szórol szóra - az első magyar nyelvű verbatim színház
Pintér Béla és Társulata (Budapest): A soha vissza nem térő Szegedi Focus Műhely (Szeged): Good Bye, Sweet Naivety! – premier*
Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház (Románia): mady-baby – 3 ea
Test-hang tréning – Zygmunt Molik metódusa alapján
Trefeli József-Varga Gábor (Svájc): JINX 103 – szabadtér, 2 ea+ nyitott tréning
Urbán András Társulata (Szabadka): Béres Márta One Girl Show*
Ex-stasis – ingyenes fesztiválújság (naponta)
THEALTER-blog fotókkal, kisfilmekkel – www.thealter.hu
THEALTER Rádió - a RádióMI 89.9 hullámhosszán és az interneten: www.radiomi.hu

I. THEALTER U21 plusz

ADY-ák KIMI 13. (Debrecen): Pogány Gábor Máté: Törédek...
Bárka Színház: Háry János: Nehéz
Csuja Imre: Babits Mihály: Jónás könyve – bábos szőlőjáték
Hólyagcirkusz: Kulterer – se Kelet, se Nyugat, se Sírás
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés) 10.D: Jövő utca 101 és 12.D: Kísértés
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar III. évfolyam: Sziszüphosz – nyílt próba egy felvonásban
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar V. évfolyam: Füst a szemben – Cseh Tamás dalaink
Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház: mady-baby – 4 ea
Závada Pál Péter – zenés-színházas-irodalmi egyestés kaland
Ex-stasis – ingyenes fesztiválújság (naponta)
THEALTER-blog fotókkal, kisfilmekkel – www.thealter.hu
THEALTER Rádió - a RádióMI 89.9 hullámhosszán és az interneten: www.radiomi.hu

22. THEALTER Feszt

Ágens Társulat (Budapest): nőInTime
Andaxínház (Budapest): Beavatkozások - premier
Aradi Kamaraszínház (Románia): Rodrigo Garcia: Ronald, a McDonald's bohóc - premier

Bitef Teatar (Szerbia) & Grad Teatar (Montenegro): Isteni színjáték
Duda Éva Társulat (Budapest): Stop 'n' Go
Hodworks (Budapest): Basse danse
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés): Határvadászok-ősbemutató
Ivo Dimcsev (Bulgária): I-ON
k2 Színház (Kaposvár): azt a csöndet nem tudjuk eljátszani - ősbemutató
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)-MASZK Egyesület (Szeged): Pass-port No.2 Szeged - ősbemutató
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)-MASZK Egyesület (Szeged): Pass-port No.1 Subotica/Szabadka A démonok városa
Lengyel Katalin – Somló Dávid – Vass Imre (Budapest): Szabadságra fel! - ősbemutató
Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Akadémiai Műhelye (Románia): Matei Visniec: Kenyérrel a zsebben – magyarországi bemutató
Metanoia Artopédia (Szeged): Köszönöm, jó! – Van benne valami nyugtalanító
Metanoia Artopédia (Szeged): Orthopaid rövid
Open Stage (RO): Székelylend– vendégjáték a Csillag Börtön Dankó Pista Fesztiválján
Pintér Béla és Társulata (Budapest): Kaisers TV, Ungarn
Pintér Béla és Társulata (Budapest): Tündöklő Középszer Réti Anna (Budapest): Vis-a-vis – Találkozások A-val
Tanya Kabarova (Oroszország/Olaszország) és Yael Karavan (Izrael/Anglia): Alvajárók és a hét fő bűn
TÁP Színház-Katona József Színház (Budapest): Vlagyimir és Oleg Presznyakov: Чернадрог (Cserenadrág)
Titkos Társulat (Budapest): Kárpáti Péter: A Pitbull cselekedetei
Transzparens Csoport (VMG, Budapest): Jövőképtelen
Utcaszínházi Alkotóközösség (Budapest): Szellemjárás - ősbemutató
Via Negativa (Szlovénia): Szégyen
Papastudio (Szeged): Nemezis *Fabula recta* - premier

Rituálé I. – Föld, Víz, Tűz, Levegő között
THEALTER Baráth – Baráth Ferenc kiállít
1 „Ezernyi bársonyfűggöny” – Pacsika Lia-varratok
Kultúrtréger – kiállít a Symposium válogatott
Kritikus szekció
Add ide a drámát! – a JAK kortárs drámasorozata
A kopott dáma csókja – Symposium lapbemutató
Ex-stasis – fesztiválújság – www.thealter.hu
THEALTER Rádió a RádióMI 89.9 hullámhosszán és az interneten (www.radiomi.hu)
THEALTER blog és kisfilmek – www.thealter.hu

II. THEALTER U21 plusz

Mobil Front Műhely - Szegedi Nemzeti Színház : Szophoklész: Antigóné
Horváth Mihály Gimnázium 12.D (Szentés) : A halálra táncoltatott leány
KoMa Társulat (Budapest) : William Shakespeare: Athéni Timon
Horváth Mihály Gimnázium 10.D (Szentés) : Családi pótlék
Horváth Mihály Gimnázium 11.D (Szentés) : Igazi hősök
Hóbort Társulat (Szentés) : Csontbrigád
Trainingspot Társulat (Budapest) : Hangállam
Picaro Társulat (Budapest) : Az utolsó Csárdáskirálynő
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar IV. évfolyam: Téli utazás
THEALTER-blog fotókkal, kisfilmekkel – www.thealter.hu

23. THEALTER

Andaxínház (Budapest): Beavatkozások
Aradi Kamaraszínház: Oroszok

Aradi Kamaraszínház-MASZK Egyesület-Békéscsabai Jókai Színház: Theo Herghelegiu: Tündéri – ősbemutató
Átrium Film-Színház-Kulturbrigád (Budapest): Martin McDonagh: Vaknyugat
Bandart Productions (Budapest): Dancing Graffiti
Dimitri Színházi Iskola (Svájc): Raúl „Nene” Vargas Torres (Kolumbia): Én vagyok te...
Dr. Máriáss kiállítás – megnyitó
Fehér Ferenc (Budapest): Running
Formanek-Ilyés-Pignitzky (Budapest): Book of the Dead / Halottaskönyv
Forte Társulat-Szkéné Színház (Budapest): Agota Kristóf: A nagy fűzet
Forte Társulat-Szkéné Színház (Budapest): Agota Kristóf: A nagy fűzet
Gergye Krisztián Társulata (Budapest): opera morale – amorális opera egy elvonásban, a(e) Bizottság nyomában
Hevesi Sándor Színház (Zalaegerszeg): Gianina Cărbunariu: Kebab
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés): A legnagyobb magyar – ősbemutató
Janus sr. (Pécs): Balkán
Játszani is engeddd... - színházi műhely a Karavánnal
Játszani is engeddd... - színházi műhelybemutató a Karavánnal
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar II. évfolyam: Jeles András: A nap már lement – bemutató
Karaván Művészeti Alapítvány: Banyamesék
Kari Györgyi-Vati Tamás-Szokolay Dongó Balázs: Parti Nagy Lajos: Fülkeforr és vidéke
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka): Az ember komédiája
Kriptonit labor (Budapest): A Felkelő
Kriptonit labor (Budapest): Zármatat
Kriptonit labor: Zombikád
Kritikus szekció
M. Stúdió (Sepsiszentgyörgy): Kampf
Metanoia Artopédia (Szeged): Mutatványosok az Alkimisták utcájában – magyarországi bemutató
Mr Pejo's Wandering Dolls (Oroszország): Dekadencia
Színház- és Filmművészeti Egyetem IV. évfolyam: Arany János: Toldi
Szkéné Színház-FÜGE Produkció: Székely Csaba: Bányavakság
Tea for Two tréningek
Tea for Two tréningek – munkabemutató
Tudósok koncert
Utcaszínházi Alkotóközösség (Budapest): A mi Pinokkiónk
Utcaszínházi Alkotóközösség (Budapest): Hajótörés
Via Negativa (Szlovénia): Balkán kapcsolat
Ex-stasis – ingyenes fesztiválújság
THEALTER-blog fotókkal
THEALTER Híradó - kisfilmekkel
THEALTER Rádió - a RádióMI munkatársaival az interneten: www.radiomi.hu

III. THEALTER U21 plusz

Csáki Judit: Alföldi színháza - Öt nemzeti év: könyvbemutató
Lakmusz Csoport – Divadlo Unlimited (Csehország): White Coffee
Havas Judit estje: Földes Mária: A séta - emlékek a gyerekkorból és a Holocaust idejéből
Rájátszás – Felébredt egy ember: Kollár-Klemencz László, Grecsó Krisztián és Erdős Virág estje
Radikális Szabadidő Színház: Weiner Sennyey Tibor: Szapphó
Formanek-Ilyés-Pignitzky (Budapest) : Book of the Dead / Halottaskönyv
Geltz Péter-Harsányi Attila: A mindenség elmélete
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar IV. évfolyam: Molière: Tartuffe
THEALTER-blog fotókkal, kisfilmekkel – www.thealter.hu

24. THEALTER

Ágens Társulat: Kurtizánképző
Antigoné Reloaded – tréningbemutató (vezető: Urbán András)
Antigoné Reloaded – tréningbemutatók (vezetők: Horváth Csaba, Gemza Péter)
Aradi Kamaraszínház - MASZK Egyesület - Bakelit Multi Art Center: sex, drugs, gods & rock 'n' roll
Art Nuans: Etűd 1./Merülés
Barboncás Társulat: Halálán jó történet- vásári játék
Boca Loca Lab (CZ): Tika tika politika
Cirko-Gejzír Mozi-Manna Produkció: Kettős behatolás
Clipa Theater – Teatr Novogo Fronta tréning
Clipa Theater – Teatr Novogo Fronta tréningbemutató
Clipa Theater (IL) - Teatr Novogo Fronta (CZ/RU): Fegyvertelen erőkkal
Csokonai Nemzeti Színház: Samuel Beckett: Első szerelem
Dányi Viktória – Molnár Csaba – Vadas Zsófia Tamara: Nyúzzatok meg!
Élőkép Színház: Pirosruhások
Fehér Ferenc: Morgan and Freeman
Forte Társulat - Szkéné Színház: Helen Edmundson: Irtás
Homo Ludens Project - MASZK Egyesület: Car-Men
Horváth Mihály Gimnázium: Gyűlölni nem...
Jég-doktrínák - avagy a gonosz banalitása - kerekasztal-beszélgetés
k2 Színház: Mielőtt az éj leszáll!
KIMI-Rokka: Kirakat
Kosztolányi Dezső Színház (SRB): Rózsák
Kritikus szekció
Megnyitó az Andaxínházzal
Méhes Csaba: A pisztráng – pácban, körettel
Metanoia Artopédia: Jég-doktrínák – variációk a náci retorikára
Niv Sheinfeld és Oren Laor (IL): Kétszobás lakás
Orlai Produkciós Iroda: A csemegepultos naplója
Pintér Béla és Társulata: Titkaink
Tea for Two tréningek
Újvidéki Színház (SRB): Neoplanta
Újvidék-Szeged tengely – irodalmi beszélgetés
Vároterem Projekt (RO): Advertigo
Via Negativa (SLO): Mandiógép
Ex-stasis – ingyenes fesztiválújság
THEALTER-blog és blog.jr fotókkal
THEALTER Híradó - kisfilmekkel
THEALTER Rádió - a RádióMI munkatársaival az interneten: www.radiomi.hu

IV. THEALTER U21 plusz Aperitif

Katona József Színház: Mennyekbe vágató prolibusz
Nylon Group: Buruk
Forte- SZFE: Toldi
MKB Társulat (Szentes): Az úrinő
Kelemen László Színitanoda: Antigoné és a többiek
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka): Antigoné/Iszméné
Tűnet Együttes: Apropó – két darab egy este
THEALTER-blog fotókkal
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

IV. THEALTER U21 plusz Desszert

Manna Produkció - Zsámbéki Színházi Bázis:
Shakespeare: III. Richárd
k2 Színház: Yorick visszatér
Amargant Színházi Műhely: Völgyvándor
Forte-SZFE: Tar Sándor: A mi utcánk
Berger Gyula (HU) & Roos van Berkel (NL): Your body – My landscape
THEALTER-blog fotókkal
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

V. THEALTER U21 plusz Aperitif

Gergye Krisztián Társulata-Kultúrbrigád-Átrium Film-Színház: Merénylet - De Sade úr betanításában // hangulatkeltés szünet nélkül
Horváth Mihály Gimnázium (Szentes): Atlantisz bár / Arany-metszés / Fuharosok
ADY-ÁK Színpad (Debrecen): Mrozek: Nyílt tengeren
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar: Borbély Szilárd: Akár Akárki
Trojka Színházi Társulás: Cleansed
Manna Produkció-MASZK Egyesület: projekt_LULU*
Manna Produkció-Zsámbéki Színházi Bázis: Mark Ravenhill: Állampolgári ismeretek
Bob és Bobék Orchestra: WEÖR-EST - köszöntés a harmadik évezredből // vers-koncert

25. THEALTER

25 éves a Metanoia – beszélgetés
Amphitryon Reloaded – tréningbemutató (vezető: Urbán András)
Amphitryon Reloaded – tréningbemutató (vezetők: Benkő Bence-Fábián Péter és Hegyemegi Máté)
Andaxínház a kertben
Anyaszínház-Zsámbéki Színházi Bázis-MASZK Egyesület: Ghelderode: Escorial
Aranygyapjú Társulat: Ének Szent György vitézről
Az állhatatos herceg – Parastudio workshopbemutató
Bandart Productions: You-Topia
Bartha Boróka-Szép András-Béres László (Románia): Lola Blau
David Yengibarjan koncert
Duda Éva Társulat: Outbreak
Forte Társulat-Szkéné Színház: Bűn és bűnhődés
Fülöp László: „there's an elephant in every room”
Horváth Mihály Gimnázium (Szentes): Szabadság megosztó
k2 Színház-Orlai Produkció: Apátlanok
k2 Színház-Stúdió K: Bakfitty
k2 Színház-Szkéné Színház: Zűfec
Keddek koncert
KIMI-Rokka: Így szerettük Őket!
Köz munkaszínház: Messécske a Csodatévőről
Kultúrbrigád-Átrium Film Színház: Igenis, miniszterelnök úr!
Lander Patrick-Jonas Lopes (Portugália): Tojáshéjak
Macskák Esernyővel koncert
MASZK Egyesület: Olivetti82
Menni vagy maradni - beszélgetés
Metanoia Artopédia: Én tökéletes vagyok
Molnár Csaba: Dekameron
Niv Sheinfeld and Oren Laor Dance Projects (Izrael): Bolondok hajója
Parastudio-workshop
Pintér Béla és Társulata-Átrium Film-Színház: Bárkibármikor
Prizma Kollektíva/offline ontheater: Menni vagy maradni
Színház- és Filmművészeti Egyetem: Athéni Timon
Szkéné Színház-Zsámbéki Színházi Bázis-MASZK Egyesület: KOHLHAAS
Takarmánybázis: Kőfaltorta
Tea for Two tréningek
THEALTER25/Tiszatáj – lapbemutató és büfé
Újvidéki Színház (Szerbia): Bánk bán
Vacsora Zsuzsival koncert
Via Negativa (Szlovénia): Manipulációk
Ex-stasis – ingyenes fesztiválújság
THEALTER-blog fotókkal
THEALTER Híradó - kisfilmekkel
THEALTER Rádió - a RádióMI munkatársaival az interneten: www.radiomi.hu

26. THEALTER

Andaxínház: Beavatkozások performansz
Barboncás Társulat (Szeged): UN-DEAD
Bitef Színház (Szerbia): Az Antikrisztus rövid története

Forte Társulat-Trafó Kortárs Művészetek Háza: Tar Sándor-Keresztury Tibor: A te országod
Grotesque Gymnastics: IV. em. 14.
Groundfloor Group (Románia): Parallel
Homo Ludens Project (Szeged)-MASZK Egyesület:
Borbély Szilárd: Akár Akárki
Horváth Mihály Gimnázium (Szentes): Ahogy nekünk tetszik
Kamakiri Dance Company (Szeged): Montage
Katona József Színház-Füge- Orlai Produkció-MASZK Egyesület: Egy örült naplója
Kecskeméti Katona József Színház: Macska a forró bádogtetőn
Manna Produkció-Bethlen Téri Színház: Handke: Az aranjú szép napok
Mentőcsónak Egység: Szociopoly - interaktív színházi társasjáték
Shakespeare Reloaded – tréningbemutató (tréningvezetők: Zsótér Sándor, Soós Attila)
Stereo Akt: Etikett avagy A tökéletes ember
Stúdió K Színház: W.S. Othello – néger mór
TestOdüsszeia – kalandtúra és érintésterápia
Trojka Színházi Társulás-MASZK Egyesület: Orlandó
Tünet Együttes: Sóvirág avagy a létezés eufóriája
Ugródeszka Manna Produkció: Szemzenszedett mese
Ugródeszka: Manna Produkció: Gyásztánc
Ugródeszka: Manna Produkció: Sündör és Niru
Ugródeszka: Manna Produkció-ESZME:A Macskaherceg kilencedik élete
Ugródeszka: Manna Produkció-Stúdió K Színház: Rosalie elmegy meghalni
Metanoia Artopédia: JÉG-DOKTRÍNÁK – variációk a náci retorikára
* huszonegyedik variáció
Kritikus szekció
Tea for Two tréningek
THEALTER polaroidon - minikiállítás
THEALTER-blog fotókkal
blogjr kritikuműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

VI. THEALTER U21 *plusz*

Bertolt Brecht : Arturo Ui feltartóztatható felemelkedése
Gulyás Anna (Budapest) : Makrancos
Manna Produkció (Budapest) : Jens Raschke: Alszanak a halak?
42. Színház (Budapest) : Összkomfort
k2 Színház (Budapest) : Közöny!
Bethlen Téri Színház - Manna Produkció - Tünet Együttes (Budapest): Mary és Max
Dumasziínház - Füge Produkció (Budapest) : Elhanyagolt férfiszépségek
THEALTER-blog fotókkal
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

VII. THEALTER U21 *plusz*

Nézőművészeti Kft.-Manna Produkció (Budapest): Soha senkinek
Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Kar Színházi Intézet, IV. évfolyam : Shakespeare: Rómeó és Júlia
DART : Descend - két tánc egy este
Katona József Színház-Füge-Orlai Produkció (Budapest)-MASZK Egyesület (Szeged): Egy örült naplója
Független Színművészetért Alapítvány-Manna Produkció: Csokonai Vitéz Mihály: Karyóné - bohózat úszósapkában
Színház és Filmművészeti Egyetem (Budapest): Túlóra a KAMASZK bemutatja : És Willi És Vihar
Utolsó Vonal (Budapest): Tiszta vicc

27. THEALTER

Andaxínház: Suttogók és Czitrom Ádám koncert
András Lóránt Társulat (Marosvásárhely): Femme

Aradi Kamaraszínház-MASZK Egyesület-Bakelit Multi Art Center (Budapest): sex, drugs, gods & rock 'n' roll
Artus – Goda Gábor Társulata: Egyenes labirintus – premier
Babes Bolyai Tudományegyetem Színház és Televízió Kar: Esterházy Péter: Egy nő – magyarországi bemutató
Bitef (Belgrád)-Cultural center of Tivat (Montenegro)-Think tank studio (Újvidék)-MASZK Egyesület: Jami körzet – magyarországi bemutató
Caroline Harding: Nővérek – ősbemutató
Dumasziínház-Füge Produkció: Elhanyagolt férfiszépségek – szkeccsparádé testhasználat
Ellas duó: Chavela Vargas-koncert
Forte Társulat: Bernarda Alba háza / Tavaszi áldozat – bemutató
Forte Társulat-Ördögkatlan Fesztivál-CAFe Budapest-Nemzeti Táncszínház: Bartók Béla: Concerto / 5. vonósnégyes
Füge Produkció: Napraforgó
Független Színművészetért Alapítvány-MASZK Egyesület: Notesz
Homo Ludens Project-MASZK Egyesület: KZ-oratórium
Horváth Mihály Gimnázium (Szentes): Szüfrazsisztek – bemutató
k2 Színház: Cserna-Szabó András: Sömmi.
Közmunka Színház: Csitt, madarak! Csitt!
Mentőcsónak Egység- Füge Produkció-Magyar Helsinki Bizottság: Menekülj okosan
Mentőcsónak Egység Manóver alkotócsoportja: A néma tartomány
Mentőcsónak Egység-Füge Produkció: Újvilág
Mentőcsónak Egység-STEREO Akt: Cím nélkül - hajlék-kaland-játék
Metanoia Artopédia: Artopéd paradoxon – feljegyzések a jövőről
Molnár Csaba – MU Színház – SÍN (Budapest): CMMN SNS PRJCT
Nézőművészeti Kft.: Testvérest
Orlai Produkciós Iroda-Füge Produkció: Leszámolás velem
Pintér Béla és Társulata: Szívszakadtig
Szegedi Szabadtéri Játékok-REÖK Produkció: Parti Nagy Lajos: Molière: Tartuffe
Színház- és Filmművészeti Egyetem: Bernard-Marie Koltès: Roberto Zucco
SzínMűhely Alapítvány-MASZK Egyesület: Ivan Viripajev: Oxigén
Tréningbemutató – tréningvezetők Pass Andrea, Widder Kristóf
Tünet Együttes: Az éjszaka csodái
Y Csoport: Kóda – utóirat két hegedűre
Kritikus szekció
Tea for Two tréningek
blogjr kritikuműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

VIII. THEALTER U21 *plusz*

Kaposvári Egyetem Művészeti Kar II. évfolyam: Mengele törpéi
Kaposvári Egyetem Művészeti Kar IV. évfolyam: Székely János: Caligula helytartója - dráma három képben, epilógussal
Manna Produkció (Budapest): Radioaktív - monodráma
Marie Curie élete alapján
k2 Színház (Budapest): Antigóné - Egy Kreónokon átívelő történet
Örkény Színház (Budapest): Diggerdrájver
Horváth Mihály Gimnázium 11.D (Szentes): Na most akkor

28. THEALTER

Barboncás Társulat (Szeged): Tiszavirág
Csiky Gergely Állami Magyar Színház (Temesvár): Shakespeare, Sonnet 66

Dollár Papa Gyermekei-Trafó: A Tágra zárt szemek próbája
Duna Táncműhely-MASZK Egyesület: Képiró – premier
FAQ Színház: Izland-Magyarország
Forte Társulat: Vaterland
Homo Ludens Project feat. Roskó Gábor (Szeged): A csillagok szíve
Horváth Mihály Gimnázium (Szentés): Jó nagyon?!
k2 Színház: Shelley: A Cenci-ház
Kelemen Kristóf-Pálkás Bence György: Magyar akác
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka): Az Úr nevében
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka): Felhő a nadrágban
M Studio (Sepsiszentgyörgy): Lift (boys will be boys)
MASZK Egyesület-Aradi Kamaraszínház: Rhapsody in Blue
SÍN Produkció: Rózsavölgyi Zsuzsa: 1.7
Soltis Lajos Színház (Celldömölk): Szentivánéji álom
Soltis Lajos Színház (Celldömölk)-k2 Színház: Hantocska
Szentendrei Teátrum-FÜGE Produkció-Orlai Produkciós Iroda: Carly Wijs: Mi és ők
Színház- és Filmművészeti Egyetem: Dalok a földszintről
Színház- és Filmművészeti Egyetem: Félelem és fogcsikor
Színház- és Filmművészeti Egyetem: Lars Norén: Az éjszaka a nappal anyja
Trafó-FÜGE Produkció: Titkos Társulat: Tótféri
Trojka Színházi Társulás: Anna Karenina (befejezetlen története – Love is the answer)
Tünet Együttes: Burok
Újvidéki Színház: Christopher Marlowe: II. Edward vészterhes uralkodása és siralmas halála
Újvidéki Színház: Hasszán aga felesége
Váróterem Project (Kolozsvár): Qkac
„Nem szemem lát, csak szíve” – tréningbemutató, tréningvezetők: Lénárd Róbert, Sardar Tagirovsky
Annie Ling: Awhereness – Emberkereskedelem Romániában és Moldovában – kiállítás
„A színház számomra etikai kérdés” – Paál István és a Szegedi Egyetemi Színpad hagyatéka –kiállítás
Omlik, ami épül – a bOdyssey projekt Isti-tréningje és kiállítás-megnyitó
Symposion est: Iapbemutató és Bitez Smrti (SRB) koncert Fúziós zenei műhely (vezeti: Brestyánszki Bernadett és Brestyánszki Dina)
Tea for Two tréningek
Kritikus szekció
blogjr kritikumműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

29. THEALTER

Ádám Anna: sorry not sorry – IZP-Estek
Barboncás Társulat: Kafka Hotel
Bringa-verkli – Fábíán Gábor, Rostás László
bOdyssey project (H-CH): Escape – magyarországi bemutató
FAQ Színház: Krapek
FAQ Színház-Színház- és Filmművészeti Egyetem: A per
Gang Színház-Békés Pál: Egy kis térszene
Homo Ludens Project: Humánia
Ivo Dimcsev (BG): LIVE Solo Concert – magyarországi bemutató
K3Cl projekt rezidencia-bemutató
Kelemen Kristóf: Megfigyelők
Kiss István: Csütörtököt mondom?
KL Színház: Alaine – Ideje a meghalásnak
KV Társulat-Trafó: Euripidész: Médeia
Lukás Záhorák (CZ)-Peter Šavel (SK): As Long As Holding Hands – magyarországi bemutató
Manna Produkció: Call Girl
Metanoia Artopédia: Diotima Szókratész bírái előtt – ősbemutató

Moment-Zavod EN-KNAP (SLO): Hős 2.0 - Az előadások előadása – magyarországi bemutató
Oberfrank Réka-Horváth Nóra: AfterEverAfter & Horváth Nóra/Collective Dope: Beat – IZP-Estek
Orlai Produkciós Iroda-MASZK Egyesület (Szeged): Dennis Kelly: 23 perc
Örkény Színház: Az üvegbúra
Reactor (RO): 99,6% – magyarországi bemutató
REÖK produkció: Mrozek: Rendőrség
Slovensko Mladinsko Gledališče (SLO): 6 – magyarországi bemutató
Szabó Veronika: Queendom
Szefárd dalok – Tóth Bernát Réka és Vázsonyi János koncertje
Színház- és Filmművészeti Egyetem: Szilágyi Eszter Anna: A Nyíregyháza utca
SzínMűhely Produkció-Átrium: Nassim Soleimanpour: Fehér nyuszi, vörös nyuszi
Szkéné Színház: Georg Büchner: Woyzeck
Tégy magadnak egy szívességet! – Ivo Dimcsev workshopjának munkabemutatója
Trafó-MASZK Egyesület (Szeged)-Füge Produkció: Gábor Sára: Kutyaportéka – kisvárosi kórkép – ősbemutató
Tünet Együttes: A tünetegyüttes – reality a pincében
Kritikus szekció
Tea for Two tréningek
blogjr kritikumműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

30. THEALTER

Andaxínház Alkotócsoporth (Budapest): Arcból arcba
Barna Zsombor (Budapest): Vitéz László Angliában – vásári bábjáték
Dollár Papa Gyermekei – Trafó Kortárs Művészetek Háza (Budapest): A Tágra zárt szemek próbája
Dollár Papa Gyermekei – Trafó Kortárs Művészetek Háza (Budapest): A Tágra zárt szemek próbája
Dollár Papa Gyermekei (Budapest): Lady Chatterley szeretője
Egy nő – filmpremier / Góbi Rita Társulat: Perdül – a Homo Ludens Project programja
FAQ Színház (Budapest): Alkésztisz
FAQ Színház-Manna Produkció-Kerekasztal Színház (Budapest): Törless iskolaévei – ősbemutató
Fesztiválzár
Frenák Pál Társulat (Budapest) – Radikal Dance (Budapest) – Trafó (Budapest) – Pannon Várszínház (Veszprém): CAGE
Hajdu Szabolcs: Békeidő – filmvetítés
Hypersomnia Ensemble: Csernovszky Márk: Hypersomnia – zenekari szvit bábokkal
k2 Színház (Budapest): Az apostol
k2 Színház (Budapest): Ki vele, Néró! (az előadást követően beszélgetés)
Kelemen Patrik – Raubinek Lili – Szabó R. János (Budapest): Rambó
Kosztolányi Dezső Színház (Szerbia): Gusztáv a hibás mindenért
Kosztolányi Dezső Színház (Szerbia): Tasnádi István: Nézőművészeti Főiskola
KV Társulat – E-Mancik Színházi Manufaktúra (Budapest) – MASZK Egyesület (Szeged): O. Horváth Sára: Lenni vagy nem
Láthatáron Csoport (Budapest): Hagyaték (az előadást követően beszélgetés)
Látókép Ensemble: Egy százalék indián
Látókép Ensemble: Hajdu Szabolcs: Ernellák Farkaséknál
Látókép Ensemble: Kálmán-nap
Másik Oldal – Nézőművészeti Kft. – Manna Produkció (Budapest): Mit tennél, ha ma meghalnék?

MASZK Egyesület (Szeged) – Orlai Produkció (Budapest)
– FÜGE (Budapest): Grecsó Krisztián – Bíró Bence:
Megyek utánad – szerelmi leltár
Metanoia Artopédia (Szeged): Jég-doktrínák – variációk a
náci retorikára – harminchetedik variáció
Ördögkatlan Fesztivál – Radnóti Színház (Budapest):
Kezdekhet folytatódni – Petri György-est
RÉV Színház (Győr) – FAQ Színház (Budapest) – KB35
Inárcs Társulat: Henri Charrière: Pillangó
Simorág TánCirkusz (Budapest): Ördögmeze
Somló Dávid: Drift
Szegedi Szabadtéri Játékok – REÖK Stúdiószínpad
(Szeged): Alfred Jarry: Übű, a király
Színház- és Filmművészeti Egyetem (Budapest): A
krétakör – tantermi előadás – előbemutató
Tandem Színház (Pécs): Fapados revü és közösségi
rágcsa
Tandem Színház (Pécs): Molnár T. Eszter: A Kóbor Szálló
Tünet Együttes:Trolletetés – offline tragikomikus
színdalomjáték
Szeged Soul: THEALTER nyitóbuli
Bellegance & Fraser
Smokey Monday – THEALTER záróbuli
THEALTER blogjr kritikusműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

31. THEALTER

Atelier 21220 – MU Színház: Fragile – mozgásszínházi
tragikomédia
Böröcz Judit – Pálincás Bence György: A kis
olvasztótégely – hangséta
Dollár Papa Gyermekei: Kelet
ESZME: Kacska, Halál, Tulipán – bábelőadás
FAQ Színház: A rét – ősbemutató
Forte Társulat – Szkéné Színház: Misima Jukio: Az égő
ház
Freeszfe Egyesület: Angyalok Amerikában
Freeszfe Egyesület: Székely János: Caligula helytartója –
bemutató
Homo Ludens Project: Megfigyelő játék (az előadást
követően beszélgetés)
k2 Színház: Rosencrantz és Guildenstern halott –
bemutató
Kabdebon – Oláh-Bebesi – Csernai: ProTest – Út a
forradalomhoz – színházi társasjáték – ősbemutató
Karaván Színház és Művészeti Alapítvány: O. Horváth
Sári: Hűvös – színpadi szöveg song-etűdökkel (az
előadást követően beszélgetés)
Kosztolányi Dezső Színház (SRB): A Csókos Asszony
Lovagjai – szabadkai szindikális operettgála –
magyarországi bemutató
Kosztolányi Dezső Színház (SRB): A három nővér –
magyarországi bemutató
Kosztolányi Dezső Színház (SRB): Dogville –
magyarországi bemutató
KV Társulat – R.W. Fassbinder – M. Fengler: Miért lett R.
úr ámokfutó? – tragikomédia
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári
Campus, Rippl-Rónai Művészeti Intézet, Színházi
Tanszék: Nihil – komédia
Manna Produkció: A halhatatlanságra vágyó királyfi –
tantermi bábelőadás
Manna Produkció: Minden negyedik – ősbemutató
Márfi Márk: TELIK – egy óra az életemből – ősbemutató
Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (RO): Shakespeare:
Ahogy tetszik – komédia – magyarországi bemutató
MASZK Egyesület (Szeged) - Szentendrei Teátrum -
Manna Produkció - Freeszfe Egyesület: Wolfram Lotz: A
neveléses sötétség
Nagyvárad Szigligeti Színház Szigligeti Társulata (RO):
Gianina Cărbunariu: A tigris – mockumentary play

Nézőművészeti Kft: Dániel András: Kicsibácsi, Kicsinéni meg
az Imikém – színmű
Orlai Produkciós Iroda-FÜGE Produkció-Óbudai Kulturális
Központ: Péterfy-Novák Éva: Apád előtt ne vetközz
RÉV Színház (Győr): Világgá – ősbemutató
Simkó Beatrix – Jalonen Jenna: Long time no see! –
kortárs tánc
Soltis Lajos Színház: Mielőtt meghaltál – ifjúsági dráma
STEREO AKT – FÜGE Produkció: Ex Katedra – Tanmesék
a '90-es évekből
Stúdió K Színház: Nero
Szentendrei Teátrum - Manna Produkció: Denis Kelly: Árvák
Tartósított Mosoly Társulat (Szentes): Halott nők – Jelena,
Maja, Judit – versdráma (az előadást követően beszélgetés)
Trafó Kortárs Művészetek Háza - Vörösmarty Színház
(Székesfehérvár): Sándor Júlia – Nagy Péter István: Éhség
Trafó Kortárs Művészetek Háza: Kárpáti – Stork – Zsótér: A
nagy kapituláció
Tünet Együttes: Afterparty – egy fiktív törzs fiktív rituáléja
THEALTER 30(+1) 2 napos színháztudományi konferencia
Leszbosz, Európa szégyene / Wágner Csapó József:
Röszke 2015 – kiállítás-megnyitó
Dinnyeköztársaság – Gazdafilmek éjszakája - filmvetítés
Dinnyeköztársaság – piaci stand és installáció
Dinnyeköztársaság előadás – bemutató
THEALTER blogjr kritikusműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

32. THEALTER

Átrium – Mentőcsónak Egység: Háy János: A
bogyósgyümölcskertész fia – rokendroll + csajok + fájás
Átrium – Mentőcsónak Egység: Totth Benedek: Holtverseny
– úszás egy részben
ESZME (Budapest) – Szkéné Színház (Budapest) –
Szentendrei Teátrum: Szokol Judit – Fabacsovics Lili:
Csend-etűdök
FAQ Színház (Budapest): Gyakran ismételt kérdések –
interjúszínház
FAQ Színház (Budapest): Meseország nem mindenkié –
freak show
Freeszfe Egyesület (Budapest) – Gólem Színház
(Budapest): Ladislav Fuks: Mundstock úr – bábelőadás
felnőtteknek
Freeszfe Egyesület (Budapest): Szántusz Noémi Noya: A
nagy kacsashow – lakodalmass performansz-előadás
Freeszfe Egyesület: Tózsza Mikolt: Isten, haza, konyha,
avagy ma már keresztbe álltam a Bajcsyn
FÜGE Produkció – MASZK Egyesület (Szeged): Németh
Nikollett: Fajankó – ősbemutató
FÜGE Produkció (Budapest) – Orlai Produkciós Iroda
(Budapest): Vilmányi Benett: 1V1 – zenés stand-up
Gólem Színház: Németh Virág: Az utolsó velencei kalmár
Göndör László – Katona Éva – Bíborszalon (Budapest):
Nagymamával álmodtam
Harlekin Kortárs Bábművész Stúdió (Eger): Éry-Kovács
András: Casanova, avagy zuhanás a mindenségbe –
bábkomédia egy részben
Homo Ludens Project (Szeged): Bogusław Schaeffer:
Szövegkönyv egy nemlétező, ám lehetséges instrumentális
színészre
k2 Színház: Bíró Bence – Benkó Bence: Rebellesek – az
ellenállás történetei – zenés zendülés egy részben
KB35 Színházi Nevelési Társulat (Inárcs) – Trainingspot
Társulat (Budapest): Nátalok is esik? – felnőtt szobaszínházi
előadás moderált beszélgetéssel egybekötve
KL Színház (Győr) – Magamura Alkotóműhely (Hottó):
Markó Róbert: A kisgömböc (egy monológ)
KuglerArt Szalon (Budapest): Kék-sárga – Speciális színházi
művelet – jótékonyági felolvasóest
KV Társulat (Budapest): Annie Baker: Körtükör –
tragikomédia
MáSzínház (Budapest): Anya-e vagy?

Mesebolt Bábszínház (Szombathely) – Weöres Sándor
Színház (Szombathely): Patrick Ness – Siobhan Dowd:
Szólít a szörny – traumajáték
Narratíva Kollektíva: Demerung (Csehov Meggyeskertje)
Pro Progressione – Secret Hotel (DK) – Triage Live Art
Collective (AU): Banquet for Bees // Méhek
Ptah Theater (Magyarország – Ukrajna): Róza és Alfréd
története – zenés bábelőadás felnőtteknek
Szegedi Nemzeti Színház: Cédric Chapuis: Élet-ritmusra –
monodrámá
SzínMűhely Produkció (Budapest): Hangosan lépek és
visszhangzik az Oktogon – Z generációs pandémia
paradigma
Tér12 Kulturális Egyesület (Budapest): Solymos Tamás:
Nélküled – monodrámá egy felvonásban
Terék Anna – Molnár G. Nóra: Csönd – verses
dokumentumdrámá
THEALTER(30)+1 kötetbemutató
Trikozás Trió – koncert
Yorick Stúdió (Marosvásárhely): Bódi Attila: Lázadni
veletek akartam
THEALTER blogjr kritikuműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

33. THEALTER

DanteCasino: Az Ízetlen Paprikáskrumpli
DanteCasino: Osztályfőnöki
FAQ Színház: Bálvány – koncertszínház
Ferencvárosi Pincészház - Freeszfe Egyesület: Ad De
Bont: Mirad, egy fiú Boszniából
Freeszfe Egyesület: Fodor Orsolya: Johanna
Freeszfe Egyesület: Kozma Zsófia Rebeka: Present
Imperfect
Freeszfe Egyesület-Trafó: Az üvegbura
Háda Fruzsina: Budapest-Záhony
Homo Ludens Project (Szeged): Jaj a legyőzötteknek,
avagy süssünk-főzzünk másnaposan
Katona József Színház: Médeia
Közmunka Színház: Zenekatasztrófa – groteszk zenei
etűdök
Manna Produkció - Szentendrei Teátrum - FÜGE
Produkció: Született: Wágner Emese
Manna Produkció: Anya születik!
Metanoia Artopédia (Szeged): A Kert (meditációs
environment) – multimedialis / tárgy-színházi
experimentum
RÉV Színház (Győr): Jókedvvel, bőséggel
Sajátszínház - Szívhangok Társulat (Szomolya-Budapest):
Mindennek ellenére?! - színházi workshop helytállásról és
túlélésről ma
Szövet Alkotóműhely (Szeged): Özönvíz
Tér 12 Kulturális Egyesület: Parker Péter, avagy a
legvidámabb redpill kontent
Kritikus szemmel - szakmai beszélgetések (zoom)
THEALTER blog jr. kritikuműhely

33. THEALTER plusz

Artus Stúdió-Kompánia Színházi Társulat: Tandem –
színházi balanszológia
Cipolla Collectiva: A test misztériuma - beavatás egy
láthatón túli világba / tánc-színház/tanulmány
Kovács Domokos - MANNA: Dancing on a Grinder – fizikai
bábszínház
Kovács Domokos: H.A.N. – genderkérdés 3 táncban –
fizikai bábszínház
KV Társulat: Tulipán
Mándy Ildikó Társulata: Pavlova - táncszínház

Solis Consort Régizenei Műhely: Csak színesen! - koncert
THEALTER blog jr. kritikuműhely

34. THEALTER

Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház - Marosvásárhelyi
Művészeti Egyetem (Románia): Árvácska – oratórikus játék
bábbal
bOdyssey Projekt: Búcsú
Collectief Walden (Hollandia): Szélcsendélet – szabadtéri
helyspecifikus színházi sétaelőadás
Dioráma Csoport: Barátságkert workshop
Fehér Ferenc - Lőrinc Katalin - Pál Zoltán: DISCO 142
Freeszfe Egyesület - Trafó Kortárs Művészetek Háza:
Thomas Bernhard: Irtás – indulatszínház
Füge Produkció: Kovács Viktor - Kovács Dominik: MILF –
zenés one-woman show
Független Színház Magyarország: Illés Márton-Balogh
Rodrigó: Országépítők – punk opera
Hétpróbás Társulat: Dühöngő
Hódi Virág Noémi: Bonci – anatómia szigorlat szünet nélkül
Homo Ludens Project (Szeged): Pygmalion kosara –
közösségi performansz
Katona József Színház (Budapest): Sorstalanság
Káva Kulturális Műhely Egyesület: Megzabállak!
Kelemen Kristóf-FÜGE Produkció: Szeánsz (Necromancy) –
dokumentarista VR-installáció
Kocsonya Zsófi: Örökölt bors
KV Társulat: Reisz Gábor: Nem beszélve arról, hogy...
Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia):
Meneküljünk ebből a rettenetes házból!
Mesebolt Bábszínház (Szombathely): Lázár Ervin: Szegény
Dzsoni és Árnika
Molnár Csaba - Vadas Zsófia Tamara - Vass Imre: game
changer – kortárstánc-performansz
Reactor - Váróterem Projekt (Románia) - STEREO AKT:
Wonders of Transylvania – áldokumentarista előadás
RÉV Színház (Győr): Szivák-Tóth Viktor: Belém égsz
RS9 Színház: Mariella Mehr élete
Szegedi Nemzeti Színház - Kooperáló Színházpedagógiai
Alkotótér: Minden ember halandó
Trafó Kortárs Művészetek Háza - MASZK Egyesület
(Szeged) – FÜGE Produkció: Kárpáti Péter: Térkép a
túlvilágról – személyes színház - ősbemutató
Trainingspot Társulat: Sűrített – életIGENlés haláINEM
választással – kortárs szobaszínházi drámá
Upor László: Majdnem lehetetlen – Az SZFE
autonómiaharcának története – könyvbemutató
Kritikus szemmel - szakmai beszélgetések (zoom)
THEALTER blog jr. kritikuműhely
THEALTER Híradó – kisfilmekkel

34. THEALTER plusz

Egy földrengés epicentruma – A Törzsasztal Műhely fiatal
szerzőinek bemutatkozása
Freeszfe Egyesület: Ventilátor - monodrámá
Horváth Florencia – Karádi Gergő: Valójában senki – zenés
irodalmi-színházi est
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka) – Újvidéki Színház:
Lovas Ildikó: Amikor Isten hasba rúg
Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka): Szindróma -
Dedovity Tomity Dina monodrámája
MILF – vagy amit akartunk -- Beszélgetés a Kovács ikrekkel
a drámaírás kötelmeiről és szabadságáról - ha van olyan
Orlai Produkció: Halász Rita: Mély levegő
Pesti Magyar Színiakadémia II. év: Csinálj engem szabadra!
Tér12 Kulturális Egyesület & AztaBanda: Szabadságra
hajlamos – részvételi előadás

DÉLI VONAL KONCEPCIÓ

A MASZK egyesület 1991-es megalakulása óta kiemelkedő hangsúllyal kezeli a nemzetközi kulturális kapcsolatok szervezését és mobilizálását.

Az Egyesület által támogatott programok közül kiemelkedett a Délszláv válság éveiben a kulturális termékek és hordozók cserelhetőségeinek megtartása és az alkotók szabad áramlásának és tapasztalat cseréinek innoválása. 1992 és 1996 között fordultunk leginkább ennek a térségnek az irányába és megtanultuk azokat a válságkezelő módszereket, amelyek a civil szféra lehetőségeit és annak határait maradéktalanul föltárták.

Ugyanezen tevékenység során az Oroszország és perifériái programmal megpróbáltunk olyan ismeretlen színházi és zenei együtteseket és alkotókat a magyar kulturális életbe bevonni, akik mindaddig teljesen ismeretlenek voltak hazánkban.

Ezeknek az együtteseknek a megjelenésével egy aktívabb, célratörőbb, akadályokat leküzdő, a saját célokat minden körülmények között maradéktalanul kihasználó mentalitást és magatartást ismertünk meg. Ugyanakkor rugalmasságot, alkalmazkodást és a kultúrák-nyelvek egy közös mátrixban való feloldódásának lehetőségét is megtapasztaltuk. Mindezt úgy, hogy az adott művészi együttesek sem a kollektív, sem az egyedi identitásukból egy jottányit sem engedtek.

Ők Keletről és Délről érkeztek, de Nyugaton dolgoztak és a mátrix rájuk eső részét választott és ideiglenes munkaházáikban keverték ki.

Ennek a kórtélnak a hatásai mind a MASZK Egyesület munkatársaira, mind a közönségünkre elemi hatással voltak.

A Déli Vonal koncepcióban két irányból kívánjuk kötni Szeged városához és a MASZK Egyesület tevékenységéhez a megváltozott európai helyzetből adódó követelményeket.

Nem mondunk le arról a sajátos szerepről, amely a csatlakozás előtti években Magyarországot jellemezte és a belépéssel csak mélyült a lehetősége. Ez pedig a **K Ö Z V E T Í T Ő** szerepe. A Közvetítő, amely teret ad a kultúrák összehasonlíthatóságának, az identifikációs pontok összevetésének, a tanulságok megmutatásának és kommunikációjának, megbeszélhetőségének.

Ezt egészítjük ki, amikor az EU tagállamaiból hívunk színházakat és színházi szakembereket, hogy az ő működésük tanulságait is bevonjuk a további szervezőmunkába. A nyugati támogatási és fesztiválszisztéma teljes átvételére nincs módunk, éppen ezért a saját térségünk „medence” jellegéből adódó lehetőségek további kiaknázására teszünk kísérletet, amikor az ő működésüket tanulmányozzuk.

A nemzetközi kapcsolatainkban jelenleg a kilencvenes évek gyakorlatát és módszereit idézzük. Ez nem baj, mert a művészekkel való kapcsolattartásban nagy jelentősége van a tradíciónak és a bizalomnak, tehát érdemes ezeket a viszonyokat és módszereket megőrizni. Ugyanakkor az Unió kulturális és menedzselési tapasztalatainak beemelése a hazai gyakorlatba elengedhetetlen érdekünk.

A MASZK Egyesület először *1994 nyarán*, harmadik színházi fesztiválján próbálkozott a fesztivál földrajzi tematizálásával, ami természetesen érték és állásfoglalás érvénnyel is bírt. Akkor a *volt Jugoszlávia* szétesett, egymással háborúzó országaiban élő, illetve onnan elszármazott művészeket hívtunk /szerb, horvát, bosnyák, szlovén és magyar színészeket, rendezőket, táncosokat, zenészeket, képzőművészeket/, akik örömmel látogattak Szegedre. Itt a mentalitásukhoz közel álló, nyitott, érzékeny közönséget találtak – és megtalálták egymást is, újra. A következő kísérletünk *Oroszországot és az utódállamokat* célozta, innen is sikerült unikális produkciókat szereznünk, ám az előző évek tapasztalatai is tovább erősödtek – **nem hagyhatók ki a nyugati csatornák**, hiszen a délszlávok is sokszor csak nyugati közvetítéssel és támogatással tudtak Szegedre jönni, akárcsak az oroszok. Már ekkor, a kilencvenes évek közepén tudtuk, *önmagában egyik térség sem keresi a kapcsolatot a másikkal, arra csak a „közvetítők” képesek, hogy valódi együttműködést alakítsanak ki Dél, Kelet és a Nyugat között. A közvetítők pedig elsősorban az élő művészet alakjai, vagyis a színházi emberek!*

Az előbbieken túl a **THEALTER-DÉLI VONAL** egyik fontos célkitűzése, hogy a populárisabb műfajok a saját közegükben jelenjenek meg. **A THEALTER-DÉLI VONAL** bábosokat, mimeseket, utcazenészeket, utcaszínházakat hoz programjaihoz. Ők a fesztivál legfontosabb „kikiáltói”, Itt a legfontosabb célcsoport a gyerekek, az ifjúság, illetve a színházba az utcán belebotló, azt színházi terekben nem kereső felnőttek.

Azért is fontos ez, mert nem az *elit*, hanem a *köz* fesztiváljában gondolkodunk, olyan variábilis, nyitott, a gyerekektől az idősebb korosztályokig érdeklődésre számot tartó kínálattal, amely azokhoz is el tud jutni, akik a „kiszolgált”, alkalmi „programba botló” a fesztiváloknak. Az ő közérzetük viszont elsődleges fontosságú, hiszen ők adják a leendő professzionális nézőket, sőt azokat a szakembereket is, akik tovább vihetik és bővíthetik a fesztiválokat.

A THEALTER-DÉLI VONAL programjai között ennek a professzionális elemnek is meg kell jelennie, hiszen már az elmúlt években is többször törekedtünk a színházi szakemberek nagyobb számban történő idecsábítására, ám ehhez megfelelő belső programok, és nem kevés anyagi háttér is szükséges (lenne).

A partnereink között több olyan szakember is van, aki szívesen hozna konferenciákat, szakmai találkozókat a városba, és mi szeretnénk a fesztivál kísérőprogramjai közé beemelni ezeket a programokat, a jelenleginél nagyobb szabású szakmai programokat a fesztiválhoz társítani. Itt számítunk az egyetemi, tudományos kapcsolatokra is, hiszen ennek elsősorban Nyugaton jelentős hagyománya van. Déli barátaink ebbe a körbe már

jóval régebben bekapcsolódtak és jóval eredményesebben is, mint mi, és szívesen átadják ebbéli tapasztalataikat és kapcsolataikat.

A Déli Vonal koncepció nem csak tapasztalatainkat, hanem kapcsolatainkat is koncentrálna tehát.

A kiindulópontnak megfelelően a koncepció

- *kibontakozásának terepe nemzetközi hírű és színvonalú, az elmúlt negyedszázadban szakmai rangot szerzett fesztiválunk, a THEALTER.*
- *helyszíne egy olyan város, Szeged, ahol a földrajzi helyzet megkönnyítheti a kultúrák találkozását*
- *legfontosabb, központi szerepvivője egy vajdasági magyar rendező, az immár Jászai-díjas Urbán András vezette színházi társulat*
- *alpműfaja a színház, amely azonban a kapcsolódó művészeti műfajokat (irodalom, zene, tánc, képzőművészet, film) nem csak magában foglalni, hanem inspirálni is képes.*

Ennek megfelelően a színház talaján egy műfajában változatos; magyarországi és határon túli, valamint Nyugat-Európában tevékenykedő magyarokat egyaránt magához vonzó; Dél, Kelet és Nyugat információ- és művészeti cseréjét magas színvonalon biztosító fesztivál-sorozatot szervezünk – mindezen célok elérésének, illetve tovább vitelének egyik legfontosabb feltétele a stabil pénzügyi háttér kell(ene) legyen.

ÁLLANDÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A tartalmi koncepció gyakorlatba ültetésének alappillére Urbán András Társulata, mellyel 2003 óta dolgozunk együtt.

A Társulat működésének stabilizálásával, illetve a projekt teljes körű megvalósulásával többek között az volt a célunk, hogy a „szegedi folyamat” elveinek megfelelően a határon túli magyar területen jöjjön létre egy hosszú távon működőképes (megfelelő technikai háttérrel és saját bevételi forrásokkal (előadásokkal) rendelkező), műhelyszerűen dolgozó, rugalmas, nyitott, önálló arculatú, kislétszámú színházi társulat. A projekt alapvető célja a tapasztalatok átadása, további együttműködések generálása a régióban, elsősorban kulturális területen, hiszen ezek kaput nyithatnak Magyarországnak Dél-Európa felé, a Balkán országait pedig közelebb hozhatják Európához, az integrációs törekvéseknek megfelelően.

Mindezeket sikerült megvalósítanunk, hiszen Urbán András ma már a szerbiai színházi élet egyik legjelentősebb alkotója, a szabadkai [Kosztolányi Dezső Színház](#) igazgatója. Munkáikat nem csak Magyarországon, hanem hazájukban és Európában is egyre nagyobb érdeklődés kíséri, egyre több szakmai siker igazolja.

Az együttműködés keretében 2016-ig tizenhárom előadás jött létre (3 ma is műsoron tartva!):

- **[Könyvöknyar, 2003](#)**

Az Urbán András Társulata első előadása a MASZK menedzsmentjében, Tolnai Ottó drámájának magyarországi ősbemutatójaként. A vajdasági Tolnai Ottóval – a 2005-ös Magyar Irodalmi Díj kitüntetettjével – egy évtizede ápolunk irodalmi, színházi kapcsolatot, több estjét rendeztük a városban és működtünk azokon közre. Az előadás az Alternatív Színházi Szemle rendezői és díszlet-látványtervezői díját kapta.

Felújítva: 2009. **Fesztiválmeghívások, díjak:**

DESZKA Fesztivál, Debrecen, 2009

- **[0.1 mg, 2004](#)**

A darab forrása Csáth Géza naplója mellett Tolnai Ottó Árvacsáth című műve volt. (Leginnovatívabb előadás díja – Alternatív Színházi Szemle, 2004)

- **[A lány, aki ugatott a Holdra, 2005](#)**

Sylvia Plath napló nyomán készült, erőteljes látványvilágú stúdióprodukció.

- **[Drakula – a pillanat fényei, 2006 \(felújítva: 2011\)](#)**

„... szeretem az árnyékot és a homályt... a vér maga az élet...” – Bram Stoker közismert regényében hangzanak el a THEALTER Fesztiválon nagy érdeklődés mellett bemutatott előadás mottójául választott szavak.

- **2007 – Pilinszky János: [Urbi et Orbi, 2007](#)**

Az előadás alapvetően az ún. Pilinszky-mitológia szimbólumrendszerét tekinti fundamentális nyelvezetének. A látvány megvalósulása, azaz az akció kizárólag látványként való megjelenítése, megteremtése az előadás alapvető nyelvi eszköze. A tér a mise tere, és ugyanakkor a haláltábor vonataié, pokol és menny. Egy családi asztal, egy üres csatatér...

Fesztiválmeghívások, díjak:

Vajdasági Hivatásos Színházak 58. Fesztiválja, Nagybecskerek, 2008. április 17.

Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozó, Temesvár, 2008. május 10.

53. **Sterijino pozorje** (Sterija Játékok), Újvidék, 2008. június 2.

8. **POSZT** - Pécsi Országos Színházi Találkozó, Pécs, 2008. június 7.

Határon Túli Magyar Színházak XX. Jubileumi Fesztiválja, Kisvárd, 2008. június 27.

SZIGET Fesztivál, Budapest, 2008. augusztus 17.

42. **BITEF Showcase**, Belgrád, 2008. szeptember 20.

7. **Kortárs Drámafesztivál**, Budapest, 2008. november 25.

Underground Festival 2009, Arad, 2009. május 15.

14. **Jugoslovenski pozorišni festival** (Jugoszláv Színházi Fesztivál), Užice, 2010. április 20.

Legjobb fiatal színész: Béres Márta (Vajdasági Hivatásos Színházak 58. Fesztiválja, Nagybecskerek)

Legjobb fiatal színésznő (a Dara Darinka Čalenić Alapítvány díja): **Béres Márta** (53. Sterija Játékok, Újvidék)

A kritikusok kerekasztalának legjobb előadásért járó díja (53. Sterija Játékok, Újvidék)

Különdíj Béres Mártának, Erdély Andreának, Mikes Imre Eleknek és Mészáros Árpádnak az Urbi et orbi c. előadásban nyújtott művészi teljesítményért (8. Pécsi Országos Színházi Találkozó)

A belgrádi **Yellow Cab** (havonta megjelenő kulturális kalauz) a 2008-as év legjobb színházi előadásának nyilvánította az **Urbi et orbít**.

Ana Tasić, a POLITIKA újságírója, teatrológus, színházi kritikus, a BLIC napilapban az **Urbi et orbít** nyilvánította a 2008-as év legjobb szerbiai színházi előadásának.

- **Brecht – [The Hardcore Machine](#), 2007**

Bertold Brecht Buckow-i elégiák c. versfüzérére alapján

A produkció a Bipolar támogatásával, a berlini ACUD Színház, a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház és a szegedi MASZK Egyesület együttműködésében készül, A beszélgetés című trilógia második darabja, amelyet nem csak Szegeden és a Vajdaságban, de Berlinben is nagy sikerrel játszott a társulat.

Fesztiválmeghívások, díjak:

3. **ASZTAL** - Alternatív Székéné Találkozó, Budapest, 2008. május 25.

14. **INFANT** - International Festival of Alternative and New Theatre, Újvidék, 2008. június 29. - **Legjobb előadás díja**

XIV. **ASZSZ** - Alternatív Színházi Szemle, Debrecen, 2008. szeptember 14.

42. **BITEF** - Belgrádi Nemzetközi Színházi Fesztivál, Belgrád, 2008. szeptember 24.

dunaPart platform - Platform of Contemporary Hungarian Performing Arts, Budapest, 2008. november 14.

XII. FAKI - Festival of Alternative Theatrical Expression, Zágráb, 2009. május 20.

TESZT - Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozó, Temesvár, 2009. május 23.

4. **Dance.Movement.Theater Festival**, Gyergyószentmiklós, 2010. október 1.

13. Bharat Rang Mahotsav fesztivál, New Delhi, India, 2011

36. **MOT – Mlad Otvoren Teatar** (Skoplje, Macedónia) – **különleges színházi esztétikáért különdíj**

- **[Turbo Paradiso](#), 2008**

gyengéd félelem szünet nélkül / Danilo Kis Holtak enciklopédiájától sújtva

Az előadás az NKA támogatásával jött létre.

Produkciós partner: Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)

Fesztiválmeghívások, díjak:

Székéné - ASZTAL – Alternatív Székéné Találkozó (2009)

THEATERSZENE – Köln, Németország, 2011

38. **INFANT** – Újvidék, 2011

36. **MOT – Mlad Otvoren Teatar** (Skoplje, Macedónia), 2011

- **[The Beach](#), 2009**

„Kitárulkoztam a világ csendes közönyére.” – mondja Camus hőse a *Közöny* utolsó mondataiban, börtöncellájából kipillantva.

Az előadás az NKA, az OKM és a PSOK támogatásával jött létre.

Produkciós partner: Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)

Fesztiválmeghívások, díjak:

Vajdasági Hivatásos Színházak 60. Fesztiválja, Nagybecskerek, 2010. április 15.

10. **POSZT** - Pécsi Országos Színházi Találkozó, Pécs, 2010. június 3. és 4.

16. **Alternatív Színházi Szemle** - Budapest, 2010. szeptember 13. és 14.

44. **BITEF Showcase**, Belgrád, 2010. szeptember 24.

Legjobb rendezés - Vajdasági Hivatásos Színházak 60. Fesztiválja, Nagybecskerek

Különdíj az előadás színészeinek - Vajdasági Hivatásos Színházak 60. Fesztiválja, Nagybecskerek

Legjobb fiatal színésznők: Béres Márta és Erdély Andrea – (a *Fidelio Est* különdíja) - X. POSZT, Pécs

- **Tolnai Ottó: [A kisinyovi rózsza](#), 2010 - ősbemutató**

Tolnai Ottó kifejezetten a társulat számára írt, a bemutatóra könyv formájában is megjelentetett, új poémájának színpadi feldolgozása.

Az előadás az NKA, az OKM és a PSOK támogatásával jött létre.

Produkciós partner: Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)

Fesztiválmeghívások, díjak:

Józsefvárosi Napok - 2010. szeptember 10. (Bárka Színház, Budapest)

61. Vajdasági Hivatásos Színházak Fesztiválja, Nagybecskerek, 2011

Niš – GlumBal Festival, 2011

Magyar Színházak XXIII. Kisvárdai Fesztiválja, 2011 – **a NEFMI megosztott díja; Egyéni díj: A kisinyovi rózsza című előadásban nyújtott alakításáért Mészáros Árpád színművésznek**

TESZT – Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozó, 2011

56. Sterija Játékok, 2011 – **Sterija-díj Mészáros Árpádnak; Legjobb eredeti színpadi zene díja: Mezei Szilárd;**

A Sterija Játékok Speciális alkotói díja Urbán Andrásnak az előadás komplex művészi megvalósításáért; A

Dara Čalenić Alapítvány legjobb fiatal színésznőnek járó díja: Erdély Andrea

Deszka Fesztivál, Debrecen, 2011

Vajdasági Napok, Veszprém, 2011

- 2011 – [Béres Márta – one girl show](#)

Béres Márta. Ki ő? Nő. Színésznő. Szülő. Szellő. Vagy valaki egészen más? Történetek tán meg sem történtek, vallomás, és valló más. Magyar és nem magyar szemtelenül kedves és sexy előadás.

Koprodukciós partner: Kosztolányi Dezső Színház, Szabadka

Fesztiválmeghívások, díjak:

Kult-Túra – Bárka, Budapest, 2011

Mediawave, Szombathely, 2011

TESZT – Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozó, 2011

inBox - Regionalni festival monodrame (inBox - Regionális Monodráma Fesztivál), Travnik, Bosznia-Hercegovina, 2021

9. Be:femon - Bečejski festival monodrame (9. Be:femon - Óbecsei Monodráma Fesztivál), Óbecse, Szerbia, 2021 - megosztott Legjobb monodráma-díj

- 2012: [ThePer projekt](#) – Pass-port előadások

[Pass-port No.1. Subotica/Szabadka](#)

A démonok városa

Az előadás magyarországi ősbemutatója: 2012. május 23., Szeged, Régi Zsinagóga

Fesztiválmeghívások és díjak:

Legjobb rendezés - FIAT- Nemzetközi Alternatív Színházak Fesztiválja, 2013, Podgorica, Montenegró

Legjobb előadás - FIAT- Nemzetközi Alternatív Színházak Fesztiválja, 2013

[Pass-port No.2. Segedin/Szeged](#) – **avagy maga az ördög** – a THEALTER Fesztivál nyitó előadása (2012. július 23.)

[Pass-port No.3. Pass-port Europa / Kedves Európa](#)

magyarországi bemutató: 2012. szeptember 27., Szeged, Régi Zsinagóga

Fesztiválmeghívások és díjak:

8. JOAKIMINTERFEST Nemzetközi Színházak Fesztiválja, Kragujevac, Szerbia

Legjobb rendezés - 8. JoakimInterFest Nemzetközi Színházak Fesztiválja, 2013

Legjobb férfi szereplő - 8. JoakimInterFest Nemzetközi Színházak Fesztiválja (Mészáros Gábor), 2013

Az [Aradi Kamaraszínházzal](#) 2008 óta tart az együttműködésünk. 2008 és 2010 között 4 produkciójukat láttuk vendégül programjainkon, nagy sikerrel. Az együttműködés nem egyirányú: több szegedi, illetve a MASZK Egyesület támogatásával készült előadás (Urbán András, illetve Döbrei Dénes munkái) ennek köszönhetően kaptak meghívást az Aradi Kamaraszínház évente megrendezett Interetnikai Színházi Fesztiváljára.

2011-ben ez az együttműködés is új szakaszához érkezett, létrehoztunk az első közös produkciót: a THEALTER Fesztiválon állítottuk színpadra **Heiner Müller Kvartettjét**, Éder Enikővel és Harsányi Attilával a főszerepben, Balog József rendezésében. Terveink szerint ez a kooperáció is fennmarad és kiteljesedik 2012-ben:

- **Heiner Müller: [Kvartett](#), 2011 (r.: Balog József)**

Fesztiválrészvétel és díjak:

IX. Nemzetiségi Színházi Kollokvium, Gyergyószentmiklós – Legjobb női alakítás díja; a zsűri Különdíja az előadás látványvilágáért és esszéisztikus stílusáért, 2011

EuroUnderground Fesztivál, Arad, 2011

XV. „Davila-Interfest” Stúdiószínházi Fesztivál, Pitești (Románia) – Interkulturális párbeszéd különdíja, 2011

TESZT - Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozót, 2012

ATELIER 2012 – XX. Nemzetközi Műhely Színházi Fesztivál, Nagybánya (Románia), 2012

- **Legjobb női alakítás díja**

- Jelölések: **legjobb előadás (a fesztivál nagydíja) és a legjobb férfifőszereplő díjra**

Magyar Színházak XXIV. Kisvárdai Fesztiválja, 2012

- [Háliunk egymásba járni](#) – *Petri Györgyben a nők* (r.: Gujdár Gabriella)

Elsőként a budapesti közönség láthatta a Petri-produkciót, a Határon Túli Magyar Színházak Szemléje keretében, 2012 májusában.

- **Örkény István: [Tóték](#)** - avagy Breivik gyermekkora (r.: Balog József)

Az aradi, illetve a szegedi bemutatóra 2012 őszén került sor.

- **Aradi Kamaraszínház - MASZK Egyesület - Békéscsabai Jókai Színház: Theo Herghelegiu: [Tündéri](#)** - minimál-szürreál musical – ősbemutató (r: Tapasztó Ernő)

Az előadás bemutatója a 23. THEALTER Fesztiválon volt, de a szegedi mellett az aradi, illetve a békéscsabai nézők is láthatták az előadást, amely a **legjobb rendezésért járó díjat nyerte el a XVII. Nemzetközi Davila-Interfest Stúdiószínházi Fesztiválon, Pitești-en 2013-ban.** 2017 januárjában az előadás nagy sikerrel mutatkozott be a budapesti közönségnek a Bethlen téri Színház [Vendégváró Fesztiválján](#).

- **Aradi Kamaraszínház - MASZK Egyesület – Bakelit Multi Art Center: Eric Bogosian: [Sex. Drugs. Rock and Roll](#)** – ősbemutató (r: Tapasztó Ernő)

Az előadás bemutatója a 24. THEALTER Fesztiválon volt, de a szegedi mellett az aradi, illetve a budapesti nézők is láthatták az előadást. Októberben Csíkszeredában, a VII. Interetnikai Színházi Fesztiválon, majd november elején Bukarestben, a Független Színházak Országos Fesztiválján is láthatta a romániai közönség. A Pitești-en november 14-19. között megrendezett XVIII. Nemzetközi „Davila-Interfest” Stúdiószínházi Fesztiválon, ami az V. Balkáni Színházak Fesztiválja is egyben, az egyetlen magyar nyelvű produkcióként volt jelen. **A nemzetközi**

szakmai zsűritől Harsányi Attila kapta a legjobb színésznek járó díjat.

További fesztiválmeghívások és díjak:

Díszvendég - Gala Star Nemzetközi Monodrám Fesztivál, Bákó, Románia, 2015

Legjobb 'One Man Show' - Harsányi Attila / Jelölés - Legjobb rendezés - Tapasztó Ernő - XXII. Atelier Nemzetközi Színházi Fesztivál, Sepsiszentgyörgy, Románia, 2015

Harsányi Attila - Arad Város Kiválósági Díja – 2015

Nemzetközi Új színházi Fesztivál , Arad, Románia, 2015

Határon Túli Színházak Fesztiválja, Budapest, 2015

Legjobb monodrám előadás / A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) különdíja a legjobbnak ítélt produkcióért, MOST - Monodrám és Stúdiószínházi Fesztivál, Tatabánya, 2015

Legjobb Férfi Alakítás Díja - Harsányi Attila - 3. "Festin pe Boulevard" Nemzetközi Színházi Fesztivál, Bukarest, Románia, 2015

- **MASZK Egyesület-Aradi Kamaraszínház: [Nótáros Lajos: Rhapsody in Blue Glue \(#bluebird\)](#) – ősbemutató (r: Tapasztó Ernő)**

Az előadás magyarországi bemutatója a 28. THEALTER nyitónapján volt, de a szegedi mellett az aradi nézők is láthatták az előadást. A zenés, angol és román nyelvű monodrám meghívást kapott Nagybányára is, ahol **Alexandra Gitlan elnyerte a zsűri különdíját a 25. ATELIER Nemzetközi Színházi Fesztiválon.**

KAMASZK U17 – AZ ARADI KAMARASZÍNHÁZ, A MASZK EGYESÜLET ÉS A CSIKY GERGELY FŐGIMNÁZIUM PROJEKTJE
2015-ben tovább bővítettük ezt az együttműködést – ugyancsak a színházi utánpótlást, a fiatalokat állítva a fókuszba. 1990-ben Pávai Gyula alapította a Tiniszínpadot Aradon, amelyből később a Kölcsey Színpad lett. Ezt a hagyományt igyekszünk folytatni a Főgimnáziumban, közös erővel. **A cél az, hogy olyan diákelőadásokat hozzunk létre, amelyekkel az aradi magyar középiskolát, a Kamaraszínházat, a MASZK Egyesületet, tehát ezt a régiót tudjuk képviselni,** akár fesztiválok is. Nagyon fontos a számunkra, hogy a diákokat bevonjuk a színházi életbe. A próbák a Csiky dísztermében folynak, viszont a létrejövő előadásokat már a Kamaraszínházban mutatják be Aradon. Közben azt is megtanulják a diákok, hogy hogyan jön létre egy előadás, hogyan kell bevilágítani, hangosítani egy darabot, vagyis hogyan működik egy színház.
Az első bemutatóra, Szépek és szörnyek címmel, 2016 júniusában, az És Willi és Vihar bemutatójára pedig 2017 tavaszán került sor Aradon, így **az együttműködés keretében már két előadást jegyezhetünk.**

Szeretnénk, ha **ez a projektünk,** illetve a benne résztvevő fiatalok – az egyesületre jellemzően – **organikusan kapcsolódnának egyéb ifjúsági programjainkhoz,** illetve az abban részt vevő szegedi és szentesi diákokhoz, diákszínjátékosokhoz. Ennek első lépése volt a szegedi bemutatkozás, 2017 tavaszán.

ALKALMEGYÜTTMŰKÖDÉSEK

20. THEALTER: 2010 – „Tolnai Világlexikona” – fesztivál a fesztiválban – 2010. július 16-25.

Ebben az évben érte el a fesztivál XX. évadát. A Pécs Európa Kulturális Fővárosa programsorozathoz is kapcsolódó események fontos része volt a hozzánk sok szállal kapcsolódó, hetvenedik születésnapját ünneplő Kossuth-díjas vajdasági költő, író, Tolnai Ottó világának sokféle színű és műfajú feldolgozása. Ezekre a feladatokra, inspirációkra, a fesztivált jellemző sokszínűsége, a vállalt és követett művészi színvonalra is utalt a THEALTER fesztivál 2010-es elnevezése: *Tolnai Világlexikona*. A fesztivál keretében összesen kilenc (!) új, kifejezetten a fesztiválra készült, Tolnai Ottó művei által inspirált előadást mutattunk be, e mellett egy különleges kiállítással és irodalmi kerekasztal-programokkal is készültünk.

Az új Tolnai-bemutatók:

- Tolnai Ottó: A kisinyovi rózsza – Urbán András Társulata
- Döbrenyi Dénes (Franciaország) – Lajkó Félix (Szerbia): Bőrkert (Jardin du peau) – Tolnai lexikon D-től L-ig zenére és tánra
- Bicskei Zsuzsanna (Románia): Abzu – Mélység s aki ott csak hal
- Élőkép Társulat - Harmadik Hang Háza (Budapest): (F)eltűnések
- GoBe Társulat (Budapest): Tolnai Táncllexikon - Az eszéki zsiráf
- Szakonyi Györf (Budapest): Marginális
- JESZ (Pécs) –SZESZ (Szeged): Orpheusz
- Horváth Mihály Gimnázium (Szentes): Vonaton – utcajátékok tolnaiul
- Nyemcsok Éva Eső (Szeged): Zenedoboz – a vajdasági szív

Tolnai Jelen Kor: „Ha mi lennének Kosztolányi” – a pécsi Jelenkor folyóirat estje, köszöntőt mond: Esterházy Péter Tolnai köpönyege – felolvasóest

Symposion LIFT kiállítás – képregény-adaptációk magyar, szerb, szlovén és horvát képzőművészekről, Tolnai Ottó szövegei nyomán

25. THEALTER: 2015 – [MANIPULÁCIÓK](#) – NEMZETKÖZI PROJEKT

Alkotó-előadók: Formanek Csaba (HU), Kucsov Borisz (SRB), Levko Esztella (HU), Magyarai Etelka (RO), Mátyás Zsolt Imre (RO), Mészáros Gábor (SRB), Szorcsik Kriszta (HU)

Koncepció és rendezés: Bojan Jablanovec (SLO)

A THEALTER Fesztiválon láthatta a hazai közönség a nemzetközi koprodukcióban készülő előadást, amely öt régiós színházi intézmény és fesztivál közös projektje. Az együttműködést 2013-ban a MASZK Egyesület kezdeményezte kifejezetten a 25. jubileumi THEALTER fesztiválra, felkérve Bojan Jablanovec rendezőt, a szlovén Via Negativa színházi csoport vezetőjét a projekt vezetésére. 2014-ben kezdődtek meg az előkészületek, az együttműködéshez csatlakozott két határon túli magyar színház, a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház és a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház, valamint az újvidéki INFANT fesztivál. A tényleges alkotófolyamat 2015 januárjában indult egy egyhetes szegedi workshopkal, amelyen a rendező kiválasztotta a projektben részt vevő színészeket. A MASZK Egyesületet, mint hazai partnert Formanek Csaba, a kárpátaljai születésű Levko Esztella és a vajdasági születésű Szorcik Kriszta képviseli, a Csiky Gergely Állami Magyar Színházat Magyarai Etelka és Mátyás Zsolt, a szabadkai Kosztolányi Dezső Színházat pedig Kucsov Borisz és Mészáros Gábor. A közös munka további tíznapos intenzív workshopokkal folytatódik minden hónapban februártól májusig, a produkciót 2015. május 23-án Temesváron, a Csiky Gergely Állami Magyar Színház fesztiválján, a TESZT-en láthatta először a közönség.

Az egyesület és a fesztivál történetének ez az egyik legjelentősebb, legnagyobb volumenű vállalkozása – ezért is fontosnak tartjuk, hogy az alkotói folyamat állomásait kisfilmekben is megörökítsük. A projekt megerősíti a térség színházi fesztiváljai közötti kapcsolati hálót is.

Kegyetlen játék azzal tesztelni valaki hitét, hogy megkéred, ölje meg a fiát. Ábrahám kész volt meghozni az áldozatot, bízott ISTEN akaratában és ezért megkapta méltó jutalmát. Manapság teljes nemzeti gazdaságokat áldozunk fel, azok pedig hatalmas árat fizetnek holmi képzeletbeli piac bizalmának visszanyeréséért. A játék ugyanaz. A vallás a kapitalizmus, a tőkéhez pedig bizalom és engedelmesség szükséges. Mi pedig reméljük, hogy majd megkapjuk a jutalmunkat. Bár a volt magyar miniszterelnök nyilvánosan kijelentette, hogy a kormánya „elkúrta, nem kicsit, hanem nagyon”, a soron következő választásokig mégis sikerült visszanyernie az EMBEREK bizalmát. A bizalom egyszerre racionális és irracionális, tudatos és tudattalan, hajlandó és hajthatatlan.

Mindannyian a bizalommal kereskedünk, tárgyalunk, manipulálunk. Nincsenek ártatlan áldozatok – mindenki

tudja, mire megy ki a játék. A bizalom a félelem, bizonytalanság, kétség legjobb fegyvere. A bizalom a hatalom hajtóereje. És itt kezdődik a manipuláció. Ha nincs bizalom, nincs kereskedelem sem, nincsenek bankárok, nincsenek politikusok, nincs demokrácia, nincs szeretet, nincs Isten. NINCS SEMMI. A bizalom nem választás kérdése. A bizalom szükséglet.

„A szerzői szándék direkt kérdőjelekbe burkolózik, hangsúlyozottan a nézőnek kell megtalálnia a saját értelmezését. Persze azért bizonyos pontok rögzíthetőek: a következő generáció feletti aggodalom, a kiábrándultság, a csalódottság a politikában. Mindez alatt pedig Led Zeppelin és más ismert, rock és klasszikus zenék hozzák közelebb az egyes jeleneteket. Mi pedig ülünk és gondolkodunk. Fel van adva a lecke.”

[Hajnal Márton: Te megbíznál egy színészben?, 7 óra 7](#)

„A Manipulációk valahol a performansz és a színház határmezsgyéjén mozog: nem klasszikus értelemben vett színházi produkció, interaktivitása, nyitott dramaturgiája a performanszok egyszerűségét hozza magával. Az alkotók a bizalom kérdéskörét járják körül a színházi közös alkotás keretein belül. Milyen bizalomnak kell kialakulnia a rendező és színészek, a performerek, valamint nézők és alkotók között ahhoz, hogy a produkciónak tétje legyen, azaz hihető és hiteles; hogy ne érezzük átverve magunkat? [...]

Jablanovec elképzelésében a bizalom nem adott, hanem egy megszerezhető és folyamatosan fölülírandó, újragondolható viszonyként jelenik meg, amely különféle helyzetek révén erősödik vagy gyengül.”

[Kovács Bea: Kezdetben vala a TESZT, Játéktér](#)

A Via Negativa 2002-ben alakult Ljubljanában, Bojan Jablanovec vezetésével, s merész előadásaival hamar ismertté vált szinte egész Európában. A társulat előadásai a színház és a performansz házasításából épülnek fel; alapállásuk, hogy a színházi előadás a néző és az előadó közötti dinamikus párbeszéd, ahol lehetőség nyílik reakciók és ellenreakciók, nézőpontok, elvárások, értékítéletek, következtetések ütköztetésére. Vagyis előadó és néző viszonyában nem az esztétikumot, hanem a kommunikáció lehetőségét tartják elsődlegesnek. A társulat neve is elsősorban erre a kapcsolatra utal, és csak másodsorban annak teológiai jelentésére, vagy a Jerzy Grotowski által bevezetett terminusra. A Via Negativa munkamódszerének lényege a testnek mint a személyiséget tükröző, kifejező eszköznek a vizsgálata. Az előadások szövegét a színészek maguk hozzák létre tematikus workshopok keretében, Bojan Jablanovec irányítása mellett. A jelenetek alapja a személyes

tapasztalat, a szubjektív emlékezet, a saját testtel és elmével való folytonos küzdelem. A társulat Magyarországon a Kortárs Drámafesztiválon mutatkozott be 2008-ban, 2012-ben és 2013-ban pedig a THEALTER fesztiválon vendégszerepelt nagy sikerrel.

Koprodukciós partnerek:

MASZK Egyesület /THEALTER Fesztivál (Szeged): www.maszk.hu, www.thealter.hu

Via Negativa (Ljubljana, Szlovénia): www.vntheatre.com

Kosztolányi Dezső Színház/Desiré Fesztivál (Szabadka, Szerbia): www.kosztolanyi.org, www.desirefestival.eu

Csiky Gergely Állami Magyar Színház/TESZT Fesztivál (Temesvár, Románia): www.tm-t.ro, www.teszt.ro

INFANT Fesztivál (Újvidék, Szerbia): www.infant.rs

<http://thealter.hu/magyar/2015/fellepes/1068>

blog: <http://archive.thealter.hu/magyar/2015/blog/617>

blogjr: <http://archive.thealter.hu/magyar/2015/blog-jr/62>

Az előadás elkészítését kisfilmekkel dokumentáltuk:

<https://www.youtube.com/watch?v=hKWgbjWU0bQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=plHs-8ojcTI>

<https://www.youtube.com/watch?v=2ExY01vVV0M>

Fesztiválmeghívások:

Desiré Fesztivál, Szabadka, 2015

TESZT Fesztivál, Temesvár, 2015

Eurokaz, Zágráb, 2015

Ex-Ponto, Ljubljana, 2015

A 2016-os tavaszi turné állomásai: Ljubljana, Milánó (2 előadás), Szabadka, Temesvár

Az előadást 2016-ban [beválogatták](#) a Zomborban megrendezett Vajdasági Hivatásos Színházak 66. Fesztiváljának programjába is

27. THEALTER: 2017 – [Jami körzet](#): a világ legősibb nemzetéről szóló dokumentarista színházi előadás – NEMZETKÖZI PROJEKT

előadók: Isidora Simijonović (SRB), Jelena Graovac (HR), Nina Nešković (SRB)

írta: Milena Bogavac (SRB)

zeneszerző: Marko Grubić (SRB)

zenészek: Jamal al Kiswani, Nemanja Dragaš, Marko Grubić (VROOOM)

rendező: Kokan Mladenović (SRB)

A zenés áldokumentumjáték egy lehetséges, de persze fiktív eseményen alapul: a Szerbia, Horvátország és Bosznia-Hercegovina közös határán fekvő Jamena faluban a tudósok egy paleolitikus település nyomaira bukkannak. A felfedezés felülírja az eddigi ismereteinket: a homo sapiens jóval idősebb, mint

gondoltuk. A szerbek, horvátok és bosnyákok számára azonban még fontosabb mindez: mindhárom ország magának akarja kisajátítani a területet, egy sor abszurd elmélet üti fel a fejét arról, melyikükhöz tartozik, melyik nemzet a régebbi. Hamarosan háború robban ki közöttük, amibe a világ nagyhatalmai is beszállnak, de a harcokban a falu elpusztul. A békekötés után nagy multik a világ legnagyobb tudományos vidámparkját építik meg a helyén, a megmaradt lakosság pedig az ősi Jamena lakóit játssza el a turistáknak, neandervölgyinek beöltözve...

Kokan Mladenović a kortárs szerb színház fenegyereke, akit szókimondása, humora, valamint bravúros eszközhasználata tett az elmúlt évek egyik legizgalmasabb rendezőjévé. Előadásai jórészt korunk politikai, társadalmi és kulturális problémáit vizsgálják és számos fesztiválon díjat nyertek. Rendszeresen dolgozik határon túli magyar társulatokkal is, az Újvidéki Színházban készített Opera ultima 2014-ben elnyerte a Legjobb előadás díját a POSZT-on. A Jami körzetben a nemzet és a nemzetállamok 19. században kialakult ideájának

létfajosságát veszi górcső alá a 21. század high-tech világában – élő zenei kísérettel és lenyűgöző színészi alakításokkal.

Az előadás a belgrádi Bitef Színház, a montenegrói, tivati Tivat Kulturális Központ, az újvidéki Think Tank Studio és a szegedi MASZK Egyesület koprodukciójában jött létre. A 2017 márciusi bemutató óta számos szerbiai és külföldi fesztiválra meghívták, 2017 júniusában a zágrábi „Dani Satire Fadila Hadžića” fesztiválon elnyerte a legjobb kabarészínházi előadás díját, július elején pedig a szerbiai „Novi Tvrđava Teatar” fesztivál legjobb rendezőnek és legjobb színésznőknek járó díját.

www.facebook.com/naciJAnacija

Tréler [Facebookon itt.](#)

Koprodukciós partnerek: [Bitef Színház \(SRB\)](#), [Tivat Kulturális Központ \(ME\)](#), [Think Tank Studio \(SRB\)](#), [MASZK Egyesület \(Szeged\)](#)

Támogató: SOKOJ

szegedi/magyarországi bemutató: <http://archive.thealter.hu/magyar/2017/fellepes/1245>

blogjr: <http://archive.thealter.hu/magyar/2017/blog-jr/167>

kisfilmen: [Híradó/News V/2017 \(HD\)](#)

„A többnemzetiségű színész-rendező csapat azt állítja, hogy munkájuk a nacionalizmusról szól. Persze, arról is. De leginkább arról, hogy vannak történelmi szakaszok, amelyekben nincs együttélés.”

Tamás Pál: Csontháború

<http://nepszava.hu/cikk/1136534-csonthaboru>

nepszava.hu, 2017.08.03. vélemény

fesztiválmeghívások, díjak 2017:

Szerbia:

Think Tank Studio, Újvidék (bemutató)

Bitef Színház, Belgrád

Kulturális Központ, Paraćin

Mikser Fesztivál, Belgrád

Puls Színház, Lazarevac

Kosztolányi Dezső Színház, Szabadka

„Novi Tvrđava Teatar” fesztivál, Čortanovci – legjobb rendező és legjobb színésznők díja

Nisi Nemzeti Színház, Nis

Zombori Nemzeti Színház, Zombor

"Borini dani" fesztivál, Vranje – legjobb előadás díja

Montenegró:

Tivat Kulturális Központ, Tivat

"Purgatorije" mediterrán színházi fesztivál, Tivat

Hercegnovi Színház, Herceg Novi

Bosznia-Hercegovina:

"Zaplet" fiatal színészek nemzetközi fesztiválja, Banja Luka – legjobb előadás és legjobb színésznő díja

"Dani Jurislava Korenića" fesztivál, Szarajevó – legjobb előadás, legjobb rendezés és legjobb színésznők díja

Macedónia:

"Ohridsko leto" fesztivál, Ohrid

Horvátország:

„Dani Satire Fadila Hadžića” fesztivál, Zágráb – legjobb kabarészínházi előadás díja

Szlovénia:

"Primorski poletni" fesztivál, Koper

Románia:

"Duna-menti színházak nemzetközi fesztiválja", Giurgiu (Gyurgyevó)

fesztiválmeghívások, díjak 2018:

január 26.: Makado Fesztivál, Podgorica, Montenegro

január 31.: Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula (Isztriai Nemzeti Színház - Pulai Városi Színház), Pula, Horvátország

február 1.: Kazalište i Kino Gandusio (Gandusio Színház és Mozi), Rovinj, Horvátország

február 2.: Gradsko kazalište Umag (Umagi Városi Színház), Umag, Horvátország

február 9: Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia

március 5-6-7.: Kamerni Teatar, Szarajevó, Bosznia-Hercegovina

március 23.: Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia

március 29.: Újvidéki Színház, Újvidék, Szerbia

április 12.: ITF Lica bez Maski (Arcok maszk nélkül) nemzetközi színházi fesztivál, Szkopje, Macedónia

díjak: **legjobb előadás, legjobb színésznők, legjobb rendezés**

május 21.: TESZT - Temesvári Eurorégiós Színházi Találkozó, Temesvár, Románia
május 28.: 63. Sterija Játékok, Újvidék, Szerbia
díjak: **legjobb előadás, legjobb szöveg** (Milena Bogavac író), **legjobb rendezés** (Kokan Mladenović rendező), **legjobb jelmez** (Ivana Nestorović jelmeztervező), **legjobb színész** (Jelena Graovac, Nina Nešković), **legjobb fiatal színésznő** (Isidora Simijonović)
július 15.: Purgatorije fesztivál, Tivat, Montenegro
augusztus 12.: Korifej nemzetközi alternatív színházi fesztivál, Kolašin, Montenegro
augusztus 14.: Purgatorije fesztivál, Tivat, Montenegro
augusztus 22.: Mokrin House, Mokrin, Szerbia
szeptember 7.: Indigo fesztivál, Ljubljana, Szlovénia
szeptember 17.: Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia
október 2.: Kulturális Központ, Svilajnac, Szerbia
október 5.: Gradsko Pozoriste Becej (Óbecsei Városi Színház), Óbecse, Szerbia
október 25.-26.: Kamerni Teatar, Szarajevo, Bosznia-Hercegovina
október 28.: Kultúrház, Pljevlja, Montenegro
november 3.: 14. Arandjelovaci Színházi Fesztivál - „A bennünk levő színház”, Arandjelovac, Szerbia
díj: legjobb előadás, közönségdíj
november 20.: Zrenjanini Kulturális Központ, Zrenjanin, Szerbia
november 23.: 7. Festival Prvoizvedenih Predstava (Ősbemutatók 7. Fesztiválja), Aleksinac, Szerbia
díj: legjobb színész, legjobb rendezés, legjobb előadás, legjobb szöveg
december 28.: Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia

fesztiválmeghívások, díjak 2019:

február 1. Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia
február 7. Goethe Intézet, Párizs, Franciaország
február 9. és 10. Festival de Liège nemzetközi színházi fesztivál, Liège, Belgium
február 12. Divadlo Rokoko, Prága, Csehország
március 28. Art Trema Fest Ruma fesztivál, Ruma, Szerbia – díjak: **legjobb szerzői projekt, legjobb rendezés (Kokan Mladenović), legjobb zene (Marko Grubić), valamint különdíj a színészi játékért (Isidora Simijonović, Nina Nešković, Vanja Nenadić) és az előadás szövegéért (Minja Bogavac)**
március 29. Újvidéki Színház, Újvidék, Szerbia
március 30. Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia
április 2. Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia
április 5. Narodno Pozorište Sombor (Nemzeti Színház), Sombor, Szerbia
április 6. Gradsko Pozorište Becej (Városi Színház), Becej, Szerbia
április 15. KIC Budo Tomović (Budo Tomović Kulturális Központ), Podgorica, Montenegro
április 16. Kraljevsko pozorište Zetski dom (Zetski dom Királyi Színház), Cetinje, Montenegro
április 17. Kulturni Centar Nikola Đurković (Nikola Đurković Kulturális Központ), Kotor, Montenegro
április 24. és 25. Újvidéki Színház, Újvidék, Szerbia
június 14.. "Bucini dani" Fesztivál, Aleksandrovac, Szerbia – díjak: **legjobb fiatal színésznő (Nina Nešković), legjobb előadás**
október 12. Inkonst, Malmö, Svédország
október 14. Riksteatern, Lund, Svédország
október 21. Mestno Gledalisce Ptuj (Városi Színház), Ptuj, Szlovénia
október 22. Boršnikovo Srečanje Fesztivál, Maribor, Szlovénia
október 25. Dom Kulture Čačak (Čačaki Kulturális Központ), Čačak, Szerbia
november 1. és 2. Bitef Teatar, Belgrád, Szerbia
november 7. Narodno pozorište Niš (Nemzeti Színház), Niš, Szerbia
november 8. Újvidéki Színház, Újvidék, Szerbia
december 1. Šabačko Pozorište (Színház), Šabac, Szerbia

fesztiválmeghívás 2021:

szeptember 12. 29. Riszto Siskov Nemzetközi Kamaraszínházi Fesztivál (International Festival of Chamber Theatre Risto Shishkov) Strumica, Észak-Macedónia, 2021. szeptember 8-13.

A 2003 óta konzekvensen követett Déli Vonal koncepció közvetlen eredményei (színházi, irodalmi produktumok, események; hosszú távon a szakmai együttműködések megalapozás, illetve továbbfejlesztése; a finansziális háttér stabilitásának megteremtése új források bevonásával; turisztikai vonzerő; Szeged város és az ország kulturális imázsának erősítése, stb.) **mellett a projekt fontos közvetlen célja a tapasztalatok átadása, további együttműködések generálása a régióban**, elsősorban kulturális területen, hiszen ezek kaput nyithatnak Magyarországnak Dél-Európa felé, a Balkán országait pedig közelebb hozhatják Európához, az integrációs törekvéseknek megfelelően.

A színházi szakma a határ mindkét oldalán, s reményeink szerint nemzetközi szinten is profitálhat a projektünk sikeréből, a sikeres együttműködés ugyanakkor a laikusokat (nézőket) sem csupán néhány jó előadáshoz, kellemes színházi estéhez, zenei vagy képzőművészeti élményhez segíti hozzá.

Minden két- és többoldalú együttműködés sikere erősíti a helyi közösségeket is, azok önbecsülését, saját értékeikbe és lehetőségeikbe vetett hitüket, ugyanakkor lehetővé teszi az együttműködés újabb és újabb formáinak kialakítását is a színházi szakmán, illetve kulturális területen belül – ez azonban inspirálhatja a más területeken való együttműködést is, s megerősítheti azt a hitet, hogy a helyben maradás nem jelent egyúttal elzárkózást is, a csatlakozás egy nagyobb közösséghez (az Európai Unióhoz) pedig nem jelenti automatikusan a sajátosságok feláldozását is, hiszen azok közösségivé tétele erősítheti egymás megismerését, s ezzel együtt a toleranciát, az elfogadást, a társadalmi lét, a közösség valamennyi színterén – ünnepi együttléteinkkor és a hétköznapokon egyaránt.

Fesztiválunk, koprodukciós munkánk támogatása, fennmaradása tehát közvetlenül ezeknek a céloknak az elősegítését is jelenti.

THEALTER 34

A MASZK
(Magyarországi Alternatív
Színházi Központ)
Egyesület szervezésében

Organised by MASZK
(Centre for Hungarian
Alternative Theatres)
Association

mask@mask.hu
www.thealter.hu

Szeged,
2024. július 27. – augusztus 2.

27 July – 2 August 2024,
Szeged, Hungary

Nemzeti
Kulturális
Alap

Megvalósít a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

NEMZETI KULTURÁLIS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

Szeged

Szeged Megyei Jogú Város

A THEALTER FESZTIVÁL FŐ TÁMOGATÓI:

Szeged MJV Önkormányzata, NKA Kulturális Fesztiválok Kollégiuma,
NKA Színházművészet Kollégiuma, Kulturális és Innovációs
Minisztérium, Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő, Szegedi
Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft.
Médiatámogató: Revizor – a kritikai portál
Megvalósult a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Nemzeti
Kulturális
Alap

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

NEMZETI KULTURÁLIS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

A THEALTER jegyértékesítő partnere a Tixa.

JÚLIUS 27. SZOMBAT

- 15.00 **L** Collectief Walden (Hollandia): Szélcsendélet
- 17.30 **ZSX** Megnyitó
- 18.00 **ZS** Trafó Kortárs Művészetek Háza - MASZK Egyesület (Szeged) - FÜGE Produkció (Budapest): Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról – bemutató
- 20.30 **BT** Trainingspot Társulat: Sűrített – élet|GENIés halál|NEM választással

JÚLIUS 28. VASÁRNAP

- 11.00 **ZS** Mesebolt Bábszínház (Szombathely): Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika
- 11.00 **L** Collectief Walden (Hollandia): Szélcsendélet
- 11.00 **GC** Kelemen Kristóf: Szeánsz (Necromancy)
- 15.00 **M** Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia): Meneküljünk ebből a rettenetes házból!
- 15.00 **L** Collectief Walden (Hollandia): Szélcsendélet
- 18.00 **BT** bOdyssey Projekt: Búcsú
- 20.00 **ZS** Freeszfe Egyesület - Trafó Kortárs Művészetek Háza: Thomas Bernhard: Irtás

JÚLIUS 29. HÉTFŐ

- 17.00 **ZSX** Dioráma Csoport: Barátságkert workshop
- 17.30 **BZ** Katona József Színház (Budapest): Sorstalanság
- 18.00 **M** Kocsyonya Zsófi: Örökölt bors
- 20.00 **ZS** Molnár Csaba - Vadas Zsófia Tamara - Vass Imre: game changer
- 22.00 **BT** Katona József Színház (Budapest): Sorstalanság

JÚLIUS 30. KEDD

- 17.00 **ZS** Ariel Ifjúsági és Gyermeke-színház - Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia): Árvácska
- 19.00 **BT** Hétpróbas Társulat: Dühöngő
- 21.30 **ZS** Független Színház Magyarország: Illés Márton-Balogh Rodrigó: Országépítők

JÚLIUS 31. SZERDA

- 18.00 **BT** KV Társulat: Reisz Gábor: Nem beszélve arról, hogy...
- 20.00 **ZS** Reactor - Váróterem Projekt (Románia) - STEREO AKT: Wonders of Transylvania
- 22.30 **BT** Szegedi Nemzeti Színház - Kooperáló Színházpedagógiai Alkotótér: Minden ember halandó

AUGUSZTUS 1. CSÜTÖRTÖK

- 16.00 **ZSX** Upor László: Majdnem lehetetlen - könyvbemutató
- 18.00 **BT** Hódi Virág Noémi: Bonci – anatómia szigorlat szünet nélkül
- 20.00 **ZS** RS9 Színház: Mariella Mehr élete
- 21.30 **Z** Homo Ludens Project (Szeged): Pygmalion kosara

AUGUSZTUS 2. PÉNTEK

- 16.00 **M** Káva Kulturális Műhely Egyesület: Megzabállak!
- 17.00 **BT** RÉV Színház (Győr): Szivák-Tóth Viktor: Belém égsz
- 19.00 **GC** Andaxínház: Petőfi – Verseim – költészet - színház - élőzene
- 19.00 **ZS** Fehér Ferenc - Lőrinc Katalin - Pál Zoltán: DISCO 142
- 20.30 **M** Füge Produkció: MILF

Helyszínek:

- ZS** = Régi Zsinagóga
- ZSX** = Régi Zsinagóga kertje
- BT** = Nemzeti Színház balett-terme
- L** = Lapos (Tisza-part)
- GC** = Grand Café
- M** = Motiváció Közösségi Tér (Feketesas utca 28.)
- Z** = ZUG Művészeti Tethely (Gyertyámos utca 4.)
- K** = Kisszínház

Valamint Kritikus Szekció délutánonként Zoomon!

További információ:

MASZK Egyesület (Szeged)
30/9959229
maszk@maszk.hu
www.thealter.hu
www.facebook.com/thealter
www.instagram.com/thealter_szeged
tixa.hu/thealter

Műsorváltás lehetséges!

THEALTER 34

A MASZK
(Magyarországi Alternatív
Színházi Központ)
Egyesület szervezésében

Organised by MASZK
(Centre for Hungarian
Alternative Theatres)
Association

maszk@maszk.hu
www.thealter.hu

Szeged,
2024. július 27. – augusztus 2.

*27 July – 2 August 2024,
Szeged, Hungary*

Nemzeti
Kulturális
Alap

Megvalósul a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

NEMZETI KULTURÁLIS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

Szeged

Szeged Megyei Jogú Város

THEALTER 34

Szeged,
2024. július 27. – augusztus 2.

*27 July – 2 August 2024,
Szeged, Hungary*

ACHE *(Oroszország)* ACUD Színház *(Németország)* Ádám Anna *(Budapest)* ADY-ák KIMI 13. *(Debrecen)* A-HA *(Budapest)* AIOWA Színház *(Zenta-Szabadka-Budapest)* Ágens Társulat *(Budapest)* Ági 50! Kontroll-válogatás *(Budapest)* Aglija Youth Theatre Studio *(Litvánia)* Alekszej Merkusev *(Oroszország)* Alföld Színpad *(Debrecen)* Alkalmi Színház *(Szeged)* Andaxinház *(Budapest)* András Lóránt Társulat *(Románia)* Andreas Georgiou *(Gorogország)* Anselmus Repülőszínház *(Szeged)* Anyaszínház *(Budapest)* Aradi Kamaraszínház *(Románia)* Aranygyapjú Társulat *(Szeged)* Aranyszámár Színház *(Budapest)* Ármýkszínház *(Pécs)* Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház *(Románia)* ART Kísérleti Stúdió *(Pécs)* ART Kontakt *(Veszprém)* Art Nuans *(Szeged)* ARTeast Alapítvány *(Románia)* Artéria Társulat *(Budapest)* Artus *(Budapest)* Arany György és a Természetes Vészes Kollektíva *(Budapest)* Arvisura *(Budapest)* Atelier 21220 *(Budapest)* Atlantis Tán-Színház *(Budapest)* Atrium *(Budapest)* Az Alító Idő Színháza *(Szeged)* AztaBanda *(Budapest)* Babey-Bolyai Tudományegyetem Színház és Televízió Kar *(Románia)* Bábbrándozók *(Budapest)* Bacaci Sjenki *(Horvátország)* Bakos Árpád és az Iskon zenekar *(Szerbia)* Baltazár Színház *(Budapest)* Bán János *(Budapest)* Bandart Productions *(Budapest)* Bányki Róza *(Kecskemét)* Baráth Ferenc *(Szerbia)* Barboncás Társulat *(Szeged)* Bama Zsombor *(Budapest)* Bartha Boróka-Szép András-Béres László *(Románia)* Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház *(Ukraina)* Berkó *(Budapest)* Bes o Drom *(Budapest)* Bethlen Téri Színház *(Budapest)* Bicskei Zsuzsanna *(Románia)* Bárka Színház *(Budapest)* Bítef Teatar *(Szerbia)* BK Cie *(Franciaország/Németország)* blackSKYwhite Színház *(Oroszország)* Black Water Fiver *(Budapest)* Boca Loca Lab *(Csehország)* bOdssey projekt *(Budapest)* Boszik Yvette Társulat *(Budapest)* Bőrcöz Judit - Pálinská Bence György *(Budapest)* Bruno Cojak *(Lengyelország)* Cabaret Medrano *(Budapest)* Cengiz Özek Ármýszínház *(Törökország)* Christmann/Frangenheim/Lehn Trio *(Németország)* Civil Negyed *(Budapest)* Clipa Theater *(Izrael)* Colostar *(Budapest)* Cie Alisse *(Franciaország)* cie drift *(Svájc)* Cie József Trefeli *(Svájc)* Cirko Gejzir Mozi *(Budapest)* Collectief Walden *(Hollandia)* Czitrom Ádám *(Budapest)* Cuháres Bábműhely *(Szeged)* Csokonai Nemzeti Színház *(Debrecen)* Csokonai Színhór *(Kaposvár)* Csókolom *(Budapest)* Csuja Imre *(Budapest)* DAH Színház *(Szerbia)* DAH Színház *(Ukraina)* Dányi Viktória-Molnár Csaba-Vadás Zsófia Tamara *(Budapest)* David Yenigbarian *(Budapest)* DEREVO *(Oroszország)* Deszka Színpad *(Kecskemét)* Dévényi Ádám, Börcsök Enikő és Péro *(Budapest)* Dimitri Színházi Iskola *(Svájc)* DINNYEKÖZTÁRSASÁG *(Magyarország - Németország)* Diorama Csoport *(Budapest)* DJ DINI és FRASER *(Szeged)* DJ Palotai *(Budapest)* DJ Džid *(Székesfehérvár)* DO Színház *(Oroszország)* Dollár Papa Gyermekmű *(Budapest)* Don't EAT Group *(Budapest)* Döbrei Dénes *(Jugoszlávia/franciaország)* Dream Team *(Budapest)* Dresch Quartett *(Budapest)* drMáriás *(Budapest)* Duda Éva Társulat *(Budapest)* Dumaszínház *(Budapest)* Duna Tánműhely *(Budapest)* Dvorák Gábor *(Budapest)* Dyas *(Budapest)* Effect Színház *(Gárdonyi)* Egyetemi Színház *(Szeged)* Elias dúó *(Budapest)* Előkép Társulat/Harmadik Hang Háza *(Budapest)* E-Manicik Színházi Manufaktúra *(Budapest)* Epilóg Kamara *(Szeged)* ESZME (Európai Szabadúszó Művészek Egyesülete) *(Budapest)* Fábian Gábor *(Pécs)* Fabula Bábszínház *(Budapest)* Fai Fai Társulat *(Japán)* FAQ Színház *(Budapest)* Fehér Ferenc *(Budapest)* Fehér Ferenc - Lőrinc Katalin - Pál Zoltán *(Budapest)* Felszeghy Ádám-Papp Theodóra *(Budapest)* Fészek Színház *(Budapest)* FIGURA Stúdiószínház *(Románia)* FIGURA Animációs Kísínpad *(Tinnye)* Finita la Commedia *(Budapest)* Fónix Company *(Budapest)* Fónix Diákszínpad *(Debrecen)* FORMAL Színház *(Oroszország)* Formanek-Ilyés-Pignitzky *(Budapest)* Forte Társulat *(Budapest)* Fresszfe Egyesület *(Budapest)* Frénk Pál Társulata *(Budapest)* FÜGE Produkció *(Budapest)* Független Színház Magyarország *(Budapest)* Fülöp László *(Budapest)* Gangaray Bábszínház *(Budapest)* Gang Színház *(Budapest)* Garaboncos Egyesütes *(Zenta-Szeged-Csóka-Budapest)* Geryge Krisztián Társulata *(Budapest)* Giuliana Urciului és Valentina De Pante *(Olaszország)* Gledalište Glej *(Szlóvenia)* GMM Kontúr Fizikai Tánoszínház *(Budapest)* GoBe Társulat *(Budapest)* Gólem Színház *(Budapest)* Gordiusi Comó *(Budapest)* Góndúr László - Katona Éva - Bilborzalon *(Budapest)* Grad Teatr *(Montenegro)* Grecsó Kollektíva *(Budapest)* Grotesque Gymnastics *(Budapest)* GroundFloor Group *(Románia)* GYERE Gyerekessély Egyesület *(Budapest)* Halász Péter *(Budapest)*New York Harlemi Bábszínház *(Budapest)* Harlemi Kortárs Bábművész Stúdió *(Eger)* Hattvü Dal Színház *(Budapest)* Hattvü Gárda *(Budapest)* Hétpáros Társulat *(Budapest)* Hevesi Sándor Színház *(Zalaegerszeg)* Ház Színház *(Budapest)* Hódi Virág Nómi *(Budapest)* Hodworks *(Budapest)* Hold Kár *(Budapest)* Hólyagcirкус Társulat *(Budapest)* Homo Ludens Project *(Szeged)* Honvéd Kamaraszínház *(Budapest)* Horváth Flórencia - Karádi Gergő *(Budapest)* Horváth Mihály Gimnázium *(Szentes)* Horváth Nóra/Collective Dope *(Budapest)* H.U.D.I. Társulat *(Budapest)* Hypersomnia Ensemble *(Budapest)* International Institute of Theatre Research *(USA)* Ivo Dimcsev *(Bulgária)* Jack and Joe Theatre *(Olaszország-Oroszország)* Janus Egyetemi Színház *(Pécs)* Janus sr. *(Pécs)* Jay Scheib és Rebecca Miller *(USA)* JATE Stúdiószínház *(Szeged)* JEL. Színház *(Franciaország)* Jelena Stikova *(Oroszország)* Jeleis András *(Zalalövő)* K2 Színház *(Budapest)* Kaddobne - Oláh-Bebesi - Csemal *(Budapest)* Kamakiri Dance Company *(Szeged)* Kampec Dolores *(Budapest)* Kamu *(Budapest)* Kaniza Csillagi *(Nagykanizsa)* Kaos Camping *(Budapest)* Kaposvári Egyetem Művészeti Kar *(Kaposvár)* Kapu Színház *(Franciaország-Szerbia)* Karaván Színház *(Budapest)* Karli Györgyi-Vári Tamás-Szokolay Dongó Bálizás *(Budapest)* Kas Színház *(Sopron)* Kalmánia *(Budapest)* Kása Béla *(Tordas)* Kátai Zoltán *(Budapest)* Katona József Színház *(Budapest)* Káva Kulturális Műhely Egyesület *(Budapest)* KB35 Színházi Nevelési Társulat *(Inárcs)* Kecsseméti Katona József Színház *(Kecskemét)* Kedekék *(Budapest)* Kelemen Kristóf *(Budapest)* Kelemen Patrik - Raubinek Lili - Szabó R. János *(Budapest)* KEREK Színház *(Budapest)* Kerekasztal *(Lengyelország)* Kereszatal Színházi Társulás *(Budapest)* Keserű Imre *(Szentes)* KIMI-Rockka *(Budapest)* Kinekt Színház *(Oroszország)* Kiss Erzi Zene *(Budapest)* Kiss István *(Kaposvár)* KL Színház *(Győr)* Kobec-Centre Memoire du Corps *(Franciaország)* Kocsonya Zsófi *(Budapest)* Kolibri Stúdió *(Budapest)* Kolibri Színház *(Budapest)* Komédiium Színház *(Budapest)* Kompánia Színházi Tárhulat *(Budapest)* Komuna Otwork *(Lengyelország)* Konzervartaudrium *(Debrecen)* Kooperáló Színházpedagógiai Alkotótér *(Szeged)* Korai Örm *(Budapest)* Korom Attila zenekara *(Budapest)* Kosztolányi Dező Színház *(Szerbia)* Kovács Dominik és Kovács Viktor *(Budapest)* Kovács Melinda *(Budapest)* Könyy és Mosoly Színház *(Bulgária)* Kövér Béla Bábszínház *(Szeged)* Közép-Európa Tánoszínház *(Budapest)* Közúni Színház *(Budapest)* Krétakör Színház *(Budapest)* Kriptonik Lab *(Budapest)* KuglerArt Szalon *(Budapest)* Kultúrbrigád *(Budapest)* KV Társulat *(Budapest)* Lábjegyzet Színház *(Szeged)* La Dance Company *(Budapest)* Ládafia Egyesütes *(Biatörvény)* Lajos Félix and Royal Shadovs *(Szerbia)* Lander Patrick *(Portugália)* Láthatáron Csoport *(Budapest)* Latin negyed *(Budapest)* Legal Art Centre *(Bulgária)* Lengyel Katalin - Somló Dávid - Vass Imre *(Budapest)* Les Sages Fois *(Kanada)* Lesz Kurbasz Országos Színházi Központ *(Ukraina)* Lidérc! *(Budapest)* Ljud Színházi Csoport *(Szlóvenia)* M.É.G. Színház *(Budapest)* Macskák eseménye! *(Budapest)* Magamura Alkotóműhely *(Hottó)* Magyar Helsinki Bizottság *(Budapest)* Magyar Királyi Bábszínház *(Budapest)* Magyar Mozdulatművészeti Társulat *(Budapest)* Makám *(Budapest)* Makófalva *(Románia)* Manna Produkció *(Budapest)* Márii Márk *(Budapest)* Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem *(Románia)* Másik Oldal *(Budapest)* Maskarás Céh *(Budapest)* MATE Kaposvári Campus, Színházi Társék *(Kaposvár)* Maurits Ferenc *(Szerbia)* Malji Theatre *(Oroszország)* MázsaSzínház *(Budapest)* MASZK Egyesület *(Szeged)* Még 1 Mozdulatszínház *(Budapest)* Méhes Csaba *(Plüsszenteslászó)* Menesztör Hírszék *(Budapest)* Mentőcsónak Egység *(Budapest)* Mentőcsónak Egység Manőver alkotócsoport *(Budapest)* Merlin Színház *(Budapest)* Messob! Bábszínház *(Szombathely)* Metanoia Artropédia *(Szeged)* Mitsoura *(Budapest)* Molnár Csaba *(Budapest)* Molnár Csaba - Vadás Zsófia Tamara - Vass Imre *(Budapest)* Moment – Zayod EN-KNAP *(Szlóvenia)* Moncsici Tanulmányi Kör *(Budapest)* Montáztroj és Zágrábi Ifjúsági Színház *(Horvátország)* MOT Project 94 *(Macedónia)* Mozgó Ház *(Budapest)* Mr Pejo's Wandering Dolls *(Oroszország)* M Stúdió *(Románia)* MU Színház *(Budapest)* Music-ex *(Ukraina)* Műhely Alapítvány *(Budapest)* Nagy József Regionális Kreatív Műhely *(Szerbia)* nagy Z. *(Szeged)* Nagyvárad! Sziglieti Színház Sziglieti Társulata *(Románia)* Napra *(Budapest)* Narratíva Kollektíva *(Budapest)* Navrang *(Kecskemét)* Nemodán Színház *(Szeged)* Neptun Brigád *(Budapest)* Nézőművészeti Köt. *(Budapest)* Niv Sheinfeld and Oren Laor Dance Projects *(Izrael)* Női Vonal *(Budapest)* Nyári Mozi Színház Közösség *(Szerbia)* Nyemcsok Éva Eső *(Szeged)* Oberfrank Réka-Horváth Nóra *(Budapest)* Óbudai Kulturális Központ *(Budapest)* OFF Tánoszínházi Társulat *(Budapest)* Offline:onthater *(Budapest)* Oguri *(USA-Japán)* Oleg Zsukovszkij *(Oroszország)* OMAA Színház *(Gorogország)* Opál Színház *(Budapest)* Open Stage *(Románia)* Opera In Vita/Compania Dell'Arte *(Budapest)* Orail Produkciós Iroda *(Budapest)* Osobniak Színház *(Oroszország)* Oszvár Péter *(Jugoszlávia)* Ördögkatlan Fesztivál *(Báranya)* Orkeny Színház *(Budapest)* Pacsika Lia *(Szeged)* Pálinská Bence György *(Budapest)* Pálly János és barátai *(Budapest)* Panja és Púttó *(Németország/Magyarország)* Pannon Várszínház *(Veszprém)* PanoDráma *(Budapest)* Flapastudio *(Szeged)* Pavel Vengúz *(Csehország)* Pécsi Hamadik Színház *(Pécs)* Pelvax *(Budapest)* Penoplast *(Ukraina)* Pesti Magyar Színhakadémia *(Budapest)* Picaro *(Budapest)* Picaro-Szkéné *(Budapest)* Pincaszínház *(Szeged)* Pintér Béla és Társulata *(Budapest)* Pogány Judit *(Budapest)* Pont Műhely *(Budapest)* Pont Színház *(Jászberény)* Pótszék Színpad *(Kecskemét)* Pro Progressione *(Budapest)* Próbátársulat *(Szeged)* Pthah Theatre *(Magyarország - Ukrajna)* Q'-Team *(Budapest)* Radikal *(Budapest)* Radikalis Szabadidő Színház *(Budapest)* Radnóti Színház *(Budapest)* Reactor *(Románia)* REOK Produkció *(Szeged)* Réti Anna *(Budapest)* REV Színház *(Győr)* Révész Róbert *(Szeged)* Renna Dubinyikov *(Oroszország)* Rózsavölgyi Zsuzsa *(Budapest)* R59 Színház *(Budapest)* Secret Hotel *(Dánia)* Seres Géza *(Budapest)* SHOW Színház *(Karaogó)* *(Törökország)* Simkó Beatrix *(Magyarország)* - Jalone Jenna *(Finnország)* Símorág TánCirкус *(Budapest)* SIN Produkció *(Budapest)* Slovenski Miladsko Gledališče *(Szlóvenia)* Solits Lajos Színház *(Cellödömlők)* Somló Dávid *(Budapest)* Somlósi Lajos *(Franciaország)* SPACE Színház *(Hollandia)* Special Gizda *(Budapest)* STEREO Akt *(Budapest)* Stoka *(Szlóvakia)* Stúdió K Színház *(Budapest)* Szabó Benke Róbert *(Budapest)* Szabó Réka D. C. *(Budapest)* Szabó Veronika *(Budapest)* Szakonyi Györg *(Budapest)* Szalóki Ági *(Budapest)* Szármayk Színháza *(Budapest)* Szegedi Egyetemi Színház *(Szeged)* Szegedi Focús Műhely *(Szeged)* Szegedi Hetek Csoportja *(Szeged)* Szegedi Nemzeti Színház *(Szeged)* Szegedi Szabadtéri Játékok *(Szeged)* Szentendrei Teátrum *(Szentendre)* Szíamí *(Budapest)* Sziliágyi Lenke és Demeter Miklós *(Budapest)* Színház- és Filmművészeti Egyetem *(Budapest)* SzínMűhely Produkció *(Budapest)* Szituációk Színháza *(Lengyelország)* Szkéné Színház *(Budapest)* Szőke Szabolcs és Társulata *(Budapest)* Szőlősi Rita *(Budapest)* Szakarmánybázis *(Budapest)* Tandem Színház *(Pécs)* Tanyaszínház *(Szerbia)* Tatjana Kabarova *(Oroszország/Olaszország)* - Yael Karavan *(Izrael/Anglia)* TÁP Színház *(Budapest)* Tartóított Mosoly Társulat *(Szentes)* Teatr A *(Lengyelország)* Teatr Academia *(Lengyelország)* Teatr Novogo Fronta *(Csehország)* Temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház *(Románia)* Theater Ondrová *(Csehország)* - Peter Šavel *(Szlóvakia)* Terék Anna - Molnár G. Nóra *(Magyarország-Szerbia)* Têr12 Kulturális Egyesület *(Budapest)* Theatre Trafik *(Horvátország)* The Modern Theatre of Myth *(USA)* Theater Tetrapioktomie *(Németország)* Theatre La Pushkin *(Oroszország)* Theatre Nobodies *(Bulgária)* The Winged Cranes *(Spanyolország)* Think Tank Studio *(Szerbia)* Tin Tin Trío *(Budapest)* Titkos Társulat *(Budapest)* Tivat Kulturális Központ *(Montenegro)* Tóth Bernát Réka és Vássonjy János *(Budapest)* Törzsasztal Műhely *(Szeged)* Trafó Kortárs Művészetek Háza *(Budapest)* Trainingspot Társulat *(Budapest)* Tűzperformance *(Budapest)* Új Bolgár Egyetem *(Bulgária)* Újvidéki Színház *(Szerbia)* Unokák Színháza *(Debrecen)* Upor László *(Budapest)* Urbán András Társulata *(Szerbia)* Utcaszínházi Alkotóközösség *(Budapest)* Utolsó Vonal *(Budapest)* Vacsora Zsuzsával *(Szeged)* Válaszút Táncegyüttes *(Budapest)* Varga Rita *(Budapest)* Váróterem Projekt *(Románia)* Várszegi Tibor *(Jászberény)* Vassilis Lagos *(Gorogország)* Via Negativa *(Szlóvenia)* Vincenzo Cozzi *(Olaszország)* Vodku *(Budapest)* Vol Plané *(Franciaország)* Vörösmarty Színház *(Székesfehérvár)* Wegajty *(Lengyelország)* Weöres Sándor Színház *(Szombathely)* Y Csoport *(Szlóvenia)* Yonderboi *(Budapest)* Yorick Stúdió *(Románia)* Závada Pál és Závada Péter *(Tótkomlós-Budapest)* Zentai Színtársulat *(Szerbia)* Zugszínház *(Budapest)* Zsámbéki Színházi Bázis *(Zsámbék)*

2023. évi díjazottak

INTRO

2022. évi díjazottak

2021. évi díjazottak

2020. évi díjazottak

2019. évi díjazottak

2018. évi díjazottak

harmincnyedik óra, avagy a túlórák kora

2017. évi díjazottak

2016. évi díjazottak

2015. évi díjazottak

2014. évi díjazottak

2013. évi díjazottak

2012. évi díjazottak

2011. évi díjazottak

2010. évi díjazottak

2009. évi díjazottak

2008. évi díjazottak

2007. évi díjazottak

2006. évi díjazottak

2005. évi díjazottak

2004. évi díjazottak

2003. évi díjazottak

2002. évi díjazottak

2001. évi díjazottak

2000. évi díjazottak

1999. évi díjazottak

1998. évi díjazottak

1997. évi díjazottak

1996. évi díjazottak

1995. évi díjazottak

1994. évi díjazottak

1993. évi díjazottak

1992. évi díjazottak

1991. évi díjazottak

2024. évi díjazottak

2023. évi díjazottak

2022. évi díjazottak

2021. évi díjazottak

2020. évi díjazottak

2019. évi díjazottak

2018. évi díjazottak

2017. évi díjazottak

2016. évi díjazottak

2015. évi díjazottak

2014. évi díjazottak

2013. évi díjazottak

2012. évi díjazottak

2011. évi díjazottak

2010. évi díjazottak

2009. évi díjazottak

2008. évi díjazottak

2007. évi díjazottak

2006. évi díjazottak

2005. évi díjazottak

2004. évi díjazottak

2003. évi díjazottak

2002. évi díjazottak

2001. évi díjazottak

2000. évi díjazottak

1999. évi díjazottak

1998. évi díjazottak

1997. évi díjazottak

1996. évi díjazottak

1995. évi díjazottak

1994. évi díjazottak

1993. évi díjazottak

1992. évi díjazottak

1991. évi díjazottak

A MASZK Egyesület intézmény- és kormányzat-független, non-profit szervezet. Az 1991-es alapítás óta programjaink célja mindig a kísérletező, innovatív alkotóközösségek bemutatása és segítése volt. Működésünk nyomán a szubkultúrák, a kisebbségi-marginális helyzetben alkotók legjobbjai is bemutatkozhattak Szegeden. A MASZK alapcélja az ALTERRA – Kortárs Előadóművészeti Központ megőrzése a Régi Zsinagógában. Az elmúlt harminckett évben a Régi Zsinagóga, a THEALTER és a MASZK neve szorosan összekapcsolódott. Eddigi tevékenységünk nyomán több mint harminc ország több mint kétszázhusz színházi alkotóműhelye mutatkozott be városunkban, sokan elsőként Magyarországon. Számos koprodukcióban vettünk részt, folyamatos produkciós menedzsmentet végzünk, fesztiválok és szervezetek alapítói vagyunk, könyv- és CD-kiadói tevékenységet folytattunk; a civil szféra menedzsmentjétől a fiatal tehetségek bemutatásán át mindenben Szeged város hazai és nemzetközi (el)ismertségének növeléséhez járultunk hozzá. Harminchárom éve azt a célt szolgáljuk, hogy a független művészi közösségek és a színházi újdonságok, kísérletek bemutatásával Szeged Európa keleti, középső és déli régiója színházainak még erőteljesebb találkozási pontját jelentse a hármas határ mentén — emelve ezzel Magyarország régiós, illetve európai színházi rangját is.

A nagykorúvá érett fesztivál történetében a 2008-as esztendő a metamorphosis, a 2009-es az illúzió éve volt. 2010-ben a hetvenéves Tolnai Ottót ünnepeltük színházzal, 2011 a fiatalok, 2012 a függetlenek, 2013 a figyelő tekintet és a nyúl, 2014 a puttók éve, 2015 a jubileumi, negyedszázados fesztivál, 2016 a macska, 2017 pedig a kutyák éve volt. 2018 a mindig éber, a veszélyre hangos gágogással figyelmeztető, csapatban igen hatékony liba éve, 2019 a huszonkilencedik év, 2020 a jubileumi fesztivál, az eufórikus újraszínház, 2021 a lovas abrakadabra éve, 2022 háborúval sújtott év volt. 2023 után 2024 is a teljes bizonytalanság és az elszánt kitarás éve.

MASZK Association is an entirely non-institutional and non-governmental, non-profit organisation. Since the association was founded in 1991, our aim has always been to introduce and help experimenting, innovative artistic communities. As a result of our activity, the best artists working in a minority-marginal position could also perform in Szeged. The main objective of MASZK is to maintain ALTERRA - Contemporary Performing Arts Centre in the Old Synagogue. In the past thirty-two years, the names of the Old Synagogue, that of THEALTER and of MASZK have gradually formed a close association. So far we have presented more than 220 groups from more than 30 countries in our town, many of them for the first time in Hungary. We have participated in several co-productions, carried out continuous production management, have established festivals, and our book and CD publishing was widely acknowledged. From civil management to supporting young talents, we have, in every way, contributed to increasing the national and international fame of Szeged. By presenting independent art groups and fresh and innovative theatres, we have aimed at making Szeged an even more dynamic meeting point for the theatres of the eastern, central and southern European region in these 33 years. We believe that we have also contributed to raising the prestige of Hungarian theatre both in the region and in Europe.

In the history of our grown-up festival, 2008 was the year of metamorphosis, and 2009 was the year of illusion. In 2010, we celebrated the seventy-year-old poet Ottó Tolnai with theatre, 2011 was the year of the next generation, 2012 was the year of independent theatres, 2013 was the year of the observing eye and the rabbit, 2014 was the year of the cherubs, 2015 was a celebration of 25 years, 2016 was the year of the cat, 2017 was the year of the dogs, 2018 was the year of the ever-watchful goose that honks loudly when danger is near and co-operates effectively with the others in a gaggle. 2019 was the twentieth year, 2020 was the year of our 30th anniversary festival, a euphoric restart of theatre, 2021 was the year of magic on horseback, and 2022 was a year affected by war. After 2023, 2024 is also a year of sheer uncertainty and dogged persistence.

Színház az egész Szeged – 34. THEALTER és 34. THEALTER PLUSZ FESZTIVÁL All Szeged is a stage - 34th THEALTER and 34th THEALTER PLUS FESTIVAL

Az Európai Fesztivál Szövetség EFFE-minősítését három alkalommal elnyerő THEALTER olyan fesztivál, amely hagyományai, ére nyei megtartása mellett úgy tud évről-évre megújulni, hogy még többet és még jobbat adhasson a közönség és a szakma számára. Fokozódó nehézségeink miatt idén két részletben mutattuk meg a hazai független szcéna keresztszemetét reprezentáló válogatásunkat. Nyáron 8 helyszínen 25 előadást kínáltunk, a klasszikus művek kortárs adaptációi mellett a személyes történetekből merítő produkciókat, közösségi színházi előadásokat, performanszokat, zenés színházat és gyerekeknek szóló előadást. Őszi ráadásunkban a Régi Zsinagógában és a ZUGban a színházi utánpótlásra és a megújuló színházi műfajokra fókuszáltunk. Így idén is mindenki megtalálhatta a kedvére való programot, műfajt, és számos alkalommal lehetőséget kaptak a nézők az alkotókkal való szorosabb együttműködésre is. Biztosak vagyunk benne, hogy az idei év is tartogatott meglepetéseket, felejthetetlen, meghatározó pillanatok a közönség és a szakmabeliek, a szegediek és az ide látogatók számára.

A THEALTER karakterét megőrizve a programkínálat fókuszpontjába ezúttal is a különféle hatalmi helyzeteknek, társadalmi elvárásoknak vagy háborús konfliktusoknak kiszolgáltatót, egzisztenciális vagy életkezdési válsággal küzdő kisember került – hisszük, hogy ezek a témák mindannyiunk életének fontos és fájdalmasan aktuális kérdései. Visszatérő vendégeink, a kiváló hazai alkotók mellett hagyományainkhoz híven idén is sok tehetséges, fiatal alkotócsapat és szerző mutatkozott be a szegedi közönségnek. Továbbra is bizonytalan helyzetünk ellenére harmincnyedik alkalommal is volt THEALTER Szegeden. És harmincnyedik alkalommal is értékteremtő programsorozat összeállítására törekedtünk, amely a színház, és benne a független társulatok és alkotók kitarását, bátorságát, a fennmaradásért folytatott mindennapos harc ellenére is életképes és megújulni tudó arcát mutatta fel, elsősorban a közönség, a közösség számára. Fontos számunkra a közönségünk – reméljük, ezt idén is érezte minden fesztivállátogató, és reméljük, mi is fontosak maradtunk a nézőknek. A jövő – reméljük, velünk és a hozzánk hasonlóan elkötelezett alkotókkal együtt – folytatódik.

We believe that THEALTER, which has received the EFFE Label of the European Festivals Association also for the third time, continues to be a festival which can cherish its traditions and achievements as well as succeed in renewing itself year by year so that it can always offer more to its audience and the theatre community. Due to the increasing hardship we are facing, we presented our selection of Hungarian independent theatres in two parts this year. In the summer, we offered 25 performances in 8 venues, and our program included contemporary adaptations of classic pieces, productions based on personal stories, community theatre performances, performance artists, music theatre as well as a show for the children. In our autumn event series in the Old Synagogue and in the venue ZUG, we focused on young theatre makers and on new forms of existing genres. Everyone could find something to their liking this year, too, while the audience was also offered many opportunities to co-operate closely with the creators. We are certain that the festival was again full of surprises and unforgettable moments.

This year again, THEALTER focused on productions that look at the everyday person struggling with different types of power relations, with social expectations, with war conflicts, with defencelessness, with existential crisis – we believe that such issues are important for all of us, especially now. Besides our recurring guests, the well-known Hungarian companies, several young and talented theatre makers also came to Szeged.

Despite the difficult situation we are still in, there was a 34th THEALTER in Szeged. And for the 34th time, we wished to put together a relevant programme which highlighted, primarily for the audience and for the community, the lively and ever-renewing face of theatre, and within it, the persistence and courage of independent theatre makers, in spite of the everyday fight for survival. Our audience is important for us and we hope everyone has felt it. We hope we are also important for our audience.

The future continues - hopefully, with us and with artists as committed as we are.

Collectief Walden (Hollandia): Szélcsendélet szabadtéri helyspecifikus színházi sétaelőadás

Alkotók és előadók: Borsos Luca, Milovits Hanna, Nyáry Pál, Gregorich Domonkos, René van Bakel, Thomas Lamers

Az eredeti előadás alkotói: René Van Bakel, Hella Godee, Seline Gosling, Jente Hoogeveen, Thomas Lamers, Thijs Van Vuure

Díszlet: a Budapesti Műszaki Egyetem építész hallgatói: Nyíri Csongor, Niederkirchner Gitta, Ládi Krisztina Zoé, Moró Júlia, Takács Laura Panna

Kurzusvezető tanár: Lassu Péter

Külön köszönet: Dr. Mezősi Gábor, Vida Andrea

Külön köszönet a helyszínbiztosításért: Szegedi Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft.

www.collectiefwalden.nl

www.facebook.com/placcfcfesztival

Az előadást a THEALTER Fesztivál és a PLACCC Fesztivál mutatja be a hollandiai Fonds Podiumkunsten támogatásával.

Támogatók: Fonds Podiumkunsten, In Situ network, Creative Europe, Nemzeti Kulturális Alap
Korlátozott nézőszám!

Találkozási pont az előadás kezdése előtt: Újszegeden a Vakok Intézete épülete előtt!

Figyelem: az előadáshoz kényelmes, zárt cipő viselése javasolt!

120'

Fotó: Balogh Attila

A *Szélcsendélet* egy olyan sétaelőadás, ami az idő fogalmát járja körül: mit jelent az idő az ember vagy egy-egy természeti környezet szempontjából, hogyan alakítja az idő a körülöttünk lévő természetet, és ezen keresztül minket, mennyire vagyunk képesek megtartani vagy elengedni valamit – jó és rossz értelemben.

A holland Collectief Walden 2021-ben magyar művészekkel és egyetemi hallgatókkal közösen mutatta be *Szélcsendélet (Windstillevan)* című, hely- és kontextusspecifikus előadásának budapesti adaptációját a Népszigeten. Most Szegeden, a THEALTER fesztivál keretében látható a produkció újabb helyi verziója - itt az alkotókat a Tisza-part, a Tisza és a város kapcsolata inspirálta, a helyszín pedig a Laposon található szabadstrand környéke.

A Tisza szabályozása előtt legkönnyebben csónakkal lehetett eljutni Szegedről a mai Békéscsabáig. Ami ma a homokos pusztá Alföld, az korábban egy vizes-mocsaras élőhely volt. Bár a szabályozás súlyosabb árvizeket okozott, mint korábban, ha nincs a szabályozás és a nagy szegedi árvíz, akkor a város sem épül fel a mai formájában és nem válik olyan jelentőssé, mint amilyen ma.

A Collectief Walden az ökológiai válság kérdését állítja alkotásai középpontjába. A társulat tagjai között színész és dramaturg mellett található biológus és filozófus is, mivel hisznek abban, hogy művészet és tudomány kölcsönösen inspirálhatja egymást. Alkotásaik helyszín-érzékenyek, azaz nem csupán érzékenyen megjelenítik a helyi kontextust, hanem reagálnak is arra. Előadásaikban, amelyek leggyakrabban természeti környezetben vagy köztereken játszódnak, soha nem fiktív szereplőkként jelennek meg, hiszen nem fikciót alkotnak, hanem installációkat, performanszokat és találkozási tereket hoznak létre tudomány, dokumentarista megközelítés és művészet határán.

A *Szélcsendéletet* a művészek minden meghívás alkalmával hosszabb kutató- és alkotófolyamat során, a helyi közreműködőkkel közösen adaptálják az adott helyszínre és tágabb kontextusára.

07. 27. SZOMBAT, 15.00 ► LAPOS
07. 28. VASÁRNAP, 11.00 ÉS 15.00 ► LAPOS

Trafó Kortárs Művészetek Háza - MASZK Egyesület (Szeged) - FÜGE Produkció (Budapest): Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról személyes színház bemutató

„Egyébként a vadvirágok nem vad virágok, csakhogy őket nem mi nemesítettük: a kertészek a méhek voltak. Évről-évmillióra ők válogatták a szirmokat, és önfelédten hemperegtek a virágpör habzó tengerében. A vadvirág a méhek esztétikája. Csakhogy van egy kis bökkendő. Mi, emberek, nem látjuk a vadvirágot, egyszerűen nem látja a szemünk. A retinánk nem érzékeli. Például a méhbíbor színét. Pont annyit érzékelünk belőle, amennyit a méh a Talmudból, amikor zümmögve elszáll fölötte. De van valaki, aki még nálunk is kevesebbet lát a vadvirágból. Tudja, ki? A vadvirág. Nincs szeme. Nem lát. Azt se tudja, mi az: látva lenni. Ő a vak szépségkirálynő. A halálos szépségverseny győztese, akinek fogalma sincs arról, hogy mi a szépség.”

Lőw Immanuel, szegedi főrabbi, megmutatja Jászai Marinak az ő kis édenkertjét, az üvegházat, a Szentföldről hozott virágokkal. Sétálnak, beszélgetnek, és nem sejtik, hogy valaki elbújt az óriáskaktusz mögött. Ott ül és leskelődik, a lélegzetét is visszafojtja...

“A Somogyi Könyvtárban találtam egy régi, megbarnult kartonlapot. Ez állt rajta: *Dr. Lőw Immanuel prémsapkái, molymentesen becsmagolva. Hálás köszönettel küldöm vissza Szegedre. A maga szerető és tisztelő Jászaija.*

Nocsak, egy kis fehér folt a magyar színháztörténetben! Rejtély, hogyan került a nemzet nagyasszonya, Jászai Mari fejére a világhírű szegedi tudós főrabbi prémsapkája. Nyomozni kezdtem, és korabeli újságcikkek, illetve a fantáziám segítségével rekonstruáltam a teljes történetet.”
Kárpáti Péter

2023-ban jelent meg Kárpáti Péter életmű-kötete *Térkép a túlvilágról* címmel, benne válogatott színdarabjaival és új regényével. A regény egyik drámai fejezetéből született darab nemcsak Jászai Mari életének eddig ismeretlen, titokzatos epizódját bontja ki, hanem mélyen személyes vallomás. Az előadás előbemutatója májusban volt a Trafóban.

07. 27. SZOMBAT, 18.00 ► RÉGI ZSINAGÓGA

Színészek: Tóth Ildikó, Zsótér Sándor, Hevesi László, Jenővári Miklós, Kárpáti Péter
Látvány: Veronika Keresztesová
Díszlet-kivitelező: Kárpáti Pál és Veronika Keresztesová
Fény: Langó Ádám
Dramaturg: Zsigó Anna
Mozgás: Horkay Barnabás
Produkciós vezető: Vajdai Veronika
Író, rendező: Kárpáti Péter

www.trafo.hu

www.maszk.hu

www.fugeprodukcio.hu

Támogató: NKA, Trafó Kortárs Művészetek Háza, MASZK Egyesület (Szeged)
Külön köszönet a MASZK Egyesület azon támogatóinak, akik adójuk 1%-ának felajánlásával lehetővé tették, hogy ebben az együttműködésben részt vegyünk.

12

100'

Fotó: Kőrösy László

Trainingspot Társulat (Budapest): Sűrített – élet|GEN|lés halál|NEM választással kortárs szobaszínházi dráma

Alkotók: Manyasz Erika, Jobbágy Kata, Boda Tibor
A csoport improvizációi alapján írta: Boda Tibor

www.facebook.com/TrainingspotTársulat

Támogató: NKA

16

Korlátozott nézőszám!

90'

Fotó: Mészáros Zoltán

JÓZSI: Senki nem tudja, mi van odaát, és ez nem véletlen. Nem tudhatjuk, mert nem kell tudnunk. Így van kitalálva. Viszont azt tudom, pontosabban hiszem... Picsába, de nehéz erről... Egyszerűen érzem, hogy a halállal nincs mindennek vége! Nézd... Te eldöntötted, hogy semminek nincs értelme, mert gyűlölsz mindent és mindenkit, amiért ez történik veled!... És ami veled történik, az igazságtalan, ezt senki nem vitatja. De az, hogy nem értjük Isten igazságát, még nem jelenti azt, hogy függetleníthetjük magunkat tőle!

MARI: Arra kérek, hogy tegyél meg nekem valamit, és te arra hivatkozva nem teszed meg, hogy értem teszed...
JÓZSI: Pontosan!

Történet az elfogadásról, a felkészülésről és a megbocsátásról, sok fekete humorral, és a kérdések kérdésével: hova lett tulajdonképpen a sűrített tej?

„A kitágult időben nincs más választás, mint gondolkodni, számot vetni, végigmenni az egyetlen megmaradt ösvényen, a gyász stációján. A darab kezdetén Mari és Józsi más-más szakaszában tartanak a gyásznak. Józsi még a tagadás fázisában van, mikor Mari már a haragében. Józsinak itt is loholnia kell, hogy beérje Marit, hogy azt a támogatást tudja neki nyújtani, amire a nőnek éppen szüksége van. Az előadás valódi tétje az, hogy sikerül-e Marinak végigmennie azon az úton, aminek a vége a jó halál, az elfogadás, a megbékélés.”

Két Lámpás: Sűrített, ketlampas.blog.hu

2024-ben a 39. Madách Imre Irodalmi és Színházi Napokon Balassagyarmaton a Sűrített kapta a legjobb előadás, Manyasz Erika a legjobb színésznő, Boda Tibor pedig a legjobb színész díját.

Mesebolt Bábszínház (Szombathely): Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika tárgyjáték

„- Írjál nekem egy mesét.
- Miről?
- A kacsakirályról meg a kacsakirálykisasszonyról.
- Két kacsáról?
- Igazából nem kacsák ám!
- Hanem?
- Valódi király meg valódi királykisasszony. Csak a gonosz boszorkány elvarázsolta őket.
- Miért varázsolta el őket?
- A szegény Dzsoni miatt.
- Ez a szegény Dzsoni egy angol?
- Dehogyan angol! A szegény Dzsoni az a szegény Dzsoni, és kész. Nincsen neki semmije, vándorol a világban, és fűtyörészik.”

Így kezdődik Lázár Ervin 1981-ben írt meseregénye, melyben apa és gyereke együtt talál ki egy kalandos és megható, vicces és bölcs történetet. És míg a regény születésének idején egy térben mesélhetett felnőtt és gyerek, bő negyven évvel később már úgy is tudunk együtt mesét szólni, hogy a világ két különböző végén vagyunk. Mert bármerre sodorjon is bennünket az élet, nagyon-nagyon kell akarni, hogy közösen meséljünk. És nagyon-nagyon kell akarni, hogy a valóságban is jóra forduljon minden.

„[...] az érzékelhetően rutinos, egy húron pendülő meseteremtőket összekapcsolja az “írásbeliség utáni” okostelefon, apa “streamel”, élőben közvetít. A félig berendezett lakás inspiráló terepe a játéknak: itt aztán tényleg minden lehet minden – a báb/színház lényege szerint. Lukács Gábor egyszemélyes bravúrt visz véghez – miközben a telefonból Varga Bori gyerekhangú instrukciói szólnak -, szövi, játssza, hozzá létre, plusz képpel-hanggal közvetíti a bábos-tárgyanimációs mesét.”
Ölbei Lívia: Tollaslabda a levegőben – Lázár Ervin-élő a Meseboltból, artlimes.hu

Szereplők: Lukács Gábor, Varga Bori
Bábszínpadra írta: Kolozsi Angéla
Zeneszerző: Gyulai Csaba
Tervező: Trifusz Péter
Rendező: Kovács Géza

www.meseboltbabszinhaz.hu

Támogató: Kulturális és Innovációs Minisztérium

4

60'

Fotó: Trifusz Ádám

Kelemen Kristóf (Budapest): Szeánsz (Necromancy) dokumentarista VR-installáció

Egy időutazás nemcsak a múltba repít, de szembesíthet aktuális problémáinkkal is. A *Szeánsz (Necromancy)* középpontjában a felforgató képzelet és a változó valóságok állnak. Milyen hosszan tudjuk életben tartani az általunk kreált univerzumot egy diktatúra keretrendszerében? És ha menekülteként el kell hagynunk a hazánkat, be tudunk-e kapcsolódni más-más kultúrák valóságába? A nézők a színház és a 360° film határán mozgó, immerzív VR-utazáson vesznek részt, legyözve az idő és a tér korlátait.

Ötven évvel ezelőtt az államszocialista kultúrpolitika totálisan kontrollálni próbálta a művészeti életet. Sok művész munkáját betiltották, láthatatlanságba kényszerítették, de a neoavantgárd mozgalmak egy balatonboglári kápolnában létrehozták a szabadság kis köreit. A hetvenes években ezek a fiatal művészek az alkotáson keresztül képzelték el maguk számára egy alternatív valóságot. E legendás helyszínen a Dohány utcai lakásszínház (később Squat Theatre) egy provokatív happeninget mutatott be *King Kong* címen, amelyben a főszereplő Breznyik Péter gyönyörű nőként lépett színre, majd napokig létezett ebben az alakban. Játékba hozta a nemi identitását és kilépett a fizikai valóságából.

A *Szeánsz (Necromancy)* megidézi és megszólaltatja a szellemek világát, akik tanúságot tesznek a szabadságért folytatott radikális küzdelemről. A misztikus együttlétben a látogatók kapcsolatba léphetnek különböző helyszínekkel és az ott bujkáló kísértetekkel, nemcsak a látáson és a halláson keresztül, hanem az érintés és a szaglás által is. Kontinenseket átszelő immerzív utazás a Squat Theatre nyomában Budapesttől New Yorkig, eltűnt helyek, privát terek és archívumok mélyére.

Az installáció 11.00-17.30 között 30 perces turnusokban látogatható, az első turnus 11 órakor, az utolsó 17.30-kor indul. Egy turnusban két néző tudja megnézni az installációt. Az installáció angol nyelven is elérhető!

Szereplők: Baki Dániel, Chengjunyan Zhou, Kelemen Kristóf, Schuller Gabriella
Narrátor (magyar): Berényi Nóra Blanka
Operatőr, vágás: Nyúl Nimród / New Reflection Films
Zene: Kristóf Márton
Fény: Szabon Balázs
VR-konzulens: Fazakas Fanni
Látvány-konzulens: Pázmány Virág
Smink: Béres Krisztina
Angol fordítás: Gál Gabriella
Helyszíni menedzsmenet: Sándor Panka
Szeánsz vezetői: Asbóth Lili, Farkas Dorka, Kelemen Kristóf, Sándor Panka, Totobé Anita
Produkción vezető: Totobé Anita
Producer: Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Főváros program, Babel Camp
Rendező, író: Kelemen Kristóf

www.kristofkelemen.com

Együttműködő partner: FÜGE Produkció, Let it Be! art agency
 Külön köszönet: SZM - KEMKI, Artpool Művészetkutató Központ (www.artpool.hu), Kultkikötő, Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet, Allambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, Kovács Andrea, Cserne Klára, Bakk Ágnes Karolina, Chengjunyan Zhou, Ungvári Sára, Schuller Gabriella (Szépművészeti Múzeum - KEMKI - Artpool Művészetkutató Központ), Százados László (Szépművészeti Múzeum - KEMKI - ADK)

Korlátozott nézőszám!

Fotó: Simon Zsuzsi

07. 28. VASÁR NAP, 11.00-17.30 ► GRAND CAFÉ

Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia): Menekülünk ebből a rettenetes házból! felolvasószínház

KATA Milyen vizsgaidőpont? LEO Hát, amikor ezt bemutatjuk. KATA Miért, mikor szeretnéd? TONI De holnap én is csak 8-ra tudok jönni. MATYI És a szombat? LEO Az nem jó. KATA Most melyik nem jó? ZSÓFI Egyik se...

Leó a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen végzős hallgató drámaírási szakon, diplomafeladata egy saját dráma megrendezése felolvasószínházi formában. Színészeknek, saját magán kívül, a teatrológia szak másodéves hallgatóit kéri fel: Katát, Tonit, Zsófit és Matyit. A próbafolyamat első perceiben még mindenki nagyon lelkes, ám a zsúfolt próbarendek, a különböző munkamorál és a mindenki által oly nagyon féltett személyes presztízs komoly feszültségforrásnak bizonyul. Ahhoz a helyzethez pedig, hogy „egy kibaszott 60 fős egyetem vagyunk, ahol mindenki ismer mindenkit, és mindenki kavart mindenkivel”, egyáltalán nem olyan egyszerű profin viszonyulni. A lemondás, mint szellem, ott lebeg, sorra környékezi meg az alkotócsapat minden tagját. Leó, aki már mindenben elbizonytalanodott, remény és reménytelenség állapota közt csapong, majd a történet egészen más dimenziókba emelkedik. Ha az ember egy jó felolvasót sem tud összehozni, érdemes tovább élni?

Az előadás során mindenki, aki vett már részt színházi próbafolyamatban, felismerheti az ilyenkor rendszeresen előkerülő problémákat, konfliktushelyzeteket. Aki pedig még nem, az most megismerheti ezeket. Felolvasó a felolvasóban. A felolvasóest alkotói a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem egykor II. éves teatrológia osztályának hallgatói Purosz Leonidasszal kiegészülve.

Alkotók: Dögei Máttyás, Jankovics Katalin, Kósa-Szigety Zsófia, Purosz Leonidasz, Stoian Antonia
Vezetőtanárr: Kárpáti Péter

www.szini.ro

Támogató: Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem

14

Korlátozott nézőszám!

70'

Fotó: Rab Zoltán

07. 28. VASÁR NAP, 15.00 ► MOTIVÁCIÓ KÖZÖSSÉGI TÉR

bOdyssey Projekt (Budapest): Búcsú

Játsszák: Balogh Márton, Erdős Bence, Forgó Rebeka, Keserű Imre, Kovács Boróka, Nyáry Pál, Papp Katalin, Szappanos Emese, Tarczali Dorina

Fény és hang: Dudla Zsolt
Rendező: Keserű Imre

www.facebook.com/bodyssey

18

Korlátozott nézőszám!

90'

Fotó: Nadrai Zita

„Avval jöttem haza, hogy milyen jó dolog ez! Egyszerűen, természetesen, kisszabású módon felmutatnak bennünket, minden nyomorúságunkkal, hitványságunkkal és kilátástalanságunkkal együtt. Az előadás egyrészt iszonyú vicces, másrészt fájdalmas látni. Ezt nevezem színháznak.”

Stuber Andrea naplója, 2024. június 9.

07. 28. VASÁRNAS, 18.00 ► SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ BALETT-TEREM

Freeszfe Egyesület - Trafó Kortárs Művészetek Háza (Budapest):

Thomas Bernhard: Irtás

indulatszínház

Ez a mi Bécsünk a szó legvalószínűbb értelmében egy művészmalom, ténylegesen a világ legnagyobb művészmalma, amelyben évről évre porrá zúzzák, apróra őrlik a művészeteket és a művészeket egyaránt, mindegy, milyen az a művészet és milyen az a művész, a bécsi művészmalom totálisan felőröli. Ami a kuriózum, hogy az emberek teljességgel szabad akaratukból ugranak bele ebbe a művészmalomba, amely azután totálisan felőröli őket, bizonyos körülmények között élethossziglan mással sem foglalkoznak, hihetetlen vehemenciával küzdenek, hogy végre beleugorhassanak ebbe a művészmalomba, formálisan ölik egymást, ki ugorjon előbb ebbe a művészmalomba, amely azután totálisan felőröli őket.

Az adaptáció alapjául szolgáló könyvnek, Thomas Bernhard azonos című regényének alcíme Indulatmű. Ehhez az előadás is hű marad, indulatszínházi kísérletként. Az alkotók pályakezdők, akik élethossziglan mással sem foglalkoztak, hihetetlen vehemenciával küzdöttek azért, hogy beleugorhassanak a művészmalomba. Jelenlétük pillanatkapu zuhanásukról a hengerek felé.

„Én jókedvből nem csinálnék semmit, mármint színházat biztos nem. Gyanús nekem, ha valaki csak azért csinál valamit, mert élvezi. Az, hogy ennek nekivágtunk, részemről egy sok évre visszanyúló indulat eredménye, és szerintem a színészek is azért tudtak ilyen komoly munkát beletenni, egyáltalán ilyen irdatlan mennyiségű szöveget így megtanulni, mert átérzik ezt az indulatot.”

Kiss Lóránt: „Én jókedvből nem csinálnék semmit, mármint színházat biztos nem” - Beszélgetés Bagossy Bálinttal, Revizor

Szereplők: Forrai Áron, Gálhidy Gizella, Jakab Balázs, Regős Simon, Pigler Emília, Tarjányi Liza, Zsótér Sándor
Thomas Bernhard regényét
Hajós Gabriella fordította.
Látványtervező: Radetzky Anna
Díszlettervező: Cserháti Dániel, Holecz Gál
Smink: Talabér Anna
Dramaturg: Réder Ferenc
Dramaturgasszisztens: Kósa-Szigety Zsófia
Rendezőasszisztens: Zsengellér Nóra
Produkción asszisztencia: Mayer Dániel, Csunderlik Zita
Rendező: Bagossy Bálint

www.freeszfe.hu
www.trafo.hu

A produkció a Budapest Főváros Önkormányzata által meghirdetett Staféta program keretében valósult meg.
Támogatók: Budapest Főváros Önkormányzata, Freeszfe Egyesület, FÜGE Produkció, Osztrák Kulturális Fórum, Staféta program, Trafó Kortárs Művészetek Háza

Thomas Bernhard örökösének az engedélyét a Suhrkamp Verlag AG (DE) és a Hofra Kft. közvettette.

18

Az előadás explicit meztelenséget tartalmaz.
Az előadásban stroboszkóp, füst, vaksötét és erős hanghatások jelennek meg, mely egyes nézőknek felkavaró lehet.

170'

Fotó: Somorjai Máté

07. 28. VASÁRNAS, 20.00 ► RÉGI ZSINAGÓGA

Dioráma Csoport (Budapest): Barátságkert workshop

A Dioráma Csoport tagjai: Kelemen Patrik, Mákö Rozi, Petrányi Luca, Raubinek Lili, Szabó R. János, Szeri Viktor

www.sinarts.org

Producer: SÍN Művészeti Központ

A Dioráma Csoport egy olyan interdiszciplináris alkotói közeg, amit Raubinek Lili hívott életre 2020-ban a „világégés” előtt. A dioráma egy valódi tájat, jelenetet, történelmi eseményt jelenít meg, lekicsinyített három dimenzióban. Így tesz az alkotócsoport is. Nagy volumenű be- és felfoghatatlan fogalmakkal dolgozik, amiket le kell kicsinyíteni, emberi léptékűvé kell tenni ahhoz, hogy személyessé tudjon válni. A csoport tagjai a tánc- és előadó-művészet - zene - fotó - képzőművészet - látvány tengelyen alkotnak. A csoport célja a magyar identitás visszafoglalása, kutatása, felszínre hozása, és az erről való diskurzus indítása. Túl vannak egy bükki túlélőrezidencián, egy átányi és budapesti cigatészta-készítésen (Budapest Tavasz Fesztivál), két *Barátságkert workshop*on (Next Fesztivál, Kolorádó Fesztivál), valamint a Trafóban bemutatott *Dioráma magyarokkal* című előadáson.

Korlátozott nézőszám! **150'**

Fotó: Kolorádó fesztivál

A *Barátságkert workshop* az alkotók és a résztvevők magyarságáról szól. Ahhoz közelít, amire általában még gondolni se szeretünk. Vagy azért, mert evidenciák jutnak az eszünkbe, vagy túlságosan megfoghatatlan, és ráadásul rögtön fel is fordul a gyomrunk tőle. Magyarok vagyunk, és ennek a kijelentésnek van egy (furcsa) íze a szánkban. Ezt az ízt vizsgáljuk meg ebben a pár órában, és ha kell, sózzuk, paprikázzuk. A workshopon közös paprikáskrumpli-főzés, Magyarország-állítás, zászlókészítés, közös éneklés, közösségi levélírás, valamint izgalmas kvízek és tesztek várják az érdeklődőket. A workshophoz a kezdési idő után is lehet bármikor csatlakozni!

Katona József Színház (Budapest): Sorstalanság tantermi előadás

Szereplők: Gloviczki Bernát, Jakab Balázs

Látvány: Balla Hanga e.h.

Dramaturg: Zrinyifalvi Eszter

Dramaturgasszisztens: Mandák Emese

Koreográfus: Horkay Barnabás

Asszisztens: Tóth Dorka Berta

Rendező: Bagossy Júlia

www.katonajozsefszinhaz.hu

Korlátozott nézőszám!

75'

A 17.30-kor kezdődő előadást 45 perces feldolgozó foglalkozás követi.

Fotó: Horváth Máté

Kertész Imre tizenöt éves budapesti gyerekként koncentrációs táborba kerül, s különböző csodák folytán, vagy talán azért, hogy a magyar holokauszt túlélők egyik legfontosabb filozófusa legyen - visszatér onnan. Sajat magyarázata szerint a világba vetett hite, a gyereklét rendíthetetlen bizalma segítette. Önéletrajzi regényében főhőse a ráismerés stációján keresztül meséli el egy sötét, gyűlölködő rendszer végső eszkalálódását, s az őt körülvevő világot. Ma, mikor a populizmus ismét virágzik, s egyre kevesebb túlélővel találkozhatunk, kiemelten fontos művészeti és edukációs kihívásnak találtuk a *Sorstalanság* színrevitelét.

„Ez az egyszereplősén kétszereplős, és kétszereplősén is egyként játszott monodráma Jakab Balázs és Gloviczki Bernát tökéletes ritmusban egygyé forró páros labdameccse, ahol kettejük játéka egygyé, egy ugyanazzá lesz, vagy éppen megszámlálhatatlan sokká, sokakká, ahogy épp a történet a maga aktuális pontján azt megkívánja. Kettejük játéka szimbiózis, a megeleveníteni tudás biztossága. Játék, amely a gyermeklélek borzalmak egymásutánjában is értelmet találni akaró és értelmet legtöbbször találni is képes játéka.”

Csatádi Gábor: Hol kezdődöm én?, potszefoglalo.hu

Kocsonya Zsófi (Budapest): Örökölt bors közösségi színházi előadás

Résztevők: Balogh Márton István, Hajdú Fanny, Horváth Csilla, Király Cintia, Kovács Boróka, Laczkó Andrea Veronika, Ladányi Anna, Szabó Bence

Dramaturg: Hirsch Máté
Rendező - drámainstruktor: Kocsonya Zsófi

Támogatók: FÜGE Produkció, MasterCard, MU Színház

14

Korlátozott nézőszám!

90'

Fotó: Hajdú Fanny / Tóth-Lederhaas Csongor

Mit jelent számunkra az evés? Hol van ma a rituális jelentése a közös étkezésnek? Mit adnak nekünk az örökölt családi ízek, receptek - vagy éppen azoknak a hiánya? Vizsgálható-e egy ember hagyatéka csupán az ízeken keresztül - vagy éppen ízekre szedve? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kerestük a válaszokat civil résztvevőink segítségével, akik vállalták, hogy megosszák velünk családi ételüket, történeteiket, sorsukat, hogy a lisztes vājlingg alá nézzenek a válaszként kutatva.

Tapasztalataikat és történeteiket előadásban foglalják most össze, melyben kísérletet tesznek rá, hogy ne csak szavakkal, de ízekkel is meséljenek. Ők főznek és mesélnek, magukról, a családjukról. Arról, hogy mit visznek magukkal és mit próbálnak letenni. Begyűrik a tészta, kifőzik a sós vízben, a hűtő utolsó polcára számúzik. Vendégül látnak egy este mindenkit, aki leül közéjük.

„Az Örökölt bors vállalt célja, hogy elfeledett vagy éppen féltve őrzött családi recepteken és történeteken keresztül képes legyen megragadni egy ember hagyatékát, egy kor lenyomatát, ezekből is talán azokat a momentumokat, amelyekre a fiatal, húszas éveiben járó korosztály - magától vagy némi ráhatással - még emlékezik. Tapasztalataik és történeteik segítségével kísérletet tesznek rá, hogy ne csak szavakkal, de ízekkel is meséljenek. És valljuk be, kevés alkalmasabb van a csípős humortól kezdve az édeskedésig ennek a próbálkozásnak a színre vitelére a magyar konyhánál.”

Somorjai Réka: Könnyű vacsora, hosszú élet, színhaz.net

Molnár Csaba - Vadas Zsófia Tamara - Vass Imre (Budapest): game changer kortárs tánc-performansz

„Sorry. Próbáltuk, de nem sikerült. Próbáltunk visszatérni a normalitásba, a sötét színházterembe, létrehozni egy táncelőadást, és azzal foglalkozni, amihez a legjobban értünk - de nem sikerült. Próbáltuk az ellenkezőjét: valami mást csinálni, valahogy máshogy csinálni, megválaszolni a kérdést: mit tehet három alkotó gyökeres változásért az utolsó órában? Két irány közé szorultunk. Egy résbe, a mindent felforgató változás és az állandóság között. Egy sötét terembe, ahol kihúzzuk a talajt a lábaink és a lábaitok alól, hogy aztán megtegyük az első lépést.”

Vadas Zsófia Tamara, Molnár Csaba és Vass Imre legújabb kollektív munkájukban a köztes terek után kutatnak, a változás lehetőségeit és lehetetlenségeit vizsgálják. Reflektálnak egymásra, az alkotói szerepfelfogásukra, közönségükhöz való viszonyukra, az őket körülvevő társadalmi és intézményi keretekre. Elmooskák a határokat produkció és alkotófolyamat között, megosztják egymással és a közönségükkel felismeréseiket, kérdéseiket és kívánságait. Platformot hoznak létre néző és előadó között, ahol a nézők képzelőereje központi szerephez kerül. A táncból indulnak el, de végül mégis színházi helyzetekben találják magukat. És a nézőket is. Mást adnak és mást várnak el tőlük.

„Nem lázadnak, pedig az attitűdjük lázadásra ingerel, nem szórakoztatnak, bár azt teszik. Semmilyen didaktikus, térítő szándék nem érezhető ki belőlük - pedig van ebben kultúrákritika, rendszerkritika, médiakritika, fogyasztói társadalomkritika és még sorolhatnánk, hiszen alkotóként a lételemük a kérdésselvetés és a reflektálás -, sokkal inkább olyasmiről, hogy ha itt már mindenki megőrült, én miért legyek normális?”
Bálint Orsolya: Ébresztő mélységek, színhaz.net

2022-ben az előadás elnyerte mind a Lábán Rudolf-, mind a Halász Péter-díjat.

Alkotók, előadók: Molnár Csaba, Vass Imre, Vadas Zsófia Tamara
Kreatív munkatársak: Dézsi Kata, Janky Máté Előd, Juhász András, Szombathy András, Thury Gábor, Vass Csenge
Produkciós vezető: Kárpáti Lili Melánia, Kovács Brigitta

www.imrevass.com

www.instagram.com/csaba_molnar_nicole_clore

Produkciós partner: Katlan Csoport

Koprodukciós partner: Trafó Kortárs Művészetek Háza

A produkció a Budapest Főváros Önkormányzata által meghirdetett Staféta program keretében valósult meg.

Támogatók: Budapest Főváros Önkormányzata, Staféta, FÜGE Produkció, EMMI, NKA, Art Quarter Budapest

Külön köszönet: Borsos Lőrinc, Czirák Ádám, Horváth Orsolya, Keresztesi Botond, Mélyi József, Pintér Gergő, Tóth Márton Emil, Ofner Gergely

14

70' plusz 20' beszélgetés

Fotó: Ofner Gergely

Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház - Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (Románia): Árvácska oratórikus játék bábbal

Móricz Zsigmond kisregényének motívumai alapján írta:

Vidovszky György
Szereplők: Bíró Eszter,
Stekbauer-Hanzi Réka,
Nagy Tímea, Tőrös Szilvia,
Vén Evelin

Hegedű: Simon Janka
Zene: Pap Gábor

Látvány: Mátravölgyi Ákos
Zenei vezető:

Strausz Imre-István

Dramaturgiai konzultáns: Berecz
Boglárka, Kósa-Szigety Zsófia

Rendező: Vidovszky György

Árvácska. Csöre. Állami. Pesti csirke. Kis disznó. Ronda. Bitang. Bűdös kölyök.

Dögszem. Rühes. Átok.

Apró, törékeny lényként érkezik, előtte az élet. Itt minden csak szép lehet, csak jó lehet. De a talaj, ami a lábát éri, durva és kemény beton-sziget. Anyák és apák bántalmazó kezeiben szeretne gyermek lenni, megnyugodni.

Az előadás Móricz Zsigmond regényének motívumait, népdalokat és kórusműveket felhasználva követi végig a kislány kálváriáját, míg végre a nyelvekből üszök lesz, s a sértegetésekből füst és pára.

„Vidovszky György zseniális rendezésében nem a szavakon van a lényeg, emberi és állati hangok, cselekvések – szíjcsattogás – hátborzongató jelzései, különös szimbolikával bíró fények és fénytelenység párbeszéde, valamint a vizuális és auditív hatást szinte szemmel láthatóan átszövő zene beszél, suttag, kiált arról, hogyan, meddig, mennyire mélyen lehet megaláznai, emberi méltóságától megfosztani a védekezésre képtelent.”

Nagy Székely Ildikó: A védtelen parázsvirága, e-nepujtság.ro

www.teatrulariel.ro
www.szini.ro

16

75'

Fotó: Rab Zoltán

Hétpróbás Társulat (Budapest): Dühöngő

Düh-performanszunkban egy beszélgetésnek álcázott játékban, egy asztalnál ülve stopperórával, azt keressük, hogy hova és hogyan csatormázzuk a dühünket. Nem veszünk róla tudomást? A hozzánk közel-állókra vetítünk rá mindent? Magunkat emésztyük? Vagy valamilyen kollektív cselekvés adhatna formát a dühnek? Vagy fordítsuk át művészi alkotásba?

Amikor minden és mindenki árucikké válik, a negativitás, a düh, a harag kiküszöbölendő akadályokként jelentkeznek. Az eltagadott negatív érzelmek tünetként törhetnek fel, amiket terápiával és gyógyszerrel újból megpróbálunk kiiktatni. A dühöt gyakran agresszív vagy destruktív viselkedésként éljük meg, vagy sokszor elfojtjuk és akár önmagunk felé fordítjuk.

A *Dühöngő* a Hétpróbás Társulat hét próbával készített előadásorozatába illeszkedik. Ez a független színházak válságára adott válaszuk: hét próbával készítünk előadásokat és ketten csinálunk mindent, rendezünk, hangosítunk, fényezünk, mi vagyunk a produkciós asszisztens és a kommunikációs szakember. A szűkös keretekre – jobb híján – előnyként tekintünk, az idő és pénz hiánya az esztétikánk részévé válik, az előadásokban óhatatlanul lesznek hibák és esetlegességek, amelyeket elfogadunk és felkínálunk a nézőinknek tűnődésre: mit tegyünk, ha tenni kell, de nincs idő? Van idő egyáltalán tűnődni?

Az előadás után és annak részeként mindenkit invitálunk a Jó, rossz vagy csúf? című feldolgozó beszélgetésre: lehet fröcsögni, pletykálni, szidni, vagy dicsérni. A beszélgetést két kiváló szakemberünk moderálja: Csöpi és Öcsi.

Játsszák: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Szervezik: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Világitják: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Hangosítják: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Jelmez: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Díszlet: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Dramaturg: Lestyán Attila és Szabó Veronika

Rendezik: Lestyán Attila és Szabó Veronika

www.facebook.com/hetprobastarsulat

Támogatók: SÍN Művészeti Központ, NKA, Csokonai15, Pestújhelyi Községi Ház

14

Korlátozott nézőszám!

90' plusz 30' feldolgozó beszélgetés

Fotó: Babai Dénes

Független Színház Magyarország (Budapest): Illés Márton-Balogh Rodrigó: Országépítők punk opera

Szereplők: Csányi Dávid, Farkas Ramóna, Nemcsók Nóra, Szegedi Tamás András
Dramaturg: Bogya Tímea Éva
Zene: Varga Dávid és Babindák István
Látvány és technika: Gyenei Péter
Rendezőasszisztens: Erhardt Márton
Író-rendező: Balogh Rodrigó és Illés Márton

www.independenttheater.hu

Készült Az Európai Unió társfinanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

12

90'

Fotó: Sivák Zsófia

Volt egyszer egy téglavető cigányember, meg annak a fia. A fiú szerelmes lett egy parasztlányba, és összeházasodtak. Boldogan éltek, míg meg nem haltak? Ennél kicsit kacifántosabb a valóság. A múlt rendszer Magyarországon a szavak szintjén minden munkás egyenlő, ám a tettek valóságában az előítéletek és kiszolgáltatottság éppoly megkerülhetetlen, mint az urak idejében. Ebben a világban csak az tud életben maradni, aki keserves áron beolvad, még ha ez azt is jelenti, hogy elveszíti önmagát, identitását.

Az *Országépítők* megírását valós események és személyek inspirálták, ugyanakkor a fikciónak is bőven maradt tere. A 1960-as évek Magyarországon valóban működött sikeres cigány téglagyár, és jelenleg is élnek sikeres, dúsgazdag roma vállalkozók. Kérdés viszont, hogy milyen helyzetek, örömeik és traumák határozzák meg az érintett családok életét.

„A cím csak részben szimbolikus, a három nemzedék útját szegélyezve valóságos házak épülnek: az apa vályogvetőként keresi kenyerét a paraszti társadalom peremén, a fia elveti ezt, hogy a szocializmusban téglagyári munkás legyen belőle, majd az ő fia generálkivitelezőként építi a saját cégét. A faluszéli cigánytelepről a szocreál panelház tizedik emeletére, majd onnan egy ridegen minimál vállalkozópalotába jutunk. Közben pedig minden lépésnyi előretútnak ára van.”
Gergics Enikő: Mint akárci más, magyarnarancs.hu

KV Társulat (Budapest): Reisz Gábor: Nem beszélve arról, hogy...

A *Nem beszélve arról, hogy...* az alkotói függetlenségéről, a művészi személyességről, a szabad alkotásról és a független területen való működés nehézségeiről is beszél, egy párhuzamos szálon futó történeten keresztül. Egy független filmes rendezőnőt meglehet pár futólag elkapott mondat egy Laura nevű nőről, aki kitört az addigi életéből és egy határozott döntéstől vezérelve eltűnt. Az ő ismeretlen személyiségét, tetteit kutatja a rendező, valóság és fikció mezsgyéjén lavírozva megpróbálja összerakni a mozaikokat... Elindul az alkotás folyamata, és az előadásban végigkövetjük a filmkészítés stációit, nehézségeit. A valóság fikcióvá válik, *nem beszélve arról, hogy ez fordítva is megtörténhet...*

„[...] azért szeretem a rendezéseit, legyen szó filmről vagy akár színházról, mert elképesztően jó szemé van a finomságokhoz. Nemcsak az izgalmas, ahogy a világot látja, nemcsak az, hogy mit vesz észre belőle, hanem elsősorban az, hogy abban, amit meglát, meglátja azokat a pici, sokszor leheletnyi momentumokat, amik az adott szituáció, élethelyzet, korszak esszenciáját jelentik.”

Kormos Lili: *Nem beszélve arról, hogy...* – Reisz Gábor új darabjáról, jelen.media

Játsszák: Kenéz Ágoston, Szabó Domokos, Tarr Judit, Száger Zsuzsanna, Urbanovits Krisztina, Walters Lili
Technikus: Major Mátyás
Rendezőasszisztens: Tűz Zsófia
Író-rendező: Reisz Gábor

www.kvtarsulat.blogspot.com

Koproducer: Proton Színház

Támogató: NKA
Külön köszönet: FILC Lakás-színház

16

Korlátozott nézőszám!

90'

Fotó: Toldy Miklós

Reactor de creație și experiment - Váróterem Projekt (România) - STEREO AKT (Budapest): Wonders of Transylvania áldokumentarista előadás

Játsszák: Pál Emőke, Alexandra Caras, Tavi Voina, Gáspár-Barra Szilárd, Kolcza Rebeka, Oana Mardăre
Írta: Alexa Băcanu és Boross Martin
Díszlet: Mihai Păcurar
Jelmez: Gábor Zsófi
Technikusok: Cătălin Filip
Sound design: Bartha Márk
Rendezőasszisztensek: Ștefana Olar, Turós Ágnes
Rendezte: Boross Martin

Egy vegyes, román-magyar alkalmi színházi társulat egy uniós pályázaton elnyert összegből készit előadást „Erdély csodáiról”. Budapestről hívnak egy rendezőnőt a produkció megvalósítására. A kezdetben ígéretes munka azonban egyre több akadályba ütközik. A közös történelem és kulturális értékek elmesélése nehezebbnek bizonyul, mint az a csapat várta, ráadásul a nagypolitika is közbeszól: népszavazást írnak ki Székelyföld autonómiájáról, ami nemcsak az ország minden táján, hanem a társulatot belül is felborzolja a kedélyeket. Mindezt csak tetézi, hogy a budapesti rendezőt egyre jobban hatalmába keríti a titokzatos Drakula-láz...

A *Wonders of Transylvania* egy interdiszciplináris áldokumentarista előadás egy generációkon átívelő traumák és feszültségek által terhelt közösségről, az együttélés és megbékélés lehetőségeiről, valamint párhuzamos narratívákról.

Az előadás nyelve román, magyar és angol, magyar és román felirattal.

„Az *t nem mondanám, hogy ezek lappangó feszültségek, szerintem arról az önmagában szomorú tényezőről van szó, hogy az iskola, a felsőoktatás, a családok, a munkahelyek szintjén egyszerűen ritka az, hogy valódi kapcsolódás és vegyes közösségek legyenek. A színház udvarán is azt láttam az előadás után, hogy külön körökben állnak a román és a magyar nézők. Ez már önmagában egy feszültség, egy kiaknázatlan potenciál, és a Reactor meg a Váróterem arra vállalkozott, hogy legalább a saját terepükön csökkentsék ezeket az árkokat. Nyilván nem megy egyik pillanatról a másikra, de ez egy fontos kezdet.”
Zsizsmann Erika: Az etnikai feszültségek feloldása nem egyéni munka, a társadalom egészét igényli, transtelex.ro*

www.reactor-cluj.com
www.varoteremprojekt.ro
www.stereoakt.hu

Az előadás a Fágás: multi-kulturális perspektívák – a kulturális vállalkozói szellem erősítése Kolozsváron, román-magyar interetnikus kontextusban elnevezésű projekt része. A projektet a RO-CULTURA program keretében az EGT Alap 2014-2021 támogatja (www.fagas.ro)

14

120'

Fotó: Váci Roland

Szegedi Nemzeti Színház - Kooperáló Színházpedagógiai Alkotótér (Szeged): Minden ember halandó részvételi színházi előadás

A tudatot szeretem úgy elképzelni, mint egy országgyűlést. Az országgyűlés akár a tudat, egy állam ügyintézője, vagyis az életünk képviselője és végrehajtója.

Az egyén működéséhez különböző törvények elfogadása kell, amelyhez szükségszerű a képviselők együttműködése, azaz érzések, gondolatok, képességek és tapasztalatok dolgoznak bennünk azért, hogy a lehető legjobb döntéseket hozzuk az életben.

A tudatunk országgyűlésének ülésein az életünk dilemmái, kérdései, céljai jelentik a napirendi pontokat. Ezeket a kérdésselvetéseket a parlamenthez hasonlóan az emberi tudatban is heves viták jellemezhetik. Amennyiben elfojtunk egyes képviselőket, pártokat, azaz, érzéseket vagy gondolatokat, akkor hiányérzetünk lehet, szorongást vagy akár szenvedést élhetünk át. A demokratikus államforma sérül, az egyoldalú politika és a mellőzött képviselők pedig könnyen megbetegíthetik az országunk kiegyensúlyozott és normális működését, sokszor észrevétlenül szítva bennünk háborút és válságot. Ezért fontos, hogy a parlamenti szópárbajok a tudatunkban is a szólásszabadságot biztosító módon történjenek. Ezt szeretnénk most gyakorolni veletek.

Darabunk során az autonómia és konformizmus kapcsolata mentén fogalmazunk meg kérdésfelvetéseket. Többek között arra keressük a választ, hogy mennyire fontos számunkra az igazság, valamint, hogy miként is viszonyulunk a minket körülvevő normákhoz. Mennyiben határoz meg bennünket a környezetünk és képesek vagyunk-e vállalni magunkat azzal szemben?

Színész-drámatanárok: Rédei Roland, Sziládi Hajna, Kállai Ákos
Rendezte: Farkas Atilla és Kállai Ákos

www.sinihaz.szeged.hu
www.facebook.com/kooperalo

14

Korlátozott nézőszám!

90'

Fotó: Zsiros Aliz

Hódi Virág Noémi (Budapest): Bonci – anatómia szigorlat szünet nélkül tragikomédia

boncolásra előkészítve (játsszók): Balogh Orsolya, Bogárné Gábor, Bolla Gábor, Hódi Virág Noémi, Király Cintia, Lakatos Dániel, Tarczali Dorina, Tóth-Lederhaas Csongor, Tóth Szilvia Lilla
boncolási jegyzőkönyv (szöveg): Hódi Virág Noémi
boncterem és védőruházat (látvány): Molnár Anna
gyakorlatvezető (rendező, technikus): Nyáry Pál

www.instagram.com/wannabe_dokik

Támogató: Keleti István Alapfokú Művészeti Iskola és Művészeti Szakgimnázium

18

Az előadás explicit mezte-
lenséget tartalmaz.
Korlátozott nézőszám!

70'

Fotó: Endrődi Aladár

Az előadásban élethű humán anatómiai modelleket használnak a szereplők.

08. 01. CSÜTÖRTÖK, 18.00 ► SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ BALETT-TEREM

RS9 Színház (Budapest): Mariella Mehr élete monodráma

Mariella Mehr (1947-2022) Svájcban élő jeni író volt. A cigány nép harmadik legnagyobb európai kisebbségének tartják számon a jenseket, akik biológiai népihités áldozataivá váltak, ami 1926-ban vette kezdetét és csak 1975-ben ért véget Svájcban. A svájci jensek jelenleg 35000-en lehetnek, és mindössze 10 százalékuk folytatja a nomád-nak nevezhető életmódot.

„Tekintete hol egy kisgyermeké, a világra csodálattal néző, majd idegenként fürkésző, aztán szeretetért könyörgő, vagy a fájdalomtól metsző. Sorsot mesél, egy kisgyereket – többét –, aki hajdan ő volt, akit csecsemőként elszakítottak édesanyjától és rideg intézetekben, szeretet nélkül lökdözték ide-oda, kiszolgáltatottan, szerencsétlenül. Rácz Magdi mintha valami ketrecbe lenne zárva, a láthatatlan kerítések között mozog. Nem vádol, nem tart igényt szóvalomra, mesél. Szörnyű, valós történetet – egy életet.”
Józsa Ágnes: „Nem lelé honját...” - Horvát, jeni, lengyel zsidó szerzők magyar színpadokon, Criticai Lapok

„Az édesanyjától elszakították gyerekeiket, az asszonyokat kényszer-sterilizálták, és embertelen körülmények között nevelték a cigány kisbabákat. Mariella Mehr tizenhat nevelőotthon megjárása után léphetett ki a felnőtt életbe, ahol az erőszak tovább folytatódott, elvették a fiát, börtönbe zárták és sterilizálták. Bár az, hogy a történet máshol és máskor játszódik, megteremtí az a távolságot, amire szükségünk van, hogy képesek legyünk nyitottan fogadni ezt a rettenetes történetet, nem szabad elfelejtenünk, hogy a magát civilizáltnak valló világban szinte bárhol származhatna ez a történet, igen, akár a mai Magyarországról is.”

Két Lámpás: Mariella Mehr élete, ketlampas.blog.hu

Játssza: Rácz Magdi
Fény- és hangtechnikus:
Nagy Ferenc
Mariella Mehr Kőkorszak és
Üzenetek a számkivetésből
című műveit átdolgozta és az
előadást rendezte:
Lábán Katalin

www.rs9.hu

16

65'

Fotó: Olajos Ilka

08. 01. CSÜTÖRTÖK, 20.00 ► RÉGI ZSINAGÓGA

Homo Ludens Project (Szeged): Pygmalion kosara közösségi performansz

Alkotók: Benkő Imola Orsolya 2020 nyarán Temesváron ismerkedett meg Pygmalion kutatásával és tudományos munkájával, 2022-ben pedig Andrádi Eszterrel, Nahóczki Viktorral és Szilágyi Szabolccsal kiegészülve személyesen találkoztak a professzorral Umbriában, és vettek részt a forradalmi kísérletében.

Pygmalion először 2018-ban publikálta *A panaszkodás, mint megszüntethető rendellenesség* című felkavaró tanulmányát, amely erőteljesen megosztotta a tudóstársadalmat. A provokatív tanulmány hamar nagy hírnevet szerzett a pófátlanul fiatal tudósnak, aki előtt kitértek a lehetőségek és a befektetők kapui. Pygmalion ugyanis rájött, hogy az ember génállományában található egy panaszgén, amely a negatív gondolatok, a balsors és az önsanyargató szavak okozója.

Pygmalion kutatótársaival legújabb kísérletében viszont olyan felfedezést tett, amelyet még álmában sem gondolt volna. Az eredmény alapjaiban fogja megváltoztatni társadalmi berendezkedésünket és környezetünket. A publikáció ugyan még várat magára, viszont most lehetőség nyílik, hogy Magyarországon először nálunk, a HLP műhelyében tekinthess bele Pygmalion módszereibe és ismerkedhess meg a panaszgén-kutatás technikájával.

Várunk szeretettel egy tudományos, közösségi performanszon, amely után garantáljuk, hogy megkönnyebbülve, de akár új emberként is távozhat Pygmalion kezei közül!

„A panaszkodás nem egy cselekvés, hanem egy genetikus rendellenesség, amitől lehetőségünk van szabadulni.”
(Pygmalion)

Pygmalion, Andrádi Eszter,
Benkő Imola Orsolya,
Nahóczki Viktor,
Szilágyi Szabolcs
www.homoludensproject.hu

A performansz a Pygmalion
Kutatóintézet és az NKA
támogatásával valósul meg.
Külön köszönet: Ács Tamás-
nak, Balázs Sárának, Lénárt
Leventének, Nagyhegyesi
Zoltánnak, Roskó Gábornak
és Vajda Júliának!

Korlátozott nézőszám!

70'

Fotó: Tandari Anita

Káva Kulturális Műhely Egyesület (Budapest): Megzabállak! résztvevő színházi előadás

Terített asztal. Két végén Enikő és Csaba ül. Ez csak egy átlagos ebéd vagy vacsora. Újra és újra. Mégis, valami folyton változik. Nem csak a menü. Inkább Csaba és Enikő viszonya, a köztük lévő tér. Az egyik lassan betölti, leuralja a szobát, a másik szinte eltöprel mellette. Mintha egy hangosabb szótól már el is halványulna. Két ember kapcsolata megborul, abszurd fordulatot vesz. Mégis, tízezerszám élünk benne. Amit látunk, megtörténhet szerelmesek, házastársak, barátok, tanárok és diákok, szülők és gyerekeik közt. Színházat, együttgondolkodást és részvételt kínálunk vendégeinknek a két ember közti hatalmi viszonyok témakörében.

Színészek:
Milák Melinda (Enikő),
Takács Gábor (Csaba)
Író-dramatarg és látványtervező:
Kovács Dániel Ambrus
Rendező:
Kovács Dániel Ambrus

www.kavaszinhaz.hu

Támogatók: Nemzeti Bűn-
megelőzési Tanács, Nemzeti
Kulturális Alap
Az előadás előkészítésében
részt vett és ezért köszönet
illeti: Kajos Rebecca,
Kucserka Fanni, Proics Lilla,
Tóth Olga

16

Korlátozott nézőszám!

135'

Fotó: Farkas B. Szabina

Színész-drámatanárok:
Balla Richie, Kiss Tünde,
Szántó Dániel
Író, rendező:
Szivák-Tóth Viktor

www.revszinhaz.hu

Támogatók: Ifjúságért Művé-
szettel Egyesület, EMET

16

Korlátozott nézőszám!

Egy történet, három szereplő, három összeegyeztethetetlen nézőpont. Sára, Ádám és Rafi élete kibogozhatatlanul összefonódott, most kísérletet tesznek rá, hogy visszafejtsék, és lezárják a múltjukat, hogy tovább tudjanak lépni. De hogyan nézzenek szembe az igazsággal, ha azt sem tudják, egyáltalán merre keressék? Mit is kellene lezárni, mivel is kellene elszámolniuk maguk és egymás felé? Az igazságot meg kell találni - de kinek az igazsága ez? Amíg ezt ki nem derítik, addig nem lehet tovább lépni. Addig minden csak hazugság, manipuláció.

90' A darab háromszereplős, a karakterek a harmincas éveik közepén járnak. A történet középpontjában Sára áll, aki jelenleg - már három éve - Ádám párja, akivel egy hosszú kapcsolat lezárása után esett szerelembe. Korábbi párja Rafi (Rafael) volt, akivel 25 évesen találkozott, ez volt az első tartós párkapcsolat mindkettejük életében, összesen nyolc évig tartott, ám nem problémáktól mentesen. Rafi ugyanis erős befolyással volt Sára személyiségének alakulására, döntéseinek meghozatalára. A kapcsolatból egy idő után ki kellett törnie, de ezt nem tudta egyedül megtenni, úgy érezte, szüksége van egy megmentőre, és akkor találkozott Ádámmal. A megmentő - áldozat szerep ugyanakkor szintén rejt veszélyeket, és a legkritikább esetekben alakít ki egyenrangú viszonyokat egy párkapcsolatban. Sára egyre inkább azt érzi, hogy nincs saját akarata, kiszolgáltatott mások befolyásolási szándékaival szemben. A helyzetet csak bonyolítja, hogy mind Rafi, mind Ádám Sárát vádolja azzal, hogy alapvetően manipulatív a viselkedése. A történet nem kíván igazságot tenni a szereplők között, a valóság kibogozását a nézőkre bízta, akik az előadás több pontján résztvevőként beszélgethetnek a szereplőkkel, kideríthetnek és ütköztethetnek tényeket, feltáráhatják a múltat, és akár tanáccsal is elláthatják a karaktereket.

2023-ban a Komlói Amatőr Színházi Találkozóan az előadás elnyerte a fődíjat, Szivák-Tóth Viktor pedig dramaturgiai munkájáért kapott elismerést.

Két fickó és egy nő a jövőből, a 142-es bolygóról érkezett vissza csak azért, hogy egy kicsit újra felidézzék a régi időket: a discót, a bullit, a flörtölést, a sikereket. Szeretnének ismét berobbanni. Két nevetséges pojaca és egy vagány nő, akik egy kölcsönként füstgép keltette köd homályában fetrengenek egy szűk szoba padlóján, amiről azt hiszik, hogy a világot jelentő deszkák. Nem veszik észre, hogy már más idők járnak. Teszik magukat, énekelnek, pörögnek, erőlködnek, mindent bedobnak a kimerülésig. Nevetségesek és esendőek, de mindig felállnak, és ezért szeretjük őket.

Táncosok: Lőrinc Katalin, Pál Zoltán, Fehér Ferenc
Zene: Fehér Ferenc,
Satori - Plato's Dream
Szakmai konzultáns:
Lőrinc Katalin
Fény: Kovácsovics Dávid
Koreográfia: Fehér Ferenc

www.ferencfeher.ewk.hu

12

40'

Fotó: Molnár Miklós

FÜGE Produkció (Budapest): MILF zenés one-woman show

Szereplők:

Hormonológ.

Milf: Dr. Pető Kata

Sexymotherfucker:

Rohonyi Barnabás

Szerző: Kovács Viktor,

Kovács Dominik

Zeneszerző: Matisz Flóra Lili

Jelmeztervező: Nagy Fruzsina

Díszlettervező: Gergye Krisztián,

Isépy Andor, Pető Kata

Fénytechnikus: Langó Ádám,

Major Mátyás

Hangtechnikus:

Nemesházi Attila

Produkciós vezető:

Gulyás Dóra

Rendezőasszisztens:

Csonka Laura

Rendező - koreográfus:

Gergye Krisztián

www.fugeproduccio.hu

A produkció a Budapest Főváros Önkormányzata által meghirdetett Staféta program keretében valósult meg.

Támogatók: Budapest Főváros Önkormányzata, Staféta, FÜGE Produkció, NKA, Fidelio

Külön köszönet Zsigó Anna dramaturgnak, Bárdos Katinak a jelmezek kivitelezéséért és a Duett Textil Kft-nek.

16

130'

Stroboszkóp használata miatt az előadás megtekintését terhes anyáknak, epilepsziásoknak, valamint pacemakerrel rendelkezőknek nem javasoljuk.

Fotó: Gulyás Dóra

„A prózai részekkel váltakozó fizikai színházi megoldások és a szöveggel szorosan összefüggő, vegyes műfajú zenés betétek, leginkább popdalok, operadarabok mindazonáltal a humor ellenére sem nélkülözik az érzelmi töltetet, még ha mintegy időzójelben is, de súlyosan, lehengerlően szólnak frusztrációról, magányról, akár traumákról.”

Gergics Enikő: A szukkubusz felfalja a kölyökkutyát?, szinhaz.net

Upor László: Majdnem lehetetlen - Az SZFE autonómiaharcának története könyvbemutató

A magyar kormány 2020 tavaszán nekifogott a teljes felsőoktatás gyökeres, politikai céloktól sem mentes átalakításának. A súlyos autonómiamegvonással járó „modellváltás” ellen a Színház- és Filmművészeti Egyetem (SZFE) közössége határozottan tiltakozott.

Upor László, az események idején rektori kinevezés előtt álló egyetemi oktató a tiltakozásból lett mozgalom történetét meséli el személyes nézőpontból. Szenvedélyes és bensőséges hangon rajzolja meg a hősiesség egyetemi polgárok portréit, és kíméletlenül jellemzi a hatalom ágenseit is. Megmutatja a hallgatók további sorsát és az universitas eszméjének pusztulását – majd újjászületését.

Upor László dramaturg, műfordító. Színházról és filmről ír, olykor könyveket szerkeszt. Évtizedeken át tanított a Színház- és Filmművészeti Főiskolán, majd Egyetemen. 2017-től rektorhelyettesként, 2019 tavaszától rektori feladatokat ellátó rektorhelyettesként volt kénytelen képtelen döntéseket hozni, később lemondott, még később a Freeszfe Egyesület egyik alapítója lett. Az SZFE autonómiaharcát bemutató könyve 2024 márciusában jelent meg a Magyar Narancs Könyvek sorozatban, a Tea Kiadó gondozásában - és megvásárolható lesz a helyszínen is.

Mindemellett Upor László „hazatér” Szegedre. A hetvenes-nyolcvanas évek fordulóján a JATE matematikus szakán tanult; az akkori Szegedi Egyetem állandó szerzője volt, rendezett a JATE Klubban (utolsó munkája, a Danton halála címszerepét történetesen Balog József, a THEALTER művészeti vezetője játszotta).

Upor Lászlóval Jászay Tamás színikritikus, a THEALTER fesztivál művészeti tanácsadója beszélget. A könyvbemutatóra a belépés ingyenes!

www.teakiado.hu

www.laszloupor.hu

60'

Fotó: Todoroff Lázár

34. THEALTER *plusz*

2024. október 20-24.

ALTERRA

KORTÁRS ELŐADÓMŰVÉSZETI KÖZPONT

RÉGI ZSINAGÓGA
SZEGED, HAJNÓCZY U. 12.

Kosztolányi Dezső Színház (Szerbia): Szindróma
Dedovity Tomity Dina monodráma

„Látom, ahogy a bemutatóm után legördül a függöny, és kialakul a világ legfeszültebb csöndje. Majd az összes néző egy emberként kezd hatalmas ovációba. Hallom a székeket csattanni, ahogy felpattannak róla. Végtelen taps, itt-ott felhangzik egy-egy bravó, a tanáraink büszkén törölgetik a szemeiket hangosan szipogva. ...csináltam egy monodrámat. Amit én írtam és rendeztem. És fényeztem. Én ragasztottam a díszletet és varrtam a ruhát. Minden segítség nélkül. Egy ember se olvasta el előtte. Mindenki a bemutatón látta először. És mindenki hihetetlenül ÉREZTE magát valahogy, miközben nézett. A függöny után mindenki egy percig nézte a sötétet. És mindenkinek megváltozott az élete.”

Dedovity Tomity Dina az Újvidéki Művészeti Akadémián végzett László Sándor és Balázs Áron osztályában. 2020 őszétől a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatának tagja, de az elmúlt években játszott a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház, az Újvidéki Színház és a Tanyaszínház előadásaiban is. A *Szindróma* 2023-ban a tatabányai MOST FESZT-en elnyerte a Legjobb monodráma előadás díját.

Játssza: Dedovity Tomity Dina
A külső szem: Góli Kornélia
Látvány: Gergic Ena
Színpadi beszéd:
Raffai Telečki Ágnes
Mojca Kumerdej azonos című novellája nyomán írta és rendezte:
Dedovity Tomity Dina

www.kosztolanyi.org

Támogatók: Szabadka Város Önkormányzata, Magyar Nemzeti Tanács, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. A díszletelemekért köszönet a Gergic és a Dukai család pincéinek és padlásainak.

14

70'

Fotó: Molnár Edvárd

Kosztolányi Dezső Színház - Újvidéki Színház (Szerbia): Lovas Ildikó: Amikor Isten hasba rúg

Játsszák: Banka Lívya, Crnkovity Gabriella, Hodik Annabella, Kucsov Borisz, Búbos Dávid, Ozsvár Róbert, Verebes Andrea

Zeneszerző: Mezei Szilárd

Korrepetitor: Szerda Árpád

Hangfelvételben közreműködtek: Szvetnyik Margit - hegedű, Horváth-Tóth Viktória - hegedű, Lucza Pálma - brácsa, Mészáros Zsuzsanna - cselló, Malina Ervin - nagybőgő, Filip Čapo - zongora, Csík István - ütőhangszerek

Hangmérnök: Lazar Zivanac

Dramaturg: Góli Kornélia

Diszlettervező: Urbán András

Jelmeztervező: Marina Sremac

Maszkok: Daniela Mamučić

Illusztráció: Czér Fanni

Plakátterv: Blaskó Árpád

Rendező: Urbán András

www.kosztolanyi.org
www.ujvideki.com

Támogatók: Szabadka Város, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Nemzeti Kulturális Alap, Újvidék Város Kulturális Hivatala

18

Az előadás explicit meztelenséget tartalmaz.

90'

Fotó: Molnár Edvárd

„Amikor Isten hasba rúg, megszületik a gyermek. Arra gondoltam, hogy Isten hasba rúgott és tévedett, mert anygalt akart küldeni, de kobold bűjt elő. Azonban nem tévedett az Isten, mert anygalt és koboldot szánt nekem. Egy anygalt és koboldot, egymásba gabalyodó különös lények, ezektől lett két ember a fiam. Két ember. És különleges.”

Lovas Ildikó

„Olyan az egész, mint egy sodró ár. Nem is tudjuk igazán követni, csak azt érezzük, hogy az egész beszippant, de mondhatjuk azt is, hogy hasba vagy inkább jó erősen fejbe vág. A színpadon egy kis túlzással, hús, vér, sár, minden, ami zsigeri, megjelenik. Elsősorban a színészek ösztönei, és ezzel az alapállással nagyon igazzá válik, még akkor is, ha olykor megráz vagy elrettent. Urbán az előadással ősi emberi gesztusokról, reakciókról beszél. Olyan éles helyzetekről, családi tabukról, függőségekről, amelyekről nem szokás szólni és nem is ad feloldozást, még akkor sem, ha a szabadság és az elfogadás dominál. Felkavaró időutazás a személyesség maradandó színpadi petárdáival.”

Balogh Gyula: Mindent szétfeszítő traumák föld alatt és felett, Népszava

A szabadkai Kosztolányi Dezső Színház és az Újvidéki Színház koprodukciója.

10. 21. HÉTFŐ, 19.00 ► RÉGI ZSINAGÓGA

Egy földrengés epicentruma – A Törzsasztal Műhely fiatal szerzőinek bemutatkozása

A szegedi tehetséggyondozó alkotóműhely bemutatja első, *Egy földrengés epicentruma* című irodalmi zine kiadványát, amiből a közönség tagjai is kapnak egy-egy példányt.

„A szegedi Törzsasztal Műhely immár fél évtizede folytat országos perspektívából sem elhanyagolható tehetséggyondozó munkát, és a közösségeként való bemutatkozáshoz – más városok műhelyeivel összefogva – a lehető legadekvátabb formát találta meg a zine műfajában, amelyet ugyanolyan komfortosan lehet gyúrni félreeső kocsmasztaloknál és molyrágta filológusfütelekben. A műhelyezés mint alkotásokról szóló közös beszélgetés a kultúracsinalás legalapvetőbb formája: ha a résztvevőknek esetleges ízléskülönbségeik ellenére is sikerül elkerülniük, hogy maradandó károkat okozzanak egymásnak és a szövegeknek, az önmagán túlmutató mentálhigiénés és kulturális gyarapodáshoz vezethet. Ennek eredményeképp az Egy földrengés epicentrumának rezgései karcosak és változatosak, akár a számok egy kézről kézre járó válogatáskazettán: a hol érzéki, hol társadalomkritikus, hol pedig elragadóan agyfasz versek megmutatják, milyen tágas irodalmi teret jelenthet csupán tucatnyi oldal, és néhány fiatal szerző egy asztal körül, akik rendre emlékeztetik rá egymást, hogy a jó szöveg az ötletekkel kezdődik.”

Sepsi László

„A költészet utálatá című esszét egy költő írta, Ben Lerner, és nem az önutálatról szól, de majdnem. Vagyis verset írni frusztrációk ígérete, többek között. Egy líraműhely pedig lehetőség arra is, hogy jól kezeljük ezeket. A Törzsasztal tagjai sokszor figyelnek erre a szöveg mellett, helyett, vagy azon keresztül. Hogy mikor melyik szükséges, az, persze, vonzó homályba borul. Néha. Ilyenkor hallgatunk? Nem baj, mindjárt süvít a szél egy torokból, „széthordja a csend bútordarabjait.” Vár a munka, „betont dadognak a járdára”, miközben a vér úton van, „nélkülözhetetlen ügyességgel”, és így tovább. Egymás műélvezetének tanúivá válunk, adott a tettenérés szabadsága, mikor a többiek látják, olvasás közben mitől oldódom fel, és hol. A Törzsasztal közösségében jó átélni ennek a kockázatosságát, viszont elvonulni is érdemes a verseikkel, amit most – hála a zine-nek – bárki megtehet.”

Borsik Miklós

Az idén hét éves Törzsasztal Műhely egy havi rendszerességgel megtartott íróműhely, ahová lírával és prózával egyaránt érkezhetsz. Támogató közösség, amelyben visszajelzést és konstruktív kritikát kaphatsz tapasztalt íróktól, költőktől, szerkesztőktől és az irodalom friss művelőitől. Törzs, ami alkalmi összetételében változókéony, mégis állandó csoport.

10. 22. KEDD, 17.00 ► RÉGI ZSINAGÓGA

www.facebook.com/torzszasztalmuhely

55'

Fotó: Fakan Csaba
Borítókép: Tarr Brigitta

Horváth Florencia – Karádi Gergő (Budapest): Valójában senki zenés-irodalmi-színházi est

16

A *Valójában senki* Horváth Florencia első, *Hiátus* című verseskötetén alapszik, ami azt hivatott körüljárni, hogy az anyahiány kitölthető-e versírással, irodalommal. Olyan gyerekkori élményeket villant fel, amelyek minden ember számára meghatározóak lennének az anya-gyerek viszony vizsgálatának tekintetében. Itt azonban még inkább nyomatékosra válnak, mivel rengeteg szálon kapcsolódnak a történetbe a versek, a kényszere annak, hogy az emlékeket írott formában rögzíteni kell. Innen indul ki a felnőtté válás története, az elidegenedés és az újbóli találkozás azokkal a módszerekkel, amelyek mindezt reprezentálhatóvá teszik.

60'

Fotó: Mariia Kaszhanova

Az elkészült kéziratból Karádi Gergő, a Sorbonne Sexual zenekar frontembere zenésített meg néhány szöveget, akit nemcsak a komplex anya-élmények ragadtak meg, de a művészeti világban való jelenlét fontos kérdéseit, a szféra tagjait foglalkoztató problémákat is felfedezte az anyagban.

Zene és vers kölcsönhatásba lépett egymással, az esten dalok és prózai formában előadott szövegek kerülnek fókuszba. De a fény- és hangtechnika is fontos szerepet kap, bejátszók hangzanak fel és két kisfilm is része a produkciónak. Bár az alkotók nem színészek, különböző performatív elemek, színházi jelenetek társulnak az olykor énekelt, máskor gitárral kísért, illetve szólóban vagy párbeszédben előadott szövegek mellé.

„Különböző területekről jövünk, de igyekszünk létrehozni egy közös történetet. Hiszen a zenében is kell lennie irodalomnak és az irodalomban is zenének. *Valójában senki* című estünkön nem titkolózunk, sőt, megmutatjuk önmagunkat és azokat a dolgokat, amik meghatároznak minket. Művészeti ágak és élettörténetek találkozása ez. Egyszerre szólalunk meg múltban és jelenben, emléket felidézve, és azokként, akik ezeknek hatására mára lettünk.”

Horváth Florencia – Karádi Gergő

MILF - vagy amit akartunk
Beszélgetés a Kovács ikrekkel a drámaírás kötelmeiről és szabadságáról - ha van olyan

A beszélgetést vezeti:
Ibos Éva kritikus

www.facebook.com/kovacsvd

60'

Fotó: Valuska Gábor - könyvesmagazin.hu

Kovács Dominik és Kovács Viktor, avagy a Kovács ikrek. Korán kezdték, írásaikkal már középiskolásként díjakat nyertek. Sajátos prózai nyelvezetük messze áll a klasszikus értelemben vett irodalmitól, mondataikban felnövéstük helyszínének ízei keverednek a családi szókinccstárral, amelyet szokatlan szórendekkel, s olykor repetitív betétekkel fejeznek meg.

Novelláikat több irodalmi folyóirat közölte, *Lesz majd minden* című első regényük tavasszal jelent meg. Eddig megírt tizenegy drámájukat egy kivételével (ami csak írásban jelent meg) az ország különböző színpadain és színházaiban mutatták be. Épp csak elmúltak 20 évesek, amikor a 2017-es POSZT-on Hegedűs D. Géza megrendezte első, *Jégtorta* című színművük felolvasó színházát. A szegedi THEALTER-en 2024 nyarán volt látható *MILF* című darabjuk Pető Kata főszereplésével, ez a nagyszerű produkció zárta a fesztivált.

Freeszfe Egyesület (Budapest): Ventilátor monodrámája

Játssza: Szekeres Blanka

Alkotók: Juhász Maja,
Szekeres Blanka,
Zétényi Lina

Látvány: Komáromy Bese

Zene: Birta Márton

Produkciós koordinátor:
Elefánti Emma

Mentor: Tárnoki Márk

www.freeszfe.hu

Az előadás a Freeszfe Egyesület, A Vadász Esélye és az Auróra koprodukciójában készült.
Támogató: NKA

Korlátozott nézőszám!

16

„Fullasztó IQOS szag van, azt lehet itt bent is. Akkor inkább most ki, egy kicsit. Megsodrom a cigit, leülök a fehér párnás hintaágyba. Azon gondolkodom, hogy csinálják, velem mi lehet a baj. Olyan egyszerűnek tűnik, olyan boldogok. De aztán vissza kell menni. Még mindig a lufifújás.”

80' plusz 20' feldolgozó foglalkozás

Fotó: Farkas Dorka

Kedves Mindenki!

Eskü csak 90 perc, lécci hallgassatok végig, ha tehetitek. Szeretném elmondani, hogy hogyan küszködök a felnőtté válás mindennapjaival. Annyi minden van, amiről beszélni szeretnék, nem is tudom, hogy hol kezdjem. Mondjuk kezdem akkor az elején, mondjuk amikor először berúgtam vagy amikor először szembesültem az ügyfélkapu minden bugyrával, a fiúkról nem is beszélve... Sok mindenben mentem keresztül az elmúlt 26 évben és nem bírom tovább, el kell mondanom valakinek. Köszí, hogy eljössz és meghallgatsz.

Előre is köszi a válaszaitokat!

„[...] Szekeres Blanka elképesztő energiával és precízen mutatja meg a felnőtt- és a gyermeklét közti szűk mezsgyét.”

Jenei Péter – Prikazovics Júlia: Tan-évad-záró, színhaz.net

10. 23. SZERDA, 16.30 ► ZUG SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZETI TETTHELY

Orlai Produkció (Budapest): Halász Rita: Mély levegő monodrámája

Talán mindenki életében eljön az a pont, amikor legszívesebben visszaköltözne a gyerekszobájába és végignézné élete legfontosabb döntéseit. Az előadás főszereplője, a kisgyerekes, képzőművész Vera arra keresi a választ, hogy miért úgy történtek vele a dolgok, ahogy. Az előadás egy válás története, de annál még sokkal több. Szó van benne elnémulásról és szembenézéssel, emlékekről, lazaságról, hóhullásról és kánikuláról, de legfőképpen az önmagunkhoz való hazatalálásról.

Halász Rita *Mély levegő* című regényével 2021-ben elnyerte a Margó-díjat és felkerült a Libri Irodalmi Díj 10-es listájára is.

Pálos Hanna színész, a budapesti Katona József Színház tagja jelentős szerepek nagyszínpadi megformálása után most egy sokkal intimebb és személyesebb produkcióban látható.

„A monodrámát műfajának nehézségét vállalva Pálos egymaga tartja a nézőket a székük szélén, miközben Verát játssza: a sebzett, ám belső erővel rendelkező nőt, aki a saját traumájával való szembenézés során válik újra önmagává. Finom gesztusokkal képes elérni, hogy a közönség együtt lélegezzen vele, érezze a történet súlyát és erejét.”

Györgyei Szabó Magdolna: Halász Rita Mély levegője a színpadon még fojtogatóbb, kultura.hu

Előadja: Pálos Hanna

Író: Halász Rita

Színpadra alkalmazta:

Zsigó Anna és Pálos Hanna

Nagybőgőn közreműködik:

Csizmás András / Ajtai Péter

Látvány: Keresztesova Veronika

Dramaturg: Zsigó Anna

Asszisztens: Dicső Dorka

Plakátfotó: Bartha Máté

Producer: Orlai Tibor

www.oraliprodukcio.hu

90'

Fotó: Horváth Judit

10. 23. SZERDA, 19.00 ► RÉGI ZSINAGÓGA

Tér12 Kulturális Egyesület & AztaBanda (Budapest): Szabadságra hajlamos részvételi előadás

Rotowski Barbara: Balog Réka
Troppán Tamás: Hodászi Ádám
Az alkotók improvizációt leje-
gyezte: Hodászi Ádám
Szakmai konzulens: dr. Patonay
Anita

A bakonyhalápi Esterházy Péter Gimnáziumban Tamás bá' sok-sok éve ugyanazt a március 15-ei megemlékezést viszi színre. Idén Pestről kap segítséget: a nemrég diplomázott Rotowski Barbi is részt vesz a műsor elkészítésében. És újítani szeretne. A nézők a 11.A osztály szerepébe lépve figyelik az első perctől várható konfliktus kirobbanását. Meg kell-e emlékezni az 1848-as eseményekről? Mennyire tudjuk átérezni az akkori történéseket? Van-e lehetőség szót érteni azzal, aki máshogy gondolja?

A Tér12 Kulturális Egyesülettel már találkozhattak nézőink Szegeden: *Nélküled* című monodrámájuk 2022-ben a THEALTER-en, majd utána őszi programsorozatunkban volt látható, a *Párker Péter, avagy a legvidámabb redpill kontent – netsztyeppe barangolás egy részben* című előadásuk pedig a tavalyi fesztiválon vendégszerepelt.

Az AztaBanda csapata különféle színházi nevelési és színházpedagógiai programokat kínál fiataloknak részvételi előadásoktól kezdve színjátszó drámacsoportokon át workshopokig és színházi táborokig.

www.ter12.hu

www.facebook.com/aztabanda

12

Korlátozott nézőszám!

100'

Fotó: Csejtei Nusi

Pesti Magyar Színiakadémia II. év (Budapest): Csinálj engem szabadra! Esterházy Péter *Fuharosok* című kisregénye és más írásai alapján

„Nyilatkoztasd ki, mi a valódi szeretet: nem a bűntől való meddő rettegés, hanem az a merész szándék, hogy minden ember válllvetve fessegeti az élet kapuit.”

„A Pesti Magyar Színiakadémia mesterségvizsgáját közös dramatizálással hoztuk létre. Kiindulási pontunk Esterházy Péter *Fuharosok* című regénye volt, amihez az alkotói folyamat során az életműből több helyről is hozzánőttek részletek, elsősorban az alapszöveg mélyrétegeiben rejtőző családtörténet láttatása céljából.

Esterházy írástechnikája színházi értelemben azért tanulságos, mert hozzáférést ad egyfajta színészdramaturgiához, ami által a rendezői színház eredményesen dekonstruálható. Mindjárt az elején megfogott bennünket, hogy a választott mű identifikációs kísérletei a közösségi létezés átváltoztató helyzetében lépten-nyomon drámai feszültséget generálnak. Az elrajzolt characterszóródások egy zeneinek is nevezhető gondolkodásnak, többszólamúságnak a velejárói, ami végül nálunk egy kórusművet hívott elő. A szövegek színészi szempontból történő feltérképezése magával hozta a látvány közös elgondolását is, a matéria megválasztását, jelmezektől a kelléken át a díszletig.

A szerkesztett drámaváltozat arányai, egyenletessége vitatható. Számunkra a szövegpéldányt egy újszerű tapasztalat teszi érvényessé, aminek konkretizálása napi szintű kihívás. Csak akkor jöhet létre valami színpadi igazság, ha merünk üresbe dolgozni és az érzéseink, gondolataink akár elhibázott megjelenítési formáit is valamilyen módon a kompozíció részének tekintjük.”

Rác Attila
osztályvezető tanár

Játsszák: Csoma Luca,
Erdélyi Márk, Györfly Imre,
Kalinovszki Lúcia, Kárpáti Ágoston,
Kulcsár-Szekely Gábor,
Lampel Luca, Lentulai Hanna,
Nagy Gergő, Németh Áron
Tamás, Szilágyi Vivien, Tóth Flóra,
Tyukodi Dániel

www.pmsza.hu

12

65'

Fotó: Perényi Balázs

Az előadások másnapján Proics Lilla és Jászay Tamás online szakmai beszélgetésre invitálja az alkotókat és minden érdeklődőt: hol délelőtt, hol délután, pontos időpontok a napi programban találhatóak. A művészeket szándékaikról, módszereikről kérdezzük, egyáltalán a tevékenységük mikéntjéről, arról, hogyan látják a szakmai közeget, amelyben dolgoznak, milyennek gondolják a közönséget, a velük való viszonyt, mindenekelőtt az előző nap alapján. Ahogy mindenkinek van állandó, illetve folyton változó szempontrendszere, nekünk is. Ehhez mérten mi is megmondjuk, mit gondolunk, és azon leszünk, hogy minél érdemibb módon beszéljünk együtt.

Fotó/photo: Török Erika

07.28-08.02. VASÁRNAPTÓL PÉNTEKIG ZOOMON

blogjr. - www.thealter.hu

Tizenegyedik évfolyamába lép idén a THEALTER honlapjáról elérhető blogjr., ahol ifjú színházi szakírók azonnali visszacsatolást adnak mindarról, amit láttak a fesztiválon. Nem kritikák ezek, de rövid, tartalmas, minden esetben szakmai reflexiók és benyomások, melyek szándékaink szerint a velünk fesztiválózóknak és a távol lévőknek egyaránt szólnak. A blogjr. szerkesztője és koordinátora Jászay Tamás, a 34. THEALTER junior bloggerei Bálint Zsófia, Kocsis Kata, Pamlényi Laura, Szabó Réka Dorottya és Vanyák Dóra voltak.

blogjr 2024

Fotó/photo: thealterphoto2024

Jegyvásárlás az interneten/Tickets online:

34. THEALTER: tixa.hu/thealter

34. THEALTER plusz: tixa.hu/maszk

Régi Zsinagóga/Old Synagogue (Hajnóczy u. 12.)

Július 25-én és 26-án 17.00-tól 19.00-ig.

On 25 and 26 July, between 17.00 and 19.00.

Előadáshelyszínek/Venues:

az előadások kezdete előtt 1 órával

1 hour before the start of the performances

Kapcsolat/Contact:

+36 30 9959229 • maszk@maszk.hu

www.maszk.hu • www.facebook.com/altera.regi.zsinagoga

www.thealter.hu • www.facebook.com/thealter

www.instagram.com/thealter_szeged

34. THEALTER belépőjegyárak:

Alap jegyár: 3000 Ft

Kiemelt jegyár: 5000 Ft a következő előadásokra:

Trafó Kortárs Művészetek Háza – MASZK Egyesület (Szeged) –

FÜGE Produkció: Kárpáti Péter: Térkép a túlvilágról

Katona József Színház: Sorstalanság

FÜGE Produkció: MILF

Kedvezményes jegyár:

Kelemen Kristóf: Szeánsz (Necromancy): 2000 Ft

14 éven aluli gyerekeknek a szombathelyi Mesebolt Bábszínház

Szegény Dzsóni és Árnika előadására: 1200 Ft

Támogatói belépőjegy online jegyvásárlásnál: 5000 Ft

34. THEALTER plusz belépőjegyárak:

Alap jegyár: 2000 Ft

Emelt jegyár: 3000 Ft

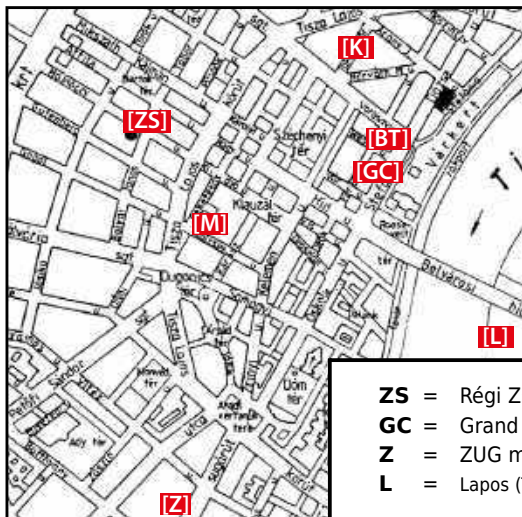
Kedvezményes jegyár: 1000 Ft

Támogatói jegy online: 3000 Ft

Előadásainkra a helyfoglalás érkezési sorrendben történik, jegyeink nem helyre szólnak.

Beengedés kezdete: előadáskezdés előtt 15 perccel. Későn jövők csak az előadás szünetében foglalhatják el helyeiket, a szünet nélkül vagy speciális térben zajló előadásokra a későn jövőket nincs módunkban beengedni.

Az előadásokról kép-, hang- vagy videófelvétel készítése tilos!

ZS = Régi Zsinagóga

GC = Grand Café

Z = ZUG művészeti tethely

L = Lapos (Tisza-part)

BT = Nemzeti Színház balett-terme

M = Motiváció Közösségi Tér

K = Kísszínház

Támogatók / Supporters

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata

Nemzeti
Kulturális
Alap

NKA Kulturális Fesztiválok Kollégiuma

Kulturális és Innovációs Minisztérium

Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő

Szegedi Rendezvény- és Médiaközpont
Nonprofit Kft.

NEMZETI KULTURÁLIS
TÁMOGATÁSKEZELŐ

Médiatámogató / Media support

revizor

a kritikai portál

A THEALTER fesztivál a Magyar Fesztivál Szövetség tagja, EFFE-minősítésű európai művészeti fesztivál.

THEALTER festival is a member of the Hungarian Festival Association and received the EFFE Label for 2024-2025.

Partnerek / Partners

Szegedi Nemzeti Színház

Grand Café Szeged

Motiváció Műhely

ZUG Művészeti Tethely

Megvalósult a Nemzeti Kulturális Alap
támogatásával.

A THEALTER jegyértékesítő partnere a Tixa.

MŰVÉSZETI VEZETŐ

ARTISTIC DIRECTOR

Balog József

PÉNZÜGYI IGAZGATÓ

FINANCIAL DIRECTOR

Martinkovics Katalin

SZERVEZŐK

MANAGERS

Bodon Györgyi

Ferencz Hedvig

Petró Annamari

Szabó Zsuzsa Réka

Zélicity Dávid

MŰVÉSZETI TANÁCSADÓ

ARTISTIC ADVISOR

Jászay Tamás

PLAKÁTTERV

POSTER DESIGN

Baráth Ferenc

DESIGN

Barta Tamás

eredeti layout:

Factory Creative Studio

FESZTIVÁLFOTÓ

PHOTOGRAPHER

Rachamim-Gondi Dániel

Révész Róbert

THEALTER FILM

Galambos Renáta

Ibos Éva

m.Kovács Zoltán

WWW.THEALTER.HU BLOG JR.

Bálint Zsófia

Kocsis Kata

Pamlényi Laura

Szabó Réka Dorottya

Vanyák Dóra

KRITIKUS SZEKCIÓ

CRITIC'S CIRCLE

Jászay Tamás

Proics Lilla

TECHNIKAI VEZETŐ

TECHICAL DIRECTOR

Varga-Bogdanov Attila

SZÍNPADMESTER

STAGE MANAGER

Szabó Károly

TECHNIKUSOK

TECHNICIANS

Baráth Zoltán

Mohos Bálint

Molnár Béla

Oláh Dániel

Stadler Ferenc

Szabó Martin

Szabó Miklós

Szűcs Gábor

Szűcs Gergő

Tót-Bagi Árpád

Török Dénes György

Volford Károly

ÖNKÉNTES SEGÍTŐK

VOLUNTEERS

Apjok Katalin

Balázs Kinga

Boros Tamás

Farkas Lujza

Kovács Luca

Kozák Réka Emma

Lobár Henriett Anna

Popovics Márta

Ráb Zsanett Grácia

Rács Szabó Anna

Süli Ákos

Szabó Ágnes

Szabó Melinda

Szekfű Inez

Szűcs Gréta

Tasnádi Gábor Józsefné Vigh Erzsébet

Toldi Kata

A klasszicista stílusú kis zsinagóga 1843-ban épült. 1977-ben vette meg az akkori városi tanács a használaton kívüli épületet az izraelita hitközségtől – a Nemzeti Színház felújításának idejére a színházat szándékozták az épületben elhelyezni. Erre azonban nem került sor, az épületet méltatlan célra: raktározásra használták. 1992-ben az épület az önkormányzat tulajdonába került azzal a feltétellel, hogy vállalja a műemléki jellegű felújítást 1994. december 31-ei határidővel. 1994-ben a teljes tönkremenetel előtti utolsó pillanatban kezdődött meg a tetőfelújítási munka. Legutóbb 27 éve változott az épület kívülről: 1997-ben megújult a homlokzat, valamint visszakerült eredeti helyére a Hajnóczy utcai oromdís, a teljes felújítás azonban mindmáig elmaradt.

A MASZK Egyesület 1992-ben fedezte fel az épületet, s a kezdetektől fogva befogadósínházként, Kortárs Előadóművészeti Központként működteti. Az elmúlt harminckett évben a MASZK minden évben megnyitotta az épületet a nagyközönség előtt: önkéntes segítők tartották rendben, pályázati támogatások és néhány cég segítségével infrastruktúrával láttuk el. Mind a közönség, mind pedig a fellépők a legnagyobb elismeréssel illették az épület adottságait. Az egykor szakrális hely falai nem felejtenek, s a szakrális művészetek otthonosan élnek ebben a térben. Figyelemre méltó, hogy az épület, mint helyszín, a város struktúrájába milyen természetességgel és gyorsan illeszkedett be. Mindeközben Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlésének 2000 márciusi döntése nyomán a Régi Zsinagóga a Szegedi Ifjúsági Ház Kht. telephelye lett. 2018-as döntése nyomán a THEALTER fesztivált, melynek legfontosabb helyszíne a Régi Zsinagóga, 2022-ig állandó összeggel támogatta a városvezetés, az egyre sürgetőbb felújításra azonban továbbra sincs kilátás. 2017-ben saját forrásainkból felújítottuk a színpadot és a nézőteret, és lecseréltük a székeket, egyéb beruházásra azonban nincs saját forrásunk, így a nézők komfortja és a munkafeltételek sem megfelelőek. Továbbra is meggyőződésünk, hogy épített örökség és művelt kultúra nagy találkozása lehetne a Régi Zsinagóga teljes felújítása, ahogyan életre keltése is az.

Az ALTERRA Kortárs Előadóművészeti Központ a legrégebbi független, befogadó profilú vidéki centrum Magyarországon.

The small synagogue of Szeged was built in classical style in 1843. The city council bought the building, then out of use, from the Jewish community in 1977. During the restoration of the National Theatre of Szeged, the town intended to move the theatre into the Synagogue. However, this never happened, and the building was unjustly used as a warehouse. Its ownership was taken over by the local authorities in 1992 provided that they meet the deadline of 31 December, 1994 for the complete restoration of the building. The restoration of the roof started in 1994, at the very last moment before the total deterioration of the building. In 1997 the facade was renewed and the crest of Hajnóczy Street was placed back into its original position, but the restoration has never been completed.

MASZK Association discovered the building in 1992 and turned it into a multi-arts venue, into a Contemporary Performing Arts Centre, under the name ALTERRA. During the past thirty-two years, MASZK has opened the building to the public every year: volunteers have helped to clean and maintain order in it, and with the support of a couple of companies and by raising funds, we have equipped it with infrastructure. Both the audience and the performing artists have always been most pleased with the venue. The walls of this once sacred place never forget, and the sacred arts can easily find their home in this space. It was also very interesting to see how naturally and quickly the Synagogue as a venue could fit into the existing structure of the town. Meanwhile, in March 2000, the local government put the building under the control of the Szegedi Ifjúsági Ház Kht. In 2018, the town leaders voted for providing a significant and regular amount in order to support THEALTER, with the Old Synagogue as its main venue, until 2022. In 2017, we renovated the stage and the auditorium, but we have no further funds to make the building more comfortable, and the working conditions are also far from being perfect. We are still convinced that the full restoration of the Old Synagogue could represent the encounter of landmark heritage and living culture, as its rebirth has already shown.

ALTERRA - Contemporary Performing Arts Centre is the oldest independent multi-arts venue outside Budapest in Hungary.

**A MASZK
(Magyarországi Alternatív
Színházi Központ)
Egyesület szervezésében**

**Organised by MASZK
(Centre for Hungarian
Alternative Theatres)
Association**

**maszk@maszk.hu
www.thealter.hu**

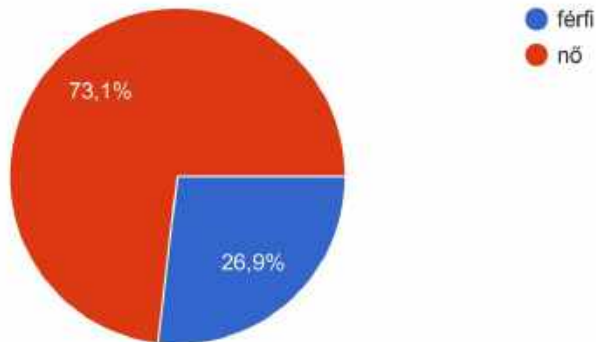
THEALTER 2024 - Oné a szó, kedves nézőnk!

67 válasz

Az Ön neme:

 Másolás

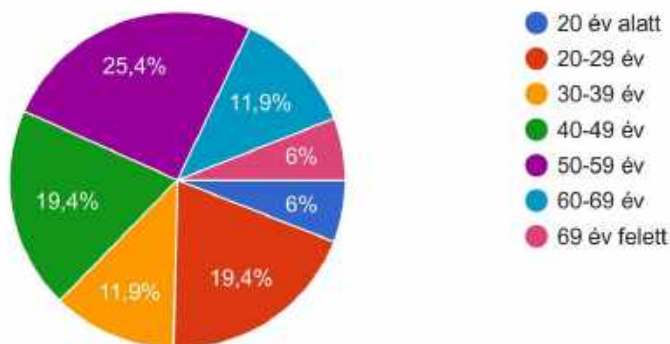
67 válasz

Az Ön életkora:

 Másolás

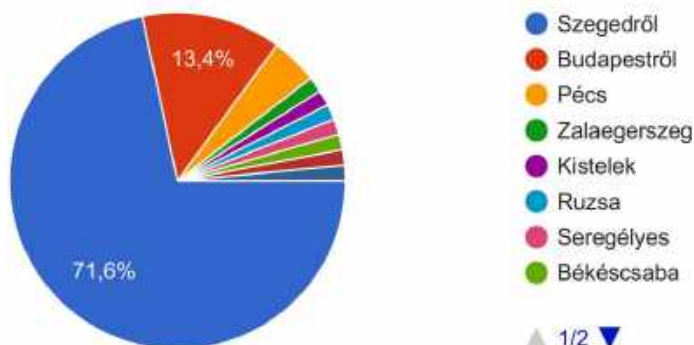
67 válasz

Honnan érkezett a THEALTER-re?

 Másolás

67 válasz

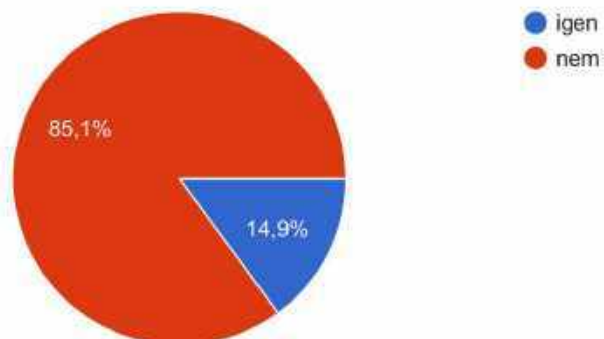

▲ 1/2 ▼

Most először vett részt a THEALTER programjain?

Másolás

67 válasz

Első nézők

Honnan szerzett tudomást a THEALTER-ről?

10 válasz

Egy színházi cikkből.

Nem emlékszem már, régóta tudok róla. Most a FB-on találtam meg a dátumot.

Az egyetemen.

Ismerős által

Páromtól

színikritikus vagyok és drámát írok, az egyetemről

Facebookról

PLACCC Fesztivál

Szülőktől, barátoktól

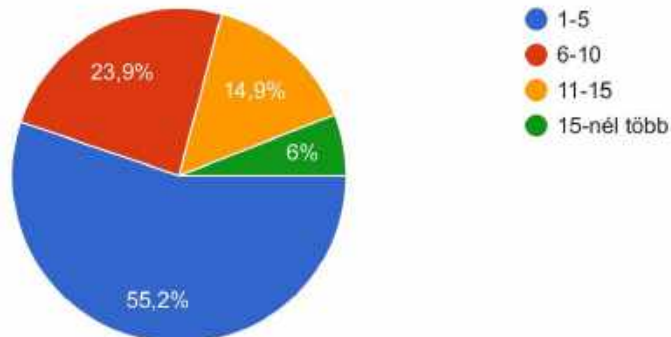
Instagram

A fesztiválra vonatkozó kérdések...

Hány előadáson vett részt az idei THEALTER-en?

Másolás

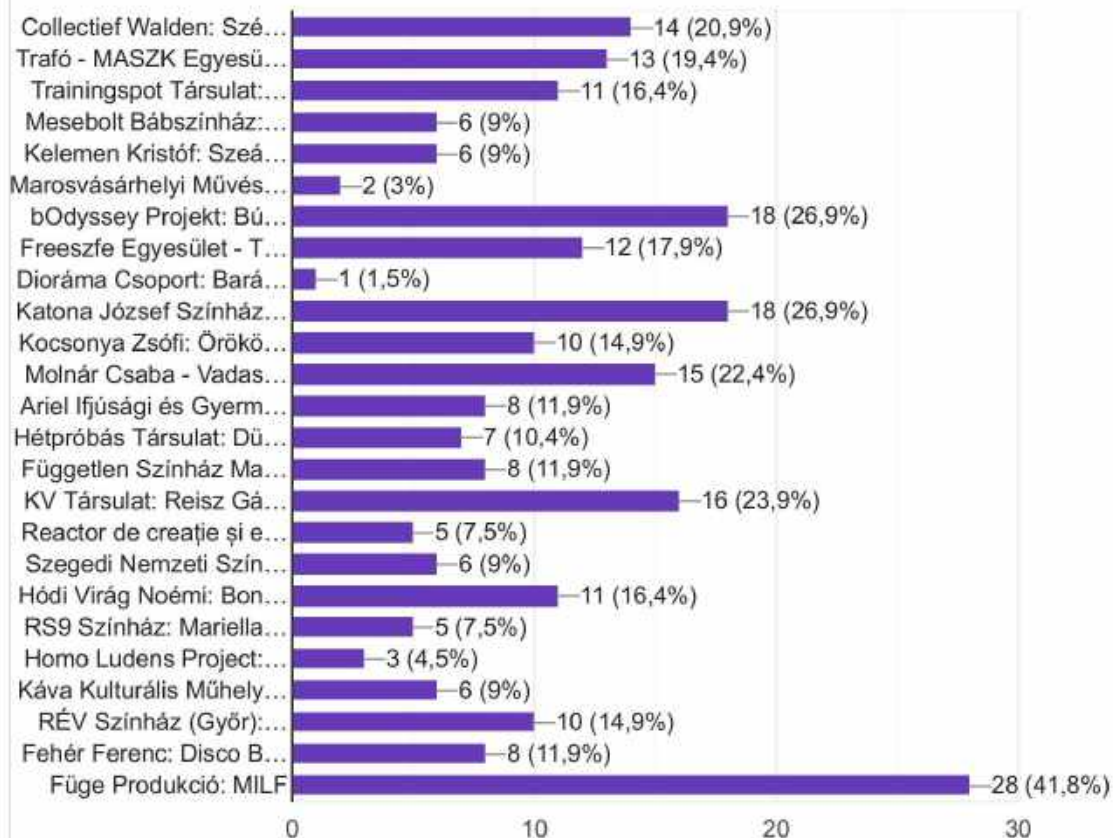
67 válasz

Melyik előadás(ok) tetszett(ek) a legjobban? (Többet is jelölhet!)

Másolás

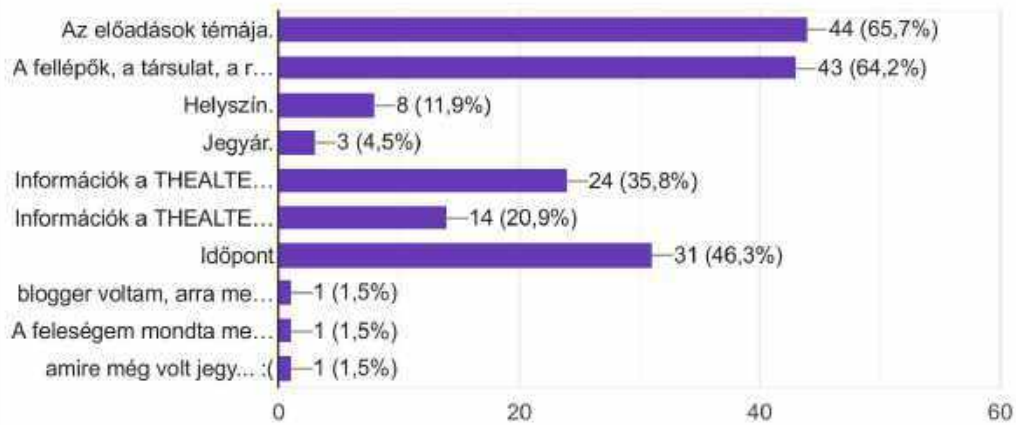
67 válasz

Mi alapján válogatott az előadások között? (Többet is választhat!)

Másolás

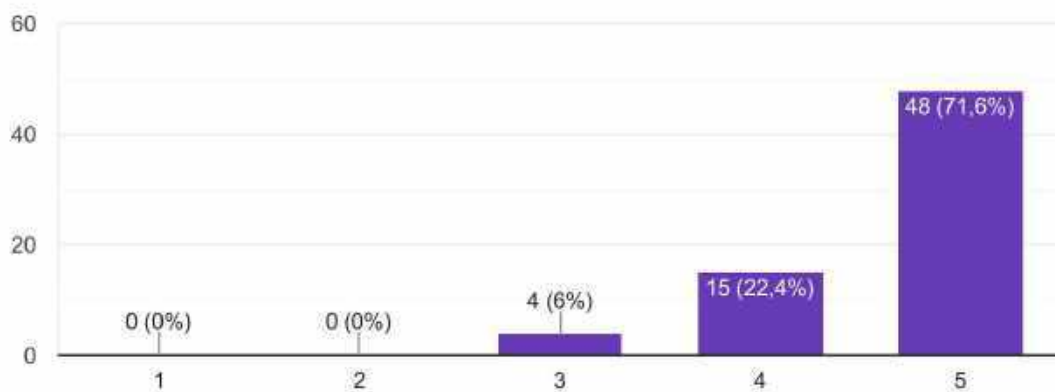
67 válasz

Mennyire volt elégedett a programkínálattal?

Másolás

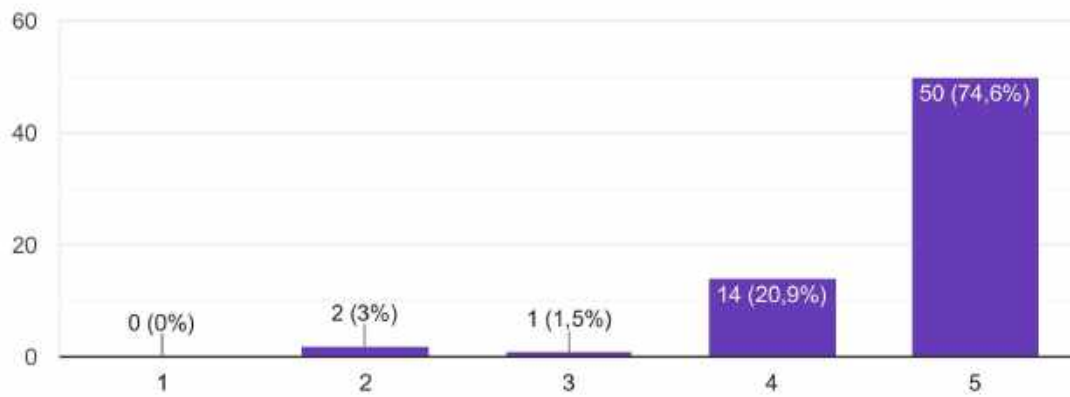
67 válasz

Mennyire volt elégedett a megtekintett előadások színvonalával?

 Másolás

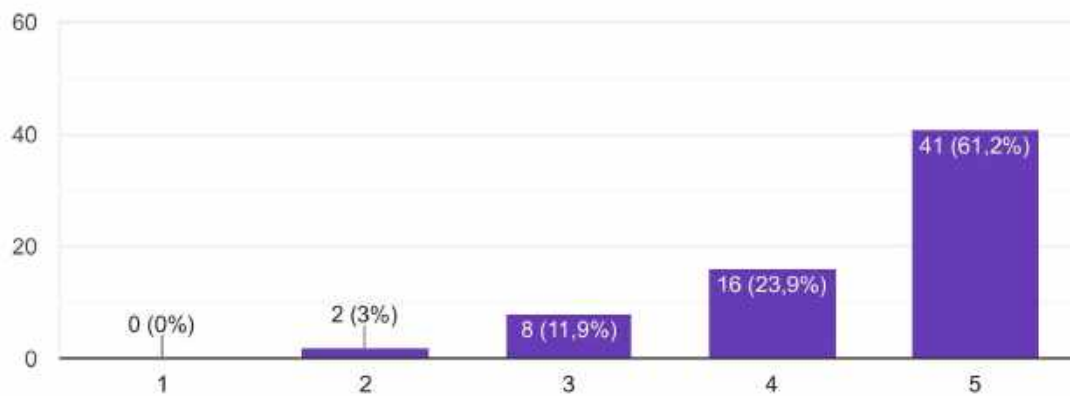
67 válasz

Mennyire volt elégedett a fesztivállal kapcsolatos tájékoztatással?

 Másolás

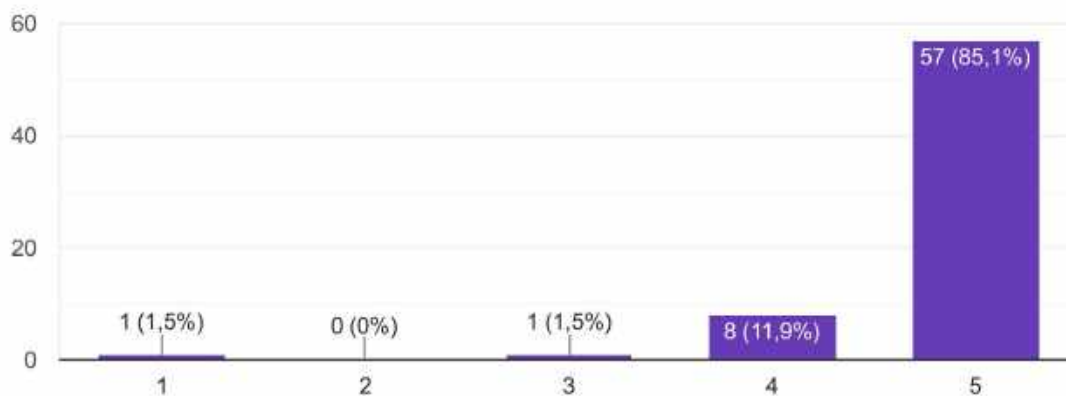
67 válasz

Mennyire volt elégedett a szervezők nézőkkel történő együttműködésével, segítőkészségével?

 Másolás

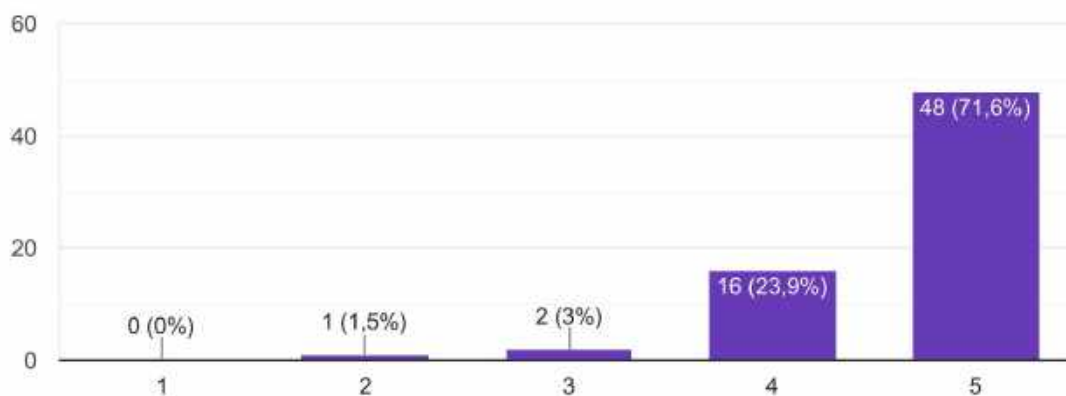
67 válasz

Mennyire volt elégedett a fesztivál lebonyolításával?

 Másolás

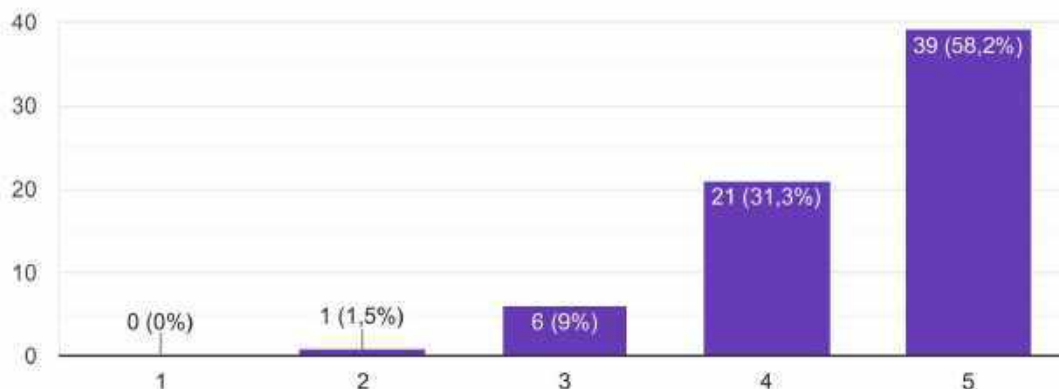
67 válasz

Mennyire volt elégedett a rendezvények körülményeivel (fény, hangerő, tisztaság)?

Másolás

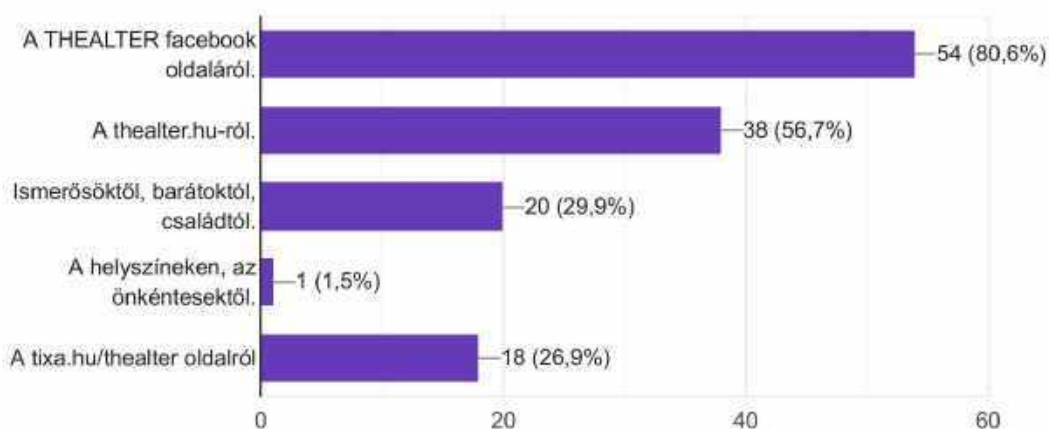
67 válasz

Honnan tájékozódik a fesztivál programjairól?

Másolás

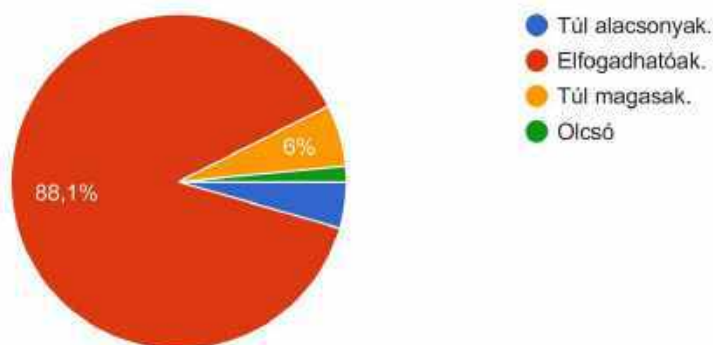
67 válasz

Mit gondol jegyárainkról?

Másolás

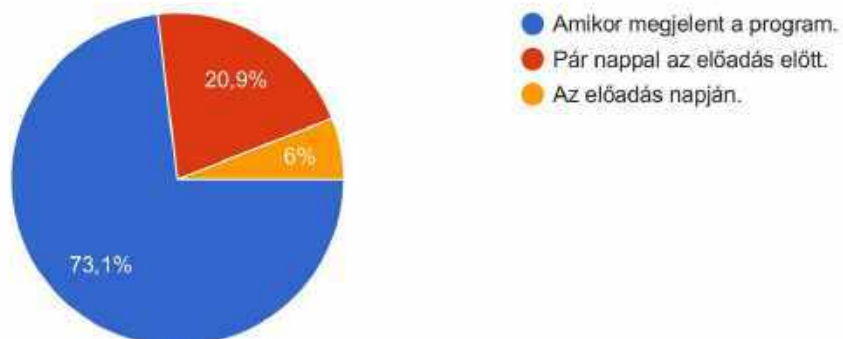
67 válasz

Mikor döntötte el egy előadás esetében, hogy megnézi-e?

 Másolás

67 válasz

Pozitív élmény - kérjük, fogalmazza meg a fesztivállal kapcsolatban egy pozitív (tetszett) élményét.

52 válasz

Fantasztikus, hogy ilyen változatos, magas színvonalú fesztivált tudtok rendezni.

Hogy lehetetlennek tűnő anyagi körülmények között is harcol, és SZÍNHÁZAT hoz Szegedre

Remek válogatás a hazai színházi kínálatból. Bizalommal vagyok a szervezők ízlése tekintetében. Köszönöm, hogy csináljátok még mindig!

Egyszerűség, fölösleges szolgáltatásmentes szervezés.

Voltunk olyan interaktív darabon (Örökölt bors), ahol tudtunk beszélni a művészekkel, és már darabban játszó színészekkel.

Imádom az egészet, nem emelnék ki semmit, de ...

Tetszett a sok bábos típusú előadás.

Tetszett, hogy sok interaktív előadás volt, ahol aktív lehetett a közönség. Pl. a Dühöngő.

A sokféleség, sok egyébként elérhetetlen előadás

Szegediként nagyon nagy hatással volt rám, hogy a Szélcsendéletet Szegeden, a városhoz és a Tiszához kapcsolódó történetekkel láttam.

Remek és inspiráló előadások voltak. Kedvesek és elkötelezettek a szervezők. Jól éreztük magunkat. Az online jegyvásárlás jól működött.

Mily' kár, hogy már vége is...

Minden! Remek előadások, szuper hangulat, szakmailag nagyon fontos rendezvény, jó lehetőségekkel

Ennek az évnek a programjai szenzációsak voltak! Az eddigi legjobb program volt.

A FÜGE produkció MILF volt a csúcs

Remek kamaradarabokat láttunk, fantasztikus színészekkel.

Meghatározó élmény volt a közönség folyamatos együttműködése különösen a game

changeren.

Jó volt látni ,hogy maguk a művészek is mennyire meghatódtak, hogy mekkora tapssal jutalmazza őket a közönség .

Továbbra is az egyik legszínvonalasabb hazai fesztivál, ami érzékenyen mutatja meg, hogy mi történik ma a független színházakban.

Remek előadások voltak idén! ❤️

Interaktív színház, színházpedagógiai foglalkozás

Vissuajáró vendége vagyok a Thealternek. Mindig úgy érzem, hogy annyi gondolkodni való municióval ruház fel évről-évre, hogy egyre "műbbértően" tudok viszonyulni egyes darabok hoz. Nagyon szeretem, hogy Tegalter darabjai megkövetelik, hogy én is megdolgozzak egy-egy darabért. Vagy érzelmileg, vagy művészetileg. Ez mindig pont így jó!

Nagyon változatos produkciókat láthattam.

Változatos színházi produkciók , sok esetben a nézők aktív bevonásával.

Hátul ültünk a Milf előadáson, mégis tökéletes volt a hangosítás.

A választék minden esetben kiváló.

Nagyon színvonalas, élvezetes és elgondolkodtató előadásokon vehettem részt.

A Thealter a legjobb nyári program. Életérzés, izgalom, közösség és élmény.

A szervezők kedvessége és segítőkészsége.

Sokszínű, provokatív, elgondolkodtató minden évben.

Kiváló előadások, balett-terem hangulata, széles kínálat

Megismerhettünk független darabokat, alkotókat, előadókat

Különleges, nagy élményt adó előadások

Ez nehéz kérdés, hiszen nem csak egy pozitív élményem volt ezen a fesztiválon, hanem nagyon sok. Ha összefoglalóan kell kifejeznem, hogy milyen pozitív élményt nyújtott ez a fesztivál, akkor a reflektálás intenzív lehetőségét emelném ki sokféle szempontból. Az összes, általam látott előadást kínált reflexiós lehetőséget a családi viszonyokra, társas és társadalmi kapcsolatainkra, a történelmi múltunkra, a művészetre, a színházi és filmes szakmára.

Számomra nagy élményt jelentett ezeket a sokszor humorral és megrendültséggel ötvözött pillanatokot megélni. Nagy örömmel hallgattam a kritikus szekciókon a beszélgetéseket, mert ezek segítették megérteni az egyes előadások háttérét és megismerni az alkotás folyamatát.

Jó téma

Szeretem a sok visszatérő, ismerős arcot

Különleges előadások

A program színvonalasabb volt, mint tavaly.

-

Nagyon jó a hangulata a fesztiválnak, sok kedves és közvetlen emberrel ismerkedtem meg akár az előadások előtt a sorban állva is.

Színészi írói sziporkázó előadás

Semmi különös, örülök hogy van még ez a fesztivál, sokat jelent.

A szokásos és csodálatos "Theater feeling" működött

A programok leírásai nagyon informatívak voltak, színvonalas programkínálat.

Nagyon tetszett a közvetlen, családi hangulat

Szegediként nagyon jó volt visszatérni a szülővárosomba, egy olyan helyszínre, ahol sokat megfordultam tiniként. A Colectif Walden előadására ráadásul a szüleimet is el tudtam vinni, és így még különlegesebb volt körbejárni az idő és elengedés kérdéseit. Megható volt a számozott cölöpök mellett felsorakozni, és látni az embereket, akik más-más életszakaszban vannak, varázslatos volt bent ülni a camera obscurában és szemlélni a külvilágot, csendben, mint egy elsuhanó emlékképet. Ott megszűnt tér és idő úgy, ahogy ismerjük.

Nagyon változatos volt az idej kínálat.

Fantasztikus előadók és témák voltak! Imádtam mindhárom darabot amit láttam!

Több éve látogatjuk a rendezvényt, ez a tény magáért beszél. (Már várjuk az őszit is.)

a Thomas Bernhard Irtás csodálatos produkció volt

A nézők szervezők és alkotók proaktív együttműködése, a színház iránti érdeklődés és a színház szeretete, mint közös nevező.

Mindenki lelkesedése

Negatív élmény - kérjük, fogalmazza meg a fesztivállal kapcsolatban egy negatív (nem tetszett) élményét.

51 válasz

-

Fura volt az Országépítők, elütött a színvonaltól.

Ha nem az Ördögkatlannal lenne egyidőben, több napot is eltöltöttünk volna, mert szuper előadásokat láttunk.

Gyakran nem lehet hallani azt ami a színpadon történik.

Kevés a jegy, az online vásárlás csak a nagyon earlybird vevőknek volt opció, a személyes vásárlásnál pedig kiderült, hogy hiába voltam az elsők között, ha valaki előttem flottában vette az előre megrendelt, így vésszesen fogyó jegyeket. Értem én, hogy sajtó meg szakmai külön csoport, de ezt nem a közönség színe előtt kellene intézni.

Az este hatos és nyolcas kezdetű darabok között sokszor rohanni kellett.

Toi toi wc és sorbanállás a kezdés előtt

... nem egy negatív lesz, hanem kettő. Nagyon méltatlan a toitoi a zsinaudvarban. Muszáj lobbizni a tankernél. + Nagyon esett az előadások színvonala. Nem lehetne két-három kétes színvonalú pesti helyett vajdaságit hívni?

Néhány előadónak nagyobb teret adtam volna.

Borzasztó meleg volt minden helyszínen és az előadások végére alig maradt levegő.

Nem voltak negatív élményeim, egy előadás színvonala volt számomra átlag alatti: csütörtök 20 óra

Fellépőként nem volt lehetőségem elmenni a jegyárúsításra, mert egy másik városban voltam, az online pedig már elfogyott, és nem tudtam elintézni, hogy egy jegyet félretegyenek egy családtagomnak az előadásra, amiben játszottam.

A kapunyitás egyik általam nézett előadás esetében sem történt pontosan. Nagy melegben várakozni nem kellemes. Az előadások színvonala és hangulata kárpótolta a kezdeti technikai nehézséget.

A toi-toi budi nem szimpatikus, főleg ennyi év iskolai wc-zés után

Néhány előadás színvonala

Rengeteg késés az előadások kérdésével. Ami nem gond, csak a várakozó nézők felé semmi nem volt kommunikálva

Büdösek a WC a kertben

A baletteremben a második sorból alig lehet látni, ha fél széknnyivel el lenne tolvá a sor, akkor nem kellene az első sorban ülők mögöl kukucskálni.

Nincsen semmi negatív a melegen kívül, azzal viszont nem lehet mit kezdeni. :)

A román nyelven ment előadásról többen kijöttek ,mert nem lehetett elolvasni a magyar szöveget !

Nonszensz a program eltitkolása, az, hogy pesti és vidéki barátaimnak se tudok mit mondani arról, hogy lesz-e fesztivál, milyen lesz. Az egész fesztiválra ráférne egy alapos ráncfelvarrás, jöjjenek a fiatalok végre, vegyék a kezükbe a dolgokat. Legyen merchandise, legyenek a nézőket hírlevélfeliratkozásra és támogatásra buzdító cetlik a székeken minden előadáson. Legyen közönségdíj. Ezek apróságok, nem kerülnek pénzbe, csak némi szervezésbe.

Zsinagóga mellékhelyiségek megoldása!

Több előadás volt egy időben, így lemaradtam valamelyikről.

Az utolsó pillanatig vártunk a nyaralás leszervezéséig, hogy a Thealter pontos időpontja kijöjjon, de már nagyon későn voltunk, így csak 3 nap fért bele :(Ha előbb tudom, önkéntesként is szívesen segíték, ezen kívül ismerősöket is nehéz ide szervezni last minute.

A hőség miatt nem tudja az ember átadni magát az élménynek. Csak a helyszínekkel van problémám, az előadások szuperek voltak.

Helyszínen nem volt kiírva a jegy ára. A honlap nem működött teljes mértékben (jegyvétel, alfülek)

10 perc késés volt.

A záró előadás csúszásával kapcsolatos kommunikáció. De ez sem volt vészes.

Az előírt időponthoz képest később kezdődött az előadás, a szünet időtartamáról nem kaptunk információt.

Idén választásra kényszerültek, mert fedték egymást az előadások. A WC...

A kapunyitás nem történik meg a kezdés előtt 15 perccel, ahogy az meg lett hirdetve.

Este 22.30-as kezdés már túl késő volt nekem

Jóuvanezígy

A KV Társulat Nem beszélve arról, hogy ... című előadásán nagyon sűrűn volt berendezve a nézőtér. Én a második sorban ültem, és mivel az nem volt megelve, onnan alig lehetett látni az előadást az előttem ülők mögül. Ezen kívül a székek nagyon szorosan voltak elhelyezve, alig fértünk el egymás mellett is.

Zsinagóga állapota

mindenhová kellene klíma

Késve kezdődnek az előadások, sokat kell sorbaállni.

A Toy Toy wc

A Régi Zsinagógában nagyon meleg volt.

Nincs normális mosdó

Borzasztó volt klíma nélkül a Kisszínházban is, ahol még szünetre is lettünk zavarva, ami szokatlan volt, hogy nem lehetett bent ülni.

Láttunk több, nagyon gyenge darabot - amit máskor nem (vagy nem ennyit)

A hang nem mindig volt megfelelő, nagyon kellett fülelni a RZS helyszínen, és még akkor sem értettem/hallottam mindent jól.

Örülnék neki, ha a program előbb lenne elérhető, nem csak az utolsó pillanatban

Nem hinném, hogy van ilyen. Maximum annyi, hogy viszonylag későn derült ki a pontos program/időzítés, és szerencsésebb azzal előre kalkulálni.

Későn jött ki a program így nehéz volt előre tervezni

Nem vagyok klímahasználó (ill. iszonyú ritkán), de a Feketesas utcai Közösségi Tér színhelyén sajnos elképesztően meleg volt, holott maga a tér nem kicsi és jók a fényviszonyok, megközelíthetősége stb.

minden évben nagyon későn derül ki, hogy pontosan mikor lesz, illetve, h lesz-e (és a program

még később), pl ebben az évben már addigra nem tudtam szabít kivenni, és ezért csak az első hétvégét láttam

Nem minden előadásra sikerült bejutni, pedig az online jegyértékesítés első napján próbálkoztam és kimentem a zsina kertbe is.

A nézőtéren a meleg igen nagy gondot okozott, a Balett-teremben, és a Régi Zsinagógában is - hiába volt este az előadás - a végére majdnem rosszul lett az ember....

Az Ön véleménye szerint mely területeken kell változtatnunk ahhoz, hogy még sikerebb legyen a THEALTER fesztivál?

45 válasz

Picivel korábbi műsorközlés, ha lehet.

Az Ördögkatlan utánra kellene szervezni. Vagy előtte legyen:)

Thealteres merch az igazi fesztiválhangulatért!

A programok beazonosítása a kaotikus program kiírás miatt nehézkes. Ugyanaz az előadás más néven van kiírva a különböző felületeken pl. Tixa. A jegyek egyik nap elérhetőek a másik nap nem, azután újra igen.

Nem kell változtatni, ennél hogyan lehetne még sikerebb?!

Én nagyon szívesen vennék olyan kötetlen programot, ahol több lehetoseg van informális keretek között beszélni a rendezőkkel, színesekkel, kritikusokkal egyes darabokról.

Kapunyitás, pontosság

Műsor, vécé

Valahogy a helyszíneket klimatizálni kéne. :)

Pontosság

Ismerve a fesztivál anyagi körülményeit és a mostani színházi jegyárakat, szerintem nyugodtan lehetne valamennyit emelni az árakon. Egyébként minden nagyszerű, ez a kedvenc fesztiválom

A nézők beengedése, az előadás kezdeti időpontjának tartása. A nézők idejének tiszteletben tartása. De összeségében nagyon jó élményekkel lettem gazdagabb. Fontos és kell a városnak, a nézőknek ez a fesztiválprogram. Never give up! További sok sikert, eredményes munkát!

Gyanítom, hogy koncepció, de lehetne picit több jegy, mert a második jegyértékesítő napon már többről lecsúsztam

A weboldal lehetne korszerűbb és felhasználóbarátibb

Kommunikáció. Büfé kínálata

Továbbra is az ismert jó rendezőket, de én újra megnézném Ágenst

Némelyik előadás nagyobb játszóterben is teltházassá lett volna, sokan panaszkodtak, hogy nem kaptak jegyet már.

Nem jut eszembe ilyen.

Kevesebb, de ütősebb előadásokkal!

Lásd feljebb.

A fesztivál, fesztivál legyen, ne programsorozat! Legyen egy központi hely, ahol találkozások, kötetlen beszélgetések, tánc lehetne! Hiszen volt régen, legyen újra! 😊

Pontos időpont, hogy mettől-meddig lesz a fesztivál. Egy Thealteres legyező merchnek is hasznát vennék 😊

Keresni lehetne olyan játszóhelyeket, ahol nem szenved az ember a hőségtől az előadás alatt, vagy valamilyen módon megoldani a levegőztetést az épületekben. Biztos segítenének intézmények, pl. Agóra stb. Nyáron a zsinagóga és a színházépület sem alkalmas helyszín.

A honlap folyamatos frissítése

Egyes előadások pontosabb kezdési időpontja.

Több előadás kezdődhetne korábbi időpontban, illetve hosszabb ideig is tarthatna a fesztivál.

Ez jó kérdés. A szervezők szuperek. A válogatás, hogy mit nézhetünk, jó. A közönség kiváló. Az előadások változó színvonalúak voltak, viszont kell kapjon lehetőséget a kezdő is. Szóval okes minden.

Több helyszín.

Korábbi műsor ismertetés. Későn tudtam meg mikor milyen előadás lesz. Nehéz volt már időpontot egyeztetni számomra.

A büfé a zsinagóga kertjében (talán két éve?) jó volt, azt visszahoznám.

Az idei fesztivált (is) nagyon sikeresnek láttam, így igazából nem nagyon tudok lényeges változtatási javaslatokat megfogalmazni. Nagyon örülök, hogy a THEALTER él és, ahogyan Jászay Tamás fogalmazott a napi ajánlóiban, élni fog!

Egyéni hangulata van a zsinagógában, de lehetne javítani a körülményeket (meleg, levegőben, dohos)

-

Nem tudok ilyet mondani, esetleg csak a technikai dolgokban lehet kivétneivalót találni (némelyik előadásoknál a hang nem volt a legjobban hallható, és sokszor meleg volt a teremben).

Levezető "buli", fesztiválzáró jam

Az előadások előtt 15 perccel kezdődjön el a belépés.

A klimatizacio

Sokkal korábban kellene megadni a programot, sokkal nagyobb körben kellene reklámozni

ez így jó, ahogy van. :)

Ld. fent.

Hamarabb kitenni és hirdetni a programot esetleg. Bár úgy láttam így is majdnem mindig teltház volt :)

Valahogy a köztudatba jobban el kellene hinteni, hogy létezik és mennyire különleges. (Szegedi illetőségű ismerőseim pl. nem is hallottak még róla...) Lehet, hogy filmek vetítése ill. zenei előadók is helyet kaphatnának a műsorban. Hiszen minden összefügg mindennel.

profibb honlap, korábbi tájékoztatás a fesztivál idejéről, programjairól, korábbi jegyvételi lehetőség

Úgy gondolom jól és rugalmasan működik a rendszer. Talán a kevésbé ismert előadásoknál lehetne saját szakmai ajánlókat írni és azokkal "népszerűsíteni". De már ez a kérdőívezés is egy szuper kezdeményezés.

A légkondik vonatkozásában :)

Szabálytalan és kíméletlen
Beszélgetések a Szegedi Egyetemi Színpadról

Írta és szerkesztette: Jászay Tamás

***Szabálytalan és kíméletlen
Beszélgetések a Szegedi Egyetemi Színpadról***

Írta és szerkesztette: Jászay Tamás

*MASZK Egyesület
Szeged, 2024*

A kötet megjelenését támogatta:

SZTE BTK Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék

Külön köszönet Árkosi Árpádnak és Perjés Márknak.

MASZK Egyesület

www.maszk.hu

Szeged, 2024

Felelős kiadó: Balog József, a MASZK Egyesület elnöke

Írta és szerkesztette: Jászay Tamás

Műszaki szerkesztés, tördelés / Barta Tamás

A borítókép forrása: Fortepan / Kádas Tibor

Copyright © MASZK Egyesület © Jászay Tamás © Szőnyi György Endre

Minden jog fenntartva!

ISBN 978-963-835915-5

Köszönettel az előttünk járóknak

Tartalomjegyzék

Jászay Tamás: Előszó	6	Árkosi Árpád: „Hihetetlenül hosszú várakozással és csönddel öleljük át egymást: vajon milyen lesz innen elrugaszkodni, újra megragadni a pillanatot?”	46
Ambrus György: „A felfelé ívelő korszakban előfordultak kellemetlenségek politikai alapon”	10	Krékits József: „Volt bennünk küldetéstudat, hogy mi valami jót, fontosat csinálunk”	51
Vági László: „Nem hiszek abban a képzőművészből, akinek nincs harmóniaérzéke, és abban a zenészből sem, akinek nincs formaérzéke”	14	Herneckzi Katalin: „Akkor volt vége, ha megcsináltad, nem akkor, ha megizzadtál a próbálkozástól”	56
Dózsa Erzsébet: „Tudtam, hogy olyan igazam van, hogy nem érdekelt, mi lesz a következménye”	18	Duró Győző: „Istinek köszönhetem, hogy színházi ember lett belőlem”	61
Geréb Ágnes: „Nem kellett szépnek, okosnak, tehetségesnek lenni: jelen kellett lenni”	25	Keserű Imre: „Az, hogy a színházban lehet katarzist érezni, korábban nem volt meg”	67
Kohler Katalin: „Az eszköz a színész teste meg a lelke volt”	29	Nánay István: „Amikor együttest alapított, nem csinált mást, mint a saját magára nézve kötelező tulajdonságokat kiterjesztette másokra”	72
Szajbély Mihály: „Nem minden embere volt nagyszerű színész, de mindenkiből kihozta a maximumot”	33	Felhasznált irodalom	77
Kormos Tibor: „A hivatásos színházi világba nem lehetett bevinni mindazt, amit ő képviselt”	38	Szőnyi György Endre: Színház! Színház! (filmnovella)	78
Papp László: „Önmagunkat ajánlottuk fel eszközként egy ügryhöz”	42	Névmutató	89

Jászay Tamás

Előszó

Az én személyes történetem későn, nagyon későn kezdődik. Egészen pontosan 2023. március 15-én, a szegedi bölcsészkaron. Ez volt az a bizonyos, jó ideig, többféle koncepció mentén szerveződött, sokműfajú nosztalgikus emléknep, ami a ke-reken ötven évvel azelőtti emlékezetes eseményeket, vagyis a Paál István rendezte *Petőfi Rock*nak a második emeleti Audmaxban majdhogynem tüntetésbe forduló 1973. március 15-i előadását fel- és megidézte – szöveggel, képpel, hanggal, installációval és még tucatnyi más módon.

Hosszas vonakodás és Árkosi Árpád kitartó győzködése után elvállaltam, hogy része leszek aznap annak a panelbeszélgetésnek, aminek a keretében a Szegedi Egyetemi Színpadról osztotta meg „emlékeit” színháztörténész, kritikus, rendező, színházcsináló. Még több idézőjel kellene ide, mert mint a moderátor Bérczes László első körkérdésére azonnal világossá vált, az asztalt körbeülő kiváló kollégák közül gyakorlatilag senki sem látott élőben egyetlen, Paál István által a Szegedi Egyetemi Színpad számára rendezett előadást.

Igen, az említett hezitálásomnak ez volt a fő oka: bár egyetemi oktatóként és színháztörténészként jó ideje foglalkozom a hazai amatőr/alternatív/underground/független színházzal hatvanas-hetvenes évektől kezdődő történeteivel, Paál Istvánnak és a Szegedi Egyetemi Színpadnak jórészt csupán a legendájáról hallottam addig. (Szegedi Egyetemi Színház ma is létezik, az idei a huszonkettedik évadja,

de a névhasználaton és az egyetemen belüli státuszán kívül semmi nem köti a legendához.) A fejemben címszavak voltak csak meg: *Petőfi Rock*, *Kőműves Kelemen*, Dózsa Erzsébet, Paál István, persze, de nagyjából ennyiben ki is merült a nemlétező tudásom. Ha Árkosi felkérése mellé nem kapcsolódott volna egy nagyon is tárgyias kiegészítő, akkor biztosan nemet mondom, de mivel az asztaltársaság kivételezett tagjai elsőként olvashatták Nánay Istvánnak a Paál István szegedi éveiről szóló monográfiáját (pontosabban annak első kéziratváltozatát), elcsábultam.

Amit végül akkori megszólalásomban hangsúlyoztam, azt ma is döntő jelentőségűnek tartom: Szeged városában jó száz éve meghatározó a – nevezzük itt leegyszerűsítően így – független színházi gondolkodás és hagyomány. Gyors névsorolvasás: ott a Szegedi Szabadtéri Játékokat egyetemistaként kezdeményező Hont Ferenc, majd a tragikusan fiatalon elhunyt ifj. Horváth István rendező által szervezett Szegedi Egyetemi Ifjúság Színházi Társasága. Ezt követte Paál István tevékenysége a hatvanas évek első felétől a hetvenes évek közepéig, amikor a Szegedi Egyetemi Színpad országos és nemzetközi hírnévre tett szert. A nyolcvanas években új történetek sarjadtak a romokon, például amikor a 8.15-ös csoport a már említett Horváthhoz és Paálhoz nyúlt vissza krédójában és tevékenysége bizonyos szegemenseiben, de következett nemsokára a Metanoia és mások is. És 1992-ben megszületett a jelen kötet kiadói feladatait magára vállaló, nem mellesleg az ország legrégebb nemzetközi színházi fesztiválját, a THEALTER-t szervező MASZK Egyesü-

let. Az egyesületet elnöklő Balog József a Paál István-hagyaték egy részét őrizte, amit aztán az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, illetve az Imre Zoltán vezette *Hiányzó (színház)történetek* kutatási projekt digitalizált, hogy az majd hozzáférhető legyen az érdeklődők számára.

Az egymástól független vagy egymásból következő kezdeményezésekben és törekvésekben a deklarált, vagy csak búvópatakaként jelenlévő, mindazonáltal azonosítható folytonosságot hangsúlyozom; azt ti., hogy Szegeden olyan földrajzi, mentális, szellemi, művészi közeg volt és van, ami országos szinten is egyedülálló módon járult hozzá a fősodorral szembemenő előadó-művészeti kezdeményezések létrejöttéhez, megizmosodásához – és gyakran elsorvadásához. Meg egyben ezek emlékezetének megőrzéséhez, kutatásához – a jelen kötet ehhez a sorhoz kíván csatlakozni.

De vissza az emléknaphoz: eredendő bizonytalanságomat nem oldotta, hogy a valahai tornateremből kialakított Radnóti Café zsúfolásig megtelt a beszélgetésre az egykori tagokkal és mindazokkal, akiknek objektív okokból hasonlíthatatlanul több közük volt és van ehhez az egészhez, mint nekem akkor. Azt hiszem, csak akkor nyugodtam meg kicsit, amikor az Audmaxban Vági László koordinálásával a *Petőfi Rock* alkalmi újrarájátszásának tanúja lehettem, és közben ámulva néztem az első sorokban az egykori, a felvételen feltűnő tagokat és reakcióikat. A „kegyelemdőfést” az eseményen önszántukból jelenlévő szegedi hallgatóim adták meg, akik estefelé csillogó szemmel, egymás szavába vágva lelkendeztek arról, hogy bár csak nézőként, de most végre az élő színháztörténelem részei lettek.

És bár ekkor már megvolt a MASZK Egyesület terve a Szegedi Egyetemi Színház előtt tisztelgő kötetről, aminek az elkészítésére engem kértek fel, de a jelen kiadvány végleges koncepciójának az ötlete valójában 2023. március 15-én született meg. Az egykori tagokból áradó energia és dinamizmus kíváncsivá tett: hogyan lehetséges az, hogy harminc, negyven, ötven év után is szót értenek egymással, hogy ma is fontos

nekik, amit egyetemistaként együtt létrehozta? Mindennek közvetlen közletről történő megtapasztalása, egy/az „ügy” fontosságával történő szembesülés valóságos revelációként hatott akkor – és az interjúk készítésének kegyelmi pillanataiban egyaránt. Nem vagyok se naiv, se idealista: természetesen feszültségek és törések voltak és vannak körön belül és kívül egyaránt, és erről a jelen kötet olvasója is meggyőződhet, ha elég figyelmes. De ha jobban belegondolunk, pusztán az, hogy sok-sok év után többekben még mindig képes indulatot generálni egy-egy név vagy emlék felidézése, megint csak a Szegedi Egyetemi Színház hosszan kitartó erejét mutatja.

Vissza Nánay könyvéhez, a másik „ugródeszkámhoz”: a hazai kritikaírás doyenje, aki több mint fél évszázada mindent lát, tud és regisztrál, amit a magyar nyelvű színháztörténetben érdemes látni, tudni és regisztrálni, a *Nyitott színház* című, 2023-ban a Szegedi Tudományegyetem támogatásával megjelent kötetében szigorú színháztörténetesként veszi lajstromba Paál István amatőr korszakának meghatározó, szegedi éveit. Ha volt-van hiányérzetem a kötetrel kapcsolatban, annak alapja épp Tanár úr legendás szigora: bár röviden említi, hogy Paál Istvánhoz – ahogy Ruszt Józsefhez is – jóval több fűzte annál a viszonynál, mint ami általában egy kritikus és egy rendező között fennáll, de a könyvben erről érthető okokból nem nyilatkozik bővebben. És minél többet beszélgettem az egykori tagokkal, minél több részletet tudtam meg a Szegedi Egyetemi Színház történetéről, annál inkább féltettem a dicsőséges és kevésbé fényes lapjairól, egyre biztosabb voltam benne, hogy Nánay Istvánt is meg kell szólítanom: a vele készült, kötetzáró beszélgetés önös célja a fenti hiányérzet enyhítése is volt.

A jelen kötet ugyanakkor nagyképűen pót- vagy ikerkötetként is definiálja magát Nánay István szakmunkájához: engem a szoros értelemben vett színháztörténet hatókörén túli és inneni személyes emlékek, elfogultságok, benyomások érdekeltek, vagyis valójában nem más, mint annak a következetes felfejtése, hogy mi (volt) a Szegedi Egyetemi Színház titka? Ugyanakkor az elhatározásomból és a választott műfajból adódóan bizonyos korlátokkal nekem, a megszólalóknak, és az olvasónak is tisztában kell lennie.

Ezt a könyvet elsősorban, de nem kizárólag azoknak ajánlom, akik legalább alapszinten tisztában vannak a Szegedi Egyetemi Színpad hőskorának fontos fejezeteivel, a város és az ország akkori kulturális, szociális, politikai közállapotaival. Először azt akartam írni, hogy Nánay István könyve után érdemes elolvasni az enyémet, de a sorrend valóban tetszőleges. A nálam ismertnek tételezett, mert ilyen-olyan okokból az elmúlt évtizedekben ikonikussá érlelt fogalmak, nevek, helyszínek és események, mondjuk így egyszerűen: rövidítések feloldása egytől egyig ott található a *Nyitott színház* című kötetben. Elsődleges célom mindvégig az olvasmányosság, a félmúlt színháztörténete iránt érdeklődő laikus és profi olvasók figyelmének elnyerése és fenntartása volt. Meg az, hogy a Szegedi Egyetemi Színpadot az őt megillető helyen kezeljük végre.

Mondok példákat arra, hogy mi *nincs* a könyvben. Pontosabban ott van, de csak utalásként, nem kifejtve. Többen beszélnek az 1973. március 15-i eseményekről, amikor Dózsa Erzsébet a múzeumlépcsőn állva elszavalta Petőfitől *A tűz márciusát*, ezzel évtizedekre elvágva, de legalábbis jelentősen megnehezítve önmaga előtt az érvényesülés útját. Vagy ott van a *Kőműves Kelemen* című előadás emlékezetes villachi vendégszínházi 1975-ben, amikor a hazafelé tartó úton néhányan lemaradtak a vonatról, és szerencsétlenségükre (?) belefutottak a Stephansdomnál Mindszenty József temetésébe. Ehhez kapcsolódik Duró Győző története is: a határon a nála talált, Bécsben megvásárolt *Biblia*-magyarázatokat elkobozták, a rendőrség előtt kellett felelnie tetteért. Nem részletezem, hogy pontosan mit takart a Paál István Szegedről való távozása idején megfogant 'saját színház' terminusa, ugyanakkor Nánay könyvének vonatkozó részeihez hozzáolvasva az interjúkban elhangzottakat, talán teljesebb lesz a róla alkotott kép. Az Árkosi Árpád nevéhez fűződő JAKAB, vagyis JATE Kabaré előadások részleteiért is érdemes idősebb pályatársam kötetét böngészni, ugyanakkor a Színpadon belül kifejlődött csoport státuszának meghatározásához érzésem szerint új adalékokat fűztek megszólalóim.

A szövegek nosztalgiafaktorát sem kívántam kiküszöbölni vagy túlmagyarázni: alanyaim sokszor hivatkoztak a bölcsészkar legendás előadótermére, a mai napig csak

Audmaxként emlegetett, második emeleti Auditorium Maximumra, hasonlóképp az egyetem főépületének pincéjében található, nemrég radikális megújuláson átesett JATE Klubra, vagy a város emblemikus becsületvesztőjére és/vagy menzájára, a Béke Tanszékre. Szegedről kilépve nem részleteztem a fővárosban, a Pesti Barnabás utcai egykori kápolnában működő Egyetemi Színpad, se a Műegyetemen ekkortájt nyílt Székény Színház viszonyát a dél-alföldi egyetemi színjátszókkal. Nem mutattam be, hogy miért volt a korban meghatározó színházi zárandokhely a lengyelországi Wrocław, ahogy a minduntalan emlegetett, Paál István számára meghatározó mester, Jerzy Grotowski tanait sem ismertettem. Ezekről a témákról kiváló színháztörténészek, illetve az egykori tanúk részletesen beszámoltak már: a saját kezdeményezéseimre inkább úgy tekintek, mint lábjegyzetek sorára az ő munkájukhoz.

Néhány további gyakorlati megjegyzés a kötet olvasójához. Interjúalanyaim kiválasztása a kör közepéhez közelebb és attól távolabb álló tagok javaslatára, illetve a saját kutatásaim alapján készült. Szándékom volt, hogy a Szegedi Egyetemi Színpad különböző korszakaiban aktív szerepet játszó tagok mellett azok közül is legyen megszólaló, aki bár inkább a partvonalról vagy a háttérből követte az eseményeket, de reflexiója segíthet elhelyezni és meghatározni a jelenséget a kor helyi és országos kulturális bioszférájában.

Aki valaha már vállalkozott hasonló küldetésre, pontosan érteni fogja, miért emelem ki a következőt: mindenki, akit megkerestem, örömmel vállalta az interjút, legfeljebb a kötet céljának pontosítását kérte, de olyan is akadt, aki kereszkérdésekkel tesztelte felkészültségemet. Tíz beszélgetőtársammal élőben, négygyel online találkoztam: egy-egy interjú átlagosan másfél-két órás időtartamot ölelt fel. Hálás vagyok mindegyiküknek azért, hogy felismerték a vállalás fontosságát, továbbá őszinteségükért és szókimondásukért: színházi emberekkel gyakran interjúkat készítő szerzőként ritka élményem, hogy az alanyok a saját és kollégáik történetének intim pillanataiba is beavatnak, ráadásul azok megjelentetésétől sem zárkoznak el.

Az interjú(alany)k a sorok között beszélgetnek egymással. Mindez persze korántsem jelenti azt, hogy mind a tizennégy szöveg beszélője egybehangzóan ugyanazt gondolja és mondja Paál Istvánról mint rendezőről és társulatvezetőről, a Színpad működéséről, de még akár az egyes előadások esztétikájáról és fogadtatásáról sem. A figyelmes olvasó észreveszi majd az ellentmondásokat: a dátumok, a helyszínek, a nevek itt-ott csúszkálnak, de mivel nem szigorú értelemben vett színháztörténeti szakkutatásról, hanem *oral history* interjúkról van szó, nem éreztem feladatomban az összes hiba szigorú kiküszöbölését. A szövegek között megnyíló párbeszéd lehetőségére a tipográfia is felhívja a figyelmet: azoknak a neve, akikkel a kötetben interjú található, kiemelkedik a főszövegből. Amennyire lehetséges, azért persze igyekeztem rendet rakni a szeszélyesen indázó emlékek között. Ebben felbecsülhetetlen értékű társam volt az Arcanum Újságok adatbázisa. Másképp: ha nincs Arcanum, ez a kötet sem születik meg.

Ami az interjúk lehetséges kötetbeli sorrendjét illeti, szerkesztőként több út közül választhattam. Végül egyfajta laza, belső időrendet választottam: a megszólaló csatlakozásának, és/vagy első vonatkozó meghatározó élményének dátuma szervezte a kronológiát. A megszólalók emlékei a hatvanas évek elejétől, vagyis a Szegedi Egyetemi Színpad megalakulásától a kilencvenes évek végéig, Paál István haláláig terjednek, szándékaim szerint közben intézmény-, társadalom-, színháztörténetet is felvázolva.

Az érintett témák közül több visszatér, újabb kapcsolódási pontokat létrehozva az egyes szövegek között. Minden esetben érdekelt, hogy a sokszor szerény vagy éppen semmiféle színházi háttérrel, tudással vagy akár érdeklődéssel a városba érkező egykori egyetemisták közül kit milyen motivációk tereltek a Szegedi Egyetemi Színpad felé. Különösen kíváncsi voltam a szubjektív Paál Isti-élményekre: a rendezői portréhoz értékes mozaikkockákkal szolgáltak a megszólalók. Igyekeztem körbejárni az adott alany teljes, a Színpadhoz köthető tevékenységét – miben játszott, mik voltak az emlékezetes szerepei, milyen fellépésekre emlékszik szí-

vesen, de a próbafolyamatokkal vagy a többi taghoz őt fűző viszonytal kapcsolatos emlékek is érdekelték. Rengetegszer került szóba Jerzy Grotowski, illetve az ő nyomán születő színésztréningek és előadások, a színpadosok kétarcú státusza az egyetem és a város berkein belül, a csoportkohézió buktatói és erősségei, ahogy Paál István idővel egyre nagyobb teret követelő gyarlóságai és gyengeségei is. És a Szeged utáni karrier is felidéződik nyomokban: a pécsi, szolnoki, veszprémi és győri évek, az ünnepezt és elátkozott profi színházba való betagozódás etapjai. Fontosnak tartottam, hogy a megszólalók utóélete is szóba kerüljön, méghozzá a Színpad felől rápillantva az elmúlt évtizedekre, amit ki-ki a színháztól nagyon távol vagy éppen annak közvetlen közelében töltött el.

A Szegedi Egyetemi Színpad egykori tagjait soroló, a számítógépemen tárolt lista száznál több nevet tartalmaz. Tisztában vagyok vele, hogy nincs tökéletes válogatás, ahogy azzal is, hogy fontos emberek maradtak ki a megszólalók közül. Mégis azt gondolom, hogy a tizenhárom tag és a munkájukat közelről figyelő kritikus szavai együttesen érvényes képét adják egy a korban egyedülálló, máig ható jelentőségű kulturális fenoménnek. A kezdeményezés még egy kötelességre hívja fel a figyelmet. Arra, hogy folytatni kell a beszélgetéseket – amíg még lehet.

A kötet elkészülte után érkezett a hír, amitől sokan tartottunk: Dózsa Erzsébet meghalt. A kötetet az ő emlékének ajánlom.

Függeléként unikális színháztörténeti forrást és láttató erejű kordokumentumot jelentetünk meg. Szőnyi György Endre, egykori színpadtag, ma a szegedi bölcsészkar iskolateremtő professor emeritusa *Színház! Színház!* című, 1983 körül született, korábban nem publikált filmnovellájában a már emlegetett szegedi függetlenszínház-történet emblematikus szereplői szokatlanságában is ismerős fénytörésben tűnnek fel. Köszönet a szöveg közzétételének engedélyezéséért.

Ambrus György

„A felfelé ívelő korszakban előfordultak kellemetlenségek politikai alapon”

- Beszélne a színházzal kapcsolatos korai élményeiről?

- Szegedi vagyok, de Nyíregyházán jártam gimnáziumba, ott érettségiztem. Tagja voltam a színjátszó csoportnak, mert a tanárunk elhatározta, hogy a „sötét Szabolcsot” meg kell térítenünk. Előadtuk Csiky Gergely *Buborékokját*, amiben Solmay Ignác idős földbirtokost játszottam. A csapatból aztán lettek futballisták, orvosok, de csak egyetlen színész: Csomós Mari. Én persze elteltem a sikerünkkel, jelentkeztem a Színművészeti Főiskolára, de mivel rendező szak akkor nem indult, színésznek felvételiztem. Nem vettek fel, és egy évvel később, 1961-ben visszajöttem Szegedre magyar-történelem szakra. Kiderült, hogy az egyetemen működik színtársulat, éppen a *Hekabét* adták elő Horváth István Károllyal az élen, Daniss Győző rendezésében. Horváth többször benézett a próbákra: messze földön a legjobb előadó és kiváló tudós volt. Ebből a csapatból Daniss Győzővel, másokkal tartottam később is a kapcsolatot.

- Mit csináltál ekkoriban a Színpadon?

- Játszottam elsőéves koromban Kamondy László *A szerelmesek fája* című darabjában. Ezt Daniss Győző rendezte, én voltam Győzi, az „erős és vad fiú”. Aztán átlátam, hogy nem kell nekem erőltetni a színművészetet, így más irányba fordultam. És nem is unatkoztam: én lettem a KISZ alapszervezet titkára, minden sportnap és más események szervezője, emellett kézilabdáztam is, ami utazásokkal járt. Az

aktív színészetet korán abbahagytam, és a Színpad későbbi, sikeres korszakában is sikerült megóvnom magamat attól, hogy beálljak sokadik kapuőrnek.

- A szervezői vénád honnan származik vajon?

- Lehet ebben családi vonás is, mert anyám nagyon mozgékony asszony volt, aki szintén vonzódott a színházhoz. Somlay Artúr azt mondta neki egy vásárhelyi fellépésükön, hogy *magának színésznek kell lenni*. Elsőéves koromban megismerkedtem az akkor másodéves Paál Istivel, így nyomon követhetem személyisége alakulását. Elegáns, sötét öltönyben jelent meg, nyakkendő, hegyes orrú cipőt viselt, szóval úriember fazonra vette. Lehet, hogy ez is csak játék volt? Rendezni csak később rendezett, mert Daniss akkor még aktív volt. Isti benne volt a színtársulatban, ahogy például Racsmány Misi, Csoma Béla, Csemer Géza is.

- A Színpad korai előadásairól azt mondtad egy interjúban, hogy nem voltak formabontók.

- Daniss munkái tényleg kevésbé voltak azok, Racsmány vagy Kerekes László próbálkoztak radikálisabb dolgokkal. Amikor az Audmaxban később kiszedték az első széksorokat, akkor tudott csak a tér igazán színházszerűvé válni, a reflektorok hátulra is később kerültek be. Nekünk abban az időben Debreczeni Tibor volt a versenytársunk, aki kórusszínházat csinált. Próbákra ugyan nem jártam, de 1962-től

minden előadást láttam az Egyetemi Színpadon. Ötödéves koromban KISZ végrehajtó bizottsági tag voltam, de már nem sportfelelősként, hanem titkárhelyettesként tevékenykedtem. Megbecsültek, SZEAC elnökségi tag lettem, egy angliai úton is képviselhettem a szegedi egyetemet. Ezzel csak annyit akarok mondani, hogy ma sem gondolom, hogy ez rossz út lett volna számomra.

- Térjünk vissza Istihez: ti ott és akkor összebarátkoztatok?

- Nem, mert még nem voltak közös ügyeink. Isti kezdett átalakulni, neki akkor már az Egyetemi Színpad és a színház volt az élete, le is adta a történelem szakot. Amikor a *Forrongó irodalmat* bemutatták 1962 végén, párttagjelölt voltam, jártam a bölcsészkar alapszervezet üléseire, és kitört a botrány a Ionesco-rész miatt. Néhányan nagyon csúnyán viselkedtek, én meg hallgatóként kussoltam: habzó szájjal szidták az előadást Ionesco magyarellenes megszólalása miatt. Istivel már beszélőviszonyban voltunk ekkor, de nem volt köztünk komoly kapcsolat. Ez akkor változott, amikor az egyetem megkért, hogy a rektori hivatalban legyek kulturális előadó.

- Nem létezett korábban kulturális iroda az egyetemen. Miért volt rá szükség?

- Gruber Laci bácsi a Rektori Hivatal vezetője volt, de nyugdíjazásáig tanított is, vezette a Collegium Artiumot és a filmklubban is sokat segített. Mire odakerültem, már kicsit szabadulni akart az eseményektől, pontosabban a megszervezésüktől. Én az egészbe úgy kerültem be, mint Pilátus a krédóba. Gyakorlatilag mindent a nulláról kellett felépítenem. Az egyetem megvette a Liliom utca 10. szám alatti házat, és kitalálták, hogy legyen ott egy klub. Megnéztem, és láttam, hogy ebből nehezen lesz klub. Az átalakítás után sem volt jobb a helyzet: csak annyit mondok, hogy a nagyterem közepén ott állt egy hatalmas oszlop. Vegetált a klub, próbálkoztam mindenfélével, zenés összejövetelek, táncestek, de semmi sem működött igazán. Próbáltuk hirdetni a karokon, kézzel írott plakátokkal, mert stencilezni nem lehetett. A kommunikációt és a reklámot az jelentette, hogy minden karon volt kultúrfelelős, akikkel időnként összejöttem, hogy tájékoztassam őket, de lényegé-

ben sikertelen volt a dolog. A hely részben egyetemi nyomda lett, az egyetemi lap szerkesztősége is ott kapott két szobát, ami tovább rontotta a klub lehetőségeit. Én kaptam egy szolgálati lakást a ház udvarán. Ekkor kezdődött a szorosabb kapcsolat Paál Istivel. Előttem végzett egy évvel, elment a kecskeméti tanácshoz népművelési előadónak, de ezt csak három hónapig bírta, és visszajött Szegedre. Addigra kiharcoltam, hogy a néptánccsoport és az énekkar vezetőjével kössünk havi ötszáz forintos szerződést, és amikor Isti visszajött, ő is kapott egy ilyen szerződést a Szegedi Egyetemi Színpad vezetőjeként. Közben a Szegedi Nemzeti Színházban segédrendezői állást is kapott, amiért már rendes fizetés járt.

- Mire volt elég ez az ötszáz forint akkor?

- Ahhoz viszonyítsd, hogy amikor az egyetemre bekerültem, kilencszáznegyven forint volt a fizetésem, ami egy évvel később ezerhatvan forintra nőtt. Isti a szüleinél lakott, de ez így sem volt óriási javadalmazás. Erre az időszakra esnek Isti első komolyabb munkái, például *A király halódik*. De emlékszem, hogy a régi csapat, Racsmány, Kerekes Laci, Pálfi Kati akörül jártak Zágrábban az *Állatkerti történettel* és *A szfinxszel*. Halász Előd professzor nagyon utálta a Színpadot, mégis sikerült meggyőzni, hogy az Audmaxból az első sorokat vigyük ki, attól kezdve lehetett ott rendesen játszani. *Az óriáscsecsemő* lett az első komoly siker: Déry Tibor is eljött, megnézte, és amikor Pestre vittük, az is nagy élmény volt. A felfelé ívelő korszakban előfordultak kellemetlenségek politikai alapon. Istivel leültünk, amikor hivatalosan is a Színpad vezetője lett. Megbeszéltük, hogy két dolgot nem tehetünk: egyrészt az egyetemi színpados lányokhoz nem lehet semmi közünk, másrészt mindkettőnknek megvan a maga felelőssége a működésben, és csak szükséges esetben zavarjuk egymás köreit. Ő sokszor kért valamit, én viszont csak akkor szóltam, ha valami politikailag zavaros volt. *A Thermidornál* például már a példányt olvasva sem volt nehéz figyelni az áthallásokra, és bár látták az előadást a pártbizottságtól is, valahogy mégsem lett belőle komoly probléma. Én is vigyáztam, Isti is tekintettel volt rám.

- Az Egyetemi Színpadon volt ekkor hivatalos pozíciód?

- Nem, csak úgy, ahogy a filmklubnál, a néptánccsoportnál vagy az énekkarnál. Istivel azért volt más a kapcsolat, mert az előzmények után valamilyen módon mégis színházi embernek gondoltam magamat.

- Térjünk vissza a beszélgetéseidre: jól értem, hogy megkaptad, láttad a szövegkönyveket, és szóvá tetted, ha valamiről azt gondoltad, hogy veszélyes lehet?

- Nem, Istivel leültünk, és elmondta, mi a következő bemutató, miről szól, hogyan működik. Volt, amire rákérdeztem, hogy ez nem necces-e kicsit, ő pedig elmondta, hogy akkor kiveszi. Volt még egy nagy sikerünk, amiben kis részem nekem is volt: Isti a Szegedi Nemzeti Színház színészeivel közösen akart megrendezni egy előadást, én pedig egy tisztelgő látogatást tettem a színház vezetésénél, támogatandó a kezdeményezést, ezután született az *Örök Elektra*. Széles kapcsolatrendszerem volt a karon, illetve egyetemi szinten is. A pártbizottságban egy-két ember hümmögött persze, kaptam baráti figyelmeztetéseket, hogy jobban oda kellene figyelni Istire.

- Gondolom, az volt a probléma, ha valami, ami a színpadon elhangzott, túlságosan emlékeztetett arra a világra, amiben éltetek.

- Igen. Amikor például bejött *Papp Laci* és három társa görög sisakban, lándzsával, és elkezdte a közönséget terelgetni, az, ha valaki nagyon akarta, erősen áthallásos volt. Egyébként ez nem az eredeti *Elektra* volt, Veress Miklós olyan összekötő szöveget írt, ami jobb volt, mint bármelyik korábbi feldolgozás. De olyan eset, hogy engem behívtak volna raporra, nem volt.

- Ahogy Istit sem.

- Az később derült ki, hogy Istit, Ácsot, *Dózsa Erzsit* már figyelték az 1973. március 15-i eset miatt. Abból lett csak komolyabb ügy, ami részben az én hibám is volt. Meghirdettük, hogy bemutatjuk a *Petőfi Rockot*, amivel korábban senkinek nem

volt semmilyen problémája. Előző este Kiskörösön játszottuk, ezért én viszonylag későn értem az Audmaxba, amikor már kitört a botrány: a nézők nem akartak kimenni, *Dózsa Erzsinek* sikerült végül elérni, hogy elmenjenek. Az bezzeg nem volt probléma a párt számára, hogy Katowicében majdnem a vállukon vitték le a szereplőket, mert ők pontosan értették, hogy miről szól az előadás. Kisebbségi gondok voltak a *Kőműves Kelemennél*, vagy *Árkosi Árpád* JAKAB-jánál (*a JATE Kabaré 1973-tól bemutatott előadásai – a szerk. megj.*) is, de ezeknél se kell túlértékelni az én szerepemet. Idővel egyre komolyabb sikereket aratott a Színpad. Akkor jött a balhé, hogy elsikkasztottuk az Egyetemi Színpad pénzét, a minisztérium főrevizora ki is vizsgálta, hogy tizenkét forinttal nem tudunk elszámolni. Úgy éreztem, hogy ekkortól a helyzet lehetetlenné vált számunkra, Isti is folyamatos kapcsolatban volt a pécsi színházzal. Én is próbáltam közben Pécssett állást szerezni, de elsőre nem sikerült: 1974-ben még végig csináltam Szegeden az évet.

- Közben azért létrejött az egyetem főépületében a mai JATE Klub elődje, amihez szintén szoros közöd volt.

- Az egyetemnél még elértem, hogy meglegyen a második klub. Az akkor egy légó-pince volt, amit az ötvenes években komolyan vettek: vaskos betonfalak, nehéz vasajtók mindenütt. A műszakiak egy bejárásom megmutatták nekem, hogy ebből lehetne klub is. A KISZ bizottságban előterjesztettem, hogy volna itt egy lehetőség. Az egyetem adott is hozzá egy kőműveskalapácsot és egy nyugdíjas kőművest. Felve tettem, hogy a hallgatók végezzék el a munkát: 1972 végén, 1973 elején órarend szerint beosztva dolgoztak is az egyetemisták. Egy másik KISZ-szervezet elkészítette a bútorok tervrajzát, az egyetem pedig kivitelezte azokat. A kornak megfelelően nem volt a legideálisabb helyszín, de amikor eljöttem Szegedről, működőképes állapotban hagytam ott. Voltak ott emlékezetes esték, például amikor 1973-ban Pilinszky János eljött, az Egyetemi Színpad megmutatta neki a *KZ oratóriumot*, majd lejátszották a franciaországi magnetofonfelvételt róla, Sándor György is szavalt a költő verseiből. Amikor a főépületbe került át a klub, özönlött a nép, egy ideig igazi kincs volt a klubtagsági igazolvány. Az Egyetemi Színpad ott is tartott előadásokat, nem csak

a *Kőműves Kelement*. Változatlanul úgy érzem, hogy soha nem volt sikeresebb korszakom annál a tizenhárom évnél, mint amit a szegedi egyetemen töltöttem. Igazi, nagy kudarc a már említett pénzügyi vádakon kívül nem ért. Ebben benne volt az is, hogy az Egyetemi Színpad tarolt a különböző amatőr találkozókön. Miután az igaztalan vádak miatt sértődötten távoztam Szegedről, kaptam ajánlatot, hogy Miskolcon is csináljuk meg újból a „csodát”, de még Pécsen is behívatott a megyei pártbizottság embere, hogy ismételjük meg, amit Szegeden tettünk. Csakhogy Pécsen volt kétszáz hallgató, Szegeden meg kétezer, nem voltak tehát adottak a körülmények.

- Istivel 1975 után kapcsolatban maradtatok?

- Egyszerre értünk Pécsre, állandó családi vendég volt nálunk. Természetes volt, hogy átjön este, mi is ott voltunk minden bemutatóján. Szoros, jó kapcsolatban voltunk. A színházban jól érezte magát, bár a *Caligulával* és az *Übüvel* is voltak kisebb problémák pártvonalon. Még Szolnokon is találkoztunk, megnéztük az ottani bemutatóit is. Úgy éreztem, hogy akkor még csúcsformában volt.

- Mikor találkoztatok utoljára?

- Amikor Isti elment Veszprémbe, gyakran találkoztunk, mert a színház elhozta a bemutatóit Gödöllőre. Azt hittem, hogy az utolsó találkozásunk lesz, amikor az 1990-es választások előtt a *Peer Gyntöt* hozták el. Megláttuk egymást, egymás vállára borultunk és zokogtunk egy sort: mindketten tudtuk, hogy egy korszak elmúlt. Később jöttek a hírek, hogy az alkoholproblémák miatt már nem mernek rá darabot bízni. Amikor Bérczes László interjúkötete megjelent, és a Merlinben volt könyvbemutató, újra összefutottunk. Győrben előadását már nem láttam. Soltészky Tibi elment hozzá, hogy csináljon vele egy interjút, és ő mondta, hogy nem fogja megérni március 15-ét, meg is halt 1998 februárjában. Isti egészen addig tehetséges ember volt a szememben, amíg nem kezdte úgy érezni, hogy nincs nála nagyobb rendező a világon. Ez Pécssett kezdődhetett, de Szolnokon is sikeres, elismert rendező volt, hivatkoztak az előadásaira. Azt szokták mondani, hogy abban az időben a magyar értelmiség előtt két út állt: az alkoholizmus volt az egyik, a másik sehová sem vezetett.

Vági László

*„Nem hiszek abban a képzőművészen, akinek nincs harmóniaérzéke,
és abban a zenészen sem, akinek nincs formaérzéke”*

- Kőbányai gyerekként kerültél el Szegedre 1960-ban. Hogyan találkoztál Paál Istivel?

- Erdésztechnikumba jöttem ide. Más iskolát végül nem is végeztem, de rengeteg kurzusra bejártam az egyetemen: tiszteletbeli diplomás lettem. Egy oszlopon volt egy plakát, éjjel, nem józanul, fejjel nekimentem, és ezt láttam: Egyetemi Színpad, Paál István rendezése, *A király halódik (az előadást 1965 novemberében mutatták be – a szerk. megj.)*. Akkorra már hallottam róla annyit, hogy van az egyetemen egy színház, ahol érdekes dolgokat csinálnak.

- Volt korábban közöd a színházhoz?

- Hogyne, Pesten sokat jártunk színházba gyerekkoromban, volt bérletem az Erkel-be, a Nemzetibe is. A régi, hatalmas színészeket láttam színpadon már nyolcéves koromtól fogva. Emellett énekeltem, szobrászkodtam, voltak is komoly sikereim ezen a téren. Az általános iskolában, majd a technikumban is sokat szavaltam, mindig hívtak is. Jó ideig csak csodáltam a színházat, nem gondoltam, hogy lesz hozzá közöm. Igaz, jelentkeztem a Színművészetre is, de a harmadik rostán kies-tem. A profi világ világéletemben nem vonzott, hiába vettem fel jazz tanszakra, nem mentem el: Szabados Gyuri pedig azt mondta, hogy *végre valaki!* Vissza a színházhoz: voltak kedvenc színészeim, akik nem a szerepet játszották el, hanem a szerep játszotta el őket.

- Ezt elmondtad már több helyen, de kifejtenéd kicsit, hogy mire gondolsz?

- Ez volt a Szegedi Egyetemi Színpad csodája is, Isti ezt csinálta ösztönösen, még jóval azelőtt, hogy megismerte volna Grotowskit. Ehhez persze hihetetlenül erős személyiség kell, aki a saját gyengeségeivel is tisztában van, és nem visel – képle-tesen szólva – maszkot, vagyis önmagát meri kiállítani a színpadra. Eklatáns példa rá Ács Jancsi Kreónja az *Örök Elektrában*: ő egy gyáva, beszari Kreónt játszott, aki csak akkor erős, ha a lándzsások ott állnak körülötte. Tolnai Miklós volt előtte Kre-ón, de ő szerepet játszott, nem önmagát.

- A zenélés hogy jött az életedbe?

- 1964 óta zenélek. Ezt is magamtól tanultam, mint minden mást, ahogy például ké-sőbb a filmrendezést is. Szegeden akkor volt pár amatőr zenekar, csatlakoztam do-bosként a Sárgaingesekhez, a későbbi Fortunához. Jött a következő banda, ott már énekeltem is: kaméleonhangúnak neveztek. Meggyőződésem, hogy a művészet egy és oszthatatlan: olyan, mint egy gömb, ami a legtökéletesebb forma, és benne van a zene, a színház, az irodalom, a képzőművészet. Nem hiszek abban a képzőművészen, akinek nincs harmóniaérzéke, és abban a zenészen sem, akinek nincs forma-érzéke. Én magam mindegyik műfajt csodáltam és igyekeztem is a lehető legjobban kimunkálni, ami a rendszer szempontjából inkább hiba volt, mint erény.

- A király halódiknak nem csak a plakátját láttad, de az előadást magát is.

- Katartikus élmény volt. Merőben más színház, mint amit a profik akkor műveltek. A színészek végre nem az agyukat játszották, hanem magukat adták. Nagy Zolival akkor ismerkedtünk meg, terveztünk is közös munkát.

- És Isti hogy került a képbe?

- Tudtam, hogy ő mindig a Virág teraszán üldögél. 1965-ben vagyunk: odamentem a bandámmal, bemutatkoztam neki és megkértem, hogy legyen a zenekarom menedzsere. El is vállalta, lejött egy próbánkra a sörraktárba. Akkor kezdtem el írni saját szövegekkel „újságíróbeatet” – polbeat még nem létezett. A megyei pártbizottság kulturális vezetője évfolyamtársa volt Istinek, és ő segített is abban, hogy a fellépéseink megvalósuljanak, például amikor Újvidékre hívtak minket játszani. Ami a Színpadot illeti, egyre közelebb kerültem: az első „szerepem” a *Tűvé-tevők*ben volt. Később a *Stációk* zenéjét megcsináltam, de végül Isti azt mondta, hogy hagyjuk ki.

- Mit jelentett, hogy közel kerültél a Színpadhoz?

- Bejártam a próbákra, de nem is ez a lényeg: Veress Miklós költő, Veres Mihály képzőművész, Kerekes Laci, a JATE Klub első igazgatója, Paál Isti, ez a baráti kör engem befogadott, és akkor egy új világ nyílt ki előttem. Pestről sokan eljártak Szegedre Isti miatt, Tornai Józsefet egy koncerten ismertem meg, Pilinszkyvel, Szabadossal is Isti révén találkoztam először. Latinovits fantasztikus levelet írt Istinek, ami sajnos eltűnt. A két utolsó mondat bevésődött az agyamba: *Ha tehetném, közétek állnék. Szívemben mindig veletek maradok.* De ne feledd, hogy én nem voltam színész, ilyen értelemben tehát nem voltam tag. A társulati tagokkal is szoros volt a kapcsolat, el is fogadtak, csak nem játszottam. Istivel és a srácokkal a Fűvészkert volt a törzshelyünk, ahol filmekről, irodalomról beszélgettünk, ott „gyomláltuk” egymás agyát. Isti nagyon érdekelte a zene, sokszor feljött hozzám, magnón mutattam neki slágereket, új zenéket. Folyamatosan műveltük egymást és magunkat. Istinek volt egy baglya, Benedikty Horváth Tamás író barátommal

mindig cikiztük, hogy ez egy olyan állat, aminek szabadság kell, ő pedig végül ünnepléses keretek között elengedte. Egy külvilágtól elzárt, védőburkot biztosító közeg volt. Amikor a Szegedi Egyetemi Színpad jelentkezett a *Stációkkal* a *Ki mit tud?*-ra, mi is bejutottunk a döntőbe a zenekarommal, végül mindketten másodikok lettünk. Major Tamás elmondta az értékelésen, hogy Isti társulata és a Vági Dzsessz Quintet rokonok. Rajtam mindez akkor sokat segített.

- Hogyan kezdted közreműködni zenészként a Színpad előadásaiban?

- Az *Örök Elektránál* Veress Miklós „összekócolta” az összes korábbi *Elektrát*, én mindig ott voltam megfigyelőként, és egyszer csak valahogy bekerültem. A nézők között ültem, bementem szétszedett fuvolával. A végén, amikor Elektra kétségbeesve segítséget kér, megfojtják a lándzsások. Felálltam, és improvizáltam egy gyászdal, majd Elektra holtteste fölött eljátszottam Geyer Flórián dalát, a közönség pedig felállt és némán kijött velem a teremből. Minden egyes alkalommal így történt. Improvizáció volt, amilyen hatással volt rám az előadás, azt mutattam meg. A színésszel mindig párbeszédhelyzetbe kellett kerülnöm. Ott a legkisebbtől a legnagyobb színészig mindenki egyenlő volt. Az *Örök Elektráról* a legcsodálatosabb élményem, amikor a diósgyőri várban adtuk elő. Amikor a közönség bejött, Margitai Ági már tüzelte őket. A vége is emlékezetes, amikor Dunai Tamás a szerep szerint a fal tetejéről, több méter magasról lezuhant.

- És a *Petőfi Rock*?

- Amikor a *Petőfi napja* szövegkönyve elkészült, a húzásokat közösen csináltuk Istivel, hiszen ha nem működik jól a prozódia, gond van. Ők rengeteget beszélgettek, én pedig bekapcsolódtam. A *Petőfi Rock*ban volt pár jelenet, ami az én vizuális ötletemen alapult, például az emlékezetes „seggtelefon”: ha ezek mind seggfejek, akkor nyilván így beszélgetnek egymással... Az együttesemmel akkorra megzenésítettem a *Ha férfi vagy, légy férfi* című verset, Fekete Sándor elhívott a műsorába, két számot is el kellett ott játszani, és ezen buzdult fel Isti, hogy zenésítsem meg.

- Te akkor csináltál már ilyet?

- Operát? Nem, soha. Isti nosztalgikus rekviemként definiálta a *Petőfi Rockot*, illetve a magyar *Hairnek* nevezte. Először nem is nagyon akartam belemenni, mert tudtam, hogy elejétől a végéig egy ívnek meg kell lennie. A legkönnyebb dolgom a három verssel volt (az előadásban a Nemzeti dal, A szabadsághoz és a Dicsőséges nagyurak hangzik el *Petőfi versei közül – a szerk.megj*). Akkor tanultam meg, hogy lehet zenét szerezni. Az összhangzattan nem vezérelhet egy zenészt: a zene egyszerűen lejegyzí az, ami logikus és belülről jön. Én gyerekkoromtól bátyámnak tekintetem Petőfit: szoros lelki rokonságot éreztem vele, és akkor egyszer csak jött és rám ömlött ez az egész. A *Petőfi Rock* koronája volt az Egyetemi Színpad működésének. Mindenütt tarolt.

- A Petőfi-élményedről mesélnél kicsit?

- Gyerekként olvastam a verseit, és nem az *Anyám tyúkjá* tetszett, hanem a *Nemzeti dal*, *A szabadsághoz*, és hasonlók. A legnehezebb és legsikeresebb ez utóbbi volt, az szinte nem is az én zeneszerzői ténykedésem, hanem úgy érzem, hogy tőle magától jött: nem is merem azt mondani, hogy én írtam. Isti rábólintott, azt mondta, hogy ez az, csináld, onnantól szabad kezet kaptam. És talákoztam egy olyan társasággal, ahol Ács Jancsi, *Dózsa Erzsé*, Soltészky Tibi, *Papp Laci*, Szendi Mari tudott énekelni, a többiek nem. Volt olyan előadásunk, amikor hatszor mentünk neki, mert a végén újra kezdődött az egész: már csak ketten tudtuk énekelni, Ács meg én, a többiek akkorra hörögtek a kimerültségtől.

- Ahhoz, hogy ez működjön, karvezetői, pedagógusi készségekkel is kellett rendelkezned.

- Igen, így volt. A *Petőfi Rock* elején bent voltunk az Audmaxban, amikor kezdődött az előadás, én diktáltam a tempót és a dinamikát. Fél év gyakorlás volt benne. 1972 tavaszán szólt nekem Isti, hogy ezt tervezi. Amikor kész lettem a

zenei anyaggal, és elkezdődtek az énekpróbák beénekléssel, jött a szövegtudás, a ritmikailag pontos éneklés, utána következett Isti a mozgásokkal, ami még egy tonnát rátett az egészre.

- Nem volt ez túl sok az amatőr játékosoknak?

- De hát épp az volt a legjobb, hogy ők nem voltak profi színészek! Mindig azt mondtam nekik: *ne szégyelld a hangodat, amin beszélsz, azon énekelj!* Igen, szigorú voltam velük, de muszáj volt. Isti nem volt jelen ezeken a próbákon, már csak a kész anyagot látta. A mozgásos részben is benne voltam, mert össze kellett hangolni az énekkel, az ugrások között is énekelni kellett. Egyszer elmentünk Istivel Lengyelországba, körülnéztünk az amatőrök között. Krakóban voltunk egy előadáson, ott láttunk az emberkombájhoz hasonló formát, amit nem lopott el, de kétségkívül inspirálta. Nagy szomorúságom volt, hogy 1975 után a Szegeden maradók tovább játszották a *Petőfi Rockot*, de már teljesen szétesett az előadás.

- Az előadást a közönség mindig ugyanolyan jól vette?

- Igen. Valahol vidéken játszottuk, ahol egy elvtárs közölte, hogy a tizenkét pont nem hangozhat el. Isti kitalálta, hogy tizenkét fehér papírlappal kimennek a színészek, majd elhangzik: *Mit kíván a magyar nemzet?* A színészek sorra elengedték a papírokat, és a harmadiknál a közönség már mondta a tizenkét pontot.

- De külföldön mit értettek ebből? Petőfiről, a forradalomról nem tudtak semmit.

- Tévedsz: Wrocławban például ismerték Petőfit. A lengyel segítők legépezték az előadás szövegét, a nézők között kiosztották. Később Grotowski is látta az előadást, beállt közénk énekelni. Üzent utána, hogy a rendezővel és a zeneszerzővel szeretne beszélgetni. Elmondta, hogy ez olyan színház, amelyet ő is elképzelt. Istivel madarat lehetett volna fogatni.

- Talán mondhatjuk, hogy a free jazz volt az igazi otthonod, de a színház ennél jóval kötöttebb terep: van egy keret, amin belül el kell jutni valahonnan valahova.

- Ez nem volt számomra kötöttség, mert a szegény színház eszméjével összhangban állt. Grotowski mondta, hogy a színházban csak a színészi jelenlétre van szükség, semmi másra. Ezért volt, hogy Isti kiválogatta, hogy melyik szerepre ki alkalmas. És ez kiderült a pszichodinamikai tréningeken, mert ott le kellett tenni minden álarcot. Volt, aki diktátornak tartotta, holott szó sem volt erről. Amikor meghalt Kaczur Kati, ment egy előadásunk, Isti pedig azt mondta, hogy ne beszéljünk most róla, előadás után beszéljük meg. Ezt már sokan úgy mondták vissza Temesi Ferinek, hogy Isti nem érdekelte Kaczur Kati sorsa, pedig ez nem igaz, ő viszont ezért lépett ki.

- Veszélyes volt a Színpaddal dolgozni?

- Utólag derült ki, hogy hét besúgó tevékenykedett körülöttünk: nem volt mind-egyikük színpadtag, de némelyikük még ma is pozícióban van. Engem különösen veszélyes egyénként írtak le a jelentésekben, amikből az is kiderült, hogy 1965-től megfigyeltek. Nem olvastam el, amit rólam írtak, csak Benedikty Horváth Tamás mesélt róluk: én nem vagyok rájuk kíváncsi. Érzékeltük a politika figyelmét, persze, és Isti is tudott erről természetesen. A fenyegetettségnek sok fajtája volt, a nyolcvanas években velem szemben már fizikai jellegű is. Ebből a lehetetlen helyzetből engem a finnek mentettek ki. Fontos a különbségtétel: nem disszidáltam, hanem kimentem, mert kaptam egy ajánlatot, utána kezdtem kint tanítani.

- A Kőműves Kelemenben részt vettél?

- Aachenben, ha jól emlékszem, a Vándor szerepét én játszottam fuvolával. Engem vitt a hátán Ács Jancsi, mint a keresztet. A próbákon ott voltam az elejétől fogva, mert izgalmasnak találtam az egészet. Ez már mélyebb, filozofikusabb dolog volt, mint a *Petőfi Rock*, ami közös élmény volt a történelmünk nagy pillanatáról. A *Kőműves Kelemen* viszont minden ember önmagában kellett, hogy helyre tegye.

- A Kőműves Kelemen után jött az az időszak, amikor a te értelmezésedben szétesett az egész.

- Paál Isti nélkül elképzelni az Egyetemi Színpadot? Lehetetlenség. Volt benne egy nagy adag csalódottság. Akartunk egy félprofi színházat csinálni, ez lett volna a saját színház. Féltek a tagok, az egyetem hozzáállása is megváltozott, új szelek kezdtek fújni. Isti elzavarták Szegedről, többek ellen eljárás indult.

- A saját színház megvalósulása esetén az intézményesülés nem fosztaná meg épp a lényegtől ezt az egészet?

- Azért nem teljesen erről volt szó. Az volt a cél, hogy miután a keménymag végzett az egyetemmel, valahogy itt kellene tartani őket és színházat csinálni velük. Kevés pénzből, úgy, hogy státuszba kerülnek. De ennek az egésznek vége kellett, hogy legyen: az elvtársaknak elégük lett belőlünk. A Szegedi Nemzeti Színház igazgatója, Giricz Mátyás például azt nyilatkozta, hogy az Egyetemi Színpad zavaros elméletű fiataljai kivonták a nézőket a kőszínházból.

- Miután Isti elment Szegedről, követted az útját?

- Hogyne, Szolnokon, Veszprémben is láttam az előadásait. De a végén már komoly alkoholproblémái voltak. Az *István király* próbáinál a színészek leszóltak neki, hogy majd ha nem részegen próbál, akkor dolgoznak vele. Próbáltam visszahívni Isti Szegedre, hogy csináljunk valamit, de rögtön azt kérdezte: *kinek? minek?* És azt hiszem, igaza volt. Azt mondta: *én csak a színházat csinálom, ha pedig azt nem tudom, akkor befejezem az egészet.* Mintha megjósolta volna előre a halálát.

Dózsa Erzsébet

„Tudtam, hogy olyan igazam van, hogy nem érdekelt, mi lesz a következménye”

- Kezdjük az elején: miért megy egy szentesi lány Szegedre tanulni?

- Például mert Szentesen nincs felsőoktatási intézmény. 1968-ban érettségiztem, naivan a Képzőművészeti Főiskolára adtam be a jelentkezésemet, de nem vettek fel. Itthon maradtam egy évet, tanítottam egy tanyasi iskolában, ahová tizennyolc évesen napi nyolc kilométert gyalogoltam gumicsizmában. Azt az egy évet végig olvastam, így jelentkeztem magyar-rajz szakra a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolára, ahová felvettek. Az elsődleges cél az volt, hogy elmenjek innen, és szellemileg igényesebb helyre kerüljek.

- Egy interjúban arról beszélt, hogy 1969-70 körül Szeged nem volt igazi szellemi központ.

- Amikor odakerül, az ember nyilván nem csöppen azonnal az elit társaságba. A Telleki Blanka Kollégium tele volt magyar-orosz szakosokkal, akiket akkor is felvettek, ha alapvető gondjaik voltak az írással és az olvasással, hiszen az egyik szakjuk az orosz volt. Ne értsen félre, nem néztem le őket, de szellemi értelemben se ott, se a főiskolán nem volt semmi izgalmas: a tanári kar cipészekből, pékekből állt. Ha egy tanszéken volt egy ember, aki értett a szakmájához, az már jó volt: a Nyelvészeti Tanszéken Török Gábor, a Rajz Tanszéken Vinkler László volt ilyen. Miattuk érdemes volt oda járni.

- Mi volt a kiút ebből a nehéz helyzetből?

- Hat magyar-rajzos volt az évfolyamunkon, és aztán soha többé nem indult ilyen szakpár az országban. Nem titok: miattunk. Azért, mert nyitva volt a szemünk, a fülünk, olyannak láttuk a világot, amilyen. Lógtunk folyamatosan, nem vettük komolyan a buta feladatokat, karikíroztuk a tanárokat. Sokan közülük fel se fogták, hogy velük szórakozunk. A csoport remek volt, egymást inspiráltuk, és persze nem csak hülyéskedtünk, hanem rengeteget olvastunk. Ács Jancsi évfolyamtársam volt, az első év legelejétől kezdve ismertük egymást. Ott a híres-neves Béke Tanszék Szegeden. Egy csoporttársammal ültem ott, amikor belépett egy fiú, szétnézett, odajött hozzánk, leült velem szemben. Áthajolt az asztalon, a turcsi orrát hozzányomta az én horgas orromhoz, és azt mondta: *Cseréljük ki!* Mi akkor barátok lettünk Áccsal.

- A lázadást, az elégedetlenséget otthonról hozta magával?

- Az magamból jött. Én Szentesen is lázadtam, utáltak is érte. Sokat olvastam gyerekként, elkezdtem felfedezni, hogy a világ igazságtalan, és ha igazságtalanságot észleltem, nem maradtam szótlan. A gimiből is majdnem kirúgtak emiatt. Aki kicsit kinyitotta a szemét, láthatta a szegénységet, azt, hogy hogyan folyik az emberek kizsákmányolása, a kasztokat. Ez nekem nem tetszett, és ezt ki is fejeztem.

- Vissza a főiskolára: maguk hatan jól megértették egymást, de mi látszott a városból?

- Moziba például jártunk. Gruber Laci „bácsi” csinált filmklubot, ahol a filmtörténet fontos darabjai mentek, csak a nagyon szovjet darabokat hagytuk ki. Színházba nem jártunk. A legelején biztosan megnéztünk valamit a legolcsóbb helyről, aztán soha többé. Szentesen gimis koromban volt párszor nyári színház, operettet hoztak, amitől teljesen kiakadtam.

- Vagyis kislánként nem arról álmodott, hogy színésznő lesz?

- Meg se fordult a fejemben. Még Szegeden se, mivel én magyar-rajz szakosnak mentem oda. Gimnazistaként a nagyszüleimnél laktam, ott könnyebben lehetett olvasni. Mindig úgy aludtam el, hogy Móriczot és József Attilát olvastam, utóbbinak szinte a teljes költészetét tudtam fejből. Aztán jött sorban Radnóti, Pilinszky, mások. Ács Jancsi is sok verset tudott, eleinte ketten sétáltunk, barangoltunk, mondtuk egymásnak a verseket. Így kerültünk el a Szegedi Egyetemi Színpadra egy szavalóverseny után.

- Ahol *Az óriáscsecsemő* volt az első előadás, amit látott. Emlékszik, hogyan értesült róla?

- A kollégiumban volt egy faliújság, ahová kirakták, ha valami történt. Megnéztük, és akkor megfogalmazódott bennem, hogy ez az, amit szeretek: nem hazudnak, valami nagyon fontosat mondanak. Elementáris erővel hatott az egész. Megfordult a fejemben, hogy *ha én is, én is köztetek lehetnék*, de azt gondoltam, úgysem jön ez össze. Később egy szavalóversenyen aztán Paál Isti benne volt a zsűriben.

- És azt követően hangzott el, hogy *Ács, Fehér, Dózsa, jöjjön ide?*

- Igen, Fehér Ildi magyar-töri szakos volt, vele is összeismerkedtünk. Mi hárman akkor a főiskoláról mentünk a Színpadhoz.

- És maga akkor már tudta, hogy Paál Isti rendezte *Az óriáscsecsemőt*.

- Hogyne, a végén kijött meghajolni. Láttam egy Jézus Krisztust, és nem akartam hinni a szememnek, hogy valaki így néz ki. Akkor még szelídség áradt belőle. Az egyetemi társulatokból az emberek diploma után kihullanak. Minket is azért hívott, mert kellett újak. Az első megbeszélésen elmondta, hogy Radnóti-összeállítást készít. Olvastatott szövegeket, majd kiosztotta, hogy ki mit fog mondani. A következő próbák már az Audmaxban zajlottak. Először volt az olvasópróba, aztán jöttek a mozgások is.

- De ha nem akart színésznő lenni, akkor mégis hogyan zajlott a váltás?

- Verset mondani szerettem, a főiskolán is voltak szavalóversenyek, amikre bejelentkeztünk Áccsal, és hol egyikünk nyert, hol a másik. Emberek előtt mondani szöveget, ez átmenet a két állapot között. Akkoriban a szavalat úgy nézett ki, hogy fehér blúzban, fekete szoknyában, mappával a kézben állt az ember. Iszonyúan tetszett, hogy Isti mást akart, és mind hittünk benne, magunkénak éreztük. Elsősorban vertikálisan komponált: az elején mind zsákvászonból varrt rabruhában állunk, egyre lejjebb kerültünk, térdre rogytunk, az utolsó *Razglednicánál* már mind kereszt alakban, hanyatt feküdtünk. Egy kéz felemelkedett, *Der springt noch auf*, és a kéz lehanyatlott. Gyönyörűen volt megkomponálva. Isti elmondta, hogy ki hova áll, honnan hova megy, mi pedig végrehajtottuk. Az ő fejében pontosan összeállt a térben az egész, és senki nem tiltakozott: éreztük, hogy így tökéletes, ahogy van. Főleg azért is, mert a szavalóversenyek világa után egészen más hangot ütött meg. Nem poros kőszínházi megközelítést alkalmazott, tartalmilag is elemezte a verseket. Ha valaki nem érezte elsőre, ő addig beszélt, míg meglett a megfelelő hang.

- Akkor elkezdte magát jól érezni a bőrében?

- Igen, nagyon. Szeged nekem a kollégium volt, a főiskola, ahova nem nagyon jártam, a Béke Tanszék, az Éva Presszó. Meg a Színpad.

- És ki lett mondva, hogy Dózsa Erzsi mostantól a Szegedi Egyetemi Színpad tagja?

- Nem kellett ezt kimondani. Bekerültünk a Radnótiba, utána jött a Pilinszky, ami-ben nem voltam benne, és Handke *Jövendölése*. (A három egyben alkotta az 1971. május 10-én bemutatott *Stációk* című előadást – a szerk. megj.) Természetes volt, hogy én ott vagyok.

- A színpadi pályafutásáról a főiskolán nem is tudtak?

- Nem. A csoporttársaim közül azok igen, akikkel egy szobában laktam. A Színpad előadásait főleg egyetemisták nézték. A tagok között volt jogász, tétékás, orvos is, nyilván közülük is jöttek. Az előadások este hétkor kezdődtek, a kézzel készült plakátokat a falújságra rajzszőggel tűztük ki. Istit pedig nagyon is érdekelte, hogy legyen néző. Azt vallotta, hogy ha egy ember ül a nézőtéren, aki érti, akkor már érdemes volt.

- Szokatlan élmény volt kiállni az Audmaxba szerepelni?

- Nem tudok erre válaszolni. Maguk a próbák annyira megágyaztak a fellépésnek, hogy nem foglalkoztam vele, hogy most nézni fognak. Én nem ezért csináltam. Azért mondtam, amit mondtam, mert fontosnak tartottam, hogy elhangozzon. Nem érdekelt, hogy mindez nézők előtt zajlott. Szóval nem emlékszem arra, hogy milyen volt kiállni.

- Milyen rend szerint próbáltak?

- Azon múltott, hogy készült-e új darab. Ha csak játszottunk egy meglévő előadást, akkor előtte persze próbáltunk. Új előadásnál eleinte normál ritmusban, később már minden éjszaka, hajnal három-négyig ott voltunk az Audmaxban. Miután átadták a JATE Klubot, ott a nagyteremben is próbálhattunk.

- Isti indokolta a darabválasztásait, vagy esetleg lehetett vinni ötletet?

- A Radnóti-előadás szavalóversenyre készült, de neki eszébe jutott róla Pilinsz-

ky *KZ oratóriuma*, onnan meg a jelen, így csatlakozott Handke, és aztán a hármat összefogta. Addigra már nagyon kialakult a csapatban az, amit keménymagnak neveztek, bár én nem szeretem a kifejezést. Feltette a kérdést: ha jelen, akkor milyen a hatalom? Az akkori hatalom lényegét hogyan lehet felmutatni archetipikus eszközökkel? Veress Miklós barátjával ketten sütötték ki a Hágiban egy asztalnál ülve, hogy jöjjön egy *Elektra*. A tragikus triász tagjainak szövegeiből, és későbbiek-ből, Hofmannstahl-tól, Gyurkó Tibortól is kerültek be részletek. Meg Veress Miklós szövegei is, amik nagyon jók voltak.

- 1971-ben hatalomról beszélni elég merész lehetett.

- Hát ez az, ami nekem nagyon tetszett: ez a része vonzott oda, nem pedig az, hogy megyek-e aztán Hollywoodba. Olyasmiről beszéltünk, ami a leglényegesebb és leginkább húsbavágó volt. Isti ráérezett, hogy miről kell beszélni. Amikor Szeged után profi lett, az *Übűje Pécsett*, Szolnokon a *Tragédia*, a Beckettjei mind a jelenhez szóló fontos előadások voltak.

- Beszélgettek arról, hogy miről szól a készülő előadás?

- Hát persze, azzal kezdte, hogy ezt azért akarja megcsinálni, mert... Nem nézett minket bábuknak, akik elmozogják. Amikor ezek az előadások létrejöttek, kezdtek jönni a középszerű írók, költők, hogy az ő műveiket is mutassuk be, de ezek nem működtek. A *Thermidor* például nem sikerült, Tornai Józseftől is volt darab, aminek a címére se emlékszem. Amikor híre ment Isti sikereinek, akkor ők azonnal jöttek, ő pedig nem mondott nemet.

- Az Örök Elektra kapcsán már elhangzott, hogy a színészből kell mindent megoldani.

- Már Handke *Jövendölésénél* is, gondoljon bele: egy szöveg nyolc gépelt oldalon keresztül ismétlődik. Ha nem a színész, akkor ki kelti ezt életre?

- A mozgások, a pszichofizikai tréning pedig ehhez csatlakozik. Ideje említeni Grotowskit.

- Igen, és ez amekkora ajándéka az életnek, legalább akkora átka is. Ha nézek egy előadást, akkor nem tudom elfelejteni, hogy egyszer láttam Grotowskit is. Nagyon finnyás vagyok, és azt hiszem, jogosan. Isti is látta Grotowskit, a tréningjéből vett át elemeket, tőle vett gyakorlatokkal kezdődtek a próbák. Ez önmagában is jó, de a tartalmi része miatt volt értékes. A film mindent meg tud mutatni, de a színház legyen szegény, mindent csak a színész hozzon, nem kell más hozzá. A gondolat a *Petőfi Rock*ban, majd leginkább a *Kőműves Kelemen*ben csúcsosodott ki. Amikor Isti elkerült profi színházakhoz, ott más volt a helyzet: a tervező fizetést akart, a néző látványt.

- Ezek a gyakorlatok fizikailag mennyire voltak megterhelők?

- Volt, aki nyafogott, volt, aki ott is hagyta a Színpadot. Amikor a *Petőfi Rock*kal úgymond híresek lettünk, özönlöttek a jelentkezők. A többségük le is kopott, mert nem mindenki bírja, hogy hajnal négyig, fizikailag és szellemileg is teljesen jelen legyen. És másnap így menjen államvizsgára, mint ahogy én tettem. Isti nem könnyörgött senkinek, aki menni akart, elmehetett. Sőt volt, akit ő küldött el.

- Utalt már a keménymagra, amiben maga is benne volt. Miért nem szereti a kifejezést?

- Mert nagyképűnek tartom. Ács, *Árkosi Árpi* mellett Fehér Ildi, Dunai Tamás volt benne, a zene miatt *Vágyi Laci*. Amíg ott volt, addig *Geréb Ági*, *Papp Laci*. Volt egy matematikus, Szerényi Laci is, aki már nem él. Szóval nem csak mi hárman voltunk benne. Mi voltunk, akik mindig pissenés nélkül végig csináltuk a próbákat. Mi választottuk ki magunkat erre a szerepre: aki tartalmilag, nem pedig a rivaldafény miatt hitt ebben, aki hitelesen csinálta, az tartozott ide. A keménymagot azok alkották, akik osztották Isti nézetét, miszerint a színházcsinálás etikai kérdés.

- Az új emberek felvételénél maguknak nagyobb szavuk volt?

- Volt, igen. Aki beült a felvételre, hozzászólhatott. De nem emlékszem, hogy ez mennyire befolyásolta Isti. Egy idő után ugyanúgy láttuk a jelentkezőket, mint ő.

- Szoros barátságok születtek a csapaton belül?

- Szinte együtt éltünk. Rengeteget utaztunk, ilyenkor éjjel-nappal együtt voltunk. Talán szorosabban is, mint egy család. Ismertük egymás szagát.

- Az amatőr közegben gyakoriak a szerepcserék a futó előadásoknál. Könnyű volt beállni, beugrani?

- Igen, ez természetes volt. Ugyanolyan lelkesen voltam a nép, mint Klütaimnésztra. Ezért sem lettem színésznő, pedig Jancsó Miklós felajánlotta a '73-as politikai ügy miatt, hogy odavesz a Huszonötödik Színházba. Még egyszer mondom, hogy nekem Grotowski, Barba a színház. Akik náluk színészek, nem ilyen kategóriákban gondolkodnak. Ha hittem valamiben, akkor azt játszottam, amit játszani kellett.

- Isti alkotótársként tekintett a színészre?

- Igen, például a *Jövendölést* Istivel együtt öten csináltuk meg. Az *Örök Elektra* más, ott az egész meg volt koreografálva. Meghallgatta, ha volt valakinek gondolata. Ácsot, *Árkosit* folyamatosan a *Kőműves Kelemennél*. A *Petőfi Rock* a zene miatt más volt: nem lehetett okoskodni, hogy ki mit csinál. A helytartótanácsi szövegeknél viszont jöttek az ötletek, hogyan legyünk egyre groteszkebbek. Tudom, hogy valójában azt akarja megkérdezni, hogy mennyire volt Isti önkényúr. Csak annyiban, hogy ha valami homlokegyenest szembement azzal, amit ő gondolt, akkor nem engedett, de ebben igaza is volt. És ha arra akar rákérdezni, hogy zsarnok rendező volt-e, abban is van igazság. A Radnóti-előadásnál még finom, kedves, jó hangulatú próbák voltak. Ahogy elkezdtünk szaporodni, jöttek azok, akik kevésbé hittek a dologban. Ő pedig egyre idegesebb lett, és keményebb hangot ütött meg.

- Amiből maguknak is kijutott?

- Nekem például sosem. Egy esetet azért elmesélek. Miután kitiltottak Szegedről, Pilisvörösváron voltam száműzetésben. A *Kőműves Kelemen*ben Annát **Geréb Ági** játszotta, meg a barátnője, **Kohler Kati**, prózában, úgy, ahogy Sarkadi megírta. Amikor a kertek alatt visszaosontam Szegedre, azt találta ki nekem Isti, hogy Annaként énekeljem a ballada egy részét. Míg ezt énekeltem, a kőművesek, akik fekete, térd alatt érő nadrágban, félmeztelenül, hason feküdtek a padlón, elkezdtek felnézni. Az egyik próbán az egyik srác hamarabb emelte fel a fejét. Isti azt üvöltötte neki, hogy *Igaz, hogy kegyetlen színház vagyunk, de nem annyira, hogy a te pofádat lássák meg először!* Egy idő után bejött ez a hang, ami kezdetben még nem volt. Meg voltam rökönnyödve, hogy ezt miért túrták el.

- És nem beszéltek erről Istivel?

- De, néha rászóltam. Persze nem akkor, amikor üvöltött, hanem később. Az ő részéről sem tudtam ezt elviselni. De mondom még egyszer, velem nem viselkedett így sosem.

- Beszéljünk a *Petőfi Rock*ról.

- A legnagyobb élményem nem Párma, Villach, vagy a Pesti Barnabás utca. Valahol vidéken egy kis művelődési házban játszottunk. Egy igazi, kendős parasztnéni odajött, megfogta a kezemet, és azt mondta: *Kedveském, én még ilyen szépet nem láttam.* A másik, amikor Lengyelországban elvittek minket egy bányához, több szinttel a föld alá, ahol összetalálkozik műszakváltáskor a két csapat. A lengyel bányászoknak magyarul adtuk elő, egy szót sem értettek belőle. Gondolja meg, tizenkétórás műszak után, mindenki leizzadva, tiszta szén – és élvezték! Innen gondolom, hogy tényleg volt hatása.

- Belülről milyen volt ezt megélni?

- Csodálatos élmény. Az élet nagy ajándéka, hogy benne lehettem. Hogy odame-

gyek valakihez, azt mondom neki, hogy *Talpra magyar, hí a haza*, és az jön velem. Tudom, patetikusan hangzik, mégis felemelő volt. Csoda volt részt venni benne.

- Ezt akkor ott maguk tudták? Mármint, hogy itt valami különleges dolog történik?

- Már a próbákon imádtuk csinálni, feltétel nélkül hittünk benne. Nem akkor tudtuk meg, amikor bemutattuk, hanem amikor elkezdtük megtanulni a dalokat, Isti pedig elkezdte a mozgásokat hozzárakni. Iszonytató hit volt bennünk. Ez mindenkire igaz, aki az eredeti előadásban szerepelt.

- Felmerült a '73-as események előtt, hogy ez veszélyes tud lenni?

- Nem. Ha foglalkozott is ezzel Isti, nem mondta. Nekem csak annyira fordult meg a fejemben, mint a *Jövendölés*nél, ami talán még provokatívabb volt, de nem érdekelt. Tudtam, hogy olyan igazam van, hogy nem érdekelt, mi lesz a következménye.

- A folytatást utólag se bánja?

- Nem mondom, hogy pont jó, hogy így történt, mert egy politikai priusz nem gyerekjáték. Annak nem csak ott és akkor Szegeden voltak következményei, hanem a rendszerváltásig, Szentesen, a gimnáziumban is. Mai napig nem vagyok jó kislány, de már sosem leszek az.

- Ez mit jelent?

- Szentesen élek 1980 óta. Itt most is vannak, akik nem tartanak jó kislánynak. És könnyen kiszalad mindez az ember száján, de átélni mindezt nagyon nehéz. A rendszerváltás utánig én kerestem a legkevesebb pénzt az iskolában, megalázó munkákat sóztak rám, kegyetlenül bántak velem, miközben egyedül neveltem a fiam. Ez mind 1973. március 15-e következménye.

- Mászt nem sújtottak ilyen durva szankciók, mint magát.

- Végül kaptam egy kollégiumi nevelőállást Pilisvörösváron, mert Szegeden nem tudtam elhelyezkedni sehol. A többieket behívták a rendőrségre, mutattak nekik rólam képet, de más nem volt. Amikor elkerültem Pilisvörösvárra, Istivel leveleztünk, utána kerültem vissza. Akkorra már nagy nevem lett, állítólag mindenki ismert. Ezt nem én mondom, hanem nekem mondták. Ha volt valami buli bármelyik karon, és húsz ember jött velem, akkor azonnal beengedtek, ami korábban soha nem történt. Máskor a fiammal leültünk egy büfébe, a pincér megkérdezte, hogy én én vagyok-e, és nem fogadott el pénzt. Ezek a gesztusok jólestek, a pénztelenség viszont nem. Szentesen nagyon egyedül voltam. Nem mondhattam el, nem mondtam el, hogy mi történt, de persze tudták. És itt is éreztem, hogy néha jön valaki utánam az utcán, nem csak Szegeden.

- Isti hogy kommentálta az ügyet?

- 1973 után őt is elkezdtek a rendőrségre hívogatni, és akkor már foglalkoztatta a gondolat, hogy el kell menni. Felmerült az ötlet, hogy páran maradjunk együtt, mint a Stúdió K-sok, de se pénz, se posztó, Ácsot felvették a Színműre. A végén nem is maradtak elegenden, nem volt miből, nem volt hol, a Stúdió K-nak meg szerencséje volt, hogy kommunaként tudtak együtt élni. Mi nem tudtunk.

- Ezt később bánta?

- Igen. Nagyon. Hiányzott a közeg, évtizedekig rettentő magányosnak éreztem magam. Amikor végül elfogadtam, hogy ez történt velem, jól tettem, mert remek közegbe csöppentem a drámaisok között. Ajándék, hogy elképesztően érzékeny, csodálatos gyerekekkel kellett, hogy leéljem az életem nagy részét. A színházban ezt sosem kaptam volna meg. Nem mondom, hogy végzés után is megmaradt mind ilyen csodálatosnak, de amikor ide jártak, azok voltak, és én megkaptam a legszébb korszakukat. Ők adtak erőt, tartották bennem a lelket.

- Az, hogy Szentesre jött vissza, választás volt vagy kényszer?

- Akkor végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát, itt meg nem volt rajztanár. Hívtak, és jöttem. A családom szentesi, egyedül neveltem az óvodás gyerekeket, beláttam, hogy jót tesz, ha valaki vigyáz rá. Akkor már működött a drámatagozat, az első osztályt, Ternyákékat még tanítottam rajzból, rendeztem is nekik egy előadást.

- Mit hozott magával Szentesre a Színpadról?

- Színházi szemléletet. És az igényességet, amit tovább tudtam adni azoknak, akiket tanítottam, akik érzékenyek voltak erre. Fájjalom, hogy ez ma már nincs. Eleinte hályogkovács módjára tanítottam színházat, mert csak belöktek, hogy csináljam. Aztán elvégeztem a Színművészetin a színházelmélet szakot. Tudja, hogy nekem színházigazgatói diplomám van? Utána sokkal nagyobb elméleti tudással voltam képes színházból, filmesztétikából, irodalomból, rajzból is valamit adni a gyerekeknek. Az ízlés pedig csak úgy tud kialakulni, ha alapos tudás van mögötte. Az ötletelgetésből csak lila köd lesz.

- Gimnáziumban ugyanúgy négyévente cserélődik a csapat, mint az egyetemen.

- Három és félszer voltam osztályfőnök, mindannyiszor a drámai tagozaton. Ha megviselt az, hogy el kellett jönni a Szegedi Egyetemi Színpadról, mert szétesett, annál hússzor jobban megviselt, ha elballagott egy drámais osztály. Lelkileg iszonyú kiürülést jelentett. Szinte együtt éltem a gyerekekkel, borzalmas volt elválni tőlük.

- Praktikus dolgokat is átvett a Színpadtól.

- Persze, a Grotowski-tréningből mindazt, ami velük működhetett. Jártam én is úgy, mint Isti, akivel volt egy olyan próba, ami után óriási zokogások jöttek. Elszégyellte magát, hogy ezt nem kellett volna. Én egyszer egy táborban láttam egy gyakorlatot, amit ki akartam próbálni, de hiba volt. Rájöttem, hogy a tanár emberéletekkel játszik. Leviszem a gyereket a legmélyére, de hogyan hozom vissza? Ezt ebben az országban drámatanárok közül is csak iszonyú kevesen tudják. Megfogadtam,

hogy többé ilyet nem csinálok. Akármilyen kemény dolgot csináltunk, mindig olyan játékkal fejeztük be, ami fellazított.

- Pilisvörösvár után még játszott a *Kőműves Kelemenben*.

- '74-ben visszakerültem Szegedre, átvettem Anna szerepét, meg a többi előadást is játszottam. Összeismerkedtem a volt férjemmel Ács hatására. 1977. február 4-én született a fiam, '76 nyarán pedig azt mondtam, hogy nem játszom tovább Annát. A már halott Anna a földön feküdt, Kelemen fekete, vastag köpenyével letakarva, ami egy várandós nőnek eleve nehéz, és efölött ugráltak az üldözött kőművesek.

- Utána még követte a *Színpad munkáját*?

- Nem, mert nem volt pénzem, és itt volt a fiam is: ez a történet lezárult. Jancsó ajánlatát is megköszöntem, de nem fogadhattam el. Ma már hálás vagyok a sorsnak, hogy fordított egyet, és a színház helyett gimnazistákkal kellett foglalkoznom. Örömeimet csak olyan színházban tudnám lelteni, amiben mélységesen tudok hinni, másban nem. Akkor meg minek. Ahogy Cseh Tamás énekelte: *Ennek vége van*.

Geréb Ágnes

„Nem kellett szépnek, okosnak, tehetségesnek lenni: jelen kellett lenni”

- Hogyan kerül egy orvostanhallgató a Szegedi Egyetemi Színpad közelébe?

- Úgy, hogy beleszeret. Konkrétan *Az óriáscsecsemőbe*. Volt egy olyan fesztiválhét, amin Halász Péterék is itt voltak, őket is azonnal megszerettem, és *Az óriáscsecsemőt* is ekkor láttam. (1970 áprilisában Szegeden rendezték az Egyetemi és Főiskolai Színházi Fesztiválját, ahol *Az óriáscsecsemő mellett Halász Pétertől a Testvérballada is látható volt – a szerk.megj.*) Nem voltam színházjáró, viszont szavalóversenyekre, szépkiejtési versenyre jártam. Megfordult a fejemben, hogy jelentkezem a Színművészetire, de apukám azt mondta, hogy mivel gyerekkoromtól orvos akartam lenni, végezzem azt el először, hiszen ha akkora tehetség vagyok, az közben úgyis kiderül, de a Színművészeti után már nem lehet menni az orvosira.

- Az orvosi után viszont már nem mentél a főiskolára.

- Persze, mert nem voltam akkora tehetség. Volt egy nagy szerelem a Színpad irányába, mindenért rajongtam, ami körülötte volt: imádtam a darabokat, a próbákat, az együttléteket, az utazásokat, a fellépéseket. Onnan aztán többekről kiderült, hogy a Színművészetire, rendezőnek valók. Nekem aztán nem is jutott eszembe, hogy mást szeretnék csinálni, vagy hogy megtanult szövegeket mondjak el nézők előtt.

- Te felvételiztél Paál Istinél?

- Lehet, de ez nem derült ki a számomra. *Az óriáscsecsemő* után odasertepertéltem, mert szerettem volna közéjük tartozni. Mindegy volt, hogy mit csinálok, csak lehessenek ott.

- Az orvosi karon volt benned hiányérzet?

- Nem nagyon érdekelték azok az emberek, akikkel oda együtt jártam. Nem is töltöttem velük időt azon kívül, amennyit kellett. Nem voltak az évfolyamtársaim között maradandó barátaim. Nem, nem volt hiányérzetem, de nem éreztem magam közéjük tartozónak. Az Egyetemi Színpadon pedig nem is értem tetten azt a pillanatot, amikor „befogadtak” – egyszerűen velük voltam. Nem volt nagy változás: odatartoztam, és kész.

- Emlékszel a legelső találkozásra Istivel?

- Egyre emlékszem, amikor még gimnazista voltam. Írtam egy dolgozatot *Ady szemé* címmel, amit megmutattam neki. Egy padon ültünk a Radnóti Gimnázium környékén, úgy rémlik, feketébe volt kötve a dolgozat. Mintha azt mondta volna, miután elolvasta, hogy nem ez érdekel, hanem te. Ez csak most rémlik fel, egyáltalán nem biztos, hogy tényleg így volt.

- De valami oka csak volt annak, hogy neki mutattad meg.

- Az egyetem Ady téri épülete mellett, az Alföldi utca elején laktunk. Szerintem átmentem hozzájuk, amikor próbáltak. És amit láttam, beszippantott. A *Stációkban* nem voltam benne, de minden előadását láttam. Elektrát már játszottam. Leginkább egy határozott érzés van meg erről az egészről. Az, hogy nem csak oda tartoztam, hanem oda tartozom mindig. Olyan kötelék, ami elkísért mindenfelé.

- Az Örök Elektráról milyen emlékeket őrzöl? Mégis csak egy főszerep.

- De hát nekem mindegy volt, hogy fő- vagy mellékszerep. Együtt lenni volt jó. Meg az volt jó, amit közösen mondani akartunk. A közönségnek mindenféle megnyilvánulása volt, de az egyikünket sem zökkentette ki. Talán arra kaptam a legtöbb biztatást, hogy olyan legyek, amilyen vagyok és amit érzek. Nem kaptam utasítást arra, hogy kell a hangsúlyomat igazítani, hogy kell mozdulni. Inkább arra, hogy mit kell jelentsen, ami én vagyok. Rendezői utasítás azon kívül nemigen volt, hogy Isti elmondta, mit képviselünk. Nem is biztos, hogy egyenként, hanem együtt. Abba bele tudott mindenki a velejéig simulni, amiről szólt a darab. A próbák egy része is inkább akörül mozgott, hogy mit jelentsünk, és nem arról, hogy ki mikor mit csináljon. Istinek volt elképzelése, hogy mi hogy nézzen ki, de hogy ki mit csináljon, arról talán kevésbé. Nem is annyira a határokat húzta meg, hanem elmondta, hogy mi van a fejében. Ács Jancsi bár nem volt kimondva rendezőtársnak, de olyan határozott szakmai vitákat folytattak előttünk, hogy az vált instrukciótá, ahogyan meghallgattuk, hogy miről mit gondolnak. Ittam a kultúrájukat. Meg a parazsat, ami Istiben volt. És ez nem aludt ki: Ács meg Isti örök tüzelő bennem, azóta is energiát és irányt adnak. Arra, hogyan kell képviselni valamit, hogyan kell viszonyulni magamhoz, amikor valami nem úgy van, mint ahogy én szerettem volna. Őt is gyepálták rendesen azért, amit a Színpadon csinált. A kiskapukat azért gyártotta. Hogy nem volt szabad bizonyos szavakat kimondani politikai okokból, de ugyanazt ki lehetett mondani máshogy. Ezeket mind ott tanultam a próbákon.

- Mindez útravalónak tűnik a színháztermen kívüli valóságban is. A Színpad utáni életedből mesélsz olyan helyzetet, amikor ezt felhasználtad?

- Persze, ez az életem szerves része volt – és van. A viselkedésem része lett az a fajta hozzáállás, ami ott uralkodott. Most mondjam a börtönt? Amikor csak azzal, hogy sajátmagamat következetesen megőrizve viszonyultam mindenhez, azáltal rengeteg minden teljesen megváltozott körülöttem. A végén azért kaptam büntetést, mert a pozitív diszkrimináció ellen kellett fellépnem, miközben mikor oda kerültem, a cellatársak és a börtönőrök is szinte leköptek, de aztán nagyot fordult minden. Nyilván nem volt tőlem idegen, amit Isti képviselt, hanem inkább az enyé-

met erősítette. Lehet, hogy máshol nem tudtam volna ilyen módszeresen átgondolni az egészet. A börtönben nem jutott eszembe se Isti, se a Színpad, de most, hogy kérdezed, igen, biztosan segített ez akkor. Voltak a gyakorlatok, amikre igazából nem emlékeztem magukban, *Kohler Katalin* idéztük fel őket nemrég. Maga az, hogy egy börtönhelyzetbe kerülök, ahol semmi nincs, se egy könyv, se semmi, csak én. Én, aki megfigyelek, hogyan érzékelem a külvilágot, bennem mit okoz.

- Mi volt Isti titka?

- Parázs, tűz, energia, amitől szép volt. Imádtuk. Jelenség volt. Az Ácsot is ugyanúgy imádtam.

- Voltak arra mutató jelek, hogy Ácsnak lesz egy saját karrierje, hogy nem elégszik meg azzal, hogy színész a Szegedi Egyetemi Színpadnál?

- Ő azzal nem elégedett meg, hogy nem lehetett ezt folytatni. Ha sikerült volna, belőlünk csinált volna *Marat/Sade*-ot. Nem gondolom, hogy bármelyikünknek ellenére lett volna, hogy végül azt az utat választotta. Ha velünk lehetett volna tovább lépnie azon az úton, akkor nem lett volna alkoholistá és nem ment volna tönkre, mert megtartottuk volna. Őt is, Isti is. Az, hogy ők elporladtak, nagyon szomorú, és annak a következménye, hogy ebben a közegben nem tudott tovább fejlődni, amit ők akartak.

- Isti utolsó éveiről mindenki nagyon nehezen beszél. Nem lehetett volna neki segíteni?

- Azért nem, mert szétment a közösség. Egyenként nem lehetett neki segíteni, mert egyesével nem tudott velünk mit kezdeni. A közösséget széttaposták, elporlasztották, szétrugdosták, ő pedig menekült valahova, ahol nem volt helye. Egyesével felkerestük, de kiábrándítóak voltak ezek a találkozások. Emlékszem, milyen mélyen depressziós volt a gyönyörű felesége és a frissen született gyereke mellett. Nem tudott velünk mit kezdeni. *Kohler Katalin* mentem látogatába, és emlékszem a várakozásra, ahogy odamentünk, és a rettenetes csalódásra, amikor eljöttünk

onnan. Hiába jött utána jó másfél évtized, ott már nagyon nehéz helyzetben volt. Amikor együtt dolgoztunk, akkor más volt, de arra nem emlékszem, hogy külön elmentem volna beszélgetni vagy kávézni vele. És mindezt a mostani munkámra vonatkoztatva is értem. Sokan mondják, hogy engem mennyire szeretnek, holott nem engem szeretnek, hanem a saját szülésüket. Lehet, hogy mi sem Isti szeretjük, hanem azt, ami voltunk általa? Nem ismertem Isti, csak azt, amit létrehozott belőlünk, ami én lettem általa. Lehet, hogy amikor szembesültem a valósággal, akkor megijedtem. Ács előadásait néztem később is, azok megmaradtak. Isti későbbi előadásaira nem igazán emlékszem.

- Beszélne Istiről mint vezetőről?

- Annyira igazit csinált belőlünk, hogy talán a vezetői énje volt a valódi. Nem lehet elfelejteni azt a hangulatot, ami a *Kőműves Kelemen*ben megszületett. Főleg olyankor, amikor közönség is volt, volt egy olyan önmagam érzés, amit akkor éreztem, amikor szültem. Elképesztő volt, mit csinált belőlem Isti. Nem tudom, mi zajlott a többiekben, ezért óvatosan egyes szám első személyben mondom csak. Kihozta belőlem azt, aki nem izgul, mert nem szerepet játszik, hanem ott van és jelen van. Ezt a jelenlétet örök életemre elvittem, ezzel dolgozom máig. A szülésnél is jelen kell lenni, olyan mélységben, amivel a másikat érzékelem – erre az útra vezetett rá a színpados jelenlét. Ezt használom az életemben is. Ha lenne egy közeg, ami újra ilyet csinál, ahhoz újra tudnék csatlakozni hetvenegy évesen is. Nála nem kellett szépnek, okosnak, tehetségesnek lenni: jelen kellett lenni. Sokan kérdezték tőlem, hogy mi a tehetség. Arra jutottam, hogy amilyen mélyen bele tud menni valaki valamibe, annyira tehetséges.

- Tetszik a kifejezés: önmagam érzés. Hogy érte ezt el Isti?

- Sokszor kiabált. Főleg ha olyasvalamit akart kihangosítani, amit nem szabad csinálni, mert veszélyes. Ha a *Petőfi Rock*on például rendőrök voltak, nagyon ott kellett lenni. Fegyelem is volt nála, de az nem volt bántó. Engem sosem ijesztett meg a kiabálása, mert érthető volt. Abban, hogy meg tudta csinálni, nagy része volt annak, ahogyan magát beletette. Most eszembe jut, hogy egyszer megérkezett, egy

pisztollyal belelőtt a levegőbe, nyilván meg kellett volna ijedni. De én láttam, hogy ez ő, kezében a fegyver, és ezért csöppet se volt félelmetes. De ez inkább összbenyomás, nem a konkrét emlék az érdekes.

- A totális bizalomról mesélt ez a történet?

- Igen, az volt bennem az irányába. Az első benyomás nekem nagyon sokat számít, de minden együtt töltött idő csak közelebb vitt hozzá sokáig. Amikor szétesett a banda, akkor a többi néhány találkozás már nem volt ilyen. Azok már csak távolítottak és szomorítottak.

- A Kőműves Kelemen miért volt meghaladhatatlan csúcspont?

- Visszanézve az életemre, nekem sok Kőműves Kelemenné szerep jutott. Ha utólag kapom ezt a színpadi szerepet, akkor azt mondanám, hogy könnyű volt beleélnem magam, hiszen annyiszor visszaköszönt az évtizedek során. De így előre azért teljesen más. Olyan sokrétű volt az a jelenlét... Azt nem is Isti rendezte, hanem Isti meg Ács kiemelésével együtt csináltuk, és mindenkinek benne volt a saját lénye: az egész egy közös élőlény volt. Ez az élmény, hogy mind egyenlők vagyunk, hogy mindenki összetapaszt valamit, amiből születik valami, ez annyira ritka az életben. És máig fontos. Már akkor is fontos volt, és azóta is az. A szülések kíséretében is azt szeretem a legjobban érezni, amikor egyformák, egyenlők vagyunk, hogy ugyanonnan jöttünk, ugyanoda megyünk. Nagyon személyes, mégis valahol az egész körforgásnak szól. A *Kőműves Kelemen* is nagyon személyes volt, és mégis az általánosról szólt. Harapni lehetett a jelenlétet.

- Az, hogy újra és újra elő kellett venni, fel kellett idézni az állapotot, mennyire volt nehéz?

- Az egész annyira meg volt csinálva, hogy mindig lehetett más. Amiben éppen akkor én benne voltam, abból lettem ott a színpadon. Egyszer jött egy mondat egy szülésből hazafelé, meg kellett állnom felhívni valakit, hogy írja fel: *A szülés kitüntetett jelen, ami magával hozza a múltat és előre vetíti a jövőt.* Ott is ez volt: kitüntetett jelennel bekerültem azzal, amit hoztam, és másfélén jöttem ki, mert átdolgozott. És nem volt az

az élmény, hogy akkor most újra elő kell adni. Ehhez csak segített, hogy megvoltak a keretek. Tudom, hogy jönni fog balról az Ács, én ettől csak jobban elhagyhatom magam, mert tudom, hogy ott lesz. A megadott mankókkal lehetek más és más. Nem hiszem, hogy egyforma lett volna bármelyikünk is az egyes előadásokban. Arra is emlékszem, ahogy Isti kinézett az előadások után: meg volt gyúrva, átalakult. Ahogy ránk nézett, olyan hála volt bennünk, hogy ebben benne lehettünk.

- Ez a fajta intenzív színpadi lét fizikailag-pszichikailag mennyire meríti ki az embert?

- Nagyon is, nem tudtunk megmozdulni jó darabig. Egyszerűen nem tudtunk felkelni a földről. Úgy lett vége, hogy mindenki a földön volt, kitámolyogtak az emberek. Nem emlékszem, mennyi ideig még, de ott feküdtünk. Még benne maradni a megváltozott tudatállapotban, még meríteni belőle, amivel majd lábra tudok állni. Nem egy egyszerű előadásról, nem egy átlagos színpadi társaságról beszélünk.

- Te azért jártál közben rendszeren az egyetemre?

- Nem voltam akkora tehetség, mint Ács, vagyis igen, bejártam az órákra, a vizsgákra. Ács miért járt volna egyetemre, ha egyszer nem ott volt a szíve-lelke.

- Téged rendezett Ács a *Dimenziók* című előadásban 1973-ban.

- Talán csak egy előadás volt, nehezen emlékszem rá. Be kellett ugrani egy ablakon a JATE Klubban. Szerettem azt is, de a leglegleg a *Kőműves Kelemen* volt.

- A hédervári táborban ott voltál, ebből született az *Érintkezési pontok* című előadás.

- Isti szétválasztott minket *Kohler Kati* barátnőmmel, egyszerre csak egyikünk mehetett, nem is tudom, miért. Gyakorlatok, helyzetek voltak. Nagyon izgalmas dolgok születtek. Isti ezeket valamilyen céllal csinálta, hogy kihozzon belőlünk ezt meg azt, de sosem gondolkodtam ezen. Biztosan készült is rá előtte. Az *Érintkezési pontokra* nem nagyon emlékszem.

- Isti távolodik ezután a Színpadtól, neked is ekörül ér véget a történet.

- Azért is, mert ő távolodik. Engedtem annak, hogy befejezzem a Színpadot, magánéleti okokból. Nem volt már elég erős a vonzás, hogy ott maradjak. Erőszaknak élttem meg, hogy onnan elmaradtam a saját életemben, de ha jobban belegondolok, valójában már nem volt olyan erős a vonzás, hogy ne engedjek az erőszaknak.

- Esetleg vele menni, követni, Pécsen bármit csinálni, csak közel lenni hozzá?

- Ez nem merült fel bennem. Nem is hívott. Ha hívott volna, talán elgondolkodom, de nem volt szó erről. A közös erő szétforgácsolódott addigra. Nem volt, ami annyira vonzott volna.

- Azt mondtad, oda tartozol. Vagyis ez nem a múlt neked.

- Igen. Ha le akarnám rajzolni, az életem részei között ott lenne ez is, amiből összetevődöm máig. Nekem ez nem a múlt, hanem egy részem, amiből vagyok. Biztosan más-milyen lettem volna, ha ez nincs. Biztos sok helyzetben máshogy viselkedtem volna.

- Kohler Katalinnal máig a legjobb barátnők vagytok. Másokkal tartod a kapcsolatot?

- Nem napi szinten, de *Papp Lacit* is bármikor fel lehet hívni. Vagy Varga Gyulát. De napi szinten csak *Kohlert*. Viszonylag későn volt egy találkozó, amikor kiderült, hogy többen azt hitték, hogy mi Katalival egy pár vagyunk, és ez nagyon-nagyon meglepett. Akkor is, azóta is szoros barátok vagyunk, de nagyon különös volt, hogy ezt így lehetett látni kívülről.

- Mindannak, amit a Színpadon csináltatok, annak az egyedisége, különösége érzékelhető volt akkor?

- Hallható volt. Kívülről jöttek rosszízű megjegyzések, ami azt jelentette, hogy mi elkülönülünk, kiválunk. Lehet, hogy így látszott kívülről, de belülről nem így éltem meg, csak azt, hogy nagyon erősen odatartozom. Azt, hogy kifelé elriasztunk mindenkit, nem vettem észre.

Kohler Katalin

„Az eszköz a színész teste meg a lelke volt”

- 1971-1975 között volt jelen a színpad életében. Hogy került oda?

- Pesti vagyok, de Sáropatakon jártam gimnáziumba. Angol-német szakra jelentkeztem az ELTE-re, ahol akkor erre a szakpárra három hallgatót vettek fel. Kiderült, hogy én voltam a negyedik a sorban, de végül sikerült elintézni, hogy Szegeden fogadjanak. A város azért vonzott, mert 1970-ben a Kazinczy szépkiejtési versenyen összeismerkedtem a szegedi *Geréb Ágival*, akivel nagy, máig tartó barátság született. Tőle hallottam először a Szegedi Egyetemi Színpadról. Én amúgy szavalós voltam: kicsi koromtól kezdve ösztönöztek erre otthon, minden szavalóversenyt meg is nyertem. Nem voltam színésznek való, de az embert ez azért mégis kicsit csábítja. Amikor odaértem, épp túl voltak *Az óriáscsecsemő* hatalmas sikerén, ami *Áginak* is nagyon tetszett. Úgy mentem Szegedre, hogy egy év után biztosan eljövök Pestre, de aztán nem tudtam őket otthagyni.

- Mi volt annyira vonzó ebben az egészben?

- *Geréb Ági* akkor még gimnazista volt, csak nézőként vett részt. Az előadások óriási hatással voltak rá, akit mindig is vonzott a különlegesség: feljárt Budapestre Halász Péter előadásaira is, de tényleg mindenfélét fogyasztott és izgalmasnak találta. Én pedig attól, hogy októberben valami kis szerepbe be kellett ugranom az *Örök Elektrába*, mondhatni úgy maradtam, és a Színpad az életem csodálatos része lett.

- A tanulás azért fontos maradt?

- Jó tanuló voltam, hoztam otthonról egyet s mást magammal, de azért már a középiskolában nagyon élveztem a kollégiumi létet, a bulikat, a barátokat. Egyetemen ugyanez ment, éjjel-nappal *Gerébéknél* lógtam, már csak azért is, mert a próbák a Színpadon éjszakába nyúltak, ők pedig fél sarokra laktak onnan.

- Nem merült fel, hogy a színház lesz a fő profil az életében?

- Érettségi után természetesen jelentkeztem a Színművészetire is. Anyukám féltett, de azért persze meg volt sértve, amikor a második rostán kiestem. És még a következő évben is megpróbáltam. Ugyanabban az évben felvételizett Fehér Ildi és Dunai Tamás. Mentünk Lengyelországba egy előadással, Paál Isti pedig a vonaton megállított, és azt mondta, döntsem el, hogy maradok-e Szegeden, mert ha Ildit vagy Tamást felveszik a főiskolára, itt nagyon fog rám számítani. Megütött, hogy Isti tudta, hogy én is jelentkeztem, és azzal is pontosan tisztában volt, hogy belőlem soha nem lesz színész. Lett viszont belőlem egy jó angoltanár, aki az itt elsajátított előadói készségeket remekül tudta használni.

- Nincs abban egy adag manipuláció, amit Isti ott és akkor mondott?

- Ő mindig nagyon pontosan tudta, hogy mit akar, ahogy azt is, hogy kivel hogyan kell beszélni. Nevezhetjük ezt manipulációnak, de hát miféle vezető az, aki a rá bí-

zott embereket nem tudja befolyásolni? Én abszolút Isti-hívő voltam az első perctől fogva, sokunknak ő a messiás volt, a mesterünk, a mindenünk, akit imádtunk. Az *óriáscsecsemő* csapatából néhányan régebb óta együtt dolgoztak vele, és elkezdtek ellene lázadni, demokráciát akartak. Jó dolog a demokrácia, de ha a rendező nem ért a rendezéshez, csak a demokráciához, akkor annak a színháznak annyi. Szóval szerintem kell, hogy tudja manipulálni az embereket. Ezt nem gondolom negatívumnak, bármikor el lehetett menni, ha valakinek nem tetszett valami. Amikor bekerültem, többen távoztak is. De tényleg: mit keres a demokrácia egy ilyen helyen? Egy nálunk tíz évvel idősebb, villámlóan intelligens ember vezet egy csoportot, miért számítana az én voksom ugyanannyit, mint az övé?!

- Nem váltunk át terápiás beszélgetésre, de lehet, hogy Isti pótolta valamiféle hiányt az életében-életükben?

- Az enyémben biztosan nem, mert nagyon jól elvoltam a szüleimmel. Az én anyukám Lux Elvira volt, az édesapám mérnök és közgazdász, aki minden nyelven írt és olvasott. A szüleim a generációjuk összes értelmiségijét, művészt jól ismerték Pilinszky Jánostól Hernádi Gyuláig. Nekem nem volt mit pótolni: inkább otthon éreztem magam abban, hogy Isti mindent tudott. Éltanuló volt magyar-történelem szakon, és ahogy megjelent, az is fantasztikus volt: olyan karizmája volt, hogy az ember beleremegett. A férjem is az amatőr mozgalomból került ki egyébként, ő a munkásszínháznál volt. Ők felnőttebbek voltak nálunk, hiszen eltartották magukat, de ami nagyon meglepett, hogy náluk a szerelmi élet keresztül-kasul működött, ami nálunk teljes mértékig tabu volt. Szegeden a szerelmi életét mindenki a színpadon kívül élte. Ezt csak azért mondom, mert Isti úgy tudott hatni, hogy a szexuális vonzereje is szublimálódott az intellektuális vonzerejébe.

- Ez íratlan szabály volt, vagy a többiek mondták el az új tagoknak?

- Is-is. Az ilyesmi kiderül menet közben. Isti mindenkihez úgy állt, mint egy tanár a tanítványaihoz. Ez nem katonai drill volt; igaz, kacérkodott ezzel, talán épp azért, mert távol állt az egyéniségétől. Volt nála egy kellékpisztoly, amit olykor el-elsütött.

- Milyen pedagógus volt?

- A pedagógus elsősorban az egyéniségével tanít, ahogy az orvos is az egyéniségével gyógyít. Az általa adott mintával, az okosságával. Szép példája volt ennek, amikor a *Kőműves Kelemen* próbáltuk. Már a főpróba éjszakájánál jártunk, nem állt össze az előadás, és tudtuk, hogy be kell mutatni holnap. Isti elkezdett beszélni arról, hogy ez parabola, hogy nem Déva váráról van szó, hanem Paál Isti váráról, amibe beépített feleséget, házasságot, anyagiakat. Ezt hosszan hallgattuk, másnap pedig egy frenetikus előadás jött össze.

- Magyarázós rendező volt? Elmondta, hogy mit miért csináljanak a színpadon?

- Igen, de erre nem mindenki szorult rá. Ács Jani egyrészt zseni volt, másrészt vele szemvillanásokból értették egymást. Vitatkoztak is, persze, ha nem értettek egyet, de ezeket a vitákat én például szájtátva hallgattam. Isti elmagyarázta, elmondta, hogy ezért kell, igen.

- Erős politikai színház volt ez, és mindegyik előadás mögött volt üzenet.

- Így van, és ezeket meg is beszéltük. De a Színpad előadásaiban nem neveztük nevükön a dolgokat, hanem elértük, hogy aki nézte, annak eszébe jusson, hogy miről szól. Mi mindnyájan tudtuk, büszkén vállaltuk ezeket a szándékokat.

- Az *Örök Elektrába* hogyan került be?

- Betegségek miatt, véletlenül kerültem be a nép tagjai közé Varga Gyulával. Akkor még Margitai Ági játszotta *Elektrát*. A mi részünk nem volt nagy kunszt, minimális idő volt felkészülni rá. Aztán a *Ki mit tud?*-on részt kellett venni, akkor hívták be Fehér Ildit felvételizni, én pedig a vonaton tanultam a Radnóti-verseket a *Stációkhoz*, de utána többet nem játszottam. A *Thermidor* talán kétszer, ha lement, de abban mindenki részt vett. És még volt a *Kőműves Kelemen*.

- Hogy lehetett beugrani kész előadásokba? Mennyire volt ez nehéz amatőrként?

- Az *Örök Elektra* speciális helyzet volt: ott helyt kellett állnunk, és ezt megtettük Gyulával. Egyébként voltak felvételik, később, azt hiszem, már nehéz is lett volna csak úgy beállni.

- A Kőműves Kelemenben Annát játszotta.

- Persze, az egyetlen női szerepet. Büszke vagyok rá, hogy a bemutatón én játszottam, *Geréb Ágival* párhuzamosan, utána *Dózsa Erzsé* és *Herneckzi Kati* jött. Ötödévesen kijöttem levelező szakra, akkor már nem voltam Szegeden. Igaz, akkor már Isti se.

- Annát miért játszották ilyen sokan?

- Nem volt lányoknak való szerep. Meg hát világos volt, hogy Ács mellett nem rúg labdába más. A csapatban két zseni volt: Ács Jancsi meg Paál Isti. Meglepett, hogy Ács rendezőnek ment.

- Hogyan próbált Isti?

- Sok színésztréning gyakorlatot csináltunk. Mondott valamit, ki kellett találni, eljátszani, magunkba nézni. Bennem azért ott motoszkált a kisördög, és arra gondoltam, hogy a legtöbben nem azt adják elő, amit benn találtak, hanem azt, amiről azt gondolták, hogy Istinek majd tetszeni fog. Ha befelé néztem magamba, nem éreztem, hogy lettek volna ott bugyrok, és picit irigyeltem, ha valakinek voltak. Ennek ellenére azért eljutott az ember valahova. Sok ilyet csináltunk, együtt is, külön-külön is.

- Ezek a gyakorlatok az ön által részleteiben angolról fordított A szegény színház felé című Grotowski-kötetből származtak?

- Nem, az később lesz majd, amikor a könyvet Angliában meg tudtam venni. Grotowski egyébként Isti fő szentje volt. 1973-ban voltunk Wrocławban, ahol a *Petőfi Rock* fantasztikus siker volt. Én nem játszottam benne, mert énekhez, mozgáshoz

nem volt semmi tehetségem. Az előadás után meghívták az együttesek vezetőit a városházára, én pedig mentem Istivel tolmácsolni. Egyszer csak ő lemerevedett, mert ott állt velünk szemben Grotowski, aki nem érzékelte a szent áhítatot, hanem egyszerűen rám kacsintott, és ment tovább. Isti már látta akkor előadását, tudta, hogy milyen a színháza. Dermesztő volt a hatás, ezt én is igazolhatom, mivel háromszor láttam az *Apocalypsis cum figurist*. Egyszer a férjemmel elmentünk motorral, láttuk a Színpaddal is, és barátokkal is elmentünk vonattal. Nagy élmény volt annak ellenére, hogy nem tudott lengyelül az ember.

- Felismerte Grotowskiban és színházában, hogy Isti mi vonzotta annyira?

- Igen. Az, hogy egy ember tőlem egy lépésre fetreng, sír, zokog. Hogy teljesen ő az, és döbbenetesen az övé, amit csinál. A teste, a lelke, a mindene, ez egészen félelmetes színházi élmény. A színészei a testükkel, mint egy hangszerrel adtak elő mindent. Mi a szegénységből kovácsoltunk erényt, ők ellenkező irányból, minden külsőséget leépítve jutottak ide. Lenyűgöző, ahogy előhívtak dolgokat a lelkük mélyéről, amit aztán felmutattak a nézők előtt.

- A Kőműves Kelemen volt a legerősebb példa a Grotowski-hatásra.

- Ez az előadás kellékek, mondhatni kőműveskalapács és malter nélkül zajlott. Csak a világítással lehetett játszani, fénnel és árnyékkal. Csak fekete köpenyek és nadrágok, meztelen felsőtestek, a nő fehér ruhája és alakja, semmi egyéb. Nagyon érdekes volt a befalazás jelenet: a guggoló Ács vállára felmáshoztam, ő felállt velem, és a körülötte álló többiek szinte elnyeltek. Amikor a Szkénébe vittük vendégszínházra, anyukám akkor látta először, és végig bögte az egészet: nagyon megérintő előadás volt mindenféle eszköz nélkül. Pontosabban az eszköz a színész teste meg a lelke volt, meg mindaz, amit Isti belepumpált. Mindenki a színen volt már akkor, amikor a nézők bejöttek. Anna kuporgott lehajtott fejjel az előadás egyharmadában, tíz percig színen volt, eltemették, és ott feküdt – nem volt hálás szerep. De nem panaszkodhatom, mert a fiúk közül volt, aki megsérült: Ácsnak a meztelen mellkasába szinte beleégett egy reflektor kerete, a Szkénében meg a szőnyegpad-

lón húzták-vonták egymást, újabb sérüléseket szerezve. De ez nem számított: a közös cél mindent szentesített.

- Olyan univerzális képekkel dolgoztak az előadások, ami mindenütt érthető volt, nyelvi vagy kulturális határoktól függetlenül.

- Isti rengeteget járt külföldi fesztiválokra, mesélt ezekről. Sokan csodálkozva kérdezték, hogy ha nem értett belőle semmit, akkor honnan tudja, mit látott. De ha jó volt az előadás, akkor teljesen mindegy volt a nyelv, a feszültsége jelen volt, azt nem lehetett unni fél percig sem. Ha valaki ezen nőtt fel, akkor ezeket a dolgokat megtanulta; azt, hogy hogyan lehet úgy is hatni a nézőre, ha nem érti a szavakat. Nem véletlen, hogy a *Petőfi Rock* meg a *Kőműves Kelemen* aratta a legnagyobb sikert. De Toruńban például az *Örök Elektrát* adtuk elő, az is nagyon megfogta őket. A közönség úgy értette ezeket, hogy közben nyilvánvalóan nem értette őket. De tegyük hozzá: ha ott a néző, akkor azért van ott, mert akarja érteni, és többnyire azt akarja, hogy tetsszen neki. Drukkerközönség volt, de ha rossz volt, amit láttak, azonnal kimentek.

- Az utazások önnek jelentettek valami pluszt?

- Fontos események voltak, persze, mert együtt voltunk, olyat csináltunk, ami mindannyiunkat érdekelt. A huszonegyedik születésnapomat egy elegáns belgrádi szállodában ünnepeltük, mert épp úton voltunk Pármába egy fesztiválra. Én szerencsés voltam, mert utaztam már korábban is. A vasfüggöny átlépése nekem ezért nem volt akkora élmény. Egész éjjel fent voltunk, este színház, hajnalig buli. Akkor mentünk haza, amikor hajnalban jött a kukásautó.

- Az életében a Színpad azért ért véget, mert befejezte az egyetemét?

- A férjem beállt az Universitashoz, ott még Istivel dolgozott is együtt. Nekem viszont az Universitasnál azt sem engedték meg, hogy jegyet szedjek, amit nem is értettem. Aztán Isti onnan is eljött gyorsan. A szegedi társaság csodálatos volt, Solténszky Tibivel sírjáig tartott a barátságunk, *Papp Lacival* a mai napig jóban

vagyunk, *Geréb Ági* a legjobb barátnőm tizenhét éves korom óta. Nagy lakásunk volt, ahol minden hónap utolsó péntekjén szalont tartottunk, ezt a társasági életet nagyra értékeltem. Idővel nem is a művészet hiányzott, hanem a társaság: együtt lenni olyanokkal, akikkel hasonlóan gondolkodtunk.

- Bérczes László könyvében azt mondta, hogy ön nem forradalmár alkat. Ha jól értem, amikor a Színpadnak vége lett, nem vádolta Istit, nem csalódott benne.

- Nem, dehogy. Istinek az volt az útja, hogy színházat csináljon, mert ahhoz értett: a kőműves várat épít, az angoltanár nyelvet tanít, neki pedig muszáj volt színházat csinálnia. Sajnálom, hogy a főrendezői székéből ez nem ment olyan jól, mint amikor még ez elérhetetlennek tűnt. De ez az ő egyéni tragédiája volt. Eljártunk a kőszínházi előadásaira is, amit csak lehetett, megnéztünk. Mondta is Isti az egyik színészbüfében valakinek ránk mutatva, hogy *látod, ezek laza színházi habitűék lettek, mi meg itt ebbe beledöglünk*. És ez így is volt.

- Nehéz volt évekkel később folytatni a beszélgetést Istivel?

- Sosem éreztem magam egyenrangúnak vele: amit ő mondott, az szentírás volt, én azt kétely nélkül elhittem. Tudtam, hogy vannak hibái, persze az alkoholproblémákat is, de amiatt sajnáltam, nem ítélem el. Kicsit fáj, amikor valahol azt nyilatkozta, hogy nem jön Budapestre, mert nincs hol aludnia. Írtam neki, hogy van egy nagy lakásunk, bármikor jöhet, erre talán nem is válaszolt. Persze itt nem egy ágyról szólt a dolog, hanem az életérzésről. Nagyon sajnáltam, de nem lehetett rajta segíteni.

- Mit vitt magával Szegedről?

- A kommunikatív készségünket erőteljesen fejlesztettük ebben a formációban. Soha nem volt lámpalázam, ha ki kellett állni, elő kellett adni. Ma már kevésbé járok színházba, de ami a műfajt illeti, Paál Isti az etalon - de hát ki más lehetne? Az ember látta, hogy mit tettünk bele, és hogy végül mi született belőle. Siker is volt, jó is volt, meg is dolgoztunk érte.

Szajbély Mihály

„Nem minden embere volt nagyszerű színész, de mindenből kihozta a maximumot”

- Úgy tudom, először néző voltál a Szegedi Egyetemi Színpadon.

- Igen, még középiskolás koromban. Az első Paál Isti-rendezés, amit láttam, *Az óriáscsecsemő* volt, talán 1970 késő őszén az egykori Bartók Béla Művelődési Házban. Az első olyan színházi előadás az életemben, ahol a nézőtér és a színpad nem vált el élesen. Az egész teret bejátszották, mintha a szék alól is kerültek volna elő szereplők. Fantasztikus élmény volt Dunai Tamással, Temesi Ferencsel, meg a későbbi színpadosok közül többekkel. Morvay Istvánnak például a fő tevékenysége az volt, hogy úgy dőlt el, mint egy fadarab: amikor derékszögben elvágódott, mindenki a szívéhez kapott. Az előadás során többször is megcsinálta ezt, és a hatás mindig ugyanolyan erős maradt.

- Hogy értesül egy középiskolás arról, hogy ezt az előadást látni kell?

- Én akkor negyedikes gimnazista voltam, irodalom iránt érdeklődő fiatalemberként igyekeztem tájékozódni minden alternatívnak számító eseményről. Paál István nevére egyébként Szőnyi Gyuri hívta fel a figyelmemet, aki osztálytársam volt. Megvolt a magunk társasága, mindenütt ott voltunk, ahol történt valami. Ebben a körben *Az óriáscsecsemő* állandó téma volt, így utólag inkább az a meglepő, hogy a bemutatóhoz képest viszonylag későn láttam.

- Vagyis volt mire menni, mit nézni Szegeden?

- Igen, az egyetem környékén főként. De a Bartók mellett elég jól működött az újszegedi, mai Bálint Sándor Művelődési Ház is. Emlékszem például a *Költők egymás*

között című antológia ottani bemutatójára. Sok színész is csinált önálló költői estet akkoriban, amivel járták az országot, felbukkantak a szegedi művelődési házakban is. Nagy Attila például. Ezeknek az összeállításoknak mindig volt politikai áthallása, bár értelemszerűen a kanonizálódott, nem pedig a túrt és tiltott határán szereplő szerzők munkáiból válogathattak. Mégis, ahogy mondták a verseket, meg ahogyan a válogatással környezetet teremtettek nekik, az tett hozzá. Szeged nem volt akkor teljesen halott és Komócsin alatt szürkébe öltözött, önmagát gyászoló város. Az alternatív események itt is megtalálták a helyüket.

- Az óriáscsecsemő is ebben a szürkezónában mozgott. Szempont volt, hogy olyasmiben vesztek részt, ami félig tilos?

- Ennek mindig, minden időben megvolt és megvan a maga szelíd bája. Amikor az ember fiatal, megpróbálja a fősodorral szemben az alternatívot keresni, és ha szerencséje van, akkor később sem mond le erről. *Az óriáscsecsemő* 1967-ben a *Kortársban* jelent meg, nem szerepelt tiltólistán, inkább arról lehetett szó, hogy a kőszínházak nem láttak benne fantáziát. Isti viszont igen. Déry szövege számára anyag volt, aminek színpadra formálásában meg tudta mutatni a saját elképzelését. *Az óriáscsecsemő* szertelen világa sok áttétellel, de megmutatta annak a közegnek a lényegét, amiben éltünk. Istinek mindig a politikai színház volt az eszménye, és ezt valamiképpen sikerült belevinnie *Az óriáscsecsemő*be is, ám minden didakszis nélkül, játékosan és könnyedén. Egyébként Déry Tibor nagyon szerette az előadást, amikor a hetvenes évek elején Pesten, a Műegyetemen az

Örök Elektrát játszottuk, azt is eljött megnézni. Isti nagyra becsülte, tartotta vele a kapcsolatot.

- Érettségi után elkezdted a jogi kart, majd váltottál a bölcsészkarra.

- Még negyedikes gimnazisták voltunk, volt a televízióban egy tehetségkutató műsor, a *Riporter kerestetik*. Szőnyi Gyuri bejelentkezett ide, s a jelentkezéshez mellékelni kellett egy kazettát egy riporttal, amit egy híres emberrel készített. Ő Paál Istivel beszélgetett, így ismerkedtek meg. Érettségi táján sokat lógtunk együtt Gyurival, és egyszer összefutottunk az utcán Istivel, én akkor találkoztam vele életemben először. Kicsit beszélgettünk, és mély benyomást tett rám ez a Krisztus-képű alak: ujjnyi vastagságú lény, vékony arca, hosszú haja, szakálla, ritkaság számba menő farmeröltönye, tornacipője – ez mind nagyon imponált. Addigra én már *Az óriáscsecsemőn* kívül láttam a *Stációkból* a Radnóti-részt is. Ez is elképesztő hatású volt ahhoz képest, amilyen akkor volt az irodalmi színpad. És hirtelen találkozni azzal az emberrel, aki ezeket létrehozta, nagy dolog volt. Természetesen úgy gondoltam, hogy rendezni szeretnék, beiratkoztam a jogi karra, és alig vártam, hogy kiírják a tagtoborzót az Egyetemi Színpadra. Meg is történt, az Audmaxban zajlott, tízen, tizenöten mentünk oda, Isti örömmel állapította meg, hogy nem csak lányok. Kérdezgetett minket, én közöltem, hogy rendezni szeretnék, mire összevonta a szemöldökét, és azt mondta, hogy azt is lehet, de most épp hiányzik a negyedik lándzsás az *Örök Elektra*-ban, inkább arra volna szükség. A legintenzívebb kapcsolatomban a Színpaddal aztán az *Örök Elektra* lett, aminek akkor kezdődtek a próbái. Ügyelő, rendezőasszisztens is voltam, utána lettem lándzsás. Vittük az előadást mindenfelé, az országon belül is, de voltunk vele például Toruńban és Krakkóban, Pesten a Székény Színházban. Közben átjöttem a bölcsészkarra, ment tovább az *Örök Elektra*, akkor készült a *Thermidor*, amit végig követtem, ám az kevésbé sikerült produkció volt. Én pedig lassan kikoptam a történetből, mert Isti mellett nem lehetett amatőrkedni. Mert hiába volt ez amatőr színpad, olyan volt az Isti által teremtett hangulat, hogy nem lehetett holmi szárnypróbálgatással bejelentkezni. Nagyon erős egyéniségnek kellett lenned ahhoz, hogy itt rendezhess. Többen jöttek úgy toborzókra később is, hogy rendeznének, ha jól

emlékszem, például Varga Gyula, Tarjányi Antal komplett koncepcióval rendelkeztek, de Isti rövid úton elutasította őket. Illetve erre nem is volt szükség, mert aki látta belülről, milyen munka folyik a Színpadon, maga lépett vissza. Aki végül rendezett, az a zseniális, erős Ács Jancsi volt, meg a kívülről, kész emberként ide érkezett *Árkosi Árpád*, más nem. Persze Isti is végigjárta a maga iskoláját, hiszen nem *Az óriáscsecsemő*-vel kezdte a pályát. De nem volt pedagógus alkat, túl türelmetlen volt, elképzelt valamit a Színpadról, színjátszásról, arról, hogy ami a színpadon megjelenik, annak miként kell jelentenie valamit. Amit csinált, abszolút alternatív volt a kőszínházhoz képest, az ellenkultúrát képviselte Szegeden és országosan is. Nyilván nem szeretne volna, ha a Szegedi Egyetemi Színpad cégére alatt suta irodalmi színpadi bemutatók jelentek volna meg.

- Milyen élmény volt az Örök Elektra?

- Az előadás Isti akkori munkahelyei, a Szegedi Nemzeti Színház – rendezőasszisztens volt ott – és az általa vezetett Szegedi Egyetemi Színpad koprodukciója volt, szerepelt a kőszínház műsortervében, és hivatásos színészek is játszottak benne. Margitai Ági volt Elektra, Tolnai Miklós pedig Kreón a Veress Miklós és Isti által összerakott darabban. Ács eleinte kisebb szerepet kapott: az Audmax egyik középső lépcsősorán kellett lerohannia, lándzsásként elé állva félre kellett őt dobni. Emlékszem, hogy szabályosan repült, majdnem kettétörte a lándzsát – hihetetlen dolgokat volt képes megcsinálni. Az országos egyetemista fesztiválon, ahol az egyetem elvárása szerint indulni kellett, Margitai és Tolnai nem léphetett fel, akkor lett Fehér Ildi és Ács a két főszereplő, *Dózsa Erzsébet* Klütaimnésztra, és velük az előadás hirtelen megemelkedett. Főleg Ács miatt: amit színészként előhívott Kreón figurájából, lenyűgöző volt. Lassan megértettem, hogy Isti többet várt a színészeitől, mint ami egy egyetemistától úgy általában elvárható.

- Ezen mit értesz pontosan?

- Isti számára a Grotowski-féle színház volt a minta; azt az átélt színészi teljesítményt kereste, amikor a színházban élsz, a színháznak adod a lelkedet, a tes-

tedet. Ebbe pedig nehezen fér bele, hogy délelőtt nyelvtörténet szemináriumon üldögélsz. Amikor Fehér Ildi meg Dunai Tamás jelentkeztek a Színművészetire, azt mindenki árulásként élte meg: hogy hagyhatták maguk mögött a hivatásos színházzal programszerűen alteráló világot? Ács a szegedi tanárképző főiskolán kezdte a tanulmányait, aztán átjött az egyetemre, egy évig csoporttársak is voltunk. Jól lehetett vele együtt tanulni, készülni a vizsgákra, de órára nem járt. Mindig billegett, hogy aláírják-e neki az órákat vagy sem, idővel ki is maradt. A *Kőműves Kelemen* idejében dőlt ez el, amit én már csak kívülről láttam. A próbákon se voltam ott, mert tiltott terület volt. Grotowski-féle folyamatban jött létre, és aki abban részt vett, annak nagyon keményen oda kellett tennie magát: bámészkodókra a próbákon nem volt szükség. Lenyűgöző volt, persze, de akik benne voltak, azok érzésem szerint megszenvedték a folyamatot. Az első előadásokon, amikor a JATE Klubban egy sorban, a fal mellett ült a közönség, nagyon belülről jött minden. Aztán pár évvel később Kazincbarcikán, egy fesztiválon is előadták, nem a versenyprogram részeként, hanem amolyan etalonként játszották. Akkor azt éreztem, hogy Ács már teljesen kívülről csinálja az egészet, furcsa élmény volt.

- Isti szabályai mennyire voltak expliciték?

- Az *Örök Elektra*, a *Thermidor* vagy a *Petőfi Rock* idején nem emlékszem nagyon szigorú tiltásokra, először talán már a *Kőműves Kelemen* idején lehetett, amikor azt várta el a színészektől, hogy úgy viselkedjenek, mint Grotowski színészei. Persze Isti is változott: a karizmája mindig megvolt, a határozott, erős egyénisége; az, hogy pontosan tudta, honnan hová akar eljutni. De a színházi elképzelései azért folyamatosan alakultak. Ez az igazi tehetség jellemzője. Nem kizárólag zseniális színészekkel dolgozott, mint amilyen Ács volt, vagy Dunai Tamás, *Dózsa Erzsébet*. Ő egyébként nem volt hajlandó váltani, nem lett hivatásos színész, pedig a tehetsége bőven meglett volna hozzá, maradt az alternatív világban, aztán visszahúzódott Szentésre. Visszatérve Istire, ő pontosan látta az emberben, hogy milyen karakterre képes, ezért nem voltak amatőrszagúak az előadásai. Lehet, hogy nem volt az

illető nagyszerű színész, és semmi másra nem lett volna képes, de abban a testre szabott szerepben ő kihozta belőle, amit csak lehetett.

- Az *Örök Elektra* próbafolyamatát végig csináltad. Hogyan próbált Isti?

- Mindenki vihetett ötletet, de nem ez volt a jellemző. Az ő elképzelései voltak az irányadók, de nem mindenáron akarta megvalósítani az eredeti gondolatait, a próbákon nézte a színészt, és ahhoz alakította a maga meglátásait. Az alapvízióhoz ragaszkodott, de a megvalósítás lépéseit nem sakkozta ki előre. Általában esti próbák voltak az Audmaxban. Istinek volt kulcsa az épülethez, akár hajnalig is eltartott egy-egy alkalom. Erős emlékem, hogy a pékség mellett megyek haza éjszaka, és érzem az éjjel frissen sült kenyér illatát. Éhesek voltunk, persze.

- Az *Örök Elektra*ban a közönség más módon is része volt a produkciónak, például amikor a címszereplő segítséget kért a nézőtől, vagy amikor ti, lándzsások vegzáltatok a nézőt.

- Az előadás azért volt jó, mert miközben elvileg a közönség akár be is avatkozhatott volna az előadásba, Isti rendezése olyan helyzetet teremtett, hogy a néző érezte, ő a tömeg, amelyik kussol és nem mer beavatkozni. A dramaturgiája úgy volt összerakva, hogy bár Elektra valóban szívhez szólón fordult a nézőkhöz segítségért, nem lehetett fellázadni: a tömeg csöndben van, néz, hallgat. Mert a tömeg ilyen, és a nézőknek éppen ezt kellett átélniük. Egyszer fordult elő, hogy majdnem lázadás tört ki. Szegeden volt az országos egyetemista színjátzó fesztivál, mindenki látni akarta az előadást, mert Paál István rendezésének már híre volt. Azzal kezdődött, hogy a szereplők egy része az Audmax előtti várakozók közé vegyült. Amikor a közönség bejött, már elindult a történet, Isti bent dobolt, a lándzsások jártak körbe. Amikor szereplő jött be a közönség részeként, odaállítottuk a falhoz, és eleinte nyilván nem lehetett tudni, hogy nem civil nézőt állítottunk oda. Ez általában jól működött, de a fesztiválon akkora volt a tömeg, hogy megakadt minden. Határozottabban kellett fellépnünk, és majdnem megverték minket, de nem lehetett kilépni a szerepből. Isti kénytelen

volt leállítani az egészet, világossá tenni, hogy ha a járatokat nem hagyják szabadon, nem lesz előadás.

- A nézőbevonás folytatódott a *Petőfi Rock*ban is.

- Nekem az éppen attól tűnt falsabbnak, mert tényleg színre lépett a néző. Az előadást addig játszották, amíg a közönség valóban résztvevővé nem vált, ami időnként nagyon különös dolgokhoz vezetett. Elmondok egy győri esetet. Akkor már az *Örök Elektrát* és a *Petőfi Rock*ot párban játszottuk: ott kussolni kellett, itt viszont kijött a feszültség. Az ottani Petőfi-előadás vége átment egy nekem ellenszenves happeningbe, amikor Isti vállukra emelték a nézők, miközben irredenta dalokat énekeltek. Nem szép, amit mondok, de ez nekem a forradalom söpredékét juttatta eszembe. A bajom az volt, hogy ez dramaturgiailag nem volt kizárható. Nem biztos, hogy jól látom, mindenesetre Isti élvezte a sikert, de nem mindenki élte meg hozzá hasonlóan pozitívan az esetet. Később nem beszéltünk róla, nekem rossz élmény volt, hogy valaminek a tisztasága bepiszkolódott.

- Aztán a *Délmagyarországban* elkezdél cikkeket írni. 1973 novemberében például a *Wrocławban* játszott *Petőfi Rock*ról is beszámoltál.

- Valóban, eleinte mínuszos híreket írtam zsebpénzkiegészítésként, aztán egyre hosszabb szövegek születtek, és odakerült a nevem is. Wrocławba a *Petőfi Rock*ot hívták meg, ami előtte itthon nyert egy komoly összeget; ezen a pénzen Isti az egész csapatot vitte. Azoknak, akik nem játszottak az előadásban, valódi szerepe persze nem volt, egyféle jutalomutazás, szakmai tapasztalatszerzés lett. Utóbbi tényleg megtörtént, mivel láttuk Grotowskitól az *Apocalypsis cum figurist*. Ha teljesen őszinte akarok lenni, nem éreztem katarzist: akkorra már annyit hallottam és olvastam róla, Isti is, aki látta korábban, sokat mesélt róla, hogy az előadás végül alulmúlta a várakozásaimat. Minden megtörtént, amiről tudtam, hogy meg fog történni, mégis mást hozott, mint amit vártam. Utólag, a *Kőműves Kelemen* kapcsán értettem meg az egészet, illetve úgy érzem, hogy ha újból látnám, talán most már jobban működne nekem is. Volt még egy beszélgetés Grotowskival, ami egy nagyobb térben zajlott. Semmit

sem lehetett érteni, rengetegen voltak, ott is hagytuk.

- A *Thermidorban* mi volt a szereped?

- Rendezőasszisztens voltam, aki valójában nem sokat csinált. Nem arról szólt, hogy leültünk Istivel előadás előtt megbeszélni, hol tartunk, mit merre hogyan. Ez nagyon távol állt az egyéniségétől. Jegyzeteltem a próbákon, ha valamire nem emlékezett pontosan, megkérdezte.

- Magányosan vitte az egész dolgot, vagy voltak bizalmasai?

- *Dózsa Erzsivel*, Áccsal, talán Fehér Ildivel és Dunai Tamással is bizalmasabb viszonya lehetett, de ezt nem tudom teljes bizonyossággal. Amikor Lengyelországba utaztunk vonattal, nem pusmogott senkivel külön, mind együtt voltunk: nem volt keménymag és nem voltak páriák, és ezt én nagyra értékeltem. Senki sem érezte, hogy te csak a negyedik lándzsás vagy. Nem mondom, hogy baráti, de jól együttműködő társaság volt. A Színpaddal kapcsolatos találkozásainkon kívül nemigen jártunk össze. Később Pallagi Anikónak lett egy félszuterénszerű albérlete a bölcsészkar közelében, az vált idővel kvázi klubbá, ahol események után összejöttünk, beszélgettünk. De nem mindenki, ez már egy kisebb baráti társaság volt, mert ilyenek azért alakultak.

- A *Kőműves Kelemen* után ellehetetlenítették Isti munkáját, el is ment Szegedről. Te akkor hol voltál?

- Ahogy mondtam, azt én már csak nézőként követtem. Rájöttem, nem lesz belőlem rendező, színész pedig sosem akartam lenni. Egy *Acta Iuvenumba* írtam egyébként a *Petőfi Rock*ról, amiben a későbbi irodalomtörténeti és az éppen magam mögött hagyott színpados lényem találkozott. Hivatalosan nem léptem ki a Színpadból, erre nem volt szükség, meg élő előadást, mármint az *Elektrát*, nem is illett, eszembe sem jutott otthagyni, de az előadással együtt kikoptam én is. Idővel mindenki, aki nem lett profi színész, megtalálta a maga útját. Radikális szakításokra nem emlé-

szem, inkább rugalmas eltávolodásra.

- Irodalomtörténészként vetted hasznát az itt töltött éveknek?

- Volt egy kvázi szeminárium, amit Isti tartott közel fél éven át, ahol egy Grotowski-szöveget mondatról mondatra olvastunk és értelmeztünk. Ez a nagyon szoros olvasás mély elméleti szövegek megértésében később sokat segített, és gyakran csináltam én magam is tanárként. A szöveghez való viszony, az, hogy ne ugorjunk gyorsan tovább, hogy a legegyszerűbb mondatnál is álljunk meg, gondoljuk végig, milyen egyéb üzenetei vannak, tanulságos élmény volt. Isti rendezései mögött mindig nagyon komoly ismeretek álltak. És ebben a szövegértelmezői helyzetben persze másképp viselkedett, mint rendezőként. A szöveg olyan dimenzióit tártuk fel, amire ő se gondolt feltétlenül: továbbra is ő volt a guru, de nem éreztette, hogy ő tud mindent, mi meg tanulhatunk tőle, hanem azt, hogy sajátítsuk el közösen. Ez pedagógiailag is mintaszerű volt.

- Volt egyéb kalandod is a színházzal, úgy tudom.

- Volt egy fiatal tanárom, Merényi László, a Régi Magyar Irodalmi Tanszéken. Közvetlen, felkészült tanársegéd, tele energiával. Kétfelől égette, ahogyan mondani szokták, meghalt harminckét évesen infarktuszban. Pedagógiai és művészi ambíciói egyaránt voltak, elvállalta a Minerva Színpad vezetését, és addig fűzött engem, egyetemista tanítványát, akiről tudta, hogy vannak színházi tapasztalatai, amíg vállaltam, hogy segítek. Wolfgang Borcherttől *Az ajtón kívül* című darabot próbáltuk, *Duró Győző* is beszállt. Laci próbafolyamat közben halt meg, *Duróval* együtt fejeztük be a rendezést. Éjszaka, hosszú sétálós beszélgetések során találtuk ki, mi hogyan legyen, és a vége felé rájöttünk, hogy nem lesz az igazi. De azért befejeztük.

- Később a színházban kerested, elvártad azt az élményt, amit Istitől kaptál?

- Hogyne. Isti színháza etalon maradt. Érdekes látni, mennyi minden került át a kőszínházba, ami akkor teljesen elképzelhetetlen lett volna. Ha megszólal egy színész a nézőtéren, ha végzálják a nézőt, ha a színház nem csak a színpadon van, hanem

a nézőtér játékterré válik, és így tovább. Ma már ezek a kőszínházban is természetesek, de éppen emiatt elveszítették különlegességüket. Én csak azzal az erős élményháttérrel tudom nézni a színházat, amit Istitől kaptam, és időnként eszembe jut, hogy milyen szépen aprópénzre váltódott, ami akkor avantgárd volt. Akkor a szemed előtt született az abszolút új, ehhez képest ma repríz szinte minden.

Kormos Tibor

„A hivatásos színházi világba nem lehetett bevinni mindazt, amit ő képviselt”

- Mikor és hogyan kerültél a Szegedi Egyetemi Színpad közelébe?

- A történet úgy kezdődött, hogy volt egy barátom, Szerényi László, egyetemi hallgató, aki roadként kezdte működését a Paál Isti-féle Színpadnál. Egyszer azt mondta, menjek el segíteni pakolni. Hozzátette, hogy külföldi utak is kinéznek, ami akkor nagy dolog volt. *Az óriáscsecsemő* volt az első előadásuk, amit láttam, ráadásul épp akkor, amikor Déry Tibor is megnézte. Ez volt tehát az első találkozási pont. A pakoló brigádból úgy kerültem följebb, hogy fiúhiány volt mellékszereplőkből. Ha jól emlékszem, az *Örök Elektra*-ban lándzsásokra volt szükség. Az előadás úgy kezdődött, hogy a bölcsészkaron jött fel a néző az Audmaxba, a lándzsások terelték őket. Néha kissé agresszíven, de a nyitott színház gondolatába ez is belefért. A *Színház* című folyóiratban meg is jelent egy olyan kép, amin Elektrát a három lándzsás éppen körbefogja.

- A főiskolára jártál földrajz-rajz szakra. Miért érezted úgy, hogy dolgoz van a Színpadnál?

- Az utazás ígérete például meglehetősen csábító volt. És jól is éreztem magam a közegben. Az meg egy belső ügy, hogy ekkor már erősen vonzott maga a színház mint műfaj.

- Ez színészi ambíciókat jelentett?

- Abban az időben ez így nem fogalmazódott meg, de lehetséges, hogy igen. A pakoló szerepből való kilépés után színészi feladatot kaptam. Lándzsásnak lenni persze nem egy valódi pozíció a többiekéhez képest, de nem is voltam tehetséges színész.

- Az *Örök Elektra* próbáin kezdettől jelen voltál?

- Nekünk elég egyszerű volt a dolgunk, annyit kellett megjegyezni, hogy hol vannak a járások, honnan hova menjünk, illetve, ha jön az agresszió a néző részéről, azt igyekezzünk kikerülni, de azért legyünk kemények. Mert bár nem voltunk nagyon brutálisak, a nézők időnként tényleg visszalöktek bennünket, hogy ne szórakozzunk már. A közönség bevonása mindig kétirányú utca: ha a játészó így viszonyul a nézőhöz, akkor a néző feljogosítva érzi magát arra, hogy hasonlóképpen válaszoljon az akcióra. Mi, lándzsások, persze nem minden próbán voltunk ott, hiszen a főszereplők, Margitai Ági és Tolnai Miklós a Szegedi Nemzeti Színházból jöttek át játszani, ahol Isti akkor segédrendező volt.

- Az a terv, hogy utazhatsz az együttessel, végül bejött?

- A wrocławai *Petőfi Rock* után indult be igazán, mert az komoly, mondhatjuk, hogy európai siker lett. Ott találkozhattunk a nagymesterrel, Grotowskival is, és jöttek sorra a meghívások, amiknek igyekeztünk is eleget tenni. Nem csak Lengyelországban, de más európai országokban is léteztek akkortájt amatőr fesztiválok, amik fantasztikusan jók voltak. És van néhány nagyon emlékeztető élmény. Villach után néhányan kint ragadtunk Bécsben: a Stephansdomhoz mentünk, ahol óriási tömeget láttunk elegáns ruhában. Piros-fehér-zöld szalaggal átkötött koszorúkat hordtak ki a templomból, de fogalmunk se volt róla, hogy kit temetnek. Egy férfi megszólított bennünket, másfél órával ké-

sőbb pedig a Szabad Európa Rádió bementte, hogy a Szegedi Egyetemi Színpad részt vett Mindszenty József bíboros temetésén. A lényeg: lekértük a vonatot, pénz és útlevel nélkül ragadtunk Bécsben. Mindenféle kalandok után végül sikerült megoldani a hazatérést úgy, hogy nem lett belőle balhé. Mesélek egy másik utazásos történetet Zágrábról. Az első állomásunk Újvidék volt, a *Petőfi Rock* a plakátokon szerbül szerepelt. A közönség persze rockra jött, mi meg elkezdtük egy szál gitárral a produkciót: félő volt, hogy meglincselnek, hiszen semmi rock.

- Milyen előadásokban léptél még fel?

- A *Petőfi Rock*-ban beálló voltam. Ott a jó énekhang követelmény volt, ami nálam hiányzott, de szerepeltem benne Toruńban, ami nagy élmény volt. A közönség nyilvánvalóan nem beszélt magyarul, a történetet se értette minden elemében. Az előadás végén mindenki odament valakihez, énekeltünk a nézőknek. Én egy fiatal lánynak énekeltem, akinek közben csorgott a könnye. Ma is magam előtt látom az arcát. És ennyi elég is.

- A *Thermidor*-ban is játszottál.

- Nem tudok róla sokat mondani, Auch tábornok voltam. Az az előadás a *Petőfi Rock* mellett árnyékban maradt.

- Az előadásoknak erős politikai töltete is volt. Érzékeltétek mindezt, Isti mesélt erről?

- Hogyne, erről többször beszélt. Neki eleve volt egy forradalmi attitűdje, az összes olyan műve, amiben részt vettem, itatósként szívta magába ezt a mentalitást. Ez is lett az egyik oka annak, hogy mindez később kiváltotta a rezsím nemtetszését. Gondolj a *Dózsa Erzsi*-féle '73-as eseményre, amikor a Móra Ferenc Múzeum előtt elszavalta *A tűz márciusát*, majd ennek erősen politikai következményei lettek. De Déry művének a választása önmagában is egy politikai tett. Nem tudom, tudtad-e,

hogy amikor Paál megházasodott, és elvette Koller Évát, aki a Színpad több előadásához díszletet és jelmezt készített, ott Déry Tibor volt a tanú.

- A tagokat mennyire kapcsolta össze közös gondolkodás?

- A Színpadon kívüli emberek néha úgy fordították Paál Isti, hogy „Paál Isten”. Nyilvánvalóan nem mindenki szerette őt, de mi, akik belül voltunk, nagyon hasonlóan gondolkodtunk. Mára persze kiderült, hogy voltak, akik jelentettek a Színpadról, ezért százszázalékos bizonyossággal talán mégsem kellene ezt kijelentennem. Nem mindenki volt mindenkinek a barátja, folyamatosan változtak is ezek a körök. Istinek természetesen voltak kedvencei, főleg a lányok közül, de nem kizárólag.

- Indulatos ember volt?

- Nagyon is, bár nekem nincs olyan élményem, hogy komolyabb konfliktusba kerültem volna vele. A későbbiekben, amikor a JATE Klubot vezettem, volt egy munkakapcsolat és összedolgozás is: a Színpad sokszor próbált ott, a *Kőműves Kelemen* előadás ott született.

- A *Kőműves Kelemen* után Isti eltávolodik a Színpadtól. Ezt hogyan élted meg?

- Az az előadás egyértelműen a legjobbak közé tartozott, ha nem egyenesen a legjobb volt mind közül. Az adott pillanatban nem lehetett überelni. És ez alighanem okozott némi lelki dilemmát: merre tovább? Más példából kiindulva felvetődött, hogy kivonulunk, veszünk egy tanyát, külföldi színházalkotók mintájára kommunát alapítunk és úgy hozunk létre előadásokat. Erre meg is indult a gyűjtés, ami végül nem valósult meg. Közben Ács Jancsi már szintén kezdett távolodni, a Színpaddal szemben támadás indult a város és az egyetem részéről is. Végzős hallgatók is ott hagyták a Színpadot. Az egészet én nem cserbenhagyásként éltem meg, hanem inkább úgy, hogy valami lepergett, valami elfogyott.

- A JATE Klub, majd a Szegedi Nemzeti Színház igazgatójaként tevékenykedtél később. A vezetői képességeid honnan eredtek?

- Még hallgató voltam, amikor csináltunk egy rajzklubot az akkori Bartók Béla Művelődési Ház alagsorában, ami gyorsan népszerű lett. A vágy, hogy csináljunk valamit, hogy hozzunk létre egy találkozási helyszínt, mindig is bennem volt. Láttam külföldi példákat, amik imponáltak, például Krakkóban a Barbakán környékén a festőkiállítások. Felbízattam akkori ifjú alkotóművész társaimat, hogy csináljunk tárlatot a Dóm téren saját műveinkből, persze ebből is fegyelmi eljárás lett. Féltek a hatalom emberei, hogy bármi odakerül, amit nem tudnak kontrollálni. Volt bennem mindig szervezőkészség, ez indított el a klubvezetői pályámon. Az első klub, amit vezettem, a SZOTE Klub volt, majd a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat Klubja következett, 1979-től pedig jött a JATE Klub.

- És 1983-tól vezetted a Szegedi Egyetemi Színpad utódjaként létrejött JATE Klub Színpadot.

- Amikor Paál Isti elment, *Árkosi Árpád* kapta meg a stafétát tőle. A JAKAB legtöbb előadásában benne voltam alkotótársként és színészként. Nem mondtuk ki ezekről, hogy politikai kabarék voltak, de jelentős részüknek nagyon is köze volt a politikához. Óriási közönségsikerünk volt, emlékszem, hogy ha lett volna csillár az Audmaxban, arról is lógtak volna. Ez volt az a műfaj, ahol nagyon lehetett érezni, ha odamond az ember a hatalomnak. És volt ilyen jelenet bőven: *Árkosinak* volt egy etűdje, amikor biciklikormány volt a kezében, és elkezdte szidni a kormányt. Miután *Árkosi* is elment, folytatni akartam a Színpadot, ebből lett a JATE Klub Színpad. Akkorra már annyira elvékonyodott a történet, hogy nem volt rá mód, hogy olyan típusú, nagy méretű produkciókat létrehozzunk, mint amik az Audmaxba befértek.

- És rendeztél is előadásokat.

- Az ambíció megvolt, ott volt a lehetőség, adott volt a JATE Klub mint tér. És voltak emberek, akik szerettek volna színházat csinálni. Emlékeim szerint egykori színpa-

dosok ekkor már nem voltak köztük, az a gárda szétment. És ez se tartott hosszú ideig, a 8.15-ös csoport úgy jött létre, hogy a JATE Klub Színpad kettészakadt. De akkor már más amatőr színházi csapatok is működtek Szegeden, a Minerva Színpad, a SZOTE-nak is volt színpada. Amikor Ruszt József eljött a Szegedi Nemzeti Színházból, a JATE Klubban én adtam nekik helyet Független Színpadként.

- A saját rendezéseidben volt, amit felhasználtál mindabból, amit Istinél láttál?

- Könnyebb megmondani, hogy mi az, amit biztosan nem alkalmaztam: én teljesen más karakter vagyok, mint ő volt. Szent meggyőződése, hogy Paál István olyan alkat volt, mint Clint Eastwood fiatalkorában. Nézd meg a fiatalkori képeiket, még hasonlítanak is! Westerncsizma, kalap, farmeröltöny, kiskendő a nyakban, forgópisztoly. És a cowboy mentalitás is stimmel. Nálam mindez sosem volt, vagyis az, hogy azonnal tüzelünk, rögtön párbajozunk. Mondok egy példát: fesztivál másnapján vagyunk, délelőtti szakmai megbeszélés. Kerényi Miklós Gábor azt mondja a *Kőműves Kelemen* kapcsán, hogy nem nagyon lehetett érteni, hogy Ács meg *Árkosi* mit beszéltek. És akkor jön a cowboy. Paál feláll, és durván elküldi Kerényit melegebb tájakra: *Majd ha te olyan produkciót csinálsz, amiben ekkora dinamizmus van, akkor szólj!* Egy másik történet: Paál, Bereményi Géza és én ülünk a Virág Cukrászda teraszán. Ők valamin összevitattak, a cowboy előrántotta a coltot, ráfogta Gézára és meghúzta a ravaszt. Utána talán nem is beszéltek többet. Istit legalább annyian nem szerették, mint amennyien rajongtak érte. De ez a Színpad tagjairól is elmondható általánosságban: biztosan nem szeretett minket se mindenki.

- A JATE Klub után jött a Szegedi Nemzeti Színház. Oda mit vittél magaddal?

- Egyrészt amikor, illetve mire a Színpad szétesett, jó néhány név, Dunai Tamás, Fehér Ildikó, Ács János, *Árkosi Árpád*, Upor László, *Duró Győző*, és maga Paál István is, beépült a magyar profi színházba. Én tettem egy szerencsétlen nyilatkozatot színházigazgatásom kezdetén, miszerint az ország egyik legjobb színházát szeret-

ném megcsinálni. Akkor már Kaposvár nem annyira erős, én pedig bejelentkeztem: lenne itt egy másik vidéki színház, ami betölthetné azt a szerepet. Miskolcon dolgozott akkor *Árkosi*, idehívtam főrendezőnek, ő hozta magával Bérczes Lacit, Galgóczy Juditot, színészeket. Azután, mint ahogy ez lenni szokott, nem jött össze a dolog, személyi okokból. Én bíztam azokban az emberekben, akiket akkor már jól ismertem. Valahol mégis tudtuk, hogy ez az egész nem folytatható, és meg vagyok győződve róla, hogy a Paál Isti-féle életútba, és annak a tragikus lezárásába a nem folytathatóság belejátszik. A hivatásos színházi világba nem lehetett bevinni mindazt, amit ő képviselt.

- Akkor azt mondd, hogy szükségszerű volt, hogy ez véget érjen?

- Igen. El kellett volna engedni. Tudomásul kellett volna venni, hogy bent vagyunk a sűrűjében, megérkeztünk a hivatásos színházba. Ács Jancsi sikere ezt mutatta, Paál Isti szolnoki előadásai közül is néhány esetben sikerült, de Ruszt Józsefet is említhetjük. Mégis: rövidke sikersztorik voltak, amiknek valahogy nem lett kifutása.

- Történetietlen kérdés: mi lett volna Paál Isti útja szerinted a *Kőműves Kelemen* után?

- Nem néztünk szembe igazán ezzel a lehetőséggel. Tudtam a saját színház elgondolásáról, de én például biztosan nem mentem volna vele. Nekem ez akkor már véget ért. Jött más, magánéletben is, egzisztenciálisan is. Aki egy ilyen működést elindít, azért felelősséggel tartozik.

Papp László

„Önmagunkat ajánlottuk fel eszközként egy üggyhöz”

- Azon tagok közé tartozol, akiknek az előéletéről nagyon keveset tudok.

- Nagykőrösön voltam gimnazista, matekot és fizikát tanultam. Szerepeltem egy színjátszókörben, és versmondásban is voltak sikereim. Úgy gondoltam, hogy ezt folytatom valahol, bár színész nem akartam lenni. Érettségi után jött a katonaság, Szekszárdon így jutottam el egy versmondó versenyre, ahol megismerkedtem *Kohler Katival*. És aztán jött Szegeden 1972-től a kémia-fizika tanárszak. Paál Isti a tanév elején végigjárta a karokat, tagokat toborzott a Szegedi Egyetemi Színpadra, így találkoztam vele én is.

- És akkor mondtad azt, hogy színész akarsz lenni?

- Nem, én fizikatanár akartam lenni, de jólesett a színház közelében lenni. Menet közben kiderült azért, hogy nem lesz belőlem nagy színész. Nyilván ellébecolhattam volna egy vidéki színházban bonviván kettőként, de ez nem érdekelt. Visszatérve Istihez: amikor mi érkeztünk, szinte a teljes előző csapat elment épp, talán a zseniális Ács Jani és *Dózsa Erzsé* kivételével. Volt egy hosszadalmas felvételi, tizenpáran kerültünk be végül.

- Mit jelent az, hogy hosszadalmas volt a felvételi?

- Több forduló volt. Isti irányította az eljárást, etűdöket kellett készíteni, amikben én nem voltam igazán jó, mert a versmondást éreztem a saját terepemnek. El kellett képzelni bizonyos szituációkat, amiben nem vagyok túl kreatív, és ettől nem volt

igazán komfortos az egész. Nem éreztem valahogy természetesnek, nem is tudtam a megfelelő állapotba hozni magamat. Isti Grotowski színházát követte, ahol más pszichikai állapotba kerül a színész, és ez tőlem meglehetősen idegen. Engem valójában a hatás érdekelt, és azt láttam, hogy ez a színház rendkívül hatásos. A hangsúly nem az egyénen, hanem mindig az összképen volt. És Isti abban volt jó, ahogy megtalálta az embert a szerepre. Szó sem volt arról, hogy minden színész bármit el tudott volna játszani. Kettő ilyen, ha volt: Ács, meg legfeljebb *Árkosi*.

- Te a felvételi idején láttál már előadást a Szegedi Egyetemi Színpadtól?

- Nem, nagykőrösi gimnazistaként jártam ugyan fesztiválokra, de ott csak diákszínjátszókat láttunk, egyetemistákat nem. Egyébként a kecskeméti színházba jártunk, ami nem érdekelt, néha Pestre, de nem voltam színházrajongó. Szegeden az első előadás, amibe bekerültem, az *Örök Elektra* volt. Lándzsás lettem: jó kis szerep, inzultálni lehetett a nézőket. Rendszeresen próbáltunk, gyakorlatilag minden este. Jógáztunk, idővel én vezettem a jógyakorlatokat. Mi azért jógáztunk, mert Grotowskiék is ezt tették: ez része volt a test fölött gyakorolt teljes kontrollnak. Úgy éreztem, hogy a színészmesterség lényege, hogy a nézőt olyan ponton találjuk el, ahol nem tud védekezni, ez pedig nem más, mint a metakommunikáció. A színész tudatosan használja az eszközeit, amiknek a néző képtelen ellenállni. Olyan közel vagyunk a nézőhöz, hogy a teljes fegyvertáram ott van előtte, beleértve a feromonokat is, vagyis totális a hatás. Ryszard Cieślak ezt tökélyre fejlesztette, mi is ezzel próbálkoztunk.

- Az óriáscsecsemő után vagyunk időben, megkezdődik az igazi hőskor, ami a Kőműves Kelemenig tart. Isti ekkoriban kísérletezett, kipróbált dolgokat és eszközöket, vagy pontosan tudta, hogy mit akar?

- Amikor előadás született, ott tudta, mit akar, nem próbálgatott. Maga az előadás volt egy kísérlet. Gondolj bele, mondjuk, abba, ahogy a *Petőfi Rock*ot összerakták Fekete Sándorral.

- Volt hierarchia a csapaton belül?

- Az amatőr és a színész közötti különbség például abban ragadható meg, hogy a színész abban a pillanatban csinálja, amit kell, amikor arra szükség van a színpadon. Nyilván voltak intellektuális különbségek is egyes tagok között. Ács meg *Dózsa* valamilyen módon tudta befolyásolni a döntéseket, a többiek nem, de erre nem is volt igény. Nem kollektív színház volt, hanem rendezői színház, és ha valaki bele akart szólni a koncepcióba, abból konfliktusok születtek.

- Isti dicsért, amikor tetszett neki valaki?

- Nem emlékszem ilyenre. Nem is vágytunk rá. A lényeg az volt, amit elért az előadás, ahogyan hatott. Ha valami nem stimmelt, akkor persze szóvá tette. Indulatos, érzelmes ember volt. Nem tudom, mennyi volt ebből a maszkból. Volt, amikor látszott, hogy nagyon felbosszantotta valami, de olyan is volt, amikor pedagógiai megfontolásból volt mérges.

- Mivel lehetett kihozni a sodrából?

- Ha nem figyeltünk, nem koncentráltunk eléggé. Ha egyszer már jó volt valami, aztán megint nem működött, azt rosszul tolerálta. Ez főleg próbákra volt igaz, előadásokra nem igazán.

- Térjünk vissza az amatőr kontra színész problémára: nehéz volt a rögzítés, a reprodukció?

- Közös játék volt, ahol a történet vitt előre. Persze, lehetett volna hibázni, ha nem a meg-

felelő sarokba indulok, ha elrontom a szöveget. Volt is ilyen a *Thermidoron*, amit alig játszottunk. Saint-Just voltam, berontottam a színpadra, és egyszerűen nem jutott eszembe a szöveg. Az előadás ötlete jó volt, mégis az volt a legkevésbé sikeres bemutatónk.

- Az Örök Elektrában kezdetektől részt vettél?

- Amikor beálltam, már Ács volt Kreón, olykor Margitai Ági volt Elektra, később *Dózsa*. Oresztész is lettem idővel néhányszor.

- Petőfi Rock. Hogyan próbált Isti?

- A szöveget meg kellett tanulni: rosszul viselte, ha nem tudtuk. Utána pedig mi csináltuk, ő meg vezényelt. Volt egy felolvasás, ahol összemondtuk a szöveget, volt egy példányunk, amit néhány hét után le kellett tenni. 1972 őszén kezdtük próbálni, és akkor be is mutattuk. Amire több idő kellett, az a mozgások kigyakorlása volt.

- Mondhatjuk, hogy koreográfus is volt?

- Igen, remek érzéke volt hozzá. Szövegértelmezéssel nem sokat szöszmötöltünk, mert egyrészt nem voltak túl bonyolultak a szövegek, másrészt nem voltunk túl hülyék. De az egész vizuális kitalálása, az, hogy a megfelelő helyen és megfelelő időben, megfelelőképpen lépünk be, az mind az ő műve volt. És még egy lényeges dolgot kell megemlíteni: elérte, hogy mindannyian úgy érezzük, hogy nincs ennél fontosabb az életünkben. Ez életforma volt, nem csak egy színház.

- Hogyan lehet mindezt elérni?

- Rendkívül szuggesztív egyéniség volt. A nonverbális képességei kiemelkedők voltak, ezenkívül ő maga is hihetetlen elánnal csinálta az egészet. Kétség se merült fel, hogy amit csinálunk, az jó. Egyikünk sem akart önálló alkotó lenni, ebből aztán nagy összeapások nem születtek. Önmagunkat ajánlottuk fel eszközként egy ügryhöz. Az ügry sikere élte az egészet. Nem voltak személyes ambícióim, hogy rendezek: a kérdés az volt, hogy meg tudom-e csinálni, amit kér.

- És nyilván a hatásból született erő fontos volt.

- Engem inkább az érintett meg, hogy a nézők maguk is átlépték a határaikat. Lét-rejött az egy közösséggé válunk érzése. Nagyon ritka volt a visszautasítás a nézők részéről, pedig kommunikálni kellett velük. Ha én lándzsás voltam, akkor szükség esetén akár el is törtem volna valakin a lándzsát, hiszen ez volt a feladat. Mi ott és akkor Kreón katonái voltunk, és én épp annyira voltam együttérző a tömeggel, mint amennyire egy ilyen figurának kell. A cél az volt, hogy látsszon, hogy nincs helye az ellenállásnak. Aztán amikor Oresztészt kellett játszani, azt is teljesítettem.

- Akkor mondhatjuk, hogy te jó katona voltál?

- Igen, de olyan értelemben nem, hogy míg a lányok közül sokan, és a fiúk egy része is szinte megváltóként tekintett Istire, ez nekem nem ment. Az nem merült fel, hogy elmenjek, mert amit csinált, azt jól csinálta, de az eszközei rólam jórészt lepattantak.

- A gyakorlatsorairól többen mondják, hogy mintha túl messzire mentek volna.

- A labilisabb alkatúak kiborultak, igen, de ő kezelte ezeket a helyzeteket. Én azért is kilógtam a sorból, mert egy bizonyos ponton túl nem engedtem be, és ezt tudomásul is vette. Egy pont után viszont ez gátja annak a teljes odaadást követelő színészetnek, amit ő akart.

- A Kőműves Kelemen kapcsán mondják, hogy addig nyitott próbák voltak, de ott csak azok vehettek részt, akik az előadásban is játszottak. Te is így emlékszel?

- Igen, mert olyan mértékű koncentrációt követelt, hogy azt minden külső hatás zavarta volna. A JATE Klubban játszottuk, szűk, pici térben, a nézők egy sor széken ültek a fal mellett. Egyszerűen nem működött volna, ha külsősök is ott vannak, akiknek nincs dolguk.

- Ott is volt olvasópróba?

- Valószínűleg igen, mert mozogni nem lehetett úgy, hogy a példány a kezemben van. Azt, hogy hogyan megyek ki a színpad szélére, hogyan állok szembe egy nézővel, nem részletezte, de a nagy egész kialakításában ő döntött. Én ott Izsákot játszottam, kis mozgásterem volt.

- Az Audmax után nagy váltás lehetett a JATE Klub.

- Ehhez az előadáshoz az a tér kellett. Eszembe se jutott, hogy a bölcsészkaron el lehetne játszani, ahogy a *Petőfi Rock*ot se nagyon lehetett eljátszani a JATE Klubban. Másfajta közönségnek szólt, másfajta megérintettséggel. A *Petőfi Rock* harsányabb előadás, amit az ötödik vagy tizedik sorból is lehetett élvezni, de a *Kőműves Kelemen*nél annak a nézőnek, akinek nem lihegünk bele az arcába, nincs meg az élmény.

- Amikor a Kőműves Kelemen csináltatok, már jártatok Wrocławban.

- Igen, ahol láttuk Grotowskit. Röviden: zseniális volt. A lengyel nyelvet még nem ismertem, de így is óriásit ütött a nonverbális kommunikáció révén. Ahogy a játékosok lelki értelemben lecsupaszították magukat, kicsit megrémített, mert teljesen védtelenné váltak a színpadon.

- A Kőműves Kelemen kapcsán írják, hogy leginkább az viseli magán Grotowski kézjegyét. Isti beszélt nektek erről?

- Persze, állandó hivatkozási alap volt: mi szegény színházat csináltunk. Ajánlott szövegeket is, amiket érdemes elolvasni, ha érteni akarjuk. De nem magyarázta el, hogy mi mit jelent és mit miért kell csinálnunk a színpadon. Tudatosította ugyanakkor, hogy az előadásban nem egyenként, hanem együtt vagyunk fontosak. Ezt a kőműves színházban nem sikerült már meglépnie: a *Caligulában* működött, de a későbbiekben már nem. Ilyen színházat nem lehet olyan színészekkel csinálni, akik megélték a szakmát. Nem is lenne ez bírható. Volt erre egy elképzelése, a saját színház koncepciója: négy-öt ember fizetésért csinálna színházat, a minden-

kori amatőrök pedig körülöttük váltják egymást. Ha ez létrejön, akkor talán elgondolodom azon, hogy maradok a színészi pályánál. De ezt a párt már nem hagyta, mi is lassan végeztünk az egyetemen, szóval véget kellett, hogy érjen ez a történet.

- Nézted az előadásait, miután elment Szegedről?

- Láttam néhányat. A *Caligula* azért ütött különösen, mert meg voltunk sértődve: elment Pécsre, és meg tudta csinálni nélkülünk! Azt hittem, hogy ilyen előadást csak velünk lehet csinálni, de kiderült, hogy nem. Megbocsátottunk persze, de azért nem volt felhőtlen az öröm.

- Az a négy előadás, amiben benne voltál, az *Örök Elektra*, a *Petőfi Rock*, a *Thermidor*, a *Kőműves Kelemen*, mind erős politikai tartalmat is hordoz.

- Persze, a szegény színház mellett a politikai színház volt a másik hívószó. Mi voltunk a forradalmárok, ez tartotta össze a társaságot. Aki nem ugyanazt gondolta, az kiesett, vagy be se került a csapatba.

- Közben érzékelted, hogy a politikát érdekli, hogy mit csináltok?

- Hát hogyne: én papgyerek vagyok, nem volt újdonság, hogy figyelik az embert. Ha felvette a telefont, és kattant egyet, rögtön közölted, hogy a jegyzőkönyv kedvéért mondod a következőket. Katonaként is tudta az ember, hogy minden társaságban van besúgó. A Színpadon volt azért meglepő esemény: bár a hédervári táborban csak a keménymag volt jelen, később a rendőrségen mégis szó szerint idéztek tőlem. Nem gondoltam, hogy ott is volt besúgó.

- Az egyetem hogyan viszonyult hozzátok?

- Egy darabig büszke volt ránk. De amikor kint voltunk Villachban, és négyen lekés-ték a vonatot, mert véletlenül belekeveredtek a Mindszenty-temetésbe Bécsben, az elég rosszul vette magát. Bár csípte a szemüket, nem lett belőle igazi, nagy balhé.

- Hogyan emlékszel a külföldi utazásokra?

- Mivel rendszeresen tájoltunk mindenfelé az országban, az, hogy az utazás alatt együtt volt a csapat, nem volt újdonság. Előtte nem jártam külföldön, és mivel ott sok előadást is láttam, ez azért is lett fontos élmény. A fesztiválokon igazán vad dolgokat láttunk, egy lengyel előadáson eltört a csuklóm, máskor beszögelték az ajtókat, és nem lehetett kimenni a teremből. És mi belepasszoltunk ebbe a körbe.

- Miért ért véget a történeted a Színpaddal?

- Mert az egész véget ért azzal, hogy Isti elment. Voltak próbálkozások, de ezek elhaltak. Az egyetem után elmentem dolgozni, akkor már ott volt a család is. Én Isti távozását nem tekintettem árusulásnak. Voltak komoly változások: *Dózsa Erzsit* felfüggesztették, Ács Jani máshol is fellépett, többen az egyetemi dolgaikkal kezdtek foglalkozni.

- Színházba járó ember maradtál?

- Nem. Idegesít a színház. Hiányzik az a beleélés, amit mi műveltünk. Nemrég láttam *Keserű Imre* csapatával a *Búcsút*, az valamit visszahozott az élményből. Nem azt akarom, hogy a színész meghaljon a színpadon, de azt igen, hogy mindent odaadjon a színházért. A teljesen együtt színházcsinálás nekem egyértelműen egyetemista koromhoz kötődik, amit aztán pénzkereső, családos emberként biztosan nem akartam volna tovább csinálni. Mégis fontos lett az életemben: a tanári pályámon azok a trükkök és technikák nagyon jól működtek, amiket Szegeden tanultam Istitől. Sokat csiszolt rajtam.

Árkosi Árpád

„Hihetetlenül hosszú várakozással és csönddel öleljük át egymást: vajon milyen lesz innen elrugaszkodni, újra megragadni a pillanatot?”

- A te színházi pályád a miskolci egyetemi kampuszon indult. Hogyan?

- A Miskolci Egyetemen működött a Silány Kínpad, amibe gépészmérnök-hallgatóként belekeveredtem. Diákréfákkal, szatirikus jelenetekkel szórakoztattuk a közönséget. Maga a diákváros egyedülálló volt Magyarországon, élénk kulturális élettel: volt ott színház, újságírás, zenélés, táncos estek és minden más. Alapvetően zárkózott ember vagyok, de az ottani élet megnyitott. Ez azt is jelentette, hogy mindent csináltam, a képzőművészetbe is beleártottam magamat, zenélni próbáltam, újságot írtam, karikatúrákat rajzoltam. A színjátszókör is egy volt a sok tevékenység körül. A szakesteken szükség volt humoros betétekre, a Silány Kínpad ezt szolgáltatta. Aztán ahogy a végzősök elhagyták az egyetemet, írtam, játszottam, és rám testálódott ennek a vezetése. Kétszer is eljutottunk az egyetemisták fesztiváljára Szegeden, 1970-ben és 1972-ben. Utóbbi alkalommal díjat is kaptunk, és Koltai Tamás is megemléltette, hogy milyen érdekes és furcsa ez az egyetemi humort művelő társaság. Büszkék voltunk, hogy nem a futottak még kategóriában voltunk.

- A kreatív tevékenységek közül tehát a színház volt a leginkább testhezálló?

- Ez volt a legerősebb, igen, és az a „felérzés”, hogy tudok hatni az emberekre, mint színész. Volt valamiféle készségem, mert sok jelenetet nem csak fabrikáltam, hanem játszottam is bennük. Ennek a felismerése furcsa érzés, ami kicsit befurakodott a műszaki énembe.

- Te jártál egyébként akkoriban színházba?

- Nem, ösztönösen fordultam felé. Debrecenben jártam építőipari technikumba, egyetlen előadásra vittek el minket, amiben kifestett arcú emberek, műparasztok öblögettek, rossz élmény volt. Amit mi csináltunk, azt nem is neveztem színháznak, hanem a saját merészségünkre alapított önkifejezési formának.

- Ezek már kabarék voltak?

- Igen, humoros etűdökből álltak. Mondok példát: egy általam írt vizsgajelenetben a tanárnak egy szerzetes-tanuló műszaki terminusokkal gyónt arról, miért nem készült fel. Másik példa: forradalom a menzán. A menza rettenetes, kiszámítható étele helyett emberi eledelt akarnak a diákok, akik elbarikádozták magukat. Ezek mind kitalált, a diákélethez köthető epizódok, amiknek volt valóságalapjuk, mégis fikció volt mind. Alapvetően műszaki érdeklődésű pasas voltam, olyan értelemben műveletlen, hogy a kötelezőkön kívül nem olvastam, nem láttam mást. Miskolcon szereztem költő, képzőművész barátokat, a filmklubban láthattam az első filmet: ott értettem meg, mi minden van a világban.

- Ezek a rendezések korai társadalom- és egyetemkritikus zsengek?

- Abszolút. Nem voltam soha KISZ-tag, valahogy nem is forszírozták. Az ötórai teatáncesteken a lemezlovasságig merészkedtem, a *Back in the U.S.S.R.*-t úgy konfe-

ráltam fel, hogy az ideiglenesen nálunk állomásozó szovjet csapatoknak küldtem, másnap felhívtak a KISZ-bizottságtól. Nem volt rafinált agyam, hogy tudjam, milyen politikai érdekeket sértek. Úgy éltem az életemet, mint a Monty Python-filmben Brian, de az, hogy későn nőtt be a fejem lágya, jót tett. Nem úgy láttam az életet, mint a dörzsöltek.

- 1972-ben láttad Paál Istitől az első előadást?

- Igen, az *Örök Elektrát*. Jófajta színháznak gondoltam, de azt is mondtam, hogy ezt vagy a Színmű elvégzésével csinálom, vagy sehogy. És még másokat is láttam Szegeden, például a Szkénét, ami görög tragédiát hozott. A fesztivál végén felajánlottam, hogy csinálok egy szatirikus láttelepet a saját csapattal. Hályogkovács módjára felnagyítottam a feltűnő teátrális megoldásokat. *Nánay Pista* megkérdezte, hogy nincs-e a terveim között a színházcsinálás. Imponált, hogy egy ilyen nagy ember ezt mondja. Titokban jelentkeztem is a Színművészetre színésznek, de nem mentem el.

- Ki előtt kellett ezt titkolni?

- A családom előtt: ők sikeres mérnökként láttak engem. És valójában magam előtt is leplezni akartam. 1972-ben végeztem, Mátészalkán kétszobás szolgálati lakás várt, olaszországi szakmai tanulmányút és egy mérnöki állás. Mindezt ott hagytam, amikor Szegedre, az Egyetemi Színpadhoz elszegődtem. Végzés után egyhetes jutalomutazásra küldött az egyetem a kulturális munkámért a Dunakanyarba. Ott kölcsönös meglepetésünkre összefutottam Paál Istvánnal, aki mint felügyelő tanár a feleségével, Koller Évával együtt jelen volt. Beszédbe elegyedtünk, ő mondta, hogy ha kedvem lenne, a Szegedi Egyetemi Színpad szívesen látna: a kabarét ismerte tőlem, mást nem. Nem is értettem, hogy egy ilyen komoly státuszú, elismert ember miért tesz ilyen ajánlatot. Barátot és szakembert láttam benne, akinek nagyon erős víziói voltak és a világról gondolkodása is rokonszenves volt. A mi barátságunk a kisvasúton kötött, de az egész találkozás furcsa volt. Nagyon szegény, széteső, többgyermekes családból származom: a középiskolát, az egyetemet is úgy végeztem, hogy közben senki nem támogatott. A

mérnökség nekem nem csak karriert jelentett, hanem azt is, hogy a szegénység után végre valaki lehetek.

- És az szóba se jött, hogy a színház felől is megmutathatnád, hogy vagy valaki?

- Nem, épp az volt a lényeg, hogy ezek tőlem független státuszkérdések, a szegénységet, a méltánytalanságot a mérnökséggel akartam kiigazítani. Az Istivel folytatott beszélgetések ráébresztettek, hogy ki vagyok, illetve ki nem vagyok. Miskolcon a színház is az énkeresésem része volt, erre utólag jöttem rá. Szegedre munkanélküliliként, egy szál bőrönddel érkeztem Isti és az Egyetemi Színpad miatt. Találkoztam egy bölcsebb, saját eszményeit jól képviselő emberrel, és rájöttem, hogy nekem nincs eszményem: öntudatlan képződményként éltem az életemet, és azon a pályán voltam, amit a társadalom vagy a családom diktált.

- Isti átlátott rajtad, felmért téged?

- Nem hiszem, mert annál zártabb ember voltam, inkább én nyitottam rá. Nem győzködött, nem ígért megváltást. És én soha nem akartam olyan lenni, mint ő. Tudom, hogy sokan beleszerettek, a mesteren kívül nem látták a világot: én már akkor szuverénebb voltam, csak szülők híján nem volt tanácsadóm, aki vezessen. Az, hogy Szegedet választottam, értetlenséget szült: a mátészalkai igazgatóm megpróbált meggyőzni, hogy ott csináljak színházat.

- A Szegedhez fűzött szép reményeid azonnal beigazolódtak?

- Nem. Nem is értem, hogy nem futottam el az első félévben. Mérnökként kerestem munkát, béreltem egy pincelakást Újszegeden, amiben egy ágy, egy olajkályha és egy csap volt. Amikor később csináltuk az *Emigránsokat*, a pinceélmény ezért sem volt újszerű. Amúgy nekem ez akkor sem volt megrendítő, mert nem egy polgári családból zuhantam a vaságyra. Szegeden a házgyárban dolgoztam, hajnali kelés, napközben munka, este és éjjel próba.

- Elég konok és kitartó figurának tűnsz mindezek alapján.

- Nem tudom, a jelentésekben az áll rólam, hogy érzelgős vagyok, a társulat lelkiismerete, és hogy Istivel is szembeszálltam, ha erkölcsi értelemben nem értettem egyet vele. Önmagunk megtisztult énjét megtapasztalni fontos volt, ami a *Petőfi Rock*ban rögtön meg is történt: milyen egy közösségben, saját lényemet felvállalva erővel odatenni másoknak. Nagyon tehetséges emberek voltak körülöttem, szívtem magamba a most már magasabb rendű kultúrát. Mindent összevásároltam és olvastam képzőművészetitől világirodalmi folyóiratokig. Nem volt útmutatóm, de éreztem, hogy be kell hozni a lemaradásomat. Azt megelőzően sosem jártam Debrecenen kívül sehová, mi viszont utaztunk Lengyelországba, Jugoszláviába, Ausztriába. Ezek a világ megtapasztalásának fontos élményei lettek.

- És Isti ekkor még ugyanolyan volt, mint amikor a kisvasúton beszélgettetek?

- Nem teljesen. Ha nem is voltam kiváltságos, de felnőttebb státuszban voltam, mint sokan mások, hiszen már végeztem, ráadásul az egyetlen voltam, aki nem Szegeden tanult. Önfenntartó, rangidős, de nem kiemelt tag a társulaton belül. Ugyanakkor tény, hogy Ács Janival, *Dózsa Erzsivel* együtt meghatározó karakterek voltunk. Nem voltak előjogaink, de én, mondjuk, szólhattam, ha Isti úgy beszélt, ami nekem nem tetszett. Nem nagyon volt erre szükség: egy érlelődő közösség önmagát is tisztítja, így ha porszem került a gépezetbe, az ki is hullott. Isti akkor még nem ivott annyit, majd jöttek a támadások a hatalom részéről is. Utólag raktam össze, hogyan keveredett keserű íz a létezésünkbe.

- A mérnöki és a színházi léted teljesen elvált egymástól?

- Sosem voltam forradalmár, az életemet polgári mederben akartam tartani. Mérnökként komoly sikereket értem el, újabb diplomát szereztem, osztályvezető lettem. Megnősültem, két gyerekem született. De nem adtam oda teljesen magamat a színháznak: volt egy civil életem, és mellette egy titkos élet – olyan volt, mint egy szerelmi viszony. A Délép vállalatnál a legtöbben nem is tudták, hogy én a Szegedi Egyetemi Színpad tagja vagyok. Sokáig úgy gondoltam, hogy a kettő együtt csinálható, sőt kerestem a pontot, amikor letehetem a mérnökséget: ezért reménykedtem a saját szín-

ház koncepciójának működőképességében. De Ács a főiskolára került, Isti elment, rám bízta a Színpadot: ott maradtam egy családdal, mérnöki pozícióban, miközben a társulat erői elmentek, és nekem csinálnom kell tovább. Isti még járt haza, hogy ha nem sikerül a profi színház meg a budapesti Egyetemi Színpad, akkor esetleg marad. Én pedig elkezdtem a saját JAKAB-os ügyeimet csinálni, mert nem akartam Isti nyomdokain tovább haladni. Ennek nem volt se rendezői iránya és íve, a társulatnak nem adott művészi fejlődést, mert nem tudtam olyan tréningeket csinálni, mint Isti.

- Az nem volt opció, hogy befejezitek?

- Akkor még játszottuk a *Kőműves Kelement* jó darabig, az majd csak a tettyei romoknál, 1975-ben ért véget. Közben én már csináltam a saját dolgaimat. A hátramaradt csapatnak még mindig az volt a víziója, hogy Isti csinálja a profi életét, mi tartjuk a frontot Szegeden, és eljön az idő, amikor a saját színház létrejön. Kezdett porladni a bázis, sodródtam kicsit, nem találtam a jó pillanatot, hogy kiszálljak. Amikor Pál Tamás igazgató lett a Szegedi Nemzeti Színházban, leszerződtem, azzal a nem titkolt reménnyel, hogy az egyetemi ifjúság maradékai talán jönnek nézőként. És azt is remélte, hogy az ekkor már Szolnokon dolgozó Istit vissza tudjuk csábítani: csalétek voltam, amit nem vettem észre. Isti ettől elzárkózott, én már szegedi társulati tag voltam, majd egy év után átszerződtem Szolnokra a Székely Gábor utáni időszakban. Erős csapat és komoly munkák vártak: elhittem, hogy ez az utam. De közben mindig ki akartam farolni az alternatív irányba, mert éreztem, hogy ott a gyökérzet, csak sosem volt bátorságom feladni a kőszínházat. 1986-ban például a Székényben Társulat néven létrehoztam egy csapatot, amivel a működése egy éve alatt több, Beckett nyomán készült performanszt mutattunk be.

- A kilencvenes évek elején újra a Szegedi Nemzeti Színháznál találunk: te prózai főrendező vagy, *Kormos Tibor* pedig az igazgató.

- Isti akkor már Veszprémben esendő állapotban volt, *Kormos Tiborral* pedig Szegeden megszereztük a színháznak a Régi Zsinagóga terét, ami korábban iskolai raktárként működött. Olyan színészeket kerestünk, akik önkéntes alapon vállalták

volna vele a munkát. Birinszkijtől a *Bolondok tánca* lett volna, egy álforradalom története. (A bemutató tervezett időpontja 1993 novemberében volt – a szerk. megj.) Isti eljött, megnézte a helyszínt, kitalált egy térszínházi formát, ám ahogy közeledett a kivitelezés ideje, egyre több gond merült fel. Végül kiderült, hogy a Kisszínházban lehetne bemutatni, Isti viszont a talált helyszínen kívül máshol nem tudta elképzelni az előadást. Ez a projekt megölte a viszonyomat *Kormossal*, Szeged nem érdekelt már, hiszen ezeken a próbálkozásokon keresztül a kizökkent időt akartam valamilyen módon helyretolni. Istivel is megszakadt a kapcsolat, miközben Szeged a valósággal való szembesülés terepe lett.

- Előreszaladtunk az időben, térjünk vissza azokhoz az előadásokhoz a Színpadon, amikben játszottál.

- A *Petőfi Rock* folyamatosan játszottuk, de a munkám miatt sokszor nem tudtam velük menni. Aztán jött a *Thermidor*, amiben Saint-Justot játszottam. Nyitott színházi forma volt, néhányszor ment, nem is értettem, miért mutatjuk be. Nem éreztem jól magam egy megírt karakter eljátszásában, ez nem volt erősségem. Volt a *Dimenziók Áccsal*, amibe bevont. Furcsa, szurreális, képzettársításos dolog volt, amiből semmit nem értettem. Szerinte az emberi létezés dimenzióit jelenítetük meg szavak nélküli, fragmentált elemekkel.

- Utána jött az általad rendezett *Nocsak*. Isti biztatott, hogy Ács János megte rendeztetek?

- Nem biztatott, hagyta. Láta, hogy Janiban is moccan valami, rólam tudta, hogy van ilyen múltam. A társulatnak voltak tagjai, akik csak a JAKAB-ban játszottak, és Isti elfogadta, hogy ők nem akartak a Grotowski-féle attitűddel rendelkező körhöz tartozni.

- A JAKAB ezek szerint csoport volt a csoporton belül?

- Igen, és én voltam a vezetője. Toborzás volt, kerestem embereket, akiknek volt kedve fanyar, jópofa előadásokat csinálni. Az Egyetemi Színpadnak nem volt lefek-

tett létszáma, így valami módon ők is odatartoztak, csak nem a belső körhöz. A fiatal szegedi értelmiségieket vonzotta a Színpad, egy laza holdudvar volt, sosem tudtam, hányan vagyunk.

- A JAKAB-ban azt folytattad, amit a Silány Kínpaddal elkezdted?

- Az attitűd megmaradt. A diákélet után a közélet jött: társadalmi tüneteket vizsgáltam a humor eszközével, ebből lett gond. Minden alkotónak van titkos szenvedéstörténete, amit vagy megoszt, vagy nem, és amiről úgy gondolja, hogy ez annyira a legsajátabbja, hogy ha eljátssza, akkor vallomást tesz, mégsem adja ki magát. Rájöttem, hogy sok fájdalom volt a magánéletben és társadalmi lényként egyaránt: ezek jelentek meg a JAKAB előadásaiban. Soha nem voltak előre megírt dolgok, csak fragmentumok. Az egyik előadásban például egy forgó keresztet, vagyis szélkereket álmodtam meg: a kereszt mindig úgy fordult, ahogy a szélkakas emberek használták. A címekkel bajban vagyok, mert blöfföltem, de ha összeolvasod őket, kiderül a „téma”. Sorrendben ugyanis így következtek az előadások: *Nocsak, Miként, Vagyunk, Nyilvántartva*.

- Mindre mondhatjuk, hogy írta és rendezte Árkosi Árpád?

- Igen, de valójában én felhasználtam a játszókat etűdjeit, ötleteit. Később Tasnádi Istvánnal is így dolgoztam: a színészek hoztak ötleteket az együtt próbált jelenetekbe a *Bábelnába* vagy a *Nézőművészeti Főiskolába* is, de Tasi volt kiírva szerzőként. A JAKAB-ban is a jelenetek kimunkálása közös meló volt, én témákat vittem, előjátszottam olykor, illetve mindig én voltam a főszereplő, mert velem történt az összes kálvária. A *Törékeny csomagnál Kormos Tibor* hozta az ötletet, ő is rendezte, ott csak játszó voltam. Mondhatjuk, hogy a JAKAB terápia is volt nekem. Utána már nem is játszottam, elkezdtem rendezni, mert éreztem, hogy nem jó a kettős tudat. Volt még az *Emigránsok: Krékits Jóska* és Holman Endre már végeztek, elmondták, hogy nem tudják színház nélkül elképzelni az életüket. Ők találták ki az egészet, én inkább csak besegítettem.

- Beszéljünk végre a *Kőműves Kelemen*ről! Te is úgy látod, hogy az volt a csúcs?

- Igen; azt már nem lehetett folytatni. Az egyetemi színjátszóknak rövidebbre szabott az élete. Isti is érezte, hogy ennyi idő alatt ezekkel az emberekkel ezt lehet elérni, nem lehet tovább feszíteni a húrt. Grotowski teóriája találkozott egy alkotócsoporthal: a módszerét tréningként és a személyiségük vállalásaként egyaránt használtuk, és mindegyik a társadalmi közegben is erős fogadókészség volt. Ez így együtt nagyon ritkán jön össze.

- Mit őrzöl a *Kőműves Kelemen*ből?

- A várakozást. Amikor belép a közönség, mi már előtte fél órán át bemelegítettünk. Soha nem tudtam, hogy ki és mikor jön be, mert én már a készültség állapotába hoztam magam. Ez a legerősebb emlékem: ott van Ács Jani, *Dózsa Erzsébet*, én, és jönnek a nézők. Kőműves Kelemen és Boldizsár mint két én, illetve a nő átölelik egymást, és ez az énhármas együtt van. Hihetetlenül hosszú várakozással és csönddel öleljük át egymást: vajon milyen lesz innen elrugaszkodni, újra megragadni a pillanatot? Az az energia, amivel vártunk, szinte mindig átvitte a léceket. Az egész életünk ennek a várakozásnak a pillanata, csak mindig kitágult, vagy betöltöttük. Az összes előadásból ez a csend, ez az atmoszféra, ez a várakozás bizonyos terekben ezzel a két emberrel a legerősebb élményem. Nagyon személyes, tudom, nem tartozik se a nézőre, se másra, de akik alkotnak, sejtetik, hogy mire gondolok.

- Követték Isti útját, miután elment?

- Láttam az Universitasnál a *Három majom a pohárban* és a *Kedd, július 14-ét* is, aztán Pécsen a *Caligulát* is. Éreztem, hogy ez a fickó állati erős, hogy nem fog visszajönni hozzánk, mert ez már nem az ő útja. Azt gondoltam, hogy a sokszor elátkozott profi világban az új eszmék nem jelennek meg, de itt azt láttam, hogy sikeres volt, sőt a kritikai közhangulat üdvözölte a jelenlétét. Mindez sajnos eloszlatta azt a kételyemet, hogy nekem miért ne sikerülne. Úgy döntöttem, hogy kijárok a kőszínházi számláért, és ha olyan színházhoz kerülök, ami megengedi,

hogy szabad vegyértékkel vegyek részt benne, bármikor kiléphetek. Ha Szolnokon nekem nem sikerült volna a stúdióelőadásaim, visszamehettem volna mérnöknek, de mivel működtek, ez elhalványult. Mindig akkor éreztem magam jól, amikor teljesen elfajzott, műfajilag unortodox darabokat csináltam.

- Isti életének utolsó szakaszáról milyen emlékeid vannak?

- Szolnok után tanúja voltam, amikor Veszprémbe ment. Senki nem vallja be, de valószínűleg kultúrpolitikai egyezmény volt az áthelyezése. Lehetett tudni, hogy egy másik társulattal nem tudja megismételni, amit Szolnokon csinált. A kritika néha a nyakába zúdította, hogy már nem olyan, mint régen. Nem igazságtalanság ez, mindenesetre a korábbi barátai is kegyetlenül belerúgtak: ezt lehetett volna kímélettel is csinálni. Isti közben egyre jobban felőrölte az alkohol, látta, hogy Veszprém egy luxusbörtön. Párszor áthívták Győrbe, de ott is egzotikus rendezői fenegyerekként mutatták meg. A kortársai, akik tehettek volna érte, nyilván önvédelemből nem hívták olyan helyekre, ahol kopott westernhősként szétlőtte volna a vidéket. A szolnoki *Tangót* már akkor színháztörténeti jelentőségű előadásnak láttam: Isti ezzel robbant be a magyar színházi világba. És a pálya legvégén Győrben a padlásszínházban megint adtak neki két Mrožeket, aminek nem lett semmilyen hatása. Simonyi Imre verse jut erről eszembe: *Lőjétek már le végre! Hát még most sem értitek, hogy én is természetes halállal szeretnék meghalni?! Isti valamilyen módon predesztinálva volt a tragikus magyar értelmiségi sorsra. Nem akart ágyban, párnák közt meghalni. Az, hogy a végén az emeletről kiugrott, nekem mindig a mi *Petőfi Rockos* repülésünket juttatja eszembe. És látom magam előtt, ahogy repül a farmerjében. Pont úgy, ahogy minket rávett arra, hogy megtartó öleléssel zárjuk az előadást.*

Krékits József

„Volt bennünk küldetéstudat, hogy mi valami jót, fontosat csinálunk”

- Viszonylag hosszan tartózkodtál a Szegedi Egyetemi Színpad közelében, 1973 és 1983 között. Miért tartott ilyen sokáig ez a kapcsolat?

- Mert hosszú ideig morfondíroztam, hogy orvos akarok-e lenni vagy színész. Időközben Isti is eljött a Színpadtól, később *Árkosi Árpi* is, én pedig nem láttam már itt további lehetőséget a fejlődésre. Egyébként elmentem Isti után Szolnokra, hogy esetleg ott tudnék-e vele dolgozni a színházban, de nem tudtak megfelelő ajánlatot tenni, én pedig már a családalapítás küszöbén álltam. A ceglédi pszichiátrián kezdtem dolgozni, megtetszett. Megszületett a döntés, hogy ezt lezárjuk, de tény, hogy 1983-ig játszottuk Holman Endrével az *Emigránsokat*, ami lecsengése volt az egész történetnek.

- Az orvos meg a színész rokon szakmák?

- Igen. Ha visszamegyünk a sámánig, ő egyszerre volt művész, pap, orvos. Hatni akart valamilyen módon a közösségre, és azon belül az egyénre is, ha az megbetegedett. Ha a betegség az egyén és közösség közötti diszharmóniát jelenti, azt helyre kell állítani valahogy.

- Valahogy mégsem tudom elképzelni, hogy a szüleid kitörő örömmel fogadták a két opciót.

- Valóban, különösen édesanyám nem örült neki. Édesapám talán belenyugodott volna, ha a színészetet választom, de valószínűleg úgy kellett döntenem, ahogy

végül döntöttem. Cegléden akkor tényleg volt egy jó, progresszív osztály, ahol a szegedi klinikához képest inkább pszichoterápiás szemlélet uralkodott, nagy és kis csoportokban is dolgoztunk. Akkor indult az egész pszichoterápiás szcéna Magyarországon, és ez nagyon bejött nekem.

- Mondhatjuk, hogy a Színpad közelében töltött tíz év segített az orvosi praxisodban?

- Feltétlenül. Eleinte én is próbálkoztam a pszichodrárával. Be akartam vinni az osztályos életbe, de ez nem volt annyira sikeres kórházi közegben. A színész, a pszichiáter is hatni akar, változást idézni elő az egyénben, hogy változtasson az életén. Fontos indíttatás volt a színház, de elgyászolt identitássá vált. A színház kreativitása hiányzott, de más irányúakat megkaptam.

- Gyakorló orvosként hogyan tekintesz azokra a tréningekre, amiket Isti csinált veletek? Voltak benne veszélyes elemek?

- Biztos volt ebben veszélyforrás, főleg azért, mert kicsit túlértékeljük önmagunkat: mi jobbat csinálunk, mint a profi színház. Lehet, hogy végül emiatt sem választottuk sokan a profi színházat. Az Isti nézőpontjával való túlzott azonosulás bizonyos fokig lehetett káros is, hiszen nem a saját életünk problémáit jelenítettük meg, hanem inkább az övét. Gondolok itt Kőműves Kelemenre, aki feláldozza családját az alkotásért. Lehet, hogy szerencsénk is volt, hogy Isti akkor már elmenőben volt:

Árkosival sokkal inkább valami közösségi színházat próbáltunk létrehozni. Érdekes módon később, amikor Isti visszajárt hozzánk, ő is ebbe az irányba mozdult. Sőt, amikor elsős egyetemista évem végén elmentünk Hédervárra színésztréningre, ez már ott elkezdődött: mindenki hozzon versrészletet, ábrázoljuk színészileg, zenésítsük meg, énekeljük el. Később ebből lett az *Érintkezési pontok* etűdsora. Isti ott már a mi belső problémáink megjelenítésére fókuszált, nem annyira arra, hogy ő mit akar rajtunk keresztül kifejezni.

- Ez komoly váltás. Felismertétek ezt akkor?

- Azt hiszem, nem teljes mértékben. Az *Érintkezési pontok* kísérlet volt, nem is lett belőle igazi előadás. A *Kőműves Kelemen* után Isti már nem rendezett semmit a Színpadnak, *Árkosi* megcsinálta a *Vagyunk* című előadást, mi pedig lógtunk a levegőben, nem tudtuk, hogy ezután mi lesz. Az *Emigránsok* utolsó próbálkozás volt arra, hogy hagyományosabb, kukucskáló színházban meg tudjuk-e mutatni magunkat vagy sem. Sikeresnek mondanám, mert sok meghívás volt, sok helyen előadtuk az 1979-es bemutató után.

- Menjünk vissza a kezdetekhez: egy elsőéves orvostanhallgató 1973-ban hogyan kerül a Színpad közelébe?

- Paál Isti látott már gimnazista koromban szavalóversenyen, Gyulán és máshol. Azt mondta, hogy ha Szegedre jövök, ami nagyjából evidens volt, akkor keressen meg. Nem tudtam, hogy ki ő, de azért tetszett, amit mondott. '73 őszén láttam a *Petőfi Rockot*, a *Kőműves Kelemen*, és hamarosan ez utóbbiba be is vettem. Elődöm, Novák Zoli szintén orvos volt, de lediplomázott, én pedig a Vándor szerepét vettem át tőle.

- Volt felvételi? Ha igen, miből állt?

- Rövid verseket kellett elmondani. Voltak helyzetgyakorlatok, ahol többen együtt improvizáltunk. Például azt mondta, *menjetek, és mintha felbotlanátok valamiben,*

játsszátok el. Ilyesmire emlékszem. Istin kívül az öregek is ott voltak, de többnyire ő döntött. Három-négy embert vett fel akkor a Színpadhoz.

- Mik voltak az elvárások, a követelmények? Mit jelentett a gyakorlatban tagnak lenni?

- Volt bennünk küldetéstudat, hogy mi valami jót, fontosat csinálunk. Nem azt tesszük, mint az átlag egyetemista, hanem annál különlegesebbet. Ez fokozott etikai elvárással is együtt járt, vagyis példát kellett mutatnunk a többi hallgatónak, mert csak úgy lehettünk hitelesek. Volt egy kis elitcsapat érzése a dolognak. Emlékszem egy eligazításra is: *becsüljétek meg, hogy színpadtagok vagytok, ti most egy sikeres együttesbe kerülnétek be.*

- Épp a csúcson érkeztél, a *Petőfi Rock* bemutatója után. Ti akkor sztárok voltatok az egyetemen?

- Bizonyos értelemben igen, bár orvosegyetemistaként ezt kevésbé éreztem. Többen jeleztek vissza az orvosi karról, hogy láttak vagy hallottak, de ott nem terjedt el, hogy én ilyesmivel foglalkozom. Mondhatjuk, hogy kicsit kilógtam a sorból, már csak a hatalmas hajam miatt is.

- Reggeltől estig jártál órákra, estétől reggelig meg próbákra?

- Igen, és ezt bírtam is csinálni. Írtam Katona József életéről pszichobiográfiát: neki is volt egy ilyen időszaka, amikor írta a drámáit, fellépett, közben pedig jogászkodott. Intenzív időszak volt az életemben.

- Milyen előadásokban játszottál?

- Az *Örök Elektrában* kicsi szerepem volt, a *Petőfi Rockban* többször játszottam beugróként, majd a *Kőműves Kelemenben* Novák Zoli után Villachban és Zágrábban is. Wrocławban nem voltam, oda az idősebbeket vitte Isti. Egyébként nem jelentett különösebb nehézséget beállni, bár ez az egész a korban újszerű volt, az tény.

A *Kőműves Kelemen*ben aztán voltak újítások, olyanok is, amiket én javasoltam Istinek. Ács Jancsi játszotta Kelement, vitt a hátán engem mint keresztet, letett, rádőltem, elkaptam. Kitaláltam, hogy kereszt formában maradok, és úgy mondom a szöveget. Isti elfogadta, attól kezdve így csináltuk.

- Mire gondolsz, amikor azt mondod, hogy újszerű volt az élmény a korban?

- A test szerepe sokkal felfokozottabb volt, mint bárhol másutt, amit akkor láttam. Több mozgás, interakció a saját vagy a másik testtel: nem csak a szöveg hordozta a mondanivalót. Nem voltam színházjáró gyerek, de sok közvetítést láttam tévében. A profi színészet nem jött szóba, már csak azért sem, mert idővel a családalapítás is fontos lett. Visszaigazolást kaptam Istitől, de nem voltam eléggé biztos abban, hogy feltétlenül ezt kell választanom. Amikor a *Zárt tárgyalás*ba nem engem hívott *Árkosi Árpi*, úgy éreztem, hogy lemaradtam. Ács Jancsi mondta egyszer, hogy az *Emigránsok*kal olyan mércét választottunk magunknak, amit nem tudtunk megugrani.

- Milyen volt a közösség?

- Barátok voltunk; volt, akivel szorosabb a kapcsolat, volt, akivel kevésbé, de otthonosan éreztem magam. Nem számított, hogy ki tanul orvosnak vagy bölcsésznek. Volt egy erős közösségi élmény. Mondhatjuk, hogy volt gyógyító hatása, hiszen tartoztál valahova, akik hasonlóan gondolkodtak, hasonló értékeket vallottak.

- Érzékelted, hogy mindennek politikai vetülete is van?

- Igen, bár nem voltunk teljesen tisztában a részletekkel. Időnként Rajk László neve elhangzott, például a *Kőműves Kelemen* kapcsán. A *Petőfi Rock*nál szóba került az ultrabal, a permanens forradalom. Éreztük, hogy progresszívek vagyunk ahhoz képest, ami akkor uralkodott. Tudtuk, hogy megfigyelnek minket: gyanúsak voltunk. A *Csongrád Megyei Hírlap*ban és a *Délmagyarország*ban nemigen jelentek meg elismerő kritikák, már ha egyáltalán írtak rólunk. Éreztük, hogy mást csinálunk, mint amit a fősodor képviselt, de ez izgalmas is volt egyben.

- A *Kőműves Kelemen* valaminek a csúcspontja és a vége is egyben. Ott voltál azokon a társulati üléseken, ahol a saját színház koncepciója formálódott?

- Két-három ilyen alkalomra emlékszem, amin a Színpad régebb óta ott lévő tagjai vettek részt, meg néhányan mi is, akik Istivel külön dolgoztunk Héderváron és a balatoni táborban. Próbáltunk kidolgozni valamit, ahol az egyetemnél alkalmazásban lennénk, hogy tovább vigyük ezt a színházi éthoszt, és megpróbáljuk megújítani és fenntartani. Az egyetem persze nem harapott rá. Ha ez megvalósul, valószínűleg részt vettem volna benne, komoly elhívás lett volna az orvosi pályától: játszani, rendezni, közösséget összetartani. Nyilvánvaló, hogy ez illúzió volt, ami gyorsan be is bizonyosodott.

- Mire voltak jók a táborok?

- Isti célzottan hívott oda embereket a csapatból, ami okozott némi feszültséget a társaságon belül. Színésztréning, közösségépítés zajlott. De nem csak: emlékszem, hogy Stockhausent hallgattunk. Volt egy testi összetevője is, Grotowski tréningje, jóga, helyzetgyakorlatok. Ezek egy részét én állítottam össze, utána pedig etűdőzés ment. Folytattuk a Héderváron elkezdett munkát a Balaton mellett is, bár abból nem lett önálló előadás. Egy hétig tíz ember összezárva, nomád körülmények között élt.

- Mennyire volt szigorú, szisztematikus a tábori munka?

- Erős volt a közösségi színház jellege. A cél az volt, hogy jobban egymásra hangolódjunk, közösen hozzunk létre valamit, önmagunkból és egymásból inspirálódva. Minden belőlünk fakadt, saját ötleteket valósítottunk meg, a végén pedig egy bemutató alkalom született önmagunknak. Amikor elsős voltam, Ács Jancsi is csinált *Geréb Ágival*, *Papp Lacival* és velem hasonlókat. A *Család* című darabját próbáltuk, amiből nem lett előadás: etűdökből, improvizációkból állt volna össze, de Ács valahogy közben elvesztette a motivációját.

- **A táborok már a *Kőműves Kelemen* bemutatója után voltak, ami azért érdekes, mert nehéz lehetett eltávolodni a járt úttól.**

- Lehet, hogy át is akarta adni, mert ő fokozatosan kivonódott ebből. Úgy csinálta, mint egy jó pszichoterapeuta, aki segít, majd fokozatosan távolodik, hogy átadja a kezdeményezést a kliensnek. Nem tudtuk, hogy lesz-e ebből produkció, ezt nem részletezte. Hogy a profi színházban tovább tudta-e vinni a színészvezetésbe mindezt, azt nem tudom, bár láttam előadásait, amik tetszettek, a *Caligulát*, a *Tangót*, másokat.

- **Manipulált titeket?**

- Nehéz megmondani, hogy manipulált-e, vagy csak megpróbált rávenni, hogy jobban éljük bele magunkat a dolgokba. A *Kőműves Kelemennél* emlékszem felújító próbákra fél év szünet után, mindig elmondta, hogy *tegyétek oda magatokat rendszeren, nem elég csak lemozogni, lássam az arcotokon, hogy benne vagytok*. Próbált ráhangolni bennünket, hogy az egész hangulata felerősödjön, és ha kellett, a hangját is felemelte. Több manipulációt érzek abban, hogy a kiváltságosság érzését belénk szuggerálta; hogy mi mások vagyunk, mást érdemlünk. Fokozott önértéktudatot próbált belénk helyezni, és lehet, hogy ezt páran megsínylették.

- **Többen meséltek arról, hogy nem tette a szándékait explicitté: a hozzá közel állók közül is többen utólag tudtak meg dolgokat.**

- Volt benne egy üldözöttségérzés, hogy el kell mennie, neki itt nincs helye. Volt is elképzelésünk, hogy tüntetünk Isti mellett, hogy maradhasson, de ez nem valósult meg. Úgy magyaráztuk magunknak, hogy tovább kellett lépnie, és nem volt más lehetőség erre, csak a profi színház.

- **A távozása után *Árkosi Árpádnak* adja át a Színpadot, ami azért érdekes, mert ő mintha visszatérne Isti kezdetéhez, amikor abszurdot, kabarét játszik. Nem merült fel, hogy te is abbahagyod? A színház fontosabb volt, mint Isti?**

- Inkább a közösség volt fontos, és Isti nem nagyon ajánlgatta, hogy menjünk vele. Emlékszem, hogy Pécsen csináltunk színésztréninget, Eck Imre is ott volt, bemu-

tattuk neki a miénket, ő is csinált velünk egyet, de keveredni a két dolog nem keveredett. Talán én voltam az egyetlen, aki Szolnokra elmentem és tárgyaltam Kerényi Imre igazgatóval egy állásról.

- **Az *Érintkezési pontokról* keveset tudni, *Nánay István* könyvében leginkább te vagy a forrás. Az világos, hogy ezek etűdök voltak, amiket Isti és *Duró Győző* rakott össze.**

- Igen, egy folyamat született, nem volt elmesélhető története, se csúcspontja vagy lecsengése. Szöveg nélküli etűdsor volt. Hangszerek is voltak benne, de főleg mozgás alapú játék, ami a korban merőben szokatlan volt. Zágrábban nem fogadták túl jól a bemutatót, apolitikusnak minősítették, mert egyéni problémák jelentek meg benne. Magyarországon talán még egyszer-kétszer ment, de nem lett belőle repertoárdarab.

- **Mitől függött, hogy mi hányszor megy?**

- Amikor már mindenki azt mondta, hogy ezt már ne játsszuk, mert nem aktuális, a mi életünkben sem az, akkor lekerült. A *Petőfi Rockot* Zágrábban játszottuk utoljára, a *Kőműves Kelemen* már Ács Jancsi nem akarta, Tettyén volt az utolsó előadás. Ács mondta, hogy ez már Istiről szól, nem rólunk. A Vándor szerepe a kívülállóé volt, tudtam vele azonosulni: ő volt, aki rámutatott Kelemen hibájára.

- **1976, *Vagyunk, kabaré Árkosi* rendezésében, szintén etűdök. Hogy éreztet magad ebben a formában?**

- Szívesen csináltam. Néma jelenetek voltak zenei aláfestéssel, a nó színházból vett ötlet volt. Nem igazán függtek össze az epizódok, mégis mindnek volt politika. A hatalom és az egyén viszonyát ábrázolták, ez gyúrta össze őket. *Árkosi Árpi* találta ki alapvetően, de a megvalósításba sokféleképpen belejátszottunk, a díszletelemek készítéséig bezárólag.

- **Istihez képest *Árkosi* milyen volt mint rendező?**

- Azt vitte tovább, amit Istitől tanult, azzal a különbséggel, hogy a saját ötleteinket

is bevette. Megírta az alap forgatókönyveket. Elég demokratikusan irányított bennünket, mégis megvolt a vezérfonal, amin végig kellett haladni. Hogy színészeileg ki hogyan játszotta el, az többé-kevésbé ránk volt bízva. Istinnél volt szöveg is, ami vitt bennünket. Az újabb előadások inkább a keleti színház felé kacsingattak, például a lassított mozgással. Istinnél erőteljesebb volt a dinamika: együtt meneteltünk, mozgottunk zenére, egymásnak feszültek emberek.

- Vagyis azt mondod, hogy kevésbé érzéki, inkább intellektuális jellegű volt ez a színház?

- Igen, nagyobb rálátás volt *Árkosinál*, ő nem akarta a közönséget bevonni, inkább kukucskaszínházban gondolkodott. Igaz, itt is közel volt a néző, de az a fajta intenzitás, mint a *Kőműves Kelemenben*, nem volt meg.

- 1978, Éjszakai előadás Knut Hamsun *Éhsége* alapján.

- Némafilmszerű dolog volt, etűdökből állt volna, Csikós Pista rendezésében. Ragtime zene ment alatta. Láttuk, hogy nem fog összeállni, talán egy előadást ért meg. *Kormos Tibornak* is volt egy darabkezdeménye, de nem jutott el addig, hogy elkezdjük a próbákat, csak rengeteget beszélgettünk róla. Abban én meg *Keserű Imre* lettünk volna a főszereplők, nagyhajú iker-Krisztusok, hasonlítottunk is egymásra. Ott én léptem ki, mert éreztem, hogy nincs erre több energiám. Utána jött az *Emigránsok*, ahol kézbe vettem a dolgokat.

- Holman Endrével fogtátok a Mrožek-szöveget, bizonyos rutin birtokában csináltatok egy előadást, amit *Árkosi Árpád* láttamozott a végén?

- Egy ponton megnézte, húzott belőle, de így is száz perc volt szünet nélkül. Adott színészi instrukciókat is, hol pörgessük, hol vegyünk vissza. A díszletet közösen találtuk ki. Pincékben játszottuk, a drámában megjelölt helyszínhez alkalmazkodva. A darabot én találtam, nekem tetszett meg, így kezdtük el a próbákat: én Vásárhelyen, Holman Szentesen volt szigorló orvos, több szabadidőnk volt, mint az egyetemen.

- Nagyon más, amikor ketten vagytok a színpadon, mint amikor egy egész tömeg gomolyog körülöttetek.

- Persze, de a mai napig álmodok a próbafolyamattal, főleg azt, hogy elfelejtem a szöveget. Egyébként a *Kőműves Kelemennel* is szoktam álmodni.

- Az *Emigránsok* lett a legnagyobb szériájú előadás. Mit jelentett a gyakorlatban, hogy ez a Szegedi Egyetemi Színpad előadása?

- Hogy ez megjelent a plakáton hármunk neve mellett. Jó volt, ha legalább a benzinpénzt kifizették, meg ha kaptunk szállást. Sopronban egyvégtében három előadást csináltunk, az kemény volt. *Árpihoz* jöttek a felkérések, ő egyeztetett velünk, mert mi akkor már mindketten orvosként dolgoztunk. Az utolsó előadást a munkahelyemen, a ceglédi kórházban csináltuk, néhány kolléga meg is nézte.

- Ma hogyan tekintesz vissza Paál Isti színházára?

- Amikor elmegyek színházba, mindig abból az aspektusból nézem, de azért nyitottnak gondolom magamat. A mozgásos színház mindenképpen elsődleges és fontos maradt. De tény, hogy viszonylag keveset járok színházba, kicsit fájdalmas nosztalgiaival viseltetek iránta, ami előjön. Mindünk életében vannak dolgok, amiket el kell gyászolni, mert már nem fértek bele. Azért megmaradt egyfajta küldetésstudat bennem, de más színpadosokban is, ezt, úgy hiszem, tovább tudtuk vinni. Most éppen egy új pszichoterápiás módszert szeretnék meghonosítani Magyarországon, amit daseinanalízisnek hívnak. Ez a pszichoterápia és a filozófia egyfajta ötvöze, amely álomelemzésen és Heidegger gondolatain alapszik. Van egy egyesületünk, amit igyekszem jól menedzselni, integrálva a művészet, a filozófia és a gyógyítás módszereit.

- Követted később is Isti munkáját?

- Egy ideig igen, főleg, amikor Szolnokon volt, Ceglédről jártam át. A pécsi előadásokat talán mindet láttam, Veszprémbe már nem mentem. Általában többen mentünk, néztük a bemutatóit. Találkoztunk is vele: valami még izzott, de ezekben az években már nem voltunk közel egymáshoz.

Herneczki Katalin

„Akkor volt vége, ha megcsináltad, nem akkor, ha megizzadtál a próbálkozástól”

- Az alapinformációim hiányosak veled kapcsolatban. Hogyan kerültél a Színpad közelébe?

- Sopronban érettségiztem, matematika-fizika szakon 1973-ban. Az osztályfőnököm mondta, hogy vidéken jobb a diákélet, Szeged pedig ideális annak, aki egy kisvárosból érkezik. Öten mentünk oda az osztályból, én matematika-fizika tanárszakra. Teljesen vegyes érdeklődésű voltam, legszívesebben magyar-matematika szakra mentem volna, de ilyen szakpár nem létezett. A gimnáziumban szavalóversenyeken indultam, festeni, zenélni tanultam. Félttem, hogy a két reáltárgy túl száraz lesz, de végül mégis jól döntöttem. A Színpad pedig megteremtette az egyensúlyt.

- Vagyis ezek szerint bejött Szeged?

- Igen! Szeged igazi diákváros volt, kiváló egyetemi klubbal. A bátyám a Műszaki Egyetemre járt Budapesten, de ő is jött, amikor tudott, mert a klubban zajlott az élet, mindig történt valami. Cseh Tamás, Sándor György, Kézdy György előadóestjei, jobbnál jobb koncertek, filmvetítések, kiállítások. És amikor Isti bemutatta a Színpadot a gólyáknak, azonnal eldöntöttem, hogy oda kell mennem.

- De miért?

- Amit és ahogy arról mondott, hogy mit gondol a színházról, az ő színházáról, tartalmilag, formailag, etikailag, arra én nagyon kíváncsi voltam. Kemény volt és

egyenes: elmondta, hogy mindenki jól gondolja meg, és csak az jöjjön, akinek jönnie kell. Körülbelül tizenöt-húsz diákot választott ki az első évben, több körös kiválasztással, majd lemorzsolódott a társaság egy része, miután elkezdtünk egy színészténing sorozatot. Abban minden volt: hangképzés, Montágh Imre beszédtechnikája, Dölle Zsolt pantomimja, Isti kicsit pszichodráma-szerű, vezetett gyakorlatok, etűdök különböző hangulatban, mozgással kifejezett gondolatsorok szisztematikus rendben. Furcsa, de én csak ezután láttam előadást tőlük. Az *Örök Elektrát*, a *Petőfi Rockot*, a *Dimenziókat*, és a *Nocsakot*, amit **Árkosi Árpi** rendezett.

- Azért tréningeztetek, hogy előadás szülessen, vagy csak önmagáért?

- Azt, hogy előadásokat tart a Színpad a régi tagokkal, és akik beleillenek, megfelelnek és kiválasztásra kerülnek, azok részt vehetnek ezekben, természetesen tudtuk. Az újaknak tartott tréningnek nem volt célja új darab létrehozása.

- A régi és új tagok viszonyát hogyan jellemeznéd?

- A régiek egy része az egyetem befejezésével elment, így néhányan az újak közül bekerültünk a már játszott darabokba. Én először a *Petőfi Rockba* léptem be, aztán jött *Az Érintkezési pontok*, és a *Vagyunk Árkosival*. A *Kőműves Kelemenben* én voltam az utolsó Anna: a tettyei, utolsó előadás érzelmi telítettsége óriási volt. Istiről akkor már mindenki tudta, hogy elmegy, és éreztük, hogy nem fog visszajönni. Visszatérve a kérdésedre: jó értelemben vett különbségtétel volt régiek és újak kö-

zött. Mi a régieket nagyon tiszteltük, Ács Janit, *Dózsa Erzsit*, *Árkosi Árpit* és a többieket. Akkor ők voltak a keménymag. De együtt csináltunk mindent, ők ugyanúgy részt vettek a próbákon, támogattak minket. A hédervári táborba Ács Jancsi még akkor is eljött egy-két napra, amikor már tudta, hogy megy tovább.

- Hogy lehetett belépni kész előadásokba?

- Amikor csak lehetett, én megnéztem a *Petőfi Rockot*. Segítőkéz volt mindenki, könnyű volt átvenni az egész lendületét. Nincs is olyan élményem, hogy magamban tanulom a szerepet. Volt beállópróba, de ez nem stresszelt. Onnantól, hogy kiválasztottak, természetes volt együtt játszani.

- Imponáló ma is a lelkesedésed, de közben két elég kemény szakon tanultál.

- Ennyi idő távlatából úgy látom, hogy én Szegeden elsősorban az Egyetemi Színpadra jártam, és mellette elvégeztem a matematika-fizika tanárszakot is, amit szintén szerettem. Meg kellett csinálni a vizsgákat, ezt meg is tettem jó átlaggal. Persze nem minden tanár volt egyformán jószándékú a színpadosokkal. Jóval később értettem meg, hogy egy vizsgámon valószínűleg amiatt „köztöködött” velem az oktató, mert nem értett egyet a színpadi tagságommal. Amikor utólag kikértem a rólam szóló jelentéseket, ott olvastam, hogy javasolták az ifjúságvédelemtől is bekérni az anyagaimat: talán az volt az ukáz, hogy ha nem muszáj, nem kell feltétlenül végigcsinálnom a tanárszakot. Nincs üldözési mániám, de másként értelmezhetetlen volt az egész.

- Kérdezek egy álnaivat: mi volt a baj veletek, színpadosokkal?

- Az, hogy kilógtunk a sorból. Alapvetően az előadásokban, azok értelmezésében, formanyelvében gondoltunk és mutattunk mást, mint az akkori tradicionális színház, és a fiatalok a mi bemutatóinkra kíváncsibbák voltak, mint a Giricz Mátyás vezette Szegedi Nemzeti Színház előadásaira. Ha Budapesten léptünk fel, a legnagyobb színészek jöttek el megnézni minket. Az FMH-ban nyolckor teltházunk volt,

de annyian jöttek, hogy tizenegykor újra kellett játszani, mert addig vártak ránk a nézők. Elsősorban Istivel és az ő személyével, elveivel, irányításával, sőt külsejével, öltözködésével lehetett problémája a hatóságoknak és a Színpadot kritikus szemmel nézőknek. Azután mindenkivel, aki vele tartott.

- Matematika-fizika szakról más is járt a Színpadra?

- Hárman voltunk színpadtagok. Rajtam kívül Virág Kati barátnőm, aki sajnos meghalt néhány éve, és Szmodics Laci. Az évfolyamról sokan tudtak róla, többen el is jöttek, megnézték az előadásokat. Volt, akinek idegen volt, amit csináltunk, de olyan is akadt, aki lenyűgözve mondta, hogy ő nem is tudta, hogy ilyen is lehet a színház. A Színpadon sok orvos, jogász, biológus volt, de nem volt megkülönböztetés bölcsészek és köztük. Mindnyájan szerettük a sokszínűséget, és tiszteltük a másoknak azt a tudását, amivel mi nem rendelkezünk. Például abban, hogy mit olvassunk a kortárs irodalomból, komoly segítség volt egy beszélgetés a bölcsészekkel a Könyvhét előtt. Máig tartó, mély barátságok is születtek, nekem például Pusztai Marival, aki szintén Budapesten él és tanít.

- A Kőműves Kelemenben kész előadásba léptél be.

- Először *Kohler Katalin* láttam, akkor még Anna szerepe szöveges volt. Később *Geréb Ági*, majd *Dózsa Erzsi* vette át a szerepet. A szöveget az ének váltotta fel. Három eltérő karakter, három eltérő személyes szűrő, más-más, de a mai napig élő, belém vésődött hatás ugyanabban a darabban. A kazincbarcikai fesztiválon, ahol a *Kőműves Kelemen* versenyen kívül szerepelt, *Erzsi* játszott volna, de ott tudtuk meg, hogy nem tud jönni. Egy délutánom volt a beugrásra. Ács Jancsi a mozgástechnikában rengeteget segített, és annyiszor láttam az előadást, hogy fejben tudtam a szerepet. A mai napig emlékszem, hogy a kultúrház mosdójában gyakoroltam az éneket. A mozgást kellett lepróbálni, a befalazást, azt, hogyan lehet stabilan állni a gúlán. Az utolsó, a tettyei előadás katartikus élmény volt. Rettenetesen sajnálom, hogy nincs róla felvétel. Mindenki tudta, hogy ez a legutolsó előadás, és valójában egy korszak vége. Normál esetben az előadás végén fekszem hosszú,

fehér vászonruhában, letakarva egy vastag fekete köpennyel, a Kelement játszó Ács odajön és rám borulva sír. Az utolsó este feszültségében, érzelmi felfokozottságában Jancsi rám zuhant, és olyan erővel fejtelt gyomorszájon, hogy alig kaptam levegőt. Hullottak a könnyeim, mint mindenkinek, és egy idő után éreztem, hogy a hasamon folyik Jancsi könnye: úgy sírt, hogy a köpeny és a ruha is átázott. Hosszú időbe telt, míg utána Isti összeszedgetett minket.

- Nehéz volt kijönni egy-egy előadásból?

- Hát, az utolsó *Kőműves Kelemen*ből nagyon. A *Petőfi Rockba* bevontuk a nézőket, az feldobott, egészen más volt. Amikor az *Érintkezési pontok* készült, már gyülekeztek a felhők felettünk, de ott nem rémlik ilyesmi. A *Vagyunk* – amivel Kazincbarcikára hivatalosan neveztünk – olyan szempontból érdekes, hogy mindenki csak foslányokra emlékszik belőle. Arra, ami neki a legfontosabb volt, valahogy mégsem tudjuk összerakni az egészet. Ez azért is nehéz, mert semmilyen írott anyag nem készült róla, ahogy az *Érintkezési pontokról* sem.

- Mi a te emlékfoslányod?

- Van több is, de talán az, amikor háttal állok a közönségnek egy piros ruhában, és megfordulok az óriási hasammal. Egy léggömb van benne, amit megszülök. Elkezd felszállni, felemel engem, boldogan, mosolyogva szállok, aztán jön *Krékits Jóska*, és egy gyors mozdulattal kiszúrja, visszavetve mindkettőnket a földre. Ez is egy etűdből született rész, amikből *Árkosi Árpi* irányításával asszociációs láncsal összefűzve készült az előadás.

- A *Kőműves Kelemen*ből is csak részleteket őrzöl?

- Nem, az egész megvan. Számomra Isti két legfontosabb rendezése a *Kőműves Kelemen* és a pécsi *Caligula* volt. Ezekben hatolt a legmélyebbre, számomra a legátlátóbb stuktúrájú és letisztultságú, olyan feszültségű rendezések voltak, amik után alig tudtál felállni a székből. Abban az időben kevés ilyen típusú előadás volt itthon,

és jellemzően nem a profi színházakban. Isti tökéletesen látta, hogy mi fog a színpadon megszületni. Nagyon érzékeny, de rációvezérelt ember volt, akinek össze kellett raknia az egészet, majd a rendszeren belül csiszolt, finomított. A *Kőműves Kelemen*nél is ez történt: Anna szövegének elhagyásával feszesebbé tette az előadást.

- Istinek voltak a csapatból kedvencei?

- Inkább úgy mondanám, hogy voltak, akik közelebb álltak hozzá, a barátai voltak. Én csak azt a néhány évet ismerem, amikor színpadtag voltam, akkor *Dózsa Erzsé*, Ács Jani tartoztak ide, majd kicsit később, másképp *Árkosi Árpi*. Úgy gondolom, másokat is szeretett, engem is. Kíváncsi volt a véleményünkre, figyelt ránk. Óriási nyitottság és empátia volt benne, de tudom, hogy mivel lehetett elveszíteni a jóindulatát. Azonnal észrevette, ha valaki hazudott, nem volt teljesen őszinte, megbízható vagy jóindulatú. Ilyenkor kemény lett, határozott, talán bántóan elutasító. Volt, aki tartott tőle, de ezt inkább csak utólag hallottam. Rend volt nála, megvoltak a szabályok: ha sosem késtél, ha megcsináltad, amit kellett, ha nem érzett benned rossz szándékot, akkor nem volt cinikus. Velem soha nem volt agresszív, azt hiszem, okot sem adtam rá. Nem tudok olyan esetet felidézni, amikor valakit ártatlanul megalázott, de olyat láttam, amikor „túlreagált” valamit. Én a Hédervár utáni időszakban kerültem Isti közelebbi körébe. Többször keresett, csak azért, hogy beszéljünk: a körülötte szoruló hurok miatt rossz kedve volt. Szüksége volt arra, hogy kibeszélje a benne lévő feszülteget, „ventillált”, hogy megértést, megerősítést, megnyugvást kapjon egy abszurd helyzetben. Sokszor, sok mindent átbeszélünk, de érdemben segíteni sajnos én sem tudtam, ahogy más sem. Ez a nyugtató „feladat” sokáig megmaradt. A *Caligula* premierje előtt egy héttel táviratozott, egy szigorlatom előtt két nappal, hogy másnap Pécssett vár a tizenegyes vonatonál. Akkor nem lehetett csak úgy visszakérdezni, nem volt még vonalas telefon sem, nemhogy mobil. Átrakattam a vizsgát, elmentem. Egy teljes napot végig beszélgettünk Pécs utcáit róva, illetve a különböző vendéglátóhelyeken ülve. Félt a premiértől, elbizonytalanodott, egy kis biztatást és megértést akart. Ő megnyugodott, én hazamentem az esti vonattal.

- Az élete utolsó szakaszára vonatkozik a kérdés: lehetett volna segíteni rajta?

- Az utolsó szakaszt nem láttam közelről, de már jóval korábban is úgy éreztem, hogy valójában nem akar, vagy fél változtatni. Néha gondolatban kacérkodott egy konzolidált élet lehetőségével – talán a szüleinek is meg akart volna felelni –, de csak eljátszott a gondolattal. Ha be is ismerte, hogy az alkohol kulcskérdés, az csak rövid ideig tartott.

- Szerepet játszott, volt rajta álarc?

- Nem, illetve amikor igen, akkor az nagyon tudatos és szándékos volt.

- Ez egy másik Isti volt, mint aki a Színpadon dolgozott veletek?

- Egy másik oldala volt: amilyen szeretett volna lenni még. De benne az is ott volt, hogy ha teljesen normális életet élne, tudna-e *Caligulát* meg *Kőműves Kelement* rendezni? Nem biztos. Nem tudom, hogy ezt magának megfogalmazta-e.

- Beszéljünk a hédervári táborról, ami 1974 nyarán zajlott.

- Úgy tíz ember volt ott, főleg régiek, és hárman voltunk az egy éve belépett újak közül. Egy rossz állapotú iskola volt a kastélyban, aminek gyönyörű ősfás parkja volt. Egy nagy terem volt a miénk, ahol mindenki kapott egy laticelt: itt laktunk és aludtunk mindnyájan. Alkotótábor volt: napközben főleg a parkban, néha egy tanteremben voltunk, versekből etűdöket csináltunk, zenéltünk, improvizáltunk, színházi kérdésekről, Grotowskiról, Vekerdytől *A színészi hatás eszközeiről* beszélgettünk. Kaptunk egy klubszobát, ahol esténként zenét hallgattunk. Ott hallottam először Pendereckit, Stockhausent. Nagyon békés, nyugodt, kreatív hét volt, nappal dolgoztunk, este csónakáztunk vagy zenét hallgattunk, beszélgettünk. A Hédervár után következő időszak is jó volt, Istivel folytattuk az etűdöket, összeraktuk az *Érintkezési pontokat*.

- Hogyan születtek az egyes etűdök?

- Mindenki kiválasztott és elmondott egy verset, ami az adott pillanatban fontos volt számára. Aztán két kiválasztott sorral dolgoztunk tovább. Először saját énekes verzió, majd a társakkal együtt mozgásosetűd-verzió készült, választott tárgyakkal, kellékekkel. Nem az összes etűdből, hanem ahol volt kapcsolódás, abból lett jelenet. *Krékits Jóska* verse nekem is meghatározó volt, akadt közös metszete az enyémmel, így született a mi etűdünk.

- Mennyiben volt ez neked újszerű élmény?

- Mintha a Holdon jártam volna. De szerintem mindenkinek új volt, senkinek nem volt ebben gyakorlata, és ez mindenkit inspirált.

- Isti pedig nézte és kommentálta az egészet?

- Nézte, de alig szólt bele, amíg nem készült el az etűd. Éreztük, hogy ebből ő valamit szeretne, de nem volt kimondva, hogy előadás lesz, csak annyi, hogy hazamegyünk és folytatjuk. Amikor eljöttünk Hédervárról és mentünk próbálni a klubba, ott is inkább egy-egy mondatral inspirált arra, hogy milyen irányba menjünk. A szegedi próbákba már *Duró Győző* is bekapcsolódott az ötleteivel. Ha valami jót megláttak, azt megtartottuk. Alapvetően mozgásszínházi előadás alakult az etűdökből, a dobon kívül elsősorban az intenzív mozgás és kellékek keltette hangokkal. Rengeteg mozgástréningünk volt, jól és biztonságosan mozogtunk. Végül Zágrábban és a JATE Klubban játszottuk pár alkalommal. Kísérletből lett az előadás, de közben elkezdődött Isti távo-lódása, ő már mással volt elfoglalva. Voltunk közben Villachban *Petőfi Rockot* játszani. Az év végén már biztos volt, hogy ő elmegy, utána szinte semmit nem játszottunk. Illetve Tornai Józsefnek volt egy darabja, amit elkezdtünk próbálni *Árkosi Árpival*, akire Isti a pécsi távozása után rábízta a Színpadot. Nagyon nehéz időszak volt, főleg Árpinak. Tudtuk, hogy ez végjáték, teljes pályás letámadással. Elszámolási gondokról is pletykáltak. Mentünk volna az aquilai fesztiválra Olaszországba, de az útlevelet olyan sokáig tartották vissza, hogy nem tudtunk elindulni. Ez egyértelmű üzenet volt. Megjelent egy-két kritika is a *Délmagyarországban*, ami szintén nem volt biztató.

- Hogyan vetted, hogy elhagyott benneteket?

- Bennem az meg se fordult, hogy cserben hagyott volna minket. Lehetett látni, hogy számára nincs opció Szegeden sem szakmailag, sem egzisztenciálisan. Ameddig lehetett, kitartott mellettünk. Ami a folytatást illeti, már a Tettyén éreztük, hogy ennek vége van, az a működés, hogy időnként átjön Szegedre, nem lehetséges, mert ez az egész rá épült. Amikor megnéztük az *Uránbányászokat*, kicsit megijedtünk, hogy ez biztosan jó lesz-e neki. Amikor elkerült Pécsre, elkezdett megpróbálni a kőszínházi színészeivel valami hasonlót, mint velünk. Ha jól emlékszem, az *Übű király* próbái alatt elhívott minket Pécsre, hogy egy színésztréninget mutassunk meg a színészeinek az ő vezetésével. Nagyon kevés instrukcióval egy félórás mozgásos improvizációt hoztunk létre. Ha valaki először lát ilyet, annak ez idegen lehet, és valóban meg is osztotta a társaságot. A többség arcán inkább rémület látszott, hogy ezentúl esetleg ott is így lesz. De volt, aki jót, értéket látott benne: Kézdy György odajött és megköszönte azzal, hogy neki ez most sokat jelentett. Jóval később értettem meg a személyes okát, amikor a Karinthy-előadóját a JATE Klubban láttam. Az „egy fonalat keresek” gondolata kapcsolta össze az előadóját az elemekkel. A mi etüdünk a keresésről, összekapcsolódásról és szétesésről szólt.

- Az nem volt meglepetés, hogy *Árkosi Árpád* öröklie az együtttestet?

- Nem. Természetes volt. *Dózsa Erzsé* már nem volt ott, Ács Jancsi elment. Ez volt a történet lecsengése, nem volt valós opció a változatlan formában való megmaradásra, és ezzel *Árpád* is tisztában volt, beszélt is nekünk ennek a felelősségéről. A *Vagyunkból* volt még néhány előadás, aztán gyakorlatilag mindenki szétszéledt. Árpád maradt a színházi szakmában, *Dózsa Erzsé*, *Keserű Imre* a szentesi gimnáziumban tanítottak – ők közel maradtak a színházhoz. Erzsé filmezett is. A többiek az egyetem után civil szakmájukban helyezkedtek el. Sokan közülük kiemelkedők a saját szakterületükön, kiváló orvosok, tanárok, jogászok. Ez aligha független a Színpadon töltött időtől és elvárásoktól, az emberi tartástól, a maximalizmustól, az empátiától, az együttműködési készségtől. Nekem lezárult az aktív színházi életszakaszom, de amit itt kaptam, az minden nap ott van az életemben. Posztgradu-

ális képzéseken tanultam, először számítástechnikával, majd vállalati folyamat-szabályozással és működésirányítással, menedzsmentfejlesztéssel foglalkoztam. A munkám mellett tanítottam a Közgázon, mert hiányzott a tanítás. Rengeteget vittem magammal Szegedről.

- Például mit?

- A kitartás, türelem, fegyelmezettség, rugalmasság, másokra figyelemmel és szeretettel odafigyelés és sok más mellett olyan hétköznapi mankók, mint a testbeszéd, hangszín és hangerő „dekódolása” például egy megbeszélésen. Hamar megéreztem, mikor kezd el valaki hazudni vagy elhallgatni valamit, vagy félni valamitől. A tartás, amit Isti és Színpad elvárt, talán az egyik legfontosabb muníciónk. Az, hogy akkor van vége, ha megcsináltad, nem akkor, ha megizzadtál a próbálkozástól.

- Eszedbe jut még a Színpad?

- Érdekes, hogy jó ideig ritkán jutott az eszembe, rengeteget tanultam, dolgoztam, született három gyerekem, beteget ápoltam: kevés olyan pillanat volt, hogy leüljek és merengjek a múlttól. De az évfordulók, találkozók kapcsán nagyon jó felidézni a régi dolgokat. Legtöbbünknek ez néhány év volt az életéből, de esszencia. Olyan történet mindenki életében, ami több volt, mint amire számított.

Duró Győző

„Istinek köszönhetem, hogy színházi ember lett belőlem”

- Egy interjúban beszéltél arról, hogy fiatalon nem érdekelt a színház. Miért?

- Valójában ez így nem igaz. Nagykanizsán nőttem fel, ahová tájolni rendszeresen járt a kaposvári társulat. Zsámbéki Gábor, Babarczy László, Ascher Tamás korai előadásait láthattam már ott a hetvenes évek elejétől. Előtte én csak tévében néztem színházi előadásokat, úgyhogy amikor beültem a gyönyörű, Medgyaszay István tervezte színházépületbe az első „valódi” előadásra, szinte felkiáltottam: Jé, hát ez színes! Bár voltam amatőr színjátzó, szavaltam, de arra sose gondoltam, hogy színészi pályára lépek. Nem hittem tehát, hogy a színházhoz valaha is lesz közöm, a drámához viszont annál inkább.

- Hogyhogy?

- Drámákat hetedikes-nyolcadikos koromtól fogva olvastam, mert apám nagy könyvtárában ezek is ott voltak. Nagyon izgatott a hiátusos közlés; az, hogy csak a szereplők szájából elhangzó szöveg áll rendelkezésre, de ezt teljes világgá kell kiegészíteni. A *Csongor és Tünde* káprázatos meséje már gyermekkoromban lenyűgözött. Az igazi rácsodálkozás a jóval szikárabb valóságot bemutató drámai formákra aztán fizika-kémia tagozatos gimnazistaként jött: Beckett *Godot*-ja a *Nagyvilágban*. Majd következett Ionesco, Dürrenmatt és mások, vagyis egyre szélesebb körben keresgéltem. És az is feltűnt, hogy a kaposváriak programjában ezek a szerzők akkor még nem szerepeltek. Elhatároztam, hogy irodalomtörténész leszek, és a

drámairodalommal fogok foglalkozni. Elolvastam például Bécsy Tamástól *A dráma modellek és a mai drámát*, ami a *Jelenkorban* jelent meg először. 1971-ben negyedéves gimnazista voltam, amikor megjelent az OKTV pályázat irodalomból, ahol az egyik kiírás a kapitalizmus válságának ábrázolásának elemzésére szólított föl, Dürrenmatt és Miller egy-egy művének elemzése révén. Indultam, első lettem, így jutottam be felvételi nélkül Szegedre, magyar-történelem szakra. De a történet szempontjából fontos, hogy előtte volt egy katonaév Hódmezővásárhelyen.

- Miért?

- Mert akkor zajlott a *Szóljatok, szép szavak Petőfi Sándorról!* című televíziós vetélkedő, amelyen részt vett a Szegedi Egyetemi Színpad. A tévében láttam őket először: részleteket a *Stációkból*, illetve a *Petőfi Rockot* is. Szegeden aztán az egyetemen az OKTV első helyezetség miatt több tanszék is megpróbált magához csábítani, de én felkerestem a Pécsen tanító Bécsy Tamást, hogy nála szeretnék szakdolgozni. Közben folyamatosan olvastam a drámákat. Emellett megnéztem néhány előadást a Színpadtól, például az *Örök Elektrát* és a *Kőműves Kelement*. Nagyon érdekesnek találtam az egészet, de eszembe se jutott közéjük állni, mert az ezekben a produkciókban a résztvevők által bemutatott „tornagyakorlatokat” képtelen lettem volna végrehajtani. És persze meg kellett emésztennem azt is, hogy ez nem az az irodalmi szempontú foglalkozás a drámával, amit én megpróbáltam művelni.

- A Színpad tagjaival volt már kapcsolatod ekkor?

- Csak egyikükkel: amikor 1973-ban odakerültem elsőévesnek, lett egy csoporttársam, Ács Jani, aki már elvégzett egy évet a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán, de néhányan – köztük Paál Isti is – segítettek neki, hogy átjöheszen a bölcsészkarra. Elbűvölő személyiség volt, kivételes karizma sugárzott belőle, de nem számított éltanulónak. Én magyarból, más csoporttársak történelemből segítettünk neki rendszeresen. Ő pedig lelkesen mesélt egy Paál István nevű fantasztikus rendezőről. Aztán az 1974/75-ös tanév őszi félévében a választható tárgyak között fölfedeztem a következő kurzust: Paál István, *A dramaturgia kérdései*. Tudtam, hogy fontos előadásokat rendezett, de azoknak a szövegét többnyire ő és a munkatársai állították össze. A szemináriumára az akkori színpadtagok közül Solténszky Tibi és *Papp Laci* is bejárt eleinte. Isti persze nem is azt a témát adta elő, amit meghirdetett, hanem a modern színház és a dráma szimbiózisáról beszélt. Rendszeresen olvastunk darabokat, mellette a *Korszerű színház* köteteiből is a fontosabbakat, élükön Barba *Kísérletek színházával*. Akkoriban ezek a drámák nekem többnyire már ismertek voltak, így idővel elkezdtem polemizálni Istivel, amibe a csoportból egyedül Solténszky tudott betársulni. Isti nem volt különösen olvasott a tematikából, helyette a hihetetlenül jó megérzéseire támaszkodott. Ki akarta magát próbálni tanárként, de második félév nem volt a kurzusból, mert akkor már távozóban volt Szegedről.

- Gondolom, hogy főleg a saját mániáiról beszélt.

- Persze, ezért kezdtünk Barbával és Grotowskival. Mnouchkine-ről esett még szó, tőle néhány színpadosa addigra már látott előadást. Foglalkoztunk Jean Vilarral, Sztanyiszlavszkijjal, Mejerholddal és természetesen Brechtel.

- Lehetett vele vitatkozni?

- Természetesen. Nem volt autokrata tanár, nem söpörte le az embert. A félév végén félrehívott, és elmondta, hogy nagyon kellene neki egy ember, aki tud vele vitatkozni,

aki kívülről lát mindent. Valaki, aki a próbákba nem olvad bele, nem lesz az ő feltétlen híve, viszont kritikus szemmel nézi, amit csinál. Megkérdezte, lenne-e kedvem hozzá, én pedig igent mondtam. Aggasztott, hogy fogadják mindezt azok, akik kilehelik a lelküket a színpadon, de azt mondta, hogy ezzel ne törődjek. Amikor bemutatott a csoportnak, elmondta, hogy szüksége van egy olyan „személyes recenzensre”, amilyen Grotowskinak is rendelkezésére áll Ludwik Flaszen személyében.

- Ez egy rendkívül izgalmas pillanat: egy nagy formátumú rendező felismeri, hogy szüksége van külső kontrollra.

- Feltűnt neki, hogy olvasottabb vagyok nála, hogy teljesen más szempontok alapján foglalkozom ugyanazokkal a témákkal, és azt gondolta, hogy ebből profitálhat. Így lett belőlem a „reci”, ahogy mindenki emlegetett. A munkám abból állt, hogy többnyire négyszemközt beszélgettünk Istivel, de volt, amikor kért, hogy mondjam el a meglátásaimat a tagoknak is.

- És ezt ők hogy vették?

- Kezdetben nem nagyon értették, miért van erre szükség. El kellett nekik magyarázni, hogy rendben van, ha kiválasztotok egy utat, de nem kell azonnal dönteni, hanem érdemes többszörösen átgondolni, és utána választani. Ha Isti összehozott egy polémiát a csoporttal, mindig ügyelt rá, hogy engem megtámogasson. Persze ha néha hülyeséget mondtam, azonnal lecsapott, a tagok pedig ezt jó néven vették. Ez segített abban, hogy elfogadjanak. Cserébe viszont láthattam, hogyan bánik az embereivel.

- Hogy bánt velük?

- Nagyon keményen. Hajtotta őket, és ha bárki lazsált, azt kikészítette. Alapvetően kegyetlen vezető volt, de szeretetre méltó módon kegyetlen. Nem riadt vissza attól, hogy megalázza a híveit, akár nyilvánosan is. Voltak is sértődések, veszekedések, elszivárgások a csapatból.

- Próbákat és előadásokat is néztél?

- Előadásokat, és egy bizonyos idő után, amikor az összkép kibontakozott, próbákat is nézhettem. Bármikor bárhova bemehettem, ha mégsem, azt jó előre megmondta.

- És akkor te ültél az Audmaxban, és zord arccal jegyzeteltél?

- Soha: csak figyeltem. Íróasztal mellett lehet jegyzetelni, de színházban nem, legfeljebb, ha többször látod az előadást. De igazán jó válaszom nincs erre, mert én akkor kerültem oda, amikor már a *Kőműves Kelement* is bemutatták. Abból sem a premiért néztem meg, hanem az első tíz előadás valamelyikét. Azt is „inkognitóban”, hiszen akkor még Ácson kívül senkit se ismertem. A *Dimenziókat* Áccsal már alaposan végigbeszéltem, ő hívott el rá. Ez a színészek privát élményeiből kiinduló, rögtönzéses előadás volt. Az *Érintkezési pontok*nál már szólt Isti a zágrábi vendéjátékuk után, hogy nézzek rá a további próbákra: ezekbe aktívan belefolytam. *Árkosi JAKAB*-os előadásait, a *Mikéntet*, a *Háátot*, a *Vagyunkat* is láttam, de 1976 őszétől én már nem voltam Szegeden. Ezután még a *Zárt tárgyalást* láttam egy fesztiválon.

- Az Érintkezési pontokban miben állt a közreműködésed?

- Nem voltam ott a hédervári táborban, ahol Isti felvázolta az egészet a tagok etűdjei alapján. Mindenki az életének egy meghatározó mozzanatát igyekezett fölidézni és a többiekkel együtt „rekonstruálni”. Ekkor Isti már elkezdett Pécsre járni, és megkért, hogy üljek be a próbákra. Mivel a résztvevők a saját ösztönvilágukból merítették a játék etűdjeinek alapanyagát, megbízott azzal, hogy ha úgy látom, hogy kedvezőtlen irányba fordulhatnak a történések, állítsam le az eszkalálódni készülő folyamatot.

- Jól értem, hogy Isti nélkül csinálták tovább a tagok?

- Az előadás váza megvolt, és a továbbiak főként az előadóktól függtek, hiszen a saját emlékeikbe kellett visszamerülniük. Volt egy nagyon szuggesztív gyakorlatuk, a bikafektetés: amikor a bikát úgy vágják le, hogy a lábaira kötelet kötnek, s

azt négy ember ellentétes irányokba húzza. Solténszky kapta a „bika” szerepét. Egy alkalommal ez a jelenet kezdett veszélyessé válni, mert a játzók olyannyira beleélték magukat, hogy a játék teljes eldurvulása fenyegetett. Ezért meg kellett állítanom, és le kellett csillapítanom őket. Egyébként maguk is érezték, hogy elveszítették az önkontrolljukat, ezért kérték, hogy ha később is rossz irányba menne valami, lépjek közbe.

- Mondhatjuk, hogy az Érintkezési pontok dramaturgja voltál?

- Nem, mert nem vettem részt az egyes etűdök kitalálásában. Csak kontroll voltam. A próbák végén egyszer csak jött Isti, majd elutaztak Zágrábba. Én csak ezután, Szegeden láttam a kész előadást.

- A források szerint ez az előadás nagyon más volt, mint bármelyik korábbi.

- Persze, hiszen a többi mind Isti találta ki, ezt pedig nem. Ne felejtse el, hogy 1974-ben járunk, az ő lába alatt már forrósodott a talaj. A cél az volt, hogy ha ő végleg távozik, tudjon tovább létezni a formáció. Az előre kijelölt utódja *Árkosi Árp*i volt – más nem is nagyon lehetett. Árp addigra több JAKAB-előadást hozott létre, amik nagyszerűek voltak. Ács már érezte, hogy neki szintén mennie kell, el is kezdett a színművészeti felvételijére készülni, amiben segitettem neki. Az *Érintkezési pontok* valójában azon terv megvalósításának kezdetét jelentette, hogy Isti átadja az együttes további működtetését a tagoknak.

- Követted Istit Pécsre is?

- Igen, néztem a *Caligula* és az *Übű király* próbáit, majd ugyanúgy beszélgettünk róluk, mint a szegedi előadásokról. Összehozott a színészekkel is, akiknek én egy ufó voltam, mert nem irodalomesztétaként szóltam hozzá a dolgokhoz, mint Czímer Jóska bácsi. Vagy mint Bécsy Tamás, akinek munkáiból időközben kiábrándultam, mert rájöttem, hogy a drámamodellekből nem lehet előadást építeni, ahogy szótagokból – amelyek a nyelv lebontási egységei – sem célszerű szöveget alkotni.

- Pécsen a dramaturgja voltál Paál Istinek?

- Nem: hiszen nem tudtam folyamatosan ott lenni mellette, de a legfontosabb gondolatait, az adott darabok rendezői koncepcióját részletesen megvitattuk. Például azt, hogy az ő számára kicsoda *Caligula*. Mindig megnézte velem, amit a műsorfüzetbe írt, mert fontosnak tartotta, hogy mindenki számára érthető legyen.

- Ugorjunk vissza Szegedre: Ácsról és Árkosiról mindenki azt mondja, hogy közel álltak Istihez. Kettejük között volt vetélkedés?

- Igazából nem, mert Árkosi és Ács is nagyon bevállalós és odaadó alkotótársa volt Istinek. Pontosan tudták, hogy mindketten nagyon fontos színészek, de teljesen különböző karakterek, és személyiségük kettőssége a *Kőműves Kelemenben* gyönyörűen működött is. Ács akkoriban nem volt biztos abban, hogy mindenáron rendeznie kell. A *Dimenziók* is arról győzte meg, hogy erre még nem áll készen, de érezte, hogy ilyen irányba kell haladnia. Ezért is jelentkezett a Színművészetre, meg akkor Szegeden már több tanárnál bukásra állt. Árkosi ellenben egy pillanatig sem gondolta, hogy neki el kellene végeznie a főiskolát. Nem is tudom, hogy valaha jelentkezett-e oda: ő kifejezetten Istihez jött, miután Miskolcon korábban már csinált kabaré-előadásokat.

- Isti hogyan viszonyult ahhoz, hogy Ácsot felvették a Színművészetre?

- Azért tudta elfogadni, mert ekkor már ő is érezte, hogy nem lesz maradása Szegeden. Úgy volt vele, hogy ha Ácsnak sikerül, akkor menjen és járja a saját útját. Ács viszont azt gondolta, hogy Isti távozásával a Szegedi Egyetemi Színpadnak vége, nem szabad folytatni. Ezen kissé össze is veszték Árkosival. Isti következő pécsi rendezése, az *Uránbányászok* bemutatója után volt egy társulati ülésünk, ahol Ács elmondta, hogy Isti után senki nem képes az együttesünket tovább vinni. Isti mindenkit némán végighallgatott, majd volt egy hihetetlenül pontos, éles, semmiféle hisztériával nem operáló nagy lelkifröccse, aminek a végén Ács kivételével úgy döntöttek a tagok, hogy folytatják.

- Jól értem, hogy ha Isti akkor azt mondja, hogy Ácsnak van igaza, azzal véget ér a Szegedi Egyetemi Színpad története?

- Igen. És azért javasolta ennek az ellenkezőjét, mert egyrészt nem akarta, hogy a megszűnés az ő lelkén száradjon, másrészt remélte, hogy Árkosi tud majd valamit csinálni, és akkor nem az ő lelkén szárad, ha mégis széthullik az egész.

- Miért éppen Árkosi?

- Tudta, hogy Ács profi rendezőként nem fog ide visszajárni dolgozni, mert más feladatai lesznek, ha ebből akar megélni. Árkosi tehetsége egy bizonyos színvonalat tudott garantálni, és ez Istinek azt jelentette, hogy nem az ő rovására írják majd Színpad esetleges végromlását. Ne felejtse el: ekkor még nem ment tönkre semmi, vannak futó előadások, miért kellene abbahagyni? Azt mondta: *Várjátok meg, amíg kiderül, hogy tényleg nem tudjátok folytatni.*

- Térjünk vissza a Kőműves Kelemenhez. Van róla egy nagyon figyelemre méltó elemzésed az Így rendeztem című könyvsorozat harmadik kötetében. Egy helyen azt mondtad, hogy elkészítetted ezt a dolgot, és az Egyetemi Színpad elfogadta. Mit jelent ez pontosan?

- Elmondtam Istinek és a csapatnak is, hogy óriási szívfájdalmam, hogy sem filmek, sem televíziósok nem vették fel a *Kőműves Kelemen*, így a későbbi időkben senki nem fogja tudni, hogy milyen jelentős előadás volt. Ezért jelenetről jelenetre szívesen leírnám. Nem csináltam ilyet korábban, csak színikritikák elkövetéséig merészkedtem. De hittem, hogy lehetséges nem képsorokban, hanem szövegben rögzíteni egy produkciót. Isti pedig engedélyezte. Elmondtam neki azt is, hogy be fogjuk mutatni a társulatnak, és ha a tagok úgy érzik, hogy részükről is vállalható, akkor megjelenhet. Bele is szóltak: amikor az amatőr és profi színház működési különbségéről írok, azt például Soltészky javasolta. A szöveg a szegedi *Bölcsész* folyóiratban jelent meg először. Tudtam, hogy Istit nem lehet belőle kihagyni, ezért később készítettem mellé egy hosszú interjút is vele.

- Miért épp a *Kőműves Kelemen*?

- Mert ez volt a legnagyobb élményem. Fényekkel verte nálam a többi előadást. Olyan mélységek szólaltak meg benne és olyan izzó szenvedély fűtötte, ami fölülmúlhatatlanná tette számomra. Ahányszor csak lehetett, megnéztem, sőt, ha Isti nem volt ott, én indíthattam el a produkciót, és én oltottam el a végén a fényeket. Annyira ki volt dolgozva a történések minden mozzanata, és a színészek olyan komolyan vették az összjátékot, hogy az egyes előadások között nem is volt jelentős eltérés. Fontos leszögezni, hogy nem profi színházi produktumként néztem az előadást, de ugyanazt az igényességet vártam és kaptam tőle, mint a hivatásos társulatok bemutatóitól.

- Szeged után kapcsolatban maradtatok Istivel?

- Bérczes László Paál Istvánról szóló, *A végnek végéig* című könyvében már elmondtam, hogy „úgy érzem, mintha Isti bolygója lennék”, ami folyton körülötte kering a tömegvonzás miatt. Az én életemben 1976 őszén lezárult a szegedi egyetemista létem, mert a bécsi „könyvcsempészetem” miatt több öskommunista történészprofesszor kijelentette, hogy nem kaphatok diplomát Szegeden: ami történt, azt ők a szocialista rendszer elárulásának tekintették. Megmenthetett volna az előkészületben lévő egyszakosodásom, mert le akartam adni a történelmet, de ezt Vajda György Mihály gyávaságból megakadályozta. Végül Budapestre kerültem, az ELTE-re, sőt Eötvös-kollégista lettem. És persze jártam tovább Isti előadásaira: mindegyik pécsi előadását láttam, valamint szolnoki vendégrendezését, az *Álszentek összeesküvését* Bulgakovtól. Magyar Fruzsínával akkoriban kezdtünk rendezőinterjúkat készíteni a *Kritikába*, majd a *Színházba*. Székely Gáborral is beszélgettünk, és ő kedvesen érdeklődött a terveimről. Elmondtam, hogy dramaturg szeretnék lenni, ő pedig segített ebben: elintézte, hogy utolsó egyetemi évemben társadalmi ösztöndíjjal a Szigligeti Színházhoz kerülhessek gyakornoknak. És amikor odamentem az évadnyitó társulati ülésre, ott találtam szerződtetett rendezőként Istit is.

- Ez mindkettőtöknek meglepetés volt?

- Igen, és ez őt egy kicsit zavarta: szinte kényszeresen azt hirdette, hogy ő úgy menekült Szolnokra Pécsről. Viszont sehogy sem értette, hogy kerülök én oda. Az első előadásainak (Dürrenmatt: *Az öreg hölgy látogatása*; Radicskov: *Január*) még nem lehettem a dramaturgja, mert ezt a posztot akkor Schwajda György töltötte be, de mindkét produkció műsorfüzetét megszerkeszthettem. A Dürrenmatt-darab díszlete akkoriban nagy port vert föl, mert a svájci városka, ahol a cselekmény játszódott, teljes egészében budikból volt felépítve, minden szereplő azokban lakott. A kritikusok egy része tiltakozott, rendezői túlzást, ízléstelen didakszist emlegetett. Utánanéztem, és meglepetésemre kiderült, hogy a Güllen beszélő név: *trágyát* jelent németül. Ezt Isti sem tudta, őt kivételes művészi intuíciója vezette a megoldásra. Az első komoly munkám Székely segédrendezőjeként Füst Milán *Boldogtalanokja* volt, ennek során kisebb dramaturgi feladatokat is kaptam. Aztán Isti Radicskov-premierjén bejelentették, hogy Székely Gábor a jövő évadtól a Nemzeti Színház főrendezője lesz, ahova több színészt is magával visz, helyét a Szigligeti Színház élén pedig Schwajda György veszi át. Székely később egy alkalmas pillanatban félrevont, és közölte, hogy egy évig dramaturgi szerződéssel még helyben kell maradnom – ezt egyébként a társadalmi ösztöndíjam is előírta –, de aztán át fog hívni a Nemzetibe. Isti a következő évadot egy nagy dobással, Shakespeare *A velencei kalmár* című drámájával kezdte volna, már elkészültek a scenikai tervek, megszületett a szereposztás is. Nyár elején azonban Aczél elvtárs hirtelen leváltotta Schwajdát, mert szerinte egy antiszemita darabot akart színre vinni. Mire visszatértünk a nyári szünetről, Kerényi Imre volt az igazgató. Továbbra is Istinek kellett indítania a bemutatók sorát: Margitai Ágival és Végvári Tamással a főszerepekben élvezetes, ugyanakkor kíméletlen előadást rendezett Albee *Nem félünk a farkastól* című művéből, amire még a „leggonoszabb tollú” kritikus, Molnár Gál Péter is azt mondta: „csinos”.

- Könnyű volt Istinek átállni a profi világra?

- Pécsen igyekezett ugyanúgy egyenrangúként kezelni a színészeket, mint korábban a szegedieket, és ez hihetetlen mértékben hatott a megfélemlített, megszarolt sze-

gény páriákra: tűzbe mentek volna érte. Ugyanezt csinálta Szolnokon, de ott már nem volt erre igazán szükség, mert Székely is nagyon emberségesen kezelte a társulatot.

- Hogyan folytatódott a te történeted Istivel?

- Már a Katonában dolgoztam, amikor egy premier előtt odajött a főbejárathoz, és szólt, hogy vigyem be. Kértem, hogy várjon kicsit, zsúfolt házunk van, de próbállok jegyet szerezni. Jól érzékelhetően rossz néven vette, hogy nem vezettem be azonnal, és nem borult le senki előtte. Majd' egy évtizeddel később Veszprémben találkoztunk újra, ahol 1991-ben Vándorfi László lett a színház igazgatója, és odahívott irodalmi vezetőnek. Isti akkor már évek óta a Petőfi Színház beosztott rendezője volt. Tudni lehetett róla, hogy a rendszerváltás körüli időkre művészileg eléggé kiégett, egyre többször előfordult vele, hogy a szerző vagy egy rendezőkolléga hathatós besegítésével tudta csak befejezni a próbafolyamatot. Minden rábeszélő képességem latba kellett vetnem, hogy továbbra is ott tartsák. Javasoltam, hogy ne kímélő feladatokat adjunk neki, hanem ellenkezőleg, kaphassa meg azokat a darabokat, amelyek korábban a szíve vágyait jelentették, de eltiltották tőlük. Minden segítséget megkapott, de sajnos sorra kudarcot vallott. A Vándorfi-éra alatt Veszprémben eltöltött hat évadja során mindössze három alkalommal volt képes a premierig eljuttatni az általa választott produkciót. Közben pedig végig kapta a fizetését, és a színház legnagobb apartmanjában lakott. Érthető, hogy egyre népszerűtlenebbé vált a társulatban.

- Hogy gondolsz vissza rá?

- Neki köszönhetem, hogy színházi ember lett belőlem. Ő az, akihez ragaszkodtam akkor is, amikor már nem fogadta el. Ha Isti nincs az életemben, akkor valószínűleg nem jutok ki a szegedi együttessel Villachba, a nemzetközi amatőr színjátszófesztiválra, nem hozom be az ártalmatlan, de a rendőrség által mégis tiltottnak minősített és elkobzott nyugati kiadású, magyar nyelvű könyveket, viszont valószínűleg évtizedekig ott savanyodom a szegedi egyetem összehasonlító irodalomtudományi tanszékén. Életemben valójában négy embertől tanultam: két zsenitől, Paál Istitől

és Székely Gábortól, valamint két lenyűgöző tudású mestertől, Lengyel Györgytől és Valló Pétertől. A sors külön ajándékként csatlakozik hozzájuk a harmadik zseni, Ács Jani. És bár Székely Gábor színháza áll a legközelebb hozzám, Paál Isti ott van a szívemben a második helyen.

Keserű Imre

„Az, hogy a színházban lehet katarzist érezni, korábban nem volt meg”

- Honnan értesül egy középiskolás arról, hogy létezik a Szegedi Egyetemi Színpad?

- Anyukám egyetemi kollégium igazgatónöje volt, apukám a bölcsészkaron tanított. Valahogy adódott, hogy harmadikos-negyedikes gimnazista koromban már tudtam a Színpadról, mert lehetett hallani felőle. Anyukámat egyszer elvittem a *Kőműves Kelemenre*, arra emlékszem. A szüleim beszélgettek a Színpadról, arról, hogy 1973. március 15-én nagy rendőri készültség volt, az Audmax zsúfolásig tele volt.

- Miért éppen a színház vonzott?

- Hatásosak voltak a *Szóljatok, szép szavak* különböző eseményei, tudom, hogy 16-17 évesen ez nekünk nagyon tetszett. Általában az osztályból többen sokat szavaltunk, jó magyartanárnk volt, megfogalmazódott bennünk, hogy ez egész jó buli. Harmadikos gimnazistaként csináltunk is egy színjátszó csoportot, tanári segítség nélkül. Előadtunk egy, az amerikai feketékről szóló műsort *Ember vagyok, mint te* címmel, amire végtelenül büszkék voltunk. Úgy rémlik, hogy amit a Szegedi Egyetemi Színpadon láttunk, az már benne volt ebben. Amikor harmadévesen jártunk egy városi színjátszó fesztiválon, *Ambrus Gyuri* volt a zsűritag, és ő elájult attól, hogy mennyire követjük a „trendeket”. Akörül határoztam el, hogy ha Szegeden maradok, ez lesz az utam. A tanítványaimnak el szoktam mondani, hogy olyan ez, mint amikor érettségizőként látják Pintér Bélát, majd egy év múlva bekerülnek a csapatába. Az első egy-két évem a Színpad körül olyan volt, hogy néztem a másik

oldalról, és hatott rám. Emlékszem, hogy negyedikes koromban úgy mentem el a *Kőműves Kelemenről*, hogy ehhez foghatót még nem láttam.

- A hetvenes évek eleje Szegeden kulturális értelemben milyen világ volt?

- Inkább pezsgésre emlékszem. Van a Nemzeti Színház, ahová nem járok tizenhat éves korom után. Talán az utolsó darabok egyike, amit láttam, egy történelmi darab, amiben elkezdtek kard nélkül vívni. Később derült ki, hogy ez az akkor ott dolgozó Paál Isti leleménye volt, hogy legyen valami elemeltség. A kultúra hivatalos része nem nagyon érdekelt. 1968 után moziba nagyon érdemes volt járni, a *Nagyítást*, Lindsay Andersontól a *Ha...*-t imádtuk. Különösen, amikor a végén a tetőről főbe lövik az igazgatót – gondolj bele, hogy kamasz fejjel milyen ezzel találkozni. Később a JATE Klubban is rengeteg dolog történt: Szabados Györgyöt, Szakcsi Lakatos Bélát, elsőrangú jazz-zenészeket lehetett hallani, az Illés is jött, lehetett várni, hogy lesz-e lovasattak a Dóm téren vagy sem... A Mini járt sokat Szegeden, amit imádtam. Meg amit *Vági Laciék* csináltak, amiből kinőtt az East. A *Marat/Sade* filmváltozatát is ekörül láttuk. Szóval színház helyett inkább mozi és koncertek voltak. Amikor az Egyetemi Színpad játszott valamit, akkor arra elmentünk, érettségi után még inkább. Jött Fodor Tamás *Woyzeckje* Szegedre, mi is jártunk Pestre, többször láttam. Fájó szívvel be kellett vállalni, hogy még a *Kőműves Kelemennél* is erősebb előadás, elképesztő élmény volt. Akkor már külföldre is jártunk, ahol az európai avantgárd élvonalát láttuk.

- A Színpadnál nézőként kezdődött a pályafutásod: az *Örök Elektrát*, a *Jövendölést*, a *Petőfi Rockot*, a *Kőműves Kelement* láttad. Mit lehet visszadni ezeknek a hangulatából, mi volt ez a felfokozottság, amiről mindenki beszél velük kapcsolatban?

- Az, hogy a színházban lehet katarzist érezni, korábban nem volt meg. Zenében, moziban igen: Szabados-koncertet a földön fekvéig hallgatni, térből, időből kiszakadva. Attól, hogy a Színpadon a játék brutális közelségben zajlott, még inkább hatott: zsigerileg kapcsolódtál valamibe. Zenélni nem tudtam, a színházat a barátaimmal meg tudtam célozni. Ráérezünk nézőként, hogy ez mennyire meg tudja mozgatni a befogadót. A *Petőfi Rock*nál megfogalmazódott a permanens forradalom eszméje, a *Kőműves Kelemennél* Nagy Imrét emlegették, de ezt csak később tudtam meg: hogy miről szóltak ezek az előadások, sokadlagos jelentőségű volt ahhoz képest, hogy mennyire bevonódom. Azóta se szeretem az olyan színházat, amit harminc méterről kell nézni.

- Van ekkor törzsközönsége a Színpadnak? Közösség alakult a nézőkből?

- Inkább arra emlékszem, hogy ott voltunk négyen, öten, hatan barátok, és előadás után beültünk valahova, hogy együtt dolgozzuk fel a látottakat, és próbáljuk levenni, hogy mi a hatásmechanizmus titka. Ilyenfajta közösséget nem éreztem, mozgalom nem lett belőle. Fordítva volt: egyre több barátunkat vontuk bele ebbe. Korban ki is lógtunk, ennyire fiatalok viszonylag kevesen voltak ott, egyre tágult a kör, akikkel moziba, koncertekre, a Színpad előadásaira együtt mentünk.

- 1973-ban látod a *Kőműves Kelement*, 1974 őszén bekerülsz az előadásba. Hogyan leszel nézőből színész?

- Fodor Tamás a *Mozgó Világban* írt egy hosszú esszét, és Ács Jancsi is beszélt erről egy vitában, hogy a módszer gyengéje, ha ennyire könnyen be lehet lépni. A *Kőműves Kelemen* elején fizikai felfokozott állapotból indítunk, de ezen nem dolgoztunk sokat. Többet később kerültek be, Holman Endre, Szmodics Laci. Az, hogy mi két

évig dolgoztunk már a magunk egyszerű eszével, segíthetett valamennyit, de ezt akkor egyáltalán nem éreztem. *Papp Lacival* voltak páros jeleneteim: rengeteget próbáltunk, beleadtam apait-anyait.

- A régiek érzékeltették a különbséget az újakkal, vagy segítettek nektek?

- Egy ügy volt, amit közösen kellett vinni. Nem volt szükség segítségre, olyan intenzitású volt a *Petőfi Rock* és a *Kőműves Kelemen* is. Ha végig éneked az egészet, akkor az bevisz a sűrűjébe, ahonnan már nem tudsz kijönni. Teljes elszántsággal toltuk, és ez elég volt ahhoz, hogy belül kerüljünk. Amit Isti a tréningeken csinált, az is inkább arról szólt, hogy fizikailag teljes mértékben, zsigerileg ott legyél, és ha megérkeztél, onnantól nem kellene képességek, hanem a nagyon erős jelenlét működik. Fodor azt írta a már említett cikkében, hogy ez igazából nem Grotowski-színház, mivel egyénileg nem voltunk képzettek. Ebben teljesen igaza volt, de abból a szempontból, hogy a dionüszoszi elv, a rítusszínház hogyan működik, és hogyan szabadítja fel a fizikai cselekvés az embereket, onnan nézve őszibb rugóra jártak ezek a darabok. Kelemen és Boldizsárt nyilvánvalóan nem cserélte le Isti, de a *Petőfi Rock*nál, ha valaki megtanulta az éneket és a koreográfiát, jelen tudott lenni teljesen felszabadultan. És ez az a mechanizmus, ami hat a nézőre, ugyanezt a *flow*-t kapja meg, ami alól nem tudja kivonni magát.

- Amire Isti tréningje alkalmassá, képessé teszi azt, aki erre fogékony.

- Tulajdonképpen csak annyit csinál, hogy ha megvan benned az elhatározás, de még gátlásos vagy, akkor ezeket a gátakat feloldja. Ács vagy *Árkosi* nem az Isti-tréningtől lett az, aki, szemben a *Woyzeck*kel, ahol Székely B. Miklós attól lett olyan, amit ők ott együtt végig csináltak. Ács és *Árkosi* hozták ezt magukkal, a tréning pedig beletette a pluszt. Minket, közembereket felszabadított és a dionüszoszi állapotba helyezett.

- Isti vezette a tréningeket?

- Nem, leginkább *Papp Laci* és Solténszky Tibi, néhányszor Szerényi Laci. A részpróbákat persze mindig Isti vezette, ezekben aktívan ott volt. Az előadások előtti

tréningekben inkább ő volt benne, de addigra már tudta mindenki a dolgát, és azt tetted, amit a többiek.

- Volt arra valami magyarázat, hogy miért kellene a tréningek, vagy csak csinálni kellett?

- Három százaléknyi magyarázat és kilencvenhét százalék csinálás. De lehet, hogy túlzok a hárommal... Nem a tréningeken volt erről beszélgetés, hanem például utazás közben. Meg rengeteg találkozó, megbeszélés, dumaparti volt Pallagi Anikóék albérletében, egy szobában húsz-huszonöt ember, vágni lehetett a füstöt. Ilyenkor túlnyomó többségben Isti dumált, valamennyit Ács, kicsit *Árkosi*, kábé így képzel el. Megvilágosító erejű mondatok hangoztak el, például amikor Isti azt mondta: *Nem azt kérem a színészemtől, hogy tegyél úgy, mintha Hamlet lennél, hanem azt, hogy te légy Hamlet.* Isti egyértelműen guruja és vezetője volt a csoportnak. Mondok példát: Pallagi Anikó négy évvel volt idősebb nálam. Az első turnénkon mi egymásba szerelmesedtünk, és amikor visszajöttünk Szegedre, az első útja Istihez vezetett, és Anca – szerencsére csak utólag tudtam meg – engedélyt kért tőle, hogy mi járhasunk együtt, ő pedig beleegyezett. Rajtam kívül sokaknak apahiánya volt, pótlék lett, nekem viszont „csak” egy vezető. Értettem, hogy mit akar, miért csinálja, hova megy, én mentem utána, de nem volt bennem plusz ragaszkodás irányában.

- Voltak vitáitok? Egyáltalán: lehetett vele vitatkozni?

- Ácson meg *Árkosin* kívül nem nagyon emlékszem másra, aki vitába szállt volna vele. Papp Laci talán egyszer, ami úgy ért véget, hogy Isti azt mondta: *Mondd még egyszer, felállok, és soha többé nem jövök vissza.* Ha Ács olyat mondott, ami Isti szerint túlment egy határon, akkor rettenetes üvöltözéssel elküldte Ácsot, ő meg volt olyan intelligens, hogy felfogta, hogy itt nem az ő egójáról van szó, hanem hogy Isti károsnak tartja, amit ő felvet. Ács jóval kevésbé a kollektív *flow*-ra alapuló módszert képviselte, sokkal egyénibb, szabadabb megközelítésben gondolkodott, amit ő egyébként megkapott Istitől. De a mi működésünk egésze azon alapult, hogy beleadjuk magunkat az ügybe. Ezért volt nagyon fontos a *Kőműves Kelemen*, mert az mindig

előjött, hogy milyen fontos az áldozathozatal. Déva vára csak akkor épülhetett fel, ha az áldozatot mindenki meghozta, ebből jött az a beszédmód, amiben aztán könnyen lett valaki áruló. A vita nem diktatórikusan fojtódott el: Isti akkora vehemenciával képviselte a saját igazát, hogy érzelmileg reménytelen volt ellentmondani.

- Nincs ebben némi militáns beütés, ahol ő a hadvezér, és ti vagytok a hadsereg?

- A Che Guevara-mítosz fontos volt mindannyiunknak. Az, hogy mi baloldali forradalmárok vagyunk, nagyon erősen benne volt a levegőben. A hédervári táborban készült egy film, amin Sebő Ferenc, Szikora János is ott van. A '73-as chilei puccs után vagyunk közvetlenül: Allende a Castrótól kapott géppisztollyal ott áll az elnöki palota kapujában és várja az ellenforradalmárokat. Ez a nyelv nagyon közel állt hozzánk. Fodor Tamás meg is írta, hogy a gitár a fegyver egyfajta metaforája: ez az élmény erősen megvolt.

- Lehet, hogy azért tudsz kritikus lenni az ott tapasztaltakkal, mert később kerültél be?

- Ács Jancsi, *Kormos Tibi* is tudott kritikus lenni, ez inkább alkati kérdés. Az én neveltetésemben, amilyen irodalmakat én ekkorra ismertem, a distancia nagyon fontos. Tizennyolc évesen nagy olvasmányélményem Sempruntól *A nagy utazás*, amiben épp az az attitűd jelenik meg, hogy kívülről látom magam, de magamat beleadom. Egyetemi színpados koromban pedig Vekerdy Tamás Zeami-könyve volt meghatározó. Azért volt nagy élmény a kettő együtt, mert kiderült, hogy a teljes odaadás és a kritikai távolságtartás nem zárja ki egymást. Zeami szerint a színész az, aki táncol, és az, aki táncoltat. Azt mondja, hogy színészként te teljesen kontrollálatlanul veszel benne részt, de az éned másik fele ezt mégis látja kívülről. A belső szabadságom egyik fontos elemévé vált ez a gondolat. Akkor én ezt nem kritikaként fogalmaztam meg, hanem inkább úgy, hogy nem adom fel az egómat. Nem azt csinálom, amit *Kőműves Kelemen* kikényszerít a többiekből. Amit Boldizsár mond ott, hogy *beleadok mindent, de magamat megtartom, Kelemen pedig azt mondja, hogy azért nem épül, mert nem mindenestül adod bele magad.*

- 1975-től eltávolodott Paál Isti Szegedtől, a Színhadot *Árkosi Árpádra* hagyta.

- Eltávolodott, de sokat dolgozott azon, hogyan tudna visszajönni, a saját színház elképzelés ennek adott formát. Ilyen értelemben még jobban jelen volt, mint korábban. Igazából a nagy, hosszú ülésezések is ehhez a tervhez kapcsolódtak. Rengeteg beszélgetés volt, hogyan lehetne mindezt megvalósítani. Mekkora elköteleződés kell ehhez, mennyire kell rátenni az életedet. És persze mi tréningeztünk tovább, *Árkosi* is csinált újabb kabarét, *Vagyunk* címmel, Csikós Pista csinált Ham-sun *Éhségéből* egy előadást, *Kormos* is belekezdett valamibe, amit később Balog Józsiékkal csinált meg. A lényeg, hogy nem éreztem akkor diszkontinuitást.

- A saját színház koncepciójáról szóló társulati üléseket hogyan képzeljük el?

- Tekintélygyakorlatú bázisdemokráciának nevezném, ami ott történt. Nincs igazán emlékem például arról, hogy én beszélek. Várj, beugrik egy: *ha azt nem tudom, hogy jövőre kibe leszek szerelmes, hogyan tudnék elköteleződni öt-hat-hét évre.* Ilyeneken töprengtem, amikor a működésen gondolkodtam. Csak úgy lehetett volna, ahogy Fodoréknál működött, vagyis, hogy létrejön egy szigorúan zárt közösség. Felmerült a kérdés, hogy miből élünk, amíg a koncepció át nem megy. Egyetemistaként ez rendben van, de az egzisztenciális kényszerekkel hogyan egyeztethető mindez össze? Fodoréknál a munkavállalás teljesen másodlagos volt ahhoz képest, hogy ott legyél.

- Voltak még bemutatók, amikben részt vettél, majd 1978 végén kiléptél. Legalábbis Bérczes László könyvében ezt mondod.

- Lehet, hogy rosszul emlékszem, de a kilépést ma túlzásnak érzem, inkább azt mondanám, hogy lassan megszűnt minden. Nem emlékszem, hogy akkor még léteztünk volna. Terméketlen viták voltak *Árkosival*. Nagyon szerettem őt, de a mérnökagya belejátszott abba, hogy doktriner tudott lenni. Isti érzelmileg ragaszkodott ahhoz, amit felépített. Ő pontosan meg tudta mondani, hogy mi miért van, *Árkosi* meg ellentmondásmentesre akarta csinálni a dolgokat.

- Utána jött Szentes hosszú időre az életedbe. Mit vittél oda magaddal?

- 1980-ban erősen úgy látszott, hogy az életemben abbamarad ez az epizód. Elképesztő szerencse volt, hogy Bácskai Miska bácsi épp akkor kezdte fejleszteni a drámai tagozatot, és hihetetlen adomány az élettől, hogy a színházat nem kellett befejezmem. Visszalépek a gimnáziumi éveimhez: harmadikos koromban csináltuk a már említett előadásunkat, aztán amikor negyedikesek lettünk, akkor Bácskai Erzsébet, Miska bácsi lánya hozzánk jött gyakorlatra a Radnótiba, és elkezdett a mi színhadunkon dolgozni. A Grotowski iránti elkötelezettségünket ő a népi játékok felé terelte, és az irányításával csináltunk is szentesi mintára egy ilyen előadást. Miska bácsi látott engem abban, majd az Egyetemi Színhadon is, innen ismertük egymást. Szentesen egy magyar-bármely szakos tanári állást írtak ki, amit én történelem-német szakosként pályáztam meg, és ő fel is vett. Miska bácsi megkérdezte, hogy ugye levágatom a hajamat, mire közöltem, hogy nemhogy nem vágatom le, de végtelenül megbántódom, ha ez még egyszer szóba jön, mire elnézést kért. Az, hogy 1980-ban elkezdhettem lapockámig érő hajkoronával tanítani, alighanem az országban egyedülálló volt. Ez annak a fontos metaforája, hogy mákom volt: egy szigetre keveredtem, ahol nem szóltak bele abba, hogy mit csinálok. Először tehát a szellemiséget hoztam Szentesre. Amit Isti mond, hogy a színház nem válhat l'art pour l'art játszadózássá, a színház nem cél, hanem eszköz, ezt Szentesen tökéletesen megvalósítottuk, csak nem politikai, hanem pedagógiai célnak alárendelt eszköz lett a színház. Nekem hat-tíz évem ment rá arra, hogy mindazt, amit Istitől színházilag tanultam, hogyan tudom beépíteni a pedagógiai munkába. 1984-ben volt egy *Hamlet*-előadásunk, ami sok szempontból a *Kőműves Kelemen* hatásmechanizmusával dolgozott, 1986-ban volt egy *Dioptria* című, magunk által írt darab azzal az osztállyal, ahová Alföldi Robi is járt. Erős közéleti és formanyelvi kísérlet volt: ezekben erősen visszaköszönt az Isti színházi gondolkodása. 1990-től kezdve mertem igazán belevágni, addigra fordítottam le a tréninget a kamaszok nyelvére.

- Mit kellett pontosan lefordítani?

- A legfontosabb, hogy mindig mindent ellenpontoszni kell. A hatásmechanizmust, amibe egyre jobban belekerül a tréningező, nem engedni eljutni odáig, ahol ez pszi-

chológiailag már kezelhetetlenül felkavarja. Sok negatív tapasztalatom volt diák-színjátzó táborokból: elszálltak úgy gyerekek, hogy nem lehetett őket visszahozni. Ha én el tudom repíteni a tréningezőt, akkor mindig segítenem kell neki leszállni. Lesz egy olyan mozzanat, amikor megszakad az állapot, és más indulati állapot felé indulunk el. Ez a legfontosabb. Az én tréningemben ezért sokkal több a distanciált játék: nem csak befelé megyünk a lelkünk mélységeibe, hanem gyakran kifelé is. Van elemelt, eltartott játék, ami Istinél soha nem volt.

- Erre saját kútfőből jöttél rá, vagy Istinél is érezted, hogy ez veszélyes lehet?

- Amikor Szerényi Laci tartotta a tréninget, akkor éreztem. 1975-76 táján volt, talán *Kormos Tibi* vezette a tréninget, az volt a feladat, hogy váljak kővé. Nem voltam túl jó kő, míg másokat megdicsértek. Akkor fogalmaztam meg azt, hogy amennyire az én kőségemet képes voltam megjeleníteni, azt én megmutattam. Nem tettem úgy, mintha kő lennék, hanem a saját kőségemet valósítottam meg, és ez sikerült is. Az volt fontos, hogy ne kelljen azt hazudnom, hogy benne vagyok az alfában, ha egyszer nem vagyok ott. A *Kőműves Kelemenben* nulla humoros mozzanat volt. Éreztem, hogy ezt a súlyt nem rakhatom rá a gyerekekre, és idővel esztétikailag is azt gondoltam, hogy ellenpontozva a súly sokkal erősebben hat, mintha csak önmagában áll. Szóval a megfontolás negatív tapasztalatokból, utána pedig saját kútfőből jött. Egy idő után jöttek előadások is, leginkább a Csányi János-féle *Szentivánéji álom*, amiből az derült ki, hogy a mélységet egyáltalán nem gyengíti a Kapa-Pepe-féle komikus szál. Az, hogy a tréningemben a ripacs bohóc jelenlét is jelen kell, hogy legyen az „önkínzó” szál mellett, addigra már megalapozódott.

- Amit a KIMI-s diákjaiddal csinálsz, a TestOdüsszeia és mindaz, ami körülötte van, szintén kötődik Paál Istihez.

- Abszolút. Sok szempontból elsajátítottam és átalakítottam, amit ő csinált. A buddhista mester mondja, hogy ne engem kövess, hanem azt keresd, amit én követek. Illő szerénységgel mondom, hogy beleépült a módszerembe, amit tőle, meg amit

Miska bácsitól tanultam. Pályafutásom első harminc évében tinédzserekkel foglalkoztam, ez Isti-módszert nyomokban tartalmazott. Most, amikor felnőttekkel dolgozom, egyre több az, amire ő is bólintana.

- Működnek a módszerei ötven év után is?

- Igen. Istivel az első pár évben az volt, hogy add bele magad mindenestül. Amit én hozzátanultam, azt Zeamitól, Fodortól tanultam. Azt, hogy nem csak bele kell adnod magad a kollektív *flow*-ba, hanem a saját személyiségeddel kell tudni részt venni; ha kell, ehhez távolságot létrehozni, kitalálni az egyéni válaszaidat az ingerekre. Ebben a modulált formában nagyon is működik, úgy érzem.

- Mit jelent a Színpadnál töltött néhány év?

- Hogy az vagyok, aki vagyok, apukámnak, Paál Istinek és Bácskai Miska bácsinak köszönhető. Tőlük tanultam a legtöbbet. Az, hogy 14-18 évesek helyett ma 18-24 évesekkel dolgozom, komoly fordulat volt. Színházi értelemben ma, Szentes után sokkal pezsgőbb az életem. Akkoriban az volt az evidens, hogy a színházcsinálás a pedagógia eszköze, ma pedig sok minden más. Kamaszfejjel legalább olyan erős hatással volt rám, amit nézőként megéltem ott, mint az, amit utána együtt csináltunk. Kikerülhetetlen mozzanata az életemnek: teljesen másképp élnék, ha ez nem következik be. Belém épült, és nem érzem, hogy kiöregedtem volna belőle.

Nánay István

„Amikor együttest alapított, nem csinált mást, mint a saját magára nézve kötelező tulajdonságokat kiterjesztette másokra”

- Tanár úr, mi volt a legelső előadás, amit láttál a Szegedi Egyetemi Színpadon?

- Az óriáscsecsemőt Pécsen láttam az egyetemi színházak fesztiválján 1971 márciusában, egy évvel a bemutató után. Koltai Tamás is, én is egymástól függetlenül megírtuk, hogy amatőr színház nem teheti meg, hogy ilyen hosszú ideig ugyanazt az előadást játssza.

- De miért?

- Mert tessék új előadást csinálni! Egy repertoárszínház megengedheti magának ezt a luxust, de az amatőr színházat éppen az élteti, hogy újra meg újra létre kell hoznia valamit. Ha a régi sikereire támaszkodva működik, az ellentétes magával a gondolattal. Ez nem azt jelenti, hogy lenne egy optimális előadásszám, de az, hogy huzamos ideig nincs új bemutató, és egy meglévő produkció sikeréből él a Színpad, az helytelen. Ráadásul az együttes belső életében is problematikus ez a hozzáállás. Azt akkor nem tudtam persze, hogy ez az előadás már nem az az előadás. Attól volt más, hogy nagyon sok szerepben változás volt, többen elmentek a társulattól, illetve az egyetemről. Alig volt olyan szereplő, aki az elsőben és az utolsóban is ugyanazt a szerepet játszotta volna.

- Hallottál már akkor Paál Istiről, vagy teljesen új élmény volt, amit láttál?

- Az együttes járt többször a budapesti Egyetemi Színpadon, szinte biztos, hogy ott is láttam őket, csak valószínűleg nem fogott meg annyira, amit mutattak. Amire

biztosan emlékszem, az *Az óriáscsecsemő*. Istiről pedig annyit hallottam, mint a többi amatőr rendezőről. Ne feledd, hogy 1970-ig mérnökként dolgoztam, akkor én ezzel a világgal nem nagyon találkoztam, csak akkor, ha a Pesti Barnabás utcába jöttek. 1971-től írtam a *Színháznak*, onnantól kezdve rendszeresen figyeltem az amatőr csapatokat, az első években sokat írtam róluk. Pécsre is így kerültem egyébként tudósítani.

- Igaz, hogy Wrocławban Paál Isti meglátott, és azt mondta, hogy *Kinyírlak, te szemét?*

- Igen, így történt. Akkortájt Wrocławba felkerekedett az alternatív színházak mind-egyike, vonattal, busszal, stoppal. Ez az incidens időben közel lehetett *Az óriáscsecsemő*höz, mert utána jött a *Stációk*, amiről már szépet írtam. A reakció pedig arra jött, hogy kikezdtém őket, hogy ők nem csinálnak semmit.

- És ezzel a mondattal kezdődött egy hosszú, több évtizedes barátság.

- Igen, mert aztán jött a sok-sok vodka, és minden gyorsan elrendeződött közöttünk.

- Miért barátkozik össze egy kritikus egy rendezővel?

- Én nem voltam egy megszokott utat bejárt kritikus. Hosszú időn a csináláshoz volt közöm, aztán kerültem át a másik oldalra. Az alatt a négy és fél év alatt ismerked-

tem meg rengeteg emberrel, amíg ott voltam az Egyetemi Színpadon. Nem akarok szerénytelennek tűnni, de akkor voltak olyan munkáim, amikben Latinovitscsal, Csernus Mariannal, Kohut Magdával dolgoztam, költői műsoraikban asszisztensként tevékenykedtem. Ezt csak azért mondom, hogy lásd, tényleg mindenkiel kapcsolatba kerültem, nem csak az amatőrökkel. Ha innen leszel kritikus, nem tudod egyszeriben minden kapcsolatot felszámolni. Ha fesztiválokra sokat zsűrizel, mint annak idején én, ott is össze vagy zárva azokkal, akiket zsűrizel. Együtt esztek, együtt isztok, vagyis a kritikus és alkotó közötti szigorú választóvonal nem működik. Később is nagyon sok olyan rendezővel, színésszel kerültem össze, akiket keményen kritizáltam, ugyanakkor nagyon jó barátságban voltam velük.

- Elnézőbbé tett az, hogy az Egyetemi Színpadon a csinálás felől is láttad a színházat?

- Ha abból az időszakomból olvastál kritikát, neked jobban kell tudnod a választ erre, mint ahogy én emlékszem. Felmentőnek tűnhet, de én magamat nem úgy látom, és akkor se úgy láttam, mint aki kettős mércével mér: az amatőröket így, a profikat másképp. Tudom, hogy a kritikuskollégáim nem kedveltek túlzottan, mert az írásaim az övékéihez képest leíróbbak voltak, kevésbé minősítették a látottakat. Azzal, hogy zömmel leíró kritikát művel, az ember már eleve megkerüli a mérce kérdését. Amit zsűrizéskor, illetve az amatőrökről szóló írásaimban is többször kifejtettem, amihez tartottam magamat, kiváltva ezzel az amatőr mozgalom vezetőinek rosszallását: vallottam, hogy ha valaki beül egy előadásra, annak teljesen mindegy, hogy amatőröket vagy profikat lát. A nézőt ugyanis nem érdekli, hogy hivatásos színészek állnak-e a színpadon vagy sem: ő jó színházat akar látni. De értem a kérdésedet: valóban, mégis megengedőbb voltam az amatőrökkel, de nem a minőség, hanem a helyzetük miatt. Az amatőröket sokkal nagyobb bántás és kirekesztés érte, ezért az őket sújtó rossz kritika a feljelenítő kritika műfajába csúszott bele. Röviden: a jóról kifejtve írtam, a rosszra csak utaltam. Mégis csak volt tehát kettős mérce.

- Istivel hogyan alakult a szakmai kapcsolatod? Beszélgettek az előadásairól?

- Nem úgy, mint Fodor Tamásnál, ahol az előadásokat mindig követte valamilyen összejövétel, tehát, de a szegediekénél is ott maradt a nézők egy része az előadások után. És ezeken az alkalmakon beszélgetett az ember a látottakról. Kritikusként az is meglehetősen erős kötöttség, ha az ember előadás után elmondja, hogy mit értett, mit nem, mi problematikus, mi ellentmondásos, majd két héttel később leül és megírja a kritikát: a leglényegesebb, hogy nem lehet mást írni, mint amit először mondtál. Istivel a kapcsolatunk akkor mélyült el igazán, amikor profivá vált: a pécsi előadásairól már a bemutatók előtt többször beszélgettünk. Nem csak nála lehettem „háttérdramaturg”: nagy élményem, hogy Gaál Erzsike korai előadásainál is jelen voltam így. Az Istiről szóló könyvemben közlök is egy rövid levelet a pécsi korszakából, amiből kiderül, hogy az előadás kapcsán miről beszélgettünk, hogy mit fogadott meg, mi az, amin nem változtatott. Ez a szöveg a lenyomata a mi szakmai kapcsolatunknak. Családilag is összejártunk, és ezek a találkozások mindig szakmázásba futottak ki. Ő mesélt, én reagáltam, ebből alakult egy párbeszéd.

- Isti egyébként járt színházba, nézett előadásokat?

- Á, ezek nem jártak színházba. Viszont mindenről tudtak. Gonosz lesz, amit mondom, de hát sokszor ma is előre tudni, mi fog történni a színpadon, elég megnézni a szereposztást. Amikor Isti Szolnokon volt, nyilván meg kellett néznie a kollégái előadásait, főrendezőként olykor bele is nyúlt ezekbe. Ha színházban nem is, más csatornákon viszont mindent magába szívott, a zene különösen érdekelte. Ösztönösen válogatott abból, ami szembejött vele. Otthonról nem hozhatta ezt, alig volt könyvük, de az iskoláiból igen. A jazzt például nagyon szerette: Benedikty Horváth Tamás, akit '56 után le is ültettek, az egyik legjobb barátja volt, ő például nagy hatással volt rá a válogatásban, de ezen a vonalon *Vági Lacit* is említhetném. A szegedi egyetemen akkortájt jó pár író működött, akik mind alakították Isti érdeklődését. És még valami nagyon fontos: akkor minden érdeklődő fiatal ízlését a *Nagyvilág* formálta. Isti más folyóiratokat is olvasott, a *Tiszatáj*-at, az *Alföldet*. Állandóan szembejött vele a kortárs magyar és külföldi irodalom is.

- Az így összegyűjtött tudást aktívan használta is?

- Ruszt József és Paál Isti ebből a szempontból rokonok: mindig voltak körülöttük emberek, mindig meséltek valakinek. Rengeteget olvastak mindketten, Paál kioktatón, Ruszt öncélúan mesélve kiadta magából, amit megszerzett. Istire azért mondom, hogy kioktatón, mert az, hogy ő ezeket mind tudja, megerősítette benne, hogy ő több, mint mások. Ez az attitűdje később, a veszprémi korszakában már elviselhetetlen volt.

- A tagokkal kialakult olyan szoros kapcsolatod, mint Istivel?

- Van, akivel igen, van, akivel nem. Ha igen, az sem Szegeden alakult ki, hanem később. Solténszky Tibivel például elég szoros viszonyom volt, és nem csak azért, mert egy ideig egy utcában laktunk. A kazincbarcikai fesztiválokra állandó tolmács lett a külföldi vendégeknek, folyton együtt voltunk. *Árkosi Árpáddal* szintén, rendezőként sokat találkoztunk, akkor is, amikor Szegeden, majd Szolnokon dolgozott. *Keserű Imre* volt a legfiatalabb a csapatból, aki szeretett a megmondóemberek közelében lenni Kazincbarcikán. *Kormos Tiborral* akkor romlott meg a viszonyom, amikor a Szegedi Nemzeti Színház vezetője lett, és írtam róla egy cikket. De tény, hogy olyan szoros kapcsolat, mint Istivel, mással nemigen épült. Ők kiskatonák voltak Paál István hadseregében, de nem volt köztük tiszt.

- Ki az, aki nem kiskatona volt?

- Ács Jani természetesen. Akik még művészi tehetségüknél és tudásuknál fogva nagyobb respekttel rendelkeztek, *Dózsa Erzsé* és *Árkosi Árpád* voltak rajta kívül. *Vági László* bizonyos tekintetben, de ő soha nem volt benne a keménymagban.

- Isti honnan tudta, hogyan kell egy társulatot vezetni, építeni? Hogy egy együttes többet jelent, mint előadásokat csinálni egymás után?

- Hogy honnan tudta, azt nem tudom. Azt szokták rá mondani, hogy etikus színházat csinált, és itt az etika kulcskérdés. Az etikus színház egyik lényege, hogy amit a tagok alkotóként képviselnek a színházban, az életben is ugyanazt kell, hogy gon-

dolják. Isti feltehetőleg otthonról hozott sok mindent: a munkamániát, a szókimondást, az aszkétizmust. Amikor együttest alapított, nem csinált mást, mint a saját magára nézve kötelező tulajdonságokat kiterjesztette másokra. Nem ismertem az együttesnek azt a korszakát, amikor műkedvelőként működtek. Akkor a fluktuáció is nagyobb volt: ha már nem volt jó az együttlét, akkor elmentek. Amikor Isti elkezdett előadásokat csinálni, úgy feltételezem, hogy egyre inkább nem csak a sörözésektől meg fagyaltozásoktól, hanem a közösen végzett munkától volt jó együtt lenni. És látták, hogy ha dolgoznak, annak eredménye van. Ha valakit kitett például fegyelmezetlenség miatt, azt az illető tragédiaként élte meg, hiszen az egyfajta megbélyegzéssel ért fel. Nem gondolom ezt ideális társulati létnek, inkább függőségi viszonynak. A tagok keresték Isti kegyeit, akkor is, ha megalázta őket. Amikor egy tréningen el kellett mondani a legborzalmasabb élményeiket, olyan dolgokat árultak el magukról, ami után mind teljesen összeomlottak, és ennek ellenére vele maradtak. Volt tag, aki kifejezetten rosszul érezte magát, de eszébe se jutott, hogy otthagyja Istit, és amikor megszűnt a Színpad, megszenvedte, hogy nincs mihez igazodni. Más együtteseknél is előfordult, hogy ha kikerültek a csapatból, légüres térbe kerültek. Sokaknak nehézséget jelentett a beilleszkedés a civil életbe: sokkal munkaközpontúbb nevelést kaptak, ezért aztán mindig kilógtak a közösségből. Amíg végre meg nem találták a saját területüket, ez a nyugtalanság jelen volt.

- Mondhatjuk, hogy Isti manipulálta ezeket a srácokat?

- Természetesen. Egyfelől dresszúra volt: *ha nem csinálod, amit mondom, nem jössz el a wrocławai fesztiválra*. Másfelől Isti pontosan tudta, mi az, amit közlünk a tagokkal, és mi az, amit nem – gondolok itt a pártközpontból, az egyetemi vezetéstől érkező utasításokra, panaszokra. És ez egészen addig kiterjedt, hogy beleszólt, ki kinek lehet a párja, ki kinek való.

- Te egyébként mindezekről honnan tudsz?

- Ennek egy része utólagos információ, az egykori tagokkal folytatott beszélgetésekből származik, de a külföldi és hazai fesztiválokra együtt töltött időből is. Nem

tudom eléggé hangsúlyozni, hogy ebben a körben én sokkal kevésbé kritikusként léteztem, mint inkább közjük tartozóként. Lengyel Paliék együttesében ugyanúgy otthon voltam, mint Istiéknél. A kritikusnak valóban semmi köze mindehhez, de az én kapcsolatam más jellegű volt.

- Ráláttál arra, hogy Isti hogyan osztott szerepet?

- Ha jól belegondolsz, a legtöbb előadásban nincsenek nagy, egyéni szerepek, talán a *Kőműves Kelemen* kivételével. És hát kevés olyan tagja is volt az együttesnek, aki színészileg igazán erős volt. A *Kőműves Kelemen*ben két igazi színész volt, Ács és *Árkosi*, és beszédes, hogy Annát, illetve a Vándort is többen játszották. Az *Örök Elektrában* nagy szerepek vannak, nyilvánvaló, hogy a tehetséges emberek játsszák a fő szerepeket, Dunai Tamás és Fehér Ildi, illetve *Dózsa Erzsébet* még a pályája elején. A *Thermidorban*, a *Petőfi Rockban* nincs igazán nagy szerep, illetve az utóbbiban *Vági* és Ács. Isti pontosan tudta, hogy Ácsra, *Dózsára*, *Árkosira* lehet építeni, a többieket pedig lehet körülöttük mozgatni: ezért ilyen jellegűek ezek az előadások. És ezt mindenki értette és elfogadta. Ha nem tették volna, akkor otthagyják. Benne lenni a közösségben, az nagyon-nagyon fontos volt. Majdhogynem fontosabb, mint hogy ki mekkora szerepet játszik. Ez sem kivételes, hiszen akkoriban az amatőr színházak mind így működtek: számos egykori amatőr színész maradt a pályán, de érdekes, hogy kevesen futottak be komoly pályát. Ebből a szempontból kicsit más volt az Universitas esete, mert ott volt egy színészileg is erős garnitúra.

- Isti szegedi előadásaiból neked mi az abszolút leg?

- A *Kőműves Kelemen*. Teljesen nyilvánvaló volt, hogy ezek után nem lehet folytatni: ők maguk is látták, hogy nincs tovább. *Árkosi* mesélte, hogy volt egy beszélgetése Istivel, amikor áttestálta rá a csapat vezetését. Megkérdezte tőle, hogy mi lesz ezután, de nem volt rá igazi válasza. Korábban pedig mindig volt válasz. És nem a fejében nem volt erről semmi, hanem a helyzet miatt: nem lehetett tovább építeni ezt a fajta színházat. Az ezután készült *Érintkezési pontok-*

ban a színész lényé került középpontba, abból kellett valamit létrehozni, nem a *Kőműves Kelemen*-féle történetmeséléssel. Talán ezen az úton tovább tudott volna menni az együttes. Valószínűleg itt is az történt volna, hogy Isti a társulat jó részétől megválk, és néhány emberrel elkezd dolgozni. Esetleg itt eljuthatott volna egy újabb csúcspontig, de erre már nem volt lehetőség. Hogy ennek volt-e realitása vagy sem, az lényegtelen, a fontos az, hogy a saját színház koncepciója megfogant. A külső körülmények akkor se, most se engednének ilyen működést. És persze volt ebben egy nagy adag naivitás is. Felmerült az igény, kialakult egy koncepció, aminek voltak megvalósítható részei, de az, hogy egy egyetem tartson fenn egy kvázi hivatásos színházat, de a szakmai felügyelet és irányítás ne annak a kezében legyen, aki a pénzt adja, akkor se, később se tudott működni. Miközben ez nem teljesen vad elképzelés, hiszen ezek az együttesek valójában így működtek: volt egy fenntartójuk, de szakmai kérdésekbe csak át-tételesen szóltak bele.

- Isti profi pályáját is végig követted, szinte minden előadását láttad. Visszaköszöntek ezekben az egykori szegedi előadások?

- Bizonyos vonásaik igen. A pécsi előadásai közül több mintha folytatná Szegedet: a *Caligula* vagy az *Übű király* kemény, közösségi, politikailag erős előadások. És ott ugyanúgy képes volt megszédíteni a meglehetősen kiégett és rutinjukba belemeredett színészeket, mint Szegeden. Ugyanez működik a szolnoki időszakban is még, de a főrendezői kinevezés nem tett jót. Gondolj bele: egészen addig ő volt az üldözött művész, de főrendezőként már nem lehetett erre hivatkozni, hiszen ő „üldözött” másokat. A *Hamlet* vagy a *Tragédia* még inkább az üldözött ember attitűdjét mutatták, holott a helyzete már nem ez volt. Veszprémben kapott egy lehetőséget Vándorfi Lászlótól, hogy csináljon néhány előadást, és ezek bár nem rosszak, de nem olyan ütősek, mint a korábbiak. Az alkoholproblémák fokozódtak, és bekövetkezett az a helyzet, amikor már nem tudott megcsinálni egy produkciót. Veszprémben emberileg is furcsa helyzet alakult: főrendezőből beosztott rendező lett, Vándorfi lett a főnöke, aki azt megelőzően a színésze volt.

- Amikor a hanyatlás ennyire egyértelművé vált, mit választottál kritikusként: írtál róla vagy inkább hallgattál?

- Úgy emlékszem, hogy ebből a korszakból nagyon kevés előadásáról írtam. Amikor már kilátástalan helyzetbe került Isti, Vándorfi megkért *Duró Győzöt* és engem, hogy csináljunk valamit, és akkor már szó sem volt kritikus viszonyulásról. Próbáltuk rávenni, hogy menjen el kezelésre, de nem sikerült. A világ üldözöttje lett, a legjobb emberei is árulók voltak a szemében. Újra bekövetkezett, ami két évtizeddel korábban Wrocławban, hogy szemétláda lettem. Utána még egyszer találkoztam vele, amikor a *Cselédek*et csinálta Veszprémben. Vándorfinak azt javasoltuk, hogy olyan munkát adjon neki, ahol nagyon kevés emberrel kell dolgoznia, olyanokkal, akik feláldozzák magukat az ügyért, talán nem is kell minden áldott nap próbálni. Szóval, hogy legyen is feladata meg ne is. A bemutató lezajlott, de tudtommal inkább a három színésznő rakta össze az előadást, nem ő.

- Lehetett volna jó vége ennek a történetnek?

- Nem. Két különböző dolog, ha valakit üldöznek, és ha valakinek üldözési mániája van: nála az utóbbi volt, és külső segítség nélkül ebből lehetetlenség volt kijönni. És azt se felejtse el, hogy közben elértünk a kilencvenes évekbe, amikor már minden teljesen másképp működött, mint a hatvanas-hetvenes évtizedben.

- A kötetekben röviden utalsz rá, hogy a mai magyar színház mennyi mindent köszönhet Paál Isti színházának. Kifejtenéd ezt kicsit bővebben is?

- Ha jól emlékszem, azt írtam: „a századvég egyik legfontosabb rendezőjének tekinthető.” Ezt most is fenntartom. Nemcsak ő gondolta úgy, hogy mindaz, amit tett, Zsámbéki Gábor, Székely Gábor, Ruszt József és Ascher Tamás munkásságához mérhető. Társuk volt abban, amilyen analitikus módon elemzik a drámákat, meg abban, ahogy lehántják a szövegekről a betokosodott értelmezéseket, s ahogy látványban és zenében gondolkodnak, meg ahogy a színészt állítják az előadások centrumába. Azok, akik vele dolgozhattak, lett légyenek a Szegedi

Egyetemi Színpad „amatőrjei” vagy hivatásosok, bárhova vetette is őket a sors, vitték magukkal ezt a szellemi, gondolkodásbeli útravalót. De ő nem tanított a főiskolán-egyetemen, így közvetlenül nem adhatta át tudását, érzékenységét. A közös munka során lett „tanítványai” közül pedig mára már kevesen maradtak. Ő nem futotta, nem futhatta be azt a pályát, amit említett pályatársai. Így a hatása is kisebb, mint az övék. Ma ő nemcsak a magányos forradalmár attitűdjével, hanem színházi esztétikájával is idejétmúlt figura lenne.

I *Felhasznált irodalom*

Az alább felsorolt irodalomjegyzék szándékosan nem törekszik teljességre, csupán tájékoztató jellegű. Ugyanakkor listázza azokat a munkákat, amelyeket az interjúkra történő felkészülés során a leginkább hasznosnak találtam, illetve amelyekre bármilyen formában a szövegekben hivatkozások történnek. A Szegedi Egyetemi Színpad működésével kapcsolatban alapos bibliográfiát tartalmaz Nánay István vonatkozó kötete, illetve a *Hiányzó (színház)történetek* kutatás megfelelő gyűjtőoldala.

BARBA, Eugenio, *Kísérletek színháza*. ford. GÁL M. Zsuzsa. Színháztudományi Intézet, Budapest, 1965.

BÉRCZES László, *A végnek végéig. Paál István*. Cégér, Budapest, 1995.

[DURÓ Győző], A Kőműves Kelemen-dosszié. In „Így rendeztem...” III. *Interjúk, forgatókönyvek, rendezői tanulmányok*. Múzsák, Budapest, 1982, 5-27.

FODOR Tamás, Az icipici mind megette (Különböző művészeti ágak formai hatása az amatőr színjátszómozgalom néhány jellegzetes produkciójára), *Mozgó Világ* 2 (1976), 2. sz., 100-110.

GROTOWSKI, Jerzy, *A szegény színház felé*. ford. LISZKAI Tamás. L'Harmattan, Budapest, 2023.

Hiányzó (színház)történetek. Szegedi Egyetemi Színpad. Készítette: IMRE Zoltán és KALMÁR Balázs. <https://hiaszt.hu/szegedi-egyetemi-szinpad/>

HIDI Boglárka – IMRE Zoltán – KALMÁR Balázs, Dokumentumok a Szegedi Egyetemi Színpad történetéből, *Betekintő*, 2022/3, 191-217.

NÁNAY István, Az egyetemi színházak éledése, *Színház*, 5 (1972), 3. sz., 18-20.

NÁNAY István, *Nyitott színház. Paálisti és a Szegedi Egyetemi Színpad*. Selinunte, Budapest, 2024.

PERJÉS Gáborné DÓZSA Erzsébet, *Paál István rendezői munkásságának elemzése*. Szakdolgozat. Budapest, 1991.

[REGŐS János], „*Felcsaptam hátizsákos vendégrendezőnek*” Árkosi Árpáddal Regős János beszélget, *Szcenárium* 2015 (3), 2. sz., 76-91.

[REGŐS János], „*...a tehetség az egy feladat, nem pedig előjog*” Keserű Imrét Regős János kérdezi, *Szcenárium* 2016 (4), 8. sz., 93-104.

SZAJBÉLY Mihály, Az Egyetemi Színpad bemutatójáról, *Acta universitatis Szegediensis: acta iuvenum: sectio philologica et historica*, 1973 (6), 134-137.

SZŐNYI György Endre, *Lengyel történet*. Magvető, Budapest, 1983.

VEKERDY Tamás, *A színészi hatás eszközei – Zeami mester művei szerint: lélektani elemzés*. Magvető, Budapest, 1974.

| Szőnyi György Endre

Színház! Színház!
(filmnovella)

Az alábbi szöveg – a filmnovella és bevezetője – 1983-ban keletkezett. A története a következő.

1972 és 1974 között marginális tagja voltam a Paál István vezette Szegedi Egyetemi Színpadnak. Legnagyobb élményem az volt, hogy 1973-ban elkísértem az együttest Wrocławba, ahol a nemzetközi alternatív színházi találkozón bemutattuk a *Petőfi Rockot* (bár én sosem voltam színpadon az együttesel) és láthattuk Jerzy Grotowski utolsó nyilvános előadását, az *Apocalypsis cum figurist*. Mindezen élményekről írtam egy erősen fikcionalizált kisregényt, amely *Lengyel történet* címmel 1984-ben meg is jelent.

A Színpadhoz úgy kerültem, hogy 1970-ben, harmadikos gimnazistaként indultam a *Riporter kerestetik* vetélkedőn, ahol a belépő egy írásos interjú volt, melyet én Paál Istvánnal készítettem. Az interjú sosem jelent meg, kéziratos szövege lap-pang. (A középöntőig jutottam el, a verseny győztese Feledy Péter lett). Amikor az előfelvételis katonai szolgálat után bekerültem a szegedi bölcsészkarra, gimnáziumi padtársam és barátom, Szajbély Mihály már színpados volt, ő vitt el az általam korábban is csodált, és követett társasághoz.

1974 körül Paál Isti többszörösen meghurcolták (erről bőven lehet olvasni ebben a kötetben és Nánay István *Nyitott színház* című, 2023-ban megjelent könyvében), s a rendező elhagyta a várost. Ezzel lezárult a Paál-korszak Szegeden, engem is másfelé fordított az élet.

Valamikor 1983 táján az egykori csoporttag Pallagi Anikó megkeresett, hogy kaptam egy ötletet – talán Soltészky Tibitől –, mely szerint lehetne egy olyan játékfilm csinálni, amelyben összekapcsolódna az ifj. Horváth István rendezte legendás 1941-es *Hamlet* és a Szegedi Egyetemi Színpad, valamint Paál Isti története. Miután Anikó alapos anyaggyűjtést végzett, engem kért fel, hogy írjam meg a filmnovellát, amivel majd lehet pályázni. A novella elkészült, de valami miatt (amire már sajnos már nem emlékszem) végül is a pályázásból semmi sem lett. A szöveget elraktam, és nemrégiben akadt újra a kezembe. Nem tartom jelentős irodalmi műnek, de mint kordokumentum talán érdekes lehet az olvasónak. Az Egyetemi Színpad itt leírt produkciója fikcionális, de bepillantást enged Paál Isti és a színpadosok életének dinamikájába és válságaiba. Ezen felül úgy gondolom, hogy ifj. Horváth István Szent-Györgyi Albert rektor által is támogatott színházi kísérletének, majd az ifjú rendező és a főszereplőt játszó szerelme, Tóth Kata tragikus öngyilkosságának felelevenítése ma is aktuális és erkölcsi kötelességünk.

Az alábbi szöveg első két oldala a pályázati szöveg, amit a filmnovella ajánlásaként akkor írtunk. Stílusa, érvelése maga is kordokumentum.

SZÍNHÁZ! SZÍNHÁZ!

(filmnovella)

Pallagi Anikó anyaggyűjtésének felhasználásával írta: Szőnyi György Endre

1941-ben Szegeden egy amatőrszínházi előadás felrázta az egész magyar színházi életet. Ifj. Horváth István, a 19 éves egyetemista *Hamlet*-rendezése, melyet a Szent-Györgyi Albert rektorsága idején alakult Szegedi Egyetemi Ifjúság Színjátszó Társasága adott elő, kivívta Németh László csodálatát és Hont Ferenc szakmai lelkesedését. Ifj. Horváth István politikamentes *Hamletet* akart rendezni, csak az egyetemes tragédiára koncentrálna, ezért ki is hagyta a darabból Fortinbrast, aki az aktuálpolitikát, a hatalmi machinációt képviseli. A történelem azonban közbeszólt, mi több, átgázolt a fiatal rendező fölött, bebizonyítva, hogy Fortinbras nélkül nem lehet *Hamlet* sem. Bár ifj. Horváth Istvánt mélyen vallásos, református szellemben nevelték, az anyai ágon zsidó fiú helyzete lehetetlenné vált az egyetemen, és szerelmétől is elválasztották. A kilátástalannak tűnő helyzetben a lét helyett a nemléte választotta: a Gertrudist alakító Tóth Kata vegyészhallgatóval együtt öngyilkos lett. A kérelhetetlen kor még ezzel sem érte be. Halála után, a pattanásig feszült légkörben színész-diáktársai ifj. Horváth Istvánt megtagadták, de a színjátszó társaságon ez sem segített: hamarosan felbomlottak.

A hatvanas évek végén és hetvenes évek elején a magyar amatőrszínházi mozgalom zenitjére jutott. Olyan együttesek újítták meg a magyar színházat és formanyelvét, s egyben adtak rendkívül fontos szellemi táplálékot a hivatalos színházhoz el nem jutó új nemzedéknek, mint a budapesti Halász Péter csoportja, a Stúdió K, az Universitas és Szkéné egyetemi színpadok; a miskolci Manézs, a tatabányai Bányász és a Szegedi Egyetemi Színpad. A mozgalom virágzását számos külső körülmény katalizálta: a világpolitikai helyzet bizonyos elemei a vietnami háborútól a portugál forradalomig, a 68-as diákmozgalmaktól a prágai tavaszig, Che Guevara kultuszától a gdański sztrájkokig. Úgy tűnt, a színpadon megvalósított közvetlen cselekvésnek nemcsak etikai létjogosultsága van, de gyakorlati élettere is. A *détente* által lehetővé vált nyitás

megkönnyítette a kulturális kommunikációt, bizonyos új törekvések importját, az új gazdasági mechanizmus bevezetése és a megújuló magyar szociográfia pedig olyan konkrét magyar problémákra irányította az amatőrszínházi figyelmét, melyek a szocializmus építése közben elodázhatatlanul merültek fel. A hetvenes évek közepére elhalt a lendület. A kultúrpolitika egyes, az avantgárd formanyelvtől idegenkedő, vagy a szókimondástól megriadó fórumai hivatalos állásfoglalásokkal elbátortalanítottak, esetenként adminisztratív eszközökkel nehezítették némely kezdeményezést. De a csoportok belülről is bomlottak: kiderült, hogy az amatőr lelkesedés nem tartható fenn hosszú ideig és változó körülmények között, s az is, hogy az új típusú, a társadalmat közvetlenül is átformálni képes közösségek létrehozása inkább csak utópia. A legtehetségesebb rendezők átálltak a profi színházakhoz, sok társulat meghasonlott, egyéni életek tönkrementek, álmaik és a valóság konfliktusának áldozataivá váltak. Jelen történet ifj. Horváth István társulatának és egy a hetvenes évekbe képzelte egyetemi színpad tragédiájának egymás mellé állításával korántsem kíván erőltetett párhuzamot vonni a két korszak között. Inkább az ellenpontosításra hívnánk fel a figyelmet. A tanulság így még nyilvánvalóbb: eltérő körülmények között is törvényszerű, hogy az amatőr lelkesedés, a tiszta etikai tartás, az utópista hit csak ideig-óráig dacolhat az élet reáliáinak logikájával. Ez tragédia, de a sors iróniája is egyben. *Hamlet* elbukik, s helyette Fortinbras kerül a trónra. De azt is hangsúlyozni szeretnénk, hogy a kis csoportok, a spontán kezdeményezések, az „amatőrök”, a „kultúra partizánjai” olyan értékeket teremthetnek, melyek túlélnek létüket. Tisztelgésünk a nem mindenáron beolvadni akaró, az önként kisebbséget választó avantgárd kísérletek előtt ma éppoly aktuális, mint 1941-ben, 1973-ban, vagy bármikor.

Történetünk számos eleme a valóságban is megtörtént eseményeken alapul, mégsem dokumentum-, hanem játékfilmnek szánjuk, melyet a teremtett *világok* sajátosságai szerint formálunk és alakítunk. Az 1941-es *Hamlet* mellett még egy, a valóságban is bemutatott amatőr színházi produkciót igyekszünk rekonstruálni. A Szegedi Egyetemi Színpad *Petőfi Rock* című műsorát, melyet 1973-ban Paál István rendezett és szerkesztett, történetünkben viszont egy elképzelt Egyetemi Város Amatőrszínpada mutat be.

A filmnovella

(1) Dohányfüstben úszó szoba, közepén hosszú asztallal, körülötte négy-öt komoly, nyakkendőes férfi (esetleg egy nő is) ül. Hátuk mögött az ablakon sápatag tavaszi nap süt be; a fénypázmába gomolygó füst szinte glóriát rajzol az asztalnál ülők feje köré. Gondterhelten néznek maguk elé, mint ortodox ikonok szentjei.

„Legalább hamarabb kijött volna ez az állásfoglalás. Most már mit csináljunk? A műsor kettőkor kezdődik, már nem állíthatjuk le.”

„Még egy ilyen állásfoglalással sem?”

Egyikük felolvass néhány mondatot, amely az Egyetem Amatőr Színpadának baloldali elhajlásait, vitatható művészi megoldásait bírálja.

„Nem, rosszabbat tennénk, ha lefújnánk a programot. Nincs is mivel helyettesíteni, és különben is ez az állásfoglalás nem a darabot veszi célba. Nem kaptunk olyan utasítást, hogy ne mutathatnánk be.”

„Hát igen, az eddigi előadások rendben mentek. Persze a mai napon... Nincs semmire garancia. De úgy látszik, nem tehetünk semmit, ki kell bekelnünk...”

(2) Kis szemináriumi szobában egyetemi színjátékosok szoronganak, farmerban, kezükben Petőfi-képek. A nyitott ajtón át hatalmas terembe, az Egyetem aulájába látni, melynek széksorait zsúfolásig megtölti a közönség. Mindenki kokárdát visel, sokan a homlokukat, hajukat kötik át nemzetiszín szalaggal. Egy szónok ünnepi beszédet mond.

„...ismét összegyűltünk, hogy megünnepeljük a három tavasz ünnepének kezdetét. Emlékezzünk a lánglelkű fiatalokra, akik csak a nép javát kívánva összegyűltek a budapesti Nemzeti Múzeum előtt (halk kuncogás, egy-két bátortalan fütyülés) s megkísérelték kivívni a szabadságot. S bár lánglelkűek voltak, a jövőbe nem láttak, így nem tudhatták, hogy harcuk el fog bukni, de abban vasmeggyőződéssel hittek, hogy jönnek majd utánuk új nemzedékek, új próbálkozók; vörös kommünárok 1919-ben, felszabadító ifjú katonák 1945-ben, hogy aztán végre előjőjön a várva

várt szabadság, a nép teljhatalma. Összetartozó folyamat ez, egymásba kapcsolódó lépcsők, a három tavasz ünnepének dicsőséges lépcsőfokai...”

A színjátékoscsoport közepén szuggesztív tekintetű, vékony, higgadtbeszédű, pontosan artikuláló, farmerruhás fiatalember áll, a Színpadvezető. Figyelmeztető szavai fokozatosan elnyomják a kinti ünnepi beszéd bömbölését:

„Vigyázzatok, nekem nem tetszik a közönség. Nem szeretem a hőzöngőket, a seggig érő kokárdásokat. Ez nem úgy néz ki, hogy a mi ügyünk lenne. Csak egyszer játsszuk el, ismétlés nem lesz. Na, vigyázzatok, bekonferáltak, indulunk...”

(3) A színpadosok berohannak az aula arénaszerű katlanába, a közönség soraiban nagy magyar zászlók nyílnak, néhányan hajráznak, mások pisszegnek. Dobszó vezet be a szertartásszerű előadást, a színjátékosok akrobatikus gyakorlatokkal elrendeződnek, s felhangzanak az első mondatok: „Ezt a napot Petőfi napjának nevezze a magyar nép; mert ezt a napot ő állítja meg az égen, hogy alatta végig küzdhesse a nemzet hosszúra nyúlt harcát szabadsága ellenségeivel...”

Váltás: Kint a folyosón, egy csapóajtó üvegajtaja mögül figyel az egyik nyakkendőes az aula előterét. Ott is sokan állnak, az előadás zaja csak halk zümmögésként hatol el az üvegajtó mögé. A nyakkendőes feszülten figyel, rezzenéstelen arccal.

Közben a teremben az előadás tetőpontjára jut: a Nemzeti dalt éneklük, táncolják, celebrálják. Ez alatt úszik be a kezdő feliratsor, a film címe: SZÍNHÁZ! SZÍNHÁZ!

(5) Az előadás véget ér, a színpadosok tapsorkán, hangos kiáltozás, a Talpra magyart folytató közönségbiztatás közepette futnak ki a már látott szemináriumterembe. Ismét a Színpadvezető figyelmezteti őket:

„Jól van, ezt megúsztuk. (Háta mögé mutat, ahol többméteres trikolór úszik a tömeg fölött) Ne feledjétek, hogy ez már nem a mi ügyünk. Most mindenki tünjön el. Haza, vagy egy kocsmába vacsorázni, vagy barátához, barátnőhöz. Éljétek magánéletet, ne hagyjátok manipulálni magatokat.”

(6) Ismét a kezdő képsorokon látott dohányfüstös szoba. A Színpadvezető lép be a nyakkendősök elé. A nap süt, a fénypászma az arcába esik, hunyorogni kénytelen az ikonmerek sziluettek előtt, farmerruhájának kékje puritán felkiáltójel a nyakkendők színes selyemcsillogása mellett. Egy kéz kinyúlik a füstködből, hellyel kínálja, majd gratulációra nyomul előre.

„Nahát, Színpadvezető elvtárs, igazán csak a legjobbakat mondhatjuk a produkciótokról. Igazán nagyszerűek voltak, s külön örömünk, hogy az előadás, hogy úgy mondjam, olyan mérsékelten zajlott le, s a lelkesedés megmaradt a kulturált ünneplés medrében.”

„Persze,” mondja egy élesebb hang a füstből, „azok az atrocitások a téren... A hulliganizmus, úgy látszik, szorosan összefonódik nemzeti emlékezetünkkel.”

A Színpadvezető határozottan emeli fel a szavát, de tökéletesen nyugodt marad: „Ami a műsor után a városban történt, ahhoz semmi közünk. Mindig is elhatároltuk magunkat az aktuálpolitikai vulgarizmustól, mi úgy képzeljük, hogy a Petőfi-Rock a progresszív politikai és művészeti törekvések egyik hazai szintézise, melyet csak a vietnami háború elleni tiltakozás, a 68-as diákmozgalmak és a portugál forradalom kontextusában érdemes megvitatni. Egyébként ez a fajta értelmezhetőség fényesen bebizonyosodott külföldön is, a fesztiválon, ahol előadtuk...”

„Persze, persze, hiszen ezért is hívtuk ide. Hiszen csak gratulálni kívánunk, elsősorban a fényes fesztiválsikerhez. A tényleges jutalmat majd pedagógusnapon adjuk át. Most viszont még azt szeretnénk kérdezni, hogy mik is a további terveik? Hogyan lehet progresszíven továbblépni?”

A Színpadvezető belefogna egy az esztétikai és etikai hitvallásukat fejtegető magyarázatba, de már félbe is szakítják, s kedvesen, de ellentmondást nem tűrően megkérdezik tőle, nem volna-e kedve az amatőrszínházi mozgalom haladó hagyományához visszanyúlnia.

„Itt van például ez az ifj. Horváth István, aki testvéregyetemünkön, a szegedin, 1941-ben megrendezte a *Hamletet*. De a fasiszta fajüldözés a halálba kergette. Hisz ismeri a történetet, Színpadvezető elvtárs! Kissé melodramatikus, de nincs híján a tragédiának. És gyönyörűen kibontható lenne benne a progresszív mondanivaló.”

A Színpadvezető szomorúan néz körbe, úgy érzi, csapdába került. Időt kell nyernie. „Köszönöm az ötletet, megfontolás tárgyává teszem,” mondja, és elbocsájtó kézmozdulatok kíséretében elhagyja a szobát.

(7) Az Egyetemi Város régi, patinás kávéháza. Ragyogó napfényt engednek be a tágas üvegablakok, a biedermeier bútorok aranyozása, az asztalok márványlapja, az ezüst tálcák és cukortartók élni látszanak a csillogásban. Nyugodt délelőtt van, sok asztal üres, másoknál elegáns nyugdíjasok ülnek, s jól megférnek az ugyancsak otthonosan betelepedett egyetemistákkal, hosszúhajú, farmeros figurákkal. Az egyik asztalnál a Színpadvezető, s társulatának három vezető színésze, az úgynevezett „kemény mag”. Tárnok Áron első pillantásra igen magával ragadó egyéniség: nagytermetű, arányos alkatú, lobogó, vörösésbarna hajkoronát visel, szemei egy pillanatra sem nyugszanak. Ékes Anna nem szép, de ugyancsak emlékezetes jelenség. Keményre metszett, görögös arcél, melyet csak hangsúlyoz a tüskére vágott rövid frizura. Lassan izzó, mély tűz ég ebben a lányban, aki előtte áll, nem tudja, hogy beleszeressen-e, vagy elmeneküljön; elolvadjon-e, vagy elsüllyedjen szégyenében. Kara József kevésbé feltűnő egyéniség, tömör, szinte alacsony termetű, sűrű fekete haja van, szabálytalan, könnyen gunyoros fintorba ránduló arca csak akkor telik meg élettellel, ha megszólal.

Kavargatják a kávé, a Színpadvezető éppen befejezi a nyakkendősökkel folytatott beszélgetésről adott beszámolóját. Előtte a kis asztalon, és a térdén is, teleírt jegyzetlapok, régi újságok fénymásolatai, különféle dokumentumok. Áron hitetlenkedve mondja: „Csak nem veszed be ezt a maszlagot? A haladó hagyományokról akarsz darabot csinálni? Netán rögtön oratórium formában?”

„Várjatok, várjatok. Még nem egészen értitek, hogy miről van szó. Haladó hagyományunk – hogy az ő szerencsétlen szóhasználatukat idézzem – nekünk is lehet, nemcsak nekik. Ez az ifj. Horváth István tényleg fantasztikus fickó volt. Két napig bent ültem a könyvtárban és a levéltárban, mindennek utána néztem. A nyakkendősök azt hiszik, hogy mi itt egy antifasiszta emlékjátékot fogunk csinálni, holott átütő, progresszív és általánosítható politikai mondanivalója van a témának. Kép-

zeljétek, ez a Horváth a pokol kellős közepében, a turulgőzös levegőben úgy állította színpadra a *Hamletet*, hogy mellőzött belőle minden politikát. Még Fortinbrast is kihagyta. Azt írja: 'Fortinbras személyesen sehol sem szerepel a tragédiában. Ezzel a húzással mintegy végleg kikapcsoltuk a történelmet a darabból, csak az emberek maradtak meg, a régi Dánia kódén keresztül is a mába ugró emberek.' Képes volt így gondolkodni, s akkor néhány hónap múlva átgázolt rajta a történelem. Megtámadták a színpadát, őt kiutálták az egyetemről, csak vendégként vehetett részt abban a munkában, melynek kezdeményezője volt, szerelmét elválasztották tőle – mi ez, ha nem egyetemes tragédia és példázat arról, hogyan kényszeríti partizánlétbe az egyetemes politika a művészetet."

„És az ember, ne feledkezzél el arról sem,” mondja fellobogva Áron. „Az egyéni szenvedés és tragédia...”

„Melyhez a sors iróniája szekundál,” teszi hozzá József.

„És a közösség?”, kérdezi Anna, akit láthatóan ez izgat legjobban. „Az anyagból az is kiderül, hogy a társai halála után elárulták, megtagadták mesterüket. Milyen közösség volt az, hogyan voltak képesek akkora művészi tetre, ha emberileg így megbuktak?”

„Hát igen, számunkra a színház etika. De vajon mindig így van ez? Ezzel a kérdéssel is szembe kell néznünk. Na látjátok, mennyi minden van ebben a témában? Meg kell csinálnunk, és kész. Egyenesen bele a pofájukba.”

(8) Az Amatőr Színpad a *Szegedi Hamletet* próbálja. A játszóteret az egyetem aulájának lejtős széksoroktól körülvelt amfiteátrum-katlanában rendezték be úgy, hogy dobogókból és rácsokból álló díszletük koncentrikus köröket alkot. A legbelső körben játszódnak a *Hamlet* központi jelenetei, elsősorban az „egérfogó,” vagyis a színház-a-színházban rész. A középső körbe kerülnek Shakespeare darabjának és ifj. Horváth István életének érintkezési pontjai, tehát az 1941-es rendezés eseményei. Egy még külsőbb körbe kerülnek ifj. Horváth István sorsának egyéb epizódjai, míg a játékteret legkülső körként az első széksor határolja le: itt foglal helyet a Színpadvezető és asszisztensei. Éppen Hamlet és anyja első összetűzését próbál-

ják. Hamlet-Szász Károlyt József alakítja, Gertrud-Tóth Katát Anna, Áron pedig a darabot rendező ifj. Horváth István.

KIRÁLYNÉ

Jó Hamlet, ezt az éjszint dobd le már,
S a dán királyra vess nyájasb szemet.
Nehéz pillád' ne süsd alá örökké,
Keresve mintegy a por közt atyádat.
Tudod, közös, hogy meghal, a ki él,
S természet útján szebb valóra kél.

HAMLET

Igen, asszonyom, közös.

...

Oh, hogy nem olvad, nem hígul s enyész
Harmattá e nagyon, nagyon merő hús!
Vagy miért szegezte az Örökkévaló
Az öngyilkosság ellen kánonát?
Oh Isten! Isten! mily únott, üres,
Nyomasztó nékem e világi üzlet!
Phí! rút világ! gyomos kert, mely tenyész,
Hogy magva hulljon; dudva és üszög
Kövér tanyája. Oh, megérni ezt!
Két-hónapos halott!

Ezen a ponton Áron-Horváth közbeszól: „Jól van gyerekek, valahogy így. Csak te, Szász, ne egyes szavakat hangsúlyozz, hogy 'világ', meg 'dudva' és 'halott', nem, ez nem egyszerű játék! Végigélés kell, a tragikum mozgató oka kell, hogy végigsajogjon a színész minden szaván, minden mozdulatán: éreztetnie kell a részleteken túl a hamleti lélek lényegét, mindazt, ami e napsugarasnak született, borússá kínzott ne-

mes királyfi lelkében egyénien tragikus és örök emberi. Ha megéri, nagy király vált volna, s íme, arra rendeltetett, hogy az erkölcsi rendjéből 'kizökönt időt helyretolja.' Most a Színpadvezető szakítja meg a próbát. Elégedetlen: a játszóképtelenség teremtését teremteni. Hamisak, mert azonosulni akarnak, ahelyett, hogy önmagukat adnák. A Hamlet egyetememes tragédia, s az ifj. Horváth Istváné is. Nincs szükség tehát újratemtésre, hiszen mindenki magában hordozza elemeiket. Az önvizsgálat-öngerjesztés jobb megvalósítására szokásos gyakorlatukat, a „pszichodramát” ajánlja. A színpadosok körbe rendeződnek az egyik dobogón. Kioltsák a lámpákat, csak egy reflektort irányítanak a kör közepére. Mindenki csendben kuporog, fejét térdére hajtva, miközben a Színpadvezető „szereplésre”, önfeltárulkozásra buzdítja őket. Hangja ellenállhatatlan, ahogy a sötétből szól hozzájuk: jól artikulált, határozott, de nem kemény; tartózkodik minden érzelmi hullámzástól, mégsem közömbös; mindenkihez beszél, mégis mindnyájan úgy érzik, hogy négy szemközt vannak vele. „Gondoljátok át a napotokat, az életeteket. A problémáitokat. Micsoda dráma, micsoda színjáték és mégis mélységesen igaz. Mondjátok el, játsszátok el, hogy tisztán lássatok.” Egy darabig mélységes csönd van, aztán Anna, mint valami hipnotikus álomban, feláll helyéről és a kör közepére megy. Lassan, halkán kezdi, majd monológja egyre áthatóbbá válik.

„Gertrud vagyok, Gertrud. Érzéki, gyöngye asszony. Vörös ruhában, lobogó vörös hajjal. Még vörös, de már ősz szálakkal, igen, öregszem, öregszem. Mohó lettem öregségemre, s észre sem vettem. Azt suttogják, vérfertőző és hűtlen vagyok, eszembe sem jut. Csak azt a testet látom, éjféle simogatásait érzem. Csak arra vágyom, arról álmodozom évek óta kis albérleti szobámban... Mi közöm nekem ahhoz a nőhöz? Én csak várok és nem vehetem el, amit ő elvett, megkapott. Hogyan teremtem magamból újra őt, ha nekem csak a várakozás maradt? Miért gyűlöl hát Hamlet, miért gyűlöl meg rajtam keresztül az egész asszonyi nemet?”

Lassan kiderül, hogy Anna a Színpadvezető iránti kimondatlan, gyötrő szerelméről beszél. Mikor el-elhallgat, hogy új erőt gyűjtsön, a terem sötétsége, a csend anyagszerűvé sűrűsödik. A Színpadvezető lassan felemelkedik, belép a fénykörbe, odamegy Annához. Kézen fogja, nyugodtan, tagoltan így szól hozzá:

„Jól van Anna, nagyon jó volt. Sokat adott nekünk. Nagyon tisztelünk érte. Most mindenki gondolkozzon el néhány percig, aztán folytatjuk a próbát.”
Kivezeti a lányt a körből.

(9) Újabb színpadi próba. A Színpadvezető azzal kísérletezik, hogy ifj. Horváth István történetét a Hamlettel párhuzamosan jelenítse meg. A legelső körben Rosencrantz és Guildenstern jelenetei folynak a „rohadt az államgépben valami” szellemében, a Színpadrendező Shakespeare szövegét itt Tom Stoppard abszurd drámájának (*Rosencrantz és Guildenstern halott*) passzusaival keveri. A külső körön közben amolyan dokumentumjáték-szerűség folyik 1941-ből: újságcikk-részletek, nyilatkozatok, melyek a zsidóellenes hisztéria, a nacionalizmus teljes elharapózását illusztrálják.

Ilyenek: a Turul szövetség követelése, hogy a zsidókat távolítsák el az egyetemről; az *Egyedül vagyunk* cikke Szent-Györgyi professzor „igazi arcáról”. Milotay István aggodalmas cikke a szegedi *Hamletről* a Magyarországon:

„És mindezt megtetézi izgalmaival a színpadon túli, a kulisszák mögötti élet a maga elkerülhetetlen intimitásának élményével, kísértéseivel. Hiszen ezek a fiatal lelkek hallják és tudják, hogy ebben a másik világban, az igazi színház világában más erkölcsi törvények, a két nem közötti érintkezésnek sokkal kötetlenebb paragrafusai uralkodnak.”

A dokumentumszövegek hangneme lassan változik, átfordul a szegedi Hamletet dicsérő kritikák pozitív megnyilatkozásaiba. Mint például Vér György kritikája a szegedi *Délmagyarországon*:

„Nem hétköznapi színház, nem mesterségbeli színész áll előttünk mindennapi malomban, hanem maga az ifjúság, az ifjúság szívverése, amely megindult az együttes munka ölelésében a drámai játék, az irodalom, az ismét szószékké emelkedő színpad és mindenekfelett a magyar szó zengésének szépséges bűvöletében.”

Vagy Pütkösti Andor lapja, a *Magyar Színpad*:

„Nem műkedvelő előadást mutatott be az egyetem, de minden színházi előadásnál értékesebbet: tudományos elmélyedésből és ifjú lelkesedésből szőtt pompás előadást. Ifj. Horváth István rendezte a drámát, olyan elmélyedéssel, ami a legnagyobb rendezőknek is becsületére válnék.”

E hozsannázó idézetekre éles ellenpontként torokszorító jelenet következik a külső körön. Áron-Horváth István nyakkendő, hivatalnokember előtt áll, a dékáni hivatalba jött beiratkozni.

„Jó napot kívánok, az 1941-42-es tanévre szeretnék beiratkozni.”

„Az indexét kérem. Á, maga a híres rendező! Származási papírt hozott?”

„Igen kérem, éppen most hozta a posta apámtól. Tessék, még ki sem bontottam a borítékot.”

„Na lássuk csak. Hoppá, itt valami nem stimmel. Persze nem olyan veszélyes... Másodfokon félzsidó, a numerus claususba még éppen belefér.”

Áron-Horváth érzékeny szép arcán másodpercek alatt az emberi ősi alapérzések katalógusa pereg le: megrökönyödés, fölháborodás, összeomlás, lázadás, fájdalom.

„Mit beszél kérem, mit beszél? Én református vagyok. Patakon végeztem.”

„Hogyhogy mit beszélek? Itt van feketén-fehéren, anyai ágon félzsidó.”

„Anyai ágon... istenem. A szüleim egy éves koromban elváltak. Én református vagyok!”

„Hát fiatalember, mit mondjak? A törvénynek nem az számít. De mint mondtam, a helyzet nem reménytelen. Maga különben is egyetemünk büszkesége... Hé, hova viszi azt a papírt, hogy képzeled? Hova rohan?”

A külső kör sötétbe borul, a belső dobogón most Hamlet mondja el híres monológját:

Lenni, vagy nem lenni: az itt a kérdés.

Akkor nemesb-e a lélek, ha tűri

Balsorsa minden nyűgét s nyilait;

Vagy ha kiszáll tenger fájdalomja ellen,

S fegyvert ragadva véget vet neki?

...

Mert ki viselné a kor gúny-csapását,
Zsarnok bosszúját, gőgös ember dölyfét,
Utált szerelme kínját, pör-halasztást,
A hivatalnak packázásait,
S mind a rúgást, mellyel méltatlanok
Bántalmazták a tűrő érdemet:
Ha nyugalomba küldhetné magát
Egy pusztá törrel?

(10) A próbált jelenet után a Színpadvezető cigarettaszünetet engedélyez, de a színpadosok nem oszlanak szét, mindnyájan várják értékelését. A Színpadvezető igen sokáig hallgat, majd megdöbbenő dolgot mond:

„Gratulálok, most maradéktalanul jól sikerült ez a jelenet. Mégis szomorú vagyok. Júdás van köztünk.”

Izgatott felkiáltások, kérdezősködések, akárcsak az apostolok az utolsó vacsorán. Fogadalmi nyilatkozatok, csak nehogy Péter váljon a nyilatkozókból.

„Egy névtelen levélben feljelentettek, hogy elvettem a Színpad pénzét. Az egyetem boldogan vizsgálatot indít ellenem. Lezártáig már fel is függesztettek. A levélben olyan részletek vannak, melyet csak a társaság legbizalmasabb ügyeit ismerő írhatott.”

(11) A Színpadvezető felfüggesztése megzavarja a társaságot, meghasonlást idéz elő. A próbák tovább folynak Áron vezetésével, de legtöbbször a Színpadvezető is megjelenik. A színpadosok azonban nem tudnak többé a darabra koncentrálni, a hirtelen kialakult válsághelyzet teljesen lefoglalja őket, az élet fölébe nőtt a készülő műalkotásnak és elsöpörte azt. Anna albérlésében összegyűlnek, és a saját közösségüket analizálják. Úgy érzik, vezetőjük meghurcoltatása lenne a próbák, hogy együtt kiálljanak és megmutassák összeforrott közösség voltukat. Sokféle ötlet fölmerül: protestálás a rektor-nál, csoportos felutazás a miniszterhez, demonstrációs szervezés, testületileg kilépés a Színpadtól, stb. Végül is egyik mellett sem döntenek, tétovázó, meddő elméleti vitába fullad, az érvek és ellenérvek mintha közösségtudatukat szednék ízekre.

(12) Anna egy sörözőben ül a Színpadvezetővel. Panaszkodik, nem képes megcsinálni az öngyilkossági jelenetet. Csak akkor tudná, ha maga is érezhetné az egymásért életet is adni képes szerelmet. A Színpadvezető végtelen gyöngédséggel néz rá, de úgy fogja meg a kezét, hogy véletlenül se legyen félreérthető.

„Anna, én tudom, mit érzel, illetve mit nem érezhetsz. Ne haragudj rám. Vannak érzések, melyeket nem lehet... hogy is mondjam... Tudod, nekem csak a színpad. Ez egyfajta küldetés, misszió, szerzetesség. Én egyedül élek. Ezt nem lehet másként kibírni.”

„Biztos, hogy jól teszed? Mi értelme van így az egésznek? Tönkreteszed magadat. És minket is.”

A Színpadvezető fáradtan fölnevet: „Jó, Anna, ígérem neked, hogy megpróbálok megváltozni. De most menj.”

Ahogy a lány elmegy, kér még egy dupla konyakot.

(13) Az öngyilkossági jelenet a színpadon: vörös fénypászma esik az összefonódva táncoló ifj. Horváth Istvánra és Tóth Katára, szerelmére, a Hamlet Gertrudisára, akitől eltiltották a lány szülei, mert Tóth József órásmester nem tudott mit kezdeni az életükbe berobbanó, lobogószemű, nagypolgári ifjúval. A táncot valami groteszk tangózenére lejtik, kifacsart, tragiko-melodramatikus jelenet. Ez a Moulin Rouge, ahová az öngyilkosságuk előtti éjszakán elmentek.

Ifj. Horváth István mondja Tóth Katának: „Kata, az időnk beteljesedett. Nekünk itt már nem terem élet, és mégis hiszem, hogy nincsen halál, csak élet és újra élet. Igazabb és felemelőbb élet...”

Kata nem szól semmit, csak szorosan hozzásimul. Horváth, mintha telefonálna, kiszól a táncból: „Halló, Carlton hotel? Itt Horlay István színművész és felesége. Szabad a legjobb szobájuk? Csak egy éjszakára kérjük...”

És táncolnak tovább, egyre gyengülő fénypászmaiban. Körülöttük a sötétben démonikus alakok fogják körbe őket. Közben megszólalnak tragédiájuk különböző hangvétellű újságkommentárjai, némelyik melodramatikusan, némelyik részvétellel, mások rosszindulatúan, vagy csak a szenzáció tiszta izgató élvezetével.

„A közelmúltban érvénybe lépett törvényt nem léphették át. Amikor ezt a leküzdhetetlen akadályt látták maguk, szerelmük előtt, akkor határozhatták el, hogy ha az életben nem egyesülhetnek, legalább a halálban lesznek egymáséi.” (Délmagyarország, 1941.10.21.)

„Minthogy Szent-Györgyi Albert professzor rektorságának lejártá után a szegedi 'diákegység' is érdeklődni kezdtek a tagok magyar származása iránt, derült ki ifj. Horváth István félzsidó eredete. Így le kellett mondania rendezői pozíciójáról, a színjátszó társaság tervbevett előadásain már csak vendégként szerepelhetett volna. Minthogy közeledést sem nézték jó szemmel az öntudatosan keresztény szülők, ifj. Horváth István Tóth Katával Budapestre utazott, ahol a megzavart lelkű, fiatal lánnyal öngyilkosságot követett el.” (Függetlenség, 1941.10.21.)

„A két szegedi húszéves diák megrázó tragédiája még ma is hatása alatt tartja a szegedi nyilvánosságot. A két ragyogó, álmvilágban élő fiatal léleknek nem adatott meg az, hogy elhatározásuk szerint a halálban együtt találják meg a békés nyugalmat. Tóth Kata holttestét nem szállították haza Szegedre.” (Délmagyarország, 1941.10.22.)

„Eltemették ifj. Horváth Istvánt. Az egyetemi ifjúság nagy számban vette körül a ravatalt. Ott volt Ofélia, Horatio, Hamlet, Claudius, Laertes, a sírásó, csak Gertrud királyné hiányzott. ... Bakó László lelkész megindító imát mondott, majd búcsúbeszédében még egyszer fölvezolta a húszéves diák életét. Isten is jókedvében teremtette ifj. Horváth Istvánt – mondotta –, mégis, amikor a maga életében nehéz, fájó kérdés elé került, ez a kitűnő fiú nem tudta megoldani a kérdést és a lét helyett a nemlétet választotta.” (Délmagyarország, 1941.10.23.)

„Csak most, a szerencsétlen tragédia után derült az is ki, hogy a szülők mennyire nem jó szemmel nézték és mennyire féltették lányukat attól a szellemtől, amelyet lapunk hasábjain már észrevétel tárgyává tettünk. Tóth Kata rokonsá-

gának meggyőződése, hogy a lelkiegyensúly elvesztése az éjszakákba nyúló Hamlet-próbákkal kezdődött, amelyeket soha nem néztek jó szemmel.” (Szegei Új Nemzedék, 1941.10.22.)

„Reméljük, hogy Tóth Kata és ifj. Horváth István szerencsétlen tragédiája olyan példa lesz a szegedi egyetemi ifjúság előtt, amelyet ez az ifjúság elutasít magától, mint olyat, amely méltatlan minden keresztény felfogásban nevelt magyar ifjúhoz.” (Szegei Új Nemzedék, 1941.10.21.)

Fent, a dobogón éles, fehér reflektorfény emeli ki a haldokló Hamletet. Utolsó szavai a történelem nagy mechanizmusába utalják vissza a történetet; Horatio búcsúja Horváth Istvánnak szól.

HAMLET

Oh! meghalok, Horatio.
Túlzajg az ádáz méreg lelkemen!
Nem élhetem meg az új híreket –
... A többi néma csend.

HORATIO

Nemes szív tört meg itt. - Jó éjt, királyfi;
Nyugosson angyal éneklő sereg!

(14) A színpadosokat egyre jobban kikészíti a rájuk nehezedő titok: a vezetőjük elleni igazságtalan vizsgálat, mely ellen semmit sem képesek tenni. Ha eddig küldetéstudattal, a kiválasztottak biztonságával és büszkeségével váltak ki egyetemi társaik közül, most a közös szégyen gyötri őket. Szótlanul surrannak be óráikra, az előadótermeket, az oktatási épületeket börtönek érzik. Legrosszabbul Anna viseli el a szituációt. A krízis akkor tör ki, amikor a Szegedi Hamlet árulásjelenetét próbálják.

„Holnaputánra behívtak a rektorhoz”, mondja a Színpadvezető. „Közlök velem a vizsgálat eredményét. Hát igen, már ama bizonyos állásfoglalás óta biztos vagyok benne, hogy megtalálják a módját, hogy rámhúzzák a vizes lepedőt. Jól van, állok elébe. De most fáradt vagyok, haza kell mennem. Áron, vezesd le légy szíves a próbát. Dolgozzatok keményen, mert két hét múlva bemutató.”

A darabbeli jelenetben Hamlet-Szász és egy másik akkori szegedi színpados beszélgetnek:

„Láttad a legújabb turulos támadásokat a Sz.E.I.Sz.T. ellen? Nem tudom, meddig tarthatunk ki.”

„Mit csinálna most István?”

„Hát igen, mire biztatna bennünket?”

„Végül is mi a legfontosabb? A színpad léte, nem igaz?”

„A színpad léte. Bármilyen áron?”

„Nem tudom. István azt mondta: a művészi tett minden előtt.”

„Leadod a nyilatkozatot az újságnak?”

„Leadjam? Be akarjuk mutatni Németh László Bethlen Katáját?”

„Be.”

Fent, a középső dobogón a színész-király mondja az „egérfogó” jelenetben:

... Fogadásunk gyakran füstbe vész.

Föltételünk emlékezésnek rabja:

Vérmes szülött, de már számlálva napja;

Míg éretlen gyümölcs, fáján tapad;

Ha megpuhul: rázatlan leszakad.

...

Nem örök e világ; az sem csoda,

Ha sorsunkkal a szeretet oda:

Mert hogy melyik vezérli, vitapont:

Szerelem-é e sorsot, vagy viszont?

Nagy férfi buktán, lásd, kegyence fut;

Szegény kapós lesz, amint polcra jut:
Így, a szeretet sorsunk követi;
Ki nem szorul barátira, lesz neki;
S ki álbarátot szükségben kísért,
Ellent csinálni biztos útra tért.
De, visszatérve honnan indulék:
Sors, akarat, oly ellensarki vég,
Hogy terveink legtöbbször füstbe mennek;
Miénk a szándok, nem sikere ennek.

Visszhangként a Hamlet keserű tanulságára elhangzik a Szegedi Egyetemi Ifjúság nyilatkozata, mely nem más, mint társuk és tehetséges rendezőjük, Horváth István megtagadása: a szegedi egyetemi színjátszók elhatárolják magukat ifj. Horváth István és Tóth Kata sajnálatos tragédiájától, ehhez színpadi tevékenységüknek semmi köze sem volt. Ugyancsak hangsúlyozzák, hogy ifj. Horváth István igazán soha nem is tartozott a színpadhoz, hiszen, mint köztudott, a Szegedi Egyetemi Ifjúságnak csak keresztény tagja lehet, s ezt a szabályt sohasem szegték meg. Anna nem bírja tovább. Kirohan a színpadról, „Elegem van, elegem van,” kiabálja, „nem veszitek észre, hogy mi is ezt csináljuk? Hogy jövünk ahhoz, hogy ebben a jelenetben bíráljuk azokat a szerencsétleneket, amikor mi sem vagyunk jobbak, pedig még csak nem is a fasisztákkal kellene szembenéznünk.”

(15) József beállít Anna albérletébe. Megpróbálja meggyőzni a lányt, hogy értelmetlenül komolyan vesz dolgokat, hogy ez az egész színpadosdi csak egy nagy öncsalás és számtalan egészségtelen dolog van benne. Például a szenteskedő aszkézis, amit a Színpadvezető rákényszerít. Hogy, hogy nem, Anna, aki reménytelenül szerelmes a Színpadvezetőbe, most lefekszik Józseffel. Egyesülésük József részéről elkeseredett kísérlet a fölszabadulásra, Anna számára néma, makacs demonstráció. Anna reggel korán ébred, néhány holmit bevág egy sportszatyorba, és otthagya a még alvó Józsefet, kimegy az országútra stoppolni. Egy nyugati kocsi veszi fel. Ve-

zetője sötéthajú, sötétbőrű, temperamentumos férfi. Tréfálkozni próbál Annával, de nem sikerül megnevettetnie. Egyre dühösebb lesz, most megpróbálja megijeszteni a lányt. Egyre nagyobb sebességgel hajt, lehetetlen, a sorsot kísértő előzésekbe megy bele. Anna nem fél, arca meg sem rezdül. Ennyi közöny láttán a férfi teljesen elveszti a fejét. Talán már nem tud uralkodni a gépén, de lehet, hogy mindenáron fel akarja rázni a lányt: hiába kanyarodik az út, ő csak vezet tovább egyenesen. Áttöri a korlátot és repül, repül, míg föl nem csap a mezőn a robbanó kocsi lángoszlopa.

(16) Egy színpados beállít Anna albérletébe, József éppen indulni készül.

„Anna meghalt! Most jött a távirat az egyetemre.”

Együtt rohannak el. Hamarosan összejön az egész társaság. A Színpadvezetőt keresik. Szaladásuk végig a városon, mint gazdátlan nyáj. Mesterüket egy kocsmában különtermében találják meg. Előtte hosszú sor konyakospohár: már tudja a hírt. Ahogy higgadtan, kimérten beszél a színpadosokkal, senki sem gondolná, hogy aligha lehet józan.

„A darabot meg kell csinálni. Annáért.”

Az emberei azonban most ellene fordulnak, a tanítványok nem értenek egyet a mesterrel. Hiszen Anna épp azért halt meg, mert kiborult az őszintétlenségtől, attól az ellentétől, vagyis inkább hasonlóságtól, mely a darabjukbeli amatőrök és a saját közösségük között kialakult. A közösségük megbukott a próbán, s így – éppen a Színpadvezető által beléjük táplált erkölcsi elvek alapján – nem vállalkozhatnak a bemutatóra.

A Színpadvezető próbálja elmagyarázni, hogy amatőr voltuk mellett ők eddigi sikereikkel bizonyos profi szintre is eljutottak, s hogy egy ilyen helyzetben nem szabad földadni, vagy szünetet tartani, de hogy végül nem tudja meggyőzni embereit, fáradtan elküldi őket.

„Jó, most menjetek haza, pihenjete, és próbáljátok helyrerakni magatokban ezeket a dolgokat. Hiszen ti tényleg amatőrök vagytok.”

(17) A Színpadvezető egész éjjel iszik a hazavitt konyakosüvegekből, reggel is csak azért támolyog ki az utcára, hogy feltöltse készletét. Ahogy kilép az ABC-ből, veszi

észre, hogy megjött az ősz. Sárga levelek szállingóznak az októberi szélben, hamarosan itt az éves színpados fesztivál. Hajnalig beszélgetett Áronnal: feladni vagy nem? Most csak ürességet érez, régóta növekvő ürességet magában, amit Anna betölthetett volna, talán. Még nem tudja, hogy hogyan fogja méltón meggyászolni. Hirtelen az egyik nyakkendőssel találja magát szemben.

„Mi van veled, hol vagy? Tíz perc múlva a rektorhelyettesnél kell lenned. És valami pesti filmesek is ott várnak.”

A Színpadvezető maradna, elmenekülne, de a nyakkendő karon ragadja, és már vonszolja is magával.

(18) A rektorhelyettes mellett ott áll a gazdasági igazgató, igen röviden ismerteti a vizsgálat eredményét:

„Színpadvezető elvtárs, befejeződött az egyetem Amatőrszínpadának pénzügyi revíziója. Örömmel jelenthetem, hogy kisebb hiányosságok ellenére mindent rendben találtunk, s így természetesen az Ön felfüggesztését is azonnali hatállyal megszüntetjük.”

A Színpadvezető úgy mosolyog, mintha nem értené, miről van szó. Vonakodva nyúl a feléje meredő tenyér felé, hogy fogadja a gratuláló kézszorítást. Már-már megszólalna, hogy nem kér a felfüggesztésből, és hogy azonnali hatállyal kilép, de a rektorhelyettes már taszigálja is a szomszédos szobába, ahol kávé mellett várnak rá a pesti filmesek. Ketten vannak: egy flanelinges, széles vállú, kisimított mozdulatokkal dolgozó, szépreményű rendező, valamint a forgatókönyvíró. Az író magas, vékony, ritkás hajú, szemüveges fiatalember. Szája sarkában sztoikus mosoly játszik, nem sokat beszél, a rendező viszi a prímet, könnyű, hadaró, éneklő hanglejtéssel:

„Te, nagyon örülünk, hogy összejöhattünk veled, tudod, tényleg tetszettek a színeid a Petőfi-rockban. Mi pedig most éppen egy amatőrszínpadról akarunk filmet csinálni. Arra gondoltunk, talán néhány embered, vagy akár az egész társaság is bedolgozhatna nekünk. Ja, hogy még nem is mondtam, mi a téma? Te, szenzációs. Bombasiker. Volt 1941-ben Szegeden egy amatőr csoport, akik bemutatták a Hamletet. Képzeld, 1941-ben. De aztán a vezetőjükről kiderült, hogy zsidó, nem

házasodhatott össze a szerelmével, aki szintén játszott a Hamletben. Felmentek Pestre, és ciánnal megmérgezték magukat. Na, hogy tetszik? Melodráma, politika, szerelem, tragédia, hogy milyen témák hevernek még mindig kiaknázatlanul... Hé, mit nevensz? Most meg hova mész?”

A Színpadvezető pontosan, hidegen, kiszámítottan nevet. Aztán feláll, s amint megtalálja az egyensúlyát, lassú, bizonytalanságukban is eltökélt léptekkel kifelé indul. A küszöbön átlépve visszakézből bevágja maga után a barokk cirádákkal díszített, méltóságteljes ajtószárnyat.

I *Névmutató*

- Aczél György 65
Ács János 12, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 49, 50, 53, 54, 57, 58, 60, 62, 63, 64, 66, 68, 69, 74, 75
Albee, Edward 65
Alföldi Róbert 70
Allende, Salvador 69
Ambrus György **10-13**, 67
Anderson, Lindsay 67
Árkosi Árpád 6, 8, 12, 21, 34, 40, 41, 42, **46-50**, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 68, 69, 70, 74, 75, 77
Ascher Tamás 61, 76
Babarczy László 61
Bácskai Erzsébet 70
Bácskai Mihály 70, 71
Balog Józsefv 7, 70
Barba, Eugenio 21, 62, 77
Beckett, Samuel 20, 48, 61
Bécsy Tamás 61, 63
Benedikty Horváth Tamás 15, 17, 73
Bérczes László 6, 13, 32, 41, 65, 70, 77
Bereményi Géza 40
Birinszkij, Lev 49
Borchert, Wolfgang 37
Brecht, Bertolt 62
Bulgakov, Mihail 65
Cieślak, Ryszard 42
Csányi János 71
Cseh Tamás 24, 56
Csemer Géza 10
Csernus Mariann 73
Csikós István 55, 70
Csiky Gergely 10
Csoma Béla 10
Csomós Mari 10
Czímer József 63
Daniss Győző 10
Debreczeni Tibor 10
Déry Tibor 11, 33, 38, 39
Dózsa Erzsébet 6, 8, 9, 12, 16, **18-24**, 31, 34, 35, 36, 39, 42, 43, 45, 48, 50, 57, 58, 60, 74, 75, 77
Dölle Zsolt 56
Dunai Tamás 15, 21, 29, 33, 35, 36, 40, 75
Duró Győző 8, 37, 40, 54, 59, **61-66**, 76, 77
Dürrenmatt, Friedrich 61, 65
Eastwood, Clint 40
Eck Imre 54
Fehér Ildikó 19, 21, 29, 30, 34, 35, 36, 40, 75
Fekete Sándor 15, 43
Feledy Péter 78
Flaszen, Ludwik 62
Fodor Tamás 67, 68, 69, 70, 71, 73, 77
Füst Milán 65
Gaál Erzsébet 73

Gál M. Zsuzsa 77
 Galgóczy Judit 41
 Geréb Ágnes 21, 22, **25-28**, 29, 31, 32, 53, 57,
 Giricz Mátyás 17, 57
 Grotowski, Jerzy 8, 9, 14, 16, 17, 21, 23, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 44, 49, 50, 53,
 59, 62, 68, 70, 77, 78
 Gruber László 11, 19
 Guevera, Ernesto Che 69, 79
 Gyurkó Tibor 20
 Halász Előd 11
 Halász Péter 25, 29, 79
 Handke, Peter 20
 Hernádi Gyula 30
 Herneczki Katalin 31, **56-60**
 Hidi Boglárka 77
 Hoffmanstahl, Hugo von 20
 Holman Endre 49, 51, 55, 68
 Hont Ferenc 6
 Horváth István Károly 10
 Horváth István, ifj. 6, 78, 79
 Imre Zoltán 7, 77
 Ionesco, Eugène 11, 61
 Jancsó Miklós 21, 24
 József Attila 19
 Kaczur Katalin 17
 Kalmár Balázs 77
 Kamondy László 10
 Karinthy Frigyes 60
 Katona József 52
 Kerekes László 10, 11, 15,
 Kerényi Imre 54, 65
 Kerényi Miklós Gábor 40
 Keserű Imre 45, 55, 60, **67-71**, 74, 77
 Kézdy György 56, 60
 Kohler Katalin 22, 26, 28, **29-32**, 42, 57,
 Kohut Magda 73
 Koller Éva 39, 47,
 Koltai Tamás 46, 72
 Komócsin Zoltán 33
 Kormos Tibor **38-41**, 48, 49, 55, 69, 70, 71, 74
 Krékits József 49, **51-55**, 58, 59
 Latinovits Zoltán 15, 73
 Lengyel György 66
 Lengyel Pál 75
 Liszkai Tamás 77
 Lux Elvira 30
 Magyar Fruzsina 65
 Major Tamás 15
 Margitai Ági 15, 30, 34, 38, 43, 65
 Medgyaszay István 61
 Mejerhold, Vszevolod 62
 Merényi László 37
 Miller, Arthur 61
 Mindszenty József 8, 39, 45
 Mnouchkine, Ariane 62
 Molnár Gál Péter 65
 Montágh Imre 56
 Móricz Zsigmond 19
 Morvay István 33
 Mrożek, Sławomir 50, 55
 Mucsi Zoltán 71
 Nagy Attila 33
 Nagy Imre 68
 Nagy Zoltán 15
 Nánay István 6, 7, 8, 47, 54, **72-76**, 77, 78
 Novák Zoltán 52
 Paál István 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27,
 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47,

48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67,
68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79

Pál Tamás 48

Pálfy Katalin 11

Pallagi Anikó 36, 69, 78, 79

Papp László 12, 16, 21, 28, 32, **42-45**, 53, 62, 68, 69

Penderecki, Krzysztof 59

Petőfi Sándor 8, 16, 36,

Pilinszky János 12, 15, 19, 20, 30,

Pintér Béla 67

Pusztai Mária 57

Racsmány Mihály 10, 11

Radickov, Jordan 65

Radnóti Miklós 19, 20, 21, 30, 34,

Rajk László 53

Regős János 77

Ruszt József 7, 40, 41, 74, 76

Sándor György 12, 56

Sarkadi Imre 22

Scherer Péter 71

Schwajda György 65

Sebő Ferenc 69

Semprun, Jorge 69

Shakespeare, William 65

Simonyi Imre 50

Soltészky Tibor 13, 16, 32, 62, 63, 64, 68, 74, 78

Somlay Artúr 10

Stockhausen, Karlheinz 53, 59

Szabados György 14, 15, 67, 68

Szajbély Mihály **33-37**, 77, 78

Szakcsi Lakatos Béla 67

Székely B. Miklós 68

Székely Gábor 48, 65, 66, 76

Szendi Mária 16

Szent-Györgyi Albert 78, 79

Szerényi László 21, 38, 68, 71

Szikora János 69

Szmodics László 57, 68

Szőnyi György Endre 9, 33, 34, 77, 79

Sztanyiszlavszkij, Konsztantyin 62

Tarjányi Antal 34

Tasnádi István 49

Temesi Ferenc 17, 33

Ternyák Zoltán 23

Tolnai Miklós 14, 34, 38,

Tornai József 15, 20, 59

Tóth Kata 78, 79

Török Gábor 18

Upor László 40

Vági László 7, **14-17**, 21, 67, 73, 74, 75

Vajda György Mihály 65

Valló Péter 66

Vándorfi László 66, 75, 76

Varga Gyula 28, 30, 31, 34

Végvári Tamás 65

Vekerdy Tamás 59, 69, 77

Veres Mihály 15

Veress Miklós 12, 15, 20, 34,

Vilar, Jean 62

Vinkler László 18

Virág Katalin 57

Zsámbéki Gábor 61, 76

„A legnagyobb élményem nem Párma, Villach, vagy a Pesti Barnabás utca. Valahol vidéken egy kis művelődési házban játszottunk. Egy igazi, kendős parasztnéni odajött, megfogta a kezemet, és azt mondta: Kedveském, én még ilyen szépet nem láttam.”

Dózsa Erzsébet

„Talán arra kaptam a legtöbb biztatást, hogy olyan legyek, amilyen vagyok és amit érzek. Nem kaptam utasítást arra, hogy kell a hangsúlyomat igazítani, hogy kell mozdulni. Inkább arra, hogy mit kell jelentsen, ami én vagyok.”

Geréb Ágnes

„Rendkívül szuggesztív egyéniség volt. A nonverbális képességei kiemelkedők voltak, ezenkívül ő maga is hihetetlen elánnal csinálta az egészet. Kétség se merült fel, hogy amit csinálunk, az jó.”

Papp László

„Nem győzködött, nem ígért megváltást. És én soha nem akartam olyan lenni, mint ő. Tudom, hogy sokan beleszerettek, a mesteren kívül nem látták a világot: én már akkor szuverénebb voltam, csak szülőik híján nem volt tanácsadóm, aki vezessen.”

Árkosi Árpád

MASZK – Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
(MASZK Egyesület)

6726 Szeged, Kockaház utca 4. 2/6

KIEGÉSZÍTŐ MELLÉKLET
EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓHOZ

2024.01.01-2024.12.31

Tartalomjegyzék

1. Az egyesület általános bemutatása	2
2. Számviteli politika bemutatása	2
3. Költségvetési támogatások felhasználása	3
4. Vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás	3
4.1. A mérleg eszköz- és forráscsoportjainak vizsgálata	3
4.2. Bevételek részletezése	4
4.3. Ráfordítások részletezése	4
5. Támogatások bemutatása	5

Kiegészítő melléklet 2024.

1. Az egyesület általános bemutatása

Civil szervezet neve: MASZK – Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület (MASZK Egyesület)

Székhelye: 6726 Szeged, Kockaház utca 4. 2/6

Cégforma: közhasznú egyesület

Alapítók: belföldi magánszemélyek

Adószám: 19084963-2-06

Statisztikai számjel: 19084963-9499-529-06

Bírósági ügyszám: 0600/Pk.60063/1992

Nyilvántartási szám: 06-02-0000608

Alapítás időpontja: 1992. 01. 20.

A mérlegkészítés fordulónapja: 2024.12.31

A gazdasági év: 2024.01.01-2024.12.31.

Az Egyesület könyvvizsgálatra nem kötelezett.

Az Egyesület vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Az egyesület képviselőjére jogosult személy, aki a beszámolót jogosult és köteles aláírni:

Név: Balog József, Martinkovics Katalin (külön-külön)

A könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok elvégzéséért, beszámoló készítésért felelős személy:

Név: Kulcsár Ágnes

6727 Szeged, Május 1 utca 70/A

Reg. száma: 168504

Az egyesület célja:

kulturális tevékenység

2. Számviteli politika bemutatása

Az egyesület, mint közhasznú szervezet 2012. január 01-jétől kizárólag kettős könyvvitelt vezethet (Ectv. 27.§. (2) bekezdése) magyar nyelven, és egyszerűsített éves beszámoló készítésére kötelezett.

Az egyszerűsített éves beszámoló részei:

- mérleg
- eredmény-kimutatás
- kiegészítő melléklet és
- közhasznúsági melléklet

Az egyesület a mérleget a 224/2000. (XII.19.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete szerint előírt tagolásban készíti el.

Az egyesület az eredmény-kimutatást a 224/2000. (XII.19.) Korm. rendelet 5. sz. melléklete szerint készíti el.

A számviteli alapelvek érvényesülése:

A vállalkozás folytatásának elvéből kiindulva biztosítani kell a (teljesség, valódiság, világosság, következetesség, folytonosság, összemérés, óvatosság, bruttó elszámolás, egyedi értékelés, az időbeli elhatárolás, a tartalom elsődlegessége a formával szemben, a lényegesség és a költség — haszon összevetés) számviteli alapelvek érvényesülését.

Ennek teljesülése érdekében a szervezet:

*a gazdasági események elszámolására és rögzítésére a kettős könyvvitelt és a hozzá kapcsolódó analitikus nyilvántartásokat alkalmazza,

*a számlarendjében csak a számviteli törvényben előírt számlaosztályokat alkalmazza.

A szervezet a beszámolási évben a számviteli politika körébe tartozó tényezőkben nem hajtott végre (pl. vagyona, eredményre) érdemleges hatással járó módosítást.

3. Költségvetési támogatások felhasználása

Az Egyesület 2024. évben az alábbiak szerint részesült központi költségvetési támogatásban:

Nem normatív támogatás 5 042 e Ft

NAV szja 1 % 927 e Ft

Önkormányzatoktól kapott támogatások: Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata 15 300 e Ft

4. Vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás

Az egyesület az adott időszakban tevékenységét 30 901 ezer Ft bevétel mellett folytatta, ráfordításai 50 576 ezer Ft-ot tettek ki, a tárgyévi kiadások 19 664 ezer Ft-tal haladták meg az idei bevételeket.

A mérleg-fordulónapon az egyesület 43 322 ezer Ft eszközzel, ezen belül 2 146 ezer Ft befektetett tárgyi eszközzel és 40 908 ezer Ft pénzeszközzel rendelkezett. A források 27 901 ezer Ft saját tőkéből és 10 313 ezer Ft rövid lejáratú kötelezettségből tevődik össze, a passzív időbeli elhatárolás 5 108 ezer Ft.

4.1. A mérleg eszköz- és forráscsoportjainak vizsgálata

Az egyesület mérlegfőösszege 2024. évben 43 322 ezer Ft, mely az előző évhez viszonyítva 40 %-kal csökkent.

Eszközök

Az egyesület befektetett eszközeinek értéke 1 115 ezer Ft-tal csökkent, a forgóeszközök értéke 120 ezer Ft-tal nőtt az előző évhez képest.

A forgóeszközök összetétele nem változott az előző évhez képest. Az egyesület készletekkel és értékpapírokkal nem rendelkezett a fordulónapon.

Források

A forrásokon belül a saját tőke részaránya az előző évhez képest a tárgyévben 65,6%-ról 64,4%-ra csökkent.

A saját tőke 19 664 ezer Ft-tal csökkent az előző évhez képest.

4.2. Bevételek részletezése

Érték: ezer Ft-ban

Értékesítés nettó árbevétele 6 892
Aktivált saját teljesítmények értéke 0
Egyéb bevételek 24 020
= tagdíj, alapítótól kapott befizetés 11
= támogatások 24 009
Pénzügyi műveletek bevételei 0
ÖSSZES BEVÉTEL 30 901
= ebből közhasznú tevékenység bevételei 30 901

Az egyesület bevételeinek döntő részét a cél szerinti tevékenység saját bevételei teszik ki. A személyi jövedelemadó meghatározott részének adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény alapján kiutalt tárgyévi összeg 927 ezer Ft.

A tavalyi év korrigálása:

Értékesítés nettó árbevétele 0
Aktivált saját teljesítmények értéke 0
Egyéb bevételek 0
= tagdíj, alapítótól kapott befizetés 0
= támogatások 0
Pénzügyi műveletek bevételei 0
ÖSSZES BEVÉTEL 0
= ebből közhasznú tevékenység bevételei 0

4.3. Ráfordítások részletezése

Érték: ezer Ft-ban

Anyagjellegű ráfordítások összesen 29 215
Személyi jellegű ráfordítások összesen 20 231
Értékcsökkenési leírás 1 115
Egyéb ráfordítások 15
Pénzügyi műveletek ráfordításai 0
ÖSSZES RÁFORDÍTÁS 50 576
= ebből közhasznú tevékenység ráfordításai 50 576

Adomány 2024-ben nem volt az egyéb ráfordítások között.

A tavalyi év korrigálása:

Anyagjellegű ráfordítások összesen 0
Személyi jellegű ráfordítások összesen 0
Értékcsökkenési leírás 0
Egyéb ráfordítások 0
Pénzügyi műveletek ráfordításai 0
ÖSSZES RÁFORDÍTÁS 0
= ebből közhasznú tevékenység ráfordításai 0

Egyéb ráfordítások között került kimutatásra az adott támogatás (adomány) összege.

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	70112/2018 Közzolgáltatási szerződés, 2019-2023, 2023
Támogató megnevezése:	Szeged Megyei Jogú Város
Támogatás forrása: (aláhúzendő)	központi költségvetés <u>önkormányzati költségvetés</u> nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2019 január 1-2023 december 31.
Támogatási összeg:	47 500 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	2 505 135, 2023-as áthozat
- tárgyévben felhasznált összeg:	2 505 135
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendő)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	2 201 475
Dologi	303 660
Felhalmozási	0
Összesen:	2 505 135
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A közzolgáltatási szerződés célja, hogy az Önkormányzat ezzel biztosítsa és érvényre juttassa az Egyesület által magas színvonalú művészi teljesítmény nyújtásához, valamint a szegedi előadó-művészeti életben betöltendő jelentős szerepéhez - különös tekintettel a magyar nemzeti kulturális identitás és hagyományok őrzése, fejlesztése, valamint a kulturális érték és mintaközvetítés során kifejtett nemzetközi tevékenységére - fűződő közérdeket, a szerződésben meghatározott előadó-művészeti szolgáltatások tartós biztosítására.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>Feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - THEALTER fesztivál megrendezése - a Régi Zsinagóga befogadósínházként való működtetése (legalább 50 egész estés program (max 15% saját produkció), min. 2 M Ft jegybevétel, min. 2500 fizető néző) - évente min. 4 tantermi előadás, min 1 gyermek- vagy ifjúsági előadás - évente legalább 2 határon túli vendéjáték és 1 koprodukciós bemutató, fesztiválrészvétel - a THEALTER U 21 kifestivál megrendezése, min. 1 koprodukciós bemutató pályakezdő alkotóval - min. 2 hazai koprodukció bemutatása - aktív részvétel szakmai szervezetekben - hazai és nemzetközi vendéjáték (min 5 alkalom évente) <p>A szerződést a veszélyhelyzet miatti helyi döntések következtében módosította az Önkormányzat, így az éves támogatási összeg maximum 50%-a következő évre átvihető forrás.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	63148-1/2023 Közszolgáltatási szerződés, 2024
Támogató megnevezése:	Szeged Megyei Jogú Város
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	központi költségvetés <u>önkormányzati költségvetés</u> nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024. január 1-december 31.
Támogatási összeg:	12 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	12 000 000
- tárgyévben felhasznált összeg:	7 707 413
- tárgyévben folyósított összeg:	12 000 000
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	6 353 631
Dologi	653 782
Felhalmozási	0
Összesen:	7 707 413
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A közszolgáltatási szerződés célja, hogy az Önkormányzat ezzel biztosítsa és érvényre juttassa az Egyesület által magas színvonalú művészi teljesítmény nyújtásához, valamint a szegedi előadó-művészeti életben betöltendő jelentős szerepéhez - különös tekintettel a magyar nemzeti kulturális identitás és hagyományok őrzése, fejlesztése, valamint a kulturális érték és mintaközvetítés során kifejtett nemzetközi tevékenységére - fűződő közérdeket, a szerződésben meghatározott előadó-művészeti szolgáltatások tartós biztosítására.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>Feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - THEALTER fesztivál megrendezése - a Régi Zsinagóga befogadószínházként való működtetése (legalább 40 egész estés program (max 15% saját produkció), min. 2 M Ft jegybevétel, min. 2000 fizető néző) - évente min.1 tantermi előadás, min 1 gyermek- vagy ifjúsági előadás - évente legalább 1 koprodukciós bemutató, lehetőség szerint pályakezdő alkotó közreműködésével, fesztiválrészvétel - aktív részvétel szakmai szervezetekben - hazai és/vagy nemzetközi vendégjáték (min 5 alkalom évente) <p>A szerződést a veszélyhelyzet miatti helyi döntések következtében módosította az Önkormányzat, így az éves támogatási összeg maximum 50%-a következő évre átvihető forrás.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	17096-1/2024
Támogató megnevezése:	Szeged Megyei Jogú Város
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	központi költségvetés <u>önkormányzati költségvetés</u> nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024. január 1-december 31.
Támogatási összeg:	3 300 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	3 300 000
- tárgyéven felhasznált összeg:	3 298 150
- tárgyéven folyósított összeg:	3 300 000
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	2 624 598
Dologi	673 552
Felhalmozási	0
Összesen:	3 298 150
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatás célja a Megálló Közösségi Ház fenntartásának, szolgáltatásainak biztosítása a tarjáni városrészben 2024. január 1 és december 31. közötti időtartamban.</p> <p>A Megálló közösségi ház célja, hogy kortól, nemtől, világnézettől, lakhelytől függetlenül programjaival segítse a város polgárait személyiségük kiteljesítésében, életvezetési gondjaik megoldásában, a közösségépítésben, illetve a közösségteremtés értékeinek (újra)felfedezésében.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A városközponttól viszonylag távol eső városrészben eddig kevés lehetőség adódott a kulturális kikapcsolódásra, kapcsolatépítésre. A Megálló Közösségi Ház lehetőséget biztosít minden korosztály számára a találkozásra, az ismeretszerzésre, kikapcsolódásra. Célunk, hogy aktív lakóközösségi élet jöjjön létre a lakótelepen. Emellett létrehoztuk és működtetjük Szeged első közösségi kertjét, és 2022-ben elindítottuk az ehhez kapcsolódó Komposztfutár projektet.</p> <p>A Megállóban tematikus klubfoglalkozások, családi és szabadidős, valamint sportprogramok, tanácsadás, tanfolyamok, kulturális programok várják az érdeklődőket, e mellett helyet adunk más civil szervezetek programjainak is. Önkéntes munkára és középiskolások számára önkéntes szolgálatra is lehetőséget biztosítunk. A támogatást teljes egészében felhasználtuk és elszámoltuk, 1850 Ft-ot a 2025-ben számlázott, 2024 decemberi rezsire (vízdíj) fordítottunk.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	KBFT-E-24-0094 – kulturális bérfejlesztési támogatás
Támogató megnevezése:	KIM-NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024.01.01-2024.12.31.
Támogatási összeg:	2 042 136
- ebből tárgyévre jutó összeg:	2 042 136
- tárgyévben felhasznált összeg:	2 042 136
- tárgyévben folyósított összeg:	2 042 136
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	2 042 136
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	2 042 136
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatást a kulturális ágazatot érintő 2024. évi bértámogatásra a kulturális ágazatot érintő bérfejlesztésről szóló 682/2021. (XII. 6.) Korm. rendelet alapján folyósította a támogató.</p> <p>A támogatás forrása a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény 1. mellékletének, XX. Kulturális és Innovációs Minisztérium fejezet, 20/11/5 Közgyűjteményi, közművelődési szakmai feladatok fejezeti kezelésű előirányzat 11. Kulturális bérfejlesztés megnevezésű részfeladat forrása.</p> <p>A támogatás forrásának ÁHT azonosító száma: 386462</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>Az előző évvel megegyező mértékű támogatás 3 munkavállaló esetében 12 havi bruttó bérköltség és munkáltatói járulék támogatását jelentette.</p> <p>A támogatási összeg meghatározása a 2021. novemberi bértömeg alapján történt, az igények benyújtására 2024 áprilisában volt lehetőség. A támogatói okirat megkötése júniusban, a támogatás folyósítása 2 részletben történt.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	108106/00021
Támogató megnevezése:	NKA
Támogatás forrása: (aláhúzandó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2022.09.01-2024.06.30.
Támogatási összeg:	800 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	200 000
- tárgyéven felhasznált összeg:	800 000
- tárgyéven folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzandó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	800 000
Felhalmozási	0
Összesen:	800 000
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás a MASZK Egyesület művészeti tevékenységének támogatására, a Szabálytalan és kíméletlen – Beszélgetések a Szegedi Egyetemi Színpadról című interjúkötet elkészítésére és digitális publikálására szolgált. A kötetet elektronikusan jelentettük meg, így bárki számára ingyenesen elérhető-olvasható.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
A támogatási összeget a kötet szerkesztésére, az interjúk elkészítésére, valamint a grafikai tervezésre és kivitelezésre fordítottuk.	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	NKA 109144/00817
Támogató megnevezése:	NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2023.07.01-2025.06.30.
Támogatási összeg:	800 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	533 333
- tárgyévben felhasznált összeg:	800 000
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	800 000
Felhalmozási	0
Összesen:	800 000
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás táncszínházi előadások szegedi vendégszínházának megvalósítását szolgálja.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
A támogatást 2023 decemberében érkezett be. A támogatást két táncszínházi előadás fellépési díját fedezte (részben).	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	NKA 108145/01260
Támogató megnevezése:	NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2023.09.01-2024.12.31.
Támogatási összeg:	2 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	1 500 000
- tárgyévben felhasznált összeg:	0
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	0
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás színházi előadások szegedi vendégjátékának megvalósítását szolgálja.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A támogatást 2023 decemberében érkezett be. 2024-ben egyeztetési nehézségek miatt nem kapcsolódott a pályázati forrásból finanszírozható tevékenység a támogatáshoz, így költség sem keletkezett. A támogatás felhasználási határidejének módosítását (meghosszabbítását) kértük.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	NKA 108143/00348
Támogató megnevezése:	NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendő)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024.01.01-2025.06.30.
Támogatási összeg:	4 500 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	3 000 000
- tárgyévben felhasznált összeg:	0
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendő)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	0
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás pályakezdő alkotók készítette előadások szegedi vendéghátékának megvalósítását szolgálja.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
A támogatást 2023 decemberében érkezett be, de csak 2024 januárjától valósítható meg a támogatott program. 2024-ben egyeztetési nehézségek miatt nem kapcsolódott a pályázati forrásból finanszírozható tevékenység a támogatáshoz, így költség sem keletkezett. A támogatás felhasználási határidejének módosítását (meghosszabbítását) kértük.	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	NKA 206107/14708
Támogató megnevezése:	NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024.07.26-2024.08.03.
Támogatási összeg:	8 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	8 000 000
- tárgyévben felhasznált összeg:	10 000 000
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	10 000 000
Felhalmozási	0
Összesen:	10 000 000
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatás a 2024-ben sorra kerülő 34. THEALTER fesztivál megvalósítását szolgálta.</p> <p>A 34. THEALTER és THEALTER <i>plusz</i> fesztiválon, amely a hazai független szcéna legizgalmasabb színházainak és alkotóinak előadásait bemutató programsorozat, 7+5 nap alatt, 7 helyszínen 32 különböző produkciót, 35 előadást láthatott a nézőtereket megtöltő, Szeged és Budapest mellett Magyarország 12 megyéjének 52 kisebb-nagyobb településéről és a határon túlról – 3 országból – érkező lelkes közönség. A válogatásban ezúttal is hangsúlyos helyet kaptak a fiatal és a női alkotók, illetve az aktualitásokra reflektáló kortárs dráma, de a személyes hangvétellű és az interaktív produkciók is. Láthatták a nézők klasszikus művek kortárs adaptációit, közösségi színházi előadásokat, performanszokat, zenés színházat és gyerekeknek szóló előadásokat is, irodalmi estet, könyvbemutatót is. Az előadásokról ezúttal is beszámoltak a THEALTER blog jr. ifjú kritikusai, online (visszanézhető) szakmai beszélgetéseket is közvetítettünk, és 9 THEALTER Híradó is készült.</p> <p>A lebonyolításban 21 önkéntes vett részt.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A támogatást 2023 decemberében érkezett be, de csak 2024 márciusától használható fel a támogatott program finanszírozására.</p> <p>A támogatás – a korábbi évekhez képest megemelt arányú, 2 000 000 Ft összegű elszámolandó önrész mellett – a 2024-ben megrendezett 34. THEALTER fesztivál megvalósításának költségeit fedezte részben: technikai feltételek megteremtése (díszletépítés-bontás, hangosítás, világosítás, tűzoltó ügyelet, terem- és technikabérlés), fellépésidíjak, a lebonyolítás egyéb költségei (étkeztetés, szállásköltség, mobil wc bérlése és tisztítása), valamint a kötelező dokumentáció és pr költségek (nyomdai előkészítés, nyomdaköltség, fotózás, videófelvétel készítése, pr, blog jr), és szakmai közreműködő díja (tolmács).</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	NKA 206107/14930
Támogató megnevezése:	NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2025.01.01-12.31.
Támogatási összeg:	9 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	0
- tárgyévben felhasznált összeg:	0
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	0
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatás a 2025-ben sorra kerülő 35. THEALTER fesztivál megvalósítását szolgálta. A támogatás teljes összege 2 250 000 Ft önrész biztosítása mellett használható fel teljes egészében.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A pályázati döntés 2024. 12. 19-én megtörtént, a szerződéskötésre 2025 áprilisában került sor. A támogatás kiutalására várhatóan májusban kerül sor. 2024-ben nem kapcsolódott a pályázati forrásból finanszírozható tevékenység a támogatáshoz, így költség sem keletkezett.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	EMT-TE-23-0749
Támogató megnevezése:	KIM-NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2023.02.01-2024.08.31.
Támogatási összeg:	18 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	10 421 053
- tárgyévben felhasznált összeg:	17 527 013
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	<u>visszatérítendő</u> <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	4 087 197
Dologi	13 174 917
Felhalmozási	264 899
Összesen:	17 527 013
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatás a MASZK Egyesület művészeti tevékenységének – a THEALTER fesztivál és a THEALTER U21 <i>plusz</i> fesztivál 2023. és 2024. évi megrendezésének – támogatására szolgál.</p> <p>A 33. THEALTER és THEALTER <i>plusz</i> fesztiválon 6+4 nap alatt, 5 helyszínen 26 produkciót láthatott a, Szeged és Budapest mellett Magyarország 15 megyéjének 61 kisebb-nagyobb településéről és a határon túlról – 4 országból – érkező közönség 2023-ban. A válogatásban ezúttal is hangsúlyos helyet kaptak a fiatal és a női alkotók, illetve az aktualitásokra reflektáló kortárs dráma, de a személyes hangvételő és az interaktív produkciók is. Az őszi <i>plusz</i> programban kiemelt helyet kapott a számos műfajában megmutatkozó táncművészet, de láthatták a THEALTER nézői klasszikus művek kortárs adaptációit, közösségi színházi előadásokat, performanszokat, zenés színházat és gyerekeknek szóló előadásokat is. Az előadásokról ezúttal is beszámoltak a THEALTER blog jr. ifjú kritikusai, és online (visszanézhető) szakmai beszélgetéseket is közvetítettünk. A lebonyolításban 21 önkéntes vett részt.</p> <p>A 34. THEALTER és THEALTER <i>plusz</i> fesztiválon 7+5 nap alatt, 7 helyszínen 32 különböző produkciót, 35 előadást láthatott a Szeged és Budapest mellett Magyarország 12 megyéjének 52 kisebb-nagyobb településéről és a határon túlról – 3 országból – érkező közönség. A válogatásban hangsúlyos helyet kaptak a fiatal és a női alkotók, az aktualitásokra reflektáló kortárs dráma, de a személyes hangvételő és az interaktív produkciók is. Láthatták a nézők klasszikus művek kortárs adaptációit, közösségi színházi előadásokat, performanszokat, zenés színházat és gyerekeknek szóló előadásokat is, irodalmi estet, könyvbemutatót is. Az előadásokról ezúttal is beszámoltak a THEALTER blog jr. ifjú kritikusai, online (visszanézhető) szakmai beszélgetéseket is közvetítettünk, és 9 THEALTER Híradó is készült. A lebonyolításban 21 önkéntes vett részt.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A támogatást 2023 szeptemberében érkezett be.</p> <p>2023-ban terem-, terület-, technika- és mobil wc bérlésre, valamint jogdíjakra fordítottunk a támogatásból.</p> <p>2024-ben a támogatás az előkészítéshez kapcsolódó munkabéreket, valamint a 34. THEALTER fesztivál megvalósításának költségeit fedezte részben:</p> <p>technikai feltételek megteremtése (díszletépítés-bontás, hangosítás, világosítás, orvosi és tűzoltó ügyelet, terembérlés, állványozás, poroltó ellenőrzés), fellépésidőjára, a lebonyolítás egyéb költségei (szállásköltség, mobil wc bérlése és tisztítása), és a kötelező dokumentáció és pr költségek (webhosting, adminisztráció, könyvelés, nyomdai előkészítés, pr költségek), valamint lehetőségünk volt a szükséges kisjavításokra (vízszerelés), illetve technikai beszerzésekre (lencse, foglalat, izzó, ledreflektor, kábel, dugvilla, rögzítő) .</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	EMT-TE-KIEMELT-24-0123
Támogató megnevezése:	KIM-NKTK
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024.09.01-2025.08.31.
Támogatási összeg:	3 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	1 000 000
- tárgyévben felhasznált összeg:	0
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	0
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
Új, független színházi produkció megvalósítását és bemutatását támogatja a pályázató	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
A támogatás folyósítására 2024. december 19-én került sor. 2024-ben emiatt nem kapcsolódott a pályázati forrásból finanszírozható tevékenység a támogatáshoz, így költség sem keletkezett.	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	Erősödő Civil Közösségek (ECK) Katalizátor 2023 támogatási program – ECK_KAT23_12 – A tarjáni közösség házának lenni, és annak is látszani
Támogató megnevezése:	Az emberség erejével CUM VIRTUTE HUMANITATIS Alapítvány
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	központi költségvetés önkormányzati költségvetés <u>nemzetközi forrás</u> más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024.01.01-2024.12.31.
Támogatási összeg:	1 000 000
- ebből tárgyévre jutó összeg:	1 000 000
- tárgyéven felhasznált összeg:	1 000 000
- tárgyéven folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	133 122
Dologi	866 878
Felhalmozási	0
Összesen:	1 000 000
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatás kettős: a fejlesztő támogatás célja szakmai támogatás nyújtása a pályázati cél és a bemutatott közösségi probléma kapcsán (mentorálás, képzés, szervezeti diagnózis stb.), a finanszírozó támogatás célja a tervezett projekt megvalósításának támogatása.</p> <p>A támogatás összege forintban értendő.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A támogatást 2023 decemberében érkezett be, de csak 2024 januárjától használható fel a támogatott program finanszírozására.</p> <p>A projekt keretében kétheti, havi, szezonális, félévi és egyszeri programok felépített rendszerével igyekeztünk újragondolni a Megálló Közösségi Ház működését, illetve új, személyesebb online és offline kommunikációs platformokon tudósítottunk programjainkról. Utóbbiak arra is alkalmat adtak, hogy a városrész lakóit is intenzívebben és személyesebben vonjuk be a tervezésbe és a kivitelezésbe is, vagyis a létező igényekhez szabassuk a közösségi tér programkínálatát, és még inkább hozzájáruljunk a közösségépítéshez.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	CERV-FK01-2023-0594
Támogató megnevezése:	ÖKOTÁRS Alapítvány
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	központi költségvetés önkormányzati költségvetés <u>nemzetközi forrás</u> más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2023.10.20-2024.03.31.
Támogatási összeg:	500 eur (191 355 Ft)
- ebből tárgyévre jutó összeg:	285 eur (109 073 Ft)
- tárgyéven felhasznált összeg:	0
- tárgyéven folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	8 800 Ft
Felhalmozási	0
Összesen:	8 800 Ft
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
<p>A támogatás keretében a MASZK Egyesület 2 munkatársa részt vesz a „Fejlődésben+” pályázati felkészítő folyamatban, melynek keretében a támogatásközvetítő a pénzügyi támogatás mellett térítésmentesen (200 000 forint eszmei értékben) biztosít:</p> <ul style="list-style-type: none"> - legalább 6 képzési alkalmat; - egyéni mentorálást és konzultációt eseti jelleggel. <p>A támogatás összege euróban érkezett be, azonban a támogatási szerződésnek megfelelően a támogatási összeget a felhasználó köteles saját forint számláján elhelyezni, illetve az átváltásnál a támogatás átutalásakor a bank által alkalmazott tényleges árfolyamot használni. Az összegeket ennek megfelelően tüntettük fel.</p>	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
<p>A támogatást 2023 decemberében érkezett be.</p> <p>2024-ben a képzésben résztvevő kolléga fővárosi közlekedési menetjegyre, illetve a pályázati találkozó aprósüteményére fordítottunk a támogatás egy részét.</p>	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	SZIA 1% 2022
Támogató megnevezése:	magánszemélyek
Támogatás forrása: (aláhúzendő)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2022.09.26-2024.12.31.
Támogatási összeg:	794 341
- ebből tárgyévre jutó összeg:	794 341
- tárgyévben felhasznált összeg:	794 341
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendő)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	794 341
Felhalmozási	0
Összesen:	794 341
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás a MASZK Egyesület művészeti és közösségi-kulturális tevékenységének támogatására szolgál.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
A támogatást a Rosszkedvünk tele munkacímű előadás létrehozásának előkészítésére fordítottuk, az előadás bemutatójára 2025-ben kerül sor Budapesten, illetve Szegeden, a Régi Zsinagógában.	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	SZIA 1% 2023
Támogató megnevezése:	magánszemélyek
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2023.09.22-2025.12.31.
Támogatási összeg:	763 059
- ebből tárgyévre jutó összeg:	0
- tárgyévben felhasznált összeg:	0
- tárgyévben folyósított összeg:	0
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	0
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás a MASZK Egyesület művészeti és közösségi-kulturális tevékenységének támogatására szolgál.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
2024-ben nem kapcsolódott tevékenység a támogatáshoz, így nem keletkezett költség sem a támogatás terhére. A támogatást 2025-re tartalékoltuk.	

Támogatási szerződés

Szervezet neve:	MASZK - Magyarországi Alternatív Színházi Központ, Színházi Szaktevékenységeket Támogató Egyesület
Támogatási program megnevezése:	SZIA 1% 2024
Támogató megnevezése:	magánszemélyek
Támogatás forrása: (aláhúzendó)	<u>központi költségvetés</u> önkormányzati költségvetés nemzetközi forrás más gazdálkodó
Támogatás időtartama:	2024.09.23-2026.12.31.
Támogatási összeg:	926 755
- ebből tárgyévre jutó összeg:	0
- tárgyévben felhasznált összeg:	0
- tárgyévben folyósított összeg:	926 755
Támogatás típusa: (aláhúzendó)	visszatérítendő <u>vissza nem térítendő</u>
Tárgyévben felhasznált összeg részletezése jogcímként	
Személyi	0
Dologi	0
Felhalmozási	0
Összesen:	0
Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása:	
A támogatás a MASZK Egyesület művészeti és közösségi-kulturális tevékenységének támogatására szolgál.	
Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása:	
A támogatás két részletben érkezett be 2024 szeptemberében és decemberében. 2024-ben nem kapcsolódott tevékenység a támogatáshoz, így nem keletkezett költség sem a támogatás terhére. A támogatást tartalékoltuk.	